

T.C
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 131-269)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

HAZIRLAYAN
Şilal PINAR BURTAKUCİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

BİNGÖL-2019

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 131-269)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

HAZIRLAYAN
Şilal PINAR BURTAKUCİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

BİNGÖL-2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	VI
TEZ KABUL VE ONAY.....	VII
ÖN SÖZ.....	VIII
ÖZET	IX
ABSTRACT.....	X
KISALTMALAR.....	XI
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	XII
GİRİŞ.....	1
DÂSTÂN-I MÜSEYYEB GÂZÎ.....	3
Yazarı ve Yazılış Tarihi	3
Konusu	4
Dil ve Şekil Özellikleri	5
Nüshaları	5
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
İNCELEME.....	7
1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ	7
1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	7
1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılışı	7
1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılışı	10
1.1.1.3. /o, ö/ ve /u, ü/ Ünlülerinin Yazılışı	12
1.1.1.4. ê Ünlüsünün Yazılışı	17
1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	18
1.1.2.1. /p/ Ünsüzü	18
1.1.2.2. /ç/ Ünsüzü.....	19
1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzü	20
1.1.2.4. /k-k/ ünsüzleri	21
1.1.2.5. /t-t/ ünsüzleri	22
1.1.2.6. /s-s/ ünsüzleri.....	23
1.1.2.7. /g-g/ ünsüzleri.....	24
1.2. SES BİLGİSİ.....	28
1.2.1. ÜNLÜLER	28

1.2.1.1. Ünlü Uyumu	28
1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)	28
1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)	28
1.2.1.2. Ünlü Türemesi	31
1.2.1.3. Ünlü Düşmesi	32
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi	32
1.2.2. ÜNSÜZLER	33
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	33
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi.....	34
1.2.2.2.1. -y- Yardımcı Ünsüz Türemesi.....	34
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi	34
1.2.2.4. Ünsüz Yumuşaması	35
1.3. ŞEKİL BİLGİSİ	38
1.3.1. İSİM	38
1.3.1.1. Çokluk.....	38
1.3.1.2. İyelik Ekleri	39
1.3.1.3. İsim Tamlaması	41
1.3.1.3.1. Belirtili İsim Tamlaması	41
1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması	42
1.3.1.4. Hal Ekleri	42
1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki	42
1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki.....	43
1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki.....	43
1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki	43
1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki	44
1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki	44
1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki.....	45
1.3.1.4.8. Yön Hal Eki.....	45
1.3.1.5. Soru Eki.....	45
1.3.2. YAPIM EKLERİ	46
1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki.....	46
1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki.....	47
1.3.2.3. İsimden Fiil Yapım Eki.....	48

1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki.....	49
1.3.3. SIFAT.....	50
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları	50
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları	51
1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları.....	51
1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları	51
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları.....	51
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları	51
1.3.4. ZAMİR.....	52
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri.....	52
1.3.4.2. İşaret Zamirleri	56
1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri	56
1.3.4.4. Soru Zamirleri.....	57
1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri	57
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri	57
1.3.5. ZARF	57
1.3.5.1. Durum Zarfları.....	57
1.3.5.2. Zaman Zarfları	58
1.3.5.3. Yer ve Yön Zarfları	59
1.3.5.4. Azlık-Çokluk Zarfları	59
1.3.5.5. Soru Zarfları.....	60
1.3.6. EDAT.....	60
1.3.6.1. Bağlama Edatları	60
1.3.6.1.1.Şart Bildirenler	60
1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler.....	61
1.3.6.1.3. İstisna Bildirenler	61
1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar	61
1.3.6.1.5. Atıf Edatı.....	62
1.3.6.2. Son Çekim Edatları	62
1.3.6.3. İşaret Edatları	63
1.3.6.4. Berkitme Edatları	63
1.3.6.5. Seslenme Edatları.....	63
1.3.6.6. Ünlem Edatları	63

1.3.7. FİİL	63
1.3.7.1. Olumsuzluk Eki	63
1.3.7.2. Şahıs Ekleri	64
1.3.7.3. Fiil Çekimi	66
1.3.7.3.1. Basit Kipler	66
1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri	66
1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman.....	66
1.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	68
1.3.7.3.1.1.3. Geniş Zaman.....	68
1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman.....	69
1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman	70
1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri	70
1.3.7.3.1.2.1. Emir	70
1.3.7.3.1.2.2. Şart	71
1.3.7.3.1.2.3. Gereklik	72
1.3.7.3.1.2.4. İstek.....	72
1.3.7.3.2. Birleşik Kipler.....	73
1.3.7.3.2.1. Hikâye Birleşik Kipi	73
1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	73
1.3.7.3.2.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi	74
1.3.7.3.2.1.3. İsteğin Hikayesi	74
1.3.7.3.2.2. Rivayet Birleşik Kipi	74
1.3.7.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti.....	74
1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi.....	75
1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı	75
1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	75
1.3.7.4. Ek Fiil	75
1.3.7.5. Birleşik Fiiller	76
1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller	76
1.3.7.5.1.1. Süreklilik.....	76
1.3.7.5.1.2. Tezlik	76
1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller	77
1.3.7.6. Fiilimsiler	77

1.3.7.6.1. İsim-Fiil	77
1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil.....	78
1.3.7.6.3. Zarf-Fiil	78
İKİNCİ BÖLÜM	80
METİN.....	80
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	204
DİZİN.....	204
SONUÇ.....	513
KAYNAKÇA.....	517
ÖZ GEÇMİŞ	519

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *DĀSTĀN-I MŪSEYYEB GĀZĪ* (s. 131-269) *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

07/08/2019

İmza

Şilal PINAR BURTAKUCİN

TEZ KABUL VE ONAY

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Şilal PINAR BURTAKUCİN tarafından hazırlanan *DĀSTĀN-I MŪSEYYEB GĀZĪ* (s. 131-269) *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* başlıklı bu çalışma, [Savunma Sınavı Tarihi] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliği/oy çokluğuyla] başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Türk Dili ve Edebiyatı* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Prof. Dr. Abdülbaki Çetin **İmza** :

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER **İmza** :

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Çimen ÖZÇAM **İmza** :

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../201.. tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yaşar BAŞ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Osmanlı Türkçesi eserlerini Latin harflerine aktarma işi oldukça önemlidir. Bu eserlerin standart yazıya çevrilmesi, okuyucuya sunulması ve söz varlığının incelenmesi önemlidir.

Üzerinde çalıştığımız Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî manzum şekilde yazılmıştır. Destanda Kerbela Olayı anlatılmaktadır. Eserin kahramanı Müseyyeb Gâzî olup Hz. Hüseyin'in intikamını nasıl aldığı ve yaptığı savaşlar anlatılmaktadır. Eserin kimin tarafından yazıldığı belli değildir. Gazelerde geçen mahlastan destanın Nâ'ilî tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Metinde geçen tarihten eserin 19. yüzyılda yazıldığı anlaşılmakta ve Osmanlı Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi ile kültür hazinemize kazandırılmış önemli bir eserdir.

Yüksek lisans bitirme tezi olarak yapılan bu çalışmada eserin transkripsiyonu yapıp dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Çalışmamız Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Dizin bölümü, eserde geçen bütün kelimeleri içermektedir. Bu bölümde kelimelerin anlamlarının yanında kelimelerin dizini de yapılmıştır.

Çalışmamızın hazırlanmasında her konuda yardımını esirgemeyen Dr. Öğretim Üyesi Osman ÖZER'e ve tezimizin hazırlanması aşamasında her zaman yardım eden ve yol gösteren Prof. Dr. Abdülbaki Çetin'e teşekkürlerimi sunarım.

07/08/2019

Şilal PINAR BURTAKUCİN

ÖZET

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (s. 131-269) Giriş-İnceleme-
Metin-Dizin

Tezin Yazarı : Şilal PINAR BURTAKUCİN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Kabul Tarihi :

Sayfa Sayısı : XII + 519

“Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī” Nâ’ilî mahlaslı bir müellif tarafından, 19. yüzyılda mesnevi şekliyle yazılmıştır.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de Kerbela Olayı anlatılmaktadır. Destanda Müseyyeb Gāzî adındaki kahramanın Kerbela Olayı’nın intikamını almak için yaptığı savaşlar ve çeşitli olaylar anlatılmaktadır.

Giriş kısmında yazar ve eser hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde; eserin imlâ, ses ve şekil özellikleri çeşitli örneklerle gösterilmiştir. Metin bölümünde ise eserin transkripsiyonlu şekli verilmiştir.

Dizin bölümünde, eserde geçen kelimelerin gramatikal dizini oluşturularak anlamları verilmiştir. Çalışmada yararlanılan eserler de Kaynakça başlığı altında verilmiştir.

Eserin 2 ile 130 sayfaları Neslihan SEMERCİ ELMAS tarafından çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Müseyyeb Gāzî, Kerbela Olayı, Dil Özellikleri

ABSTRACT

Bingol University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (p. 131-269) Introduction-Analysis-
Text-Index

Author : Şilal PINAR BURTAKUCİN

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Osman ÖZER

Department : Turkish Language and Literature

Sub-field : New Turkish Language

Date :

Page : XII + 519

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (p. 131-269) Introduction-Review-Text-Index

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī "Nâ'ilî was written by a pseudonym author in the 19th century in mesnevi form. The Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī' describes the Karbala Event. The hero named Müseyyeb Gâzî fought to avenge the Karbala Event. The work also describes this struggle of Müseyyeb Gâzi. In the Introduction part of the work, information about the author and the work is given. In the review section of the work; the spelling, sound and form characteristics of the work are shown with various examples. In the text section, the transcribed form of the work is given.

In the index section, the meanings of the words in the work are given by forming the grammatical index. The works used in the study are given under the title of bibliography. Pages 2 to 130 of the work were studied by Neslihan Semerci Elmas.

Keywords : Müseyyeb Gâzî, Karbala Event, Language Characteristics

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

Bkz. : Bakınız

vb. : Ve benzeri

c. : Cilt

Far. : Farsça

Karş. : Karşılaştırınız

S. : Sayı

s. : Sayfa

T. : Türkçe

Yun. : Yunanca

Osm : Osmanlıca

vr. : Varak

< : Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.

> : Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.

+ : İsme bağlanmayı gösterir

- : Fiile bağlanmayı gösterir.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ء : °

ث : s

ح : ħ

خ : ħ̣

ذ : ẓ

ط : ş

ض : d, z

ظ : ṭ

ع : ʕ

غ : ğ

ق : ḳ

ك : ŋ

GİRİŞ

Osmanlı Türkçesi ile yazılan eserleri Latin harflerine aktarma işi oldukça önemli bir konudur. Bilindiği üzere, Osmanlı Türkçesi Arap alfabesi ile yazılmıştır. Bu eserlerdeki söz varlığının yeniden standart yazı dilinde okuyucuya sunulması ve bu söz varlığının incelenmesi önemli bir gereksinimdir. Literatüre kazandırılan her millî eser, Türk dili, edebiyatı ve kültürüne ışık tutmaktadır.

Osmanlı Türkçesi dönemi, 15. yüzyıldan başlayıp 20. yüzyılın başlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde gerek telif gerekse çeviri birçok eser Türk edebiyatına kazandırılmıştır. Bu eserlerden biri de 19. yüzyılda yazılan Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî adlı eserdir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Eserde gazellerin mahlas beytinde Nâ'ilî ismi geçmektedir. Bu da bize eserin Nâ'ilî mahlaslı bir şair tarafından yazıldığını göstermektedir.

Yazar tarafından eserin son sayfasına 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten yola çıkarak Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin 19. yüzyılda yazıldığı söylenebilir. Eserde kullanılan dil 19. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin dil özellikleri ile benzerlik göstermektedir. Eserde oldukça sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, Klasik Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olmasına rağmen gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür. Eser, dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi yönüyle önemlidir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin içerisine bakıldığında atasözü, deyimler vb. türlerle zengin olduğu görülmektedir. Ayrıca ait olduğu dönemin beslenme, giyinme, yaşam tarzı ve geleneklerini gözler önüne serdiği için, bu özellikler eseri

daha da önemli hale getirmektedir. Bu yüzden Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, folklor, dil özellikleri bakımından Türk Edebiyatına kazandırılan önemli bir eserdir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin transkripsiyonunu yapmak, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi özelliklerini tespit etmek ve bütün kelimeleri kapsayan dizini hazırlayarak söz varlığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve zengin söz varlığı yönüyle önemli bir eserdir. Dil özellikleri arasında bugün kullanımdan düşmüş bazı eklerin bulunması ve Türkiye Türkçesinde kullanımdan düşmüş kelimelerin bulunması eseri önemli hale getirmektedir.

Kapsam

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin bilinen üç nüshası vardır. Çalışmamız Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde By 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır. Bu nüsha içinde bulunduğu mecmuanın 1b-130a varakları arasında yer alır. Eser manzum şeklinde yazılmıştır. Eserin her sayfasında 15 beyit bulunmaktadır.

Çalışmamız, Konya Yazma Eserler Kütüphanesindeki nüshanın transkripsiyonlu metni, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve dizini kapsamaktadır.

Metot

Eser, Latin harflerine aktarılırken sayfa numaraları metinde belirtildiği gibi yazılmıştır. Her sayfa müellif tarafından numaralandırılmış olup aynı numaralar kullanılmıştır. Eserde 169-180 sayfalarının arasındaki 10 sayfanın eksik mi yoksa yazar tarafından mı o şekilde numaralandığı bilinmemektedir. Metindeki Arapça ibareler yine orijinal haliyle yazılmıştır. Metin kurulurken noktalama işaretleri kul-

lanılmamış, fakat metinde geçen özel isimlerin ayırt edilebilmesi için özel isimlerin ilk harfi büyük harflerle yazılmıştır.

Tezimiz Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Girişte eserin amacı, önemi, yazarı, nüshaları gibi konular ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde, imlâ özellikleri tespit edilip ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenip örneklerle gösterilmiştir.

Eser Latin harflere aktarılırken transkripsiyon harfleri kullanılmış, metin transkribe edilirken, metnin orijinaline bağlı kalınmıştır.

Metin çevrildikten sonra, metnin dizini oluşturulup kelimelerin anlamları da verilmiştir. Sözlükte kelimelerin orijinal şekilleri de yazılmıştır. Kelimelerin anlamları tespit edilirken farklı lügatlerden istifade edilmeye çalışılmıştır. Sözlükte isim kökleri + ile fiil kökleri ise - işaretleri ile gösterilmiştir.

Tezimizde faydalandığımız kaynaklar, tezin sonunda kaynakça başlığı altında bir arada verilmiştir.

DÂSTÂN-I MÜSEYYEB GÂZÎ

Yazarı ve Yazılış Tarihi

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Ancak eserdeki gazellerin mahlas beyitlerinde Nâ'ilî ismi geçmektedir.

gölşenine ér gönül olma cüdâsı Kâzımın
dil bâğında ol hezârı hoş edâsı Kâzımın
melce³-yi dergâhını me³vâ edin şıgın aña
fırşat eldeyken amân ol bir gedâsı Kâzımın
anıñ aşkına düşen cû^c-i seb^cadan geçdiler
çünkü aşk pākīdir rûhuñ gıdâsı Kâzımın
cümle vardan yokdan el çek iktidâ ét bu yola
bu yol ol yoldur ki bil rāh-ı hüdâsı Kâzımın

Nâ'îlî kâzım yolunda ol Müseyyeb tek yürü
ger olam dîk cân u başıla fedâsı Kâzımın

Metnin son sayfasına da (s. 269) yazar tarafından 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten ve gazellerin mahlas beytinde geçen isimden yola çıkarak eserin, 19. yüzyılda yaşayan Nâ'îlî mahlaslı bir şair tarafından yazıldığını söyleyebiliriz. Bu dönemde yaşayan Hâfız Sâlih Nâ'îlî Efendi (Manastırlı Nâ'îlî), Mustafa Nâ'îlî Paşa adlı şairler Nâ'îlî mahlasını kullanmıştır. Eseri yazanın hangi Nâ'îlî olduğu tespit edilememiş; ancak bu Nâ'îlî'lerden birinin Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'yi yazmış olması ihtimallerimiz arasındadır.

Konusu

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin başkahramanı olan Müseyyeb Gâzî'nin hayatı hakkında kaynaklarda yeteri kadar bilgi bulunmamaktadır. Araştırdığımız kaynaklarda Müseyyeb Gâzî'nin adı İmamiye Şiası adlı eserde Müseyyeb b. Necebe el-Ferazî olarak tanıtılmaktadır.¹ Hadikatü's-Süedâ ise Müseyyeb-i Kâ'kâ'-i Huza'î olarak geçmektedir.²

Destanda veya herhangi bir kaynakta Müseyyeb Gâzî'nin doğum tarihine rastlanılmamıştır. Kerbela Olayı 680 yılında olmuştur. Müseyyeb Gâzî bu tarihte ya doğmamış ya da çok küçüktür. Yani Müseyyeb Gâzî'nin 680 yılına yakın bir tarihte yaşadığı söylenilebilir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, Müseyyeb Gâzî Kerbela Olayı'nın intikamını alır. Destanın konusu özetle şöyledir :

Kerbela Olayı'ndan sonra Müseyyeb Gâzî, ailesi ve yakınlarıyla sürgüne gönderilir. Babası Muhtar, Hariciler tarafından zindana atılır. Müseyyeb Gâzî ise

¹ Edhem Ruhi Fığlalı, İmamiye Şiası, İstanbul, 1984, s. 114.

² Şeyma Güngör, Fuzulî-Hadikatü's-süedâ, Ankara, 1987, s. 81, 454.

dedesi Asfad ile bir köyde yaşamaktadır. Müseyyeb Gâzî küçükken Hariciler ile aralarında bir olay yaşanır. Olay büyür ve Hariciler Müseyyeb Gâzî'yi öldürmek isterler. Hazret-i Hızır, onu olay yerinden uzaklaştırır. Müseyyeb Gâzî büyüdüğünde babası Muhtar'ı zindandan kurtarır. Hz. Hüseyin'in şehit olduğunu öğrenince onun intikamını almak için yola çıkar. Daha sonra olaylar çeşitli yönlerde gelişir.

Eserin genelinde Hariciler ile Müseyyeb Gâzî arasında geçen savaşlar anlatılır. Uzun süren savaşlardan sonra Müseyyeb Gâzî, Haricileri yenip intikamını alır. Müseyyeb Gâzî halifeliği İmam Zeyne'l-âbidîn'e bırakır. Kendisi Kudüs'e çekilip sakin bir hayat sürmeye başlar. Gelişen olaylardan sonra, Muaviye Kudüs'te Müseyyeb Gâzî'yi şehit edip halife olur.

Dil ve Şekil Özellikleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, mesnevi nazım şekliyle yazılmış bir destandır. Aruzun fâ'ilâtün, fâ'ilâtün, fâ'ilün vezniyle yazılmıştır. Genel olarak her sayfada 15 beyit bulunmaktadır. Eserin 131 ile 269 sayfaları arasında toplam 1901 beyit ve 12 adet gazel vardır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür.

Nüshaları

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin bilinen 3 nüshası vardır.

1. Divriği Halk Kütüphanesi "Der-Beyan-ı Müseyyeb Gazi" c. 6086/37

2. Milli Kütüphane Koleksiyonu Yaz. A 8889

3. Konya Yazma Eserler Kütüphanesi "Müseyyeb Gazi Destanı" By 1517

Mehmet Dursun Erdem, "Müseyyeb-nâme" adlı eserinde bir diğer nüshadan

bahsetmiştir. Bu nüsha, Emekli Öğretim Görevlisi Kutlu Özen tarafından Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Karanlık köyünde oturan Ali Ekber Özdemir adlı bir şahsın kitaplığında bulunmuştur. Kutlu Özen'in aldığı notlara göre yazma; “Haza Kitâb-ı Müseyyeb Gâzi” başlığını taşımakta olup 204 sayfadır. 1301 (1885-86) yılında istinsah edilmiştir. Müstensihi belli değildir.³

Divriği Halk Kütüphanesi ve Milli Kütüphane'deki eserler nesir şeklinde yazılmıştır. Konya Yazma Eserler Kütüphanesindeki eser ise manzum şeklinde yazılmıştır.

Çalışmamız Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde BY 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır.

³ Mehmet Dursun ERDEM, MÜSEYYEB-NAME, Hece Yayınları, Ankara, 2007, s. 21

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

19. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin imla özelliklerini yansıtan Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî genel olarak harekesiz yazılan manzum bir eserdir. Ancak bazı yerlerde kelime yanlış okunmasın diye harekeli yazılmıştır.

Metnimizde aynı kelimenin standart bir şekilde yazıldığını söylemek mümkün değildir. Aynı kelimenin farklı yazılışlarıyla karşılaşmak mümkündür.

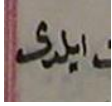
Metnimizde ünlülerin ve ünsüzlerin yazım özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz :

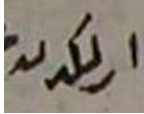
1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmış bazen de yazılmamıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere eserimizde ünlülerin yazılışında bir düzen yoktur.

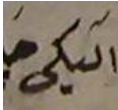
1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılışı

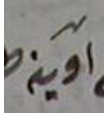
Ön seste /a/, /e/ ünlüsü elif (ا) ve zaman zamanda medli elif (آ) ile yazılmıştır :

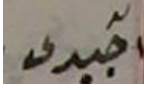
eyledi 132/1939

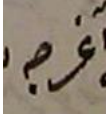
erlikden 199/2771

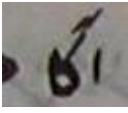
Medli elif ile yazılan örneklerimiz şunlardır :

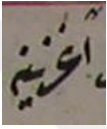
elişi 199/2780

evine 154/2254

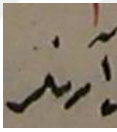
acıdı 185/2567

ağırca 212/2973

ağa 157/2301

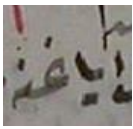
ağzına 223/3125

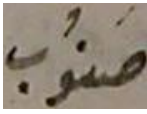
Aynı kelimenin ünlüsü birinde elif (l) ile yazılmışken diğerinde ise medli elifle (ġ) yazılmıştır :

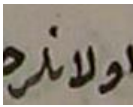
erenler 223/3139

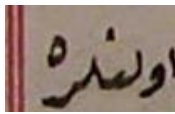
erenler 146/2142

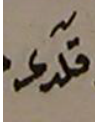
İç seste bazen elif (l) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

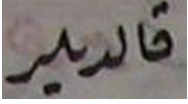
ayağına 159/2334

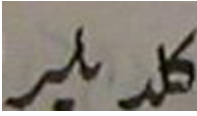
şanup 181/2510

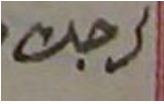
olanlar 194/2701

olanlara 209/2928

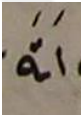
qaldı 215/3019

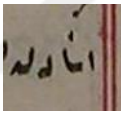
qaldılar 135/1973

geldiler 133/1953

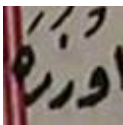
gerçek 144/2118

Son seste /a/, /e/ ünlüleri bazen elif (ﻻ) ve güzel he (ﻩ) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

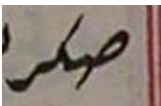
ata 241/3403

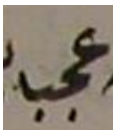
ana + dan 221/3105

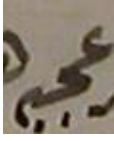
kimse 140/2049

üzere 268/3789

şonra 142/2089

şonra 233/3274

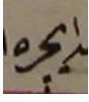
ʿacebā 203/2830

acebā 192/2675

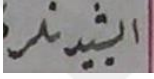
1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /i/ ve /ı/ ünlüleri elif+ye (ى) ile gösterilmiştir.

Aşağıdaki örneklerde /i/ ünlüsü başta elif+ye (ى) ile yazılmıştır :

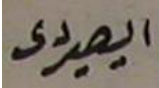
içre 198/2767

işte 180/2494

işidenler 144/2107

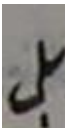
iki 134/1961

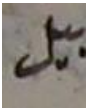
Metnimizde /ı/ ile başlayan sadece iki kelime vardır :

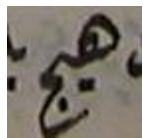
ışırdı 223/3125

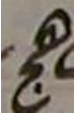
ışmarladık 237/3334

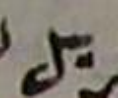
İç seste /ı/, /i/ ünlüleri bazen ye (ى) ile yazılmış bazen yazılmamış, bazen de esre ile gösterilmiştir :

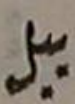
bil 131/1914

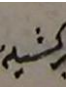
bil 153/2240

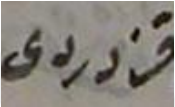
hîç 132/1942

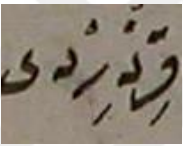
hiç 169/2483

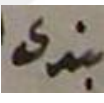
yıl 187/2596

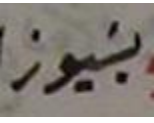
yıl 217/3040

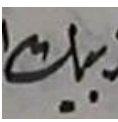
kişiyile 131/1925

kızdırdı 142/2086

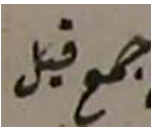
kızdırdı 267/3779

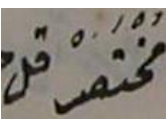
bindi 164/2413

bin yüz 151/2212

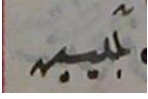
biğ 132/1933

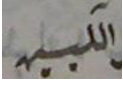
Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

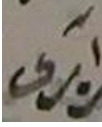
cem^c kıl 197/2745

muhtaşar kıl 131/1921

Son seste /ı/, /i/ ünlüleri yazılmıştır :

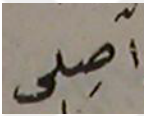
belli + sin 148/2173

elli + sin 148/2173

ayrı 147/2162

aşağı 228/3204

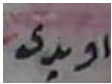
acıdı 148/2178

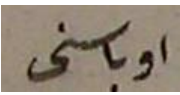
aşılı 228/3204

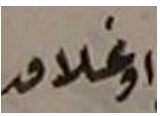
1.1.1.3. /o, ö/ ve /u, ü/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /o/, /ö/ ünlüleri elif + vav (و) ile yazılmıştır.

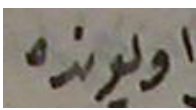
Aşağıdaki örneklerde /o/ ve /ö/ ünlüsü başta elif + vav (و) ile yazılmıştır :

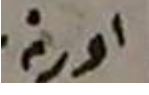
öpdi 136/1988

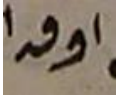
obasını 225/3162

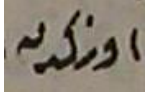
oğlak 229/3222

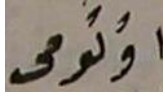
öte 240/3389

öyünde 183/2535

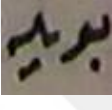
orta 204/2845

ok 214/3004

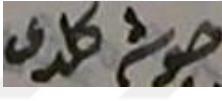
özün-den 244/3439

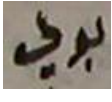
ölümü 235/3306

İç seste /o/, /ö/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır :

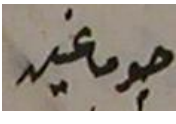
böyle 131/1927

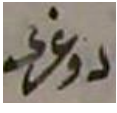
bozmadı 194/2700

çoşageldi 147/2159

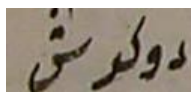
boyı 241/3397

dört 134/1969

çomağın 264/3733

doğrı 185/2568

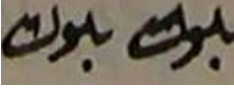
dost 204/2849

dögüş 227/3193

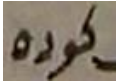
Yukarıdaki kelimelerde /o/, /ö/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki

kelimelerde yazılmamıştır :

şonra 142/2089

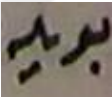
bölük bölük 237/3344

gonca 152/2233

gövde 230/3239

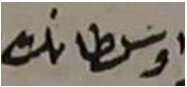
Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi “böyle” kelimesi iki şekilde yazılmıştır :

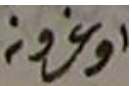
böyle 188/2624

böyle 189/2633

Ön seste /u/, /ü/ ünlüleri elif+ vav (و) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /u/ ve /ü/ ünlüsü başta elif+ vav (و) ile yazılmıştır :

uşanıñ 203/2831

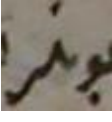
uğruna 151/2222

ufağı 207/2900

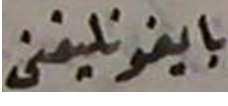
uğraşdı 207/2895

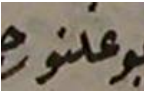
uca 240/3389

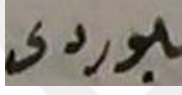
İç seste /u/, /ü/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır.

bunlar 180/2494

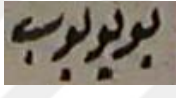
kul 217/3045

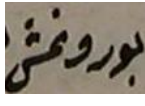
baygunlığını 155/2276

buğlanur 229/3223

belürdi 165/2426

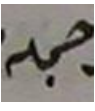
çün 133/1947

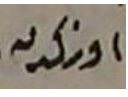
büyüyüp 257/3632

bürünmüş 236/3325

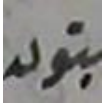
uğurdan 135/1974

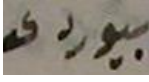
Yukarıdaki kelimelerde /u/, /ü/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki kelimelerde yazılmamıştır :

cümle 133/1949

özünnden 244/3439

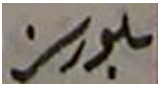
büyük 136/1997

bütün 142/2081

buyurdi 185/2568

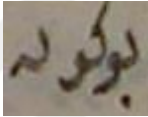
yavuz 184/2563

ķuyu 214/3002

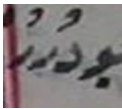
belürsüz 132/1940

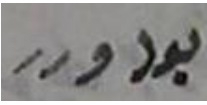
Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi aynı kelime iki farklı şekilde yazılmıştır :

bugün 163/2388

bugün 186/2589

Metnimizde “durur” kelimesi aynı mısırada iki farklı şekilde yazılmıştır :

ol haķķın sevgilü yāri bu durur

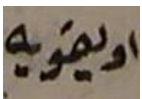
dü cihānıñ iftiħarı bu durur 160/2343

Son seste /u/, /ü/ ünlüleri vav (و) ile yazılmıştır :

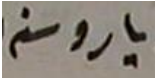
kendü 147/2158

yapusını 149/2192

ölü 267/3786

uyķuya 219/3078

ķapu 151/2215

yarusına 247/3480

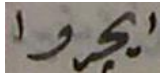
eyü 151/2221

bu 150/2199

Son seste bazı kelimelerde /u/, /ü/ sesi vav+elif (وا) ile yazılmıştır. Türkçe kelime sonundaki bu ünlülerin vav+elif ile yazılması Arap yazı geleneğinin etkisiyledir :

şamu 165/2420

°amü 223/3137

içerü 157/2309

rü-be-rü 157/2309

1.1.1.4. è Ünlüsünün Yazılışı

Metinde aynı kelimenin hem i’li hem de e’li şeklinin bulunması nedeniyle bazı dilciler her ikisini de bünyesinde toplayan kapalı e’nin (è) varlığını ispatlayacak bir işaret bulunmamaktadır diyerek; bazı dilciler “i” bazıları da “e” olarak kabul etmişlerdir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de aynı kelimenin ilk hecesinde hem “i” hem de “e”li şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Müellifin böyle bir ikiliğe girmesi ve bu ilk hecedeki sesleri tanımlamadaki tutarsızlığı bize bir kapalı e’nin (è) varlığını

düşündürmektedir. Bu sebeple metinde “i” ve “e” sesi için kapalı e (è) kullanılmıştır.

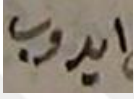
dè-miş 138/2027, dèr-diler 184/2559, èl + in 153/2245, èriş-diler 132/1938, şalıvèr 222/3116, yèmemişdi 221/3105, yèryüzün 259/3655.

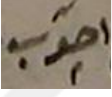
1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

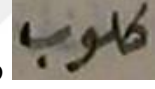
1.1.2.1. /p/ Ünsüzü

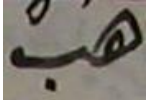
Bu ünsüz bazen pe (پ) bazen de be (ب) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü be (ب) ile yazılmıştır :

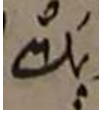
édüp 183/2545

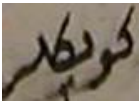
açup 181/2516

gelüp 183/2544

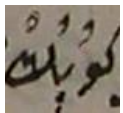
hep 184/2549

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü pe (پ) ile yazılmıştır :

pek 216/3033

köpekler 250/3533

yapup 150/2199

köpük 230/3238

Aşağıdaki örneklerde “p” ünsüzü iki farklı şekilde yazılmıştır :

ipini 166/2433

ip 266/3760

kelp 149/2183

kelb 185/2564

1.1.2.2. /ç/ Ünsüzü

Bu ünsüz bazen cim (چ) bazen de çim (چ) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü çim (چ) ile yazılmıştır :

çekme 158/2324

içün 135/1978

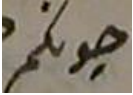
içerü 228/3213

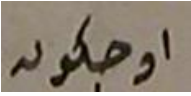
nêçe 227/3190

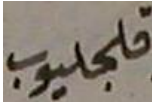
çaldı 158/2320

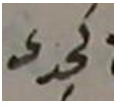
kaçak 227/3196

Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü cim (ج) ile yazılmıştır :

çünkü 190/2645

üç gün 191/2662

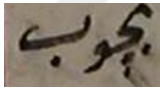
kılıçlayup 169/2482

geçdi 193/2684

çevre 221/3100

Aşağıdaki örneklerde aynı kelime iki farklı şekilde yazılmıştır.

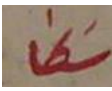
biçdi 252/3560

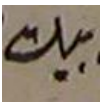
biçüp 230/3238

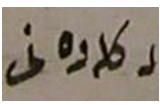
1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzü

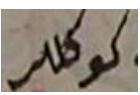
Arka damak ünsüzü n (ŋ) bazen kef (ك) bazen de üç noktalı kef (ك) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /ŋ/ ünsüzü kef (ك) ile yazılmıştır :

saŋa 203/2839

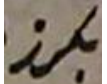
biŋ 225/3167

diŋledeni 269/3813

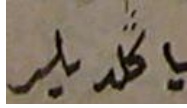
göŋüller 253/3572

yaña 132/1941

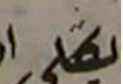
sünjü 133/1957

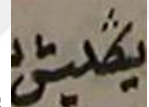
beñzer 245/3458

Aşağıdaki örneklerde /ŋ/ ünsüzü üç noktalı kef (ك) ile yazılmıştır :

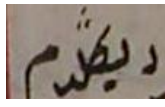
yañıldılar 191/2666

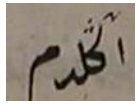
sünjü 139/2037

yañlı 232/3265

yañlış 245/3457

maña 203/2839

diñledim 210/2940

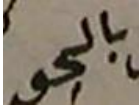
añladım 210/2940

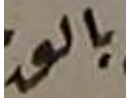
Ayrıca aşağıdaki örnekte “g” ünsüzü, üç noktalı kef ile yazılmıştır:

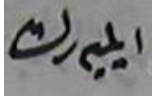
cum^eaya degin

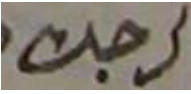
1.1.2.4. /k-ķ/ ünsüzleri

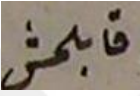
Metinde "k" ünsüzü kef ك ile "ķ" ünsüzü kaf ق harfi ile yazılmıştır.

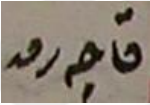
balçık 226/3181

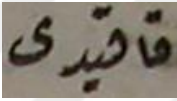
balık 251/3548

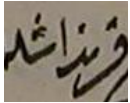
eyleyerek 132/1928

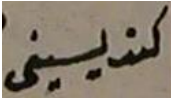
gerçek 144/2118

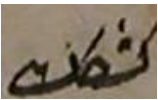
ğablamış 225/3160

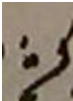
ğaçarak 265/3748

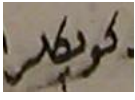
ğakıdı 228/3201

ğarındaşla 260/3675

kendisini 203/2836

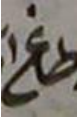
keşkek 213/2989

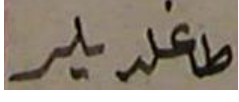
kişi 204/2853

köpekler 250/3533

1.1.2.5. /t-ğ / ünsüzleri

Metinde "t" ünsüzü te ت harfi ile "ğ" ünsüzü ise tı ط harfi ile yazılmıştır.

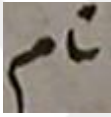
tağ 140/2055

tağladılar 191/2666

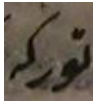
țamu 165/2420

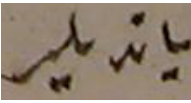
țana 158/2327

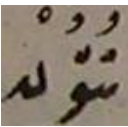
țasra 161/2360

tam 231/3250

toz 196/2729

Türke 199/2776

yatdılar 206/2886

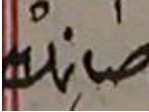
tütün 229/3223

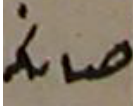
1.1.2.6. /s-ş/ ünsüzleri

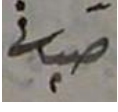
Metinde "s" ünsüzü sin س ile "ş" ünsüzü sad ص harfi ile yazılmıştır.

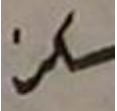
şaç 188/2609

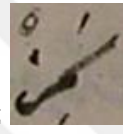
şag 162/2377

şanıñ 218/3055

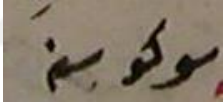
şanki 204/2856

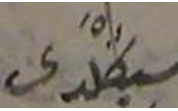
şapanı 150/2203

sekiz 212/2967

semiz 213/2986

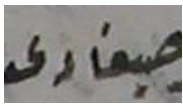
sesi 250/3529

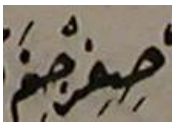
sevgüsine 229/3228

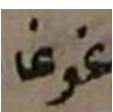
siñildi 144/2120

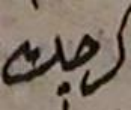
1.1.2.7. /g-ğ/ ünsüzleri

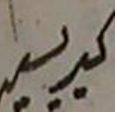
Metinde "g" ünsüzü kef ك harfi ile "ğ" ünsüzü ise gayın غ harfi ile yazılmıştır.

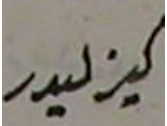
şığadı 160/2345

şığırıcığa 238/3355

ğavğa 195/2722

gerçek 210/2940

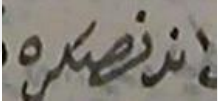
girisin 262/3679

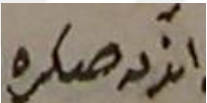
gizlidir 231/3247

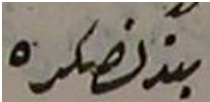
1.1.3. BİTİŞİK YAZILAN KELİMELER

Metinde geçen bazı kelimeler, kendinden önceki kelimelerle bazen bitişik bazen de ayrı yazılmıştır. Tespit ettiğimiz bazı kelimeler şunlardır :

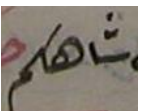
şoŋra

andan-şoŋra 146/2146

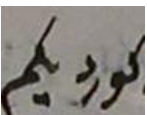
andan şoŋra 248/3503

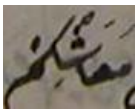
benden-şoŋra 257/3627

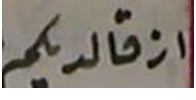
kim (ki)

şāh-kim 137/2016

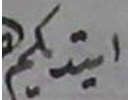
dēdi-kim 138/2027

gördi-kim 141/2070

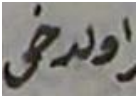
ma`āş-kim 153/2251

az qaldı-kim 139/2042

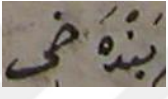
şöyle-kim 147/2160

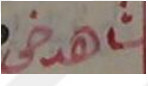
aytdı-kim 144/2106

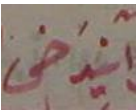
dağı

ol-dağı 138/2024

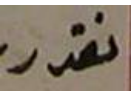
hem-dağı 138/2029

ben-dağı 138/2032

şāh-dağı 143/2102

anı-dağı 141/2077

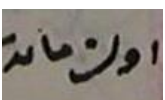
qadar

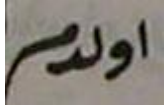
ne-qadar 261/3696

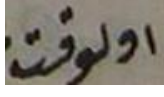
bu qadar 137/2009

ol

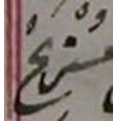
ol-gün 149/2182

ol-zamān 131/1923

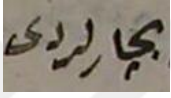
ol-dem 133/1951

ol-vaqt 136/2000

1.1.4. YANLIŞ YAZILAN KELİMELER

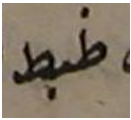
müsterih 161/2365 /ī/ ünlüsü yazılmalıydı

a^ḥzab 194/2694 /a/ ünlüsü yazılmamalıydı

bi-çarlardı 192/2670 /ī/ ünlüsü yazılmalıydı

hāzır 149/2133 /z/ ile yazılmalıydı

dīvel 217/3037 /ü/ ünlüsü ile yazılmalıydı

zabṭ 230/3242 /z/ ile yazılmalıydı

ķüstāhlıgım 202/2815 /h/ ile yazılmalıydı

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. ÜNLÜLER

1.2.1.1. Ünlü Uyumu

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)

Eserde kalınlık incelik uyumuna genel olarak uyulduğu görülse de bazı kelimelerin uyuma girmediği tespit edilmiştir.

Metinde kalınlık-incelik uyumuna aykırı olan alıntı sözcüklerin bazıları şunlardır :

‘ādet 162/2385, ‘ādil 185/2575, beyān 262/3704, bühtān 168/2476, cāhil 201/2805, cānib 199/2771, selām 233/3272, sevābdan 239/3371.

-ken zarf-fiil ekinden kaynaklı uyumsuzluklar :

otururken 219/3072, yaturken 145/2135.

Metnimizde büyük ünlü uyumuna giren bazı örnekler :

ağaçların 212/2966, ağyārıla 269/3808, yēmede içmededir 231/3249, geymede biçmededir 231/3249.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere kalınlık-incelik uyumu metnimizde sağlamdır.

1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, 19. yüzyılda yazılan bir eser olduğu için diğer yüzyıllarda yazılan eserlere oranla düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar diğer yüzyıllarda yazılan eserlere göre iyi olsa da bu metnimizde de uyuma girmeyen örneklerin varlığından söz edebiliriz.

Aşağıdaki kelimelerin bu uyuma aykırı olduğunu söyleyebiliriz :

karşu 159/2339, yazulara 146/2137, degülüm 201/2805, sevgülidir 194/2698, sevgilü 160/2343, kendüleri 217/3043, buldığın 234/3300, güli 231/3251, kapusına 151/2213, yeryüzinde 259/3655, yüzimi 156/2294, ayru 217/3036, delük 267/3777, eyü 214/2999, içerü 228/3213, ilerü 158/2320.

Kelimelerin Kök ve Gövdelerinde Yuvarlaklaşma

Eski Türkiye Türkçesinde korunan bazı kelimelerin sonundaki -ğ sesi metnimizde düşerek kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırırken bazı kelimelerde ise düzleştirmiştir.

ķamu < ķamağ; *ķamu* 133/1951, *ķamusın* 223/3127, *ķamuya* 222/3117.

ķapu < ķapıg; *ķapu* 151/2215, *ķapusın* 139/2036, *ķapusında* 253/3571.

ayrı < ayru < adrıg; aḫşām oldı dutdılar *ayrı* kenār 147/2162.

ķatı < ķatıg; içlerine düşdi *ķatı* irtı^cāş 133/1950.

Kök ve gövdelerde yuvarlaklaşma olan diğerkelimeler şunlardır; **yavuz** < yabız (*yavuz* ^caskeri var ıdı mel^cūnuḡ 184/2563), **ilerü** (*ilerü* geldi cān-ı Muḫtār ol 158/2320), **girü** (*girü* dönüp cenge girdi ol dilīr 148/2180)

Metinde bazı kelimeler düzlük-yuvarlaklık bakımından iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

yürü/yüri : *yüridi* Muḫtāra diküp hep gözün 191/2659, *yürüdi* bir cāniye ol āşikār 220/3085

ķarşu/ķarşı : , *ķarşıma* 223/3137, *ķarşu* 207/2894

kendü/kendi : getüre *kendi* o şāhı Şāma çün 228/3208, ķalbe urdı her kişı *kendü* özin 147/2158

ayrı/ayru : aḫşām oldı dutdılar *ayrı* kenār 147/2162, yürü sa^cy eyle bugün sen *ayru* bil 217/3036

tışarı/ tışaru : *tışarıda* var ıdı birkaç halā 265/3751, çıkdı cāmi^cden *tışaruya*
bular 246/3471

tolı/ tolu : bakma esirleri bir bir *tolıydı* 213/2989, abb-ı  ābidīnile albi *tolu*
194/2707

yarı/yaru :  Amir aytdı *yarısın* bāri^c yeme 220/3092, dūn *yarusına* degin oldu
şavaş 247/3480

yazı/yazu : bir durur  nūmde ol *yazı* ve tađ 163/2399, *yazuları* büridiler bir
birin 188/2620

Eklerde  nlüsü Yuvarlak Olanlar

Zarf-fiil eki **-Up, -UbAn** (açup 181/2516, aluben 257/3623, aldayup 209/2932,
arınup 181/2514, g r ben 219/3071, aykıruben 139/2035, dutuben 255/3595) ;
durur (yeg durur 151/2220, er durur 153/2242, bir durur 153/2242); isimden isim
yapım eki **+IU** (adlu 133/1956, ayağlu 241/3404, delikli  142/2085, g m-rāhlu
199/2777, atırlu 228/3207, aygulu 155/2274) ; emir 3. tekil şahıs eki **-sUn**
(almasun 188/2611, oğusun 162/2382, olsun 142/2091, ursun 262/3698, bils n
211/2962, gelmes n 249/3518, gels n 249/3518) ; fiilden fiil yapım eki **-Ur** (yaturdı
167/2455, bit relim 196/2723, d ş rdiler 151/2216, ge rdi 257/3629, i rdiler
261/3696, y t rirem 140/2060) ; 1. okluk şahıs eki **-vUz** ( dev z 210/2935,
d yev z 202/2822, n dev z 210/2935) ; zarf-fiil eki **-U** (d y  164/2405) ; geniş
zaman eki **-Ur** (bil r 232/3262, d ş r r 153/2249, gel r 182/2521, durur 189/2623,
alışurlardı 208/2904, buğlanur 229/3223) ; fiilden isim yapım eki **-gU** (sevg sine
229/3228, sevg lidir 194/2698) ; geniş zamanın 1. teklik şahıs eki **-UrUm** (bil r m
211/2952) .

Eklerde  nlüsü D z Olanlar

İsimden isim yapım eki **+cI** (imdādcı 244/3444, yardımçı 153/2239) ; iyelik

3. tekil şahıs **+(s)I** (amüsü 166/2445, acısı 146/2136, arzūsına 231/3256, aşlına 184/2556, burnı 213/2982, emcādı 167/2448, amusı 133/1953 gözi 259/3659, yüzimi 156/2294, sünüsine 146/2149) ; soru eki Mı (bu mıdır 155/2277, bakmaz mısın 189/2624, şādık mısız 162/2381) ; isimden isim yapım eki **+(I)ncI** (altıncı 185/2578, beşinci 185/2574, dördüncü 146/2141, ikinci 184/2552, üçüncü 184/2562, yedinci 186/2581) ; fiilden fiil yapım eki **-Uş** (buluşup 235/3303, şoruşdıgın 236/3321, uruşdılar 199/2770, utuşdı 242/3406, döğüş 227/3193, görüşdiler 168/2464) ; bilinen geçmiş zaman eki **-dI** (ışırdı 223/3125, ışımarladı 237/3334, içürdiler 261/3696, öldürdi 165/2421) ; 2. teklik şahıs emir eki **-ğıl** (yayğıl 150/2198, bağışlağıl 211/2953, olğıl 161/2365, olmağıl 239/3371, bilgil 154/2264, eylegil 238/3358, söylegil 264/3736) ; zarf-fiil eki **-IcAk** (açıca 189/2625, olıca 183/2540, gelicek 134/1960, edicek 143/2097, işidicek 148/2168, göricek 211/2957, ericek 186/2585, geicek 263/3718) .

1.2.1.2. Ünlü Türemesi

Metnimizde Arapa ve Farsa kelimelerde ünlü türemesine ok rastlanılmıştır.

ükim (<ük)m) 235/3313

ulümi (<ulmi) 235/3306

üzüne (<üzne) 195/2716

vaıt (<vat) 265/3754

ekil (<ekl) 210/2942

abelin (<ablın) 215/3020

ükür (<ük)r) 253/3572

nehir (<nehr) 203/2840

siir (<sir) 241/3397

zehir (<zehr) 261/3694

pādiṣāh (< pād-ṣāh) 206/2874

1.2.1.3. Ünlü Düşmesi

gönli (< gönül + i) 256/3620

aytdılar (< ayıt-dılar) 164/2405

bağrı (< bağır + ı) 138/2025

beynini (< beyin + ini) 136/2001

boynuņa (< boyun + uņa) 196/2737

burnuna (< burun + una) 265/3753

oğlı (< oğul + ı) 167/2460

üzre (< üzere + e) 143/2102

oynadı (< oyun + a-dı) 221/3101

uykusundan (< uyu-ku + su + n + dan) 256/3619

beñzi (< beñiz + i) 249/3519

ķudse (< ķudüs + e) 268/3799

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

böyle (< bu + ile) 132/1941

kendüzini (< kendü + özini) 212/2972

nère (< ne + ara) 138/2021

yoħsa (< yok + ise) 137/2010

şol (< şu + ol) 245/3459

nèçün (< ne + için) 152/2234

nèyle- (< ne + eyle-) 183/2543

nola (< ne + ola) 255/3604

néd- (< ne + éd-) 132/1931

1.2.2. ÜNSÜZLER

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

ķ > ħ değişmesi

aĥşām (< akşam) 144/2119

daĥı (< taķı) 132/1937

yoĥsa (< yoķsa) 239/3375

yaĥşı (< yaķşı) 144/2112

b > v değişmesi

Eski Türkçede “b” ile başlayan bazı kelimeler Eski Türkiye Türkçesinin başlarından itibaren “v” ye dönüşmüştür.

var- < bar- : cümlemiz cāmi^e ıoğrı varalım 244/3446

var < bar : ^eaşķ degil mi yoķları hem var eden 131/1918

vér- < ber- : vér yine Ğāzī Müseyyebden ĥaber 131/1922

ev < eb : ol mübārek başını alup eve 202/2825

yavuz < yabız : yavuz ^easkeri var ıdı mel^eunuĥ 184/2563

b > v değişimi 1. çokluk şahıs ekinde de görülür.

-vüz < -biz : édevüz 210/2935, déyevüz 202/2822, nédevüz 210/2935

d > y değişmesi

Eski Türkçede “d” ünsüzü taşıyan bazı kelimeler metnimizde “y” ile yazılmıştır. Bu değişikliğin metnimizdeki örnekleri şunlardır.

eyü < edgü : eyü 214/2999.

ķayġu < ķadġu : ķayġusı 133/1950.

t/ġ > d değişmesi

Eski Türkçede ince ünlülere sahip olan kelimelerde baştaki “t” sesi çoğunlukla metnimizde “d” ye dönüşmüştür.

demürler 221/3107, depdiler 137/2014, delük 267/3777, degülüm 201/2805, dèrelim 184/2559, dürlü 217/3040, duyup 165/2425, deli 240/3380, depesi 207/2899, dört 134/1969, düğünini 147/2163, döşediler 152/2227.

Kalın ünlülü kelimelerin başındaki “t” sesi genellikle korunmuştur.

tağ 140/2055, tağıdup 190/2650, tağladı 241/3400, tağdılar 266/3763, taldı 192/2676, tarduşdılar 240/3386, taşdan 240/3378, tışarıda 265/3751, taşradadır 204/2852, toğalı 221/3105, toğradı 259/3656, toğrula 193/2691, toğandı 207/2894, tolar 153/2248, tolaşdırır 161/2371, toldırdı 244/3445, tonıñız 245/3447, toptolu 256/3620, toyladı 230/3243, tırmayalım 151/2219, tıtsaqlar 209/2919, tıyup 243/3429.

1.2.2.2. Ünsüz Türemesi

1.2.2.2.1. -y- Yardımcı Ünsüz Türemesi

-y- : ʿadliyle 203/2842, ʿaskeriyle 188/2613, aʿdāyı 132/1932, begleriyle 151/2217, gümānıyla 152/2234.

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

çeri < çerig 146/2140

elli < ellig 148/2171

ķamu < ķamuğ 155/2274

ķapu < ķapığ 151/2215

ķatı < ķatığ 202/2816

ulu < uluğ 256/3620

adlu < adlığ 146/2147

getür- < keltür- 140/2058

otur- < oltur- 255/3593

ağla- < yığla- 217/3045

ʿabdullā < ʿabdullāh 132/1936

1.2.2.4 Ünsüz Yumuşaması

-k->-g-

birlik : birlige 153/2243

dilek : dileg + i 131/1921

erlik : erlig + iñ 190/2643

gök : gögü 228/3201

köpek : köpeg + iñ 212/2975

merdlik : merdlig + i 249/3518

işik : işig + iñe 253/3578

-k->-ğ-

baygunlık : baygunlıg + ımı 155/2276

bayrak : bayrağ + ı 229/3229

bakmaklık : bakmaklıg + a 141/2073

ayağ : ayağ + ı 191/2654

ağyârlık : ağyârlıg + ın 243/3422

barmağ : barmağ + ınca 218/3055

çok : çoğ + ı 259/3664

yok : yoğ + ıdı 191/2664

yoklık : yoklıg + ı 247/3491

çoklık : çoklıg + ı 247/3491

çomak : çomağ + ın 264/3733

dermanlık : dermānlıgı 243/3423

küstâhlık : küstâhlıg + ım 202/2815

şığırcık : şığırcıg + a 238/3355

şoķak : şoķađ + a 265/3744

varlık : varlığ + ı 247/3491

ķulaķ : ķulađ + ıyla 214/3001

ķuyruk : ķuyruđ + ı 223/3125

ķuşluk : ķuşluđa 136/1999

ufak : ufağ + ı 207/2900

-ç/-c-

güç : güc + üm 225/3156

ķılıç : ķılıc + ı 238/3351

-p->-b-

dip : dib + inden 198/2760

ķalp : ķalb + inde 248/3498

-t->-d-

art : ard + ina 141/2067

oķut- : oķud-up 156/2286

işit- : işid-en 154/2259

ét- : éd- eceđiņ 214/3000

gözet- : gözed-irler 146/2144

aķıt : aķıd-araķ 265/3746

ķanat : ķanad + ında 159/2341

dört : dörd + inci 185/2569

ağrıt- : ağrıd-ırdı 145/2132

diņlet- : diņled-eni 269/3813

git- : gid-eceğin 139/2047

incit- : incid-ir 166/2444

öğret- : öğred-irdim 214/2996

öptür- : öpdür-di 222/3118

segirt- : segird-üp 204/2846

tağıt- : tağıd-up 190/2650

tüket- : tüked-üben 250/3536

unut- : unud-up 232/3258

yaratıl- : yaradıl-dı 155/2278

-ç- > -ş-

kaç- : kaç-dılar 240/3386

şaç- : şaş-dılar 147/2161

1.3. ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. İSİM

1.3.1.1. Çokluk

+LAR

Türkçenin çokluk eki “+lar, +ler” dir. Eserde “+lar, +ler” ekleri kullanılmıştır.

pāy + lar 228/3210, pehlevān + lar 147/2159, şaf + lar 164/2417, oğ + lar 260/3679, şaḡal + lar + ı 241/3401, şāh + lar 244/3433, taş + lar 259/3655, tutsaḡ + lar 209/2919, ulū + lar + ı 221/3098, yaḡa + lar 135/1976, yara + lar + ı 148/2177, yaş + lar + ı 265/3746, yoḡ + lar + ı 131/1918, zamān + lar 137/2012, āḡḡ + lar + ı 209/2927, ālāy + lar 146/2143, aḡaç + lar 212/2965, ayak + lar + dan 228/3204, baş + lar 240/3390, bī-ḡār + lar 192/2671, bidat + lar 253/3575, cāsūs + lar 222/3122, deryā + lar 259/3654, dīde-bān + lar 149/2190, duā + lar 168/2466, ḡazā + lar 258/3643, ḡonca + lar 253/3570, ḡāfız + lar 245/3451, ḡudā + lar 232/3259, ḡan + lar 191/2662, maşūm + lar 254/3581, münāfiḡ + lar 249/3516.

nācī + ler 211/2952, nāme + ler 218/3063, pend + ler 266/3764, püšte + ler 191/2663, rāvī + ler 202/2823, seg + ler + i 149/2184, ser-rişte + ler 191/2663, seven + ler 244/3433, söz + ler 168/2476, sünnī + ler 133/1951, şehīd + ler 250/3534, tūḡī + ler 255/3603, ten + ler 227/3190, tīḡ + ler 247/3479, vilāyet + ler 203/2832, yāren + ler 268/3797, yüz + ler 165/2426, zehre + ler + i 216/3034, asker + ler 212/2968, āsāyiş + ler 135/1985, beg + ler 222/3119, biz + ler 247/3489, cümle + ler 198/2764, çeri + ler 197/2750, demür + ler 221/3107, dervāze + ler 263/3722, düzen + ler 189/2626, er + ler 133/1945, fāḡiše + ler + i 261/3697, ḡāzī + ler 206/2884, gök + ler 203/2842, ḡönül + ler 154/2255, ḡamle + ler 198/2764, ḡāme + ler 182/2530, ḡāric + ler 250/3535, iş + ler 137/2011, it + ler 182/2526, ḡumrī + ler 255/3603, köpek + ler 250/3533, kös + ler 228/3201, lāle + ler 180/2502, melek + ler 159/2333.

1.3.1.2. İyelik Ekleri

1. Teklik Şahıs : +m, +(I)m, +(U)m

ciger-gūşe + m 257/3635, dede + m 165/2430, karşı + ma 223/3137, kendi + mi 237/3337.

°ahd + im 237/3336, °asker + im 168/2468, °ayyār + im 240/3377, ad + ıma 234/3295, aḥvāl + imi 235/3303, alt + ıma 265/3750, bāc + ımı 257/3627, baş + im 168/2469, ben + im 155/2273, bilig + imi 132/1942, biz + im 183/2543, cān + im 231/3245, çādır + im + da 140/2056, çüb + im + la 222/3117, düşmen + im + dir 204/2850, el + im + den 261/3688, evlād + im 204/2850, hāl + im 203/2839, ḥaḳḳ + im + da 262/3712, ḥaber + im 133/1944, il + im + e 218/3051, intiḳam + im + ı 145/2123, qarār + im 239/3375, ḳat + im + a 197/2738, ḳız + im + ı 223/3129, ḳudret + im 224/3149, ḳuvvet + im 224/3149, kemāl + im 232/3267, kendi + m + i 237/3337, küstāhlıg + im 202/2815, men + im 156/2291, murād + im 154/2266, nām + im 186/2585, rü-siyāh + im 202/2815, şāh + im 211/2952, ümīd + im 232/3267, yan + im + a 151/2211.

°amm + um 268/3792, cürm + üme 210/2943, göñl + üm 239/3369, göz + üm 156/2291, güc + üm 225/3156, ḥubb + um 232/3267, oğl + um 160/2346, öñ + üm + de 163/2399, söz + üm 155/2273.

2. Teklik Şahıs : +ñ, +(I)ñ, +(U)ñ

Eserde bu eklerin yardımcı ünlüsü genellikle dar ve düzdür.

yardımcı + ñ 153/2239, ğazā + ñı 217/3037, ḥamle + ñi 199/2775, ḥudā + ña 232/3263, vazīfe + ñi 199/2780, yara + ña 144/2116.

°aşḳ + iñ 131/1914, āşinā + n + iñ 234/3294, ad + iñ 218/3055, şan + iñ 218/3055, el + iñ + i 214/2997, ayağ + iñ 214/2997, ḳulağ + iñ 214/2997, cān + iñ 153/2241, dermān + iñ 243/3421, devlet + iñ 218/3058, düşmān + iñ 204/2849,

giryān + ıñ 195/2712, efġan + ıñ 195/2712, el + ıñ 227/3186, emek-dār + ıñ 155/2271, emel + ıñ 206/2874, emr + ıñ 149/2191, et + ıñ 213/2986, ġaflet + ıñ 244/3437, ġūş + ıñ 232/3261, ġül-bün + ıñ 246/3475, ħāl + ıñ 181/2509, ħazret + ıñ 154/2266, ħār + ıñ 243/3422, ħaber + ıñ 133/1943, murād + ıñ 235/3311, istimdād + ıñ 235/3311, iş + ıñ 234/3291.

burn + uñ 214/2997, mel'ün + uñ 162/2374, göz + üñ 253/3573, şuç + uñ 197/2738, buġz + uñ 137/2016, şon + uñ 262/3710.

3. Teklik Şahıs : +I, +sI

Bu ek diġer dönemlerde ve eserlerde olduġu gibi düz-dar şekilde yazılmıştır.

°aşķ + ına 142/2087, āhen + ini 160/2348, ad + ı 148/2173, aġz + ına 223/3125, aġvāl + i 156/2296, alt + ında 235/3313, bab + ı 151/2215, evlād + ını 3/18, baġr + ı 4/39, baġt + ına 261/3693, taġt + ına 261/3693, baş + ına 136/2000, ceyš + ini 217/3038, ciger + ine 146/2136.

°imāme + si 160/2353, a'dā + sını 219/3066, acı + sı 146/2136, ata + sı 230/3244, bākī + sini 269/3806, bābā + sı 158/2317, cezā + sına 213/2991, kendü + si 116/1695, kamu + sı 133/1953, şadā + sı 249/3512, yara + sını 144/2113, cümle + si 133/1953, çāre + si 150/2209.

1. Çokluk Şahıs : +ImIz, +UmUz

Ekteki yardımcı ünlü genellikle düz-dardır. Yuvarlak şekilleri de vardır.

°aşķ + ımıza 204/2847, āh + ımız 193/2691, baş + ımıza 183/2543, cān + ımız 189/2631, dār + ımız 256/3618, dostlar + ımızdan 161/2358, kat + ımızda 186/2589, leşker + imiz 132/1940, maķşūd + ımız 181/2506, murādımız 155/2273, pehlevā + ımız 218/3053, rāh + ımız 193/269, sır + ımız 245/3448, şāh + ımız 193/2691, yār + imiz 256/3618, beyn + imizde 235/3312, ħāl + imizi 131/1926, iş + imiz 137/2009, şehir + imizi 151/2218.

buğz + umuz 137/2016, dost + umuzdan 204/2852, yüz + ümüz 181/2514.

2. Çokluk Şahıs : +İñIz, +UñUz

Eklerdeki ünlüler genellikle düz-dar şekilde yazılmıştır.

el + iñize 214/3004, hâl + iñizi 239/3375, yer + iñizi 210/2936, cân + iñiz 240/3377, havf + iñiz 211/2949, ton + iñiz 245/3447, verdiñiz 266/3768, mişāk + iñizi 209/2932.

kul + uñuzda 162/2381.

Çokluk 3. Şahıs : +IArI

maķām + larına 252/3564, nām + ları 268/3788, nevha + ların 163/2402, oğlan + larından 268/3793, oğ + ları 247/3478, pehlevān + ları 209/2924, şaf + ların 226/3171, şahrā + ları 184/2551, şaķal + ları 241/3401, şāh + ları 188/2618, tutsaķ + ları 209/2926, tedbīr + lerin 233/3282, ten + leri 241/3402, yāren + leri 228/3209, yeg + leri 257/3629, zehre + leri 216/3034, ālem + leri 153/2249, asker + leri 182/2528.

1.3.1.3. İsim Tamlaması

İyelik ekiyle kelimeleri birbirine belli kurallar çerçevesinde bağlayan kelime grubudur. Belirtili ve belirtisiz isim tamlaması olarak ikiye ayrılır. Eserde her iki isim tamlamasına çok rastlanmaktadır.

1.3.1.3.1 Belirtili İsim Tamlaması

Tamlayanın ilgi hali eki, tamlananın da iyelik eki aldığı kelime grubuna denir. Eserde belirtili isim tamlamasına çok yer verilmiştir.

lāhm + iñ lāhm + ı 166/2446, pelīd + iñ el + ine 132/1929, hicār + ın haccār + ı 132/1935, Hüseyn + iñ gürz + ini 134/1965, begleri + niñ kat + ına 135/1977, şāh + iñ otağ + ı 135/1987

1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanın ek almadığı tamlananın iyelik eki aldığı isim tamlamasıdır.

göñül mi^ʿrāc + ını 131/1917, h̄āricīler leşker + inden 133/1943, at arқа + sına 133/1953, ceng yēr + i 133/1954, berķ nām + ında 134/1959, қолтуқ alt + ından 134/1960, h̄āricī leşker + i 135/1979, bu cānlar + ı 135/1978, at üzeri + ne 135/1981, h̄āric begler + i 135/1985

1.3.1.4. Hal Ekleri

1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki

İlgi hali eki olan + İn, + Uñ, + nIn, + nUñ eklerinin genellikle düz şekillerine rastlanılmıştır.

ʿālemeyn + in iftiḥārı 143/2097, ʿandelīb + in yanıdır 216/3027, ağaçlar + in her yanına 212/2966, anlar + in yanında 158/2323, diledigi ağyārlar + in 243/3424, ehl-i beyt + in cānını 197/2746, cān + in esrārını 206/2885, cānibeyn + in leşkeri 146/2140, cebel + in beline 235/3315, derd + in çāresi 181/2514, dil + in cezāsına 213/2991, erlig + in hünerini 190/2643, Ḥabīb + in atını 191/2652, bu ḥaққ + in düşmānı 191/2655, ol il + in şāhı 256/3615, lāʿin + in başını 150/2203,

burc + uñ üstüne 150/2198, göñl + üñ evine 154/2254, şehir-i göñl + üñ қahramānı 217/3037, gül + üñ cemālin 152/2237, қahr-ı luғ + uñ ʿilleti 231/3252, cānı cehenneme gitdi mel^ʿün + uñ 134/1958, āl-i evlād-ı resūl + üñ dādını 163/2401, rūḥ + uñ ğidāsı 180/2498.

atası + nıñ atı 164/2410, baş + ınıñ dülbendini 195/2711, cıda + nıñ dibinden 198/2760, du^ʿā + nıñ tīrini 217/3039, gözleri + niñ yaşı 256/3613, ḥelvā + nıñ қamusını 220/3094, h̄āricī + niñ her birin 136/1991, ḥudā + nıñ ḥaққıçün 236/3329, şühedā + nıñ ḥaққıçün 236/3329, қal^ʿa + nıñ қapusını 149/2192, Kūfe + niñ ulūları 206/2873, bu usta + nıñ ciger-gūşesidir 203/2831.

bu + nuş üzerine 205/2864, kamu + nuş cānları 241/3402.

1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki

Eserde belirtme hal eki olarak “+I, +n” eklerine rastlanılmıştır.

+I

hāme + y + i 187/2594, nāme + y + i 187/2594, mektūb + ı 187/2597, cevāb + ı 187/2594, hār + ı 253/3570 , cān + ı 153/2240, āb + ı 254/3581, şāh + ı 237/3345, āhen + i 160/2353, aḥvāl + i 264/3735, beḡz + i 249/3519, bu + n + ı 245/3461.

+n

cevābı + n 187/2595, kulağı + n 213/2982, ayağı + n 213/2982, başı + n 137/2005, kalkanı + n 146/2148, yeryüzi + n 135/1976.

Yukarıdaki iki belirtme ekine de metinde oldukça fazla rastlanılmıştır.

1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki

Metinde “+a, +e” ekleri olarak rastlanılmıştır.

h̄āb + a 219/3077, zindān + a 153/2248, zemīn + e 268/3792, yol + a 131/1913, yēr + e 134/1967, çādır + a 207/2902, aşk + a 131/1920, bār-gāh + a 148/2179, baş + a 200/2794, burc + a 149/2195, dīdār + a 204/2848, dīn + e 154/2255, el + e 180/2501, ev + e 202/2825, ġurbet + e 205/2861, hūzn + e 195/2716, kalb + e 134/1972, kemāl + e 231/3256, minber + e 162/2385, nefis + e 181/2505, öküz + e 163/2400, peygamber + e 131/1916, resūl + e 142/2090, seg + e 228/3206, şehir + e 151/2215, zemīn + e 268/3792, āḡiret + e 257/3628.

1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki

Bu ek “+da, +de” şeklinde kullanılmıştır.

yēr + de 140/2053, vāḡīa + da 160/2357, tanzīm + de 217/3047, tışarı + da 265/3751, köşe + de 203/2838, kerbelā + da 187/2607, uḡbā + da 146/2139, ayağ + da 143/2096, bāğ + da 152/2235, cellādlik + da 214/2995, cihān + da

159/2332, devā + da 145/2131, dünyā + da 146/2139, ğazā + da 216/3029, kurʿān + da 210/2933, mekān + da 203/2837, iṣ + de 202/2816, köşe + de 203/2838, nāme + de 183/2540, öyün + de 183/2535, sâat + de 246/3470, ser + de 135/1980, şehīdlik + de 252/3553, şübhe + de 211/2962, âlem + de 197/2739.

1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki

Bu ek “ + dan, + den ” şeklinde kullanılmıştır.

uc + dan 237/3344, ten + den 212/2977, küfe + den 204/2853, kemend + den 238/3355, iṣ + den 251/3550, ana + dan 221/3105, at + dan 165/2430, bahādır + dan 251/3540, baş + dan 199/2778, buñluk + dan 239/3362, cān + dan 243/2241, deccāl + dan 269/3811, diyār + dan 180/2495, kōrku + dan 136/1994, şabā + dan 244/3436, şavaṣ + dan 149/2186, uyku + dan 204/2856, yalan + dan 220/3093, zaḥm + dan 144/2117, âdet + den 163/2392, bendelik + den 143/2094, beyt + den 254/3581, ceng + den 165/2425, çeri + den 240/3376, dil + den 251/3550, erlik + den 199/2771, ğayret + den 250/3536, ḥādiṣe + den 187/2605, kabr + den 194/2694, leṣker + den 192/2675, necis + den 265/3753, öñ + den 186/2584, pelīd + den 150/2201, resūl + den 262/3712, ser + den 158/2321, şāirlik + den 150/2196, vaḥdet + den 231/3255, yēr + den 154/2254.

1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki

Metinde “ + ca, + ce ” ekleri şeklinde geçmektedir.

nē + ce 135/1976.

bun + ca 218/3051.

ağır + ca 212/2973.

yaḥşı + ca 233/3282.

ḥayli + ce 207/2895.

köse + ce 266/3767.

muhkem + ce 167/2457.

1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki

Metinde “+LA” şeklinde görülür.

dikkat + le 211/2956, elem + le 224/3152, er + le 246/3474, hasret + le 156/2295, kuvvet + le 238/3353, Tahir + le 248/3504, tarik + le 138/2018, yigitlik + le 241/3405, nur + ıyla 160/2354, şapan + ıyla 240/3390, şah + ıyla 207/2895, taş + ıyla 241/3391, taş + la 181/2510, uc + uyla 202/2818, zeban + ıyla 142/2091, çubuk + la 222/3117, aşk + la 139/2045, yedi aşnam + la 194/2701, gamgam + la 135/1973, gurur + la 140/2061, hak + la 198/2756, hatun + la 260/3671, karındaş + la 260/3675, Ma'ruf + la 140/2059, nur + la 190/2640, ok + la 149/2195, pür-gazab + la 226/3176, şart + la 211/2956, naşş + ıla 245/3452.

1.3.1.4.8. Yön Hal Eki

Eserde, yön gösterme eki iki şekilde görülmektedir. Bunlar “+erü, +ra/+re” ekleridir.

taş + ra 161/2360, iç + re 131/192, üze + re 268/3789.

iç + erü 157/2309, iç + erüye 264/3734, tış + aruya 246/3471.

1.3.1.5. Soru Eki

+mI

Bu soru eklerinin ünlüsü metinde bir örnek haricinde düz-dar şekilde yazılmıştır.

bir haberin var mı 133/1943, bu mıdır 155/2277, olur mı 222/3111, bakmaz mısın 189/2624, aşk değil mi 131/1918, erlik midir 151/2220, deli misin 240/3380, cāhil miyim 201/2806.

evlādı sevmez mü ki bunlar aceb 201/2812

1.3.2. YAPIM EKLERİ

Eserdeki yapım eklerinin şekilleri ve özellikleri Eski Türkiye Türkçesinin, imlâ özelliklerine uymaktadır.

1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki

+IIk, +IUk

bahādır + lık 249/3517, bī-dār + lık 231/3254, cellād + lıkda 214/2995, iki + likle 231/3254, bir + lige 153/2243, er + lik 132/1933, küstāh + lığı 245/3460, pehlevān + lıkda 224/3146, merd + ligi 249/3518, ser-keş + lik 163/2391, şā'ir + likden 150/2196, şehīd + likde 252/3553, var + lığı 247/3491, vermek + lik 254/3592, yigit + likle 241/3405, yok + lığı 247/3491, ağyār + lığın 243/3422, baygun + lığını 155/2276, bende + likden 143/2094, çok + lığı 247/3491, dermān + lığı 243/3423, ğafil + lik 201/2804, silāhşōr + luğda 268/3802, şusuz + luğdan 238/3347, buñ + luğdan 239/3362, kuş + luğa 136/1999.

+cI

Bu eke metinde çok az rastlanılmıştır.

yardım + cıñ 153/2239, imdād + cı 244/3444.

+cIk

koça + cık 191/2656.

+II, +IU

Çok kullanılan yapım eklerinden biridir. Ayrıca olumlu sıfat yapar.

delik + lü 142/2085, şadākat + lü 194/2706, sevgi + lü 160/2343, yer + lü 135/1986, hātır + lu 228/3207, kaygu + lu 155/2274, ad + lu 133/1956, güm-rāh + lu 199/2777, ayak + lu 241/3404, şaçal + lu 220/3087, yazı + lu 159/2341, mehābet + lü 163/2390.

yüz + li 158/2316, istek + li 183/2535, kut + lı 158/2316, yağ + lı 232/3265, giz + li 158/2317, Haleb + li 135/1984, Kūfe + li 205/2871, sevgü + lidir 194/2698.

+ daş

Bu ek, isimlerden bağıllık, ortaklık manasında isimler yapar.

kar(ın) + daş 186/2583, yol + daş 243/3430, yol + daşına 148/2178, kar(ın) + daşdır 224/3146.

+ an

yārenler 268/3797, yārenlere 189/2628, dostān 194/2704.

+ sİz, + sUz

şübhe + siz 138/2023, ĩmān + siz 212/2976, pervā + siz 199/2781, sāl + siz 269/3811, bedreka + siz 131/1913, dīn + siz + hā 212/2976.

cihān + suzdır 268/3793, şu + suz 238/3346.

+ dUz

gün + düz 258/3645.

1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki

-mAk

Çok kullanılan eklerden biridir. Fiillere gelerek geçici hareket isimleri yapar.

ol-mak 138/2026, şardır-mak 144/2106, boz-mak 152/2235, ét-mek 157/2299, öl-mek 142/2083, öldür-mek 138/2026, bak-maklığa 141/2073, al-mağa 263/3713, çağır-mağa 161/2372, kaç-mağa 167/2452, kıl-mağa 233/3273, kır-mağa 250/3532, ol-mağa 235/3313, şın-mağa 250/3530, yan-mağa 146/2136, dè-mek 222/3114, dökül-mek 153/2243, eyle-mek 141/2064, ez-mek 152/2235, gel-mekden 153/2243, getir-mek 227/3185, gez-mek 152/2235, git-mek 151/2220, iste-mekden 155/2277, söyle-mek 141/2064, vèr-mek 155/2274, èr-mege 206/2883, ét-mege 222/3113.

-mA

kal-madı 158/2318, ol-ma 180/2496, alda-mayı 222/3117, at-mada 268/3802, bak-mayup 262/3709, çağır-mağa 161/2372, kaç-mağa 167/2452, şın-mağa 250/3530, tur-maya 217/3042, uğra-mayaydım 249/3507, yanıl-madı 194/2697, açıl-madı 155/2282.

-Ik, -Uk

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de çok az kullanılan eklerden biridir.

del-ik 145/2122, del-iklü 142/2085.

böl-ük 134/1969, del-ük 267/3777.

-U,-I

korç-u + dan 136/1994, kat-ı 133/1950, yap-usı 203/2842, öl-ü 267/3786

-Um

öl-ümi 235/3306.

-gU

sev-gü + sine 229/3228, sev-gü + lidir 194/2698.

-ğun

Genellikle tek heceli kelimelere gelir. Eserde örneklerine çok az rastlanılmıştır.

yor-ğun 136/1989, bay-ğun + lıgını 155/2276.

-Iş, -Uş

yürü-y-üş 246/3471.

1.3.2.3 İsimden Fiil Yapım Eki

+IA-

bağış + la-dım 211/2954, bağ + la-yup 221/3095, baş + la-dılar 250/3532, arzū + la-dım 154/2266, çaba + la-yarağ 265/3754, kap + la-dı 253/3577, karşı + la-

dılar 218/3059, kılıç + la-yup 169/2482, kış + la-dı 188/2619, toy + la-dı 206/2877,

+IA-ş-

ağ + la-ş-dılar 156/2295, dağ + la-ş-dılar 156/2295.

+IA-n-

yanķu + la-n-dı 146/2142, bağ + la-n-dı 139/2046, at + la-n-dı 205/2858,
buğ(u) + la-n-ur 229/3223, ğazab + la-n-up 207/2892, yarağ + la-n-dılar 248/3493,
giz + le-n-diler 253/3576,

+A-

dil + e-digi 243/3424, uz + a-t-ma 131/1921, dil + e-di 137/2004.

1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki

-il, ul-

duy-ul-a 156/2286, dut-ul-dı 155/2282, dök-ül-üben 129/1889, gör-ül-memiş
251/3547, dik-il-iņ 166/2442, kur-ul-dı 146/2143, tut-ul-dı 266/3772, var-ıl-ır
236/3328, yarad-ıl-dı 155/2278, yığ-ıl-dı 251/3549, dög-ül 181/2510, dök-ül-mek
153/2243, gör-ül-memiş 251/3547, kes-il-di 140/2052, saç-ıl-dı 139/2041, üz-ül-eler
215/3019, yan-ıl-dım 163/2392, yar-ıl-mış 141/2070, aç-ıl-madı 155/2282, çek-il-
diler 247/3481.

-(I)t-, -(U)t-

aķ-ıt-mışlar 219/3071, çaldır-t-dılar 133/1952, yürü-t-di 253/3578, yoķla-t-dı
247/3488, segir-t-diler 145/2124, aķ-ıt-araķ 265/3746, inci-t-me 231/3251, ögre-t-
diņ 214/2999, oķ-ut 216/302, alda-t-dıĝın 236/3322, kopar-t-dı 137/2006.

-Ur-, -Ir-

bit-ür-elim 196/2723, yêt-ür-diler 164/2411, yat-ur-dı 167/2455, yit-ür-ür
262/3708, düş-ür-diler 151/2216, iç-ür-diler 261/3696, kaç-ır-dıĝıdır 216/3025, şış-
ır-di 144/2109, düş-ür-ür 153/2249, geç-ür-ürdüm 214/2998, yat-ır-dılar 219/3078,

biş-ir-üp 213/2984, giy-ir-di 142/2086, seg-ir-derek 265/3754.

-dUr-, -dİr-

dön-dür-e 181/2508, gön-dür-elim 131/1925, öl-dür-esiz 193/2688, yaz-dır-anı 269/3812, bil-dir-di 163/2397, dol-dur-dılar 218/3051, es-dir-üp 154/2265, karış-dır-dı 263/3720, öl-dür-ürdi 165/2423, şın-dır-manı 132/1932, tolaş-dır-ır 161/2371, tol-dır-dı 244/3445, öp-dür-di 222/3118, ye-dür-eyim 228/3206, boz-dur-dı 209/2932, az-dır-dı 209/2932, çek-dir-me 193/2687, gez-dir-eni 269/3812, kamaş-dır-ır 248/3501, kaz-dır-dı 214/3002, kız-dır-dı 267/3779, şar-dır-mak 144/2106,

-(İ)ş-, -(U)ş-

söyle-ş-üp 131/1924, gir-iş-di 238/3355, yap-ış-a 252/3557, bul-uş-up 235/3303, barışdı 222/3119, şor-uş-dığın 236/3321, tur-uş-dılar 199/2770, tuş-uş-dı 242/3406, ur-iş-dılar 135/1975, yürü-ş-diler 157/2306, kan-ış-dılar 131/1924, bul-uş-up 235/3303, gör-üş-üp 193/2683,

-Ar-

kop-ar-ırdı 240/3390, çık-ar-ı 166/2447, çık-ar-dılar 266/3758, kop-ar-dı 163/2396,

-(İ)n-, -(U)n-

gizle-n-diler 253/3576, oğu-n-ur 229/3215, sev-in-dir 239/3364, kıl-ın-dı 239/3371, pārele-n-di 158/2320, çal-ın-dı 197/2750, sil-in-e 269/3805, silk-in-üp 221/3101, söyle-n-e 197/2739, böl-ün-di 139/2038, gör-ün-eler 158/2313, oğu-n-a 156/2287, sev-in-dir 239/3364, bul-un-ur 131/1914, bürü-n-müş 236/3325, ol-un-ur 158/2315

1.3.3. SIFAT

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

Nesnelerin durumlarını, biçimlerini, renklerini gösterir. Eserde niteleme sıfatı

örneklerine çok rastlanılmıştır.

hüb cezā 204/2854, hüb şadā 233/3274, teşne leblere 187/2607, hüb hışāl 201/2811, bir hoş haber 216/3028, cemīl ahlākı 257/3632, ol güzel Mevlā 237/3336.

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları

Varlıkları sayıları bakımından belirten, niteleyen kelimelerdir.

Asıl Sayı Sıfatları

bir yigit 161/2360, *on* biş yigit 184/2554, *iki* asker 135/1986, *yedi* aşnāma 153/2246.

1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları

Eserde işaret sıfatları “*o, ol, şol, bu, şu*”dur. Varlıkları işaret yoluyla bildirir.

O : Eski Türkiye Türkçesinde “*ol*” olarak kullanılan kelime bu eserde “*o*” olarak birçok yerde karşımıza çıkmaktadır.

o dem 137/2003 , *o* gece 212/2974, *o* demde 163/2390, *o* gün 133/1952.

Ol : *ol* gece 161/2366, *ol* rāh-ı hüdā 131/1914, *ol* zamān 131/1923, *ol* gün 69/1001, *ol* kişi 132/1928.

Bu : *bu* söze 131/1924, *bu* kezin 132/1934, *bu* yağa 132/1941, *bu* dem 79/1150, *bu* günlerde 133/1944.

Şol : *şol* mānend-i tağ 190/2651, *şol* nā-be-kār 245/3459, *şol* vaqt 254/3589.

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

Ne : *ne* nāmūsı 137/2012, *ne* ar 137/2012, *ne* kişisiñ 137/2015, *ne* tarīkle 138/2018, *ne* haddiñdir 139/2033.

kañı : véresiz kañı kitābda aña cāy 157/2301.

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Varlıkların sayılarını, miktarlarını, özelliklerini belirsiz olarak bildiren

sıfatlardır. Eserde şu belirsizlik sıfatlarına rastlanılmıştır.

Bir : *bir* nāme 131/1925, *bir* kişiyle 131/1925, *bir* iş 131/1926, *bir* gün 132/1929, *bir* gāzab 132/1930.

Birkaç : *birkaç* deve 212/2965, *birkaç* kişi 205/2872, *birkaç* eri 219/3067, *birkaç* yigit 236/3328.

Cümle : *cümle* havāricler 133/1949, *cümle* tekbir 135/1982, *cümle* beglerini 140/2055 *cümle* mü'min 152/2228

Her : *her* yağa 135/1973, *her* gün 142/2082 , *her* imānı 142/2087, *her* her şubh ve şām 142/2091.

Her bir : *her birisi* 132/1933, *her biri* 133/1954, *her bir* havāric 136/1994

Bir iki : *bir iki* pehlevān 196/2728, *bir iki* cevlan 199/2772.

1.3.4. ZAMİR

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki şahıs zamirleri, Eski Türkiye Türkçesiyle benzerlik taşımaktadır. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki şahıs zamirleri şunlardır;

1. Teklik Şahıs Zamiri : **ben**

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de daha çok “*ben*” şekli kullanılmıştır. Ancak bazı yerlerde “*men*” şekline de rastlanılmıştır. Bu Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de diğer ağız özelliklerine de yer verildiğini göstermektedir.

ben : dilerim dādın alayım **ben** dağı 138/2032, dedi Ma^crūf Naḥsı **ben** getirirem 140/2060, ölüyem **ben** intikamımı alıy 145/2123.

benim : vēr benim yanıma biraz sen dilir 151/2211, ol ki budur sağa bu benim sözüm 155/2273.

beni : şardırmağ isterse **beni** arasın 144/2106, vaşlına anıy **beni** irgüresin 155/2269, Şimre **beni** virmek isterler bular 156/2292.

benden : dēdi beglerine benden Şonra siz 257/3627.

baņa : öyle ise baņa ölmek yeg dēdi 142/2083, baņa mühlet véresin cum^ēaya dek 156/2285, bīdār olalım gel gönül gelmeye ba^ēde-zā baņa 193/2690.

maņa : dēdi ey Bār-ı Hūdā hālim saņa / gün gibi rüşendir ihsān ét maņa 203/2839.

men : redd ēdicek siz meni yā men kime yalvarayım 143/2097, men gidem lağam alayım yā Emīr 151/2211, men kulumuŝ ŝuçuñu ^ēafv eylesin 156/2294.

mende : ^ēAmir aytdı mende bil seniņ ile 237/3335.

menden : iletessin menden aņa çok selām 202/2817, menden Şonra size sür dēmiŝ idi 263/3716.

menem : şübhede kalaņ menem Beŝāre ŝāh 211/2962.

meni : bülbül meni kıldı reŝād ğayret ile olur murād 152/2236, bir münāfiķ fāsıķa vérmey meni 155/2281, ğaflet ētdim meni Mervān aldı 210/2939.

menim : dēdi Zeyneb ey gözüm nūrı benim 156/2291, ^ēafv ēdiņ benim bu rü-siyāhlıĝım 202/2815, aņa gönüm kaldı benim bī^ēaded 239/3369.

2.Teklik Şahıs Zamiri : **sen**

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de “*sen*” zamirine yönelme hal eki dıŝında gelen bütün ekler kökteki ünlüyü deĝiŝtirmemiŝtir.

sen : ^ēaŝķa gel sen ^ēaŝķa gel sen ^ēaŝķa gel 131/1920, vér Muhammede ŝalāvāt sen daĝı 231/3250, getürdi sen fāsıķı ol yanına 263/3720.

seniņ : çünkü bu işler hemān seniņ kārıņ 137/2011, dēdi ey Kadir seniņ gibi hemān 199/2776, gel emdi ēdecegiņ seniņ baņa 214/3000.

seni : şübhesiz seni helāk eyleyeler 138/2023, getürdiler seni neçün ol ğara 156/2290, yoĝsa seni ezerim ucdan uca 220/3091.

sende : sende cāniņ ile bu yolda fedā 153/2241, bu ŝevābdan sende olmaĝıl

cezā 239/3371, bu yolda sende ol mansūra yoldaş 243/3430.

senden : hoşnüd ola senden ʿAlī şād ola cān-ı Caʿferiñ 153/2239, senden özge kimlere yalvarayım 156/2293.

saña : dedi kār etmez kılıç artık saña 160/2348, buğz ederseñ Haydara vāy hayf saña 166/2446, saña nāmım ericek bī-iştibāh 186/2585.

3.Teklik Şahıs Zamiri : ol, a

ol : *ol* it 133/1946, *ol* kıltabān 134/1960, ol dilir 136/1988, sürdi başına anıñ ol zü'l-himem 145/2129

anıñ : kırdı tırini anıñ kār-ı kerem 134/1963, urdı şāh redd eyledi gürzin anıñ 136/1997, dedi ʿÖmer buğzumuz anıñ için 137/2016.

anı : Mışra gide alup anı eline 138/2020, ol arada kimse anı bilmedi 145/2126, anı görüp sünniler kıldı duʿā 147/2154, şaldılar yine anı zindānına 156/2289.

anda : bir yüzine anda nūr saçıldı çün 159/2330, bir neçe gün anda uş oturdılar 168/2467, anlar anda rāhat üzre ey ʿamū 169/2492, yoħsa hāliñ olısar anda yaman 181/2509.

andan : nefis ʿaskerine dal-ı gül dādıñı andan al gönül 193/2690, çıkdı andan sonra haṭīb minbere 245/3452, geldi andan sonra Kadir nām-dār 248/3503, görenler alurdı andan heybeti 268/3801, bu devāda andan idi līkin ol 145/2131.

aña : vermiş idi aña bir hāl pür-uşül 145/2131, urdı bir ok Mesrūk aña bī-gümān 147/2156, véresiz kañğı kitābda aña cāy 157/2301, turma bir dem aña lāʿnet eylegil 158/2322.

1.Çokluk Şahıs Zamiri : biz

biz : dediler kim yazalım bir nāme biz 131/1925, yā oluruz gāzī biz yāḥūd şehīd 189/2632, biz gelelim ol iki leşkerlere 225/3169.

bizim : dedi yā Zeyneb murādımız bizim 155/2273, gör bizim başımıza ol

néyledi 183/2543, bizim  aşkıma var eyle ğazā 204/2847, hitāb bizim anda ey belā-gū 244/3435.

bizden : ğunki bizden bu istimdāıı nedir 235/3311.

bize : d diler erlik midir gitmek bize 151/2220, himmet   imdād bize ey dil bug n  askerdedir 243/3425, bize tanzīm eylegil bu kışsayı 254/3587.

bizi : redd kıılma bizi olup ğayğulu 155/2274, ol bizi rāh-ı đalāldan d nd re 181/2515, bir k se kııldı bizi māt d diler 240/3383, kııl bizi luşfuğla deccāldan rehā 269/3811.

2.  okluk şahıs Zamiri : **siz**

siz : ğunki sizensiz  alemeyniğ iftiđārı yā H seyyn 143/2097, neğe zılm  tdiğiz evlāda siz 214/2994.

sizi : derk-i esfele sizi  rg reyim 211/2950, sizi dağı aldayup azdırdı ol 209/2932.

siziğ : emdi men siziğ cezāđız v reyim 211/2950.

size : vardurur size anığ behiyyesi 229/3220, men size leşker alayım geleyim 151/2223

3.  okluk şahıs Zamiri : **anlar**

anlar : kııldılar anlar ile m řāvere 189/2628, anlar ile emdi ğavğa  delim 195/2722.

anları : bize dağı elzem oldu anları 210/2934, beline dek g mdi anları  ayān 214/3003.

anlarığ : anlarığ gitdiği yola git y r  229/3217, anlarığ yanında ol pek g rb z er 158/2323.

anlardan : gelmedi anlardan ařlā bir cevāb 210/2947, anlardan ol intiğamı

almağa 263/3713.

anlara : il vilāyet vèrdi anlara  ayān 267/3787,  aşk olupdur anlara bil mu tedā
131/1915.

1.3.4.2. İ aret Zamirleri

İ aret zamirleri Şunlardır :

bu

bu : bu peyām 133/1947, bu cevābı 142/2084, bu virdi 142/2091.

bunlar : Őalā va tı vèrdiler bunlar Őalā 162/2376,  al aya bunlar h c m  tdi ol
 n 164/2415.

bular : c l s  tdirdi imāmı  n bular 168/2465,  al feyi zindāna Şaldı bular
186/2588.

o

O : pes o dem s nneti  ıldılar Ő r  245/3451,  urdılar B b   Amir o gece
yaya  248/3499.

Ol : bir  arbe dutar idi ol p k-i nih d 248/3500, ol kişi 249/3515, seksanını
eyledi ol c n hel k 250/3524, ol  c yigit 251/3544,  Ői k ne ol Şavaşa girdiler
251/3546.

1.3.4.3. D n Ől l k Zamirleri

kendi : kendi ma ribi iti-veş inleŐ r 145/2127, get re kendi o Ő hı Ő ma  n
228/3208.

kend  :  albe urdı her kişi kend   zin 147/2158,  aysa vèrdi anı kend si yine
167/2454.

kend z :  oydı  aŐŐ b Şekline kend zini 212/2972.

 zi :  ap ara ya dı hem n ol-dem  zin 144/2119, geldi nevbet Ő ha dutdı
 zini 134/1965.

1.3.4.4. Soru Zamirleri

kim : kim varup beg ola Mışır iline 138/2020,

ne : ne durursın karşu ık t̄iz bunlara 164/2416, bu cihānı ne şanup v̄erdiŝ
göñül 181/2510.

ķanda : bilmedi kim ķanda gitdi ey aħı 158/2315, cān almadan ķanda ħalāŝ
ēdesiz 163/2400

1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri

kim : ağırup aytdı kim her kim yarasın 144/2106

kimi : kimini zehirledi ķıldı helāk / kimini şişirdi ķıldı s̄ine-çāk 144/2109

kimse : ol arada kimse anı bilmedi 145/2126, āħiri meydāna kimse gelmedi
165/2422.

1.3.4.6. Bağlama Zamirleri

kim : duydı kim Mervān ħimār Mışra gelür 182/2521, ķaŝd ķıldı kim Bağül
başın kese 191/2655.

ki : ķalmadı ķuvvet ki çok alıŝdılar 192/2673, ki ŝadāķatlü muħibbi yār ıdı
194/2706

1.3.5. ZARF

Fiillerden, sıfatlardan, zamirlerden önce gelerek bunların anlamlarını etkileyen sözcüklerdir. Zarflar önüne geldikleri sözcüklerin anlamını zaman, ölçü, yer, nitelik ve soru kavramları bakımından etkiler.

1.3.5.1. Durum Zarfları

böyle : böyle d̄eyüp zārī zārī ađladı 195/2716, böyle d̄eyüp Ķadire urdı amūd
199/2782.

şöyle : rāvīler şöyle rivāyet eyledi 202/2823, şöyle yazmış nāmede ey pādīŝāħ
186/2585.

hoş : evvelî hoş eyler idi āhiri 145/2132.

pāre : silkdi kırdı ol kemendi pāre pār 192/2674, iki pāre eyledi başdan başa
199/2778

1.3.5.2. Zaman Zarfları

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, Türkçe ve yabancı birçok zaman zarfi kullanılmıştır. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de rastlanılan zaman zarfları şunlardır :

bu gün : cenge bu güne bil āheng edelim 228/3211, Halebe érdi bu günlerde
Şimir 133/1944.

bu gece : bu gece sen h̄āba var rāhatda ol 219/3077, bu gece ma^cnāda
peygamber başa 268/3791.

bu dem : sen ne söylersin bu dem bu habere 155/2270, emdi sen taşraya çık
bu dem dedı 204/2851.

dün : dün yarusına degin oldı şavaş 247/3480, her işimde dün ü gün gafil
miyim 201/2806.

ol dem : geldi sünniler de oldem ey ^camū 133/1951, hurd haşhāş oldı oldem
nā-be-kār 136/2001.

ol demde : bu yaña ol demde şāh-ı gaziyan 195/2709, cāsuslar gönderdi ol
demde hemīn 222/3122.

ol gün : oldı ol gün şan kıyāmetden e^ser 149/2182, cum^a günü idi ol gün hem
dahı 162/2375.

ol zamān : Mervān dahı karşı geldi ol zamān 164/2417, cem^c olundı yüz biñ
^casker ol zamān 184/2550.

ol vaqt : bir biriyle ol vaqt azgaşdılar 198/2754, ol vaqt muhtār aña vedā^c
kılup 232/3270.

yarın : bir cevāb ét yarın ^cuqbāda nēdek 254/3591, görelim yarın felek eyler

neler 161/2364.

+e/+a dek : dēdi yatma vaktine dek ʔurasın 144/2116, yarına dek vėrdiler mühlet bular 161/2364, aḡṣāma dek cenge iḡdām  tdiler 200/2792.

+e/+a degin : vėrdiler mühleti cum[ ]aya degin 156/2288, ḡāṣılı Beṣāre  yleye degin 215/3013.

andan Şonra : andan Şonra ḡazret-i Müslim  ıkar 269/3807.

Şimdi : yoḡsa ne var bunda Şimdi giderim 137/2010, Şimdi ḡayet oldu düŐvār iş dēdi 222/3124.

emdi : ne ʔuruḡ meydāna emdi girsene 227/3187, yā [ ]Amir emdi yürü Dımışka var 233/3281.

dem-ā-dem : sger idi ol dem-ā-dem baḡtına 261/3693

hemān dem : geldi meydāna hemān dem ol fuzl 137/2013.

her gün : anlara eyler Yezid her gün [ ]azāb 142/2082.

1.3.5.3. Yer ve Yn Zarfları

beri : āḡiri beride gmdiler anı 266/3762.

girü : geldiḡi yola girü oldu revān 166/2440.

i er : nā-gehān bir ḡoca girdi i er 157/2309,

ilerü : Őaḡ ʔarafdan yaḡa yürü ilerü 239/3370

yukaru : yukaruda ḡıŐsasın ʔuyduḡ idi 255/3594.

aŐaḡı : başları aŐaḡı ḡaldı aşılı 228/3204.

1.3.5.4. Azlık- okluk Zarfları

ḡatı : Şehr-i zevvāle ḡatı uruşdılar 157/2306, ḡatı ḡorḡup uyanı geldi hemān 161/2369.

 ok : iletessin menden aḡa  ok selām 202/2817.

az : yoḡdur  erilere sen az dēme 247/3490

biraz : řāh dağı vėrdi biraz mőhlet aŗa 216/3023.

bölük bölük : ęderdi bölük bölük ucdan uca 237/3344.

1.3.5.5. Soru Zarfları

ķanı : ķanı ol  Abdü'ŗ-ŗems şab  Selīm / ķanı ays u ķanı ol  Abdü'l-kerīm
195/2715.

ne : dėdi turābī dėmekleŗ ne ola 201/2810.

nėçe : azret-i üseyni nėçe sevmeyőp 222/3110.

nėçün : nėçün řaldıŗ ğurbete dėdi bunu 205/2861.

1.3.6. EDAT

*Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hākim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlelerin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözcüklerdir.*⁴ Edatlar diğer kelimelerle birlikte cümle içinde görev alırlar.

1.3.6.1. Bağlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan yabancı ve Türkçe kökenli edatlara Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de çok rastlanılmıştır.

1.3.6.1.1.şart Bildirenler

Bu edatlar cümle içinde şart bildirirler.

eger : baķsaŗ eger görünür idi ilik 145/2122, Nā'ili olmazsa eger  Alī Naķīniŗ himmeti 231/3255.

bāri :  Amir aytdı yarısın bāri yėme 220/3092.

⁴ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 1052.

1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler

çün : çün bular şabāha dāhīl oldılar 226/3170, her kişi çün geymede biçmededir 231/3249.

çünki : kimse kıymaz çünki baş u cānına 140/2049, çünki muhkem kal'adır yok çāresi 150/2209.

çü : emr édüp Mervān çü maħbūs kıldılar 192/2678, çü müstağrak idi fişk-ı fücūra 253/3576.

çünkim : ansızın çünkim ecel gelür başar 154/2258, vėrdiler çünkim şalātıla selām 233/3272.

zīrā : zīrā Şāmdadır bütün ehl-i ʿıyāl 142/2081, zīrā ol hayrū'n-nisāniñ zevcidir 166/2444.

1.3.6.1.3. İstisna Bildirenler

meger : meger bir begi o şehriñ var ıdı 203/2841, meger ol gelen kişi Haydār ıdı 238/3351, ol iliñ şāhı meger ʿavret idi 256/3615.

yaʿnī : yaʿnī kim tuta yigitlikle anı 241/3405, cedd pā kim yaʿnī faħr-ı kāʿināt 155/2278.

1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar

ki : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de bu edata çok rastlanılmıştır. Bu edat, Uygur Türkçesi döneminde Türkçeye girmiş ve ondan sonraki dönemlerde çok kullanılmıştır.

dėdi şāh aña ki yā Mervān bugün 262/3710, mü'minler gördi ki ėderler firār 265/3747.

kim : şöyle kim kıpkırmızı oldu demir 267/3779, gördi şāh kim bir qoca kelb depdi at 137/2014.

1.3.6.1.5. Atıf Edatı

ile : Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki vasıta durum eki görevini üstlenmiştir. Bu edat ayrı yazılmış olmasının yanısıra kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmış şekli de vardır.

oldı bu hîle ile Şımr revân 151/2224, nâle ile bozmağ için ordusını hâr u harıñ 152/2235, sende cânıñ ile bu yolda fedâ 153/2241, ğayret ile kim Müseyyeb êtdi hem 154/2256.

Şâma Yezîdile eyle kâr u zâr 160/2349, bu sözile bir takım bağr-ı hadîd 138/2025.

yâ : bunun için yâ ʿAmir sen kıl dâdi 142/2084, yâ Müseyyeb yürü istikbâl kıl 159/2335.

yâhūd : yâ oluruz ğâzî biz yâhūd şehîd 189/2632, yâhūd tövbe eyleye ʿafv êdevüz 210/2935.

u, ü : Ahmede verin şalâvât hâşş u ʿâmm 216/3025, rûz-ı şeb zevk ü şafâda idi ol 159/2329, fâsık u fâcir idi bir ehl-i rind 182/2532.

ve : gördi Mervân ve Yezîd bu kışşayı 163/2389, bir durur önümde ol yazı ve tağ 163/2399, yürüdiler ufağı ve irisi 207/2900.

1.3.6.2. Son Çekim Edatları

gibi : yer yüzini penbe gibi atdılar 191/2661, dâdiler ser-ğayl gibi bahâdırı 209/2920.

içün : pehlevânları için hep kıldı yas 209/2924, on iki imâm için bir ok atıñ 214/3005.

+a/+e degin : men gelinceye degin sen burda dur 237/3338, dün yarusına degin uğraşdılar 246/3476.

+a/+e dek : burnuna dek neces Şımir oldu ğark 265/3793, beline dek gömdi

anları ʿayān 214/3003.

1.3.6.3. İşaret Edatları

uṣ : uṣ bugün Sincāl Hindī pehlevān 223/3127, cengde Tāhir uṣ Velīde uğradı 227/3191.

1.3.6.4. Berkitme Edatları

daḥı : ʿAmir daḥı kılkdı ayağ üstüne 233/3283, bu tarafa daḥı bir göz kulağ ur 237/3338, atdı birini daḥı kıldı helāk 240/3382.

1.3.6.5. Seslenme Edatları

ey : bir kezin şıçradı ʿAmir ey hoca 240/3389, saçı şakalları yandı ey ʿamū 241/3401.

yā : ceng éderdim yā şehīd olsam nola 255/3604, dèdi yā kelb ḥayli çekdiḡ zaḥmeti 261/3688.

behey : sen sebep olduḡ behey murdār pelīd 263/3724, tıtuḡ getirsek behey murdār saḡa 259/3661.

hey : dèdi yaḡlıṣ dèdiḡ hey murdār ḥaṭīb 245/3457, neḡe gerek hey gözi kör olası 259/3659.

1.3.6.6. Ünlem Edatları

āh : āh eyledi derūnundan ol it 262/3709, işidüp Bābā ʿAmir eyledi āh 150/2202.

hāy : vay bre melʿūn hāy Mervān-ı ḥimār 157/2298, bir ḡarībim dèyü hāy hāy ağladı 203/2840.

vāy : buḡz édersenḡ Ḥaydara vāy ḥayf saḡa 166/2446.

1.3.7. FiİL

1.3.7.1. Olumsuzluk Eki

Fiillerin kök ve gövdelerine “-mA, -mAz” eki getirilerek yapılmaktadır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de olumsuzluk ekine çok rastlanılmıştır.

aç-ma 213/2981, açıl-madı 155/2282 söyle-me 220/3090, ağla-ma 220/3091, eyle-me 220/3090, az-madı 194/2700, baķ-ma 213/2989, baķ-mayup 262/3709, boz-madı 194/2700, bul-madı 194/2697, dur-ma 166/2436, dut-ma 232/3261, ķal-mamış 238/3346, ķıl-ma 231/3256, ķoy-maņ 157/2304, ķon-madılar 246/3472, ol-mayuz 186/2593, Şan-ma 243/3423, Şındır-maņ 132/1932, Őur-mayalım 151/2219, Őuy-maņ 231/3255, uzat-ma 131/1921, yaņıl-madı 194/2697, bil-medi 139/2047, çek-me 214/2999, çekdir-me 143/2098, dē-me 247/3490, ēt-me 142/2080, eyle-me 220/3090, gir-me 131/1913, gör-me 231/3253, incit-me 231/3251.

alın-maz 150/2210, baķ-maz 189/2624, bul-maz 163/2399, ķıķ-maz 181/2514, ķal-maz 157/2310, ķıl-maz 203/2837, ķıy-maz 140/2049, ķoy-maz 151/2218, ol-maz 187/2600, olun-maz 265/3753, Őut-maz 140/2057, var-maz 195/2713, varıl-maz 249/3521, bil-mez 203/2837, dē-mezdi 230/3236, ēt-mez 209/2921, gel-mez 134/1972.

1.3.7.2. Şahıs Ekleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, Şahıs eklerinin ses uyumuna girdiği görölmektedir. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, 19. yy'da yazıldığı için Şahıs ekleri günümüzde kullanılan eklerle benzerlik taŐır.

1. Teklik Şahıs : -Im, -(A)m

aņla-dı-m 210/2940, aņla-r-am 213/2986, bağışla-dı-m 211/2954, bekle-r-im 228/3207, bil-di-m 231/3255, bul-am 204/2847, eyli-m 156/2283, eyli-yi-m 228/3200, ol-mış ı-dı-m 193/2688, söyli-m 156/2283, söyli-yi-m 162/2384, uğra-dı-m 236/3324, uğra-ma-ya-y-dı-m 249/3507, yaņıl-dı-m 163/2392, yēmez-di-m 189/2630, Őgredir-di-m 214/2996, Őgred-im 249/3518, diņle-di-m 210/2940, kes-di-m 154/2265, kes-em 163/2401, nēyle-di-m 266/3765, dē-di-m 152/2234, ēt-di-m

210/2939, bul-am 204/2847, kırtar-am 213/2981.

2. Teklik Şahıs : -ŋ, -İŋ

çağır-ŋ 240/3380, çek-di-ŋ 261/3688, al-ŋ 145/2123, at-ŋ 192/2672, bil-ŋ 166/2445, çıkar-ŋ 166/2447, dikil-ŋ 166/2442, éd-ŋ 164/2406, gel-ŋ 211/2948, getir-ŋ 144/2112, gör-ŋ 265/3750, kıl-ŋ 240/3377, ur-ŋ 201/2809, utan-ŋ 155/2280, var-ŋ 183/2537, yay-ŋ 132/1942, yétür-ŋ 144/2112, eyle-ŋ 181/2513, nèyle-ŋ 199/2775, yürü-ŋ 246/3467, dè-di-ŋ 245/3457, getir-di-ŋ 227/3187, kıl-dı-ŋ 187/2604, şal-dı-ŋ 205/2861, şan-dı-ŋ 201/2803, vèr-di-ŋ 181/2510, yaz-dı-ŋ 263/3723, ét-di-ŋ 199/2781, eyle-di-ŋ 227/3186, öğret-di-ŋ 214/2999.

3. Teklik Şahıs : Eksizdir.

çıkar-dı 145/2129, dağla-dı 218/3052, yak-dı 144/2119, yan-dı 242/3407, yap-dı 267/3778, yar-dı 143/2104, yaradıl-dı 155/2278, acık-dı 213/2987, ağla-dı 195/2716, alda-dı 210/2939, atlan-dı 205/2858, azdır-dı 209/2932, bağlan-dı 139/2046, barış-dı 222/3119, çarp-dı 207/2892, dur-dı 266/3767, ıştır-dı 223/3125, kağı-dı 188/2611, kığır-dı 149/2187, otur-dı 262/3709, saç-dı 250/3533, şaş-dı 139/2047, tağla-dı 241/3400, uğra-dı 252/3559, var-dı 183/2543, yak-dı 247/3479, bekle-di 220/3083, beze-di 212/2971, çengelle-di 214/3001, dep-di 165/2418, ez-di 259/3656, git-di 258/3651, göm-di 214/3003, iñle-di 144/2120, kes-di 213/2980, nèyle-di 199/2775, öldür-di 165/2421, pärele-di 148/2169, seç-di 184/2560, siñil-di 144/2120, şişir-di 144/2109, ürk-di 249/3511, yè-di 220/3094, zehirle-di 144/2109.

1.Çoğul Şahıs : -(A)k, -Iz, -vUz

düş-ek 232/3260, tıy-du-k 255/3594, ét-di-k 183/2546, néd-e-vüz 210/2935, dé-ye-vüz 202/2822, éd-ek 254/3591, néd-ek 254/3591, kıl-ağ 212/2970, var-ağ 189/2632, iste-r-iz 155/2274, éd-e-vüz 210/2935.

2. Çoğul Şahıs : -sİŋIz, -(I)ŋIz :

yaz-a-sınız 235/3313, d -r-di-rijiz 257/3636, koy ver-di-rijiz 266/3768, d -di-rijiz 257/3636,  t-di-rijiz 214/2994, v r-di-rijiz 266/3768.

3. oğul Şahıs : -lAr

koydı-lar 251/3541, okıdı-lar 186/2590, segirtti-ler 145/2124, serpti-ler 237/3345, ola-lar 180/2503, oturur-lar 195/2721, Őaçdı-lar 155/2276, tağıla-lar 217/3043, uğraşdı-lar 148/2168, vardı-lar 265/3756, yaptı-lar 168/2465, alıŐdı-lar 192/2673, bağladı-lar 264/3729, alıŐdı-lar 192/2673, danıŐdı-lar 131/1924, kalkdı-lar 168/2472,  ld rdi-ler 218/3051, sildi-ler 205/2863, s ğdi-ler 250/3527, v rdi-ler 240/3385, y tdi-ler 242/3415, bilemedi-ler 145/2124, b z le-ler 215/3019, çekdi-ler 164/2411, depdi-ler 240/3384, esdirdi-ler 255/3597, girmedi-ler 226/3183, inleŐdi-ler 183/2539.

1.3.7.3. Fiil ekimi

1.3.7.3.1. Basit Kipler

1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri

1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman

D st n-ı M seyyeb G z ’de en işlek olan kiptir.

1. Teklik Şahıs : -dUm, -dIm

ol-dum 266/3765, turuŐ-dum 263/3713, get r-d m 256/3611.

bil-dim 231/3255, d -dim 152/2238, dinle-dim 210/2940, uğra-dım 236/3324, arz la-dım 154/2266, yağıl-dım 163/2392, ağlaş-dım 235/3303, bağışla-dım 211/2954,  t-dim 210/2939, eyle-dim 266/3765, gel-dim 220/3084, kes-dim 154/2265, n yle-dim 266/3765.

2. Teklik Şahıs : -dUğ, -dIğ

bul-duğ 199/2781, koy-duğ 202/2814, oku-duğ 163/2388, ol-duğ 239/3368, d Ő-d ğ 232/3267, d n-d ğ 213/2983.

ét-diñ 227/3186, şal-diñ 205/2861, getir-diñ 259/3658, kıl-diñ 187/2604, çek-diñ 261/3688, şan-diñ 201/2803, yaz-diñ 263/3723, dè-diñ 245/3457.

3. Teklik Şahıs : **-dU, -dI**

yat-duğı 160/2354, ol-duysa 169/2491.

acı-dı 148/2178, aç-dı 145/2121, bağla-dı 227/3192, dur-dı 266/3767, çağla-dı 203/2840, ér-di 133/1944, düz-di 267/3777, dür-di 267/3783, ez-di 259/3656, gir-di 164/2404, eyle-di 210/2946, gezdir-di 214/3002, in-di 204/2843, kesil-di 145/2130, ög-di 245/3455, silk-di 166/2433, ürk-di 249/3511, yüz-di 247/3477, bekle-di 220/3083, buyur-dı 214/3002, çalın-dı 197/2750, dur-dı 266/3767, kap-dı 264/3732, karışdır-dı 263/3720, ko-dı 188/2609, oyna-dı 215/3018, şav-dı 207/2897.

1. Çoğul Şahıs : **-dUk, -dIk**

tuy-duk 255/3594.

bil-dik 153/2244, ét-dik 183/2546, gel-dik 269/3811, ışmarla-dık 237/3334, eyle-dik 235/3312.

2.Çoğul Şahıs : **-dİñIz**

ver-diñiz 266/3768, dè-diñiz 257/3636, ét-diñiz 214/2994, koy ver-diñiz 266/3768.

3. Çoğul şahıs : **-dİlAr**

yarağlan-dılar 248/3493, yaq-dılar 266/3763, ağlaş-dılar 183/2539, bin-diler 150/2208, büri-diler 215/3015, dep-diler 240/3384, acı-dılar 247/3484, çal-dılar 227/3197, doğ-dılar 246/3472, kanış-dılar 131/1924, kocuş-dılar 132/1938, oku-dılar 184/2558, şaş-dılar 147/2161, tarduş-dılar 240/3386, çekil-diler 247/3481, dèr-diler 184/2559, ér-diler 237/3333, giriş-diler 208/2903, ıñit-diler 214/3006, öldür-diler 218/3051, sög-diler 250/3527, süri-diler 266/3760, yürüş-diler 157/2306.

1.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

1. Teklik Şahıs : -mİşIm, -mUşUm

gel-mişim 202/2816, dut-mışım 156/2294, yağıl-mışım 202/2816.

ço-muşum 201/2804, ol-muşum 225/3156.

2. Teklik Şahıs : -mUşsun

ol-muşsun 181/2512.

3. Teklik Şahıs : -mİş, -mUş

şal-mış 219/3067, yarıl-mış 141/2070, vèr-miş 145/2131, dèn-miş 268/3800, deg-miş 157/2311, al-mış 204/2844, bağla-mış 242/3412, èt-miş 197/2740, gel-miş 251/3539, kııl-mış 183/2548, kes-miş 229/3218, şarar-mış 161/2371, yaz-mış 138/2019, èt-miş 197/2740, gönder-miş 184/2562, göyün-miş 134/1970, iste-miş 254/3589, kükre-miş 230/3238, söyle-miş 189/2626, vèr-miş 189/2626,

kov-muş 263/3716, bürün-müş 236/3325, toğ-muş 204/2856, öl-müş 250/3531, kurul-muş 236/3316, ol-muş 145/2121, tol-muş 160/2354, tut-muş 160/2354.

3. Çoğul Şahıs : -mUşlar

düş-müşler 247/3483, ol-muşlar 144/2111, bul-muşlar 247/3483.

1.3.7.3.1.1.3. Geniş Zaman

1. Teklik Şahıs : -rIm, -ArIm, -UrAm, -UrUm

çal-arım 240/3378, dart-arım 212/2973, dile-rim 213/2987, kes-erim 240/3378, al-uram 197/2746, bil-ürüm 211/2952, èd-erim 197/2746, şat-arım 212/2973, ez-erim 220/3091, gid-erim 137/2010, sev-erim 201/2805, bekle-rim 228/3207, dile-rim 213/2987, eyle-rim 239/3375, şakla-rım 228/3207.

2. Teklik Şahıs : -ArsIn, -IrsIn

èd-ersin 213/2991, gör-irsin 219/3077, vèr-irsin 203/2830.

3. Teklik Şahıs : -r, -Ir -Ar, -Ur

dè-r 220/3080, eyle-r 132/1934, varıl-ır 236/3328, bat-ar 217/3035, çık-ar 154/2253, geç-er 152/2234, kes-er 214/2997, okun-ur 229/3215, yitür-ür 262/3708, depele-r 201/2799, söyle-r 241/3398, çağır-ır 240/3379, çekdir-ir 241/3404, çıkar-ır 153/2249, incid-ir 166/2444, kamaşdır-ır 248/3501, tolaşdır-ır 161/2371, göster-ir 231/3254, vèr-ir 231/3254, aq-ar 255/3602, baq-ar 199/2768, dut-ar 248/3500, qaç-ar 260/3680, saç-ar 230/3234, tut-ar 245/3459, yan-ar 241/3402, çek-er 232/3262, dön-er 204/2849, èd-er 231/3254, gid-er 141/2073, sөг-er 261/3693, yèt-er 181/2517, ağlaş-ur 145/2127, buqlan-ur 229/3223, qal-ur 201/2803, otur-ur 141/2066, bil-ür 232/3262, düşür-ür 153/2249, göç-ür 235/3306, inleş-ür 145/2127, yitür-ür 262/3708.

1. Çoğul Şahıs : -ArIz, -UrUz

sev-eriz 186/2592, gid-eriz 206/2875, ol-uruz 189/2632, vèr-ürüz 156/2284.

2. Çoğul Şahıs : -UrsUz

ol-ursuz 209/2929.

3. Çoğul Şahıs : -rIAr, -IrlAr, -ArIAr, -UrIAr

iste-rler 156/2292, dè-rler 135/1980, kıl-arlar 244/3440, dök-erler 135/1978, èd-erler 159/2337, otur-urlar 197/2742, bul-urlar 144/2111, gözed-irler 146/2144, vèr-irler 153/2240.

1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman

2. Teklik Şahıs : -AcAk

èd-eceğin 214/3000, gideceğin 139/2047.

3. Teklik Şahıs : -IsAr

ol-ısar 181/2509.

1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman

2. Teklik Şahıs –yorsuñ

eyli-yorsuñ 238/3360.

3. Teklik Şahıs : -yor

eyli-yor 234/3294, söyli-yor 234/3294, gel-iyor 161/2358, görün-iyor 193/2687.

1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

1.3.7.3.1.2.1. Emir

1. Teklik Şahıs : -AyIn, -AyIm

yalvar-ayın 143/2097, yêdür-eyim 228/3206, bil-eyim 154/2267, kaç-ayım 219/3072, şat-ayım 235/3309, al-ayım 151/2211, kıl-ayım 154/2267, ol-ayım 235/3307, şoğ-ayım 219/3072, ur-ayım 222/3117, yalvar-ayım 156/2293, êd-eyim 195/2713, ırgür-eyim 211/2950, gel-eyim 151/2223, gid-eyim 220/3094, gönder-eyim 219/3065, göster-eyim 222/3117, vêr-eyim 211/2950.

2. Teklik Şahıs : (Eksiz), -gIl

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, 2. teklik şahıs iki şekilde görülmüştür : eksiz ve -gIl şeklinde görülmüştür.

yalvar 217/3045, söyle 199/2774, eyle 150/2198, al 261/3688, kıl 269/3811, ur 237/3338, yapış 244/3434, yürü 239/3370, bak 243/3424, çal 131/1922, dê 203/2829, del 131/1920, döğül 181/2510, êr 180/2496, geç 153/2244, gir 232/3264, işit 225/3157, ço 262/3706, çoş 132/1936.

yay-gıl 150/2198, bağışla-gıl 211/2953, ol-gıl 161/2365, söyle-gil 264/3736, bil-gil 154/2264, eyle-gil 158/2322.

3. Teklik Şahıs : -sIn, -sUn

eyle-sin 156/2294, şakla-sın 220/3082, ara-sın 144/2106, oğu-sun 162/2382,

ol-sun 142/2091, tur-sun 262/3698, bil-sün 211/2962, gel-sün 249/3518, neyle-sün 181/2511.

1. Çokluk Şahıs : **-Alım**

boz-alım 152/2238, der-elim 193/2689, kaç-alım 151/2219, al-alım 236/3328, koy-alım 236/3327, ol-alım 193/2690, tur-alım 193/2689, ur-alım 140/2057, var-alım 244/3446, yaz-alım 182/2527, bitür-elim 196/2723, dür-elim 248/3492, éd-elim 197/2739, göndür-elim 132/1934, néd-elim 132/1931, vèr-elim 140/2057.

2. Çokluk Şahıs : **-ñ**

yürü-ñ 246/3467, eyle-ñ 181/2513, neyle-ñ 199/2775.

3. Çokluk Şahıs : **-sUnlAr**

gör-sünler 221/3097.

1.3.7.3.1.2.2. **Şart**

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi şart eki olarak “-sa/-se” kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs : **-sAm**

ol-sam 255/3604, ur-sam 237/3337, gir-sem 237/3337.

2. Teklik Şahıs : **-sAñ**

var-sañ 138/2023, baq-sañ 145/2122, muhibbi i-señ 201/2809.

3. Teklik Şahıs : **-sA**

ol-sa 189/2630, tur-sa 241/3402, gir-se 260/3680, nèt-se 234/3287, baq-sa 209/2921, gör-se 260/3680, git-se 234/3287.

1. Çoğul Şahıs : **-sAk**

üşür-sek 259/3661, getir-sek 259/3661.

2. Çoğul Şahıs : **-sAñIz**

gir-señiz 226/3184.

3. Çoğul Şahıs : **-sAlAr**

at-salar 241/3396, ét-seler 150/2209, gel-seler 248/3506.

1.3.7.3.1.2.3. Gereklilik

Gereklilik kipi için şu ekler kullanılmıştır;

-mAlI : nêyle-meli 218/3050, vè-meli 231/3247

-mAk gerek : ne ét-mek gerek 222/3114.

-sA gerek : nêre git-se gerek 234/3287, nêt-se gerek 234/3287, ur-sam gerek 237/3337.

1.3.7.3.1.2.4. İstek

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, istek kipi için “-a/-e” eki kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs : **-Am**

ķurtar-am 213/2981, ol-am 214/2995, ér-em 231/3256, bul-am 204/2847, ķur-am 226/3182, ur-am 228/3210, uy-am 229/3216, éd-em 249/3507, gid-em 151/2211, gör-em 206/2881, göster-em 245/3460, götür-em 228/3206, kes-em 163/2401, néd-em 166/2439, vèr-em 144/2114.

2. Teklik Şahıs : **-AsIn**

ķıl-asın 160/2350, řak-asın 197/2738, bil-esin 160/2350, al-asın 244/3436, bul-asın 204/2854, kır-asın 152/2237, ol-asın 268/3794, ķur-asın 144/2116, var-asın 256/3609, ér-esin 268/3792, gel-esin 197/2738, gör-esin 152/2237, ilet-esin 202/2817, irgür-esin 155/2269, sür-esin 144/2116, vèr-esin 156/2285.

3. Teklik Şahıs : **-A**

bul-a 144/2114, çağır-a 146/2138, çek-e 146/2139, yapış-a 252/3557, al-a 254/3587, bağır-a 146/2138, çal-a 203/2835, çık-a 165/2426, duyul-a 156/2286, kaç-a 151/2225, kal-a 214/2994, kalk-a 220/3083, ķıl-a 158/2324, kır-a 269/3803, kıy-a 155/2280, nol-a 255/3604, oķun-a 217/3041, ol-a 197/2739, şın-a 224/3140, toğrul-a 193/2691, şol-a 154/2254, şut-a 241/3405, ur-a 200/2788, var-a 264/3739,

dög-e 228/3206, döndür-e 181/2515, düş-e 191/2654, düzel-e 154/2253, éd-e 263/3721, gel-e 211/2953, getir-e 228/3208, gid-e 168/2473, gir-e 207/2888, göndür-e 181/2515, göster-e 199/2771, kes-e 254/3585, kesil-e 264/3738, silin-e 269/3805, söylen-e 197/2739, vèr-e 203/2832.

1. Çoğul Şahıs : **-AvUz**

néd-evüz 210/2935, éd-evüz 210/2935, de-y-evüz 202/2822.

2. Çoğul Şahıs : **-Asİz**

ol-asız 239/3374, var-asız 257/3635, vèr-esiz 157/2301, duy-asız 228/3210, koy-asız 228/3210, kırtar-asız 257/3635, yum-asız 211/2957, bil-esiz 163/2398, éd-esiz 163/2400, eriş-esiz 164/2406, gid-esiz 163/2400, öldür-esiz 193/2688.

3. Çoğul Şahıs : **-AlAr**

yaz-alar 263/3722, kon-alar 264/3739, kes-eler 264/3737, öldür-eler 158/2313, kırtar-alar 242/3407, ol-alar 180/2503, şın-alar 165/2425, tağıl-alar 217/3043, büzül-eler 215/3019, dön-eler 264/3739, düz-eler 165/2425, éd-eler 217/3043, gel-eler 218/3056, gid-eler 217/3043, görün-eler 158/2313, üzül-eler 215/3019, vèr-eler 263/3722.

1.3.7.3.2. Birleşik Kipler

1.3.7.3.2.1. Hikāye Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikāyesi

1. Teklik Şahıs : **-mİş(i)dİm**

git-miş i-di-m 235/3302.

3. Teklik Şahıs : **-mİş(i)dİ, -mUş(i)dİ**

kalma-mış i-di 238/3346, gel-miş i-di 251/3539, göyün-miş i-di 134/1970, nāme yaz-mış i-di 138/2019, kovmuş idi 263/3716, ol-muş i-di 244/3442.

1. Çoğul Şahıs : **-mİş(i)dİk**

ét-miş i-dik 255/3600.

3. Çoğul Şahıs : **-mİşlArdI, mUşlAr(i)Dı**

gel-mişler i-di 244/3441.

1.3.7.3.2.1.2. **Geniş Zamanın Hikâyesi**

1. Tekil Şahıs : **-IrdIm**

gezdir-ir-di-m 214/2998, öğred-ir-di-m 214/2996, gözed-ir-di-m 149/2188.

3. Tekil Şahıs : **-r(i)dI, -Ar(i)dI, -IrdI, -Ur(i)dI**

dè-rdi 197/2752, eyle-rdi 247/3479, ol-urdu 259/3666, sög-er i-di 261/3693, kaç-ar dön-er i-di 260/3680, kes-er i-di 241/3395, baş-ar i-di 241/3395, Şāmda dur-ur i-di 189/2623, nāmede oğun-ur i-di 229/3215, ol-ur i-di 150/2196, gel-ür i-di 169/2480, görün-ür i-di 145/2122, ağırd-ır-dı 145/2132, kopar-ır-dı 240/3390.

3. Çoğul Şahıs : **-rIAR(i)dI, -ArlArdI, -UrlArdI**

gözed-irler i-di 146/2144, dè-rler i-di 156/2297, çalış-ur-lar-dı 208/2904, otur-ur-lar i-di 195/2721, kaç-ar-lar-dı 157/2311, kır-ar-lar-dı 262/2699, seyr éd-er-ler-di 199/2782.

1.3.7.3.2.1.3. **İsteğın Hikayesi**

1. Tekil Şahıs : **-AydIm**

uğramay-aydı-m 249/3507.

3. Tekil Şahıs : **-AydI, -sAydI**

yıkıl-aydı 139/2042, sev-se-y-di 202/2813, kıl-sa-y-dı 160/2357.

1.3.7.3.2.2. **Rivayet Birleşik Kipi**

1.3.7.3.2.2.1. **Geniş Zamanın Rivayeti**

3. Tekil Şahıs : **-r(i)mİş**

çoğ ol-ur i-miş 262/3711.

1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı

1. Teklik Şahıs : **-r(i)sAm**

eyle-rsem 211/2956.

2. Teklik Şahıs : **-r(i)sAn, -Ar(i)sAn, -UrsAn**

dè-rseñ 231/3256, dile-rseñ 232/3257, getir-ür-señ 223/3129, buğz éd-er-señ 166/2446.

3. Tekil Şahıs : **-r(i)sA, -Ar(i)sA**

iste-rse 144/2106, şardırmağ iste-rse 144/2106, himmet éd-erse 193/2691.

1. Çoğul Şahıs : **-UrsAk**

üş-ürsek 259/3661.

1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

3. Teklik Şahıs : **-dIysA, -dUysA**

ne dè-diyse 268/3791, ol-duysa 169/2491

Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı

3. Tekil Şahıs : **-mIşsA**

gelme-miş-se 236/3327.

1.3.7.4. Ek Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, “-idi, -imiş, -ise” ek fiillerine çokça yer verilmiştir.

yorgun i-di 136/1989, Muhtâr i-di 158/2317.

mü'min i-miş 194/2695, vâhid imiş 231/3252, âid imiş 231/3252.

lâyık i-se 166/2445, sevmez i-se 222/3112.

Yukarıdaki ek fiillerin yanı sıra metinde -dIr/-dUr ve durur eklerine rastlanılmıştır. “-i- fiilinin geniş zamanın üçüncü şahıs çekimlerinde başka bir ek

kullanılır. Bu ek de yine Eski Türkçedeki *tur-* yardımcı fiilinin geniş zaman çekiminden *tur-ur > dur-ur > -Dır/Dur* değişimine uğramış *-Dır/-Dur ve Dır-lAr, -DUr-lAr (< -dur-ur-lar < -tur-ur-lar)* ekleridir.

Geniş zaman kipi aynı zamanda şimdiki zaman kavramını da içine aldığından bu eklerin yardımcı fiil kanalı ile adlarla birleşen çekimi, aynı zamanda şimdiki zamanı karşılayan birer bildirme eki niteliğindedir. Bundan dolayı adlara gelen kişi ekleri *bildirme ekleri* diye adlandırılmıştır.⁵ Zeynep Korkmaz bu eke bildirme eki demiştir.

bu + dur 269/3809, yok + dur 168/2473.

cāzū + dır 241/3397, cennet + dir 255/3605.

Halebde durur 133/1946, yeg durur 151/2220.

1.3.7.5. Birleşik Fiiller

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, fiiller açısından çok zengin bir yapıya sahiptir.

Eserde rastlanılan birleşik fiiller şu gruplara ayrılmıştır;

1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller

Asıl fiile bir zarf-fiil ekiyle bağlanan tasviri fiillerin metinde oldukça çok çeşidi vardır.

1.3.7.5.1.1. Süreklilik

gel- : Asıl fiile “-a/-e, -ı/-i, -u/-ü” zarf-fiil ekleriyle bağlanır.

çık-a gel-di 164/2404, coş-a gel-di 205/2867, tur-ı gel-di 141/2072.

1.3.7.5.1.2. Tezlik

vér- : Tezlik, acelecilik ifade eden bir yardımcı fiildir. Asıl fiile “-ı/-i, -u/-ü, vér-” zarf-fiil eki ve yardımcı fiiliyle bağlanır.

şalıvér 222/3116.

⁵ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 621.

1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, en fazla kullanılan yardımcı fiiller “-ét, éyle-, kıl-, ol-” fiilleridir. Yardımcı fiiller kendi temel anlamını kaybedip isimleri fiilleştirirler.

ét- : buğz ét-me 142/2080.

ét- fiilinin *éd-* şekline de sıkça rastlanılmıştır.

zûlm éd-eniñ 142/2090, nazâr éd-elim 225/3169, ceng éd-elim 228/3211.

eyle- : tebdîl eyle-di 145/2125.

kıl- : hamle kıl-dı 146/2148.

ol- : mest ol-up 147/2159.

Diğer yardımcı fiiller de şunlardır;

çık- : ne durursın karşı çık tîz bunlara 164/2416.

şal- : zindāna şaldı 186/ 2588.

al- : hāşılı her pehlevān al-dı esîr 227/3194.

gir- : girdi meydāna o dem bir pāk hālef 249/3513.

kal- : ihtiyārı kal-mayup şabra mecāl 230/3231.

tut- : her biri māl-ı ganîmet tut-dılar 230/3242.

vér- : rızā vérmez erenler hep bu hāle 232/3257.

düş- : düş-müşler heyhata bulmuşlar ‘adem 247/3483.

düz- : şabāh oldu yine şaflar düz-diler 200/2794.

getür- : haber getürdiler anlar ol zamān 222/3123.

göster- : yerini gösterdi hem aña Emîr 136/1988.

1.3.7.6. Fiilimsiler

1.3.7.6.1. İsim-Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, isim-fiil eki olarak “-mAk, -mA” eklerine

rastlanılmıştır.

-mAğ, -mAğ : Bu ek eklendiği fiili isim yapar. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, en işlek olan eklerden biridir.

şardır-mağ 144/2106, boz-mağ 152/2235, ez-mek 152/2235, dökül-mek 153/2243, hâlîf ol-mağ 138/2026, öldür-mek 138/2026, söyle-mek 141/2064, eylemek 141/2064, öl-mek 142/2083, gez-mek 152/2235, getir-mek 227/3185.

kaç-mağa 167/2452, kır-mağa 250/3532, ét-mege 243/3425, ér-mege 206/2883, şın-mağa 250/3530, al-mağa 263/3713, kıl-mağa 263/3713.

-mA : şol-mada 216/3024, ét-meye 248/3494, ol-mada 252/3555, alda-mayı 222/3117, kıl-mada 258/3645 tut-maya 262/3706 at-mada 268/3802.

1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil

-An : kaç-an 241/3396, kal-anı 259/3665, kat-an 249/3520, ol-an 132/1933, duy-an 150/2200, bağ-an 157/2310, tut-an 166/2433, bul-an 194/2695, uç-an 198/2767, éd-eni 210/2935, bil-en 211/2962, gör-en 212/2972, sev-enlere 222/3115.

-dlğ, -dlğ : tol-dıkların 182/2525, ek-diklerini 267/3783, şal-dıkların 182/2525, var-dığı 219/3066, ét-diklerini 146/2139, gör-digi 161/2361.

-mİş : şarar-mış 161/2371, yarıl-mış 141/2070, dên-miş 268/3800, kükre-miş 198/2766.

-AcAk : çek-ecek 267/3784.

-maz : sev-mez 187/2602.

-ası : ol-ası 259/3659.

1.3.7.6.3. Zarf-Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, zarf-fiil eklerine çok fazla rastlanılmıştır.

-A : çık-a geldi 163/2404, coş-a geldi 250/3533.

-I : tur-ı geldi 141/2072.

-U : dè-y-ü 164/2405, iste-y-ü 183/2537.

-UbAn : dè-y-üben 224/3150, gel-üben 265/3755, eyle-y-üben 155/2269, tüked-üben 250/3536, kes-üben 191/ 2662, gör-üben 219/3071.

-IcAk : kaç-ıcağ 189/2625, ol-ıcağ 183/2540, geç-icek 263/3718, éd-icek 143/2097, ér-icek 186/2585, gel-icek 134/1960, gör-icek 211/2957, işid-icek 196/2728.

-mAdAn : utan-madan 139/2034, al-madan 163/2400, eriş-meden 193/2692, ét-meden 131/1926, gel-meden 185/2565.

-(i)ken : oturur i-ken 183/2536, dèr-ken 147/2164, eyler-ken 260/3677, yatur-ken 257/3633, ceng éder i-ken 208/2916.

-Up : Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, en fazla kullanılan eklerdendir.

ğazablan-up 207/2892, haykır-up 139/2043, in-üp 198/2760, arın-up 181/2514, azğaş-up 148/2166, buluş-up 235/3303, kork-up 161/2369, okud-up 156/2286, şav-up 199/2774, şıgın-up 215/3016, tokun-up 191/2654, yarıl-up 255/3600, bişir-üp 213/2984, dik-üp 191/2659, esdir-üp 154/2265, işid-üp 133/1953, segird-üp 204/2846, silkin-üp 221/3101, yönel-üp 168/2471.

-Inca : gel-inceye 237/3338, dè-y-ince 219/3074.

-dIkda : var-dıkda 196/2737, git-dikde 155/2276, eriş-dikde 188/2619.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

131

yoḥsa ḳuru lāfila girme yola
bedreḳasız yol giden güm-rāh ola

varısa ʿaşkıñ odur bil reh-nümā
bulunur ʿaşkıla ol rāh-ı hüdü

1915 enbiyāya evliyāya ey fetā
ʿaşḳ olupdur anlara bil muḳtedā
ʿaşkıla Selmān erişdi Ḥaydara
ʿaşkıla yār oldu hem peygāmbere
ʿaşkıla ad hem buradı tācını
ʿaşkıla buldı göñül miʿrācını

ʿaşḳ degil mi manşūrı ber-dār eden
ʿaşḳ degil mi yoḳları hem var eden
ʿaşkıla vèrdi Nesīmī pōstını
ʿaşkıla buldı erişdi dostını

1920 ʿaşkıla çāk ét giribān sīne del
ʿaşḳa gel sen ʿaşḳa gel sen ʿaşḳa gel
sōzi uzatma yèter ey bu el-heves
muḥtaşar ḳıl çek dilegi sōzi kes
vèr yine Ġāzī Müseyyebden ḥaber
çal yine ḥāriclere tīg u teber
ol zamān Şimrile Naḥs nā-be-kār
ḥalebe dek étdiler bunlar firār
bir biriyle söyleşüp danışdılar
ikiside bu söze ḳanışdılar

1925 dèdiler kim yazalım bir nāme biz

göndürelim bir kişiyle Şāma biz
hālimizi bir bir i'lam edelim
bir iş etmeden nereye girelim
böyle deyüp mektüb irsāl étdiler
nāme içre zıkr ahvāl étdiler

132

aldı mektübü eline ol kişi
yola girdi eyleyerek tüşü beşi
bir gün érişdi Yezīdiñ iline
nāmeyi şundı pelīdiñ eline

1930 aldı mektübü o murdār okudı
bir gāzab oldı be-ğayet kaçıdı
döndi Mervāna dēdi ne édelim
bu turābīler elinden nēdelim
dēdi tā çoq çeri göndermeñ gerek
leşker-i a'dāyı şındırmañ gerek
hāzır olan bunda iki yüz biñ er
erlik içre her birisi mu'teber
cümlesini Şimire göndürelim
bu kezin devrān ne eyler görelim

1935 hicārın haccārı Yūsuf ile
Eş'at ve Şāmī ve Kaṭkāmī bile
dağı çoş 'Abdullā mı anlara
vēr icāzet bunca pehlevānlara
Yezīd dağı bu sözi enseb görüp
bunları gönderdi hep destūr vèrip
bir gün oldı Halebe érişdiler
Şimrile kocuşdılar görışdiler
şāhidin ol Şimr şikāyet eyledi
bunlar dağı tesellīler söyledi

1940 dēdi çoqdur leşkerimiz bu kezin
belürsüz éder turābīler izin

böyle déyüp kıldılar anda ārām
bu yaña anda Müseyyeb nīk ü nām

Bābā ʿAmrī yanına çağırdı ol
dédi hīç biligimi yayıñ resül

133

hāricīler leşkerinden yā ʿAmir
bir haberıñ var mı ey pāk-i zamīr
dédi ʿAmir var haberim yā Emīr
Halebe érdi bu günlerde Şimir

1945 nāme yazdılar Yezīde bu zamān
iki yüz biñ nām-dār erler ʿayān
yardıma gönderdi Şimire ol it
şimdi Halebde durur anlar işit
çün Müseyyeb şāha érdi bu peyām
emr kıldı hāzır oldu hāşş u ʿāmm
kös negāre çaldılar ʿazm étdiler
yola girüp Halebe dek gitdiler
gelicek Haleb diyārına yakın
tıydılar cümle havāricler hemīn

1950 cümle-i kayğusı dutdı cān u baş
içlerine düşdi katı irtiʿāş
hele hāzır oldılar bunlar kamu
geldi sünnīler de oldem ey ʿamū
o gün andaistirāhat étdiler
şabāh oldu köslerin çaldırdılar
işidüp cümlesi hāzır oldılar
kamusı at arkasına geldiler
düzdiler şaflar açıldı ceng yeri
dikdiler meydāna gözin her biri

1955 ol zamān Ğāzī Müseyyeb at déyüp
er taleb eyledi meydāna gelüp
Hāmil adlu bir havāric ol zamān

geldi berāber Müseyyebe hemān
şāha sünü şaldı melʿün nā-be-kār
aldı şāh sünüsün elden āşikār

134

kendüye çaldı sünüsini anıñ
cānı cehenneme gitdi melʿunuñ
döndi yine er taleb étدی Emīr
geldi berķ nāmında anda bir dilīr

1960 şāha yaqın gelicek ol qaltabān
çaldı anı qoltuq altından hemān

iki pāre oldı berķ-i rū-siyāh
er taleb eyledi döndi yine şāh

Ṭāriķ adlu bir havāric it dağı
geldi şāha tīr atdı ey ağı

tīg-i ğamġamını karşı vērđi hem
qırdı tīrini anıñ kār-ı kerem

gürz havāle eyledi Ṭāriķ yine
redd olundı hamle-i fāsıķ yine

1965 geldi nevbet şāha dutdı özini
aldı eline Hüseyniñ gürzini

gürz-i mazlūmıyla urdı melʿünü
biñ belā ile hele şavdı anı

bir dağı urdı anı düşdi yere
cemʿ édüp kendüsini geldi fere

yine at üstüne geldi qıldı ceng
oldı o yılan geldi Müseyyeb neng

ġayrete geldi kılıç çaldı hemān
dört bölük oldı o murdār qaltabān

1970 müʿminiñ göyünmiş idi özleri
göge érđi Allāh Allāh sözleri

bir birin meydāna kimse gelmedi
biri gelüp şāha harīf olmadı

gördi Müseyyeb ki gelmez hiç bir er
kalbe urdı kendüsini mu^cteber

135

tîğ-i gamgamla çalardı her yaña
hâricî leşkeri kaldılar taña
sünnîler dağı bu hâli gördiler
bir uğurdan cümle cenge girdiler

1975 iki ^caskerler yine karşıdılar
bir birine gürz kılıç urışdılar
yeryüzin penpe mişâli atdılar
neçe neçe yakalar çäk êtdiler
bu yaña kavm-i Haleb cem^c oldılar
beglerinin katına hep geldiler
dédiler Yâmîr gör bu cânları
hânedân için dökerler kanları
bize vâcib oldı yardım êdelim
emr kıl muhibblere biz gidelim

1980 aña tâbân-ı ^cAcem dêrler idi
serde sevdâ-yı muhabbet var ıdı
var ıdı on biñ dil-âver pehlevân
geldiler at üzerine ol zamân
bir uğurdan cümle tekbîr aldılar
kamusı hârice hamle kıldılar
hây déyince şaflarını sökdiler
Şimr kelbiñ üzerine dökdiler
gördi mü²minler Halebli kıldı ceng
her birisi oldı bir şîr u peleng

1985 gördi hâric begleri hâli yaman
çaldılar tabl-ı âsâyişler hemân
iki ^casker anı görüp döndiler
her biri yerlü yerine kondılar
bu yaña tâbân-ı ^cAcem merd demin

geldi řāhıñ otağı içre hemın

136

öpdi řāhıñ taht-ı pāyın ol dilır
yérini gösterdi hem aña Emır

şohbet étdiler biraz begler ile
yorgun idi yatdılar herkes hele

1990 toğdı hırşıd oldu çün yine řabāh

geldi at arķasına ķavm-i felāh

aldılar kös u negāre yér yérin
lerze dutdı hāricīniñ her birin

bi'l-zarūr at arķasına geldiler
cümlesi meydān yérine doldılar

ol Müseyyeb Ğāzī řāh-ı nāciyān
at dēyüp meydāna girdi ol zamān

na'ra urup kös hārbi dikdiler
ķorkudan her bir hāvāric sögdiler

1995 Arzuķ adlu bir bahādır var ıdı

gör bu Zeydī ķatı nā-be-kār ıdı

bir ğāzab meydāna geldi ol kilāb
söyledi řāha biraz yāve cevāb

bir büyük gürzi var ıdı mel'ūnuñ
urđı řāh redd eyledi gürzin anıñ

řāh dağı aña hāvāle eyledi
étđi redd anı o lā'ın ebedī

hāşılı ķuşluđa dek ceng étdiler
başlarına dünyāyı teng étdiler

2000 olvaķt ğayret gelüp řāha hemān

urđı mel'ūnuñ başına aķdı ķan

beynini tağıtdı kıldı tār-mār
hurd hāşhāş oldu oldem nā-be-kār

Şıbyān adlu geldi birisi dağı
anıda öldürdi Emır ey ağı

var ıdı bir oğlı Őıbyānıñ o dem
gördi girdi meydāna ol pür-elem
Őāha ħamle eyledi birden bire
Şavdı Őāh diledi bir dağı ura

2005 Őāh hemān dutdı kemerinden anıñ
bir eliyle baŐın aldı mel'ūnuñ
ķuŐ başı gibi ķopartdı başını
ħāke ālud ētdi murdār lāŐını
ğayrı ħiç meydāna bir er girmede
bunca er Őāha muķabil tırmadı
bağdı Şımr 'Ömer-i Naĥsıñ yüzine
dēdi baķ turābīler gör büzīne
bu ķadar erler vēremezler cevāb
iŐimiz eyledi bir kişi ħarāb

2010 dēdi 'Ömer yā Şımr 'ār ēderim
yoĥsa ne var bunda Şimdi giderim
dēdi Şımr ey Ĥudāvend ne tıruñ
çünki bu işler hemān seniñ ķarıñ
bu zamānlar vaķt-i buñ tār günidir
yoĥsa ne nāmūsı ne 'ār günidir
böyle dēyüp meydāna gönderdi ol
geldi meydāna hemān dem ol fuzūl
gördi Őāh kim bir ķoca kelb depdi at
geldi meydāna be-ğāyet zişt-i Őıfāt

2015 ne kiŐisiñ dēdi Őāh ol 'ademe
'Ömeri Nacis dēdi dērler adıma
dēdi Őāh kim Ĥaydara buğzuñ nēcün
dēdi 'Ömer buğzumuz anıñ için
Ĥazret-i 'OŐmān ķılına 'aceb
Ĥaydar-ı kerrār olmuŐdur sebeb

dutdı kulak şāh ol ʿÖmerden yaña
dédi ne tarīkle sebebdır aña

dédi Ebübekriñ oğluna o dem
nāme yazmıñ idi Mıñra ol imām

2020 kim varup beg ola Mıñır iline
Mıñra gide alup anı eline

Haydara rāst gelür bil ol zamān
dér aña Haydar nère olduñ revān

kıñşasın bir bir o da naql eyleyüp
nāmeyi şunar ʿAlīye söyleyüp

ol éder bu sözile varsañ eger
şübhesiz seni helāk eyleyeler

gelüp söyler ol dañı bil ey ʿamū
Hazret-i ʿOsmāna buğz eyler kamu

2025 ol sebeb ʿOsmānı étdiler şehīd
bu sözile bir taqım bağr-ı hadīd
kaşd-ı Haydar anı öldürmek idi
yérine anıñ halīf olmağ idi

döndi Müseyyeb dédi kim ey lāʿīn
toğrı demış hazret-i sālār-ı dīn

ger demeyedi Ebübekr oğlı bil
bī-cürmi olurdı anda muqtetil

ey lāʿīn ʿAlī resül dāmādıdır
hem dañı Aħmediñ ʿamū-zādıdır

2030 Seyyid şehīd İmāmü'l-Hasanın
atasıdır bil o nūru'l-ķamerin
onlara buğz étdi Yezīd-i ķaltabān
Kerbelāda şehīd étdi ol zamān
dilerim dādın alayım ben dañı
iñ édem o güne vara ol şaķī

139

ʿÖmer-i Nacis aytdı behey rusitāy

bu ne haddindir seniñ ey ʿaql-ı zāy

halīfeye bunca söz söyleyesin
utanmadan aña sebb eylesin

2035 haykıruben dēdi oldem aña şāh
halīfe Zeyne'l-ʿAbā ey rū-siyāh

bir biriyle āhiri azğaşdılar
ol arada ceng çapusın aşdılar

sünjü urdı şāha ol murdār-ı it
çekdi sünjüsini elinden işit

çaldı başına iki bölüندی ol
bir gāzab olup kılıç çekdi fuzül

tīg-i gamgamı berāber vērđi bil
melʿūnuñ kılıcını tīg kırdı bil

2040 bu kezin gürz ile hamle eyledi
şāha biraz yāve sözler söyledi
gürz berāber tutdı oldem nām-dār
tokunduğda gürz gürze saçıldı nār

az kaldı kim yıkılaydı zü'l-cenāh
Allāh Allāh dēr idi kavm-i felāh

haykırup sürdi atı biraz yere
gördi gārķ olmış o dem güm gök tere

bu kezin nevbet gelüp kendisine
şıgınuñ gönülđen efendisine

2045 Şāh Hüseyniñ gürzini aldı ele
çaldı bir kez ʿaşķla ol mübtezele
melʿūnuñ dem nefsi bağlandı hemān
gözi kararđı olup hāli yaman
şaşdı bilmedi gidecegin nere
düşđi oldem depesi üzre yere

140

ʿAmra teslīm eyledi bil şāh anı
yine hāriclere dönderdi yöni

gördi kimse gelmedi meydânına
kimse kıymaz çünki baş u cânına

2050 urdı kendüsini oldem şaflara
döşedi kılıç ona hâleflere
mü'minler dağı hemân tekbîr alup
taldılar hâriçlere hamle kılup
ağşâma dek oldı ol ceng-i 'azîm
ağdı kan kesildi çün başlar delim
mevce geldi iki deryâ kaynadı
ara yerde çok kılıçlar oynadı
ağşâm oldı tabl-ı âsâyiş çaldılar
döndiler yerlü yerine geldiler

2055 şâh gördi cümle beglerini sağ
şükr kıldı oldı çün tağ üsti bāğ
döndi dēdi nērde Nağıs yā 'Amir
dēdi çadırımda turur yā Emîr
dēdi getür ol pelîdi görelim
pend vérelim tutmaz ise uralım
'Amir dağı bir kişi şaldı aña
dēdi 'Ömer-i Nağsı getür bu yaña
bu yaña Ma'rûfla Şimri nā-be-kār
otururken bir arada dil-figār

2060 dēdi Ma'rûf Nağsı ben getürirem
bu demin huzûrıña yetürirem
âferîn dēyüp biraz tava vérdi ol
bu gurûrla yola oldem girdi ol
geldi sünnî leşkerine ol zamân
bir kişi gördi aña dēdi hemân

141

Bābā 'Amrın haymesin ol zü'l-'inād
dēdi ol kes ne su'âlinden murād
dēdi bu sözden murādım söylemek

katlini Naḥsıñ temāşā eylemek

2065 pes çadırı geldi gösterdi o kes
geldi çadır yanına Maʿrūf nekes
gördi ʿAmir Naḥsı anda oturur
līkin öñünde müʿekkeller turur
geldi oldem çadır ardına lāʿīn
yardı ḥayme ardını anda hemīn
bendin aldı ʿAmir Naḥsıñ ol zamān
ikiside yola oldılar revān

bu yaña Bābā ʿAmir çün bir ğulām
şalmış ıdı Naḥsa anı ey hümām

2070 geldi gördi kim yarılmış ḥaymesi
göremedi anda ol hīç bir kesī
tīz gelüp ʿAmra bular vèrdi ḥaber
dèdi yoқ çadırdı Naḥsdan eser
turı geldi oldem ʿayyār-ı cihān
aldı şapan eline oldu revān

gider iken gördi bir püşte turur
öteye bakmaqlığa ḥāʿil olur
çıkdı üstüne o dem kıldı nazār
gördi ikisi bir olmuşlar tezer

2075 tīz hemān el urdı şapan taşına
atdı Maʿrūf kelbiñ oldem başına
başı yarıldı yıķıldı ol hemān
bir taş daḥı atdı Naḥsa ol zamān
yıķdı çün Bābā ʿAmir anı daḥı
bağladı tīz ʿAmr Naḥsı ey aḥı

142

Naḥsı aldı geldi şāhıñ yanına
ʿarz kıldı anı ḥāk-i pāyına
kışşayı duydı dèdi şāh āferīn
dèdi ʿAmra ol murādıña qarīn

2080 pes yönün dönderdi Naḥsa söyledi
Ḥāzret-i ʿAlīye buğz ʿetme dēdi
dēdi Naḥs aḡa müşkildir bu ḡāl
zīrā Ṣāmdadır bütün ehl-i ʿıyāl
ger saḡa muḡī olam ben bā-ṣavāb
anlara eyler Yezīd her gün ʿazāb
öyle ise baḡa ölmek yeg dēdi
o maḡbūnı ezeli ve ebedī
bu cevābı duydu ṣāh emr eyledi
bunuḡ işin yā ʿAmir sen kıl dēdi

2085 Bābā ʿAmir bu sözi işitdi pes
düzdi oldem on iki deliklü ṭas
ṭası kızdırdı giyirdi başına
Bābā ʿAmrınḡ kıl nazār sen işine
urdu bir miḡ her imāmınḡ ʿaşkına
ṣāh-ı zevi'l-iḡtirāmınḡ ʿaşkına
dūzaḡa cānını teslīm ʿetdi ol
geldi murdār yine murdār gitdi ol
şonra yüzdü derisin ʿAmir anınḡ
neḡāreye çekdi cildin melʿūnuḡ

2090 āl-i evlād-ı resūle ey ʿamū
zūlm ʿedeninḡ ḡālī budur ḡālī bu
lāʿnet olsun anlara her şubḡ ve ṣām
kıl zebānıyla bu virdi ey hümām
lāʿnetullāhi ʿalī kavm-i Yezīd
raḡmetu'llāhi ʿalī ṣāh-ı şehīd

143

tābiʿ-i Mervān olan maḡbūn olur
bende-i ṣāh-ı şehīd memnūn olur

Münācāt-ı Nāʿilī ez cenāb-ı imām u hümām
bende-i çākerlerinḡden kıl bu zārī yā Ḥüseyn
bendelikden özge nedir çünki kārı yā Ḥüseyn

2095 ol zamān kim māder-i pākıñ kıla daʿvānızı
eyleme bu ʿabdi anda şerm-sārī yā Hüseyn
dest-gır ol pāy-māl étme ayağda el-amān
bu sefīli gel be-ħaqqı gör digeri yā Hüseyn
redd édicek siz meni yā men kime yalvarayın
çünki sızsiz ʿālemeyniñ iftiħārı yā Hüseyn
cedd-i pākıñ ħaqqı çün Nāʿilīye çekdirme gel
vādīyi heyhat içinde intizārı yā Hüseyn
çün ʿÖmer Naħs oldu bu resme helāk
geldi Şimre bu yaña Maʿrūf-ı seg

2100 Şimre bir bir ħāli ħaber vèrdi ol
işidüp ġayet melül oldu fuzül
nāme yazdı şāha anda ħaltabān
dèdi mühlet vèr biraz ey pehlevān
şāh daħı vèrdi aña biraz amān
rāħat üzre oldılar her cānibān
bu yaña peyk-i resül Bābā ʿAmir
geldi cānına ordu-yı Şimir
ol zamān Maʿrūf başın yardı idi
cānına bunca zaħm urdı idi

2105 kendüyi koydı ħakīm şüretine
geldi Maʿrūfuñ çādırı ħatına

144

çağırup aytdı kim her kim yarasın
şardırmağ isterse beni arasın
işidenler geldi ʿAmrıñ yanına
düşdiler anıñ eline yayına
her birine vèrdi muħālif devā
kiminiñ göziniñ kıldı nā-binā
kimini zehirledi kıldı helāk
kimini şişirdi kıldı sīne-çāk

2110 Maʿrūfuñ ħulları gördi ol zamān

dédiler bir kişi gelmişdir  ayan
ğayet h azık kişidir loķm n-ı n m
halk cem  olmuşlar bulurlar iltiy m
d di Ma r f bu araya geturiņ
yaşsı tutuņ  zzet ikr m y turiņ
anlar dağı  Amrı alup geldiler
Ma r fuņ yarasını  arz kıldılar
 Amir aytdı buņa  ekdirmenē cef 
bir dev  v rem bula t zcek şif 

2115 b yle d y p  ıķardı bir haķķa ol
v rdi Ma r fa biraz peyk-i res l
d di yatma vaktine dek  urasın
yaticak yaraņa biraz s resin
r hat  de seni oldem bu dev 
bu zağmdan y r  kurtul b -nev 
ger ek şandı v rdi bir altun aņa
 ıķdı gitdi B b   Amir bu yaņa
ağş m oldı s rdi Ma r f birazın
ķapķara yaķdı hem n oldem  zin

2120  ağırup fery da geldi iņledi
k pek gibi  ekildi siņildi

145

başını a dı hem n  aldı y re
g rdiler kim başı olmuş ķapķara
hem dağı olmuş başı delik delik
baķsaņ eger g r n r idi ilik
d di Ma r f t z o haķ mi buluņ
 l yem ben intikamımı alıņ
segirdiler  Amrı bulamadılar
n rde oldığını bilemediler

2125 beriden yine ol  ayy r-ı cih n
c me tebd l eyledi geldi ol  n

ol arada kimse anı bilmedi
ol ḥakīm zannīyi aṣlā kılmadı
gördi ʿayyār kılları hep ağlaşur
kendi mağribi iti-veş inleşür
dédi ʿAmra kimden oldu bu devā
meger düşmāndır vèren ey bī-nevā
böyle dèyüp çıkardı bir ḥaḳḳa hem
sürdi başına anıḡ ol zū'l-himem

2130 rāḥat oldu başı ol zamān anıḡ
kesildi feryādı oldem melʿūnuḡ
bu devāda andan idi līkin ol
vèrmiş idi aḡa bir ḥāl pür-uşul
evvelī ḡoş eyler idi āḡiri
belki ağrıdırdı mānend-i ḡarı
çıkdı andan yine ʿayyār-ı cihān
geldi Müseyyeb ḡuzūrına hemān
söyledi tā evvelinden āḡirīn
işidenler cümle kıldı āferīn

2135 beriden Maʿrūf yaturken nā-gehān
başladı feryāda yine ol zamān

146

git gidi yanmaḡa başı başladı
acısı tā cigerine işledi
bulamadılar ḡekīmi қоşdılar
taḡ u şahrā yazulara düşdiler
beriden Maʿrūf çağıra çağıra
vèrdi cān ḡırs-veş baḡıra baḡıra
cümle èdiklerini buldı o dem
tā çeke dünyāda ḡam ʿuḡbāda ḡam

2140 beriden her cānibeyniḡ leşkeri
üç gün oturdılar her iki çeri
dördinci gün ceng ḡarbi çaldılar

°alemi zelzeleye bil şaldılar
iki °asker geldi at arkasına
yanķulandı tağ erenler sesine
ālāylar bağlandı hem ķuruldı şaf
turdılar meydāna çün iki taraf
açdılar oldemde meydān yerini
gözedirler idi meydān erini

2145 sünnīlerden girdi bir er nā-gehān
adına dērlerdi Mesrūķ pehlevān
biraz cevlān êtdi gösterdi țarab
turdı andan şonra ķıldı er țaleb
hāricīden Rābī° adlu bir ĥimār
geldi Mesrūķa muķabil nā-be-kār
sünjü aldı ĥamle ķıldı ķaltabān
dutdı ķalkānım berāber ol civān
çarpdı ķalkānıyla sünjüsine hem
iki pāre êtdi sünjüsin o dem

2150 bu kezin tīđ çekdi ĥamle ķıldı ol
gürz berāber vērđi ol merd-i ķabül

147

tīđ toķandı gürze oldı tār-mār
gürz eline aldı bu kez ol ĥimār
ĥamle ķıldı Mesrūķa ol bī-meded
Mesrūķ oldem anı dađı ķıldı redd
geldi nevbet kendüsine çekdi tīđ
çaldı iki pāre ķıldı bī-dirīđ
anı görüp sünnīler ķıldı du°ā
geldi hāricīlere bu pek °inā

2155 gördi Eş°at geldi meydāna °ayān
diledi kim ĥamle eyleye hemān
urdı bir oķ Mesrūķ aña bī-gümān
arkasından çıķdı çün tīz vērđi cān

anı görüp yürüdiler cümlesi
indi bārān gibi hāric hamlesi
sünniler daḥı yürüdi bir kez in
qalbe urdı her kişi kendü özin
pehlevānlar coşa geldi mest olup
her biri merd-āne ğayrete gelüp

2160 bir birine gürz kılıç tibr-i cıva
şöyle kim Sām u Nerīmana edā
çünkü aḥşāma deġin uğraşdılar
hāke ilkānlarınca uş şaşdılar
aḥşām oldu dutdılar ayrı kenār
ētdiler yerlerine herkes qarār
yatdılar çün şabāḥ oldu ey aḥı
qurdılar ceng düġünini bir daḥı
kim gire meydāna dērken nā-gehān
at sürüp ēriřdi Tāhir pehlevān
2165 er şaleb kıldı havāricden yaḡa
bir kişi geldi berāber bil aḡa

148

azġaşup ceng eylediler āḡiri
kıldı iki pāre Tāhir ol ḡarı
Şimr aytdı buḡa on kişi gerek
baş edemez bir kişi bunuḡla ceng
işidicek bunı on kişi dilīr
geldiler uğraşdılar anlar keřīr
coşa geldi anda Tāhir ey aḡı
pāreledi on ikisini daḥı

2170 bu kez in geldi yigirmi nā-be-kār
kıldı Tāhir anları da tār-mār
elli hāricī daḥı gönderdiler
bir uğurdan hamle kıldı ērdiler
Tāhir daḥı řıġınup Allāhına

melce²-yi me³vā olan dergāhına
perişān eyledi Ṭāhir ellisin
her biri hāricde adı bellisin
hāricīler bu şecā^cati görüp
uğradılar Ṭāhire cümle érüp

2175 mü²minler daḥı beriden érdiler
cümle hāric yürüdi çün gördiler
beriden Ġāzī Müseyyeb ol zamān
Ṭāhire uğradı cengde nā-gehān
gördi kim yaraları var pek katı
kalmamış ol pehlevānıñ ŧākatı
şıçradı Müseyyebiñ cān başına
acıdı cānı anıñ yoldaşına
aldı bār-gāha getürdi o dem
koydı Ṭāhiri o yerde zū'l-kerem

2180 girü dönüp cenge girdi ol dilīr
nā^cra urdı pāye pāy ol nerre-şīr

149

şafklarını urdı biri birine
ālemi teng étdi hāric serine
ālemi yanķuya vèrdi ser-te-ser
oldı ol gün şan kıyāmetden eşer
Şimr-i kelb bu hāli gördi ol zamān
at başın koydı firār étdi hemān
hāricīler gördi kaçdı begleri
münhezim oldı bütün hep segleri

2185 kimin esīr kimisin öldürdiler
lāşıyla meydān yèrin taldırdılar
fāriğ oldılar şavaşdan döndiler
geldiler yèrlü yèrine kındılar
şāh kığırdı Bābā^c Amrı dèdi ol
Şimr-i mel^cūn nèrde ey peyk-i resūl

dēdi  Amir g zedirdim men anı
kal a-yı Mu irre kaçdı ol den 
işitdi B b   Amirden bunu ş h
emr kıldı eylediler  azm-i r h

2190 bir g n  rdiler Mu irr kal asına
s mi  oldu d de-b nlar sesine
geldiler şimre d diler y  em r
tur b ler  rdiler emriņ nedir
t z buyurdı kal anıņ kapusını
muħkem  tdiler b t n yapusını
h zır oldu kal a i inden kamu
s nn lerde ol zam n  tdi g l vv
bir birine ĥayli oklar serpdiler
aħř ma dek ceng kıldılar bular

2195 şab h oldu yine burca geldiler
s nn lere okla ĥamle kıldılar

150

olur idi anda bir mel n-ı ĥar
ş  irlikden var ıdı anda eşer
 ağırdı şimr d di ey hicvezen
Ĥ zret-i  Al  Ĥasan Ĥuseyni sen
bunlara bir hicve yaygıl p r-ed 
burcuņ  st ne  ıkup eyle nid 
iřitdi bu s zi kałkđı fuz l
Ĥaydar ĥađđında yapup hicve ol

2200  ıkdı burca s yledi pek pek çatı
duyan m  miniņ kesildi ş katı
c mlesi c nma l net  tdiler
ol pel dden kamu nefret  tdiler
işid p B b   Amir eyledi  h
kim felek  y nesin kıldı siy h
t z ele aldı şapanı şaşını

atdı tağıtdı lāīniñ başını

yüzü üzre düşdi ƙalʿadan o ħār
ħurd ħaşĥaş oldu cismi tār-mār

2205 gören müʾminiñ soğudı cānları
mevce geldi ğayreti īmānları

āferīn étđi Müseyyeb şāh-bāz
ʿAmir aldı eyledi çok dil-nüvāz

aĥşāma dek yine ceng oldu o gün
tükedemedi ħavāricler şonun

şabāĥ oldu yine bindiler ƙamu
her ƙarafdar şehre ƙıldılar ğulüvv
çünki muĥkem ƙalʿadır yok çāresi
ğayret etseler de müʾminler besī

2210 Bābā ʿAmir dēdi şāha bil ʿayān
ƙalʿa alınmaz bu resme ey civān

151

men gidem lağam alayım yā Emīr
vēr benim yanıma biraz sen dilīr

şāh daĥı bu sözleri maʿĥūl görüp
ƙıldı destūr ʿAmra bin yüz er vērüp

ƙalʿa ƙapusına geldi çün bular
Bābā ʿAmrı gör ki tedbīr ƙılar

her ƙapu yanından urdı bir lağam
dēdi şāha seyre ƙur sen çekme ğam

2215 ƙapu altından açıldı şehre yol
girdi açdı bābı ol peyk-i resūl

girdiler çün düşürdiler şehre zār
ol şecāʿat cevherinden behre-dār

gördi Şimr oldu uş aĥvāl yaman
begleriyle meşveret ƙıldı ol ān

dēdi aldı sūnnīler şehrimizi
cümlemiz keser ƙomaz birimizi

tîz oluñ Dımışka toğrı kaçalım
turmayaım bu aradan geçelim

2220 dödiler erlik midir gitmek bize
bu arada yeg durur ölmek bize

dödi Şimr eyü dërsiz siz belî
bize dağı çeri gerekdir velî

bu arada siz duruñ kıluñ şavaş
đalîfe uğruna vërin cân u baş

men size leşker alayım geleyim
turâbîler işini baş kılayım

oldı bu ĥîle ile Şimr revân
gördi Ĥaccâc kaçdı Şimr ol zamân

2225 bir bahâne ile kaçdı ol dağı
diledi kaçâ ĥücrede ey ağı

152

dutdılar ol Ĥacer ibn-i Ĥaceri
iki pâre kıldılar ol fecri

şehre kılıç döşediler bir zamân
âsümâna çıkdı şavt-ı el-amân

ĥâricîden şehri çün pâk êtdiler
cümle mü'min anda râĥat tutdılar

geldiler kamu Müseyyeb yanına
düşdiler ŝâĥıñ eline pâyına

2230 kıldılar du^çâ mübârek bâd dëyüp
şükr olsun kılmadı ĥiç yâd dëyüp

her biri zevk u şafâda hem-çünân
kışsamız ĥatm oldı burda ey civân

cânıyla ey pâk ŝıfâtı mü'minât
seyyidü'l-kevneyne vëriñ şalâvât

Şimr kelbiñ Dımışka gelüp Zeyneb Ĥâtünü Yezîdden istediği ve ŝâĥıñ ĥâzret-i
imâmı taĥta cülüs êtdirüp Yezîdi ve Şimri ĥabs êtdigidir

ey ^çandelîb ĥoŝ-nevâ nedir bu nevĥa âveriñ

dédi berāy-ı nāle-hā ol gonca-i verd-i teriñ
dédim  aşkıñ gümānıyla dádi gafil ĩmānıyla
dédim n   n fiġanıyla ge er seniñ her se eriñ

2235 dádi bāġda gezmek i  n aġyār başın ezmek i  n
nāle ile bozma  i  n ordusını ħār u ħariñ
b lb l meni kıldı reřād ġayret ile olur murād
b lb l gibi eyle cihād v r bu yola cān u seriñ
tā kim viřāle  eresin g l ñ cemālin g resin
b nyād-ı ħārı kırasın vuşlat ola tā yāveriñ
dédim g ñ l gel gidelim cehd-i ceyšın al gidelim
bozalım tāc u taştını gel ol Yezīd-i ekferiñ

153

dádi g ñ l ey Nā'ĩlĩ yardımcıñ olsun her velĩ
 ořn d ola senden  Alĩ řād ola cān-ı Ca'feriñ

2240 nāle eyle ey hezār-ı bāġ u dīl
bu yola ħurbān v rirler cānı bil
sende cāniñ ile bu yolda fedā
ħahr-ı cānānı  din cāna ġidā
ħahrını  ayn-ı luşf bil bir durur
ħahr-ı luşfi bir bilenler er durur
  n merām d nyāya gelmekden  ayān
birlige d k lmek imiş bĩ-g mān
ge  ikilikden o řeyřān menzili
  nki bildik lā'netullāh nāzili

2245 ikiliktir cān  lin vīrān  den
ikiliktir ādemi ħayvān  den
ikiliktir yedi ařnāma vezīr
ikiliktir  aql-ı ma'āřa nazīr
 aql-ı ma'āř bir g ñ le řāh ola
ol g ñ le her nefes eyvāh ola
 aql-ı k llĩni bu zindāna şalar
řehriñ i i fişkıla oldem şolar

iʿtidāldan çıkarır ʿālemleri
bir birine düşürür ādemleri

2250 gel Müseyyeb ol gönüller şehrine
iʿtimād olmaz bu çarḥ-ı dehrine
ʿaql-ı küllī ʿābidīn-veş kıl ḥalāş
ʿaql-ı maʿāş kim Yezīddir anı ʿāş
anı ile kār-zār ét ey gönül
tāc-ı tahtın tār-mār ét ey gönül

154

ʿaql-ı küllī tahta çıkar kıl imām
düzele şehriñ içi ey nīk u nām
fısk u fücūr ara yerden refʿ ola
şıdk u iḥlāş gönlün evine tola

2255 gez gönüller şehrini bir bir yine
ḥāricī ilini hep getür dīne
ğayret ile kim Müseyyeb étdi hem
cedd ü saʿyıla murāda yétdi hem
ğayret ile her murād ḥāşıl olur
ğayret étmeyen kamu cāhil olur
sözi uzatma yéter kıl muḥtaşar
ansızın çünkim ecel gelür başar
vēr Müseyyebden yine sen bir peyām
kim şafā bula işiden ḥāşş u ʿāmm
2260 ol zamān kim Şimr melʿün nā-be-kār
kalʿa-yı Muʿirrden étmişdi firār
Şāma geldi bir gün anda ol pelīd
dédiler geldi Şimr kelp yā Yezīd
dédi Mervāna ʿaceb nétدی ola
turābīler ile ne étدی ola
dédi Mervān cümlesin kırmışdır ol
sünnīleri şu gibi şavmışdır ol
böyle dərken geldi Şimr nā-gehān

dédi bilgil yā ḫalīfe-yi zamān

2265 devletiñde cümlesin kesdim kamu
üzerine esdirüp bād-ı semū

līkin vardır bir murādım bil ʿayān
ḫazretiñ arzūladım geldim hemān

dédi Yezīd de murādiñ bileyim
tā ki murādiñı ḫāşıl kılayım

155

dédi mazlūm Ḥüseyniñ duḫterin
yaña ol burc-ı saʿādet aḫterin

ʿaḫd-i nigāh eyleyüben veresin
vaşlına anıñ beni irgüresin

2270 döndi Yezīd dedı ol Mervān ḫara
sen ne söylersin bu dem bu ḫabere

dédi Mervān çün emek-dārıñ Şimir
ger ḫanāʿat éde bu sehil āmir

işidicek bunı emr étđi Yezīd
Zeynebi getürdiler biraz pelīd

dédi yā Zeyneb murādımız bizim
ol ki budur saña bu benim sözüm

Şimre seni vèrmek isteriz kamu
redd kıлма bizi olup ḫayḡulu

2275 Ḥazret-i Zeyneb işidüp kıldı āh
eyledi mirʿāt-ı devrān-ı siyāh

ʿaḫlı gitdikde biraz şu şaçdılar
çün anıñ bayḡunlıḡını açdılar

söze gelüp dedı ey tuḫm-ı ḫarām
istemekden beni bu mıdır merām

cedd pā kim yaʿnī faḫr-ı kāʿināt
kim anıñçün yaradıldı vāridāt

ey Yezīd neçe revā görüñ meni
ey pelīd ibn-i pelīd aşl-ı denī

2280 utanıñ haqqdan hayā édiñ hayā
ol kişi kim qarındaşına kıya
bir münāfıķ fāsıķa vërmeñ meni
bu naşıl işdir revā görmeñ meni
işidicek dili dutuldı anıñ
ağzı açılmadı aşlā mel'ünüñ

156

dédi Mervān alayım ol çok söylim
halīfe gördi revā redd eydim
zorıyla seni vërürüz bil 'ayān
gördi Zeyneb iş fesād oldı hemān
2285 hīle kıldı dēdi Zeyneb ey köpek
baña mühlet vëresin cum'aya dek
huṭbe-yi Zeyne'l-'abānıñ nāmına
oқudup duyula hāşş u 'āmmına
döndi Yezīd baқdı Mervāna o ān
dédi bir kez oқuna hā ne ziyān
böyle dēyüben o dem iki lā'in
vërdiler mühleti cum'aya degin
şaldılar yine anı zindānına
şad hezār lā'net Yezīdi cānına

2290 dēdi Zeyne'l-'ābidīn ey hem-şire
getürdiler seni nēçün ol hāra
dédi Zeyneb ey gözüm nūrı benim
vay cānım göñlüm serverisiñ benim
Şimre beni vërmek isterler bular
işidicek gözlerine yaş dolar
dédi ey bār-ı hudā bī-çāreyim
senden özge kimlere yalvarayım
men kıluyuñ suçunu 'afv eylesin
dutmışım dergāhıña yüzimi men

2295 böyle dēyüp ikisi ağlaşdılar

nār-ı hasretle ciger dağlaştılar
çün Yezîd Zeynebi vèrmek diledi
gördi bu aḥvālî bir beg var ıdı
Şehr-i Zevvāl dèrler idi ol ere
dèdi oldem Yezîde Mervân ḥara

157

ey Yezîd-i kelp-i murdâr nâ-be-kâr
vay bre mel'ûn hây Mervân-ı ḥimâr
sizleriñ ne ḥaddidir kim söylemek
ehl-i beyt-i Aḥmede zûlm ètmek

2300 Ḥazret-i Mazlûmuñ ol kerîmesin
ol cenâbıñ ya'nî muḥteremesin
bir Şimr gibi lâ'în murtâdda hây
vèresiz kañğı kitâbda aña cây
dèdi Yezîd Ḥüseynîsin sen daḥı
şehr-i zevvâl ètdi belî ey şakî
bir kişi kim nesl-i peygamber ola
sevmeyen anı hemân murdâr ola
işidüp Yezîd yère komañ dèdi
cümle itler aña hücûm eyledi

2305 Şehr-i Zevvâl nüve urdı ra'd var
ètdi Yezîd kullarını târ-mâr
anı görüp şehr içi yürüşdiler
Şehr-i Zevvâle katı uruşdılar
yedi yèrden zaḥm urdılar aña
tâkatı tāk oldu baqdı dört yaña
kendüye yok gördi hîç bir yâr-ı gar
yüzini tutdı semâya kıldı zâr
nâ-gehân bir koca girdi içerü
Şehr-i Zevvâle erişdi rû-be-rû

2310 yüzüne bağan kişiniñ çehresi
çāk olur qalmaz beḳadan behresi

kaçarlardı h̄āriciñ cümle dobı
besmele degmiş kamu şeytān gibi
Şehr-i Zevvāl bir dīvāra arkasın
vêrdi ammā düşdi bî-hüş olmasın

158

h̄āricî diledi kim öldürelər
h̄ikmetinden zāhir olur görüneler
yarılup dīvār bir el oldı ʿayān
Şehr-i Zevvāli çeküp aldı hemān

2315 bilmedi kim kanda gitdi ey ağı
inşāʿallāh zikr olunur ol dağı
bu yaña biz gelem ol kocaya
ol mübārek yüzli kutlı hocaya
Müseyyebiñ bābāsı Muhtār idi
h̄āricîler gizli ceng êder idi
naʿra urdı yêr yêrin Muhtār katı
h̄āricîniñ kalmadı hiç tākātı
bre komañ dêr idi melʿûn Yezîd
var ıdı Behrām dêrler bir pelîd

2320 ilerü geldi cān-ı Muhtār ol
çaldı Muhtār pārelendi ol fuzûl
Tahmetin adlu êrişdi bir köpek
çaldı serden kesdi Muhtār pāye dek
biri dağı geldi ʿAntar adlu bil
turma bir dem aña lâʿnet eylegil
şöyle kim biñ batmanıdı gürzi var
anlarıñ yanında ol pek gürbüz er
diledi Muhtārıla kıla şavaş
dêdi Muhtār çekme aña hiç telâş

2325 aldı yêrden bir büyücek taşını
urdu hürd êtdi lâʿîniñ başını
ceng êderek çıkdı Muhtār Saʿîd

gözlerinden oldu oldem nā-be-dīd
pek melūl oldu Yezīd-i murdār buña
bu işe ğayet ile aldı aa

159

bu yaa ün kim Müseyyeb nām-dār
alayı Muirri aldı āşikār
rūz-ı űeb zev ü űafāda idi ol
bir ğece dūűünde ol merd-i abūl

2330 gōrdi gōkler apusu aıldı ün
bir yūzine anda nūr űaıldı ün
nēe bi melek o dem ıldı zūhūr
geldiler cūmlesi ētdiler ubūr
ol melek űnūnce geldi bir kiűi
kim cihānda yok idi anı işi
ol melekler ēder kim ādem budur
ibtidā alīfe-yi ālim budur
vardı dūűdi ayağına űāh anı
dēdi gelūr farı iki cihānı

2335 yā Müseyyeb yūrü istibāl ıl
āzret-i Ameddir ol gūlānı bil
bōyle dēyūp ğedi ādem ol zamān
aabince geldi bir alem hemān
cūmle melekler ēderler bir sebīl
bilesiz budur ol İbrāhīm alīl
olda aytdı yā civān zāhir olur
űimdicek ol Amed-i Mutār gelūr
yūrü arűu var aa gōr yūzini
ğedi olda tekmīl ēdūp sōzini

2340 aabince zāhir oldu bir alem
ol alem dibinde gelūr zū'l-kerem
bir anadında livānı ey ulu
lā ilāhe illallāh bil yazılı

Muhammed resūlū'llāh birinde
nidā eyler melekler hep serinde

160

ol haqqıñ sevgilü yāri bu durur
dü cihānıñ iftiḥārı bu durur

ol zamān geldi Müseyyeb yanına
düşdi Aḥmediñ mübārek pāyına

2345 Ḥazret-i Aḥmed şıgadı zāhrını
nūra garḳ étđi göñüller şehrini
dédi oğlum kuvvetiñ olsun ziyād
iki cihānda olasıñ bir murād
Ḥazret-i Ḥaydar tururđı ol zamān
bir ʿimāme şardı başına hemān
vêrdi bir āhenini Aḥmed aña
dédi kār étmez kılıç artık saña
turma emdi yā Müseyyeb yürü var
Şāma Yezīd ile eyle kār u zār

2350 cumʿa namāzın Dımışḳda kılasın
teḥīri cāʿiz degildir bilesin
ciger-güşem ʿĀbidini kııl ḥalāş
tā ki bīʿat eyleyeler cümle nās
böyle déyüp ġaʿib oldılar ol ān
çün Müseyyeb uyanı geldi hemān
gördi bir āheni peygamber turur
Ḥaydarıñ ʿimāmesi başda olur
nūrıyla tolmuş o yatduğı maḳām
turđı yerinden Müseyyeb ey hümām

2355 çekdi oldı zü'l-cenāhına süvār
ʿazm-i Dımışḳ étđi şāh-ı nām-dār
bu yaña Dımışḳda bir er var ıdı
ki şadākat pīşe muḥibb yār ıdı
adı kılsaydı muḥibb-i ḥānedān

vākı̇ada H̄aydarı gördi o cān

161

dēdi H̄aydar t̄ur bergden yürü var
geliyor dostlarımızdan bil bir er
evine getir yürü bu dem anı
gördi bu rü̇yāyı geldi o yanı

2360 taşra çıkdı gördi gelür bir yigit
aldı getürdi çün evine işit

gördiği rü̇yāyı taqr̄ir eyledi
evvelinden şāha bir bir söyledi

şāh imāmı eyledi aña su̇āl
dēdi zindānda o nūr-ı mütėāl

Yezīdiñ geldi Şimir bī-edebi
istedi H̄üseyn kıızı ol Zeynebi

yarına dek vėrdiler mühlet bular
görelim yarın felek eyler neler

2365 şāh işitdi dēdi olğıl müsterih̄
gör ne görür ol Yezīd halk-ı kabīh̄

bu yaña Yezīd yaturdı ol gece
yağdı taş başına gökden ey hoca

Kūfe yolundan bir ejderhā kudūm
başdı şehre eyledi oldem hücum

şehre āteş saçdı ejderhā besī
tā ki ərđi Yezīde bir pāresi

kapkara oldu vücūdı ol zamān
katı kırkup uyanı geldi hemān

2370 gönderdi Mervāna ādem ol lā̇in̄
tīz ərışdı oldemin Mervān hemīn̄

gördi şararmış Yezīdiñ yüzleri
tolaşdırır söyler iken sözleri

dēdi yā halīfe bu ne hāl olur
bu vaqt çağırmağa bā̇ise nolur

gördiği vâkıf ayı dedi aña
 dedi ez-ğâss-ı ahlâm derler buña
 yâ Yezîd ta'bir bil olmaz bunun
 şandı gerçek cânı geldi mel'unun

2375 şabâha dek durdı bunlar ey ağı
 cum'a günü idi ol gün hem dağı
 şalâ vaqti vërdiler bunlar şalâ
 mü'min olan cāmi'e dāhil ola
 kıliyye şāh cāmi'e dek sürdiler
 minberin sağ tarafında tırdılar
 mescidin içine doldılar kamu
 Kır'an okundu tamāmen ey'amū
 bu yaña Şimr imāmı Zeynebi
 cāmi'e getürdi ol serr ābı

2380 sünneti kıldılar oldılar ferāğ
 geldi Zeyneb ol zamān üzre ayağ
 dedi kuluñuzda siz şādık mısız
 yoħsa ħulf eyler döner fāsık mısız
 dedi Mervān evvel okusun bize
 ba'de okuya ħuṭbeyi size
 dedi Zeyneb bizlere evvel gerek
 baqalım ne gösterir devrān felek
 ğazaba geldi o murdār dedi çok
 söyliyim ħaddiñi bil ħaddiñde yok

2385 pes ħaṭib çıkardı oldem minbere
 ezelki 'ādet tek ol yüzü kara
 şāh-ı merd-āne gelicek ol ħaṭab
 ħāşā ki düşünām vërdi bī-edeb
 işidüp eyledi Müseyyeb nidā
 dedi ey mel'un vay ħaḳḳdan cüdā

dédi yañlıŝ oꞗuduñ tekrār kıł
āl-i evlāda bugün ikrār kıł

gördi Mervān ve Yezīd bu kışşayı
kıldılar teŝvīŝe çeküp ğuŝŝayı

2390 gördiler kim bir mehābetlü civān
aldı bunları o demde bīm u cān

dédi Mervān bir misāfir kiŝidir
böyle ser-keşlik bil anıñ işidir

bu yaña hañīb yañıldım zann édüp
oꞗudı yine ol ʿādetden gidüp

yine Hāydarā o düşünām eyledi
kendüye lāyık neçe söz söyledi

iħtiyārı ƙalmadı ŝāhıñ ol ān
minberin ƙapusını aldı hemān

2395 ŝaƙalından tutdı oldemde anıñ
bir ħimār ƙuyruğı gibi melʿūnuñ

ƙuŝ başı gibi ƙopardı başını
eline aldı o murdār lāŝını

atdı Mervān ve Yezīde toğrı ol
kendüsin bildirdi pes merd-i ƙabül

bilesiz meni Müseyyeb Ğaziyem
merd-i meydān erenler ser-bāzıyım

bir durur öñümde ol yazı ve tağ
bulmaz almadan ħavāricler ferāđ

2400 cān almadan ƙanda ħalāŝ edesiz
ger şarı öküze dağı gidesiz

āl-i evlād-ı resülün dādını
alayım kesem Yezīd bünyādını

böyle dēyüp ħamle kıldı bir birin
göge ƙıƙardı o dem nevħaların

164

ƙoldı mescidin derünü ƙanıyla

111

kaçdılar oldem Yezîd Mervânıla

bir nemed-püş koca çıka geldi uş

girdi Yezîdi içine kıldı cüş

2405 gördi hâl-i Zeynebi Zeyne'l-^cabâ

kıomanı dëyü aytdılar yer yer nidâ

ğayret êdini hânedân hürmetine

erişesiz âhîret devletine

bu yaña Dımışkda her muhibb-i cân

duydılar mescidi başmış bir civân

ber-yarağ olup hemân dem geldiler

şâh kıatına on biñ er cem^c oldılar

ol zamân Ebu'l-Kays şâh atına

gitdi evinden getürdi kıatına

2410 gördi Zeyne'l-^cÂbidîn buldı ferağ

atasınıñ atı gelür zü'l-cenâh

şâh buyurdu imâma getürdiler

öñüne çekdiler uş yetürdiler

sürdi imâm pâyına at yüzlerin

imâm dağı öpdi iki gözlerin

bindi at üstüne Zeyne'l-^cÂbidîn

aldı kıılıç ele ol sâlâr-ı dîn

oldı bir rahşa dağı Zeyneb süvâr

bir ata dağı Müseyyeb nâm-dâr

2415 kıal^caya bunlar hücum êtdi ol ân

on biñ er oldı yigirmi biñ hemân

dëdi oldem kelp Yezîd Mervân hâra

ne durursın kıarşu çık tîz bunlara

Mervân dağı kıarşu geldi ol zamân

kıarşu şaflar bağladılar ey civân

165

meydân açıldı Müseyyeb depdi at

geldi meydân içine ol pāk-i zāt

na^ʿra urdı çünki kıldı er taleb
geldi Tūş adlu o dem bir bī-edeb

2420 azğaşup ceng eylediler ey ^ʿamū
kıldı şāh āḥir mekānını ṭamu
girdi bir ḥāricī daḥı ey hümām
amda öldürdi şāh-ı nīk-i nām
āḥiri meydāna kimse gelmedi
bir nefis şāhıla şavaş kılmadı
gördi şāh kendüsin urdı ceşşine
öldürürdi gülānı ol pīşene
muḥibbler de ol zamān erişdiler
iki ^ʿasker ğavḳaya girişdiler

2425 ceşş-i Yezīd kıaldı az kim şınalar
yüz dutup firāra cengden düzeler
gördiler yüzler belürdi ol zamān
naşr-ı seyyār çıka geldi nā-gehān
şabāḥa dek cenge ikdām étdiler
şanma kim ol ğeçe ārām étdiler
ḥāricīler ğalib oldı git gide
cünd-i ḥāric sünnīyi mağlūb éde
atdılar yér yér ḥavāricler kemend
édeler Muḥtār-ı şāhı Ḳaysı bend

2430 Müseyyebi yıkdılar atdan o dem
aldılar kemende anı ey dedem
na^ʿra urdı dédi ey ḳadir Allāh
^ʿavnıḡı yār ét baḡa ey pādişāh
böyle dérken geldi bir ğayret aḡa
feyz-i ḥaḳḳdan erişüp ḳuvvet aḡa

166

bir kezin silkti kemendiḡ ipini
yaḳdı ol ṭutan Yezīdler kelbini
nā-gehān peydāhı oldı bir ğubār

çıka geldi ʿAbdü’ş-şems kām-kār

2435 bu diyār-ı mağribe sultān ıdı
geldi düşünde buña bir pīr dēdi
yürü Şāma var imāma yardım ét
durma al ʿaskeriñi sen yā yigit
bu dağı aldı çerisini o dem
geldi imdāda erişdi çün bu dem
aldılar ortaya hāricī kamu
tār-mār étdiler oldem ey ʿamū

Naşr-ı seyyār dēdi kim girü gidem
cān gerek baña hā Yezīdi nēdem

2440 böyle dēyüp ʿaskerin aldı hemān
geldigi yola girü oldı revān
bu yaña Mervānıla Yezīd dağı
kaçdılar ƙal’aya ol iki şakī
geldi oldemde imāmü’l-ʿābidīn
dēdi dikiliñ ey cemī’ü’l-müslimīn
turābī dēdiki ey ƙavm-i fetā
dēdi haƙƙ şānında anıñ heletā
inciden anı ħudāyı incidir
zīrā ol ħayrū’n-nisānıñ zevcidir

2445 Aħmediñ ʿamūsı oğlıdır biliñ
her nēçe lāyık ise anı ƙılıñ
lāħmıñ lāħmı dēdi Aħmed aña
buğz édersen Ĥaydara vāy ħayf saña
ger muħibbisiz gönülden Ĥaydarıñ
çıƙarıñ dilden o sevdāsın seriñ

167

cānıyla ğayret ƙılıñ evlādı çün
Ĥaydarıñ evlād-ı pür emcādı çün
tā şefīʿ ola Muħammed sizlere
yaƙın olasız cenāndan bizlere

2450 işidüp halk anı mevce geldiler
yêr yêrin hârice hamle kıldılar
yıkdılar kal^ça kapusin ol zamân
şehre girdi cümle yâr-ı hânedân
gördi kelb Yezîd Şimir murdâr lâ^çîn
kaçmağa yüz dutdılar oldem hemîn
êrdi oldem urdı bir gürz Şimre şâh
ser-nigün oldu türâba rû-siyâh
Kaysa vêrdi anı kendüsi yine
êrdi ardından Yezîd-i bî-dîne

2455 tutdı getürdi imâm hazretine
çün yaturdı huzûr-ı devletine
gördi imâm kıldı şükr-i Kird-gâr
hamd kıldı haqqa oldem bî-şümâr
emr êdüp muhkemce bende aldılar
zindâna ikisinide şaldılar
bu yağa Mervân işitdi kim Yezîd
Şimr ile zindâna düşmüşler pelîd
şıçradı oldemde başına cânı
Velîd ibn-i Mu^çâviye mel^çûnı

2460 ^çAmir tırâkı ve Şeddâdı bile
Yezîd oğlu kelb-i Süleymânıla
der-^çaqab bunları aldı ol hemân
toğrı Mışra oldılar bunlar revân
beriden şâh geldi imâmın yanına
öpdi elin düşdi hâk-i pâyına

168

imâm dağı öpdi iki gözlerin
yüzlerine sürdi iki yüzlerin
cümle yârenler görüşdiler tamâm
geldiler imâmı alup ey hümâm

2465 Yezîdin tahtın kesüp taht yaptılar

cülüs étdirdi imāmı çün bular
... çün qarındaş eyledi
ki çatı şāha duālar söyledi
bir nêçe gün anda uş oturdılar
hıdmeti yêrine çün getürdiler
geldi Müseyyeb imāmdan diledi
askerim Muırrde yalnız dèdi
cān u başım yoluña olsun fedā
vêr icāzın bize ey nūr-ı hudā

2470 Hāzret-i Zeyne'l-Abā dahı o dem
vêrdi destūr Müseyyebe zü'l-kerem
Kays u Abdü's-şemse dahı yönelüp
azm kıldı bunlara vedā kılup
bu yaña şāhın çerisi ol zamān
kalkdılar vaqt-i şubhda cümle cān
cümle şāh çatına gide durdılar
şāhı geldiler ki yoğdur gördiler
oldılar oldemde cümlesi melül
kimi havf étdi Yezidden dèdi ol

2475 her biri bir söz dèdiler çün o ān
dèdi Bābā Amir ayyār-ı cihān
şāha bununu gibi sözler söylemeñ
korğdı dèyü aña bühtān eylemeñ
līkin bu yer çatı tārdir turalım
māh-ı şemūna kamumuz varalım

169

bir nêçe gün anda édelim qarār
nêrde ise şāhda olur āşikār
böyle dèyüp Māh-ı Şemūna bular
geldiler ol yerde rāhat kıldılar

2480 bu yaña oldem Müseyyeb pehlevān
gelür idi askerine ol civān

yolları Hāmāya düşdi bunlarıñ
hāricī idi kamosı anlarıñ
cümlesin kılıçlayup pāk kıldılar
döndiler Mu'irre dāhil oldılar
görđi kim yok leşkeriniñ hīç biri
buldılar Mu'irr içinden bir eri
şordılar leşker haberini aña
Māh-1 Şem'unda dedı kılmañ taña

2485 pes o Māh-1 Şem'una yöneldiler
çünki şehriñ kenārına geldiler

begleri işitdi cümle şād olup
şehre getürdiler istikbāl kılup
cümlesi cem' oldı edüp hasbihāl
şāhıñ ahvālını etdiler su'āl
şāh dañı peygamberi gördigini
'imāme pīr-i āhenin vėrdigini
hāzret-i imāmıñ buñda oldıgıñ
Aħmediñ söziyle Şāma vardıgıñ

2490 şehir-i Dımışkı bī-feth etdügini
Yezīd kelbi Şimrile tutduğını
cümlesin anlara bir bir söyledi
her ne kim olduysa takrīr eyledi
işidüp cümlesi şād oldı kamu
anlar anda rāhat üzre ey'amū

180

Zeyne'l-Ābidīn dañı tahtındadır
kevkeb-i burc-ı sa'īd bahtındadır
işte bunlar böyle hurrem olmada
rüz-ı şeb haqqa 'ibādet kılmada

2495 kışsamız oldı tamām ey pāk-ı zāt
vėr Muhammed Muşafāya şalāvāt

Mervān kelbiñ Mışıra varup Mışır begi ile her diyārdan 'asker cem' edüp Yezīd ve

Şimri hâlâş ve imâmı yine zindâna şaldığıdır
gülşenine ér gönül olma cüdâsı Kâzımın
dil bâğında ol hezârı hoş edâsı Kâzımın
melce²-yi dergâhını me²vâ edin şıgın aña
fırşat eldeyken amân ol bir gedâsı Kâzımın
anın ⁶aşkına düşen cû⁶-i seb⁶adan geçdiler
çünkü ⁶aşk pākīdir rûhuñ ğıdâsı Kâzımın
cümle vardan yokdan el çek iktidâ ét bu yola
bu yol ol yoldur ki bil rāh-ı hüdâsı Kâzımın

2500 Nā³ilī kâzım yolunda ol Müseyyeb tek yürü
ger olam dīk cān u başıla fedâsı Kâzımın
ey hezār-ı nazm-ı gül-zār el ele
nağme dār-ı sâzını pes gel dile
bir Hüseyñiden yine alup maķām
mevce gelüp lâleler éde hırām
⁶aşk dükânına yine sen vér ğüşād
evvelâ kim olalar añla reşād

181

ta⁶līm ét ⁶ibret-nümâ taşvīrini
gösterüp kalbde o ma⁶nī yerini

2505 bizlere üstād olup irşād kııl
biz zebūn-ı nefse gel imdādı kııl
perde-yi şehvet bizi kör eyledi
menzil-i maķşūdımız dūr eyledi
nérde biz nérde bu da⁶vā hayf ola
sūd ne ferdâsını ecel bula
gelmemiş döndüre dünyāya ol
göndüre uzak yola gel tūşe bul
ey gönül étme tekāmül el-amān
yoħsa hālīñ olısar anda yaman

2510 bu cihānı ne şanup vérdiñ gönül
vay yazık saña yürü taşla döğül

118

söz kabûl étmeñ naşîhat néylesün
étmedeñ haqq yola gayret néylesün

çünki mağrûrsıñ cihānıñ cāhına
°āzim olmuşsun dalālet rāhına

°aql-ı külliyle şavaş eyleş müdām
°aql-ı ma°aşı édüp dilde imām

arınup çıkmaz yüzümüz qarası
yine haqqındır bu derdiñ çāresi

2515 ol bizi rāh-ı dalāldan döndüre
ol tarîk-i müstaķime göndüre

baş açup yüz dut ulu dergāha gel
her seher yalvar güzel Allāha gel

sözü uzatma yeter ey mürğ-i dīl
vēr Müseyyebden haber tibyānı kııl

çün Yezīdi Şimri habs étدی idi
kendüsi °askerine gitdi idi

182

bu yaña mel°ün dīn Mervān himār
Mışra eylemiş idi ol gün firār

2520 adı Mışır beginiñ Zührād idi
āl-i evlād düşmeni murtādd idi

duydı kim Mervān himār Mışra gelür
ol har aña oldem istikbāl kıılır

karşulayuben getürdi çün anı
duttı mükerrem katı ol mel°ünü

aluben Mervānı şehre geldiler
cümle hāric begleri cem° oldılar

pes söze geldi o murdār-ı lā°ın
söyledi ahvāli Şāmī bir birin

2525 turābīleriñ gelüp töldikların
Yezīd Şimri zindāna şaldıkların

bir bir eyledi kamusını beyān

acıdı ol cümle itler ol zamān
döndi Zührād dēdi yā Mervān ħimār
yazalım biz nāme diyār bed-i yār
bī-şümār  askerleri cem  edelim
turābīler üstüne pes gidelim
edelim başlarına dünyāyı teng
kılalım bu resme ğavgaya āheng

2530 böyle dēyüp yazdılar çün nāmeler
cümle kātib ele alup ħāmeler
evvelā Hinde birin gönderdiler
bir kişi eline anı vėrdiler
Hind begine dēr idi Efnāk-ı Hind
fāsık u fācir idi bir ehl-i rind
var ıdı bir pehlevān Sincāl u nām
altmış arşun kaddi çekerti tamām

183

var ıdı bir gürzi yüz batman ıdı
erlik içre sām u kahrāmān ıdı

2535 her öyünde yēr idi ol bir deve
şöyle istekli çabuķ iyvāh iyvāh
bir gün oturur iken Efnāk ħar
dēdi kim Şāmdan  rişdi bir ħaber
dēdi Efnāk getürriņ varıņ anı
ne içün gelmişdir isteyü beni
vardılar getürdiler ol kāşidi
çünkü Hind kavmi kāmı  āşīdi
nāmeyi okuyucaķ ağlaşdılar
Yezīd Mervān içün inleşdiler

2540 nāmede yazmış ıdı Mervān ħar
vāşıl olıcaķ bu mektüb-ı mu teber
bir kişi çıķdı Müseyyeb adlu bil
aņa tābi  oldu hep bu cümle il

Küfede eyledi ol hayli fesād
āhiri feth êtdi anı Türk-i zād
kaᅅı şehre vardı ol feth eyledi
gör bizim başımıza ol néyledi
Dımışka gelüp Yezīdi Şimri bend
eyleyüp bunlara hep taᅅdı kemend

2545  Alī oᅅlı Zeyne'l- Abidīni hem
ᅅalāş êdüp taᅅta  ıᅅardı o dem
biz o g n Mışra fir r êtdik hele
Yezīdiᅅ muᅅibbi iseᅅ b yle
cem  êd p Hind kavmini bil gelesin
d n i un bizlere yardım kılasın
b yle d y p n mesin kılmış tam m
işid p Hind kavmi c mle ᅅāşş u  amm

184

acidılar Yezīde Merv na hep
d diler bu iş kaᅅı olmuş  aceb

2550 işid p Hind begi cem  êtdi hem n
cem  olundı y z biᅅ  asker ol zam n
g ç êd p Mışr iline y r diler
taᅅ u şaᅅr ları hep y r diler
 un ikinci n mesin sened ş hına
şalmışıdı anıᅅ b r-g hına
adına d rlerdi Z 'l-Ekn f anıᅅ
var ıdı bir pehlev nı mel unuᅅ
vaşfa gelmezdi kaᅅı zor-b z ıdı
on biᅅ yigit g vgasında az ıdı

2555 bir g n otururdu z 'l-ekn f k fr
d diler Ş mdan  rişdi bir ᅅaber
d di ol varıᅅ geturiᅅ g relim
bu kaᅅiyye aşlına biz  relim
get rdiler  un res lı ol zam n

geldi şundi nāmesin elçi hemān
açdılar çün nāmesini oқudılar
mefhūmun bilüp şāha қақıdılar
tīz buyurdı leşkerini dērdiler
altmış biḡ er cem^c olundı gördiler

2560 intiḡāb ētdi içinden anları
seçdi andan bil otuz biḡ cānları
pes kamu at arқasına geldiler
ol gün içre ^cazm-i Mışır kıldılar
çün üçinci nāmesin Mervān ḡimār
şāhına göndermiş idi zengibār
adına derdi Baṡūlzengī anıḡ
yavuz ^caskeri var ıdı mel^cūnuḡ

185

bir gün oturur iken ol kelb Baṡūl
dēdiler Şāmdan ērişdi bir resūl
2565 dēdi kim varıḡ getürıḡ ne kişi
bu araya gelmeden nedir işi
vardılar getürdiler ol Şāmīyi
geldi şundi aḡa Şāmī nāmeyi
muṡṡalī^c oldı anıḡ mefhūmına
acıdı şāmīleriḡ mevhūmına
tīz buyurdı leşkerin cem^c ētdiler
cümlesi de Mışra doḡrı gitdiler
dördinci nāme-yi Kürdistāna ol
dērler idi şāhına Serṡāy fuzūl

2570 göndermişdi bir resūl Mervān aḡa
^cazm kıldı çünki Serṡāydan yaḡa
geldi bir gün içre Serṡāy yanına
nāme şundi Kürdistānıḡ ḡānına
nāmeyi açdı oқudı ey aḡı
acıdı Mervāna ḡayet ol daḡı

gördi tedāriklerini ol zamān
oldılar amusı da Mışra revān
beşinci nāmeyi Sitān řāhına
gönderdiler ün anış dergāhına

2575 adına řırzāde bil dērler idi
nāik-hū hem dađı ādil er idi
ol dağı oıdı Mervān nāmesin
cem kıldı leşkeriniş hamesin
ol gün ire cümle yola girdiler
ki atı ācele atlar sürdiler
altıncı nāme-yi Türkistāna dek
řāhına dērler idi Bolgur köpek

186

ünkü gönderdi ēriřdi nāmesi
leşkerin cem ētdi ol dağı besī
2580 geldiler at arasına ol zamān
oldılar Mervān dēyü cümle revān
ün yedinci nāmesin Mervān ĥimār
Ĥavārzıma yazdı bil ey nām-dār
adı anış bil Muĥammed řāh ıdı
gitdigi anış ü toğrı rāh ıdı
iki ardaş ıdı bunlar ĥa eri
biri İbrāhīm ve İsmāīl biri
nāmesi ērdi ü Mervāniř aa
oıdılar nāmeyi önden şoa

2585 şöyle yazmış nāmede ey pādiřāh
saa nāmım ēricek bī-iřtibāh
bilesin bir avm bize aşd eyledi
gör Yezīdi şimri bunlar nēyledi
dērler ol avme turābīler āyān
řīa-yı Ĥaydar dağı dērler hemān
ĥalīfeyi zindāna şaldı bular

eylediler başımıza gör neler

bize yāver olasın emdi bugün

iʿtibār buluş katımızda şoşun

2590 nāmeyi çün okıdılar bi't-tamām
gör Muḥammed şāh ne dēdi ey hümām

yazdı bir nāme o Mervāna ḥiṭāb

nāmesinde bu idi anıḡ cevāb

bizi şanmaḡ Ḥaydarıḡ düşmānıyuz

severiz dört yārı zü'l-īmānıyuz

biz seniḡ ne oldıḡını bilmeyüz

şīʿa-yı Ḥaydara düşmān olmayuz

187

böyle dēyüp sildiler çün ḥāmeyi

hem-çünān yazup cevābı nāmeyi

2595 geldi Mervāna cevābın okudı

bir ḡāzab oldı be-ḡāyet kaķıdı

nāme yazdı yine Mervān bī-ʿilāc

dēmiş ki her yıl baḡa vēriḡ ḡarāc

gönderdi anı Ḥavārzıma fużül

okudı mektübü āḡāh oldı ol

dēdi ey ḡadir olan bār-ı Ḥudā

bunlarıḡ étدیḡi bu naşıl ḡaṭā

ḡazret-i peyḡamberiḡ dāmādını

sevmeyüp bilmeyeler evlādını

2600 her kim eyler çār-yāre buḡz kimin

nār-ı dūzahdan hemān olmaz emīn

hem daḡı Ḥüseyn ile sen Ḥasanı

sevmede étme tekāsül ey aḡı

kim ki sevmez cāhil-i nā-dān ḡalur

hem şefāʿatine daḡı maḡrūm olur

böyle dēyüp okudı bu medḡini

eyleyüp bāb-ı muḡabbet fetḡini

medh-i āl-i ʿabā hakkında mersiyeye
tedbīr-i katl-i āl-i ʿabā kıldıñ ey felek
fıkr ü ğalaṭ hayāl ḥaṭā kıldıñ ey felek
2605 berḳ-i seḥāb-ı ḥādīseden tıĝler çeküp
bir bir havāle şühedā kıldıñ ey felek
işmet harem serāyına hürmet revā iken
pā-māl u bī-ser u pā kıldıñ ey felek
şahrā-yı Kerbelāda olan teşne leblere
rīĝ u revān u seyl u belā kıldıñ ey felek

188

taḥfīf u ḳadr-i şerʿinde endīşe kılmadıñ
evlād-ı Muştafāya cefā kıldıñ ey felek
pes biraz aldı şakalı ile saç
ḳodı mektūba dēdi budur ḥarāc
2610 gönderdiler mektūbı çünki o dem
geldi nāme okudu Mervān cūdem
ḳaḳıdı ğayet ğazab-nāk oldu ol
ḳalmasun saña bu dēdi ol fużül
bu yaña Mervān çerisi gelmede
her tarafında yine cemʿ olmada
evvelā Efnāk-ı Hindī geldi bil
ʿaskeriyle Mışr iline ṭoldı bil
sāniyen érdi Zü'l-Eknāf nā-be-kār
böyle otuz biñ erile āşikār
2615 ʿaḳabince geldi şāh-ı Zengibār
gördi rāḥat buldı çün Mervān ḥimār
anıñ ardınca gelüp Sertāy lāʿīn
yüz biñ er ile erişdi ol hemīn
andan sonra érdi Şīrzāde hemān
iki yüz biñ erile ol nev-civān
ḥāşılı ol yedi ıḳlīm şāhları
gelüben ḳurdılar ḥayme-ĝahları

kışladı Mışırda ol kış ol himār
çün erişdikde o dem evvel bahār

2620 Şāma doğrı yürüdiler bir birin
yazuları bürüdiler bir birin

bil toğuz kerre o yüz biñ er idi
her biri mel'ün-ı nā-be-kār idi

189

ez-an-cānib biz gelelim bu yaña
ol ciger-güşe Hüseyn Kerbelā
ya'ñi nağd-ı şāh-ı Zeyne'l-Ābidīn
Şāmda durur idi ol sālār-ı dīn

bir kişi geldi yüzün urdı yere
dédi bağmaz mısın ol Mervān-ı ĥara

2625 dēdi kaçıcak Mışra ol lā'īn
nāme yazar her diyāra bir birin

yedi ıklīm beglerin cem' eylemiş
anlara neçe düzenler söylemiş

bu tarafa gelmede ġafil amān
turmayıñ cem' eyleyiñ asker bu ān

ĥazret-i imām dönüp yārenlere
kıldılar anlar ile müşāvere

dēdi imām bunlara kim ey ağı
yoğ burada Müseyyeb Ġāzī dağı

2630 ġam yemezdim burda olsa ol civān
dēdiler anda olan muĥibb-i cān

cānımız yoluña hep olsun fedā
ġam yeme ey menba'-ı nūr-ı Hudā

cümlemiz karşı varak budur ümīd
yā oluruz ġāzī biz yāĥūd şehīd

böyle dēyüp cem'-i leşker kıldılar
o yüz biñ er anda ĥāzır oldılar

şehr öñünde turdılar mīr u vezīr

oldılar Mervāna bunlar muntazır

2635 bir gün oldu érdi Mervān leşkeri
tağ u şahrā aldılar baħr u berī
gördi imām  askeriniñ heybetin
kendüye kıldı penāh haħķ hażretin

190

dédi ey Bār-ı Hudāya şaklasan
çünkü deryāya nolur bir kaħreden
bu yaña erişdi Mervān rü-siyāh
şehir öñüne kırdılar hep bār-gāh
ol gün anda istirāhat kıldılar
irtesi gör ne kıyāmet kıldılar

2640 güneş Kaşdan ser mu ayyen eyledi
 alemi n rla müzeyyen eyledi
iki leşker geldi at arķasına
yanķulandı tağı k sler sesine
şehir hep çevre araya aldılar
çünkü her biri müheyyā oldılar
 acebā meydāna bugün kim gire
erligiñ hünerini kim göstere
b yle d rken zengibār Şāh-ı Başul
 azm  d p meydāna eyledi duħ l

2645 meydāna er istedi olup talīb
geldi muķabil aña ç nkim Ĥabīb
azĝaşup  tdi bular bir k r u z r
bir g rz urdı aña Ĥabīb n m-d r
ħamlesin redd  tdi mel n ebed
bir daħı urdı anı da kıldı redd
ĝazaba geldi bu kez Ĥabīb civ n
bir g rz urdı  aşıķ ne ol hem n
v rdi kaķķanın ber ber n -be-k r
l k olmadı o kaķķan p y-d r

2650 geldi fîl başına gürz gör néyledi
fîl başını tağıdup hürd eyledi
düşdi Baṭûl ḥāke şol mānend-i tağ
tîz yine kâlkıdı ele alup yarağ

191

çaldı Ḥabîbiñ atını ol daḥı
düşdi yere Ḥabîb daḥı ey aḥı
bir biriyle yayağ étdiler şavaş
bir birinden döküp néçe kan u yaş
nā-geh Ḥabîbiñ ayağı bir taşa
tokunup geldi o demde ol düşe

2655 kaşd kıldı kim Baṭûl başın kese
bu ḥakkıñ düşmānı merdūd nā-kese
bir kaşurka peydāh oldı nā-gehān
bir kocacık çıkageldi ol zamān
meger ol koca Bābā Muḥtār ıdı
buñ günü her cengde eli var ıdı
urdu başın bir büyük taşı ile
hürd kıldı cismini başı ile
ḥāricîler anı görüp bir kezin
yüridi Muḥtāra diküp hep gözin

2660 sünnîler daḥı érişdiler kamu
kırbışma ceng oldı olgün ey ʿamū
yér yüzini penbe gibi atdılar
ʿālemi heybetiyle çün dutdılar
üç gün üç gece bular kıldı şavaş
dökdiler kanlar kesüben néçe baş
küştelerden oldı peydā püşteler
geçdi boyuna néçe ser-rişteler
ḥāricî oldem katı pek çoğ ıdı
sünnîler az ıdı güci yoğ ıdı

2665 ʿākıbet oldı ʿalem-dār-ı şehîd

buldılar kuvvet o dem kavm-i Yezîd
sünnîler anı görüp tağladılar
hayf şehîd olmadılar yağıldılar

192

qaldı imâmın qatında yedi er
biri ‘Abdü’s-şems-i Qays u mu‘teber
Qā’ime birisi de ‘Abdü’l-kerîm
biri Habîb biri Muhtâr ey Selîm
bunlar dağı gayrete el vërdiler
sedd-i İskender mişâli turdılar

2670 gülânı iki bî-çârlardı bular
gelmez oldu bunlara âhir olar
dëdiler Mervâna hâli olanı
kim varılmazdır bî-çârlar gülânı
dëdi Mervân bir birin kemend atıñ
yedisini dağı getürin tutuñ
geldiler kemend ele alışdılar
qalmadı kuvvet ki çok çalışdılar
anı Muhtâr gördi bir kez ra‘d var
silkti kırdı ol kemendi pâre pâre

2675 çıkdı ol leşkerden oldu nâ-be-dîd
qaldılar ‘acebâ hep kavm-i pelîd
bu yağı imâm Zeyne’l-‘Âbidîn
taldı ol deryâya ol sâlâr-ı dîn
çok Yezîd öldürdi âhir dutdılar
altısını da giriftâr ëtdiler
emr ëdüp Mervân çü maħbûs kıldılar
hep Yezîdi cümlesi şâd oldılar
bu yağı Qaysın bir ağı var idi
adına anı Üveys dërler idi

2680 gördi bu aqvâli Üveys ol zamân
Mâh-ı Şem‘ûna hemân oldu revân

ol zamān buyurđı ol Mervān  aş
kıldılar Yezīdi Şimri  un ħalāŐ

193

emr kıldı ħammāma g t rdiler
ba de-zā serāyına get rdiler
bir biriyle g r Ő p Őād oldılar
ref  ed p ħ zn-i kamosı g ldiler
yine ge di taĥtına Yezīd-i ħara
Māh-ı Őem unda emīrde bī-ħaber

2685  un tamām oldu burada kışşamız
 re M seyyeb gide bu g ŐŐamız
fā ilāt n fā ilāt n fā ilāt
v r Muĥammed MuŐtafāya Őalāvāt

Ķaysın ħarındaŐı  veysi Őāha Őikāyet ed p Őāh daĥı leşkerin alup Ħām Ő  n nde
 azīm ceng  tdigidir

ey dil ma iyyet vaktidir g r niyor ħazā baĥa
imdād ħamiyyet vaktidir  ekdirme gel ezā baĥa
Şehr-i g n lden bī-ħaber olmuŐıdım ħayfā zarar
gelmiş nefsi Mervān-ı ħar ger  ld resiz baĥa
gel ne e ħaflet turalım leşker-i  aŐkı d relim
nefsin cezāsın v relim farz oldu bu cezā baĥa

2690 nefsi askerine dal-ı g l dādınđı andan al g n l
bīdār olalım gel g n l gelmeye ba de-zā baĥa
her seĥer ola āhımız toĥrula toĥrı rāhımız
himmet  derse Őāhımız Őāh-ı imām rızā baĥa
yine bed   t ey s ĥandan s ziĥe
mevt eli  riŐmeden tā  ziĥe
ħayret  t ħayy r tbesinde bul Ő y t
d di  un el-m  min n lā yem t

194

m  min-i pāk i tikād ol var y r 
olma a zāb-ı ħabrden zār y r 

2695 mü'min oldu şehir-i gönle yol bulan
mü'min imiş hazret-i şahib dil-ân
mü'min oldu mantıkü't-tayrın dahı
sırrına mazhar olanlar ey ahı
mü'min olan yolunu yanlışladı
hem dahı şeytân anı yol bulmadı
bilki mü'minler hakkın hâşş kılıdır
hakk ile ol nâz eder sevgülidir
mü'minler gıll u gışşı def eyledi
hişbda mü'min beliyi söyledi

2700 mü'minler 'ahd-ı mişâkın bozmadı
doğru yolundan olar hiç azmadı
mü'min olanlar hudâsın bildiler
yedi aşnâmla gazâlar kıldılar
buldı her maşşudını mü'min 'ayân
münkir olan kıldı hep naqdın ziyân
gel yine ey Nâ'ilî maflûba gir
şâh Müseyyebden yine ahibâr ver
söze bed' et başla gel bir dâstân
hutû tayyib kesb ede her dostân

2705 ol zamân Zeyne'l-'Abâyı tutdılar
beş kişiyle anı mahbûs étdiler
olvaqt Kaysın bir ahı var ıdı
ki şadâkatlü muhibbi yâr ıdı
adı Üveys idi anın ey ulu
habb-ı 'âbidînile kalbi tolu
gördi bu ahvâli Üveys ol zamân
Mâh-ı Şem'ûna hemân oldu revân

195

bu yaña ol demde şâh-ı gaziyân
Mâh-ı Şem'ûnda idi ol nîk-i cân

2710 çün Üveys érdi Müseyyeb katına

hāl ʿarż êtdi o pāk-i zātına
başınıñ dülbendini urdı yère
düşdi oldem zārile nevhälara
dédi şāh bu rütbe giryānıñ nedir
bu teşekkī ile efğanıñ nedir
dédi Üveys nêçe taʿbīr édeyim
dillerim varmaz ne takrīr édeyim
ol Hüseyn-i Kerbelā ey şāh kıanı
nağd-ı şāh Zeyne'l-ʿAbā eyvāh kıanı

2715 kıanı ol ʿAbdü's-şems tabʿ Selīm
kıanı Kıays u kıanı ol ʿAbdü'l-kerīm
böyle déyüp zārī zārī ağladı
Müseyyebi nār-ı hüzüne dağladı
eyledi bir bir hikāyet Veys aña
vāleh hayrān oldu Müseyyeb buña
bir kezın çıkardı ol Haydar mişāl
dédi ey melʿūn-ı dīn kıavm-i dālāl
cān elimden nérde édesiz hālāş
ger hudā fırsat vére ey ehl-i ʿāş

2720 böyle déyüp leşkerin cemʿ êtdi ol
gitdi Dımışkıdan yaña ol bā uşūl
bu yaña Yezīd u Mervān kıaltabān
otururlar idi Şāmda ol zamān
dédiler turābīlere gidelim
anlar ile emdi gavğa édelim

196

cümlesiniñ işlerin bitürelim
cihāndan bu kıavmi hep götürelim
böyle déyüp yerlerinden tırdılar
kıamu ʿaskeriyle yola girdiler

2725 beriden şāh dağı çün gelür idi
eyvāh dedi ʿacele kıılır ıdı

bir gün oldu Hāmūşa çün geldiler
ol gün anda istirāhat kıldılar
nā-gehān erişdi şāha bir haber
dédiler geldi Yezīd Mervān-ı har
işidicek şāh buyurdu ol zamān
seyre çıkdılar bir iki pehlevān
nā-gehān kim zāhir oldu bir gubār
çıkdı  alem toz içinden āşikār

2730 yedi ıklīm şāhları hep geldiler
taraf taraf cümlesi hep doldılar
 akabince  opdu bir gubār dağı
geldi Yezīd kelbiyle Mervān şakī
bil  oguz kerre o yüz biñ  erisi
var ıdı anıñ ufağı irisi
cümleside  tdiler anda  arār
birlikde Yezīd Şimir Mervān-ı himār
nāme yazdı şāha Yezīd-i fuz l
H kī adlu v rdi bir  ayyāra ol

2735 aldı nāmeyi ol  ayyār  rdi ç n
M seyyebiñ hazretine v rdi ç n
nāmeyi a dı o şāh-ı nāciyān
o udı ol yerde anı bā  ayān
d miş ki vardıkda bu nāmım saña
dest bir sīne v  kefen boynuña

197

 akasın t  kim  atıma gelesin
şu uñ dağı  afv olundu bilesin
yok diyesin ger bir iş  dem bu ān
s ylene  alemdede ola d st n

2740 b yle d y p tekm l  tmiş s zini
b ridi  azab em riñ  zini
yazdı nāmesine anıñ bir cev b

şaldı aña anı ol ehl-i şavāb
açdı nāmeyi Yezīd-i murdār daḥı
hep oturlar idi kavm-i şakī
oꞑudı dēmiş ki ey ehl-i ʿinād
birkaç itlere mi kıldıñ iʿtimād
Ḳadir u Ḳayyūm Allāh ḥaḳḳıçün
hem Muḥammed ḥazret-i şāh ḥaḳḳıçün

2745 ḥāṭır-ı ʿaynımda yok hīç nesne bil
rebʿ-i meskūnı bütün ger cemʿ kıł
aluram mazlūm Hüseyniñ ḳanını
şād ederim ehl-i beytiñ cānını
nēçe bunun gibi dēmiş ey hümām
nāmesin oldemde eylemiş tamām
çün Yezīd işitdi ḥavf etdi ḳatı
kesildi hep cümlesiniñ ṭaḳatı
ḥāşılı şabāḥa dāḥil oldılar
iki cānib at üstüne geldiler

2750 ceng-i çeriler çalındı ol zamān
ḥāzır oldılar o dem her pehlevān
kim gire meydāna dērken ey aḥı
girdi ḥāricden birisi bir daḥı
adına dērdi Beşāre bī-edeb
çağırup oldemde etdi er ṭaleb

198

sünnilerden Yūsuf adlu bir yigit
oldı meydānda muḳabil ol işit
bir biriyle ol vaḳt azgaşdılar
ḳoç gibi ol ikisi uğraşdılar

2755 urdı bir gürz Yūsufa ol nā-be-kār
vērdi gürzin ḳarşu Yūsuf āşikār
ʿavn-ı ḥaḳḳla Yūsuf etdi anı redd
urdı Yūsuf daḥı aña bir ʿaded

yıkdı atından beşāreyi o cān
bağladı gönderdi orduya hemān
döndi kıldı er taleb ol pāk-i zāt
anı görüp dedi bir hāricī at
geldi Yūsufa ol urdı bir cıda
Yūsuf dağı dēyüp ey bār-ı Hudā

2760 dutdı cıdanıñ dibinden zor inüp
çekdi aldı anı Yūsuf gör nēdüp
urdı ol pelīde Yūsuf bil anı
çıkdı ol sāat o melūnuñ cānı
gördi Yūsuf ki gelür biri dağı
aldı yay eline ol ehl-i saḡī
urdı çıkdı eñsesinden tīr ucı
dūzaḡa gönderdi cānın hāricī
gördiler kavm-i Yezīdden cümleler
bir uğurdan kıldılar hep ḡamleler
2765 bu ḡarafdan dağı erdi sünnīler
urdılar ḡamleler ol yeg dīnnīler
bir birin ḡaşılı mevce geldiler
kükremiş fīl tek şavaşa ḡaldılar
kılıçlar şimşek mişāli şakıdı
gökde uçan ol gün içre oḡıdı

199

bir tozu oldu göge direk direk
döndi baḡar ḡasa ol rū-yi felek
aḡşāma dek kıldı bunlar kār u zār
aḡşām oldu döndi hep kıldı ḡarār
2770 şabāḡa bunlar yine eşişdiler
geldiler meydānda hep ḡuruşdılar
iki cānib şaldı meydāna nazār
göstere erlikden aceb kim hüner
böyle dērken girdi Abdü'l-ḡadir uş

bir iki cevlān  d p ol  ıldı c ş
h riciden girdi bir it n -geh n
hamle  ıldı  adire oldem hem n
hamlesin şavup d di  adir aŗa
s yle bu dem emdi kim d rler saŗa

2775 d di n yleŗ hamleŗi  ıl gel beri
n yledi anıda g r  adir eri
d di ey  adir seniŗ gibi hem n
varup  tmezim o bir T rke am n
iŗid p  adir d di vay h y l in
bu ne g m-r hlu d y p urdı hem n
iki p re eyledi baŗdan baŗa
girdi biri daŗı gel p c nb şe
anı daŗı  ıldı iki p re ol
oldı mihm n d zaŗ i re n ra ol

2780 anı g r p geldi bir  oca k pek
d di vazifeŗi bil eliŗi  ek
meyd nı h l  mi bulduŗ ey kiŗi
perv sız  tdiŗ bug n sen bu iŗi
b yle d y p  adire urdı  am d
seyr  derlerdi iki s dan c n d

200

tutdı  alk nını  adir n m-d r
redd  ıldı anı oldem  ŗik r
yine hamle  ıldı mel un ol zam n
yine redd eyledi  adir b -g m n

2785 geldi nevbet  adire bil bu yaŗa
g rz hav le  ıldı ol vaŗt aŗa
v rdi  alk nın ber ber n -be-k r
olmadı  alk nı amm  p y-d r
 aydı f l baŗına  oŗundı hem n
yıkılup f li o demde v rdi c n

yıkılup mel'ün o dem düşdi yere
diledi Qadir ki bir dağı ura

tiz turıgeldi yerinden ol lā'in
kılıcına urdı ol sā'at elin

2790 Qadir dağı indi ol zamān yere
hamle kıldılar yayağ biri bire

gāhı gürz gāhı süñü geh tiriyle
çaldılar gāh bir birin şimşir ile

aḡşāma dek cenge iqdām étdiler
aḡşām oldu dönüp ārām étdiler

iki cānibden qarağol bindiler
leşkeriñ etrāflarında döndiler

şabāḡ oldu yine şaflar düzdiler
meydānı başdan başa hep süzdiler

2795 kim gire dərken hemān girdi bir it
geldi Qaysıñ qardaşı Üveys işit
bir birine çün muqabil turdılar

ikiside hamlelerin urdılar

āḡiri Üveys o dem çaldı anı
iki pāre oldu çün çıkdı cānı

201

anı görüp girdi birisi dağı
amda öldürdi Üveys ey aḡı

ḡaşılı ol gün Üveys-i nām-dār
yétmiş ḡāricī depeler āşikār

2800 sünniler cümlesi taḡsīn étdiler
Veyse göñülden muḡabbet tutdılar

bu yaḡa ḡāricīler bī-devleti
gördiler Veysden bu rütbe heybeti

oldem içinde görüp şāḡ-ı mestān
geldi berāber o Şirzāde hemān

na'ra urup aytdı ey ḡafil kişi

kalur mı şandıñ bu étdiğın işi
dédi ğafillik cehālet eşeri
bāb-ı ʿirfāna kōmuşum men seri

2805 siz gibi cāhil degülüm ol āğāh
āl-i evlād severim bī-iştibāh
aytdı Şīrzāde kim men cāhil miyim
her işimde dün ü gün ğafil miyim
dédi Üveys düşmeni evlād olan
cāhil-i münkir durur ol ğafil-ān
dédi men evlād muhibbiyim ʿayān
ne için düşmānı dērsin kıl beyān
dédi muhibbi iseñ ger Haydarıñ
turābīlere neçün kılıç urıñ

2810 dēdi turābī dēmekleñ ne ola
anıda taʿrīf kıl baña hele
dédi evlādı sevene hūb hışāl
turābī dēdiler ol kavm-i dālāl
dédi Şīrzāde Yezīd Mervānı hep
evlādı sevmez mü ki bunlar ʿaceb

202

dédi ger sevseydi Mervān Yezīd
Hāzret-i Hüseyni étmezdi şehīd
tıyduğda Şīrzāde çün bu haberi
dédi koyduñ cānıma bir şereri

2815 maʿzūr tutuñ dēdi bu küstāhlıgım
ʿafv édiñ benim bu rū-siyāhlıgım
bilmeyerek bu araya gelmişim
ki katı bu işde men yañılmışım
Hāzret-i Müseyyebe sen vēr peyām
iletessin menden aña çok selām
böyle dēyüp meydān içre tırdılar
el ucuyla bir birine urdılar

aḥṣām oldu çünki bunlar döndiler
iki ʿasker daḥı gelüp qondılar

2820 Veys Müseyyeb qatına geldi o dem

vérdi Şirzāde ḥaberin bī-elem

cümlesi bu ḥāle çün şād oldılar
mü'minler bu resme rāḥat kıldılar

ez-an-cānib ol Cemīle kışşasın
déyevüz ol kışşayı pür-ḥişşesin

rāvīler şöyle rivāyet eyledi
Cemīleden çün ḥikāyet söyledi

ol zamān Şimir o mazlūmı şehīd
étmiş idi kesüp başın ol pelīd

2825 ol mübārek başını alup eve

gelmiş idi ol lāʿin iyvāḥ iyvāḥ

var ıdı bir ehl anıḡ bu yaḡa
dérler idi Cemīle Ḥātūn aḡa

mü'mine idi be-ḡāyet ol ʿayāl
gördi Cemīle o dem oldu bu ḥāl

203

ki qatı feryāda geldi kıldı āḥ
dédi ey murdār-ı kelb vay rū-siyāḥ

bu getürdigiḡ dé kimiḡ başıdır
bu ne rü'ūs ne Yahūdī işidir

2830 seyyidü'l-kevneyne ey kelb ne cevāb

vérirsin ʿacebā yevmü'l-ḥisāb

bu uştanıḡ ciger-ḡüşesidir
ʿāleminiḡ belki feryād-residir

Şimr aytdı baḡa ḥalīfe Yezīd
çok vilāyetler vère vardır ümīd

dédi Cemīle neçün ey qaltabān
dīniḡi dünyāya vèrdiḡ bu zamān

anı görüp Şimr oldu pür-ḡazab

dédi ne söylersin sen ey bî-edeb

2835 kılıcın çekdi yürüdi ol lâ'în
çala başdan başa anı oldemin
kendisini taşra atdı Cemîle
revân oldu o demde bir sebîle
lîk yol ne oldığın bilmez idi
bir mekânda hiç ârâm kılmaz idi
êrdi Rûm ilinde bir şehre hemân
girmede bir köşede oldu nihân
dédi ey Bâr-ı Hudâ hâlim saña
gün gibi rûşendir ihsân et maña

2840 bir garîbim dèyü hây hây ağladı
gözleri yaşu nehir tek çağladı
meger bir begi o şehriñ var ıdı
adına Beşîr anıñ dèrler idi
adliyle olmuşdı hilki yapusu
bir gece düşünde gökler çapusu

204

açılup indi melekler bir zemîn
zâhir oldu bir lîvâ anegeh hemîn
yüzü nûrundan cihân almış ziyâ
ol idi Maḥmūd Aḥmed-i Muştafâ

2845 dört yanında çâr-ı yârı ey aḥı
orta yêrde durur ol kân-ı saḥî
segirdüp düşdi ayağı tozına
ḥâk-i pâyın sürdi iki yüzine
dédi Beşîre bulam dèrseñ rızâ
bizim aşkıımıza var eyle gâzâ
düşmen-i evlâda üşür yay yèter
yarın uqbâda gelüp dîdâra èr
dédi düşmânıñ seniñ kim yâ nebî
kimi dost döner acebâ ol ğabî

2850 dēdi Şām ḥalīfesi olan Yezīd
düşmenimdir êtdi evlādım şehīd
Zeyne'l-Ābidīni zindāna ḳodı
emdi sen taşraya çık bu dem dēdi
dostumuzdan geldi bir ḥātūn saḡa
taşradadır anı getür eviḡe
göz ḳulaḡ ol Kūfeden yaḡa daḡı
bir kişi zāhir ola bil bī-razı
sen daḡı anıḡla Şāmda ḳıl ḡazā
yarın uḡrāda bulasın ḡūb cezā

2855 pes bunun tek pend ḳıldı ol zamān
nā-be-dīd oldı gözünden nā-gehān
uyḡudan uyandı oldemde Beşīr
şanki toḡmuş anda bir māh-ı münīr
şabāḡ oldı beglerin cem^c eyledi
gördiḡi rü³yāyı bir bir söyledi

205

ba^cde-zā buyurdı atlandı ḳamu
çıkıldılar taşra şehirde ey^camū
gördiler bir yēde tenhā oturur
bir enīsi yoḡ ikileyüp turur

2860 geldi Beşīr vērde oldemde selām
çün selāmdan şonra êtdiler kelām
pes Beşīr evine getürdi anı
nēçün şaldıḡ ḡurbete dēdi bunu
ḳışşasın Cemīle bir bir söyledi
cümlesin Beşīre taḡrīr eyledi
Beşīr daḡı gördiḡi rü³yāsını
söyleyüp sildiler hep dil pāsını
ol şehirde ḳaldı çün Cemīle bil
geçdi bunun üzerine nēçe yıl

2865 nā-gehān eyledi Beşīr istimā^c

Küfe yanında var ımuş çün ħarā^c
anda bir er zāhir olmuş bī-gümān
ħāriciniħ ħāllerin kılmış yaman
ħāşılı hep olanı tıydı Beşīr
çoşa geldi ol yigit mānend-i şīr
‘askerin cem^c ‘etdi anda ol Emīr
her birisi bir silāħ bir gök demir
oħlını eyledi yérine vekīl
aldı ol Cemīleyi sürdi sebīl

2870 bir gün oldu Kūfeye çün érdiler
ol arada ħaymelerin ħurdılar
gördiler Şerīħe geldi Kūfeli
dédiler yād çeri geldi ey velī
tıydı Şerīħ şaldı uş birkaç kişi
dédi bunlarıħ nedir şoruħ işi

206

vardı biraz Kūfeniħ ulūları
çün ziyāret kıldı bular olar
dédiler nérden gelün ey pādişāħ
emeliħ nedir gidübin bunca rāħ

2875 dédi biliħ biz muħıbb-i evlādız
evlād için biz ħazāya gideriz
Kūfeli işitdi ħurrem oldılar
ħaber vérdiler Şerīħe geldiler
işidüp ħadı ziyāfet eyledi
‘askerini daħı bir bir tıyladı
getürdi serāyına Beşīri ol
‘izzet ikrām eyledi ol bā uşul
bir nêçe gün étdiler bunlar ārām
söyledi bir gün Cemīle ey hümām

2880 dédi icāzın vériħ men gideyim
Ka‘beye varup ziyāret édeyim

hem Şafiyye Hâtûnı görem dağı
kız qarındaşıdır Hamzanıñ ağı
böyle dèdi vérdiler destür aña
ol dağı ʿazm ètdi Kaʿbeden yaña
Beşîr dağı yürüdi Şâm rāhına
érmege Müseyyebiñ dergāhına
ez-an-cānib bu yaña şāh-ı cihān
gāzīler başı Müseyyeb pehlevān

2885 Veysden Şîrzādeniñ iḥbārını
tuymuşıdı ol cānıñ esrārını

ol gècede şād ḥurrem yatdılar
gitdi zūlmet çün şabāḥa yètdiler
iki leşker atına oldı süvār
dögdiler kösini çünkim kār-zār

207

kim gire meydāna dèrken nā-gehān
zū'l-cenāḥın dèdi şāh-ı gaziyan
nā'ra urup er ṭaleb ètdi o dem
medḥ-i evlād eyledi ol zū'l-kerem

2890 ḥāriciden girdi bir er kıldı hāy
adına dèrlerdi anıñ Serḥatāy
gürz ḥavāle kıldı şāha ey ağı
vérdi ḳalḳanın berāber şāh dağı
çarpdı ḳalḳanıyla menʿ ètdi anı
bir dağı urdı gāzablanup cānı
geldi nevbet şāha gürz aldı ele
Serḥatāya kıldı anı ḥavāle
ḳarşu ṭıtdı gürzini ol nā-be-kār
gürz gürze ṭoḳandı uş saçdı nār

2895 biñ belā redd eyledi anı hele
ḥaylice uğraşdı ol ḥar şāhıyla
nevbet èrdi Serḥatāya ol zamān

aldı eline hemān tīr-i kemān
şāha pūr-tāb êtdi anı rū-siyāh
tāziyāne ile şavdı anı şāh
êrdi nevbet şāha  aşıkāne ol
urđı bir gürz ol fuzūle ol uşul
lā iniņ dem nefsi bağlandı işit
depesi űzre yıķıldı bil ol it

2900 gördiler bu hāli Yezīd  erisi
yűrűdiler ufaęı ve irisi

şāh dağı bunlara  aldı hem u şīr
Ser a āy bağladı Bābā  Amir
 ādıra gönderdi  ayyār-ı cihān
mu ibbler de beriden girdi hemān

208

yine biri birine girişdiler
 o  gibi erler  amu uruşdılar
 azret-i mazlűm Hűseyniņ dādı un
 alışurlardı cihānda adı un

2905 ęayrete geldi mu ibbiņ her biri
 oldı hāric  anıyla meydān yeri
ceng  ederken nā-geh ol şāh-ı emīn
êrdi  erkes begi  An asa hemīn
yıķup Bābā  Amra vêrdi anı ol
 ādıra gönderdi tā peyk-i resűl
pes dnűp şāh ceng  ederdi hā diye
uęradı Mıřır begi Zűhrādiye
anı dağı yıķdı bağladı  Amir
 ādıra gönderdi ol pāk-ı zamīr

2910 beriden  udsī begi Arzűk şāh
uğradı yıķdı hālin  ıldı tebāh
 Amir anı dağı gönderdi  ayān
Ebu'l-cevşe uğradı  un pehlevān

yüz yigirmi yaşında bir kelb idi
anı dağı tıtdı teslīm eyledi

gönderdi  Amir anıda  adıra
Müseyyeb dağı o dem kıra kıra

Süleymān İbn-i Velīde uğradı
anı dağı dutdı  Amir bağıladı

2915  adıra gönderdi Bābā  Amir anı
şād oldu cümle muhibbiñ cānı

ceng éder iken Müseyyeb bu yaņa
uğradı ser-ğayl pelīd oldem aņa

şāha kılıç  aldı hemān nā-be-kār
redd kıldı kılıcın şāh āşikār

209

şāh dağı sünü havāle kıldı bil
anı dağı yıkdı  Amir aldı bil

 adıra gönderdi  ayyār-ı cihān
eski tutsağlar görüp kıldı fiğan

2920 dédiler ser-ğayl gibi bahādırı
 unki yoğ mānendi varsa nādiri

bağılasa  aceb Yezīdiñ rahtını
tār-mār étmez mi baht u tahtını

böyle déyüp ağlaşdılar zār zār
bu yaņa bu resme oldu kār u zār

ağşāma dek ған döküp ceng étdiler
ağşām oldu yerlerine gitdiler

beriden Yezīd kelb Mervān u  aş
pehlevānları i in hep kıldı yas

2925 bu yaņa Ğāzī Müseyyeb şāh-ı dīn
begleri  atında tururdu emīn

Bābā  Amra söyledi  ün ol Emīr
dédi tutsağları getür yā  Amir

Bābā  Amir dağı ol tutsağları

getürdi şāha o kavm ü ʿāḳḳları
pes söze geldi dēdi şāh anlara
vaʿz u pend ētdi esīr olanlara
dēdi ölmeḡ Ḥaydarıḡ düşmānısız
yoḡsa olursuz yarın pişmānısız

2930 on iki nūr-ı imāma ne sebeb
sebb ēdersiz ne ʿarīkiyle ʿaceb
Yezīd aldı bu dünyā cāhına
gitmedi ol dāll nebīler rāhına
sizi daḡı aldayup azdırdı ol
ʿahd-ı mişāḳıḡızı bozdurdu ol

210

āl-i evlāda ihānet eyledi
ḡaḳḳ aḡa Ḳurʿānda lāʿnet söyledi
bize daḡı elzem oldu anları
ḳatlı ēdiḡ melʿūn-ı dīn olanları

2935 yāḡūd tövbe eyleye ʿafv ēdevüz
iʿtirāf cürm ēdeni nēdevüz
siz daḡı bu demde istiḡfār ēdiḡ
yā nēçün yēriḡizi ḡayf nār ēdiḡ
böyle dērken anlara şāh-ı cihān
Çerkes māliki hemān açdı dehān
adı ʿAnḡās idi anıḡ ey aḡı
dēdi men muḡıbb-i elem bī-raḡı
ḡaflet ētdim meni Mervān aldı
ḡalīfeye yardım eyle gel dēdi

2940 Mervānıḡ sözini bir bir diḡledim
men anı gerçēk ḡalīfe anladım
āl-i evlāda ihānet eyleye
Muşḡafāya yarın ol ne söyleye
ne şēkil ḡalīfe ola ol leʿīm
şerlerinden elʿayāzān biʿr-raḡīm

böyle déyüp düşdi  An as ber  adem
d di  afv  t c rm me t vbe  dem
 ah M seyyeb  ad olup emr eyledi
bendini bu c n n u  al n d di

2945 bendini aldılar el  pdi ol er
c mle beglerin g r  di ser-be-ser
ol Be are da ı  m n eyledi
Yez de Merv na l net s yledi
d ndi  ah B kiyane kıldı h t b
gelmedi anlardan a l  bir cev b

211

d di geli  t vbe  di  da ı siz
d di anlar biz tur b  olmazız
i id p oldu M seyyeb p r- azab
d di ha  dan  avf nız yok mı  ceb

2950 emdi men sizi  cez n z v reyim
derk-i esfele sizi  rg reyim

b yle déy p  Amra tesl m eyledi
d ndi  Amir a a g r ne s yledi
d di  ahım n c ler sult n sın
bil r m sen mer ametler k n sın
bunları men  ulu a ba ı la ıl
ola in  fa gele bunlarda bil
i id p d ndi   n  Amirden ya a
ba ı ladım d di bilgil hep sa a

2955 aldı get rdi  adıra ol da ı
 z d  dem d di sizi b -ra ı
l kin ol  artla kılı  ba a nazar
le keri Yez de eylersem g z r
g ricek meni  aber v rmeyesiz
g z yumasız meni hi  g rmeyesiz
r z  oldılar bular ger ek  anup

oldılar şabāha muntazır dönüp
şabāh oldu iki deryā kıldı cūş
mevce gelüp eylediler çün hurūş

2960 geldiler at arkasına cānibeyn
kim ola meydāna dērken rāgıbeyn
depdi at oldem Beşāre ittifāk
na^ʿra urup dēdi ey kavm-i şikāk
bilmeyen bilsün bilen olsun āgāh
şübhede kılañ menem Beşāre şāh

212

hāricī idim ezel men rū-siyāh
müslimānım bugün elḥamdülillāh
bu yaña Bābā ^ʿAmirden bir ḥaber
tut kılağınḡ dēyeyim men mu^ʿteber

2965 getürdi birkaç deve ol ol zamān
ağaçlar bağladı ^ʿayyār-ı cihān
mīḡ çakup ağaçlarınḡ her yanına
şöylekim uydı kaçşāb dükkānına
aldı ol sekiz esīrleri bile
geldi meydān yērine gör ne kıla
iki ^ʿaskerler temāşā kıldılar
^ʿAmirden yaña kılağ göz oldılar
dēdi Yezīd Mervāna bu iş nedir
dēdi esīrlər siyāset günidir

2970 dēdi bu işi eden yā kim ola
dēdi ^ʿAmirdir nazar kılağ hele
bu yaña ^ʿAmir şıgadı kılların
maşadın tağdı bezedi bellerin
kıydu kaçşāb şekline kendüzini
^ʿAmir mi bilmezdi gören yüzini
çağırup ètdi semüz et şatarım
şafāñuz varsa ağırca darterım

böyle déyüp o géce Mısır beginiñ
bağladı elin o dūzaḥ seginiñ

2975 çağırup dēdi Yezīdiñ ʿaşkına
daḥı o Mervān köpegiñ şevḳine
īmānsız dīnsiz-hā ḳurbān eylerim
etini yaḥşıca biryān eylerim
böyle böyle eyleyüp néce nidā
çaldı tenden başını ḳıldı cüdā

213

bir kişiye dēdi emdi yürü var
derisin yüz şavmadan vaḳt-i bazār
ol kişi yüzdi derisini anıñ
līme ḳıldı ʿAmir etin melʿūnuñ

2980 bir birin eñ eñ ʿAmir kesdi anı
ol ağaç üzre mīḥa aşdı anı
geldi ziyāde çün ʿayyār-ı cihān
dēdi ḳurtaram seni açma dehān

kesdi oldem eli ile ayağın
daḥı dili burnı ile ḳulağın

dēdi henüz kelbe döndüñ ey köpek
ey bre ḥırs ṭabʿ-i meymūn-ı şebek
düzdi zībā dek dilin bir şīşeye
bişirüp getürdi anıñ pīşine

2985 zorıyla yēdirdi çün ʿAmir aña
geldi Serḥaṭāy yanına bu yaña
dēdi aḳlaram seniñ etiñ semiz
bāḳīye nisbeten ey ehl-i ḡamız
dilerim keşkek édeyim men seni
ḥalīfeniz pek acıḳdı ey denī
zihni geçdi tā bu resme ol şaḳī
şimdicek taşra çıkar ḳarın bokı
böyle déyüp anı keşkek eyledi

bağma esîrleri bir bir tölüydü

2990 geldi Arzûk katına bu yaña pes
dédi bu dünyâdan ümîdini kes
nétدی saña sebb édersin Hâydarâ
gel bu dem diliñ cezâsına édem
kesdi Arzûkıñ dilini ey hümâm
yédirdi biryân édüp anı tamâm

214

gördi oldem Süleymân İbn-i Velîd
dédi  Amir ey pelîd ibn-i pelîd

néçe zulm étدیñiz evlâda siz
bâķî qala mıydıñız dünyâda siz

2995 dédi Süleymân eger âzâd olam
saña cellâdlıķda men üstâd olam
öğredirdim saña bilirdiñ dédi
aytdı  Amir söyle néylerdıñ dédi
dédi Süleymân elini ayağıñ
keser idim dağı burnuñ kulağıñ
diliñe çengel geçürürdüm  ayân
gezdirdim leşker içre bî-gümân
dédi  Amir ey lâ ın çekme elem
baña eyü şan at öğretdiñ bu dem

3000 gel emdi édecegiñ seniñ baña
eyleyelim bu zamânda men saña
kesdi burnun kulağıyla elini
lâ ınıñ çengelledi pes dilini
leşker içini tamâm gezdirdi ol
pes buyurdu üç kuyu kazdırdı bul
koydu baķın kuyuya ol zamân
beline dek gömdi anları  ayân
döndi dédi yâ ma şer'el-müslimîn
eliñize oķ alıñ siz bu demin

3005 on iki imām için bir ok atıñ
cümleñiz ğazā sevābını tutuñ
‘Amiriñ özini çün işitdiler
her birisi t̄ir-i bārān êtdiler
düşdi h̄āriclere ‘Amriñ heybeti
Bābā ‘Amirden görüp bu şan‘atı

215

çün ‘Amir şan‘atını kıldı tamām
geldi Beşāreye nevbet ey hümām
er taleb eyledi çün ol nām-dār
geldi muķabil aña bir nā-be-kār
3010 gürzile urdı Beşāreyi ol it
redd êdüp urdı Beşārede işit
vêrdi kalkan olmadı çün pāy-dār
degdi gürz başına kıldı tār-mār
anı görüp geldi birisi daħı
anı daħı kıldı helāk ey aħı
h̄āşılı Beşāre öyleye degin
depeledi yétmiş h̄āricī lā‘īn
gördi Yezīd bu işe emr eyledi
bir uğurdan cümleñiz varıñ dēdi

3015 işidüp h̄āricīler yüridiler
dört yanın Beşāreniñ büridiler
şığınup Beşāre şāh-ı necefe
kendisin urdı o dem k̄alb-i şafā
sünnīler daħı o demde kıldı cūş
bir uğurdan eylediler yürüyüş
iki deryā coşa geldi kaynadı
gürz kılıç ok sünjü oldem oynadı
az k̄aldı ceş-i Yezīd büzüleler
tāb u kuvvetden k̄amu üzüleler

3020 çaldırdı Yezīd āsāyiş t̄abelin

haymesine dönderdi hep kıbelin

iki askerler şavaşdan döndiler

her biri yerlü yerine kondılar

nāme yazdı şāha Yezīd nā-be-kār

dédi mühlet vēr baḡa ey nām-dār

216

şāh daḡı vērdir biraz mühlet aḡa

kıldı rāḡat geldi çün ruḡşat aḡa

çün Yezīd pür-ḡavf şararup şolmada

sünnīler bu resme ḡandān olmada

3025 kışşamız daḡı biliḡ buldı ḡitām

Aḡmede vēriḡ şalāvāt ḡāşş u ʿāmm

Selīm cevheriḡ Yezīde yardıma gelüp sonra Müseyyebe yār olduḡı ve Müseyyeb

ḡazret daḡı Yezīdiḡ ordusın şoyup Şāma kaçırduḡıdır

bülbüle bāḡ dile vēr naḡme ile revnaḡı

yine ola ḡoncamız ol naḡme-hā yig muḡriḡı

oḡu dil-dār medḡini şeb tā seḡer ḡafil mübāşī

ʿandelībiḡ yanıdır dünyāda kār elyaḡı

vēr Müseyyebden yine bir ḡoş ḡaber tanzīm ēdüp

naḡm oḡut at ol Yezīde münhezim olsun şaḡı

muḡmeriḡden maḡzar ét ʿaşḡıḡ şecāʿat gevherin

bu ḡazāda tā saḡa yāver ola ey müttakī

3030 Nāʿilī ol nūr-ı Aḡmed ḡaḡkıçün gel ḡayrete

kim odur naḡd ḡorāsān şāḡı Muḡammed taḡı

ey bu ḡül-zār ḡönüller māʿili

ey ḡaḡıḡat ḡoncasınıḡ sāʿili

ey vişāl güllere müştāḡ olan

ey bu vaşla zümre-i ʿuşşāḡ olan

étme bu daʿvāyı ḡüçdür pek ḡatı

nēce ḡahramānlarıḡ yok ḡāḡatı

nēce Sāmıḡ zehreleri çāk olur

nēce Rüstem maḡv-ı maḡz ḡāk olur

3035 yolları ğayet maĥūf-ı pür ĥatar
  azm  eden bu yola gird aba batar
 n e eleri d ndi yoldan gir  bil
 y r  sa y eyle bug n sen ayru bil
 Şehr-i g nl n  ahram nı ol g n l
 ol yedi d vele ğaz nı  ıl g n l
  aŐkla tesl miyyetiņ al ceysi ni
 seb a-yı ehremenin kes piŐeni
  urma bir dem  al reh  ŐemŐirini
  Ő r  st ne du anin  irini

3040 eyle bu resmile n ce yıl ğaz 
  ek bu yolda d rl  d rl sin ez 
 n -geh n o una saņa ey ĥab b
 naşru mine'l-l hi u feth u  ar b
 m nhezim olur o nefsin  erisi
  urmaya t  kim mu abil birisi
  al a mift hını tesl m  deler
  ağılalar kend leri gideler
 ol zam n buluņ g n l Şehrine yol
 vaşl-ı g l-z r   riŐ var anda bul

3045 ağla  h  t y r   ul var her Şehr
  hıla Mevl ya yalvar her Şehr
 s zi uzatma y ter ey derd-mend
 bilemez nedir ğur b s kker-ı  and
 v r M seyyebden yine sen bir pey m
 b b tanz imde olup Ő hib dev m
 ol zam n kim iki leşker d ndiler
 her biri y rl  y rine  ondılar
 taĥtına geldi beriden ol Yez d
  atına cem  olmuş ıdı hep pel d

3050 dēdi turābī elinden yoḡ mecāl
nēylemeli bir diġer gūn oldı ḡāl
oġlumı bunca çerim öldürdiler
ḡavf-ı ḡaṣyet ilime doldurdılar
dād elinden dēyüp hāy hāy aġladı
oturanı ḡamu nāra daġladı
dēdi Mervān yā ḡalīfeyim ġam
daḡı vardır pehlevānımız bu dem
Hind beginiḡ bir eri var bu zamān
adına Sincāl Hindī dēr ʿayān

3055 turābī bir barmāġınca yoḡ anıḡ
nēçe oġlaḡ yoḡ mıdır adıḡ ṣanıḡ
emr ēdüp Hindīye gitdi çūn bir er
çūn alup Sincāl-ı eri geleler
böyle dērken bir ġalebe nā-gehān
oldı dēdiler o dem ey ḡaltabān
iṣte gelüpdür Selīm çüpdār
devletiḡ yār oldı saḡa āṣikār
der-ʿaḡab ḡarṣuladılar anı bil
ṣād olarak cümlesiniḡ cānı bil

3060 aldılar getürdiler çūn ey ʿamū
oldılar Selīme ḡayrāna ḡamu
Rūm ilinden idi Selīm cevheri
tutmuş ıdı ād u ṣanı her yēri
bilmez ḡīle buġz ʿaceb dīvānedir
līk erlikde ḡatı merd-ānedir
Mıṣr ilinden her diyāra nāmeler
yazmış iken ol zamān Mervān u ḡar
anıḡ begine daḡı bir nāme ol
yazmış ıdı Rūm iline ol fużül

219

3065 pek daḡı dēmişdi ne ḡācet baḡa

işte bir er göndereyim men aña
ède a^cdāsını cümle tār-mār
vardığı anda Selīm çūpdār
böyle dēyüp ol Selīm cevheri
şalmış ıdı böylece birkaç eri
çünki gelüp ol araya érdiler
buyurdı Yezīd bir h̄ayme ķurdılar
cümle geldiler Selīmiñ ķatına
ta^caccüb eylediler heybetine

3070 elinde bir dest-çūpı var ıdı
ķatı büyük bir ulu çınar ıdı
ķara taş ķurşun aķıtmışlar aña
pehlevānlar görüben ķaldı taña
otururken dēdi Selīm kaçayım
turābīleri mezāra şoķayım
böyle dēyüp ķalkdı Selīm ol zamān
nēçe h̄āric leşkerin ķırdı hemān
hā dēyince iki biñin ķırdı ol
cümlesiniñ defterini dürdi ol

3075 biñ belā gāvķayı def^c eylediler
turābī degil dēyü söylediler
dēdi yā nérde turābī söyleyiñ
baña anları hā ta^crīf eyleyiñ
dēdiler yarın görirsin tūr uşul
bu gēce sen h̄āba var rāhatda ol
hele anı uyķuya yaturdılar
hep özini ķayguya yatırdılar
bu yaña ^cAmir ol ^cayyār-ı cihān
gördi bu galebeyi ol ol zamān

3080 geldi h̄āric leşkerine der-^caķab
ne ola bu hāle dēr iken sebeb

gördi bir er oturur âteş-feşân
vêrir qahramânı katilden nişân
dédi barup şaklasın mü'minleri
bunuñ elinden ilâhî anları
böyle dèyüp bekledi anı  Amir
belki qalka dèyü ol pāk-ı zamîr
o yanı geldi Selîm oldem hemân
dédi buraya yine geldim bu ân

3085 oldı kılına hemân oldem süvâr
yürüdi bir cāniye ol āşikâr
bu yaña Hazret-i İsmâ'îl benî
du asın peyk-i Muḥammed  arabî
oḡuyup oldı bir aḡ şakallu pîr
bir taş helvâ da  ıkardı ol  Amîr
Selîmiñ öñüne geçdi ol vaḡt
dédi Selîm ne kişisiñ söyle yigit
dédi  Amir bir fakirim  o gidem
bu helvâyı şatup nafaḡa edem

3090 Selîm aytdı bihüde söz söyleme
vêr baña helvâyı efğan eyleme
yoḡsa seni ezerim ucdan uca
aḡlama qarşumda var git ey  oca
 Amir aytdı yarısın bārî yeme
böyle zulm söziñi baña deme
 akıyup helvâsını aldı Selîm
yalandan  Amir de aḡladı delim
Selîm helvânıñ  amusını yedi
turdı geldi çünki gideyim dèdi

221

3095 dâr-heşber erişüp yıkıldı ol
baḡlayup aldı anı peyk-i resûl
geldi Müseyyeb  atına ol  Amir

dédi bir bir hâli tıydı çün Emîr
şād olup dēdi Müseyyeb yürü var
begleri cem^c eyle görsünler olar
getürdi ulūları ^cAmir daḥı
kıldılar ^cacebā kamu ey aḥı
duyup ^cAmrın şan^catın şād oldılar
Bābā ^cAmrın işine çok güldiler

3100 Selîmiñ ^caqlın başa getürdiler
çevre yanına kamu oturdılar
gördi Selîm pür-ğazab oldu ayār
silkinüp kırdı oynadı tār-mār
Tāhir ibn-i Kāhire bir yumruḡ ol
yüzü üzre düşdi ol merd-i kabūl
gördi Müseyyeb o gün aldı o dem
urdu bir yumruḡ Selîm şāha da hem
karşu dutdı şāh mübārek ayasın
bozdu eli cildiniñ Selîm besin

3105 anadan toḡalı böyle zaḥmı şāh
yememişdi bir kişiden ol āḡāh
cān acısıyla bir muşta hemān
urdu yıkdı depesi üzre ^cayān
aḡır demürler ile bend étdiler
her taraıdan pehlevānlar tıtdılar
Müseyyebden çün Selîm gördi bunu
ḥavfa düşdi ḥaylice anıñ cānı
geldi ^cAmir dēdi sen ey pehlevān
revā mıdır olasın Mervāniyān

222

3110 Hāzret-i Hüseyini neçe sevmeyüp
ḥāşā aḡa nā-sezā sözler dēyüp
tābi^cī Yezīd olur mı er kişi
ḥaḡḡ rızāsın istemez mi her kişi

Selīm aytdı bire nā-be-kār köse
lā^cnet ol Hüseyni kim sevmez ise

dédi ^cAmir yā turābīlerle sen
ceng ü kıtāl étmege bā^cış neden

dédi Selīm yā turābī ne dêmek
bilelim anları ne étmek gerek

3115 dédi ^cAmir Hüseyni sevenlere
turābī dērler muḥıbb olanlara

Selīm aytdı emdi beni şalıvēr
édeyim Yezīdīyi cümle esīr

aldamayı anlara göstereyim
dest çübımla kamuya urayım

bendini aldı Bābā ^cAmir anıḡ
elini öpdürdi şāh-ı cihānıḡ

cümle begler ile barışdı Selīm
kıldı bir yérde qarār oldı ḡalīm

3120 şabāḡa dek şöḡbet étdiler bular
şabāḡ oldı ceng ḡarbi çaldılar

bu yaḡa ḡāricīler çün gördiler
Selīm yok Yezīde ḡaber vérdiler

perīşān oldı be-ḡāyet ol lā^cın
cāsūslar gönderdi ol demde hemīn

ḡaber getürdiler anlar ol zamān
turābī olmuş Selīm ey kıaltabān

işidüp āḡ étdi Yezīd ḡam yédi
şimdi ḡayet oldı düşvār iş dédi

223

3125 eşek kıuyruḡı gibi şakalını
aldı aḡzına işırdı elini

dédi Mervān bir kışı dé ne éder
bir kışı için nedir bunca keder

uş bugün Sincāl Hindī pehlevān

pāy-māl eyler amusın bil ayān
dēdi Sincāla o dem Yezīd lāin
Selīmi Mūseyyebi ger bu demin
başların kesüp getürürseñ baña
véreyim ızımı taḥı ben saña

3130 bu söze mağrūren ol Sincāl it
aldırdı kösi neğāreler işit
cümlesi ceng arasına geldiler
bir birin meydān yérine oldılar
girdi Beřāre o dem ıldı arab
pes dönüp eyledi anda er aleb
girdi meydāna o Sincāl neyledi
gürz eline aldı amle eyledi
yıkdı Beřāreyi ıldı ser-nigūn
gördi Selīm cevher oldu gözi ḥūn

3135 tīz érüp bir dest ūb urdı ayān
ḥurd ḥařḥař étđi fīliyle hemān
ḥāricīler anı görüp érdiler
bir uğurdan Selīme gürz urdılar
sünnīler daḥı ériřdiler amu
arřuma ceng eylediler ey amū
Selīm cevher kükremiş arslan gibi
yırtar ıdı geleni ablan gibi
hep erenler urdılar alye özin
göge direk ıldılar meydān tozın

224

3140 az aldı kim şına hep Mervāniyān
zāhir oldu bir gubār bil nā-gehān
Niřābur begi zirā melūn idi
bilesince altmıř biñ mağbūn ıdı
ḥaber gece ol gelmeñ eyle urdılar
sünnīler érđi aleme gördiler

çaldılar oldemde tabl-ı ārām
geldiler yerlerine hep hāşş u ʿāmm

ez-an-cānib biz gelelim bu yaña
dèyeyim Cemīle kışşasın saña

3145 Kūfeden ol Kaʿbeye gitmiş idi
Şafiyye ziyāretin étmiş idi

Hāzret-i Hamzanın kız kardaşdır
pehlevānlıkda işi yok başdır

līkin ol ān aydı ihtiyāra ol
gidemezdi çünkü kār-ı zāra ol

Cemīle dèdi tamāmen kışşayı
işidüp Şafiyye çekdi gūşşayı
dèdi ileyhi ezelki kuvvetim
yok gazāya şimdi ašlā kudretim

3150 Müseyyeb olamazım yār-ı ğar
hayf baña dèyüben étmi āh-ı zār
dādını Hüseynimni alamadım
cihānı Yezīde teng kılamadım

bu elemle yatdılar çün ol gece
gördi bir rüʿyā ʿaceb ol ey hoca

geldi ol zāt-ı risālet Muştafā
şordı Şafiyye hālin kār-ı vefā

dèdi yā ʿAmene nedir bu melāl
takrīr eyle ne içündür böyle hāl

225

3155 dèdi Hüseynim dādın Yezīdīden
alamadım hayf baña pelīdīden
ihtiyāreyim gücüm yok yā resūl
anıñ için olmuşum bil men melūl
bu sözi işitdi peygamber o dem
şığadı arkasını kār-ı kerem
dèdi yā ʿammete emdi yürü var

Hāmūş öñünde şavaşdadır olar
sen dağı var yardım eyle anlara
ciger-gūşem dādını alanlara

3160 o yanı geldi Şafiyye ol zamān
gördi kuvvet qablamış özin hemān
oldem içre secde-yi şükr eyledi
şalāvāt tevḥīd ḥaqq zıkr eyledi
qatına cem^ε étدی akrabāsını
getürdi yanına hep obasını
gördiği rü'yāyı taqrīr étدی ol
Cemīle bu ḥāli tebşīr étدی ol
dédi men mazlūm Hüseynim qanı çün
eylerim gāzā erenler cāniçün

3165 şafāñuz varısa bile gidelim
gāzā şevābını bile édelim
dédiler sen gidersiñ yā neçün
gıtmeyüz mi yā biz o sulṭān içün
böyle déyüp pür-yarağ oldı qamu
ḥāzır oldı biñ kişi anda ^εamū
cümlesi at arqasına geldiler
Hāmūşa dek yola revān oldılar
biz gelem ol iki leşkerlere
nazar édelim bahādır erlere

226

3170 çün bular şabāḥa dāḥil oldılar
cümlesi at arqasına geldiler
şafıların baqladılar her dü taraf
kim gire meydāna dərken ey ḥalef
girdi Çerkes begi ^εAnṭās nām-dār
geldi Hindīden aña bir nā-be-kār
ḥamle qıldı ol dil-āvere hemān
ḥamlesin redd étدی ^εAnṭās pehlevān

çaldı tîğ dört biçdi m̄anend-i h̄ıyār
āferīn ētdi Müseyyeb āşikār

3175 geldi birisi daḥı yēr hırş-ı nāk
anı daḥı eyledi °Anṯās helāk
h̄āşılı yétmiş ḥavāric kıldı māt
gördi Efnāk pür-ğazabla depdi at
urdu bir gürz şavdı °Anṯās ḥamlesin
üç kez urdu men° kıldı cümlesin
urdu °Anṯās daḥı bil üç kerre tā
üçü daḥı ḥamleniḡ kıldı ḥaṯā
öyle oldu bulmadılar bir zafer
ğazaba geldi o dem Efnāk kefer

3180 urdu bir gürz yıkdı °Anṯası ayār
gördi bu aḥvāli Selīm-i cüb-dār
geldi urdu bir kez Efnāka cübı
kıldı yām yaştı anı balçık gibi
dēdi °Anṯāsa biraz eyle ārām
men seniḡ yēriḡde meydānda ṯuram
böyle dēyüp istedi bir er Selīm
girmediler qorqđılar bunlar delim
dēdi Yezīd girseḡiz ne siz bu dem
girmedi bir kimse aşlā yēdi ġam

227

3185 dēdi Mervāna behey murdār köpek
bunı getürmek seniḡ neḡe gerek
bir iken ētdiḡ Müseyyebi iki
eliḡ ile eylediḡ iki yigi
ne ṯuruḡ meydāna emdi girsene
sen getürdiḡ bunı cevāb vērsene
dēdi Mervān bir uğurdan hep gidinḡ
bu deliye ola kim bir iş ēdinḡ
anı duyup yürüdiler her biri

êrdi beriden dağı sünnî eri

3190 nêçe tenler oldı başından cüdâ
vêrdi hây hüy  alem içine şadâ
cengde Tâhir uş Velîde uğradı
amân vèrmeyüp yıķuben bağladı
êrdi Borđula Müseyyeb şâh dağı
bağladı oldemde anı ey ağı
döndi Baţulzengiye de geldi düş
anıda bağladı eyleyüp döğüş
hâşılı her pehlevân aldı esîr
hâricî hâlini kıldılar  asîr

3195 ol gün içre ki  azîm ceng êtdiler
hâricîye dünyâyı teng êtdiler
gördi Yezîd kalbe girdi her biri
gördi bağlandı dağı kaçak yeri
emr êdüp  abl-ı âsâyiş çaldılar
işidüp cengden ferâgat kıldılar
geldi Müseyyeb çadıra ol zamân
emr êdüp geldi esîrler ey civân
anlara icrâ-yı âyîn eyledi
da vet êtdi dîne telķin eyledi

228

3200 êtdiler bîhûde gel söz söyliyim
bîhûde sözleri teklîf eyliyim
işitdi vay ki Müseyyeb kaçıdı
çifte kösler gibi göğü şakıdı
dedi  Amra vèr cezâsın bunlarıñ
ma düm eyle cismini mel unlarıñ
kazdı bir tennûre  ayyâr-ı cihân
âteşile tolu kıldı bil  ayân
ayağlardan çengel êtdi hâşılı
başları aşığı kaldı aşılı

3205 kıldı biryān anları Bābā   Amir
d di g nder n Yez de yā Em r
d di Sel m g t rem men ol sege
y d reyim men a a d ge d ge
d di M seyyeb seni men beklerim
h t rlu y rden seni men  a larım
pes buyurdu yazdılar bir n me c n
get re kendi o  ahı  ama c n
 ofraya koydılar ol biry nları
c ğırdı katına hep y renleri

3210 d di ka ın na ra uram duyasız
c mleniz zeng ye p ylar koyasız
c mle geli  bir birin ceng  delim
cenge bu g ne bil  heng  delim
b yle d y p gitdi M seyyeb o dem
le ker-i Yez de  rdi ey dedem
 ordı Yez di   adının pehlev n
g nderdiler girdi i er  hem n
d di kim m  min ise olsun sel m
 undı mekt b  tmedi da ı kel m

229

3215 aldı anı o udı Merv n u  ar
n mede o unur idi bu  aber
ey Yez d  eyt na uyam gel bug n
c rmi e hep i tir fi kıl bug n
 al-i evl da mu abbet  t y r 
anları  gitdigi yola git y r 
bil rsin b k  degildir bu cih n
b yle d y p s zini kesmi   ay n
Yez d aytdı kimseni  biz pendini
tutmayuz d r g r r aldı kendini

3220 d di M seyyeb biraz hediyyesi

vardurur size anıñ behiyyesi
böyle déyüp şofrayı getürdi ol
cümlesini Һuzūra yétürdi ol
dédi Mervān bunuñ içinde ne var
dédi oğlağ biryānıdır āşikār
açdılar gördiki ādemdir bütün
buğlanur çıkar dehā anda tütün
qalmanı hırş ile beñzinde qan
bu naşıl iş dedi ey turābiyān

3225 dedi şāh qaşdıñ anıñ diyem saña
döndürecekdir seni dağı buña
dédi uruñ bre bunı edebī
yüridi şāh üstüne hep it gibi
na'ra urdı üç kezin şāh pāye pāy
göge çıqđı ol şadā-yı hūy hāy
hazret-i mazlūm Hüseyn sevgüsine
tīr-i a'dāya hemān açdı sine
hāricīleri hazān bayrağı tek
cenge iqdām eyledi çün döğerek

230

3230 ol zamān Şīrzāde Veysden haberi
duyup çekmişdi gönülden tīri
ihtiyārı qalmayup şabra mecāl
atdı kendüsini pervāne mişāl
arqa arqaya vērüp ceng étdiler
cihānı serlerine teng étdiler
zāhir oldı oldem içre bir gubār
bir qocacık çıqa geldi āşikār
meger ol qoca Bābā Muhtār ıdı
şaçar āteşleri ol pūr-nār ıdı

3235 leşkeri Şīrzāde dağı érdiler
sedd-i İskender mişāli tırdılar

bu yaña êrdi muhibbler çerisi
beş biñ ere er dêmezdi birisi
bir yaña Selîm-i cevher
bir yaña Tâhir u Hâriş nâm-dâr
kükremiş deve gibi köpük saçup
bir çalışda beşini ondan biçüp
ağdı kanlar seyl mişâli ey ulu
oldı gövde başıla meydân tolu

3240 gördi Yezîd geçdi iş işden hemân
at başın çeküp Şâma oldı revân
Mervân dahı kaçdı bir yerden işit
anı görüp tağladılar cümle it
sünnîler ordusını zabt êtdiler
her biri mâl-ı ğanîmet tutdılar
cümlesin şâh leşkere bahş eyledi
her birini kana kana toyladı
pes Müseyyeb atası Muhtârıla
geldi görüşdi o vefâ-dârıyla

231

3245 dēdi ey cānım bābā bizimle sen
nēçün olmazsın ʿaceb bāʿiş neden
dēdi ciger-gūşem rabbūʿl-müteʿāl
dürlü vērmiş her kişiyē bir kemāl
saña zāhir baña gizlidir ğazā
kişi kısmetine vērmedi rızā
böyle dēyüp gitdi ğaʿib oldı ol
kıldı herkes haymesine çün duhūl
rāhat üzre yēmede içmededir
her kişi çün geymede biçmededir
3250 kışşamız tam oldı burda ey ahı
vēr Muhammede şalāvāt sen dahı

ʿAmr-i Müyyeniñ Şâma varup Cemîleyi Yezîde şatdığı ve ʿavdetde muhālif çeri

görüp gelüp Müseyyeye haber vèrüp yalnız ikileri ceng kıldığıdır
ey bu gönüller bülbüli luṭf egle ḳahr-ı zaḫmeti
incitme gülşende güli ola müyesser vuşlatı
luṭf-ı ḳahr-ı şāhda imiş bu ḳahr-ı luṭfa ʿāid imiş
maʿnide bil vāhid imiş bu ḳahr-ı luṭfuṅ ʿilleti
luṭf-ı ḳahrı görme iki yoḫsa göremezsın teki
aç rāḫat ét bāb-ı yigi terk ét öziṅden ḡafleti
ḡaflet seni maḡbūn éder ikilikle meşḫūn éder
bī-dārılık memnūn éder gösterir rāḫ u ḫiddeti

3255 bildim muḫaḳḳaḳ muʿteber tuymaṅ bu vaḫdetden ḫaber
Nāʿilī olmazsa eger ʿAlī Naḳīniṅ himmeti
gel ey gönül érem dèrseṅ kemāle
nefs arzūsına ḳılma imāle

232

erenler yoluna gitmek dilerseṅ
rızā vèrmez erenler hep bu ḫāle
gönül bir nefis için ne bu telāşıṅ
unudup ḫaḳḳı düşmüşsüṅ cidāle
cihānda ey gönül merd-i ḫudālar
nazar ḳıldı ne mülkile ne māla

3260 ḫicāb étme bu mālı dil göziṅe
göremezseṅ döşek rāḫ-ı ḫalāle
ériş ḫāl ehli ol ʿirfān derine
işitme dutma gūşıṅ ḳıl u ḳāla
ḫudā ki her seḫer bilür aḳıt gel
çeker ḳanıṅ gözüṅden hemçü lāle
tevekkül ḳıl ḫudāḫa her işiṅde
aḫa ḳıl her umūriṅi ihāle
şāḫābe-yi yemīn zümresine gir
yaḳın olma amān şāḫib şimāle

3265 bu nefis ü kibr ü şehvet yüklerin at
ki yaḳlı ol zamān-ı irtihāle

hesābından ḥalāş ol yarım ey dil
muḥabbet kıl bugün evlād u āle
ümīdim var kemālim vère ḥubbum
ki düşdüñ Nāʾilī ḥayli zevāle
yeter ey dil yine söze āgaz ét
bu nazmıñ bābını bizlere bāz ét
Müseyyebden yine taḥbīre başla
şürū ile söze takrīre başla

3270 ol vaqt muḥtār aña vedā kılup
gitmiş idi ol zamān ġāʾib olup

233

beriden şāhda qarār étmiş idi
her gece zevk u şafā tutmuşıdı
bir gün oldu cumʿa günü ey hümām
verdiler çünkim şalātıla selām
cumʿayı kılmağa kamu geldiler
Hāmūş içre cāmīʿe cemʿ oldılar
ḥāfızlar Qurʾān oğudı ḥüb şadā
şonra pes sünneti étdiler edā

3275 minbere çıkdı Müseyyeb pür-kemāl
evvel añdı ism-i rabb-i züʾl-celāl
eyledi ḥaqqıñ tamāmen şükriñ ol
şonra faḥr-ı kāʾinātıñ zikriñ ol
yād kıldı ol Ḥasanın ismini
kıldı icrā çün ḥaḫībler resmini
baʿde kıldı namāzı çün bular
her kişi yèrlerine tağıldılar
şāh katında kaldı biraz nām-dār
Seyyid ibn-i Ğıyāş Selīm-i cüb-dār

3280 birisi peyk-i resül Bābā ʿAmir
söze geldi dedı oldem ol Emīr
yā ʿAmir emdi yürü Dımışka var

al haber nérde Yezîd Mervân-ı himâr

añla āgâh ol suʿâl ét yérlerin
yağşıca fehm ét nedir tedbîrlerin

ʿAmir dahı kalkdı ayağ üstüne
kıldı vedâʿ anda olan dostuna

destür aldı çün Müseyyebden ol ân
oldı olan içre Dımışka revân

3285 érdi bir gün Şāma ol peyk-i resûl
gördi bunda gelmiş ol kavm-i fuzûl

234

geldi Yezîd haymesine der-ʿaķab
bir kişi buldı dèdi Yezîd ʿaceb

tedbîri nedir āyā nètse gerek
āşikâr eyle nère gitse gerek

dèdi ʿasker cemʿini eylemede
baʿde-i düşmânına vara gide

çün haber aldı ʿAmir nihāyetün
taşra çıkdı gördi turur bir hātün

3290 bağdı diķķatle ol ʿiffet pîşeye
özini ğarķ eylemiş endîşeye

dèdi ʿAmir yalnız sen ne turuņ
ne işiņ var söyle yā kimi şoruņ

dèdi zen evvel beyân ét hālîni
añlayayım çünki men meʿaliņi

pes ʿayân edem ķamu aĥvālîmi
söyliyim bu dem saņa çekme ğamı

gördi ʿAmir āşināniņ söyliyör
sözde kemālîni izhâr eyliyör

3295 dèdi men aşhâb-ı Muĥammeddenim
ʿAmir u Müyye dèrler adıma benim

bu sözi ol hātün anda işidüp

şevkile gönüller evin işidüp
öpdi ʿayyār-ı cihānıñ çün elin
hātırın aldı ele şordı hālın
dédi yā ʿayyār men ol Cemīleyim
ʿāzime-yi müstaķīm sebīleyim
Hātūnydım Şimir kelbiñ men ezel
meni bu hāle qodı ol mübtezel

3300 söyledi hikāyetin ne oldıgın
Rūm ilinde ol Beşīri buldıgın

235

cümlesini söyledi bir bir aña
işidüp Bābā ʿAmir qaldı taña
pes dedi yā ʿAmir tut gūş diñlesen
gitmiş idim Şafiyye hātūna men
buluşup anlaşıdım ol yerde biraz
işit aḥvālimi sen tül u tırāz
bir gece rüʿyāda geldi Muştafā
Dımışka eriş dedi ol zü'l-vefā

3305 Dımışka érüp yürü bi'l-ʿāriye
ol Yezīd nā-be-kāra cāriye
seniñ eliñdedir āḥir ölümü
dünyādan göçür ol ehl-i zulümi
anıñ içün eylerim endīşe men
aña cāriye olayım nīşe men
işidüp ʿAmir bu sözi oldı şād
oldı her hālde anıñ gönli ābād
tīz anı cāriye şekline qodı
yürü emdi şatayım bu dem dedi

3310 çün gidüp érdi Yezīd dīvānına
çağırdı Yezīd buları yanına
dédi Yezīd söyle murādıñ nedir
çünki bizden bu istimdādıñ nedir

dédi biriyle huşūmet eyledik
beynimizde çün bürüdet eyledik
himmət édüp yazasıñız bir hükim
olmağa emrimiñ altında tā kim
böyle dédi yazdılar  Amra anı
aldı  Amir Hāmūşa döndi yöni

3315 yañılup düşdi Şıfāhān yoluna
bildi çıkdı bir cebeliñ beline

236

öte tarafa nazar şaldı ayār
gördi haymeler kurulmuş bī-şümār
tīz  Amir bir çādıra érđi o dem
birine bu kim dēyü şordı o dem
dédiler bu Işfahānıñ şāhıdır
Yezīd yāri Şafşafa gümrāhıdır
tuyup  Amir girüye oldı revān
ol gün érışdi Müseyyebe  ayān

3320 Yezīdiñ Şāma firār étdigini
etrāfa nāmeleri gitdigini
taşrada Cemīleye érışdigin
anıñ ile hāl hātır şoruşdıgın
varuben ol Yezīdi aldatdıgın
cāriye eyleyüp aña şatdıgın
hāşılı cümlesini bir bir dédi
olki kendüsi aña vāķıf idi
dahı dédi gelür iken yā emīr
uğradım bir leşkere hep gök demir

3325 Şafşafa imiş o şāh-ı Işfahān
çerisi ile bürünmüş hep cihān
dédi şāh kim yā  Amir gel gidelim
ikimiz anları şeb-hūn édelim
gelmemişse döndürelim anı biz

qoyalım bu yola baş u cānı biz
dēdi  Amir alalım birkaç yigit
varılır mı yalnız tut bu  git
dēdi yā  ayyār h dānıñ haqqı  n
ol H seyne   hedānıñ haqqı  n
3330 gayet arz  eylerim kim h kez 
yalnız eylemek i  n bir  az 

237

g rdi  Amir kıldı M seyyeb yem n
 are yo dur g rdi  ayyār em n
d şdi Őāhıñ  ar-n - ar peşine
 azm kıldılar muh lif ceyşine
ol g n gid p Őab ha yakın bular
muh lifler  erisine  rdiler
 unki leşkere  r p g rdi Em r
dēdi haqq  ışmarladık y   Amir
3335  Amir aytdı mende bil seniñ ile
 az  Őev bını alayım bile
dēdi Ő h kim   lem   a l  ile
vardır  ahdım ol g zel Mevl  ile
yalnız ten Şavaşa girsem gerek
kendimi bu  eriye ursam gerek
men gelinceye degin sen burda dur
bu tarafa dağı bir g z kulağ ur
 Amir anda kaldı Ő h gitdi o dem
yakın geldi leşkere y tdi o dem
3340  aşık ne na ra urdı ber Şavaş
yan ulandı ol Őad dan tağ u taş
ne esiniñ  aklı gitdi ol zam n
ne Őad dır bu d r iken n -geh n
g rdi tiğ elde gel r bir pehlev n
yıldırım tek Şan  az -yı  sum n

bir ʔarafdan  rdi ol er çaldı t g
kime çaldı iki biçdi b -dir g
 derdi b l k b l k ucdan uca
bu nev ile kıldı   g n   gece

3345 Ő hı orta yere aldılar bular
Ő h  zerine kemendler serpdiler

238

a Şusuz   g n  derdi k r u z r
ķuvveti ķalmamıŐ idi  Őik r
Őusuzluķdan buķalmıŐdı cigeri
ġalib oldu oldem muķ lif eri
y zini dutdı ħud  derg hına
niy z eyledi g zel All hına
ħab biņ ħ rmeti n sen y  il h
 aciz oldum men za ife ol pen h

3350 bu m n c tı  derken z r u z r
berķ ħ t f tek  rişdi bir s v r

iki atal bir ķılıcı var ıdı
meger ol gelen ķiŐi Ħayd r ıdı
h  d yince açdı ceng meyd nını
taġıtdı ol leŐkeriņ bir yanını
M seyyeb G z  g rdi  n bu ħ li
 rişdi eski ķuvvetle mec li
bir kezin silkdi kemendi ser-te-ser
y z   zre d Şdi t tan ey p ser

3355 ıķdı kemendden giriŐdi cenge ol
Şan toġan kıldı Őıġırcıġa duķ l

h  d yince kıldı bir bir t r-m r
ŐafŐafanıņ kesdi başın  Őik r
geldi M seyyeb o c niņ yanına
d Şdi atından hem n dem p yına
dedi y  er All h i n s ylegil

ne kişisin başa beyân eylegil
hürî misin âdemî-zâd yâ melek
redd kılma saña eylerim dilek

3360 dâdi ol er bu ğazâyı ey civân
kimiñ içün eyliyorsuñ bî-ġümân

239

dâdi şâh kim Hâyder-ı kerrâr içün
eylerim ol sâķiyü'l-ibrâr içün

dâdi işte men ʿAlîyim bil meni
hudâ emr êtdi bu buñluğdan seni

dâdi emdi yâ Müseyyeb nâm-dâr
ciger-ġüşem Zeyne'l-ʿÂbidîni var

ħalâş eyle sen ħabsden var anı
sevindir cânımı şâd eyle meni

3365 böyle dâdüyü oldı ġözünden nihân
pes o dem şâhda yola oldı revân
ez-an-cânib bu yaña Bâbâ ʿAmir
ķalmış ıdı pür-melâl ol pāk-ı zamîr

otururken ġözlerine geldi ħʿâb
geldi düşde aña vilâyet-meʿab

dâdi yâ ʿAmir neçün olduñ melûl
dâdi tıy gel ey ki dâmâd-ı resûl

Müseyyeb ķıldı ġazâdan beni redd
aña ġöñlüm ķaldı benim bî-ʿaded

3370 Hâyder aytdı melûl olma tır yürü
şâġ tarafından yaña yürü ilerü
bu şevâbdan sende olmaġıl cezâ
saña da rûzî ķılındı bir ġazâ
geldi bu ħâlde iken ol o yanı
şâd-ı ħurrem oldı ġayetde cânı
cânib-i yemînine uş ġitdi ol
ħâşılı bir leşkere çün yêtdi ol

çıkıldı bir püşteye ol kıldı şadā
kıldı mü'min olasız dēyü nidā

3375 yoḥsa cümleñiz kararım bī-gümān
ḥālñizi eylerim yoḥsa yaman

240

ol şadā érđi çeriden herkese
gördiler bu sözi diyen bir köse
turmayup dēr men ol  ayyārım bilñ
mü'min oluñ cānñız āzād kılıñ
keserim yoḥsa kamu başdan başa
çalarım cümleñizi taşdan taşā
böyle dēyü çağırır anda o kes
duydılar bunu çeride cümle pes

3380 geldiler birazı anda ki eriñ
dédiler deli misin ne çağırñ
şapanñ aldı ele ol yār-ı ġar
kıldı öñ gelen başını tār-mār
atdı birini daḡı kıldı helāk
koydı bu heybeti çün ol qalb-i pāk
kaçdılar çeriye bular érdiler
bir köse kıldı bizi māt dédiler
ol cevābı işidüp kırk elli er
 Amrñ üzerine atlar depdiler

3385 tutdı şapan taşına ol nā-kesī
vêrdiler cānlarını on ikisi
anı görüp qalanı hep qaşdılar
şöyle kim çādırlarda tarduşdılar
leşkere hep dédiler çün bu işi
dédiler kırk eri bozan ne kişi
cümle  Amrñ üzerine geldiler
bir uğurdan cümle ḥamle kıldılar
bir kezin şıçradı  Amir ey ḥoca

düşdi leşkerden tamām öte uca

3390 atdı şapanıyla taşlar bir birin
kopardırdı neçe başlar yêr yêrin

241

gördiler halk öte başdadır ol er
şapan elde taşıyla hamle kılar

döndiler üstine kıldılar gülüvv
taldı  Amir de bulara ey ulu

yitirdiler  Amrı bulamadılar
h şılı bir hamle kılamadılar

meger öte başa gitmiş hem ü t r
taş atuben yine öldürdi ke ir

3395 çıkar ba zı at üstüne başar idi
şakalından dutuben keser idi

her kaçan ok atsalar idi a a
men  eder ziyreklik ile her ya a

kimi d di cinn dir boyı ka ır
kimi d r c z d r eyler bu sihir

her biri bir d rl  s z s yler idi
kimi  dem kimi cin eyler idi

h l şa  Amrı araya atdılar
h tem-i nig n gibi ku atdılar

3400  ıkardı bir p şe  Amir der- a ab
ta ladı bunları yaya t re hep

 a ı  akalları yandı ey  am 
hem   emred c mlesi kavla  kamu

ger mu abil tursa yanar tenleri
ka dılar korkdı kamunun c nları

beglerinin adı Behmen n -be-k r
 hiri geldi olup ata s v r

g rdi kim iki ayaklu bir ka  a
le kerine  ekdirir b t n cez 

3405 anı görüp sürdi ol mağrūr denī
ya[°]nī kim tuta yigitlikle anı

242

çıkarđı bir Şişe çün aña dağı
tuđuŐdı Behmende oldem ey ağı
kulları diledi kim kırtaralar
Őaçdı bir Şişe dağı yandı bular
hulāŐa bir sā[°]at içre āŐikār
cümle leŐkerleri kıldı tār-mār
sürdi geldi Behmeniñ üstüne hem
tutdı anı giriftār ètdi o dem

3410 bağladı aldı bile anı hemān
döndi çünkim yola ol oldı revān
èrdi bir çeŐmeye ol peyk-i resül
gördi oturur Müseyyeb bā uşül
gördi Müseyyeb [°]Amir gelür velī
bađlamıŐ alur gelür hem bir kolu
geldi Müseyyebiñ öpdı elini
Şordı Müseyyeb de anıñ hālını
başına geleni ol bir bir beyān
söyledi Őāha ol [°]ayyār-ı cihān

3415 pes o dem leşkere bunlar gitdiler
ceyş-i islāma gelüben yètdiler
Őāh buyurđı getürdiler Behmeni
dīne da[°]vet kıldı gelmedi denī
dikdiler bir dārı ber-dār ètdiler
derk-i esfelde yèrin nār ètdiler
pes o gün rāhatda kaldı ol emīn
ref[°] èdüp ālām-ı hüzn-i dil ğamın
çün o gün geçüp èriŐdi irtesi
çaldırarak gitdiler Őāma kösi

3420 bu arada kışŞamız hitām bula

vér şalāvāt rūḥ-ı Aḥmed şād ola

243

Beşîriñ Şāma varup cāmi^c-i Emevviyyede Yezîdi başdıǵı ve şonra Müseyyeb daḥı
gelüp mülākî oldıǵıdır

ey hezārı ḥasta dil dermāniñ ol gül tendedir

işidüp dedigi ḥārdan vuşlatı gül nêrdedir

maḥv kıl aǵyārlıǵın gülde gide ḥārniñ seniñ

kim bu māni^ciyyeti bildigüñe ḥār u ḥurdedir

gonca-yı ḥaḳıḳatiñ vaşlı bugün ey ^candelîb

şanma bir derde devā dermānlıǵı her derdedir

lîk māni^cdür vişāle diledigi aǵyārlarıñ

baḳ nefsi-i ḥurdeleriñ her gūşede biñ ḥurdedir

3425 ḥurde-yi nefsi-i perişān êtmege ey Nā^cilî

himmet ü imdād bize ey dil bugün ^caskerdedir

dile gel iste ol gül-zār-ı yāri

ṭaleb kıl her seḥere her bār-ı yāri

göñül āyine-i giti nümādur

naẓar kıl ḳalbe gör didār-ı yāri

yürü bir kâşife ma^cnāya bend ol

^cayān êde saña esrār-ı yāri

öziñi teslîm êt aç cān ḳulaǵıñ

tuyup işit ḳamu eṭvār-ı yāri

3430 bu yolda sende ol manşūra yoldaş

gêçüp cāndan olup ber-dār-ı yāri

gör İbrāhîm Edhem geçdi vardan

ki anıñ tâc u taḥtı dār-ı yāri

gêçüp varından oldı varıyla var

bugün ^caşıklarıñ her var-ı yāri

244

cihānda nêçe şāhlar giydi ḥırḳa

sevenler eyledi terk-i ^cār-ı yāri

bugün ḥabl almışız ^cadd êt yapış pek

o müşg-bū zilfiden her tār-ı yāri
3435 ھیّاب bizim anda ey belā-gū
bugün neks eyleyim ikrār-ı yāri
seherlerde uyan rīhu'ş-şabādan
tamāmen alasın aḥbār-ı yāri
ḥicābdır ḡafletin dil-dāra karşı
görürsün ger oluḡ bīdār-ı yāri
unutmaz ol seni ey dil yürü sen
ferāmūş étme dēr her kār-ı yāri
özün̄den at sevāyı Nā'ılī gel
hemān eyle amān ezkār-ı yāri

3440 yine bed' ét sözine ey sūhandan
kıllarlar intizārı hep revenden
o dem Cemīle Ḥātūnıla Beşīr
Kūfeye gelmişler idi ey dilīr
Kūfeden Cemīle Ka'beye revān
olmuş idi Beşīrde Şāma hemān
bir gün érdi Şāma çün ol baḥtiyār
kurdı ḥayme kıldı ol yérde qarār
Yezīde imdādcı dēridi gören
görelim kim neye bā'ış bu tūran

3445 geldi bir gün yine ol cum'a günü
māzinler tōldirdı şehir içre onı
dēdi Beşīr emdi şehre gidelim
cümlemiz cāmī'e tōğrı varalım

245

tonıñız altından oluḡ pūr-yaraḡ
belki bir iş éde ol ehl-i şikāk
hem bir ikişer gidin hep gitmeyin
sırrımız ḥārice izhār étmeyin
ışidüp cümle yaraḡı girdiler
bir ikişer cāmī'e dek sürdiler

3450 geldi cāmi^c içine Beşîr dahı
toldı cāmi^c çün leb-â-leb ey ahı
hâfızlar Qur³ân okıdı bā-şuyū^f
pes o dem sünneti kıldılar şürū^c
naşşıla étdiler uş peygambere
çıkdı andan sonra haṭîb minbere
çünki haḳḳa eyledi hamd u senā
ba^cde-i resūlına kıldı du^cā
Ebūbekri  mer  smān hazreti
ogdi lākin  Alīyi hīç ogmedi

3455 Yezīdi Mervāni ogdi yérine
lā^cnet olsun şad hezār her birine
ol zamān bir pīr ayağ üzre turup
minberin öñüne dek geldi sürüp
dédi yanlış dedin hey murdār haṭîb
bir necīs idin ki şan hem-çü zebīb
gördi Yezīd bunu diyen bir kıoca
beñzer erlikde anın kıadri yüce
elinde bir harbe tutar āşikār
dédi Yezīd ne turur şol nā-be-kār

3460 tīz varın uruñ getürin siz baña
böyle küstāhlıķı gösterem aña
meger Muḥtār ıdı bunu söyleyen
bu cesāreti ol anda eyleyen

246

geldi Muḥtār Yezīdin kıarşısına
her belāya şāhıçün açdı sīne
deli misin dedı Muḥtāra Yezīd
dédi deli sensin ey murdār pelīd
ger deli olmaya idin pür-fiten
ihānet étmez idin evlāda sen

3465 duyup Yezīd yürıdi Muḥtāra ol

kıldı hamle aña Muhtâr bâ uşul
gördi Yezîd korkdı Muhtârdan ol ân
ürkdi cânı girüye kaçdı hemân
dedi cāmîf halkına bre yürün
hîç amân vermen hemân boynun uruñ
işidüp halk kıldı Muhtâra gülüvv
gördi Beşîr çün bu hâli ey ulu
askerine kıldı işâret Beşîr
yüridiler her biri mânend-i şîr

3470 bir sâatde kıldılar hep târ-mâr
kaçdılar görüp Yezîd Mervân-ı himâr
çıkdı cāmîf den tışaruya bular
şehriñ içine yürüyüş kıldılar
gece oldı gavgadan doğdılar
râhat için bir yere konmadılar
nâ-gehân bir gavgâ oldı ol zamân
gâ'ib erlerle geldi ey civân

Sa'di Vakkaş kıldı biñ erle hurûc
ol gazâya kıldılar bunlar vülûc

3475 geldi gül-büniñ Muhammed çekerek
karşusunda isterimki merd gerek
dün yarusına degin uğraşdılar
çoç gibi her bir yigit öñreşdiler

247

yüzdi kan içinde baş balık mişâl
kıldılar gavgaya herkes iştiğal
gökde uçardı tuyûr tek oqları
kıldılar gayet perîşân âkkları
berç gibi eylerdi tîğler dirahşân
neçe cân yakdı gürz-i âteş-feşân

3480 dün yarusına degin oldı şavaş
muhibbler bir ikişer yavaş yavaş

çekildiler yerlerine ey ʿamū
bir birini kırdı Yezîdler kamu
şabâh oldu gördiler yâd kimse yok
bir birinden olmuş hep cigerde ok
gördiler yigirmi biñ hâric o dem
düşmüşler heyhata bulmuşlar ʿadem
acıdılar anlara hep ʿâkḳ u nâs
anlar için kıldılar cümlesi yas

3485 ez-an-cânib pehlevân gâziyân
nâm-dâr yaʿnî Müseyyeb nev-civân
ol zamân Hâmûşdan gitmiş idi
Cânib-i Dimişka ʿazm etmiş idi
bir gün êrdi Şâma şâh-ı muʿteber
Yezîde erişdi ol ân bu haber
ḳayguya batdı o melʿûn-ı ebed
leşkerin yoḳlatdı beş yüz biñ ʿaded
dédi yétmez cemʿ edîñ bizler yine
bulaşdılar işi hep yüzlerine

3490 dâdi Mervân ey ḫalîfe gam yême
yoḳdur çerilere sen az dême
turâbî leşkeri yüz biñ çoḳlığı
on iki biñ hem varlığı yoḳlığı

248

ḡayrete hep cümlemiz el vârelim
turâbîler defterini dürelim
böyle dâyüp taşra çâdır ḳurdılar
yaraḡlandılar hep ḫâzır durdılar
pes Müseyyebi temâşâ etmeye
bindi Yezîd begleriyle gitmeye

3495 bunlar bir püşte serine geldiler
leşker-i şâhı teferrüc kıldılar
beriden leşkere zînet vârdi şâh

her biri başda dutar zerrīn külāh
emr kıldı çünki şāh-ı nām-dār
düzdiler hep leşkeri yemīn yesār
Seyyid İbn-i Ğıyāsıla ol Emīr
leşkeriñ qalbinde īmān tek dilīr
turdılar Bābā ʿAmir o gece yayağ
seyr éderlerdi kamu hep kavm-i ʿākk

3500 ol Seyyid İbn-i Ğıyās bil beş kanad
bir harbe dutar idi ol pāk-i nihād
şevki göz kamaşdırır hāʿil olur
görenleriñ ʿaqlı bil zāʿil olur
pes o dem érişdi Selīm-i cüb-dār
cübı anıñ idi dirah̄t-ı çınār
bir kara tağ tek gelüp kıldı karar
geldi andan sonra Kadir nām-dār
geldi pes Tāhirle hāris ey ʿamū
hāşılı bir birin érdiler kamu

3505 gördi Yezīd nā-be-kār bu heybeti
geleyazdı ʿaqlına bir hıffeti
dédi bunlarıñ elinden kim hālāş
olabilür gelseler hep cümle nās

249

kāşki gelmeye édem dünyāya ben
uğramayaydım hayf-i belāya ben
böyle déyüp guşşaya ol oldu garğ
eyleyüben şabrı yaqasını harğ
çün bu resme geldi ol şāh bā-şeref
ahşām oldu karağollar her taraf

3510 geldiler uş cānibeynden bitdiler
leşkeriñ eṯrāflarında döndiler
şabāh oldu çaldılar hep köslerin
ürkdi işiden canavar seslerin

kös negäreler şadāsı ey püser
ālemi yanķuya vērdi ser-te-ser
turdılar meydān yérine şaf-be-şaf
girdi meydāna o dem bir pāk hālef
şāh-ı merdānıñ oķıdı medħini
ķıldı pes bāb-ı şavaşıñ fetħini

3515 meger ol kişi mestān şāhı idi
ya^ınī Şīrzāde yüzi māhī idi
na^ıra urup dēdi men Şīrzādeyim
münāfıķlar başına bir ķadayım
her ki da^ıvāyı erlik eyler ise
bahādırlıķ sözlerin söyler ise
öğredim merdligi meydāna gelsün
gelmesün her cīf u merd-āne gelsün
gördi Yezīd oldı beñzi za^ıferān
dēdi kim meydān içinde bu tūran

3520 dēdiler Şīrzādedir şāh-ı mestān
turābīlere varup göñül ķatan
dēdi Yezīd varılmaz birer aña
bir uğurdan ħamle ķılıñ her yaña

250

işidüp cümle yüridiler hemān
urdılar Şīrzādeye tīr-i kemān
yād ēdüp Şīrzāde çün Allāhını
ķırdı bir bir ħāricī güm-rāhını
seksanını eyledi ol cān helāk
neçesini eyledi ol çāke çāk

3525 bu yaña ērdi erenler şāhıda
yüridiler bile ehl-i rāhıda
yine oldem şaf u şafa urdılar
ħāricīden neçelerin ķırdılar
her birisi bir ālāyı sögdiler

berg-i hazān tek Yezīdi döktiler
bu şavaşda iken oldı bir gülüvv
geldi Beşīr  askerile ey ulu
geldi h aricler ba ar y ad-ı fiġan
gitdi el-am an sesi bir  asum an
3530 şınmaġa y uz t tdı h aric  aşıkar
z ahir oldı n -geh n  bir ġub ar
 rdi H acc c-ı Y suf Işfah nı
 lm ş iken buldı Yez dler c nı
yine t rdılar şavaşa yer yerin
kırmaġa başladılar hep bir birin
coşa geldi yine ş h n erleri
řaġdı k pekler o ş r u nerleri
ş h-ı merd n yoluna baş k dılar
şeh dler c nı i  n c n yudılar
3535 buldı vardık a muhibbler kuvveti
g rdi h aricler o dem bu heybeti
şınmaġa y uz dutdı h aric leşkeri
t b-ı ġayretten t ked ben feri

251

ansızın bir toz bel rdi n -geh n
c nd-i m zen ş h   rdi S leyman
bilesince var ıdı altmış biņ er
g ricek buldı hav ric ceyş-i fer
Yez de imd da gelmiş idi ol
t ldı hav ricler ile řaġ u şol
3540 yine t rdılar şavaşa c nibeyn
bah d rdan k r u z ra r ġibeyn
bir biriniņ d kdiler kanlarını
koydılar meyd na hep c nlarını
bu şavaşı eyler iken ol zam n
 rdi oldem m lik-i m lki eyv n

üç karındaş idi bunlar bā şühür
biri Muķīt biri Kañām u Sürür
Süleymān idi muħıbb-i ehl-i beyt
geldi şāha yardıma ol üç yigit

3545 elli biñ ceysi yanında var ıdı
her birisi ki bahādır er idi

tīz hemān dem el kılıca urdılar
āşıkāne ol şavaşa girdiler

ıoldı hāy hūy āvāzı sipehrıde
mişāli görülmemiş idi dehrıde

baş balık mānendi hūn içre yüzer
gövdeler vērmez idi hattā güzār

tağ gibi yığıldı hāric leşkeri
gūy tek munṭalık idi başları

3550 cān u dilden geldi herkes ğayrete
ıaldı çokları bu işden ğayrete
ceng ēderken gördi Şüfyān rāhibi
cünd-i māzen şāhı Süleymān ğabī

252

ħamle kıldı tīğ-i Şüfyāna pelīd
eyledi ol pīr u pākī ol şehīd

dağı mürīdlerinden ol çend kişi
şehīdlikde kıldı Şüfyānıñ işi

eyledi İslāmı ğayli perīşān
nēceleri kıldı ol keşān keşān

3555 perīşān olmada İslām leşkeri
geldi oldem Bābā Selīm cevheri

anı dağı sāire kıldı kıyās
kıldı anı ğükmine āħād-i nās

Bābā Selīm urdı bir çüb başına
yapışa kıaldı eyeri kıaşına

ħurd-ı ğaşħaş eyledi murdār iti

h̄āricīler geldiler h̄avfa atı
beriden ŗāh-ı M̄useyyeb pehlevān
uradı cengde z̄ü'l-eknāfa hemān

3560 bir ılı aldı anı s̄īnesine
iki bidi t̄ā eyer h̄ānesine
yine cenge aldı ol merd-i dil̄ir
h̄urd ēderdi urdıın m̄ānend-i ŗ̄ir
s̄ürdi f̄ilini Sel̄īm-i c̄üb-dār
Yez̄īdi üzerine bil āŗikār
gördi Yez̄īd leŗkeri ŗındı tamām
t̄iz hemān aldırdı abl-ı ārām
iki leŗker gördi gir̄ü döndiler
geldiler maāmlarına ondılar

3565 beriden geldi Yez̄īd Mervān fuz̄ul
ölen begler iün oldılar mel̄ul
beriden ün pehlevān āziyān
ŗeyh ŗ̄üfyāna acıdı bir zamān

253

h̄āŗılı ŗabāha nāzır oldılar
her kiŗi ol ēce rāhat ıldılar
ıŗŗamız daı bili oldu tamām
v̄er res̄üle gel ŗalāvātıla selām

der h̄ikāyāt ŗehr-i r̄uz̄i u kitābāt-ı tetemme-i ıtāl u helākāt-ı Yez̄īd-i āl nazamtu
hazā bi-[]avnullahhi'l-m̄üte[]āl

yür̄ü b̄ülb̄ül viŗāl̄i []ahdı geldi
bu ülŗende ŗafālar ŗehdi geldi

3570 tamāmen h̄ārı s̄ürdi oncalar hep
h̄udā ilhām ēdüp bir cehdi geldi
apusunda ülü b̄ülb̄ül m̄ülāzım
n̄eün kim h̄āra ülü adı geldi
hevā-yı hevesi edi zamānı
ŗükür ŗāf̄i öñüller z̄ühdi geldi

erişdi Nā'îlî devr-i Şemsîdür
gözün aç zâhir oldı Mehdî geldi
hüveydâ oldı on dürlü °alâmet
hükûmât-ı Yezîdde bil tamâmet

3575 şerî'at hükmini işletmedi ol
nêçe bid'atlar izhâr êtdi °âdet
çü müstağrağ idi fışk-ı fücûra
görüp gizlendiler kavm-i selâmet
hidâyet şemsine hasret idiler
cihâmı kapladı zıll u dâlâlet
kamu halk tâbi° oldı ol pelîde
yürüttdi bâtıl işigiñe nihâyet

254

Hasan şâha nêçe kerre vèrüp semm
velî âhirde semm kâr êtdi gayet
3580 şehîd Kerbelâya bunca zulmı
revâ gördiler ol ehl-i gavâyet
dirîğ eyledi âbı ehl-i beytden
o yêrde buldı ma°şûmlar şehâdet
Muhammed nûrı elinde nümâyân
olup durur iken bu ne bir âfet
kodu zindâna Zeyne'l-°Âbidîni
rehâ bula ola haqqdan °inâyet
zuhûr-ı Mehdîye âhir °alâmet
Yezîd deccâl cihâmı kıldı gâret

3585 gönül Müseyyebi Nā'îlî anıñ
kese başın kıla bize hidâyet
başla ey dil yine bir destân bugün
muntazır gayet bize dostân bugün
bize tanzîm eylegil bu kışşayı
ala her bir müstemi° bir hişşeyi
Mehdî ile âhir oldı çün imâm

Mehdī ile dağı olsun söz tamām
şol vaqt murdār Şimr nā-dān ğabī
istemiş idi Yezīdden Zeynebi

3590 ol zamān ol yérde bir beg var ıdı
şehr-i zevvāl adı muhibb yār ıdı
dédi ey kelb bu ne işdir kim êdek
bir cevāb ét yarın  uqbāda nêdek
Aħmed Muħammediñ ehl-i beytini
Şimre vèrmeklik revā mı ey denī

255

nêçe bununı gibi sözler söyledi
oturanları hirāsān eyledi
yuħaruda kışşasın tıyduħ idi
kim Yezīde olvaqt ol ne dèdi

3595 işidüp bunu Yezīd emr étđi tīz
dèdi dutuben bitürüñ bunu siz
çün Yezīd emr eyledi ħullarına
cümlesi aldı ħılıç ellerine
şehr-i zevvāle bular ħıldı hüçüm
üstüne esdirdiler bād-ı semüm
şehr-i zevvālde cidāl eyler iken
ħalmadı tābı olup tākāt-fiĝen
bir dīvāra arħa vèrđi ol civān
tıtalım dèrken o ħollarda hemān

3600 yarılup dīvār bir el oldı  ayān
mücmelen étmiş idik bunu beyān
şehr-i zevvāli getürđi bir yère
līkin bilmezdi ki bu yèrler nère
şehr-i zevvāl görđi şöyle mürĝ-zār
çayır çimen şu aħar bihişt var
tūtīler ħumrīler āvāz eyliyor
bülbul  aşħ risālesini söyliyor

dédi düşmemi hayālîmi ola
ceng éderdim yā şehîd olsam nola

3605 varısa cennetdir işte bu maqām
vêrmiş ola yaña faẓl-ı lâ-yenām
böyle déyüp eyledi hamd-i hudā
hem daḥı kıldı o dem şüktrin edā
gördi qarşusunda turur bir civān
dédi bize bu maqām-ı dilgüşān

256

dédi bu yêr şehir-i müdrik āşikār
bir begi var adı anıñ Gül'izār
varasın emdi bu demde sen aña
rūzî kıla bir oğul Allāh saña

3610 dédi kim getürdi bu yêre meni
daḥı ta'rif eyle bileyim seni
dédi getürdüm seni men ey'ulā
daḥı benim ol şehîd-i kerbelā
böyle déyüp çekdi bir medd-i medîd
gözlerinden oldı anıñ nā-be-dîd
bunı duyup şehir-i zevvāl yürüdi
gözleriniñ yaşı yêri bürüdi
öte tarafa nazār kıldı ol er
zāhir oldı bir vilāyet mu'teber

3615 bir arada qaldı şehre girmede
ol ilin şāhı meger 'avret idi
meşhūr idi Gül'izārın adıyla
hem daḥı idi o ğayet 'ādile
ol gece rü'yāda gördi Aḥmedi
dédi Gül'izāra nūrı sermedi
dédi taşra çık gelür bir yārimiz
saña mihmān ol müddet-i dārimız
böyle déyüp oldı gözünden nihān

uykusundan uyanı geldi hemân

3620 gönli nûrıla münevver toptolu
olmuş ol mekân ziyâ-dâr ey ulu
şabâh oldu beglerin cem^c eyledi
gördiği rü³yâyı bir bir söyledi
pes binüp cümlesi taşra gitdiler
şehr-i zevvâliñ katına yétdiler

257

şehr-i zevvâli aluben Gül^cizâr
getürdi serâyına kıldı qarâr

bir biriniñ şordı bunlar hâlîni
bir biriniñ tıydılar me³âlini

3625 geçdi bunuñ üzerine bir zamân
hasta oldu Gül^cizâr bir gün ^cayân
beglerin cem^c eyledi hep yanına
toldılar bay u gedâ eyvânına
dédi beglerine benden sonra siz
şehr-i zevvâle bâcımı vèresiz
bu vaşyyeti çün oldem söyledi
vérdi cân âhirete naql eyledi
şehr-i zevâlli getürdi begleri
tahtına geçürdi şâhıñ yegleri

3630 kız qarındaşı Ketübeyi dañı
nikâh étdiler aña bil ey añı
geçdi bunuñ üzerine bir eyyâm
oldı bir oğlu anıñ Añmed-i nâm
büyüyüp eyledi taşşîl-i kemâl
hem cemîl ahlâkı hem şâhib-cemâl
bir gece yaturken Añmed ey hümâm
iki yigit geldi vérdiler selâm
dédiler yürü Müseyyeb Ğâzîniñ
yâveri oluñ o dîn can-bâzınıñ

3635 cigergüşem ʿābidīne varasız
anı ḥabisden varup kırtarasız
dédi Aḥmed anlara kimlersiñiz
kim bu resme baña bir söz dediiñiz
dédiler şāh-ı şehīd biri Ḥasan
bizi seven nār-ı dūzaḥdan esen

258

uykudan uyandı ol sevinerek
meşgul oldu ṭāʿate şabāḥa dek
şehr-i zevvāl daḥı düşde Ḥaydarı
gördi dedi Şāma eyle seferi
3640 kılmı muʿāvenet Müseyyeb bugün
ulu mertebe ʿesin şonun
uyanı geldi o daḥı ol zamān
oğlu Aḥmede düşün kıldı beyān
şabāḥ oldu beglerin cemʿ eyleyüp
anlara daḥı düşüni söyleyüp
dédi cemʿ oluñ Dımışka gidelim
Müseyyeb ile gāzālar ʿedelim
yüz biñ er cemʿ oldu kıtında ol ān
aldı Aḥmedi daḥı oldu revān

3645 işte bunlar gece gündüz gelmede
turmayup bir yerde gayret kılmada
bu yaña ol iki leşker ʿrdiler
şabāḥa çün cümle nāzır idiler
şabāḥ oldu iki taraf bindiler
kıynayup meydān yerinde döndiler
yine ceng ḥarbīleri urdılar
pes nazar meydāna şalup kırdılar
girdi meydāna ʿimādü'd-dīn hemān
diledi ḥāricīlerden pehlevān

3650 geldi meydānda muķabil bir ḥimār

kıldı bir hamle o mel'ün nā-be-kār
urdu bir yumruḡ 'imādü'd-dīn daḡı
cān vērüp cehenneme gitdi şakī
gördi Yezīd dēdi gidiḡ cümleñiz
bir uğurdan aña eyleḡ hamleñiz

259

pes çeriler eyledi birden ḡulüvv
ērdi mü'minlerde oldem ey ulu
iki deryālar yine qarışdılar
pehlevānlar bir bire uruşdılar

3655 ḡan seyl oldı aḡdı oldı ulu ceng
yeryüzinde taşlar oldı lāle-reng
Selīm cevher her kime kim uğradı
kimisin ezdi kimisin toḡradı
biri elinden bulamazdı rehā
bir uruşda ḡurd ēderdi ey şehā
döndi Yezīd dēdi hey Mervān cūdem
bu belāyı sen getürdiḡ bil bu dem
neḡe gerek hey gözi kör olası
kāmına ērişmeyüp dūr olası

3660 dēdi Mervān ey köpek bil çāredir
Yūsuf Ḥaccāc pür-mekkāredir
bir uğurdan kemend üşürsek aña
tutup getürsek behey murdār saña
pes Yezīd emr eyledi Yūsuf vara
Selīm-i cūb-dārı kemende ura
pes Selīm ḡatına oldılar revend
atdılar birden çü yüz taḡan kemend
gördi Selīm bir kez çıkardı hemān
vėrdiler kemend tutanıḡ çoḡı cān

3665 ḡalanı yıḡıldı yüzi üstine
Bābā Selīm aldı cūyın destine

urdu cümlesini de kıldı helāk
o güne gelen olurdu çāke çāk
şınmağa az kaldı hāricler kamu
bir ğubār oldem belürdi ey  amū

260

Ṭūs-ı kelb yüz biş er ile érdi bil
sünnīler ile şavaşa girdi bil
anı görüp geldi hāric ğayrete
mehmūz urdılar ki başdan ata

3670 olur iken ol zamān bu kār-zār
zāhir oldu nā-gehānī bir ğubār
Şafiyye hātūnla érdi biş kişi
gördiler hāricī kıldı teşvīşi
 aşka geldi hep muhibb hānedān
érdigüne vérmezler idi amān
mevce gelüp kaynadılar her yaña
gördi felek kaldı bu cenge  aña
ğalib oldu sünnīler hāric zebūn
devlet-i hāricler oldu ser-nigūn

3675 nā-gehān bir toz hemān oldu  ayān
geldi Ra dūn üç  arındaşla ol ān
Yezīde imdāda bunlar geldiler
bir uğurdan oldem hamle kıldılar
yine eylerken iki sü kār u zār
yine zāhir oldu nā-geh bir ğubār
şehr-i zevvāl A medile érdiler
Allāh Allāh d yü cenge girdiler
iki deryā mevce geldi kaynadı
tiĝ sūñu o lar eliñde oynadı

3680  ahramān görse ödi şınar idi
Rüstem-i Zāl girse  açar döner idi
özini urdu Müseyyeb  albe çün

kim Yezîd Mervânı ol gün celbe çün
şāha kemend atdılar hep āşikār
kıldı kemend dār-ı cümle tār-mār

261

èrdi Yezîdiñ hemân dem yanına
bir kılıç kıldı havāle cānına
fîl başına geldi rāst tîg-i şāh
yıkılup kaçdı hemân dem rû-siyāh

3685 diledi Mervân dañı kıla firār
èrdi oldem Bābā Ömer nām-dār

bağlayup çādıra gönder anı
şehre girmişdi o dem Yezîd denî
gelür iken kaçırına Yezîd ol ān
karşusına çıkdı bir hātūn hemân
dèdi yā kelb hayli çekdiñ zaħmeti
emdi al iç bu elimden şerbeti
ħaqq vücūdiñ şifāsın def ède
çıka cāniñ tā cehenneme gide

3690 var ıdı nār-ı ħarāreti anıñ
göricek şād oldı cānı mel'ūnuñ
Cemīle hātūn ıdı bil ol meger
zehr-i semm katmışdı kim tîg-veş keser
aldı içdi aşlına hîç èrmedi
Cemīle ol yèrde artıq tırmadı
pes o dem geldi Yezîd kelp tahtına
söger idi ol dem-ā-dem bahtına
turur iken zehir aña ètdi kār
rāħatı kesildi kıldı āh-ı zār

3695 kay èderken hep baқardı digeri
yètmiş pāre oldı çıkdı cigeri
ne қadar tiryāk içürdiler besî
fā'ide-dār olmadı hiç birisi

lâîniñ çıkdı içi taşrasına
girdiler fâhişeleri yasına

262

girdi ol pelîd el-ḥamdülillāh
yâ ne tursun Yezîd el-ḥamdülillāh
beriden çün ol muḥibbler çerisin
alup kırarlardı ḥâric girisin

3700 kimin helāk êtdiler kimin esîr
nuşret êtdi ḥamd o naşşâr-ı naşîr
pes o dem yêrlü yêrine geldiler
cümle şâhîñ katına cem^ç oldılar
geldi Şafîyye ile görîşdi şâh
daḥı Zevvâl ile Aḥmed ehl-i rāh
bir biriniñ şordılar aḥvâlini
urdılar yine muḥabbet fâlnı
içerü girdi Cemîle ol zamân
eyledi semm vêrdigin bir bir beyân

3705 işidüp şâh şād oldı hem kamu
pes Bâbâ^ç Amra dèdi şâh ey^ç amû
dèdi yâ^ç Amir getür Mervânı sen
tutmaya pend қо cezāya anı sen
Bâbâ^ç Amir gitdi getürdi anı
ḥavfa düşdi mel^çûnuñ ḡayet cānı
gördi sağ şol pehlevānlar oturur
ansızın görenler^ç aqlın yitürür
āh eyledi derûnundan ol it
kimseye bakmayup oturdı işit

3710 dèdi şâh aña ki yâ Mervân bugün
inşāfa gel yoḥsa fikr eyle şonuñ
dèdi Mervân kâtibi Vaḥyem bilin
iftirāsı çoğ olur imiş êliñ
beni resûlden cüdā eylediler

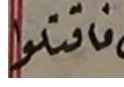
varup haqqımda ğamız söylediler

263

anlardan ol intikamı almaĝa
turuşdum anları böyle kıılmaĝa
Şafiyye dèdi behey kavli yalan
sen degil misin nèce bidat kıılan

3715 Āl-i Ğmrān yèrine Mervān yazan
sen degil misin o ĝün yoldan azan
seni Aħmed ol zamān kovmuş idi
menden şonra size sür dèmiş idi
yèrine geçdi Ebübekr anıñ
nèce öte menziliñ sürdi seniñ
Ğmerü'l-Fārūķ geçicek yèrine
müsāmaħa kıalmadı hiç birine
ba'de Ğsmāna èrdi ol zamān
i'timād ètdi saña ey kıaltabān

3720 getürdi sen fāsıķı ol yanına
kıarışdırdı hem emāret kıarına
Hāzret-i Şiddiķiñ oĝlun ol vaķt
Mışra beg ède o büzürg-vār işit
buyurdı kim Mışra mektüb yazalar
vèreler miftāhını dervāzeler

 yèrine yazdıñ

ol sebab Ğsmāna kııldılar ĝulüvv
āħiri Ğsmānı kııldılar şehīd
sen sebab olduñ behey murdār pelīd

3725 dèdiler ba'de istiĝfāra ĝel
emdi dīn-i Aħmed-i Muħtāra ĝel
cānı ĝöñülden ĞAlīyi sev bu dem
èl vèrem saña seni āzād èdem
ĝördiler fā'ide bu söz vèrmedi

kaṭiyyen kulağına hıç girmedi

264

Bābā ʿAmra dēdi Müseyyeb ol ān
dēdi var şakla bu melʿūnı hemān

uş anı bağladılar zencirile
çün şabāha dāhil oldılar hele

3730 buyurdı at arkasına geldiler
bir uğurdan şehre hamle kıldılar

Yezīdiñ oğlı o ḥabīs lāʿin
buyurdı ceng eylediler oldemin

şehriñ eṭrāfını müʿmin büridi
Selīm çūba kapdı kapuya yürüdi

bir kezın kapuya çaldı çomağın
yıkdı hişārıñ kamu şolı şağın

içerüye yürüdi erler kamu
hücūm ētdi cümle erler ey ʿamū

3735 bu yaña bildi Yezīd oğlı ʿayān
oldı aḥvāli tamām anıñ yaman

Şimre aytdı neçe ēdelim dēgil
bu umūrda tedbirleriñ ne söylegil

dēr Şimr Zeyne'l-ʿAbāyı Zeynebi
keseler başın bularıñ ey ğabī

emdi kesile bu dem anlarıñ
ğayreti gide muḥibb olanlarıñ

ola kim cengden şoğuyup döneler
vara illerine gidüp konalar

3740 işidüp Yezīdiñ oğlı bī-ēdeb
getürdiler anları çün der-ʿaḳab

emr kıldı geldiler cellād dağı
diledi keseler oldem ey ağı

bir şāʿiḳa zāhir oldı nā-gehān
Bābā Muḥtār geldi çaldı tiğ hemān

iki pāre oldı cellād āşikār
 hā déyince kıldı cem'in tār-mār
 Yezīd oğlı ile Şimr gördiler
 kaçuben bir Őoğağa yol sürdiler

3745 beriden ol Bābā Muhtār  abd-i hāşş
  abidini Zeynebi kıldı halāş

mübārek ayağına kodı yüzi
 yaşları akıdarağ iki gözi

çünkim Yezīd oğlı Şimir nā-be-kār
 mü minler gördi ki  derler firār

düşdiler derhāl  ağabince bular
 kaçarak bir cāmi'e girdi olar

girdiler cāmi'e mü minler dağı
 kaçırdılar taşra Şimri ey ağı

3750 altıma segdi Yezīd oğlı minberin
 beriden Őimirin nedir hāli görin

tışarıda var ıdı birkaç halā
 dāhil oldı ol halāya biğ belā

cān havliyle neçe girdi ol
 müstağakķına yigice  rdi ol

burnuna dek neces Şimir oldı ğarķ
 necisden olunmaz idi cismi fark

çabalayarak cehenneme ol it
 segirderek gitdi Şimir olvaķt

3755 kademhāneye yine gelüben bağdılar
 gördiler bu hāli girü çıkdılar

vardılar Yezīd oğlı buldılar
 uş Müseyyeb hazretine geldiler

çün Müseyyeb bābāsı Muhtārıla
 görüşdiler neçe yār-ı ğar ile

Zeyne'l-Ābidīni tahta ey hümām
çıkdılar şād oldılar tamām

Yezīd oğlını getürdiler o dem
Şimriñ kışşasın işitdi zü'l-kerem

3760 buyurdı ip taqdılar bi'l-ittifāk
süridiler Şimiri şoķaķ şoķaķ

lānet étdiler Şimire her gören
bī-şümār idi aña taşlar vuran

āhiri beride gömdiler anı
yér kabül eylemedi ol melĕünü

hār hāşek ile anı yaqdılar
yérine halā adını taqdılar

pes Yezīd oğlına imām söyledi
neçe dürlü vaĕz u pendler eyledi

3765 hīle ile dēdi tövbe eyledim
çün ĕadüvv oldum bulara neyledim

işidüp cümleside şād oldılar
bendini ol hīlekārıñ aldılar

ayağ üzre durdı Selīm pāk hışāl
ĕAmra aytdı ey kösece bu ne hāl

bu lāĕini yā neçün koy vērdiriz
bundan aķdem baña tutuñ derdiriz

işitdi bunı imāmü'l-Ābidīn
fikre vardı muķtedā-yı müminin

3770 dēdi Yezīd oğlına kılıñ suĕāl
görelim şādıķ mıdır yā kıl u kāl

dēdiler İmām ĕAlī haķķında sen
rađıyallāhu ĕanh dī bī-fiten

dili tutuldu lāĕiniñ bildiler
hīle imiş aña lānet kıldılar

267

Selīm cevher urdı çün bir çüb aña

göl gibi tağıtdı kaldılar taña

pes Bābā ʿAmra buyurdı ol Emīr
gitdi çün Mervānı getürdi ʿAmir

3775 yine bir pend eyledi Mervāna şāh
kılmadı birin qabūl ol rū-siyāh

Bābā ʿAmra anı teslīm eyledi
yā ʿAmir bunuñ cezāsın vēr dēdi

Bābā ʿAmir bir demür taş düzdi bil
on iki delük o taşta kazdı bil

on iki mīh yapdı hep birer zirāğ
cümle seyre tırdılar olup ferāğ

taşta kızdırdı yaqıup āteş ʿAmir
şöyle kim kıpkırmızı oldu demir

3780 başına girdi zerrīn tāc dēyü

qoydı bir mīh taşta bu āmāc dēyü

evvelā İmām ʿAlī hürmetiçün
şāniyen Hāsan Hüseyn ʿizzetiçün

hāşılı ol on iki nūr-ı imām
ʿaşqına çaqdı anı bil ey hümām

cānını cehenneme vērdi o har
cümle ekdiklerini dürdi o har

şād-ı handān cümle yār-ı hānedān
qalmadı baş çekecek Mervāniyān

3785 hāricīden dünyāyı pāk ētdiler

nērde hāric varsa ihlāk ētdiler

cümle begler geldi imām yanına
düşdiler ölü gibi hep pāyına

il vilāyet vērdi anlara ʿayān
cümle iller oldu dēr emn u amān

268

huṭbede oqındı evlād nāmları
işidüp şād oldu hāşş u ʿāmmları

201

çün beş altı gün bu minvāl üzere
geldi bir gün Bābā ʿAmir nazāra

3790 dēdi oldem yā imāmü'l-ʿābidīn
vēr izin ey pīšvā-yı rāh-ı dīn
bu gēce maʿnāda peygamber baḡa
ne dēdiyse söyleyeyim uş saḡa
dēdi bir daḡ zemīne ʿeresin
anda ʿammūm oḡlı vardır göresin
adı Bihzād-ı cihānsuzdır anıḡ
bil anı oḡlanlarından Ḥamzanıḡ
gerekdir kim ḡidmetinde olasın
anıḡ ile bele ḡazā kılasın

3795 böyle dēdi ol resūl-ı lā-yenām
emdi baḡa vēr icāzet yā imām
öpdi imāmıḡ eliyle ayaḡın
aldı icāzeti gördi yaraḡın
cümle yārenler ile ʿdüp vedāʿ
eyledi ol günde hem ʿazm bir daḡ
Müseyyeb Ḡāzī daḡı destūr alup
girdiler Ḡudse bular ʿāzim olup
bābāsı Muḡtār daḡı bele idi
geldiler Ḡudse bular gör nēyledi

3800 ḡaḡḡ teʿālā bir oḡul vērmiş idi
adına Muḡtār anıḡ dēnmiş idi
bābāsı Müseyyebe beḡzer ḡatı
görenler alurdı andan heybeti
silāḡşörluḡda ve her fennde dilīr
līk oḡ atmada idi bī-naḡzīr

269

at şalardı şöyle seksan biḡ ere
cümlesini anḡla bī-şübhe kıra
işte bunlar böyle ḡandān olmada

her zamān zevk-i şafāda gülmede
3805 tekmīl oldı çün Müseyyebnāmemiz
siline ğayrı gerekdir hāmemiz
bābāsından sonra çıkar oğlu hem
bākīsini olda keser çekme ğam
andan sonra hāzret-i Müslim çıkar
Yezīdiñ bünyādını bütün yıkar
zāhir olur dīn-i Aḥmed āşikār
herkes olur cümle ağyārıla yār
Aḥmed-i Maḥmūd Muḥammed-i Muştafā
budur ol kân-ı hayā şāhib-vefā
3810 ey cemā^cat kıl şalātıla selām
āḥiri olur şalāvāt ḥayrū'l-keḷām
sā³ilsiz dīvāne geldik o şehā
kıl bizi luṭfuñla deccāldan rehā
oḳuyanı yazanı yazdıranı
bu yola hādī olup gezdireni
diñleyeni diñledeni yā ḥudā
eyleme dīdār Ḥasanıñdan cüdā
fā^cilātün fā^cilātün fā^cilāt
maṭlab-ı a^clāya rehber şalāvāt

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

A

- āid** : < Ar. İlgili, ilişkili, dolaylı.
ā. 231/3252
- ābidīn** : < Ar. İbadet edenler; inanmışlar.
ā. + e 257/3635
ā. + i 160/2351, 265/3745
ā. + ile 194/2707
[=4]
- ābidīn-ves** : < Ar. Abidin gibi; ibadet edenler gibi, inanmışlar gibi.
ā. 153/2251
- āciz** : < Ar. 1. Beceriksiz, kabiliyetsiz. 2. Zayıf, güçsüz.
ā. 238/3349
- ādet** : < Ar. Görenek, usul, tabiat, alışkanlık.
ā. 162/2385, 253/3575
ā. + den 163/2392
[=3]
- ādil** : < Ar. 1. Doğruluk gösteren. 2. Doğru.
ā. 185/2575
ā. + e 256/3616
[=2]
- ākıbet** : < Ar. Nihayet, son.
ā. 191/2665
- āk** : < Ar. Serkeş, inatçı.
ā. 247/3484, 248/3499
ā. + ları 247/3478, 209/2927
[=4]
- ālem** : < Ar. Dünya, cihan.
ā. 227/3190, 237/3336
ā. + de 197/2739
ā. + i 146/2141, 149/2181, 149/2182, 190/2640, 191/2661, 249/3512
ā. + iniş 203/2831

- ʿā. + leri 153/2249
 [= 11]
- ʿālemeyn : < Ar. İki alem. [dünya ile ahiret].
 ʿā. + iḡ 143/2097
- ʿālim : < Ar. Çok okumuş, bilgin.
 ʿā. 159/2333
- ʿāmm : < Ar. Umumi, genel, herkese ait.
 ʿā. 133/1947, 154/2259, 183/2548, 216/3025, 224/3143
 ʿā. + ina 156/2286
 ʿā. + ları 268/3788
 [= 7]
- ʿār : < Ar. Utanma.
 ʿā. 137/2010, 137/2012
 ʿā. + ı 244/3433
 [= 3]
- ʿāş : ?
 ʿā. 153/2251, 192/2681, 195/2719, 209/2924
 [= 4]
- ʿāşī : < Ar. 1. Karşı gelen. 2. Haydut. 3. Günahkar.
 ʿā. + di 183/2538
- ʿāşık : < Ar. Birine, bir şeye tutkun.
 ʿā. + larıḡ 243/3432
- ʿāşıkāne : < Ar. Aşıkça, aşık olana yakışır yolda.
 ʿā. 190/2648, 207/2898, 237/3340, 251/3546
 [= 4]
- ʿāzim : < Ar. Niyetli, kesin karar veren.
 ʿā. 181/2512, 268/3798
 [= 2]
- ʿāzime : ?
 ʿā. + yi 234/3298
- ʿabā : < Ar. Yünden yapılmış kaba kumaş, aba.
 ʿā. 187/2604
- ʿabd : < Ar. Köle, kul.
 ʿā. + i ḡāşş 265/3745
 ʿā. + i 143/2095
 [= 2]
- ʿabdullā : > ʿabdullāh Ar. Müseyyeb Gazi'nin babasını esir alan Kufe şehrinin

beyidir.

°a. 132/1936

°abdül-**ka**dir : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.

°a. 199/2772

°abdül-**ke**rîm : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.

°a. 192/2668, 195/2715

[=2]

°abdüş-**şe**ms : Özel isim.

°a. 166/2434, 195/2715

°a. + i 192/2667

°a. + e 168/2471

[=4]

°aceb : < Ar. Hayret, gariplik, şaşılacak şey.

°a. 137/2017, 154/2262, 184/2549, 199/2771, 201/2812, 209/2921,
209/2930, 211/2949, 218/3062, 224/3152, 231/3245, 234/3286

[=12]

°acebâ : < Ar. Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba.

°a. 190/2643, 192/2675, 203/2830, 204/2849, 221/3098

[=5]

°acele : < Ar. Çabuk, çabukluk.

°a. 185/2577, 196/2725

[=2]

°acem : < Ar. Arap olmayan, Araptan gayri olan kavim; İranlılar.

°a. 135/1980, 135/1987

[=2]

°add : < Ar. Sayma, sayılma.

°a. 244/3434

°aded : < Ar. Sayı.

°a. 198/2756, 247/3488

[=2]

°adem : < Ar. Yokluk, bulunmama.

°a. 247/3483

°a. + e 137/2015

[=2]

°adl : < Ar. Doğruluk.

°a. + iyle 203/2842

°adüvv : < Ar. Düşman, yagı, hasım.

- °a. 266/3765
- °afv : < Ar. 1. Suçunu bağışlama. 2. Özür dileme.
°a. 156/2294, 197/2738, 202/2815, 210/2935, 210/2943
[=5]
- °ahd : < Ar. 1. Söz verme. 2. And, yemin.
°a. + ı 194/2700, 209/2932, 253/3569
°a. + ım 237/3336
[=4]
- °akābince : < Ar. Arkasınca, ardınca.
°a. 159/2336, 159/2340, 188/2615, 196/2731, 265/3748
[=5]
- °akd : < Ar. 1. Bağ, bağlama. 2. Sözleşme, kararlaştırma. 3. Kurma, düzme.
4. Nikah
°a. + i 155/2269
- °akl : < Ar. Akıl, us.
°a. + ı 139/2033, 153/2246, 153/2247, 153/2248, 153/2251, 153/2251,
154/2253, 181/2513, 181/2513, 155/2276, 237/3341, 248/3501
°a. + ın 221/3100, 262/3708
°a. + ına 248/3505
[=15]
- °alāmet : < Ar. İşaret, iz, nişan, belge.
°a. 253/3574, 254/3584
[=2]
- °alem : < Ar. 1. Nişan, alamet. 2. Bayrak, sancak.
°a. 159/2336, 159/2340, 159/2340, 196/2729
°a. + e 224/3142
[=5]
- °alem-dār : < Ar. + < Far. Bayrak taşıyan.
°a. + ı 191/2665
- °alī : < Ar. Ebu Talib'in oğlu ve Peygamberimizin damadı ve amcazadesi,
dördüncü halife.
°a. 138/2029, 142/2092, 142/2092, 150/2197, 153/2239, 183/2545,
231/3255, 266/3771, 267/3781
°a. + ye 142/2080, 138/2022
°a. + yi 245/3454, 263/3726
°a. + yim 239/3362
[=14]

°amene : Özel isim.

°a. 224/3154

°am(i)r : Müseyyeb Gazi'nin yanında savaşan bir pehlivan.

°a. 133/1943, 133/1944, 142/2089, 144/2114, 168/2475, 207/2901, 208/2909, 208/2911, 208/2913, 208/2914, 209/2918, 209/2926, 209/2927, 211/2951, 212/2971, 212/2972, 213/2979, 213/2980, 213/2985, 214/2993, 214/2996, 214/2999, 215/3008, 219/3079, 220/3083, 220/3089, 220/3092, 220/3093, 221/3096, 221/3098, 221/3109, 222/3113, 222/3115, 222/3118, 228/3205, 233/3280, 233/3281, 233/3283, 234/3289, 234/3291, 234/3294, 235/3301, 235/3302, 235/3308, 235/3314, 236/3317, 236/3319, 236/3326, 236/3328, 237/3334, 237/3335, 237/3339, 239/3366, 240/3389, 241/3392, 241/3400, 262/3706, 262/3707, 267/3774, 267/3776, 267/3777, 267/3779, 268/3789, 140/2056, 140/2058, 141/2066, 141/2068, 141/2069, 141/2077, 141/2077, 142/2084, 142/2085, 143/2103, 144/2118, 149/2188, 150/2202, 150/2206, 150/2210, 167/2460, 208/2915, 220/3087, 234/3295, 237/3331, 239/3368, 242/3412, 248/3499

°a. + den 211/2954, 212/2964, 212/2968, 214/3007, 149/2189

°a. + dir 212/2970

°a. + iñ 214/3006

°a. + a 140/2048, 141/2071, 142/2079, 145/2128, 151/2212, 208/2907, 209/2926, 211/2951, 228/3202, 262/3705, 264/3728, 266/3767, 267/3774, 267/3776, 235/3314

°a. + ı 132/1942, 144/2113, 145/2124, 149/2187, 151/2213, 241/3393, 241/3399

°a. + ıñ 141/2063, 142/2086, 144/2107, 214/3007, 221/3099, 221/3099, 240/3384, 240/3388

[= 123]

°amm : < Ar. Amca.

°a. + um 268/3792

°amū : < Ar. Amca.

°a. 133/1951, 138/2024, 142/2090, 162/2378, 165/2420, 166/2438, 169/2492, 191/2660, 205/2858, 218/3060, 223/3137, 225/3167, 241/3401, 247/3481, 248/3504, 259/3667, 262/3705, 264/3734

°a. + sı 166/2445

[= 19]

- ʿamū-zād : < Ar. + Far. Amca oğlu.
 ʿa. + ıdır 138/2029
- ʿamūd : < Ar. Direk, sütun.
 ʿa. 199/2782
- ʿandelīb : < Ar. Bülbül.
 ʿa. 152/2233, 243/3423
 ʿa. + iñ 216/3027
 [= 3]
- ʿanh : < Ar. Ondan.
 ʿa. 266/3771
- ʿantās : Özel isim.
 ʿa. 210/2938, 210/2943, 226/3172, 226/3173, 226/3175, 226/3177,
 226/3178
 ʿa. + a 226/3182, 208/2906
 ʿa. + ı 226/3180
 [= 10]
- ʿantar : Yezid'in pehlivanlarından birisi.
 ʿa. 158/2322
- ʿarabī : < Ar. 1. Arap kavmine mensup. 2. Arapça, Arap dili.
 ʿa. 220/3086
- ʿarż : < Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
 ʿa. 142/2078, 144/2113, 195/2710
 [= 3]
- ʿasīr : < Ar. Zor, güç, zahmetli.
 ʿa. 227/3194
- ʿasker : < Ar. Er.
 ʿa. 135/1986, 146/2142, 165/2424, 184/2550, 189/2627, 202/2819,
 234/3288
 ʿa. + dedir 243/3425
 ʿa. + i 184/2563
 ʿa. + ile 250/3528
 ʿa. + im 168/2468
 ʿa. + in 166/2440, 205/2868
 ʿa. + iñi 166/2436
 ʿa. + ine 169/2480, 193/2690, 246/3469, 181/2518
 ʿa. + ini 206/2877
 ʿa. + iniñ 189/2636

- °a. + iyle 188/2613, 196/2724
°a. + ler 135/1975, 212/2968, 215/3021
°a. + leri 182/2528
[=26]
- °aşk : < Ar. Sevgi. [Aslı : ışk dır].
°a. 131/1915, 131/1918, 131/1918, 180/2498, 180/2503, 255/3603
°a. + a 131/1920, 131/1920, 131/1920, 260/3672
°a. + ı 193/2689
°a. + ıla 131/1914, 131/1916, 131/1916, 131/1917, 131/1917, 131/1919,
131/1919, 131/1920
°a. + ımıza 204/2847
°a. + ıı 131/1914, 152/2234, 216/3029
°a. + ına 142/2087, 142/2087, 180/2498, 212/2975, 267/3782
°a. + la 139/2045, 217/3038
[=30]
- °avdet : < Ar. Geri gelme.
°a. + de 231/3250
- °avn : < Ar. Yardım.
°a. + ı 198/2756
°a. + ıı 165/2431
[=2]
- °avret : < Ar. Kadın; zevce, avrat.
°a. 256/3615
- °ayāl : < Ar. Bakmakla yükümlü olduğu aile.
°a. 202/2827
- °ayān : < Ar. Belli, açık, meydanda.
°a. 133/1945, 144/2110, 147/2155, 150/2210, 153/2243, 154/2266,
156/2284, 158/2314, 186/2587, 194/2702, 196/2736, 201/2808,
208/2911, 214/2998, 214/3003, 218/3054, 221/3106, 223/3127,
223/3135, 228/3203, 229/3218, 234/3293, 236/3319, 243/3428,
255/3600, 257/3625, 260/3675, 264/3735, 267/3787
[=29]
- °ayn : < Ar. 1. Göz. 2. Aslı, kendisi. 3. Bir şeyin eşi, tıpkısı. 4. Kaynak,
pınar.
°a. + ı 153/2242
°a. + ında 197/2745
[=2]

- ʿayyār : < Ar. 1. Hilekar, dolandırıcı. 2. Zeki, kurnaz. 3. Çevik, atik.
 ʿa. 145/2127, 196/2735, 234/3298, 236/3329, 237/3331
 ʿa. + ı 141/2072, 145/2125, 145/2133, 168/2475, 207/2902, 209/2919,
 212/2965, 213/2981, 219/3079, 228/3203, 234/3297, 242/3414
 ʿa. + a 196/2734
 ʿa. + im 240/3377
 [= 19]
- ʿazāb : < Ar. İşkence, keder.
 ʿa. 142/2082
 a. + ı 194/2694
 [= 2]
- ʿazīm : < Ar. Büyük, ulu, iri.
 ʿa. 140/2052, 227/3195
 [= 2]
- ʿazm : < Ar. Kasıt, niyet, karar.
 ʿa. 133/1948, 168/2471, 185/2570, 190/2644, 206/2882, 217/3035,
 237/3332, 247/3486, 268/3797
 ʿa. + i 149/2189, 160/2355, 184/2561
 [= 12]
- ʿayāl : < Ar. 1. Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. 2. Kadın,
 eş.
 ʿi. 142/2081
- ʿibādet : < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme.
 i. 180/2494
- ʿibret : < Ar. 1. Kötü bir hadiseden alınan ders. 2. Acayip, tuhaf.
 ʿi. + nümā 181/2504
- ʿiffet : < 1. Temizlik. 2. Namus.
 ʿi. 234/3290
- ʿillet : < 1. Hastalık, sakatlık. 2. Sebep.
 ʿi. + i 231/3252
- ʿimādū'd-dīn : < Ar. 1. Dinin direği. 2. Dilimizde İmadettin şeklinde kullanılan
 erkek adı.
 ʿi. 258/3649, 258/3651
 [= 2]
- ʿimām : < Ar. Sarık.
 ʿi. 160/2347, 169/2488
 ʿi. + si 160/2353

- [= 3]
- °imrān : < Ar. Hazret-i Meryem'in babası.
°i. 263/3715
- °inā : ?
°i. 147/2154
- °inād : < Ar. Israr, ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.
°i. 197/2743
- °ināyet : < Ar. İhsan, lütuf, iyilik.
°i. 254/3583
- °irfān : < Ar. Bilme, anlama.
°i. 232/3261
°i. + a 201/2804
- °işmet : < Ar. 1. Masumluk, günahsızlık, temizlik. 2. Haramdan, namusa dokunur hallerden kaçınma.
°i. 187/2606
- °izzet : < Ar. Değer, kıymet; yücelik, ululuk.
°i. 144/2112, 206/2878
°i. + için 267/3781
- [= 3]
- °oşmān : < Ar. Hz. Osman. Üçüncü halife.
°o. 137/2017, 245/3454
°o. + a 138/2024, 263/3723, 263/3719
°o + ı 138/2025, 263/3724
- [= 7]
- °ömer : < Ar. Hz. Ömer. İkinci halife.
°ö. 137/2010, 137/2016, 143/2099, 245/3454, 261/3685
°ö. + i 137/2008, 139/2033, 140/2058, 137/2015
°ö. + den 138/2018
- [= 10]
- °ömerü'l- fārūk : < Ar. İkinci halife Hz. Ömer. [Haklıyı haksızdan ayırt ederek, adaleti tam yerine getirdiği için Faruk kelimesiyle adlandırılmıştır].
°ö. 263/3718
- °ubūr : < Ar. Bir başka tarafa geçme, geçilme, atlama.
°u. 159/2331
- °uqbā : < Ar. Ahiret, öbür dünya.
°u. + da 146/2139, 204/2848, 254/3591

- [= 3]
- °ulā : < Ar. Şan ve şeref sahibi [kimse].
°u. 256/3611
- °uşşāk : < Ar. Aşıklar.
°u. 216/3032
- °ammete : < Ar. Hala.
°a. 225/3158
- a** : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri).
- a. + ηa 135/1980, 136/1998, 138/2018, 138/2021, 139/2034, 139/2035,
140/2058, 140/2062, 142/2081, 143/2102, 144/2118, 145/2131,
147/2156, 153/2251, 157/2301, 157/2304, 157/2307, 158/2322,
158/2324, 159/2339, 160/2348, 161/2362, 162/2373, 165/2432,
165/2432, 166/2446, 168/2476, 169/2484, 180/2497, 182/2521,
183/2541, 185/2566, 185/2570, 186/2584, 190/2645, 190/2646,
194/2697, 195/2717, 197/2741, 198/2756, 199/2774, 200/2785,
202/2817, 202/2826, 206/2882, 208/2916, 210/2933, 211/2951,
213/2985, 215/3009, 216/3023, 219/3071, 222/3110, 226/3172,
228/3206, 232/3263, 232/3270, 235/3301, 235/3307, 236/3322,
236/3323, 239/3367, 239/3369, 241/3396, 242/3406, 245/3460,
246/3465, 249/3521, 256/3609, 257/3630, 258/3652, 259/3661,
261/3694, 262/3710, 266/3761, 266/3772, 267/3773, 147/2165,
216/3023, 219/3065
- a. + ηı 266/3763
- a. + ηla 180/2503, 233/3282, 269/3803
- a. + nda 132/1941, 132/1941, 133/1952, 134/1959, 138/2028, 141/2066,
141/2067, 141/2070, 143/2095, 143/2101, 148/2169, 150/2196,
150/2196, 152/2228, 154/2261, 159/2330, 168/2467, 169/2478,
169/2492, 181/2509, 189/2630, 189/2633, 190/2639, 196/2726,
196/2733, 204/2856, 205/2866, 205/2868, 217/3044, 219/3066,
223/3132, 225/3167, 229/3223, 233/3283, 234/3296, 237/3339,
240/3379, 240/3380, 244/3435, 245/3461, 268/3792
- a. + ndan 145/2131, 145/2133, 146/2146, 184/2560, 188/2617,
193/2690, 245/3452, 248/3503, 268/3801, 269/3807
- a. + nı 134/1960, 134/1966, 134/1967, 135/1986, 136/1998, 138/2020,
138/2026, 140/2048, 141/2069, 141/2077, 142/2078, 145/2126,
147/2152, 147/2154, 147/2157, 149/2188, 156/2289, 157/2303,
157/2306, 161/2359, 165/2430, 166/2444, 166/2445, 167/2450,

167/2454, 182/2522, 182/2531, 183/2537, 183/2542, 187/2597,
190/2647, 191/2659, 191/2666, 192/2674, 194/2705, 196/2736,
197/2741, 198/2756, 198/2758, 198/2760, 198/2761, 199/2779,
199/2780, 200/2783, 200/2797, 201/2798, 203/2834, 203/2835,
204/2852, 205/2861, 207/2892, 207/2893, 207/2895, 207/2897,
207/2897, 208/2907, 208/2909, 208/2911, 208/2912, 208/2914,
208/2915, 209/2918, 210/2940, 213/2980, 213/2980, 213/2989,
213/2992, 215/3012, 215/3012, 218/3059, 219/3078, 220/3083,
221/3095, 223/3136, 226/3175, 226/3181, 227/3189, 227/3192,
229/3215, 230/3241, 235/3309, 235/3314, 236/3327, 239/3364,
240/3386, 241/3405, 241/3405, 242/3409, 242/3410, 252/3556,
252/3556, 257/3635, 260/3669, 261/3686, 262/3706, 262/3707,
264/3729, 266/3762, 267/3776, 267/3782, 268/3793

a. + nıda 136/2002, 165/2421, 199/2775, 201/2798, 201/2810, 208/2913,
227/3193

a. + nıñ 134/1958, 134/1963, 136/1997, 137/2005, 137/2016, 138/2026,
142/2089, 144/2107, 145/2129, 145/2130, 148/2178, 153/2252,
155/2269, 155/2276, 155/2282, 159/2332, 159/2334, 163/2391,
163/2395, 166/2443, 180/2498, 184/2552, 184/2553, 184/2563,
185/2567, 185/2574, 186/2582, 186/2582, 186/2591, 188/2616,
192/2679, 194/2707, 196/2732, 197/2741, 202/2826, 203/2841,
207/2890, 210/2938, 213/2979, 213/2984, 218/3055, 218/3064,
221/3108, 222/3118, 225/3156, 229/3220, 229/3225, 235/3307,
235/3308, 236/3321, 242/3413, 243/3431, 245/3458, 248/3502,
252/3560, 254/3585, 256/3608, 256/3612, 257/3631, 261/3690,
263/3717, 264/3735, 268/3793, 268/3794, 268/3800

a. + nıñçün 155/2278

a. + nıñla 204/2854

a. + nlar 133/1946, 144/2113, 148/2168, 169/2492, 189/2628, 195/2722,
211/2948, 222/3123, 247/3484

a. + nlara 131/1915, 132/1936, 142/2082, 142/2091, 169/2491,
189/2626, 209/2928, 210/2937, 222/3117, 225/3159, 227/3199,
247/3484, 257/3636, 258/3642, 267/3787

a. + nlardan 210/2947, 263/3713

a. + nları 148/2170, 184/2560, 210/2934, 214/3003, 219/3076, 220/3082,
222/3114, 228/3205, 236/3326, 263/3713, 264/3740

a. + nlarıñ 158/2323, 169/2481, 229/3217, 264/3738

- [= 351]
- āyīne** : < Far. Ayna.
a. + sin 150/2202
a. + i 243/3427
- [= 2]
- a^ḥdā** : < Ar. Düşmanlar, yağılar.
a. + sını 219/3066
a. + ya 229/3228
a. + yı 132/1932
- [= 3]
- a^ḥlā** : < Ar. (Daha, en, pek) Yüksek.
a. 237/3336
a. + ya 269/3814
- [= 2]
- āb** : < Far. Su.
a. + ı 162/2379, 254/3581
- [= 2]
- ābād** : < Far. Mamur, şen, bayındır.
a. 235/3308
- ādem** : < Ar. Adam, insan.
a. 159/2333, 159/2336, 161/2370, 241/3398
a. + dir 229/3223
a. + i 153/2245
a. + leri 153/2249
- [= 7]
- ādemī** : < Ar. Ademoğlu, insanoğlu.
a. + zād 238/3359
- āferīn** : < Far. Beğenme, alkış, yaşa, varol, bravo.
a. 140/2061, 142/2079, 145/2134, 150/2206, 226/3174
- [= 5]
- āfet** : < Ar. Büyük felaket, bela.
a. 254/3582
- āğaz** : < Far. Başlama.
a. 232/3268
- āgāh** : < Far. Bilgili, haberli, uyanık.
a. 187/2597, 201/2805, 211/2962, 221/3105, 233/3282
- [= 5]

- āh** : İneleme, feryat.
a. 150/2202, 155/2275, 203/2828, 217/3045, 222/3124, 262/3709
a. + ı 224/3150, 261/3694
a. + ıla 217/3045
a. + ımız 193/2691
[= 10]
- āhād** : < Ar. Birler, birden dokuza kadar olan sayılar.
a. + i 252/3556
- āhīr** : < Ar. Son, sonraki, en sonra.
a. 165/2420, 192/2670, 192/2677, 235/3306, 254/3584, 254/3588
a. + de 254/3579
a. + i 139/2036, 145/2132, 148/2166, 165/2422, 183/2542, 200/2797,
241/3403, 263/3724, 266/3762, 269/3810
[= 17]
- āhīret** : < Ar. Öbür dünya, öteki dünya.
a. 164/2406
a. + e 257/3628
[= 2]
- āhīrīn** : < Ar. Sonrakiler, sonlar.
a. 145/2134
- āhen** : < Far. 1. Demir. 2. Zincir. 3. Kılıç.
a. + i 160/2353
a. + in 169/2488
a. + ini 160/2348
[= 3]
- āheng** : < Far. Uygunluk, düzen.
a. 182/2529, 228/3211
[= 2]
- āl** : < Ar. 1. Aile. 2. Evlat. 3. Sülale.
a. + i 142/2090, 163/2388, 163/2401, 182/2520, 187/2604, 201/2805,
210/2933, 210/2941, 229/3217, 263/3715
a. + e 232/3266
[= 11]
- ālāy** : < Far. Alay.
a. + ı 250/3527
a. + lar 146/2143
[= 2]

- ālām** : < Ar. Kederler, elemeler, acılar, sızılar.
a. + ı 242/3418
- ālud** : < Far. Bulaşmış, bulaşık.
a. 137/2006
- āmīr** : < Ar. Emreden, buyuran.
ā. 155/2271
- ān** : < Ar. Lahza, pek az bir zaman.
a. 145/2125, 151/2217, 156/2287, 160/2352, 163/2394, 164/2415,
168/2475, 189/2627, 197/2739, 218/3061, 220/3084, 224/3147,
233/3284, 246/3466, 247/3487, 258/3644, 260/3675, 261/3687,
264/3728
[= 19]
- ārām** : < Far. Durma, eğlenme, dinlenme.
a. 132/1941, 165/2427, 200/2792, 203/2837, 206/2879, 224/3143,
226/3182, 252/3563
[= 8]
- āsāyīş** : < Far. 1. Rahat, huzur. 2. Güvenlik.
a. 140/2054, 215/3020, 227/3197
a. + ler 135/1985
[= 4]
- āsümān** : < Far. Gök, sema.
a. 237/3342, 250/3529
a. + a 152/2227
[= 3]
- āşikār** : < Far. Belli, açık, meydanda.
a. 133/1957, 159/2328, 169/2478, 188/2614, 196/2729, 198/2755,
200/2783, 201/2799, 208/2917, 218/3058, 220/3085, 226/3174,
229/3222, 230/3233, 234/3287, 238/3346, 238/3356, 242/3408,
245/3459, 250/3530, 252/3562, 256/3608, 260/3682, 265/3743,
269/3808
[= 25]
- āşinā** : < Far. Bildik, tanıdık.
a. + nıñ 234/3294
- āteş** : < Far. Od, hararet, kızgınlık.
a. 161/2368, 267/3779
a. + ile 228/3203
a. + leri 230/3234

- [=4]
āteş-feşān : < Far. Ateş saçan.
a. 220/3081, 247/3479
- [=2]
āvāz : < Far. Ses, seda.
a. 255/3603
a. + ı 251/3547
- [=2]
āver : < Far. Getiren, taşıyan.
a. + iñ 152/2233
- āyā** : < Far. Şüphe ve tereddüt bildiren edat.
a. 234/3287
- ayār** : Seviye, derece, değer.
a. 236/3316, 221/3101, 226/3180
- [=3]
āyīn : < Far. Merasim, tören.
a. 227/3199
- āzād** : < Far. Kurtulmuş, serbest olan.
a. 211/2955, 214/2995, 240/3377, 263/3726
- [=4]
acı : İnsanda üzücü bir etki bırakan, dokunaklı, hüznü; ızdırap verici, üzücü.
a. + sı 146/2136
a. + sıyla 221/3106
- [=2]
acı- : Ağrılı olmak, ağrılamak, sızlamak.
a.-dı 148/2178, 182/2526, 185/2567, 185/2572, 252/3566
a.-dılar 184/2549, 247/3484
- [=7]
acıç- : Açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı hissetmek.
a.-dı 213/2987
- aç** : Yemek yeme isteği ve ihtiyacı duyan.
a. 238/3346
- aç-** : Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.
a. 231/3253, 243/3429, 253/3573
a.-dı 145/2121, 151/2215, 185/2572, 196/2736, 197/2742, 210/2937, 229/3228, 238/3352, 246/3462

- a.-dılar 146/2144, 155/2276, 184/2558, 229/3223
a.-ma 213/2981
a.-up 181/2516
[= 18]
- açıl-** : Açık hale getirilmek.
a.-dı 133/1954, 151/2215, 159/2330, 165/2418
a.-madı 155/2282
a.-up 204/2843
[= 6]
- ad** : İsim, ad, unvan.
a. 131/1917
a. + ı 148/2173, 186/2582, 194/2707, 241/3403, 256/3608, 268/3793
160/2357, 182/2520, 210/2938, 254/3590
a. + için 208/2904
a. + ıma 137/2015, 234/3295
a. + ın 218/3055
a. + ına 146/2145, 184/2553, 184/2563, 185/2575, 192/2679, 197/2752,
203/2841, 207/2890, 218/3054, 268/3800
a. + ımı 266/3763
a. + ıyla 256/3616
a. + lu 133/1956, 134/1962, 136/1995, 136/2002, 146/2147, 158/2321,
158/2322, 165/2419, 183/2541, 196/2734, 198/2753
[= 38]
- ağaç** : Ağaç.
a. 213/2980
a. + lar 212/2965
a. + ların 212/2966
[= 3]
- ağır** : Tartıda çok gelen, yerinden kaldırılması, taşınması güç olan.
a. 221/3107
a. + ca 212/2973
[= 2]
- ağla-** : Ağlamak, gözyaşı dökmek.
a. 217/3045
a.-dı 195/2716, 203/2840, 218/3052, 220/3093
a.-ma 220/3091
[= 6]

- ağlaş-** : Birlikte, karşılıklı ağlamak.
a.-dılar 156/2295, 183/2539, 209/2922
a.-ur 145/2127
[=4]
- ağrıd-** : Ağrımaya sebep olmak, acıtmak, elem vermek.
a.-ırdı 145/2132
- ağyār** : < Ar. Gayrılar, başkalar, yabancılar.
a. 152/2235
a. + ıla 269/3808
a. + larıñ 243/3424
[=3]
- ağyārılığ** : Yabancılık.
a. + ın 243/3422
- ağz** : Ağız.
a. + ı 155/2282
a. + ma 223/3125
[=2]
- aḥlām** : < Ar. Rüyalar, açık saçık, karmakarışık rüyalar.
a. 162/2373
- aḥmed** : Özel isim.
a. 160/2345, 160/2348, 166/2446, 216/3030, 242/3420, 254/3592,
257/3633, 257/3636, 262/3702, 263/3716, 269/3808
a. + i 159/2338, 204/2844, 257/3631, 263/3725, 269/3809
a. + dir 159/2335
a. + e 157/2299, 216/3025, 258/3641
a. + i 256/3617, 258/3644
a. + ile 260/3678
a. + inç 138/2029, 160/2344, 166/2445, 169/2489
[=27]
- aḥvāl** : < Ar. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
a. 131/1927, 151/2217
a. + i 156/2296, 182/2524, 192/2680, 194/2708, 264/3735, 226/3180
a. + imi 234/3293, 235/3303
a. + ini 169/2487, 262/3703
[=12]
- aḥbār** : < Ar. Haberler, ortada dönen söylentiler.
a. 194/2703

- a. + ı 244/3436
[= 2]
- aḥı** : Kardeş, dost.
a. 134/1962, 136/2002, 141/2077, 147/2163, 148/2169, 151/2225, 158/2315, 162/2375, 185/2572, 187/2601, 189/2629, 191/2652, 192/2679, 194/2696, 194/2706, 197/2751, 201/2798, 204/2845, 206/2881, 207/2891, 210/2938, 215/3012, 221/3098, 227/3192, 231/3250, 242/3406, 245/3450, 257/3630, 264/3741, 265/3749
[= 30]
- aḥlāk** : < Ar. İnsandaki iyi ve kötü huylar, tabiat.
a. + ı 257/3632
- aḥşām** : Akşam.
a. 140/2054, 144/2119, 147/2162, 199/2769, 200/2792, 202/2819, 209/2923, 249/3509
a. + a 140/2052, 147/2161, 149/2194, 150/2207, 199/2769, 200/2792, 209/2923
[= 15]
- aḥter** : < Far. Yıldız.
a. + in 155/2268
- aḥ** : Beyaz.
a. 220/3087
- aḥ-** : Akmak.
a.-ar 255/3602
a.-dı 136/2000, 140/2052, 230/3239, 259/3655
[= 5]
- aḥdem** : < Ar. İlk, önce, önceki, daha önceki.
a. 266/3768
- aḥıt(d)-** : Akıtmak, dökmek.
a. 232/3262
a.-araḥ 265/3746
a.-mıḥlar 219/3071
[= 3]
- aḥrabā** : < Ar. Aralarında soy yakınlığı olanlar.
a. + sını 225/3162
- al-** : Almak.
a. 152/2238, 166/2436, 193/2690, 217/3038, 233/3281, 261/3688
a.-a 254/3587

a.-alım 236/3328
a.-amadım 224/3151, 225/3155
a.-anlara 225/3159
a.-asın 244/3436
a.-ayım 138/2032, 151/2211, 151/2223, 156/2283, 163/2401, 237/3335
a.-dı 132/1928, 132/1930, 133/1957, 134/1965, 137/2005, 139/2045,
141/2068, 141/2072, 142/2078, 146/2148, 147/2151, 148/2179,
150/2203, 150/2206, 151/2218, 158/2314, 158/2325, 159/2328,
161/2360, 163/2390, 163/2394, 163/2396, 164/2413, 166/2437,
166/2440, 167/2461, 188/2609, 196/2735, 198/2760, 198/2762,
205/2869, 207/2893, 207/2896, 209/2918, 211/2955, 212/2967,
220/3093, 221/3095, 221/3103, 222/3118, 223/3125, 223/3133,
227/3194, 229/3215, 229/3219, 233/3284, 234/3289, 234/3297,
235/3314, 240/3381, 242/3410, 255/3596, 258/3644, 259/3665,
261/3692, 268/3796
a.-dılar 135/1982, 165/2430, 166/2438, 189/2635, 190/2642, 210/2945,
218/3060, 237/3345, 266/3766, 167/2457
a.-ıñ 145/2123, 214/3004, 210/2944
a.-madan 163/2399, 163/2400
a.-mağa 263/3713
a.-mış 204/2844
a.-mısız 244/3434
a.-uben 182/2523, 257/3623
a.-up 138/2020, 140/2051, 168/2464, 180/2502, 182/2530, 190/2651,
202/2825, 262/3699, 268/3798, 144/2113, 218/3056
a.-ur 242/3412
a.-uram 197/2746
a.-urdı 268/3801
[= 108]

alda- : Aldatmak, kandırmak.

a.-dı 210/2939

a.-mayı 222/3117

a.-yup 209/2932

[= 3]

aldan- : Bir yalana,hileye kanmak, kapılmak; oyuna gelmek, yanılmak.

a.-dı 209/2931

aldat- : Yanıltmak, hataya düşürmek, kandırmak.

- a.-dıgın 236/3322
- alın-** : Elinde veya yanında bulundurulmak.
a.-maz 150/2210
- alış-** : Alışmak, bağlanmak, ısınmak.
a.-dılar 192/2673
- allāh** : < Ar. Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Allah, Tanrı, Huda.
a. 134/1970, 134/1970, 139/2042, 139/2042, 165/2431, 197/2744, 238/3358, 256/3609, 260/3678, 260/3678
a. + a 181/2516
a. + ma 148/2172, 238/3348
a. + mı 250/3523
[= 14]
- alt** : Bir şeyin yere bakan yüzü, taban.
a. + ma 265/3750
a. + mda 235/3313
a. + mda 134/1960, 151/2215, 245/3447
[= 5]
- altı** : Altı (Sayı).
a. 268/3789
a. + sını 192/2677
[= 2]
- altıncı** : Altıncı (Altı sayısının sıra sıfatı).
a. 185/2578
- altmış** : Altmış (Sayı).
a. 182/2533, 184/2559, 224/3141, 251/3538
[= 4]
- altun** : Altın.
a. 144/2118
- amān** : < Ar. Eminlik, korkusuzluk.
a. 143/2102, 180/2497, 189/2627, 199/2776, 227/3191, 232/3264, 244/3439, 246/3467, 260/3672, 267/3787
[= 10]
- āmāc** : < Far. Nişan tahtası, hedef.
a. 267/3780
- ammā** : < Ar. Ama, fakat, lakin, ancak.
a. 157/2312, 200/2786

- [= 2]
- añ-** : Hatırlamak, yad etmek, adını söylemek, zikretmek.
a.-dı 233/3275
- añla-** : Anlamak, akıl erdirmek.
a.-dım 210/2940
a.-ram 213/2986
a.-yayım 234/3292
- [= 3]
- añlaş-** : Aynı fikir üzerinde karar kılmak, uyuşmak, uzlaşmak, anlaşma yapmak.
a.-dım 235/3303
- ana** : Anne, valide.
a. + dan 221/3105
- anegeh** : > āneh Far. O vakit, ondan sonra.
a. 204/2843
- ansızın** : Beklenmedik bir zamanda, birdenbire, ani, aniden.
a. 154/2258, 262/3708, 251/3537
- [= 3]
- ara** : Ara, orta, mesafe, zaman.
a. 140/2053, 154/2254
a. + da 139/2036, 140/2059, 145/2126, 151/2220, 151/2222, 205/2870, 242/3420, 256/3615
a. + dan 151/2219
a. + ya 144/2112, 185/2565, 190/2642, 202/2816, 219/3068, 241/3399
- [= 17]
- ara-** : Aramak, arayıp sormak.
a.-sın 144/2106
- ard** : Art, arka taraf, arka.
a. + ina 141/2067
a. + inca 188/2616
a. + indan 167/2454
a. + ını 141/2067
- [= 4]
- arın-** : Temiz ve pak duruma gelmek.
a.-up 181/2514
- arğa** : Arka, art, peş, sırt.
a. 230/3232, 255/3599

- a. + sını 157/2312
a. + sına 133/1953, 136/1990, 136/1992, 146/2142, 184/2561, 186/2580,
190/2641, 211/2960, 223/3131, 225/3168, 226/3170, 264/3730
a. + sından 147/2156
a. + sını 225/3157
a. + ya 230/3232
[= 18]
- arслан** : Afrika ve Batı Asya'da yaşayan, yırtıcı, çok kuvvetli, kedi cinsinden memeli hayvan.
a. 223/3138
- arşun** : Arşın, uzunluğu arşın birimine göre ölçen demirden, çelikten, tahtadan alet.
a. 182/2533
- artık** : Bir şeyin yeter olduğunu, daha fazla yapılmaması, daha ileri gidilmemesi gerektiğini belirten zarf.
a. 160/2348, 261/3692
[= 2]
- arzū** : < Far. İstek, heves.
a. 236/3330
a. + sına 231/3256
[= 2]
- arzūk** : Özel isim.
a. 208/2910, 213/2990, 136/1995(u su uzun yazılmamış)
a. + ıñ 213/2992
[= 4]
- arzūla-** : Arzu etmek, bir şeyi candan ve yürekten istemek.
a.-dım 154/2266
- aş-** : Asmak.
a.-dı 213/2980
- aşhāb** : < Ar. Sahipler.
a. + ı 234/3295
- aşılı** : Bir yere takılmış, asılmış.
a. 228/3204
- aşl** : < Ar. Asıl, kök, temel, esas.
a. + ı 155/2279
a. + ma 184/2556, 261/3692
[= 3]

- aşlā** : < Ar. Hiçbir vakit.
a. 145/2126, 155/2282, 210/2947, 224/3149, 226/3184
[= 5]
- aşnām** : < Ar. Putlar.
a. + a 153/2246
a. + la 194/2701
[= 2]
- aş-** : Geçmek, katetmek.
a.-dılar 139/2036
- aşağı** : Aşağı.
a. 228/3204
- at** : At, binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan.
a. 133/1953, 133/1955, 134/1968, 135/1981, 136/1990, 136/1992, 136/1993, 137/2014, 146/2142, 147/2164, 149/2183, 164/2412, 164/2413, 165/2418, 184/2561, 186/2580, 190/2641, 197/2749, 198/2758, 211/2960, 211/2961, 216/3028, 225/3168, 226/3170, 226/3176, 230/3240, 232/3265, 241/3395, 244/3439, 264/3730, 269/3803
a. + a 164/2414, 241/3403, 260/3669
a. + dan 165/2430
a. + ı 164/2410, 139/2043
a. + ina 164/2409, 206/2887
a. + ından 198/2757, 238/3357
a. + ımı 191/2652
a. + lar 185/2577, 240/3384
[= 44]
- at-** : Atmak, fırlatmak.
a.-dı 134/1962, 141/2075, 141/2076, 150/2203, 163/2397, 203/2836, 230/3231, 240/3382, 240/3390
a.-dılar 135/1976, 165/2429, 191/2661, 241/3399, 259/3663, 260/3682
a.-ıñ 192/2672, 214/3005
a.-mada 268/3802
a.-salar 241/3396
a.-uben 241/3394
[= 20]
- ata** : Dede, baba, büyük baba.

- a. + sı 230/3244
a. + sıdır 138/2030
a. + sınıf 164/2410
[= 3]
- atlan-** : Ata binmek.
a.-dı 205/2858
- ay-** : Akli başına gelmek, kendine gelmek, gözü açılmak.
a.-dı 224/3147
- aya** : Avuç içi, ayak tabanı.
a. + sın 221/3104
- ayağ(k)** : Ayak.
a. 162/2380, 233/3283, 245/3456, 266/3767
a. + da 143/2096
a. + lardan 228/3204
a. + ı 191/2654, 204/2846
a. + ın 213/2982, 268/3796
a. + ın 214/2997
a. + ına 159/2334, 265/3746
[= 13]
- ayağlı** : Ayaklı.
a. 241/3404
- ayrı** : Ayrı, başka.
a. 147/2162
- ayru** : bkz. ayrı.
a. 217/3036
- ayt-** : Söylemek.
a.-dı 139/2033, 144/2106, 144/2114, 148/2167, 159/2338, 201/2803,
201/2806, 203/2832, 214/2996, 220/3090, 220/3092, 222/3112,
222/3116, 229/3219, 237/3335, 239/3370, 264/3736, 266/3767
a.-dılar 164/2405
[= 19]
- az** : Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.
a. 139/2042, 165/2425, 184/2554, 191/2664, 215/3019, 224/3140,
247/3490, 259/3667
[= 8]
- az-** : Baştan çıkmak, doğru yoldan sapmak.

a.-an 263/3715

a.-madı 194/2700

[= 2]

azdır- : Baştan çıkarmak, ayartmak.

a.-dı 209/2932

azğaş- : Kızmak, kızışmak, azgınlaşmak.

a.-dılar 139/2036, 198/2754

a.-up 148/2166, 165/2420, 190/2646

[= 5]

B

bā : <Far. ile, ...li.

b. 195/2720, 196/2736, 206/2878, 242/3411, 246/3465, 251/3543

b. şavāb 142/2082

b. + şeref 249/3509

b. + şuyūf 245/3451

[= 9]

bā'ış : <Ar. Sebep olan.

b. 222/3113, 231/3245, 244/3444

b. + e 161/2372

[= 4]

bāb : <Ar. Kapı.

b. 217/3047

b. + ı 151/2215, 187/2603, 201/2804, 231/3253, 249/3514

b. + ımı 232/3268

[= 7]

bāc : <Far. Vergi, harç.

b. + ımı 257/3627

bād : <Far. Yel, rüzgar.

b. 152/2230

b. + ı 154/2265, 255/3597

[= 3]

bāğ : <Far. Bağ, büyük bahçe, bostan.

b. 140/2055, 153/2240, 216/3026

b. + da 152/2235

b. + ında 180/2496

[= 5]

bāķi : <Ar. Daimi, kalıcı.

- b. 214/2994, 229/3218
b. + sini 269/3806
[=3]
- bākīye** : < Ar. 1. Daimi kalıcı. 2. Alt taraf. 3. Artık, artan, fazla, geri kalan.
b. 213/2986
b. + ne 210/2947
[=2]
- bār-gāh** : < Far. Girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.
b. 190/2638
b. + a 148/2179
b. + ma 184/2552
b. + ı 156/2293, 187/2598, 190/2637, 198/2759, 203/2839, 243/3426
[=9]
- bārān** : < Far. Yağmur.
b. 147/2157, 214/3006
[=2]
- bārī** : < Far. Hiç olmazsa, bir kere; hasılı.
b. 220/3092
- bāṭıl** : < Ar. Boş, beyhude, yalan; çürük.
b. 253/3578
- bay** : Zengin, paralı, mal mülk sahibi.
b. 257/3626
- bāz** : < Far. 1. Açık. 2. Tekrar, geri; yine.
b. 232/3268
- ba^cde** : < Ar. Sonra.
b. 162/2382, 233/3278, 263/3719, 263/3725
b. + i 234/3288, 245/3453
[=6]
- ba^cde-zā** : < Ar. Bundan sonra.
b. 193/2682, 193/2690, 205/2858
[=3]
- ba^czı** : < Ar. Birazı, bir kısmı; kimi.
b. 241/3395
- bābā** : < Far. Baba, ata.
b. 132/1942, 141/2063, 141/2069, 141/2077, 142/2085, 142/2086, 143/2103, 144/2118, 149/2187, 149/2189, 150/2202, 150/2210,

151/2213, 168/2475, 191/2657, 207/2901, 208/2907, 208/2915,
209/2926, 209/2927, 212/2964, 214/3007, 221/3099, 222/3118,
228/3205, 230/3234, 231/3245, 233/3280, 235/3301, 239/3366,
248/3499, 252/3555, 252/3557, 259/3665, 261/3685, 262/3705,
262/3707, 264/3728, 264/3742, 265/3745, 267/3774, 267/3776,
267/3777, 268/3789

b. + sı 158/2317, 265/3757, 268/3799, 268/3801

b. + sından 269/3806

[= 49]

bağır- : Bağırmaq, haykırmak.

b.-a 146/2138, 146/2138

[= 2]

bağışla- : Bağışlamak, affetmek.

b.-dım 211/2954

b.-ğil 211/2953

[= 2]

bağla- : Bağlamak, birləştirmək.

b.-dı 141/2077, 198/2757, 207/2901, 208/2909, 208/2914, 212/2965,
212/2974, 227/3191, 227/3192, 227/3193, 242/3410

b.-dılar 164/2417, 226/3171, 264/3729

b.-miş 242/3412

b.-sa 209/2921

b.-yup 221/3095, 261/3686

[= 18]

bağlan- : Bağlanmaq, bağlı bulunmaq.

b.-dı 139/2046, 146/2143, 207/2899, 227/3196

[= 4]

bağr : Bağır, ciğər, sine.

b. + ı 138/2025

bağr : < Ar. Deniz.

b. 189/2635

bağş : < Far. Bağış, ihsan.

b. 230/3243

bağt : < Far. Talih, kader, kismet.

b. 209/2921

b. + ina 261/3693

b. + ındadır 180/2493

- [= 3]
- baḥtiyār** : < Far. Bahtlı, talihli, mutlu.
b. 244/3443
- bahādır** : < Far. Cesur, yiğit.
b. 136/1995, 225/3169, 251/3545
b. + dan 251/3540
b. + ı 209/2920
- [= 5]
- bahādırılık** : < Far. + T. Yiğitlik, kahramanlık.
b. 249/3517
- bahāne** : < Far. 1. Sebep. 2. Kusur, noksan.
b. 151/2225
- bahār** : < Far. Bahar mevsimi.
b. 188/2619
- baḥ-** : Bakmak.
b. 137/2008, 243/3424
b.-alım 162/2383
b.-an 157/2310
b.-ar 199/2768
b.-ardı 261/3695
b.-dı 137/2008, 156/2287, 157/2307, 234/3290
b.-dılar 265/3755
b.-ın 214/3003
b.-ma 213/2989
b.-mayup 262/3709
b.-maz 189/2624
b.-saḡ 145/2122
- [= 16]
- baḥar** : < Ar. Sığır, öküz, inek.
b.250/3529
- baḥmaklıḡ** : Bakmaklık.
b. + a 141/2073
- balçık** : Koyu kıvamda, özlü ve yapışkan çamur.
b. 226/3181
- balık** : Balık.
b. 247/3477, 251/3548
- [= 2]

- baña** : Bana (1. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.)
b. 142/2083, 156/2285, 165/2431, 166/2439, 187/2596, 193/2687,
193/2687, 193/2688, 193/2689, 193/2690, 193/2691, 201/2810,
203/2832, 211/2956, 214/2999, 214/3000, 215/3022, 219/3065,
219/3076, 220/3090, 220/3092, 223/3129, 224/3150, 225/3155,
231/3247, 238/3358, 245/3460, 257/3636, 266/3768, 268/3791,
268/3795
[= 31]
- bar-** : Varmak, gitmek, ulaşmak.
b.-up 220/3082
- barış-** : Aradaki dargınlık veya savaşa son vermek, anlaşmak, uyuşmak.
b.-dı 222/3119
- barmağ** : Parmak.
b. +ınca 218/3055
- baş-** : Basmak.
b.-ar 154/2258, 241/3395
b.-dı 161/2367
b.-dığı 243
b.-mış 164/2407
[= 5]
- baş** : Baş, kafa, başlangıç.
b. 133/1950, 140/2049, 148/2167, 151/2222, 151/2223, 181/2516,
191/2662, 236/3327, 247/3477, 250/3534, 251/3548, 267/3784
b. + a 199/2778, 200/2794, 203/2835, 221/3100, 240/3378, 241/3394
b. + da 160/2353, 248/3496
b. + dadır 241/3391
b. + dan 199/2778, 200/2794, 203/2835, 240/3378, 260/3669
b. + ı 137/2006, 141/2076, 145/2121, 146/2136, 163/2396, 191/2658,
145/2122, 145/2130, 206/2884
b. + ıdır 203/2829, 224/3146
b. + ıla 180/2500, 230/3239
b. + ım 168/2469
b. + ımıza 183/2543, 186/2588
b. + ın 137/2005, 143/2104, 149/2183, 152/2235, 191/2655, 191/2658,
202/2824, 230/3240, 238/3356, 254/3585, 264/3737
b. + ına 136/2000, 139/2038, 141/2075, 142/2086, 145/2129, 148/2178,
160/2347, 161/2366, 167/2459, 190/2650, 200/2787, 215/3011,

242/3414, 249/3516, 252/3557, 261/3684, 267/3780

b. + ından 227/3190

b. + ını 137/2006, 145/2121, 150/2203, 158/2325, 163/2396, 190/2650,
202/2825, 212/2977, 240/3381

b. + ınıñ 195/2711

b. + lar 140/2052, 240/3390

b. + ları 228/3204, 251/3549

b. + ların 223/3129

b. + larına 136/1999, 182/2529

[= 88]

başla- : Başlamak.

b. 194/2704, 232/3269, 232/3269, 254/3586

b.-dı 145/2135, 146/2136

b.-dılar 250/3532

[= 7]

batman : Yerine veya ölçülen mala göre birimi değişen eski bir ağırlık ölçüsü.

b. 183/2534

b. + ıdı 158/2323

[= 2]

baṭūl : Özel isim.

b. 185/2564, 190/2644, 190/2651, 191/2655

[= 4]

baṭūlzengi : Özel isim.

b. 184/2563

b. + ye 227/3193

[= 2]

bat- : Batmak.

b.-ar 217/3035

b.-dı 247/3488

[= 2]

baygunlıg : Baygınlık.

b. + ını 155/2276

bayrağ : Bayrak.

b. + ı 229/3229

bazār : < Far. Pazar, çarşı

b. 213/2978

be-ğayet : < Ar. Pek çok, aşırı, son derecede.

b.132/1930, 137/2014, 187/2595, 202/2827, 222/3122

[= 5]

be-hakkı : < Far. + Ar. Hakkı için.

b. 143/2096

bed : < Far. Fena, yaramaz, çirkin.

b. + i 182/2527

bed^p : < Ar. Başlama, başlayış.

b. 193/2692, 194/2704, 244/3440

[= 3]

bedreka : < Far. Yol gösteren, kılavuz, delil.

b. + sız 131/1913

beg : Bey.

b. 138/2020, 156/2296, 254/3590, 263/3721

b. + i 184/2550, 203/2841, 208/2906, 208/2908, 208/2910, 224/3141,
226/3172, 256/3608

b. + ine 182/2532, 218/3064

b. + iniğ 182/2520, 212/2974, 218/3054

b. + ler 136/1989, 222/3119, 252/3565, 267/3786

b. + leri 135/1985, 149/2184, 169/2486, 182/2523, 209/2925, 221/3097,
257/3629

b. + lerin 189/2626, 204/2857, 210/2945, 256/3621, 257/3626, 258/3642

b. + lerine 257/3627

b. + lerini 140/2055

b. + leriniğ 135/1977, 241/3403

b. + leriyle 248/3494, 151/2217

[= 40]

behey : Be, ey, hey ünlemlerinin genellikle hiddet, öfke, azarlama ifade eden şekli.

b. 139/2033, 227/3185, 259/3661, 263/3714, 263/3724

[= 5]

behiyye : < Ar. Güzel.

b. + si 229/3220

behmen : < Far. İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu Erdşir'in lakabı.

b. 241/3403

b. + de 242/3406

b. + i 242/3416

b. + iğ 242/3409

- [=4]
- behrām** : < Far. Acem pehlivanlarından birinin adı.
b. 158/2319
- behre** : < Far. Hisse, pay, kısımet, nasip.
b. + si 157/2310
- behre-dār** : < Far. Behreli, hisseli, paylı.
b. 151/2216
- beḳa** : < Ar. Devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.
b. + dan 157/2310
- bekle-** : Beklemek.
b.-rim 228/3207
b.-di 220/3083
- [=2]
- bel** : Bel, sırt.
b. + ine 214/3003, 235/3315
b. + lerin 212/2971
- [=3]
- belā** : < Ar. Gam, keder, musibet, ceza.
b. 134/1966, 187/2607, 207/2895, 219/3075, 265/3751
b. + ya 246/3462, 249/3507
b. + yı 259/3658
- [=8]
- belā-gū** : < Ar. + Far. Bela söyleyen, bela diyen.
b. 244/3435
- bele** : Böyle.
b. 268/3794, 268/3799
- [=2]
- belī** : < Far. Evet.
b. 151/2221, 157/2302
b. + yi 194/2699
- [=3]
- belki** : < Far. İhtimal, umulur, olabilir, bir ihtimale göre, muhtemelen.
b. 145/2132, 203/2831, 220/3083, 245/3447
- [=4]
- belli** : Anlaşılacak ve görülecek şekilde açık olan, meydanda, aşıkâr.
b. + sin 148/2173
- belür-** : Meydana çıkmak, görünmek.

- b.-di 165/2426, 251/3537, 259/3667
[= 3]
- belürsüz** : Açıkça görünmeyen, belli olmayan, belirsiz.
b. 132/1940
- ben** : Ben (Birinci tekil şahıs zamiri).
b. 138/2032, 140/2060, 142/2082, 145/2123, 223/3129, 249/3507,
249/3507
b. + den 257/3627
b. + i 144/2106, 155/2269, 155/2277, 156/2292, 183/2537, 222/3116,
239/3369, 262/3712
b. + im 151/2211, 155/2273
[= 18]
- beñz** : Beniz, yüz, yüzün rengi.
b. + i 249/3519
b. + inde 229/3224
[= 2]
- beñzer** : Eş, emsal.
b. 245/3458, 268/3801
[= 2]
- bend** : < Far. Bağ, yular, bağlama.
b. 165/2429, 183/2544, 221/3107, 243/3428
b. + in 141/2068
b. + ini 210/2944, 210/2945, 222/3118, 266/3766
[= 9]
- bende** : < Far. Köle, kul, bağlı.
b. 167/2457
b. + i 143/2093, 143/2094
[= 3]
- bendelik** : Kulluk, kölelik.
b. + den 143/2094
- benī** : < Ar. Oğullar.
b. 220/3086
- ber** : < Far. Üzere.
b. 210/2943, 237/3340, 164/2408
[= 3]
- ber-dār** : < Far. Asılmış [insan].
b. 131/1918, 242/3417

- b. + ı 243/3430
[= 3]
- berāber** : < Far. Birlikte bulunan, bir arada, bir hizada, farksız.
b. 133/1956, 139/2039, 139/2041, 146/2148, 146/2150, 147/2165,
190/2649, 200/2786, 201/2802, 207/2891
[= 10]
- berāy** : < Far. İçin, maksadıyla.
b. + ı 152/2233
- berg** : < Far. Yaprak.
b. + i 250/3527
b. + den 161/2358
[= 2]
- beri** : İki uzaklıktan daha yakın olanı, yakın, daha yakın yer.
b. 199/2775
b. + de 266/3762
b. + den 145/2125, 145/2135, 146/2138, 146/2140, 148/2175, 148/2176,
167/2462, 196/2725, 207/2902, 208/2910, 209/2924, 227/3189,
233/3271, 248/3496, 252/3559, 252/3565, 252/3566, 262/3699,
265/3745, 265/3750, 217/3049
[= 23]
- berī** : < Ar. Salim, kurtulmuş; temiz.
b. 189/2635
- berķ** : < Ar. Şimşek.
b. 134/1959, 238/3350, 247/3479
b. + i 134/1961, 187/2605
[= 5]
- besī** : < Far. Çokluk, fazlalık; birçok.
b. 150/2209, 161/2368, 186/2579, 261/3696
[= 4]
- besin** : Yiyecek, içecek, gıda.
b. 221/3104
- besmele** : < Ar. “Bismillahirrahmanirrahim” cümlesinin adı, başlangıç.
b. 157/2311
- beş** : Beş (Sayı).
b. 194/2705, 230/3236, 247/3488, 248/3500, 268/3789
b. + i 132/1928
b. + ini 230/3238

- [= 7]
beşāre : Özel isim.
b. 197/2752, 211/2961, 211/2962, 215/3013, 215/3016, 223/3132,
210/2946
b. + de 215/3010
b. + niḡ 215/3015
b. + ye 215/3008
b. + yi 198/2757, 215/3010, 223/3134
- [= 13]
beṣīr : Özel isim.
b. 203/2841, 204/2856, 205/2860, 205/2861, 205/2863, 205/2865,
205/2867, 206/2883, 244/3441, 244/3446, 245/3450, 246/3468,
246/3469, 250/3528
b. + de 244/3442
b. + e 204/2847, 205/2862
b. + i 206/2878, 234/3300
- [= 19]
beṣinci : Beşinci (Sayı).
b. 185/2574
- beyān** : < Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b. 182/2526, 201/2808, 234/3292, 238/3358, 242/3414, 255/3600,
258/3641, 262/3704
- [= 8]
beyn : < Ar. Ara, aralık, arada, araya, arasında.
b. + imizde 235/3312
- beyn** : Beyin.
b. + ini 136/2001
- beyt** : < Ar. Mesken, hane, ev, oda.
b. 251/3544
b. + i 157/2299
b. + den 254/3581
b. + iḡ 197/2746
b. + ini 254/3592
- [= 5]
beze- : Süslemek, donatmak.
b.-di 212/2971
- bırak-** : Bırakmak.

- b.-dı 131/1917
- bī-çār** : < Far. Çaresiz, zavallı.
b. + lar 192/2671
b. + lardı 192/2670
[= 2]
- bī** : < Far. Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki “-sız, -maz” eklerinin anlamını karşılayan ön ek.
- bī-aded** : Hesapsız.
b. 239/3369
- bī-ilāc** : İlaçsız, çaresiz.
b.187/2596
- bī-cürm** : Suçsuz.
b. + i 138/2028
- bī-çāre** : Çaresiz, zavallı.
b.yim 156/2293
- bī-dārlik** : Uyanıklık.
b.231/3254
- bī-devlet** : Mutsuz, zavallı.
b. + i 201/2801
- bī-dīn** : Dinsiz.
b. + e 167/2454
- bī-dirīg** : Esirgemeyen, elinden geleni yapan.
b.147/2153, 237/3343
[= 2]
- bī-edeb** : Edepsiz, terbiyesiz.
b.162/2386, 165/2419, 197/2752, 203/2834, 264/3740
b. + i 161/2363
[= 6]
- bī-elem** : Ağrısız, acısız, sızısız.
b. 202/2820
- bī-feth** : Fethedilmez, açılmaz.
b.169/2490
- bī-fiten** : Fitnessiz.
b. 266/3771
- bī-gümān** : Şüphesiz.
b.147/2156, 153/2243, 200/2784, 205/2866, 214/2998, 238/3360,
239/3375

- [= 7]
bī-ḥaber : Habersiz.
b.193/2684, 193/2688
- [= 2]
bī-hūṣ : Şaşkın, sersem, deli.
b.157/2312
- bī-iştibāh** : Şüphesiz.
b.186/2585, 201/2805
- [= 2]
bī-meded : Yardımsız.
b.147/2152
- bī-naẓīr** : Eşsiz, eşi bulunmayan.
b.268/3802
- bī-nevā** : Nasipsiz, çaresiz, zavallı.
b.144/2117, 145/2128
- [= 2]
bī-raẓı : Rızasız, izinsiz.
c. 204/2853, 210/2938, 211/2955
- [= 3]
bī-ser : Başsız.
b.187/2606
- bī-şübhe** : Şüphesiz, kesin.
b.269/3803
- bī-şümār** : Hadsiz, sayısız, pek çok.
b.167/2456, 182/2528, 236/3316, 266/3761
- [= 4]
bī^ḥat : < Ar. Kabul ve tasdik muamelesi.
b. 160/2351
- bīdār** : < Far. Uyanık, uyumayan, uykusuz.
b. 193/2690
b. +1 244/3437
- [= 2]
bīhūde : < Far. Boşuna, boş yere, beyhude.
b. 220/3090, 228/3200, 228/3200
- [= 3]
bīm : < Far. 1. Korku. 2. Tehlike.
b. 163/2390

- biç-** : Biçmek.
b.-di 226/3174, 252/3560, 237/3343
b.-üp 230/3238
[=4]
- biçme** : Biçme işi.
b. + dedir 231/3249
- bid'at** : < Ar. Sonradan meydana çıkan şey.
b. 263/3714
b. + lar 253/3575
[=2]
- bihişt** : < Far. Cennet, uçmak.
b. 255/3602
- bihzād** : Özel isim.
b. + ı 268/3793
- bi'l-āriye** : ?
b. 235/3305
[=72]
- bi'l-ittifak** : < Ar. Beraberce, uyuşarak.
b. 266/3760
- bi'z-zarūr** : < Ar. Zaruri olarak, zorunlu olarak.
b. 136/1992
- bil-** : Bilmek, anlamak, bir şey hakkında bilgi sahibi olmak.
b. 131/1914, 131/1915, 138/2021, 138/2024, 138/2028, 138/2030,
139/2039, 139/2039, 140/2048, 146/2141, 147/2165, 150/2210,
153/2240, 153/2242, 154/2266, 156/2284, 158/2322, 159/2335,
159/2341, 161/2358, 162/2374, 162/2384, 163/2391, 180/2499,
183/2541, 183/2547, 184/2560, 185/2575, 186/2581, 186/2582,
188/2613, 188/2613, 188/2621, 196/2732, 197/2745, 198/2761,
199/2780, 200/2785, 204/2853, 205/2864, 207/2899, 209/2918,
209/2918, 211/2953, 217/3036, 217/3036, 218/3059, 218/3059,
223/3127, 224/3140, 225/3156, 226/3178, 228/3203, 228/3211,
231/3252, 237/3335, 239/3362, 248/3500, 248/3501, 252/3562,
253/3574, 257/3630, 259/3658, 259/3660, 260/3668, 260/3668,
261/3691, 267/3777, 267/3777, 267/3782, 268/3793194/2698
b.-di 235/3315, 264/3735
b.-digüne 243/3422
b.-dik 153/2244

b.-diler 194/2701, 266/3772
b.-dim 231/3255
b.-elim 222/3114
b.-emediler 145/2124
b.-emez 217/3046
b.-en 211/2962
b.-enler 153/2242
b.-esin 160/2350, 186/2586, 197/2738
b.-esiz 159/2337, 163/2398
b.-eyim 154/2267, 256/3610
b.-gil 154/2264, 211/2954
b.-iñ 166/2445, 206/2875, 216/3025, 253/3568, 262/3711, 240/3377
b.-irdiñ 214/2996
b.-medi 139/2047, 145/2126, 158/2315
b.-meyeler 187/2599
b.-meyen 211/2962
b.-meyerek 202/2816
b.-meyüz 186/2593
b.-mez 203/2837, 218/3062
b.-mezdi 212/2972, 255/3601
b.-sün 211/2962
b.-üp 184/2558
b.-ür 232/3262
b.-ürsin 229/3218
b.-ürüm 211/2952
[= 117]

bildir- : Açıklamak, anlatmak.

b.-di 163/2397

bile : Hatta, hem de, üstelik; dahi, de; birlikte, bir arada.

b. 132/1935, 167/2460, 212/2967, 225/3165, 225/3165, 237/3335,
242/3410, 250/3525

b. + since 224/3141, 251/3538

[= 10]

bilig : Bilgi.

b. + imi 132/1942

biñ : Bin (Sayı).

b. 132/1933, 133/1945, 134/1966, 135/1981, 158/2323, 159/2331,

164/2408, 164/2415, 164/2415, 184/2550, 184/2554, 184/2559,
184/2560, 188/2614, 188/2616, 188/2617, 188/2621, 189/2633,
196/2732, 207/2895, 219/3075, 224/3141, 225/3167, 230/3236,
243/3424, 246/3474, 247/3483, 247/3488, 247/3491, 247/3491,
251/3538, 251/3545, 258/3644, 260/3668, 260/3671, 265/3751,
269/3803, 151/2212

b. + in 219/3074

[= 39]

bin- : Binmek.

b.-di 164/2413, 248/3494

b.-diler 200/2793, 150/2208, 258/3647

b.-üp 256/3622

[= 6]

bir : Bir (Sayı).

b. 131/1924, 131/1925, 131/1925, 131/1926, 131/1926, 131/1926,
132/1929, 132/1930, 132/1938, 133/1943, 133/1956, 134/1959,
134/1962, 134/1967, 134/1971, 134/1972, 135/1975, 135/1982,
135/1984, 136/1994, 136/1995, 136/1996, 136/1997, 137/2003,
137/2004, 137/2005, 137/2007, 137/2009, 137/2014, 138/2022,
138/2022, 138/2025, 139/2036, 139/2038, 139/2045, 140/2058,
140/2059, 140/2062, 141/2069, 141/2070, 141/2073, 141/2074,
141/2076, 142/2087, 143/2100, 143/2100, 144/2110, 144/2114,
144/2115, 144/2118, 145/2129, 145/2131, 146/2145, 146/2147,
147/2156, 147/2158, 147/2160, 147/2163, 147/2165, 148/2167,
148/2171, 149/2190, 149/2194, 150/2196, 150/2198, 151/2214,
151/2225, 152/2227, 153/2242, 153/2242, 153/2247, 153/2249,
154/2255, 154/2255, 154/2259, 154/2261, 154/2266, 155/2281,
156/2287, 156/2296, 157/2301, 157/2303, 157/2308, 157/2309,
157/2312, 158/2314, 158/2319, 158/2321, 158/2322, 158/2325,
159/2329, 159/2330, 159/2332, 159/2336, 159/2337, 159/2340,
159/2341, 160/2346, 160/2347, 160/2348, 160/2353, 160/2356,
161/2358, 161/2360, 161/2361, 161/2361, 161/2367, 161/2368,
163/2390, 163/2391, 163/2395, 163/2399, 163/2402, 164/2404,
164/2407, 164/2414, 164/2414, 165/2419, 165/2421, 165/2422,
165/2432, 166/2433, 166/2434, 166/2435, 167/2453, 168/2467,
168/2475, 169/2478, 169/2483, 169/2491, 169/2491, 180/2497,
180/2502, 182/2524, 182/2526, 182/2526, 182/2531, 182/2532,

182/2533, 183/2534, 183/2535, 183/2536, 183/2536, 183/2541,
184/2553, 184/2555, 184/2555, 185/2564, 185/2564, 185/2570,
185/2571, 186/2586, 186/2591, 187/2595, 187/2605, 187/2605,
188/2620, 188/2620, 189/2624, 189/2625, 189/2635, 190/2637,
190/2646, 190/2646, 190/2647, 190/2648, 191/2653, 191/2653,
191/2654, 191/2656, 191/2656, 191/2658, 191/2659, 192/2672,
192/2674, 192/2679, 193/2683, 194/2704, 194/2706, 195/2717,
195/2717, 195/2718, 196/2726, 196/2727, 196/2728, 196/2729,
196/2731, 196/2734, 196/2737, 197/2739, 197/2741, 197/2743,
197/2751, 198/2753, 198/2754, 198/2755, 198/2756, 198/2758,
198/2759, 198/2764, 198/2766, 199/2768, 199/2772, 199/2773,
199/2776, 199/2780, 200/2788, 200/2791, 200/2795, 200/2796,
202/2814, 202/2818, 202/2826, 203/2836, 203/2837, 203/2838,
203/2838, 203/2840, 203/2841, 203/2842, 204/2843, 204/2843,
204/2852, 204/2853, 204/2856, 204/2857, 204/2857, 205/2859,
205/2859, 205/2862, 205/2862, 205/2866, 205/2868, 205/2868,
205/2870, 206/2877, 206/2877, 206/2879, 206/2879, 207/2890,
207/2892, 207/2898, 208/2912, 210/2940, 210/2940, 210/2947,
212/2964, 213/2978, 213/2980, 213/2984, 213/2989, 213/2989,
214/3005, 215/3009, 215/3014, 215/3017, 216/3028, 217/3039,
217/3047, 218/3050, 218/3054, 218/3055, 218/3056, 218/3057,
218/3064, 219/3065, 219/3068, 219/3070, 219/3070, 220/3081,
220/3085, 220/3087, 220/3087, 220/3089, 221/3096, 221/3096,
221/3102, 221/3103, 221/3105, 221/3106, 222/3119, 223/3126,
223/3126, 223/3131, 223/3135, 223/3136, 224/3140, 224/3152,
226/3172, 226/3177, 226/3179, 226/3180, 226/3181, 226/3183,
226/3184, 227/3186, 227/3188, 227/3188, 228/3203, 228/3208,
228/3211, 230/3233, 230/3233, 230/3237, 230/3237, 230/3238,
230/3241, 231/3246, 232/3258, 233/3272, 233/3285, 234/3286,
234/3289, 235/3301, 235/3301, 235/3304, 235/3313, 235/3315,
236/3317, 236/3323, 236/3323, 236/3324, 236/3330, 237/3338,
237/3342, 237/3343, 238/3350, 238/3351, 238/3352, 238/3354,
238/3356, 238/3356, 239/3371, 239/3373, 239/3374, 240/3376,
240/3383, 240/3388, 240/3389, 240/3390, 241/3393, 241/3398,
241/3400, 241/3404, 242/3406, 242/3407, 242/3408, 242/3411,
242/3412, 242/3414, 242/3414, 242/3417, 243/3423, 243/3428,
244/3443, 244/3445, 245/3447, 245/3448, 245/3449, 245/3456,

245/3457, 245/3458, 245/3459, 246/3470, 246/3472, 246/3473,
 246/3476, 247/3480, 247/3481, 247/3482, 247/3487, 248/3495,
 248/3500, 248/3503, 248/3504, 248/3505, 249/3513, 249/3516,
 249/3521, 250/3523, 250/3523, 250/3527, 250/3528, 250/3529,
 250/3530, 250/3532, 251/3537, 251/3541, 252/3557, 252/3560,
 252/3566, 253/3570, 254/3582, 254/3586, 254/3587, 254/3587,
 254/3590, 254/3591, 255/3599, 255/3600, 255/3601, 255/3607,
 256/3608, 256/3609, 256/3612, 256/3614, 256/3615, 256/3618,
 256/3621, 256/3621, 257/3624, 257/3624, 257/3625, 257/3625,
 257/3631, 257/3631, 257/3633, 257/3636, 258/3645, 258/3650,
 258/3650, 258/3651, 258/3652, 259/3654, 259/3657, 259/3661,
 259/3664, 259/3667, 260/3670, 260/3675, 260/3676, 260/3677,
 261/3683, 261/3687, 262/3703, 262/3704, 262/3704, 264/3730,
 264/3733, 264/3742, 265/3744, 265/3748, 267/3773, 267/3775,
 267/3777, 267/3780, 268/3789, 268/3792, 268/3797, 268/3800
 b. + rahīm 210/2942
 b. + den 137/2004, 259/3653, 259/3663
 b. + e 137/2004, 200/2790, 259/3654
 b. + i 133/1954, 134/1971, 135/1986, 147/2159, 148/2173, 149/2181,
 152/2231, 158/2322, 168/2475, 169/2483, 186/2583, 186/2583,
 188/2621, 190/2642, 192/2667, 192/2668, 192/2668, 198/2762,
 199/2778, 200/2790, 208/2903, 208/2905, 215/3021, 217/3048,
 227/3189, 227/3196, 230/3242, 241/3398, 246/3469, 248/3496,
 251/3543, 251/3543, 257/3637, 259/3657
 b. + imizi 151/2218
 b. + in 134/1971, 136/1991, 163/2402, 182/2524, 182/2531, 188/2620,
 188/2620, 189/2625, 192/2672, 198/2766, 200/2791, 213/2980,
 223/3131, 228/3211, 240/3390, 248/3504, 250/3532, 267/3775
 b. + inde 159/2342
 b. + inden 191/2653, 247/3482
 b. + ine 135/1975, 144/2108, 147/2160, 149/2181, 149/2194, 153/2249,
 200/2796, 202/2818, 208/2903, 236/3317, 245/3455, 263/3718
 b. + ini 230/3243, 240/3382, 247/3481
 b. + iniņ 251/3541, 257/3624, 257/3624, 262/3703
 b. + isi 132/1933, 135/1984, 136/2002, 192/2668, 197/2751, 201/2798,
 205/2868, 214/3006, 215/3012, 217/3042, 226/3175, 230/3236,
 233/3280, 250/3527, 251/3545, 261/3696

- b. + iyle 131/1924, 139/2036, 191/2653, 193/2683, 198/2754, 235/3312
[= 554]
- biraz** : Bir parça, azıcık.
b. 136/1989, 136/1996, 139/2040, 139/2043, 140/2061, 143/2101, 143/2102, 144/2115, 144/2116, 146/2146, 151/2211, 155/2272, 155/2276, 188/2609, 206/2873, 216/3023, 226/3182, 229/3220, 233/3279, 235/3303
b. + ı 240/3380
b. + ın 144/2119
[= 22]
- birer** : Bir sayısının, her birine bir veya her defasında bir tane anlamına gelen üleştirme şekli.
b. 249/3521, 267/3778
[= 2]
- birkaç** : Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen, az sayıda.
b. 205/2872, 212/2965, 219/3067, 236/3328, 265/3751, 197/2743
[= 6]
- birlik(k)** : Bir ve tek olma durumu, bütünlük, beraberlik.
b. + e 153/2243
b. + de 196/2733
[= 2]
- biryân** : <Far. Tava, tepsi gibi şeylerde susuz veta az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
b. 212/2976, 213/2992, 228/3205
b. + ıdır 229/3222
b. + ları 228/3209
[= 5]
- bişir-** : Pişirmek.
b.-üp 213/2984
- birtaşım** : Bazı.
b. 138/2025
- bi't-tamām** : <Ar. Tamamıyla.
b. 186/2590
- bit-** : Bitmek, ortaya çıkmak.
b.-diler 249/3510
- bitür-** : Bitirmek.
b.-elim 196/2723

- b.-üç 255/3595
[= 2]
- biz** : Biz (Birinci çokluk şahıs zamiri).
b. 131/1925, 131/1925, 135/1979, 158/2316, 181/2505, 181/2507, 182/2527, 183/2546, 184/2556, 186/2593, 189/2622, 189/2632, 206/2875, 206/2875, 211/2948, 224/3144, 225/3166, 225/3169, 229/3219, 236/3327, 236/3327
b. + den 235/3311
b. + e 135/1979, 151/2220, 151/2221, 162/2382, 168/2469, 186/2586, 186/2589, 243/3425, 254/3586, 254/3587, 255/3607, 151/2220, 210/2934, 254/3585
b. + i 155/2274, 181/2506, 181/2515, 186/2592, 240/3383, 257/3637, 269/3811
b. + im 155/2273, 183/2543, 204/2847, 244/3435
b. + imle 231/3245
b. + ler 247/3489
b. + lere 162/2383, 167/2449, 181/2505, 183/2547, 232/3268
[= 54]
- boğ** : İnsan veya hayvan dışkısı, pislik.
b. + ı 213/2988
- bolğur** : Özel isim.
b. 185/2578
- borgul** : Özel isim.
b. + a 227/3192
- boy** : Boy, uzunluk.
b. + ı 241/3397
- boy(u)n** : Boyun, vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.
b. + a 191/2663
b. + un 246/3467
b. + uña 196/2737
[= 3]
- boz-** : Bozmak, bir şeyi işlemez, işe yaramaz duruma getirmek.
b.-alım 152/2238
b.-an 240/3387
b.-dı 221/3104
b.-madı 194/2700

- b.-mağ 152/2235
[= 5]
- bozdur-** : İşlemez duruma getirtmek.
b.-dı 209/2932
- bölük** : Bölünmüş bir bütünün parçası, parça, kısım; takım, zümre.
b. 134/1969, 237/3344, 237/3344
[= 3]
- bölün-** : İki veya daha fazla ayrı parça durumuna getirilmek.
b.-di 139/2038
- böyle** : Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda.
b. 131/1927, 132/1941, 137/2013, 144/2115, 145/2129, 154/2264,
156/2288, 156/2295, 159/2336, 160/2352, 163/2391, 163/2402,
165/2432, 166/2440, 169/2479, 180/2494, 182/2530, 183/2546,
183/2548, 187/2594, 187/2603, 188/2614, 189/2633, 190/2644,
195/2716, 195/2720, 196/2724, 197/2740, 199/2772, 199/2782,
202/2818, 206/2882, 209/2922, 210/2937, 210/2943, 211/2951,
212/2974, 212/2977, 212/2977, 213/2989, 218/3057, 219/3067,
219/3073, 220/3083, 220/3092, 221/3105, 224/3154, 225/3167,
226/3183, 228/3212, 229/3218, 229/3221, 231/3248, 235/3314,
239/3365, 240/3379, 245/3460, 248/3493, 249/3508, 255/3606,
256/3612, 256/3619, 263/3713, 268/3795, 269/3804
b. + ce 219/3067
[= 66]
- bre** : Ey, hey, be.
b. 157/2298, 158/2319, 213/2983, 229/3226, 246/3467, 222/3112
[= 6]
- bu** : Bu.
b. 131/1921, 131/1924, 132/1931, 132/1934, 132/1937, 132/1940,
132/1941, 133/1944, 133/1945, 133/1947, 135/1974, 135/1977,
135/1978, 135/1987, 136/1995, 137/2009, 137/2011, 137/2012,
138/2023, 138/2025, 139/2033, 139/2040, 139/2044, 140/2058,
140/2059, 140/2060, 140/2061, 141/2064, 141/2069, 142/2081,
142/2084, 142/2085, 142/2090, 142/2091, 143/2094, 143/2095,
143/2096, 143/2099, 143/2099, 143/2103, 144/2112, 144/2117,
144/2117, 144/2118, 145/2128, 145/2131, 146/2150, 147/2151,
147/2154, 148/2170, 148/2174, 149/2183, 150/2199, 150/2210,
151/2212, 151/2219, 151/2220, 151/2222, 151/2224, 152/2233,

152/2236, 153/2240, 153/2241, 153/2248, 153/2250, 155/2270,
155/2270, 155/2271, 155/2273, 155/2277, 155/2281, 156/2296,
158/2316, 158/2327, 159/2328, 160/2343, 160/2343, 160/2356,
161/2359, 161/2359, 161/2366, 161/2372, 161/2372, 162/2379,
163/2389, 163/2392, 164/2407, 166/2435, 166/2437, 166/2437,
166/2441, 167/2458, 168/2472, 168/2477, 169/2480, 180/2499,
180/2499, 181/2507, 181/2510, 181/2514, 182/2519, 182/2529,
183/2540, 183/2541, 184/2549, 184/2556, 185/2565, 186/2591,
187/2598, 187/2603, 188/2611, 188/2612, 189/2622, 189/2627,
189/2627, 190/2638, 190/2648, 191/2655, 192/2676, 192/2679,
192/2680, 193/2685, 193/2689, 194/2708, 195/2709, 195/2712,
195/2712, 195/2721, 196/2723, 196/2737, 197/2739, 198/2765,
199/2774, 199/2777, 199/2781, 200/2785, 201/2801, 201/2801,
201/2803, 202/2814, 202/2815, 202/2815, 202/2816, 202/2816,
202/2821, 202/2821, 202/2826, 202/2827, 203/2829, 203/2829,
203/2831, 203/2833, 204/2851, 206/2884, 207/2900, 208/2916,
209/2922, 209/2922, 209/2925, 209/2931, 210/2936, 210/2944,
212/2964, 212/2969, 212/2970, 212/2971, 213/2985, 213/2988,
213/2990, 213/2990, 213/2991, 214/2999, 214/3000, 214/3004,
214/3007, 215/3014, 216/3024, 216/3029, 216/3031, 216/3032,
216/3033, 217/3035, 217/3040, 217/3040, 218/3053, 218/3054,
219/3077, 219/3079, 219/3079, 220/3080, 220/3084, 220/3086,
220/3089, 222/3121, 223/3128, 223/3130, 224/3144, 224/3152,
224/3154, 225/3157, 225/3163, 226/3180, 226/3184, 227/3188,
228/3211, 229/3215, 229/3218, 229/3224, 230/3236, 231/3251,
231/3252, 231/3252, 231/3255, 232/3257, 232/3258, 232/3260,
232/3265, 232/3268, 234/3293, 234/3296, 234/3299, 235/3308,
235/3309, 235/3311, 236/3317, 236/3318, 236/3327, 236/3328,
237/3337, 237/3338, 237/3341, 237/3344, 238/3350, 238/3353,
238/3360, 239/3362, 239/3366, 239/3371, 239/3372, 240/3376,
240/3382, 240/3387, 241/3397, 242/3420, 243/3422, 243/3430,
244/3444, 245/3461, 246/3468, 247/3487, 248/3505, 249/3509,
249/3519, 250/3525, 250/3528, 250/3535, 251/3542, 251/3550,
253/3569, 254/3582, 254/3587, 254/3591, 255/3601, 255/3605,
255/3607, 256/3608, 256/3609, 256/3610, 257/3628, 257/3636,
258/3646, 259/3658, 259/3658, 260/3670, 260/3673, 261/3688,
263/3723, 263/3726, 263/3727, 264/3728, 264/3735, 264/3736,

264/3738, 265/3755, 266/3767, 266/3768, 267/3780, 268/3789,
268/3791, 269/3812

b. + dur 142/2090, 155/2273, 159/2333, 159/2333, 159/2337, 188/2609,
189/2632, 269/3809

b. + lar 141/2071, 149/2194, 151/2213, 156/2292, 161/2364, 168/2465,
169/2479, 186/2588, 190/2646, 191/2662, 192/2670, 206/2873,
211/2958, 222/3120, 226/3170, 233/3278, 237/3333, 237/3345,
240/3383, 242/3407, 246/3471, 255/3597, 265/3748, 268/3798,
268/3799

b. + lara 241/3392, 266/3765

b. + ları 235/3310

b. + larıñ 264/3737

b. + ıa 144/2114, 148/2167, 158/2327, 162/2373, 166/2435, 195/2717,
229/3225

b. + ıda 169/2489

b. + nca 132/1936, 137/2007, 139/2034, 143/2104, 223/3126, 254/3580

b. + nda 132/1933, 137/2010, 233/3285

b. + ndan 266/3768

b. + nı 148/2168, 149/2189, 155/2272, 205/2861, 221/3108, 227/3185,
227/3187, 229/3226, 240/3379, 245/3458, 245/3461, 255/3595,
255/3595, 255/3600, 256/3613, 266/3769

b. + nlar 131/1923, 132/1939, 133/1951, 162/2375, 162/2376, 164/2415,
167/2461, 180/2494, 186/2583, 186/2586, 189/2634, 192/2669,
199/2769, 199/2770, 201/2812, 202/2819, 206/2879, 226/3183,
242/3415, 246/3474, 248/3495, 251/3543, 257/3624, 258/3645,
260/3676, 269/3804

b. + nlara 150/2198, 164/2416, 168/2471, 183/2544, 189/2629,
192/2670, 207/2901

b. + nlarda 211/2953

b. + nları 132/1937, 163/2390, 167/2461, 211/2953, 241/3400

b. + nlarıñ 169/2481, 187/2598, 205/2872, 228/3202, 248/3506

b. + nuñ 142/2084, 162/2374, 168/2476, 197/2747, 204/2855, 205/2864,
220/3082, 229/3222, 255/3593, 257/3631, 267/3776, 257/3625

b. + nuñla 148/2167

[=419]

būzine

: <Far. Maymun.

b. 137/2008

- buğlan-** : Buğulanmak, buğulu duruma gelmek, üzerinde su buharı peyda olmak.
b.-ur 229/3223
- buğz** : < Ar. Kin, nefret, sevmeme.
b. 138/2024, 138/2031, 142/2080, 166/2446, 187/2600, 218/3062
b. + umuz 137/2016
b. + uñ 137/2016
[= 8]
- bugün** : Bugün, içinde bulunulan gün.
b. 163/2388, 186/2589, 190/2643, 199/2781, 212/2963, 217/3036,
223/3127, 229/3216, 229/3216, 232/3266, 243/3423, 243/3425,
243/3432, 244/3434, 244/3435, 254/3586, 254/3586, 258/3640,
262/3710
[= 19]
- bul-** : Bulmak, ulaşmak, anlamak.
b. 181/2508, 193/2693, 214/3002, 217/3044
b.-a 144/2114, 154/2259, 181/2507, 242/3420, 254/3583
b.-am 204/2847
b.-an 194/2695
b.-amadılar 145/2124, 146/2137, 241/3393
b.-amazdı 259/3657
b.-asın 204/2854
b.-dı 131/1917, 131/1919, 146/2139, 164/2410, 188/2615, 194/2702,
216/3025, 234/3286, 250/3531, 250/3535, 251/3538, 254/3581
b.-dığın 234/3300
b.-dılar 169/2483, 191/2665, 265/3756
b.-duñ 199/2781
b.-madı 194/2697
b.-madılar 226/3179
b.-maz 163/2399
b.-muşlar 247/3483
b.-uñ 145/2123, 186/2589, 217/3044
b.-urlar 144/2111
[= 41]
- bulaş-** : Sürülmek, sıvaşmak, geçmek.
b.-dılar 247/3489
- bulun-** : Elde edilmek.
b.-ur 131/1914

- buluş-** : Belli bir yerde bir araya gelmek, karşılaşmak.
b.-up 235/3303
- buğ** : Sıkıntı, darlık.
b. 137/2012, 191/2657
[=2]
- buğal-** : Nefes almakta zorluk çekmek, boğulur gibi olmak, çok sıkılmak, darlanmak.
b.-mışdı 238/3347
- buğluk** : Sıkıntı, bunalım.
b. + dan 239/3362
- bunca** : Bu kadar, çok.
b. 206/2874, 218/3051
[=2]
- burda** : Bu yerde.
b. 237/3338, 152/2231, 189/2630, 231/3250
[=4]
- bura** : Bu yer.
b. + da 193/2685, 189/2629
b. + ya 220/3084
[=3]
- burc** : < Ar. Kale, kule, hisar çıkıntısı.
b. + ı 155/2268, 180/2493
b. + a 149/2195, 150/2200
b. + uğ 150/2198
[=5]
- burn** : Burun.
b. + ı 213/2982
b. + un 214/3001
b. + uğ 214/2997
b. + una 265/3753
[=4]
- buyur-** : Buyurmak, bildirmek, emretmek.
b.-dı 149/2192, 164/2411, 184/2559, 185/2568, 192/2681, 196/2728,
205/2858, 214/3002, 219/3068, 228/3208, 242/3416, 263/3722,
264/3730, 264/3731, 266/3760, 267/3774
[=16]
- bühtân** : < Ar. Yalan, iftira.

- b. 168/2476
- bülbül** : < Ar. Güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.
b. 152/2236, 152/2236, 253/3569, 253/3571, 255/3603
b. + e 216/3026
b. + i 231/3251
[= 7]
- bünyād** : < Far. 1. Asıl, esas, temel. 2. Bina, yapı.
b. + ı 152/2237
b. + ını 163/2401, 269/3807
[= 3]
- büri-** : Bürümek, kaplamak, istila etmek, sarmak.
b.-di 197/2740, 256/3613, 264/3732
b.-diler 188/2620, 215/3015
[= 5]
- bürüdet** : < Ar. Soğukluk.
b. 235/3312
- bürün-** : Sarılmak, örtünmek, kaplanmak.
b.-müş 236/3325
- bütün** : Eksiksiz, tam, hep, tamamıyla.
b. 142/2081, 149/2184, 149/2192, 197/2745, 229/3223, 241/3404,
269/3807
[= 7]
- büyü-** : Büyümek.
b.-yüp 257/3632
- büyücek** : Oldukça büyük, büyükçe.
b. 158/2325
- büyük** : Büyük, iri.
b. 136/1997, 191/2658, 219/3070
[= 3]
- büzül-** : Büzülmek, toplanarak daralmak, kısalmak, küçülmek.
b.-eler 215/3019
- büzürg** : < Far. Büyük, ulu.
b. + vār 263/3721
- C**
- cā'iz** : < Ar. İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.
c. 160/2350
- cāh** : < Ar. İtibar, makam, mevki.

- c. + ma 181/2512, 209/2931
[= 2]
- cāhil** : < Ar. Bilimsiz, bilgisiz.
c. 154/2257, 201/2805, 201/2806
c. + i 187/2602, 201/2807
[= 5]
- cāme** : < Far. 1. Elbise, çamaşır. 2. Sürahi.
c. 145/2125
- cāmi^c** : < Ar. Cemedan, derleyen, toplayan; içine alan, içinde bulunduran.
c. 245/3450, 245/3450, 246/3467
c. + i 243
c. + den 246/3471
c. + e 162/2376, 162/2377, 162/2379, 244/3446, 265/3749, 233/3273,
245/3449, 265/3748
[= 13]
- cān** : < Far. Can, ruh; gönül.
c. 133/1950, 146/2138, 147/2156, 148/2178, 151/2222, 152/2236,
153/2245, 160/2357, 163/2390, 163/2400, 164/2407, 166/2439,
168/2469, 168/2472, 180/2500, 189/2630, 195/2709, 195/2719,
198/2757, 200/2787, 221/3106, 243/3429, 247/3479, 250/3524,
250/3534, 251/3550, 257/3628, 258/3651, 259/3664, 265/3752
c. + ı 153/2239, 158/2320
c. + a 153/2241
c. + ı 134/1958, 148/2178, 153/2240, 162/2374, 167/2459, 198/2761,
200/2797, 207/2892, 208/2915, 218/3059, 221/3108, 236/3327,
239/3372, 246/3466, 250/3531, 250/3534, 261/3690, 262/3707,
263/3726
c. + için 225/3164
c. + ım 156/2291, 231/3245
c. + ıma 202/2814
c. + ımı 239/3364
c. + ımız 189/2631
c. + ın 198/2763
c. + ınj 153/2241, 206/2885, 210/2944, 238/3357, 261/3689
c. + ınjız 240/3377
c. + ına 140/2049, 143/2103, 143/2104, 150/2201, 156/2289, 261/3683
c. + ını 142/2088, 197/2746, 267/3783

- c. + ıyla 152/2232, 167/2448
c. + ları 135/1978, 150/2205, 184/2560, 241/3402
c. + larını 240/3385, 251/3541
c. + dan 243/2241
[= 83]
- cānān** : < Far. Sevgili.
c. + ı 153/2241
- cāniye** : < Ar. Cinayet işleyen, katil.
c. 220/3085
- cānib** : < Ar. Taraf, cihet, yan.
c. 197/2749, 199/2771
c. + i 239/3373, 247/3486
c. + den 200/2793
[= 5]
- cānibān** : Taraflar, yanlar.
c. 143/2102
- cānibeyn** : Ar. İki yan, iki taraf.
c. 211/2960, 251/3540
c. + den 249/3510
c. + iñ 146/2140
[= 4]
- cāriye** : < Ar. Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız; kız.
c. 235/3305, 235/3307, 235/3309, 236/3322
[= 4]
- cāsūs** : < Ar. Hafiyeye, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerek haber veren, çâşıt.
c. + lar 222/3122
- cāy** : < Far. Yer.
c. 157/2301
- cāzū** : < Far. Cadı; sihirbaz, büyücü.
c. + dır 241/3397
- ca^ffer** : < Ar. Hz. Ali'nin kardeşi olup Muta muharebesinde bayrak tutarken iki elini de kaybederek öldürülmüştür.
c. + iñ 153/2239
- caḥd** : < Ar. Bile bile inkar etme.
c. + ı 253/3571
- cān-bāz** : < Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan, canbaz; aldatıcı.

- c. + mın 257/3634
- canavar** : Kan dökücü, cana kıyıcı, korkunç mahluk.
c. 249/3511
- cebel** : < Ar. Dağ.
c. + in 235/3315
- cedd** : < Ar. Dede, büyük baba.
c.154/2256, 155/2278
c. + i 143/2098
[=3]
- cefā** : < Ar. Eziyet, incitme.
c. 144/2114, 188/2608
[=2]
- cehālet** : < Ar. Cahillik, bilmezlik.
c. 201/2804
- cehd** : < Ar. Çalışma, çabalama.
c. + i 152/2238
c. + i 253/3570
[=2]
- cehennem** : < Ar. Ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. + e 134/1958, 258/3651, 261/3689, 265/3754, 267/3783
[=5]
- celb** : < Ar. Çekme, çekiş; kendine çekme.
c. + e 260/3681
- cellād** : < Ar. İnsanı kesen, asan kimse.
c. 264/3741, 265/3743
[=2]
- cellādlik** : < Ar. + T. Kıyıcılık, gaddarlık, merhametsizlik.
c. + da 214/2995
- cem^f** : < Ar. Toplama, yığma; birden fazla insan, hayvan ve eşyayı gösteren isim.
c. 134/1967, 135/1977, 144/2111, 164/2408, 169/2487, 182/2523, 182/2528, 183/2547, 184/2550, 184/2550, 184/2559, 185/2568, 185/2576, 186/2579, 188/2612, 189/2626, 189/2627, 195/2720, 197/2745, 204/2857, 205/2868, 217/3049, 221/3097, 225/3162, 233/3273, 247/3489, 256/3621, 257/3626, 258/3642, 258/3643, 258/3644, 262/3701
c. + i 189/2633

- c. + in 265/3743
c. + ini 234/3288
[= 35]
- cemā^ʿat** : < Ar. İnsan topluluğu.
c. 269/3810
- cemāl** : < Ar. Yüz güzelliği.
c. + in 152/2237
- cemī^ʿül-müslimīn** : Müslümanlar topluluğu.
c. 166/2442
- cemīl** : < Ar. Güzel.
c. 257/3632
c. + e 202/2826
[= 2]
- cemīle** : Özel isim.
c. 202/2822, 202/2827, 203/2833, 203/2836, 205/2862, 205/2864,
206/2879, 224/3144, 224/3148, 225/3163, 244/3441, 244/3442,
261/3691, 261/3692, 262/3704
c. + den 202/2823
c. + ye 236/3321
c. + yi 205/2869
c. + yim 234/3298
[= 19]
- cenāb** : < Ar. “Şeref, onur ve büyüklük” terimi olarak kullanılır, hazret.
c. + ı 143/2095
c. + ın 157/2300
[= 2]
- cenān** : < Ar. Kalp, yürek, gönül.
c. + dan 167/2449
- ceng** : < Far. Savaş.
c. 133/1954, 134/1968, 135/1984, 136/1999, 139/2036, 146/2141,
147/2163, 148/2166, 148/2167, 149/2194, 150/2207, 158/2317,
158/2326, 165/2420, 191/2660, 208/2906, 208/2908, 208/2916,
209/2923, 222/3113, 222/3120, 223/3131, 223/3137, 227/3195,
228/3211, 230/3232, 238/3352, 251/3551, 255/3604, 258/3648,
259/3655, 264/3731
c. + i 140/2052, 197/2750
c. + de 148/2176, 191/2657, 227/3191, 252/3559

- c. + den 165/2425, 227/3197, 264/3739
c. + e 135/1974, 148/2180, 165/2427, 200/2792, 228/3211, 229/3229,
238/3355, 252/3561, 260/3673, 260/3678
[= 51]
- cennet** : < Ar. Cennet, uçmak.
c. + dir 255/3605
- cesāret** : < Ar. Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
c. + i 245/3461
- cevāb** : < Ar. Bir soruya, bir söz veya bir yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz,
yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
c. 136/1996, 137/2009, 186/2591, 197/2741, 203/2830, 210/2947,
227/3187, 254/3591
c. + ı 142/2084, 187/2594, 240/3384
c. + ın 187/2595
[= 12]
- cevher** : < Ar. 1. Maya, öz. 2. Elmas, değerli taş.
c. 223/3134, 223/3138, 230/3237, 259/3656, 267/3773
c. + i 218/3061, 219/3067, 252/3555
c. + iñ 216/3025
c. + inden 151/2216
[= 10]
- cevlān** : < Ar. Dolaşma, dolanma, gezinme.
c. 146/2146, 199/2772
[= 2]
- ceyş** : < Ar. Asker, ordu.
c. + i 165/2425, 215/3019, 242/3415, 251/3538
c. + i 251/3545
c. + in 152/2238
c. + ine 165/2423, 237/3332
c. + ini 217/3038
[= 9]
- cezā** : < Ar. Ceza, karşılık, azap.
c. 193/2689, 204/2854, 239/3371, 241/3404
c. + ınız 211/2950
c. + sın 193/2689, 228/3202, 267/3776
c. + sına 213/2991
c. + ya 262/3706

- [= 10]
- cıda** : Kargı, mızrak, süngü.
c. 198/2759
c. + nıñ 198/2760
- [= 2]
- cıva** : Cıva, oda sıcaklığında sıvı halde, gümüş beyazı renkte olan element.
c. 147/2160
- cīf** : ?
c. 249/3518
- cidāl** : < Ar. Karşılıklı kavga, savaş.
c. 255/3598
c. + e 232/3258
- [= 2]
- ciger** : < Far. Ciğer, bağır.
c. 156/2295
c. + de 247/3482
c. + i 238/3347, 261/3695
c. + ine 146/2136
- [= 5]
- ciger-gūşe** : < Far. Evlat; sevgili.
c. 189/2622
c. + m 257/3635, 160/2351, 239/3363, 225/3159, 231/3246
c. + sidir 203/2831
- [= 7]
- cihād** : < Ar. Din uğruna düşmanla savaşma.
c. 152/2236
- cihān** : < Far. Dünya, alem.
c. 141/2072, 145/2125, 145/2133, 168/2475, 204/2844, 206/2884,
207/2902, 209/2919, 210/2937, 212/2965, 213/2981, 219/3079,
228/3203, 229/3218, 236/3325, 242/3414
c. + da 159/2332, 160/2346, 208/2904, 232/3259, 244/3433
c. + dan 196/2723
c. + ı 181/2510, 224/3151, 230/3232, 253/3577, 254/3584
c. + ıñ 159/2334, 160/2343, 181/2512, 222/3118, 234/3297
c. + suzdır 268/3793
- [= 33]
- cild** : < Ar. Deri.

- c. + in 142/2089
c. + iniḡ 221/3104
[=2]
- cin** : < Ar. Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
c. 241/3398
- cinnī** : < Ar. Cine mensup.
c. + dir 241/3397
- cism** : < Ar. Beden, gövde; madde.
c. + i 150/2204, 265/3753
c. + ini 191/2658, 228/3202
[=4]
- civān** : < Far. Genç.
c. 146/2148, 150/2210, 152/2231, 159/2338, 163/2390, 164/2407,
164/2417, 169/2480, 189/2630, 190/2648, 227/3198, 238/3360,
246/3473, 255/3599, 255/3607
[=15]
- coş-** : Coşmak.
c.-a 147/2159, 148/2169, 205/2867, 215/3018, 250/3533
[=5]
- cū^f** : < Ar. Açlık, aç kalma.
180/2498
- cūb-dār** : bkz. çūbdār
c. 226/3180, 233/3279, 248/3502, 252/3562
c. + ı 259/3662
[=5]
- cūdem** : ?
c. 188/2610, 259/3658
[=2]
- cūş** : < Far. Coşma, kaynama.
c. 164/2404, 199/2772, 211/2959, 215/3017
[=4]
- cūy** : < Far. Nehir, akarsu, ırmak.
c. + i 180/2498
c. + m 259/3665
[=2]
- cum^a** : < Ar. Perşembeden sonra gelen gün.
c. 160/2350, 162/2375, 233/3272, 244/3445

- c. + ya 156/2285, 156/2288
c. + y1 233/3273
[= 7]
- cüdā** : < Far. Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
c.162/2387, 212/2977, 227/3190, 262/3712, 269/3813
c. + sı 180/2496
[= 6]
- cülūs** : < Ar. Oturma; tahta çıkma.
c. 168/2465
- cümle** : < Ar. Bütün, hep, birikiş.
c. 133/1949, 135/1974, 135/1982, 140/2055, 145/2134, 146/2139,
148/2174, 148/2175, 152/2228, 157/2304, 157/2311, 159/2337,
160/2351, 167/2451, 168/2464, 168/2472, 168/2473, 169/2486,
180/2499, 182/2523, 182/2526, 182/2530, 183/2541, 183/2548,
185/2577, 186/2580, 208/2915, 210/2945, 219/3066, 219/3069,
222/3116, 222/3119, 228/3211, 230/3241, 240/3379, 240/3388,
240/3388, 242/3408, 245/3449, 248/3506, 250/3522, 258/3646,
260/3682, 262/3701, 264/3734, 267/3778, 267/3783, 267/3784,
267/3786, 267/3787, 268/3797, 269/3808
c. + i 133/1950
c. + ler 198/2764
c. + miz 151/2218, 189/2632, 244/3446, 248/3492
c. + 7iz 214/3005, 215/3014, 228/3210, 239/3375, 258/3652
c. + 7izi 240/3378
c. + si 133/1953, 136/1992, 147/2157, 150/2201, 159/2331, 168/2474,
169/2487, 169/2492, 185/2568, 192/2678, 196/2730, 201/2800,
202/2821, 223/3131, 225/3168, 226/3170, 241/3401, 247/3484,
255/3596, 256/3622
c. + side 196/2733, 266/3766
c. + sin 154/2263, 154/2265, 169/2482, 169/2491, 205/2862, 226/3177,
230/3243
c. + sini 132/1934, 229/3221, 235/3301, 236/3323, 259/3666, 269/3803
c. + sini7 196/2723, 197/2748, 218/3059, 219/3074
[= 103]
- cünbüş** : < Far. Eğlenti, zevk.
c. + e 199/2778
- cünd** : < Ar. Asker; asker toplulu7u.

c. + i 165/2428, 251/3537, 251/3551

[= 3]

cünüd : < Ar. Askerler.

c. 199/2782

cürm : < Ar. Suç.

c. 210/2935

c. + iñe 229/3216

c. + üme 210/2943

[= 3]

Ç

çādır : > çāder Far. Çadır, kolayca sökülüp taşınabilen barınak.

ç. 141/2065, 141/2067, 248/3493

ç. + a 207/2902, 208/2907, 208/2909, 208/2913, 208/2915, 209/2919,
211/2955, 227/3198, 236/3317, 261/3686

ç. + da 141/2071

ç. + ı 141/2065, 143/2105

ç. + imda 140/2056

ç. + m 228/3213

ç. + larda 240/3386

[= 19]

çāk : < Far. Yarık, yırtık.

ç. 131/1920, 135/1976, 157/2310, 216/3034, 250/3524, 259/3666

ç. + e 259/3666, 250/3524

[= 8]

çāker : < Far. Kul, köle, cariye, yanaşma.

ç. + leriñden 143/2094

çār : < Far. Dört.

ç. + ı 204/2845

çār-nā-çār : < Far. Çaresiz, ister istemez.

ç. 237/3332

çār-yār : < Far. Dört dost [Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali].

ç. + e 187/2600

çāre : < Far. Yol; yardım; ilaç, tedbir.

ç. 237/3331

ç. + dir 259/3660

ç. + si 150/2209, 181/2514

[= 4]

- çabala-** : Çabalamak, gayret sarf etmek, didinmek.
ç.-yarağ 265/3754
- çabuk** : < Far. Çabuk, seri, hafif.
ç. 183/2535
- çağır-** : Çağırarak, seslenmek, bağırarak.
ç.-a 146/2138, 146/2138
ç.-dı 150/2197, 228/3209, 235/3310, 132/1942
ç.-ı 240/3380
ç.-mağa 161/2372
ç.-up 144/2106, 144/2120, 197/2752, 212/2975, 212/2973
ç.-ır 240/3379
[= 14]
- çağla-** : Coşkun bir şekilde ortalığı kaplamak, coşmak.
ç.-dı 203/2840
- çağ-** : Çakmak, vurmak.
ç.-dı 267/3782
ç.-up 212/2966
[= 2]
- çal-** : 1. Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırarak. 2. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.
ç. 131/1922, 217/3039
ç.-a 203/2835
ç.-ardı 135/1973
ç.-arım 240/3378
ç.-dı 134/1958, 134/1960, 134/1969, 139/2038, 139/2045, 145/2121, 147/2153, 158/2320, 158/2321, 191/2652, 200/2797, 208/2917, 212/2977, 226/3174, 237/3343, 237/3343, 252/3560, 264/3733, 264/3742
ç.-dılar 133/1948, 135/1985, 136/1991, 140/2054, 146/2141, 200/2791, 222/3120, 224/3143, 227/3197, 249/3511
ç.-ışda 230/3238
[= 35]
- çaldır-** : Çaldırarak.
ç.-arağ 242/3419
ç.-dı 215/3020, 223/3130, 252/3563
[= 4]
- çaldırt-** : Çaldırtarak.

- çalın-** : Çalınmak, icra edilmek, vurulmak, üflenmek, seslendirilmek.
ç.-dılar 133/1952
ç.-dı 197/2750
- çalış-** : Çalışmak, çaba sarfetmek.
ç.-dılar 192/2673
ç.-urlardı 208/2904
[= 2]
- çarh** : < Far. Felek, gök.
ç. + ı 153/2250
- çarp-** : Çarpmak, şiddetle vurmak.
ç.-dı 146/2149, 207/2892
[= 2]
- çatal** : İki veya daha fazla dişi olan yaba, diren vb. alet.
ç. 238/3351
- çayır** : Çayır, çimen, mera.
ç. 255/3602
- çehre** : < Far. Yüz, surat.
ç. + si 157/2310
- çek-** : Çekmek.
ç. 131/1921, 180/2499, 199/2780, 217/3040
ç.-di 139/2037, 139/2038, 142/2089, 146/2150, 147/2153, 198/2760,
203/2835, 224/3148, 160/2355, 256/3612
ç.-diler 164/2411
ç.-diñ 261/3688
ç.-e 146/2139
ç.-ecek 267/3784
ç.-er 232/3262
ç.-erdi 182/2533
ç.-erek 246/3475
ç.-me 214/2999, 234/3293, 269/3806, 151/2214, 158/2324
ç.-mişdi 230/3230
ç.-üp 163/2389, 187/2605, 230/3240, 158/2314
[= 31]
- çekdir-** : Çektirmek.
ç.-ir 241/3404
ç.-me 143/2098, 193/2687
ç.-meñ 144/2114

- [=4]
çekil- : Çekilmek.
ç.-di 144/2120
ç.-diler 247/3481
- [=2]
çend : <Far. Birkaç.
ç. 252/3553
- çengel** : <Far. Çengel, kanca.
ç. 214/2998, 228/3204
- [=2]
çengelle- : Çengelini takmak, tutturmak.
ç.-di 214/3001
- çeri** : Asker.
ç. 132/1932, 146/2140, 151/2221, 205/2871, 238/3347
ç. + de 240/3379
ç. + den 240/3376
ç. + m 218/3051
ç. + ler 259/3653, 197/2750
ç. + lere 247/3490
ç. + si 168/2472, 188/2612, 196/2732, 207/2900, 230/3236, 236/3325,
217/3042
ç. + sin 262/3699
ç. + sine 237/3333
ç. + sini 166/2437
ç. + ye 237/3337, 240/3383
- [=23]
çerkes : Özel isim.
ç. 208/2906, 210/2937, 226/3172
- [=3]
çeşme : <Far. 1. Musluklu su haznesi. 2. Pınar, su kaynağı.
ç. + ye 242/3411
- çevre** : 1. Bir şeyin etrafını sınırlayan kapalı çizgi. 2. Yakın olan yerler, etraf,
civar.
ç. 190/2642, 221/3100
- [=2]
çık- : Çıkmak, dışarıya varmak, uzaklaşmak, ayrılmak.
ç. 164/2416, 204/2851, 256/3618

- ç.-a 164/2404, 165/2426, 166/2434, 230/3233, 261/3689, 191/2656
ç.-ar 154/2253, 213/2988, 229/3223, 241/3395, 269/3806, 269/3807
ç.-dı 141/2074, 144/2118, 145/2133, 147/2156, 150/2200, 152/2227,
158/2326, 161/2360, 183/2541, 192/2675, 196/2729, 198/2761,
198/2763, 200/2797, 229/3227, 233/3275, 234/3289, 235/3315,
238/3355, 239/3374, 245/3452, 246/3471, 261/3687, 261/3695,
261/3697
ç.-dılar 196/2728, 205/2858, 265/3755
ç.-maz 181/2514
ç.-up 150/2198
[= 45]
- çıkār-** : Dışarı çıkmasını sağlamak.
ç.-dı 162/2385, 163/2402, 183/2545, 195/2718, 220/3087, 241/3400,
242/3406, 259/3664, 145/2129, 144/2115
ç.-dılar 266/3758
ç.-ıñ 166/2447
ç.-ır 153/2249
[= 13]
- çınār** : < Far. Çınar, çınar ağacı.
ç. 248/3502, 219/3070
[= 2]
- çifte** : İki bir arada olan, ikili.
ç. 228/3201
- çimen** : < Far. Çimen, yeşillik.
ç. 255/3602
- çoğ(k)** : Çok, fazla, ziyade.
ç. 132/1932, 140/2053, 150/2206, 156/2283, 162/2384, 192/2673,
192/2677, 202/2817, 203/2832, 221/3099, 191/2664, 262/3711
ç. + ı 259/3664
ç. + dur 132/1940
ç. + ları 251/3550
[= 15]
- çoğlığ** : Çokluk.
ç. + ı 247/3491
- çomağ** : Değnek, sopa.
ç. + ın 264/3733
- çüb** : < Far. Ağaç, değnek, odun, sopa; çöp.

ç. 223/3135, 267/3773, 252/3557

ç. + a 264/3732

ç. + ımla 222/3117

c. + ı 226/3181, 248/3502

[= 7]

çüpdâr : Tahta parçası tutan, ağaç tutan.

ç. 218/3058, 219/3066

[= 2]

çü : <Far. Gibi.

ç. 186/2582, 186/2584, 192/2678, 253/3576, 259/3663

[= 5]

çün : <Far. 1. Gibi. 2. Nasıl, nice. 3. Çünkü, mademki.

ç. 133/1947, 136/1990, 140/2052, 140/2055, 141/2069, 141/2077,
143/2098, 143/2099, 146/2143, 147/2156, 147/2163, 148/2175,
151/2213, 151/2216, 152/2228, 153/2243, 155/2271, 155/2276,
156/2296, 159/2328, 159/2330, 159/2330, 160/2352, 161/2360,
166/2437, 167/2448, 167/2448, 167/2455, 168/2465, 168/2466,
168/2467, 168/2475, 181/2518, 182/2522, 182/2530, 184/2552,
184/2557, 184/2558, 184/2562, 185/2574, 186/2581, 186/2590,
187/2594, 188/2615, 188/2619, 191/2661, 192/2681, 193/2685,
193/2693, 195/2710, 196/2725, 196/2726, 196/2735, 196/2735,
197/2748, 200/2796, 200/2797, 202/2814, 202/2821, 202/2823,
205/2860, 205/2864, 205/2865, 205/2870, 206/2873, 206/2886,
208/2911, 209/2926, 211/2954, 211/2959, 213/2981, 213/2985,
214/3006, 215/3008, 215/3009, 215/3011, 216/3023, 216/3024,
218/3056, 218/3056, 218/3060, 221/3096, 221/3108, 222/3121,
224/3152, 225/3164, 226/3170, 228/3208, 228/3208, 229/3229,
231/3248, 231/3249, 233/3277, 233/3278, 233/3284, 234/3289,
234/3297, 235/3310, 235/3312, 238/3353, 239/3373, 240/3382,
240/3387, 242/3406, 242/3419, 244/3443, 245/3450, 246/3468,
249/3509, 250/3523, 252/3566, 254/3588, 255/3596, 257/3628,
258/3646, 260/3681, 260/3681, 262/3699, 264/3729, 264/3740,
265/3757, 266/3765, 267/3773, 267/3774, 268/3789, 269/3805

[= 126]

çünki : <Far. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira.

ç. 137/2011, 140/2049, 143/2094, 143/2097, 147/2161, 150/2209,
153/2244, 165/2419, 169/2485, 180/2498, 181/2512, 183/2538,

185/2570, 186/2579, 188/2610, 190/2637, 190/2642, 202/2819,
209/2920, 219/3068, 220/3094, 224/3147, 234/3292, 235/3311,
237/3334, 245/3453, 248/3497

[=27]

çünkim : <Far. Çünkü.
ç. 154/2258, 190/2645, 206/2887, 233/3272, 242/3410, 265/3747
[=6]

D

ḍāl : <Ar. Sapıtılmış, doğru yoldan ayrılmış.
d. 209/2931

ḍalāl : <Ar. Doğru yoldan sapma.
d. 195/2718, 201/2811
d. + dan 181/2515
d. + e 232/3260
[=4]

ḍalālet : <Ar. Doğru yoldan sapma.
d. 181/2512, 253/3577
[=2]

da : “Dahi, bile, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta” vb.
manalara gelen, kelimededen ayrı yazılan takı.
d. 138/2022, 148/2170, 185/2573, 190/2647, 192/2677, 220/3087,
221/3103, 239/3371
[=8]

dād : <Far. Adalet, doğruluk.
d. 218/3052
d. + için 208/2904
d. + m 138/2032, 225/3155
d. + mı 193/2690
d. + mı 163/2401, 224/3151, 225/3159
[=8]

dāḥil : <Ar. İç, içeri, içinde, içine girmiş.
d. 162/2376, 169/2482, 197/2749, 226/3170, 264/3729, 265/3751
[=6]

dal : Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.
d. + ı 193/2690

dāmād : <Far. Bir aileye göre kızları veya kızları gibi olan bir yakınları ile
evlenmiş olan erkek, güvey.

- d. + ı 239/3368
d. + ıdır 138/2029
d. + ını 187/2599
[=3]
- dār** : < Ar. 1. Ev. 2. Yer. 3. Yurt.
d. + 221/3095
d. + ı 243/3431, 260/3682, 242/3417
d. + ımız 256/3618
[=5]
- dāstān** : < Far. Destan, epepe, hikaye, masal.
d. 194/2704, 197/2739
[=2]
- da^ḥvā** : < Ar. Mesele.
d. 181/2507
d. + nızı 143/2095
d. + yı 216/3033, 249/3517
[=4]
- da^ḥvet** : < Ar. Çağırma, çağrı; ziyafet; dua.
d. 227/3199, 242/3416
[=2]
- dağ** : Dağ.
d. 268/3792, 268/3797
[=2]
- dağla-** : Büyük üzüntü vermek, acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak.
d.-dı 195/2716, 218/3052
[=2]
- dağlaş-** : Karşılıklı acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak.
d.-dılar 156/2295
- daḥı** : “Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.
d. 132/1936, 132/1937, 132/1939, 134/1962, 134/1967, 135/1974,
136/1998, 136/2002, 137/2004, 138/2024, 138/2029, 138/2032,
140/2051, 140/2058, 141/2076, 141/2077, 143/2102, 144/2113,
145/2122, 147/2152, 147/2158, 147/2163, 148/2169, 148/2171,
148/2172, 148/2175, 151/2212, 151/2221, 151/2225, 157/2302,
158/2315, 158/2322, 162/2375, 163/2400, 164/2412, 164/2414,
164/2414, 164/2417, 165/2421, 166/2437, 166/2441, 168/2463,

168/2470, 168/2471, 169/2488, 180/2493, 185/2572, 185/2575,
185/2576, 186/2579, 186/2587, 187/2601, 187/2602, 189/2629,
190/2647, 191/2652, 191/2652, 191/2660, 192/2669, 192/2672,
194/2696, 194/2697, 196/2725, 196/2731, 197/2738, 197/2742,
197/2751, 198/2756, 198/2759, 198/2762, 198/2765, 199/2778,
199/2779, 200/2788, 200/2790, 201/2798, 202/2819, 204/2853,
204/2854, 205/2863, 206/2877, 206/2881, 206/2882, 206/2883,
207/2891, 207/2892, 207/2901, 208/2909, 208/2911, 208/2912,
208/2913, 208/2914, 209/2918, 209/2918, 209/2927, 209/2932,
210/2934, 210/2936, 210/2946, 211/2948, 211/2955, 212/2975,
213/2982, 214/2997, 215/3012, 215/3012, 215/3017, 216/3023,
216/3025, 218/3053, 218/3064, 219/3065, 221/3098, 223/3137,
225/3159, 226/3175, 226/3175, 226/3178, 226/3178, 227/3189,
227/3192, 227/3196, 228/3214, 229/3225, 230/3235, 230/3241,
231/3250, 233/3283, 236/3324, 237/3338, 240/3382, 242/3406,
242/3407, 245/3450, 252/3553, 252/3556, 253/3568, 254/3588,
255/3606, 256/3610, 256/3611, 256/3616, 257/3630, 258/3639,
258/3641, 258/3642, 258/3644, 258/3651, 261/3685, 262/3702,
264/3741, 265/3749, 268/3798, 268/3799, 197/2751

[= 155]

danış- : Bir konu hakkında birine fikir sormak, görüşünü almak, tavsiyesini öğrenmek.

d.-dılar 131/1924

dart- : Tartmak, bir şeyin ağırlığını bulmak.

d.-arım 212/2973

de : De, da, dahi, bile.

d. 133/1951, 150/2209, 165/2424, 185/2568, 192/2668, 207/2902,
220/3093, 227/3193, 241/3392, 242/3413, 259/3666

[= 11]

dè- : Demek, söylemek.

d. 154/2267, 203/2829, 223/3126

d.-di 132/1931, 132/1932, 132/1940, 132/1942, 133/1944, 137/2008,
137/2010, 137/2011, 137/2015, 137/2015, 137/2016, 137/2016,
138/2018, 138/2019, 138/2027, 139/2035, 140/2056, 140/2056,
140/2057, 140/2058, 140/2060, 140/2062, 141/2063, 141/2064,
141/2071, 142/2079, 142/2079, 142/2080, 142/2081, 142/2083,
142/2084, 143/2101, 144/2112, 144/2116, 145/2123, 145/2128,

149/2187, 149/2188, 150/2197, 150/2210, 151/2214, 151/2218,
151/2221, 152/2233, 152/2234, 152/2235, 153/2239, 154/2262,
154/2263, 154/2264, 154/2267, 155/2268, 155/2270, 155/2271,
155/2273, 155/2277, 156/2283, 156/2285, 156/2287, 156/2290,
156/2291, 156/2293, 156/2297, 157/2302, 157/2304, 158/2324,
159/2334, 160/2346, 160/2348, 161/2358, 161/2362, 161/2365,
161/2372, 162/2373, 162/2373, 162/2381, 162/2382, 162/2383,
162/2384, 162/2387, 163/2388, 163/2391, 164/2416, 165/2431,
166/2435, 166/2439, 166/2442, 166/2443, 166/2446, 168/2468,
168/2474, 168/2475, 169/2484, 182/2527, 183/2536, 183/2537,
184/2556, 185/2565, 186/2590, 187/2598, 188/2609, 188/2611,
189/2624, 189/2625, 189/2629, 190/2637, 192/2672, 193/2693,
195/2712, 195/2713, 195/2718, 196/2725, 198/2758, 199/2774,
199/2775, 199/2776, 199/2777, 199/2780, 201/2804, 201/2807,
201/2808, 201/2809, 201/2810, 201/2811, 201/2812, 202/2813,
202/2814, 202/2815, 203/2828, 203/2833, 203/2834, 203/2839,
204/2847, 204/2849, 204/2850, 204/2851, 205/2861, 205/2872,
206/2875, 206/2880, 206/2882, 207/2888, 209/2926, 209/2928,
209/2929, 210/2938, 210/2939, 210/2943, 210/2944, 211/2948,
211/2948, 211/2949, 211/2952, 211/2954, 211/2955, 211/2961,
212/2969, 212/2969, 212/2970, 212/2970, 212/2975, 213/2978,
213/2981, 213/2983, 213/2986, 213/2990, 214/2993, 214/2995,
214/2996, 214/2996, 214/2997, 214/2999, 214/3004, 215/3014,
215/3022, 218/3050, 218/3053, 219/3072, 219/3076, 220/3082,
220/3084, 220/3088, 220/3089, 220/3094, 221/3096, 221/3097,
221/3109, 222/3113, 222/3114, 222/3115, 222/3124, 223/3126,
223/3128, 224/3148, 224/3149, 224/3154, 225/3155, 225/3158,
225/3164, 226/3182, 226/3184, 227/3185, 227/3188, 228/3202,
228/3205, 228/3206, 228/3207, 228/3210, 228/3214, 229/3220,
229/3222, 229/3222, 229/3224, 229/3225, 229/3226, 231/3245,
231/3246, 233/3280, 234/3286, 234/3288, 234/3291, 234/3292,
234/3295, 234/3298, 235/3302, 235/3304, 235/3309, 235/3311,
235/3312, 235/3314, 236/3323, 236/3324, 236/3326, 236/3328,
236/3329, 237/3334, 237/3336, 238/3358, 238/3360, 239/3361,
239/3362, 239/3363, 239/3368, 239/3368, 241/3397, 244/3446,
245/3457, 245/3459, 246/3463, 246/3463, 246/3467, 247/3489,
247/3490, 248/3506, 249/3516, 249/3519, 249/3521, 254/3591,

255/3594, 255/3595, 255/3604, 255/3607, 256/3608, 256/3610,
256/3611, 256/3617, 256/3618, 257/3627, 257/3636, 258/3639,
258/3643, 258/3652, 259/3658, 259/3660, 261/3688, 262/3705,
262/3706, 262/3710, 262/3711, 263/3714, 264/3728, 264/3728,
266/3765, 266/3770, 267/3776, 268/3790, 268/3792, 268/3795
d.-digi 243/3421
d.-diki 166/2443
d.-diler 131/1925, 135/1978, 144/2110, 149/2191, 151/2220, 154/2261,
168/2475, 184/2549, 184/2555, 185/2564, 189/2630, 192/2671,
195/2722, 196/2727, 201/2811, 205/2871, 206/2874, 209/2920,
218/3057, 219/3077, 225/3166, 236/3318, 240/3380, 240/3383,
240/3387, 240/3387, 249/3520, 257/3634, 257/3637, 263/3725,
266/3771
d.-dim 152/2234, 152/2234, 152/2238
d.-diņ 245/3457
d.-diņiz 257/3636
d.-diyse 268/3791
d.-me 220/3092, 247/3490
d.-mek 222/3114
d.-mekleņ 201/2810
d.-meyedi 138/2028
d.-mezdi 230/3236
d.-miņ 138/2027, 196/2737, 197/2747, 263/3716, 187/2596, 197/2743
d.-miņdi 219/3065
d.-r 220/3080, 138/2021, 139/2042, 158/2319, 182/2532, 218/3054,
229/3219, 237/3341, 240/3377, 241/3397, 264/3737, 244/3438,
267/3787
d.-rdi 197/2752, 184/2563
d.-ridi 244/3444
d.-rken 147/2164, 154/2264, 165/2432, 190/2644, 197/2751, 199/2772,
200/2795, 207/2888, 210/2937, 211/2960, 218/3057, 226/3171,
255/3599
d.-rler 135/1980, 137/2015, 156/2297, 158/2319, 162/2373, 185/2569,
185/2575, 185/2578, 186/2587, 186/2587, 192/2679, 199/2774,
202/2826, 203/2841, 222/3115, 234/3295
d.-rlerdi 146/2145, 184/2553, 207/2890
d.-rseņ 204/2847, 231/3256

d.-rsin 201/2808

d.-rsiz 151/2221

d.-yevüz 202/2822

d.-yeyim 212/2964, 224/3144

d.-yince 135/1983, 219/3074, 238/3352, 238/3356, 265/3743

d.-yü 164/2405, 168/2476, 186/2580, 203/2840, 220/3083, 236/3317,
239/3374, 240/3379, 260/3678, 267/3780, 219/3075, 267/3780

d.-yüben 156/2288, 224/3150

d.-yüp 131/1927, 132/1941, 133/1955, 136/1993, 137/2013, 140/2061,
144/2115, 145/2129, 152/2230, 152/2230, 156/2295, 159/2336,
160/2352, 163/2402, 166/2440, 169/2479, 182/2530, 183/2548,
187/2594, 187/2603, 189/2633, 195/2716, 195/2720, 196/2724,
197/2740, 198/2759, 199/2777, 199/2782, 202/2818, 209/2922,
210/2943, 211/2951, 212/2974, 213/2989, 218/3052, 219/3067,
219/3073, 220/3083, 222/3110, 225/3167, 226/3183, 228/3212,
229/3218, 229/3221, 231/3248, 239/3365, 248/3493, 249/3508,
255/3606, 256/3612, 256/3619

d.-rdiñiz 266/3768

[= 469]

dén- : Söylenmek, söylenilmek.

d.-miş 268/3800

dér- : Toplamak.

d.-diler 184/2559

d.-elim 193/2689

[= 2]

deccāl : < Ar. 1. Kıyametten az evvel çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve zararlı şahıs, yalancı Mesih. 2. Yalancı, sahtekar.

d. 254/3584

d. + dan 269/3811

[= 2]

dede : Büyük baba.

d. + m 165/2430, 228/3212

[= 2]

def : < Ar. Öteye itme, savma, savulma.

d. 194/2699, 219/3075, 261/3689

[= 3]

- defter** : < Ar. Dikilmiş kağıt mecmuası.
d. + ini 219/3074, 248/3492
[=2]
- deg-** : Değmek, temas etmek.
d.-di 215/3011
d.-miş 157/2311
[=2]
- degil** : Değil.
d. 131/1918, 131/1918, 219/3075, 263/3714, 263/3715, 264/3736
d. + dir 160/2350, 229/3218
[=8]
- degin** : Bir işin sona erdiği zamanı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek.
d. 147/2161, 156/2288, 215/3013, 237/3338, 247/3480, 246/3476
[=6]
- degül** : Değil.
d. + üm 201/2805
- dehān** : < Far. Ağız.
d. 210/2937, 213/2981
[=2]
- dehr** : < Ar. Dünya.
d. + ine 153/2250
d. + ide 251/3547
[=2]
- dek** : Bir işin sona erdiği zamanı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek.
d. 131/1923, 133/1948, 136/1999, 140/2052, 144/2116, 149/2194,
150/2207, 156/2285, 158/2321, 161/2364, 162/2375, 162/2377,
165/2427, 185/2578, 199/2769, 200/2792, 209/2923, 213/2984,
214/3003, 222/3120, 225/3168, 245/3449, 245/3456, 258/3638,
265/3753
[=25]
- del-** : Delmek, üzerinde delik açmak.
d. 131/1920
- deli** : Aklını kaçırmış, çıldırmış, mecnun, divane.
d. 240/3380, 246/3463, 246/3463, 246/3464
d. + ye 227/3188
[=5]
- delik** : Bir cismin bir yanından öbür yanına kadar geçen oyuk şeklinde

açıklık; derin çukur, oyuk.

d. 145/2122, 145/2122

[= 2]

delikli : Delikli.

d. 142/2085

delim : Çok, birçok, fazla.

d. 140/2052, 220/3093, 226/3183

[= 3]

delük : Delik.

d. 267/3777

dem : <Far. An, vakit, zaman, saat.

d. 137/2003, 137/2013, 138/2019, 139/2043, 139/2046, 141/2074,

146/2139, 146/2149, 148/2179, 155/2270, 156/2288, 158/2322,

159/2331, 161/2359, 163/2402, 164/2408, 165/2419, 165/2430,

166/2437, 166/2437, 168/2470, 183/2545, 188/2610, 188/2619,

191/2665, 197/2750, 199/2774, 200/2788, 200/2797, 202/2820,

202/2827, 204/2851, 207/2889, 207/2899, 208/2913, 213/2991,

214/2999, 215/3016, 217/3039, 218/3053, 218/3057, 221/3103,

223/3128, 223/3132, 225/3157, 226/3179, 226/3184, 228/3212,

234/3293, 235/3309, 236/3317, 236/3317, 237/3339, 237/3339,

238/3357, 239/3365, 242/3409, 242/3415, 244/3441, 245/3451,

247/3483, 248/3502, 249/3513, 250/3535, 251/3546, 255/3606,

259/3658, 261/3683, 261/3684, 261/3686, 261/3693, 262/3701,

263/3726, 264/3738, 266/3759, 133/1951, 136/2001, 139/2035,

139/2041, 139/2047, 140/2050, 140/2061, 141/2067, 141/2072,

141/2075, 142/2085, 144/2117, 144/2119, 145/2130, 147/2152,

153/2248, 156/2297, 158/2326, 161/2367, 162/2385, 164/2403,

164/2416, 166/2438, 167/2452, 167/2453, 167/2456, 169/2480,

182/2521, 191/2664, 195/2711, 199/2773, 200/2783, 201/2802,

208/2916, 211/2961, 213/2982, 214/2993, 215/3018, 220/3084,

220/3085, 225/3161, 230/3233, 233/3280, 238/3347, 242/3406,

250/3526, 251/3542, 252/3555, 257/3628, 259/3653, 259/3667,

260/3676, 261/3685, 264/3741, 268/3790

d. + de 163/2390, 191/2654, 195/2709, 200/2787, 203/2836, 210/2936,

215/3017, 222/3122, 256/3609, 163/2395, 224/3143, 146/2144,

166/2442, 167/2459, 168/2474, 197/2747, 197/2752, 204/2856,

205/2860, 227/3192

- d. + in 140/2060, 161/2370, 203/2835, 264/3731
[= 155]
- dem-ā-dem** : <Far. Her vakit, sık sık.
d. 261/3693
- demin** : Biraz önce, az önce.
d. 135/1987, 214/3004, 223/3128
[= 3]
- demir** : Demir.
d. 205/2868, 236/3324, 267/3779
[= 3]
- demür** : bkz. demir.
d. 267/3777
d. + ler 221/3107
[= 2]
- denī** : <Ar. Alçak, rezil, soysuz.
d. 149/2188, 155/2279, 213/2987, 241/3405, 242/3416, 254/3592,
261/3686
[= 7]
- dep-** : Tepmek, arka ayağı ile vurmak, çifte atmak.
d.-di 137/2014, 165/2418, 211/2961, 226/3176
d.-diler 240/3384
[= 5]
- depe** : İnsan veya hayvanın başının üst kısmı.
d. + si 139/2047, 207/2899, 221/3106
[= 3]
- depele-** : Tepelemek, ayakları altına alıp öldürmek.
d.-di 215/3013
d.-r 201/2799
[= 2]
- der-^çaķab** : <Far + Ar. Hemen arkasından.
d. 167/2461, 218/3059, 220/3080, 241/3400, 264/3740, 234/3286
[= 6]
- der** : <Far. Kapı.
d. + ine 232/3261
- derd-mend** : <Far. Dert sahibi, tasalı, kaygılı.
d. 217/3046
- derd** : <Far. Dert, gam, keder, tasa, kaygı.

- d. + e 243/3423
d. + edir 243/3423
d. + iñ 181/2514
[= 3]
- dergāh** : <Far. 1. Tekke. 2. Kapı yeri, kapı önü.
d. + a 181/2516
d. + ıñ 156/2294
d. + ına 148/2172, 185/2574, 206/2883, 238/3348
d. + ını 180/2497
[= 7]
- derhāl** : <Far. Hemen, o anda, şimdi.
d. 265/3748
- deri** : Ten, cilt.
d. + sin 213/2978, 142/2089
d. + sini 213/2979
[= 3]
- derk** : <Ar. En aşağı kat, dip.
d. + i 211/2950, 242/3417
[= 2]
- dermān** : <Far. 1. İlaç. 2. Çare. 3. Takat, kuvvet, güç.
d. + ıñ 243/3421
- dermānlıg** : Çarelik, kuvvetlik
d. + ı 243/3423
- derūn** : <Far. 1. İç, içeri, dahil. 2. Gönül, kalp, yürek.
d. + ı 164/2403
d. + undan 262/3709
[= 2]
- dervāze** : <Far. Kapı, kale kapısı; şehir kapısı.
d. + ler 263/3722
- deryā** : <Far. Deniz.
d. 140/2053, 211/2959, 215/3018, 260/3679
d. + lar 259/3654
d. + ya 190/2637, 192/2676
[= 7]
- dest** : <Ar. El.
d. 196/2737, 222/3117, 223/3135
d. + çüpı 219/3070

- d. + ine 259/3665
[=5]
- dest-gīr** : < Far. Elinden tutan, yardımcı.
d. 143/2096
- destān** : < Far. Hikaye, kıssa.
d. 254/3586
- destūr** : < Far. İzin, müsaade, ruhsat.
d. 132/1937, 151/2212, 168/2470, 206/2882, 233/3284, 268/3798
[=6]
- devā** : < Ar. 1. İlaç. 2. Çare, tedbir.
d. 144/2108, 144/2114, 144/2117, 145/2128, 243/3423
d. + da 145/2131
[=6]
- devām** : < Ar. 1. Daim olma, bir halde bulunma, sürme. 2. Sebat.
d. 217/3047
- deve** : Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.
d. 183/2535, 212/2965, 230/3238
[=3]
- devlet** : < Ar. 1. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk. 2. Büyük saadet, zenginlik. 3. Baht, talih, kut. 4. Büyük rütbe, mevki.
d. + i 260/3674
d. + iñ 218/3058
d. + iñde 154/2265
d. + ine 164/2406, 167/2455
[=5]
- devr** : < Ar. Zaman, çağ.
d. + i 253/3573
- devrān** : < Ar. Dünya, felek, zaman, talih, kader; devir.
d. 132/1934, 162/2383
d. + ı 155/2275
[=3]
- dirīg** : < Far. 1. Esirgeme. 2. Eyvah, ah, aman, yazık. 3. Men etme, önleme.
d. 254/3581
- dī** : < Far. Dün.
d. 266/3771

- dīdār** : < Far. Yüz, çehre.
d. 269/3813
d. + ı 243/3427
d. + a 204/2848
[= 3]
- dīde-bān** : < Far. Gözcü, gözleyici, bekçi, kolcu, nöbetçi.
d. + lar 149/2190
- dīk** : < Ar. Horoz.
d. 180/2500
- dīl** : < Far. Gönül, kalp.
d. 153/2240, 181/2517
[= 2]
- dīn** : < Ar. Allah'a inanma ve bağlanma.
d. 138/2027, 164/2413, 182/2519, 183/2547, 189/2623, 192/2676,
195/2718, 209/2925, 210/2934, 257/3634, 268/3790
d. + i 263/3725, 269/3808
d. + inī 203/2833
d. + e 154/2255, 227/3199, 242/3416
[= 17]
- dīnnī** : Dindar, dinine bağlı.
d. + ler 198/2765
- dīnsiz** : Dinsiz, inançsız, imansız.
d. + hā 212/2976
- dīvān** : < Ar. Büyük meclis.
d. + ına 235/3310
- dīvāne** : < Far. Deli; budala, alık.
d. 269/3811
d. + dir 218/3062
[= 2]
- dīvār** : < Far. Duvar.
d. 158/2314, 255/3600
d. + a 157/2312, 255/3599
[= 4]
- dīvel** : > düvel Ar. Devletler.
d. + e 217/3037
- di-** : Demek, söylemek.
d.-ye 208/2908

- d.-yem 229/3225
d.-yen 240/3376, 245/3458
d.-yesin 197/2739
[= 5]
- dib** : Dip, en alt.
d. + inde 159/2340
d. + inden 198/2760
[= 2]
- diger** : Diğer, başka, öteki, öbür.
d. 218/3050
d. + i 143/2096, 261/3695
[= 3]
- dik̇kat** : < Ar. Dakiklik, incelik, doğruluk.
d. + le 234/3290
- dik-** : Dikmek, dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.
d.-diler 133/1954, 136/1994, 242/3417
d.-üp 191/2659
[= 4]
- dikil-** : Ayakta durmak, dikilmek.
d.-iņ 166/2442
- dil** : < Far. Gönül, yürek, kalp.
d. 180/2496, 193/2687, 205/2863, 232/3260, 232/3266, 232/3268,
242/3418, 243/3421, 243/3425, 244/3438, 254/3586
d. + de 181/2513
d. + den 166/2447, 251/3550
d. + e 180/2501, 216/3026, 243/3426
d. + i 155/2282, 213/2982, 266/3772
d. + in 213/2984
d. + iņ 213/2991
d. + iņe 214/2998
d. + ini 213/2992, 214/3001
d. + lerim 195/2713
[= 27]
- dil-ān** : Gönüller.
d. 194/2695
- dil-āver** : < Far. Yiğit, yürekli.
d. 135/1981

- d. + e 226/3173
[=2]
- dil-dār** : <Far. Birinin gönlünü almış, sevgili.
d. 216/3027
d. + a 244/3437
[=2]
- dil-figār** : <Far. Gönlü yaralı, aşık.
d. 140/2059
- dil-nüvāz** : <Far. Gönül okşayan.
d. 150/2206
- dile-** : Dilemek, istemek, ummak, niyaz etmek; arzu etmek, talep etmek.
d.-di 137/2004, 147/2155, 151/2225, 156/2296, 158/2313, 158/2324,
168/2468, 200/2788, 242/3407, 258/3649, 261/3685, 264/3741
d.-digi 243/3424
d.-rim 138/2032, 213/2987
d.-rseñ 232/3257
[=16]
- dileg(k)** : Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.
d. 238/3359
d. + i 131/1921
[=2]
- dilgüşān** : <Far. Gönül açan.
d. 255/3607
- dilīr** : <Far. Yürekli, cesur, yiğit.
d. 134/1959, 136/1988, 148/2168, 148/2180, 151/2211, 244/3441,
248/3498, 252/3561, 268/3802
[=9]
- diñle-** : Dinlemek.
d.-dim 210/2940
d.-sen 235/3302
d.-yeni 269/3813
[=3]
- diñled-** : Dinletmek.
d.-eni 269/3813
- diraḥşān** : <Far. Parlak, parlayan.
d. 247/3479
- diraḥt** : <Far. Ağaç.

- d. + 1 248/3502
- direk** : Destek veya taşıma vazifesi görmek üzere bulunduğu yere dikine yerleştirilen uzun ve kalın ağaç, demir; sütun; dayank.
d. 199/2768, 199/2768, 223/3139
[= 3]
- diyār** : < Ar. Memleket, ülke.
d. 182/2527
d. + 1 166/2435
d. + a 189/2625, 218/3063
d. + dan 180/2495
d. + ma 133/1949
[= 6]
- dob** : Topu , hepsi
d. + 1 157/2311
- doğ-** : Doğmak, var olup ortaya çıkmak.
d.-dılar 246/3472
- doğrı** : -e yönelmiş olarak, -e karşı.
d. 185/2568, 188/2620
[= 2]
- dol-** : Dolmak, bir yere gidip orada toplanmak.
d.-ar 156/2292
d.-dılar 136/1992, 162/2378, 196/2730
[= 4]
- doldur-** : Doldurmak, kaplamak.
d.-dılar 218/3051
- dost** : < Far. Sevilen kimse, enis.
d. 204/2849
d. + mı 131/1919
d. + larımızdan 161/2358
d. + umuzdan 204/2852
d. + una 233/3283
[= 5]
- dostān** : < Far. Dostlar.
d. 194/2704, 254/3586
[= 2]
- dög-** : Dövmek.
d.-diler 206/2887

- d.-e 228/3206, 228/3206
d.-erek 229/3229
[= 4]
- dögül-** : Dövülmek.
d. 181/2510
- dögüş** : Dövüş.
d. 227/3193
- dök-** : Dökmek, yığılmak.
d.-diler 135/1983, 191/2662, 250/3527, 251/3541
d.-erler 135/1978
d.-üp 191/2653, 209/2923
[= 7]
- dökül-** : Bol miktarda, topluca ortaya koyulmak
d.-mek 153/2243
- dön-** : Dönmek, dolaşmak, gidip gelmek.
d.-di 132/1931, 134/1959, 134/1961, 138/2027, 140/2056, 155/2270,
156/2287, 182/2527, 198/2758, 199/2768, 199/2769, 210/2947,
211/2951, 211/2954, 214/3004, 217/3036, 227/3193, 235/3314,
242/3410, 259/3658
d.-diler 135/1986, 140/2054, 149/2186, 169/2482, 200/2793, 202/2819,
215/3021, 217/3048, 241/3392, 249/3510, 252/3564, 258/3647
d.-dün 213/2983
d.-eler 264/3739
d.-er 260/3680, 162/2381, 204/2849
d.-üp 148/2180, 189/2628, 208/2908, 211/2958, 223/3132, 200/2792
[= 43]
- döndür-** : Değiştirmek, reddetmek, geri çevirmek.
d.-e 181/2508, 181/2515
d.-eekdir 229/3225
d.-elim 236/3327
[= 4]
- dönder-** : Döndürmek, geri çevirmek.
d.-di 140/2048, 142/2080, 215/3020
[= 3]
- dördinci** : Dördüncü, dört sayısının sıra sıfatı.
d. 185/2569, 146/2141
[= 2]

- dört** : Dört (Sayı).
d. 134/1969, 157/2307, 186/2592, 204/2845, 215/3015, 226/3174
[=6]
- döşe-** : Sunmak, sermek, yaymak, açmak.
d.-di 140/2050
d.-diler 152/2227
[=2]
- dūr** : < Far. Uzak.
d. 181/2506, 259/3659
[=2]
- dūzaḥ** : < Far. Cehennem, tamu.
d. 199/2779, 212/2974
d. + a 142/2088, 198/2763
d. + dan 187/2600, 257/3637
[=6]
- duā** : < Ar. Allah'a yalvarma, niyaz.
d. 147/2154, 152/2230, 245/3453
d. + nıḡ 217/3039
d. + sın 220/3086
d. + lar 168/2466
[=6]
- duḥter** : < Far. Kız, kerime.
d. + in 155/2268
- duḥūl** : < Ar. İçeri girme, içine girme.
d. 190/2644, 231/3248, 238/3355
[=3]
- dehā** : < Ar. Zekiliğin, anlayışlılığın ve uyanıklığın son derecesi.
d. 229/3223
- dur-** : Durmak.
d. 237/3338
d.-dı 162/2375, 266/3767
d.-dılar 168/2473, 248/3493
d.-ma 166/2436
d.-uḡ 151/2222
d.-ur 133/1946, 151/2220, 153/2242, 153/2242, 254/3582, 160/2343,
160/2343, 163/2399, 189/2623, 201/2807, 204/2845
d.-ursın 164/2416

[= 19]

dut- : Tutmak, yakalamak, fethetmek, zaptetmek, istila etmek.

d. 181/2516

d.-ar 248/3496, 248/3500

d.-dı 133/1950, 134/1965, 136/1991, 137/2005, 138/2018, 146/2148,
182/2522, 198/2760, 208/2914, 221/3104, 238/3348, 250/3536

d.-dılar 147/2162, 152/2226, 167/2452, 191/2661, 192/2677

d.-ma 232/3261

d.-mışım 156/2294

d.-uben 241/3395, 255/3595

d.-up 165/2425

[= 25]

dutul- : Tutulmak, tutuk hale gelmek.

d.-dı 155/2282

duy- : Duymak, işitmek.

d.-an 150/2200

d.-asız 228/3210

d.-dı 142/2079, 142/2084, 182/2521

d.-dılar 164/2407, 240/3379

d.-up 221/3099, 227/3189, 230/3230, 246/3465, 256/3613

[= 12]

duyul- : Duyulmak, öğrenilmek, yayılmak.

d.-a 156/2286

dü : <Far. İki.

d. 160/2343, 226/3171

[= 2]

düğün : Düğün, şenlik.

d. + ini 147/2163

dükān : <Far. İçinde öteberi satılan oda, yer.

d. + ma 180/2503

dükkān : <Ar. İçinde öteberi satılan oda, yer.

d. + ma 212/2966

dülbend : <Far. Tülbent.

d. + ini 195/2711

dün : Gece.

d. 201/2806, 246/3476, 247/3480

[= 3]

dünyā : < Ar. İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı.

d. 209/2931

d. + da 146/2139, 214/2994, 216/3027

d. + dan 235/3306, 213/2990

d. + ya 153/2243, 181/2508, 203/2833, 249/3507

d. + yı 136/1999, 182/2529, 227/3195, 267/3785

[= 14]

dür- : Dürmek, katlamak, toplamak, buruşturmak.

d.-di 219/3074, 267/3783

d.-elim 248/3492

[= 3]

dürlü : Türlü, çeşit, cins.

d. 217/3040, 231/3246, 241/3398, 253/3574, 266/3764

d. + sin 217/3040

[= 6]

düş : Düş, rüya.

d. 227/3193

d. + de 239/3367, 258/3639

d. + ün 258/3641

d. + ünde 159/2329, 166/2435, 203/2842

d. + üni 258/3642

[= 8]

düş- : Düşmek.

d.-di 133/1950, 134/1967, 139/2047, 150/2204, 157/2312, 159/2334,

160/2344, 167/2462, 169/2481, 190/2651, 191/2652, 195/2711,

200/2788, 204/2846, 210/2943, 214/3007, 221/3102, 221/3108,

235/3315, 237/3332, 238/3354, 238/3357, 240/3389, 262/3707

d.-diler 144/2107, 146/2137, 152/2229, 265/3748, 267/3786

d.-dünj 232/3267

d.-e 191/2654

d.-en 180/2498

d.-memi 255/3604

d.-müşler 167/2458, 247/3483

d.-müşşünj 232/3258

d.-ek 232/3260

[= 37]

düşmān : < Far. Düşman, yağı.

- d. 186/2593
d. + dır 145/2128
d. + ı 191/2655, 201/2808
d. + ıñ 204/2849
d. + ına 234/3288
d. + ısız 209/2929
d. + ıyuz 186/2592
[= 8]
- düşmen** : < Far. Düşman, yağı.
d. + i 204/2848
d. + i 182/2520, 201/2807
d. + imdir 204/2850
[= 4]
- düşnām** : < Far. Sövme, sövüp sayma.
d. 162/2386, 163/2393
[= 2]
- düşür-** : Düşürmek.
d.-diler 151/2216
d.-ür 153/2249
[= 2]
- düşvār** : < Far. Güç, zor.
d. 222/3124
- düz-** : Hazırlamak, tertip etmek, düzene koymak.
d.-di 142/2085, 213/2984, 267/3777
d.-diler 133/1954, 200/2794, 248/3497
d.-eler 165/2425
[= 7]
- düzel-** : Düzene girmek.
d.-e 154/2253
- düzen** : Düzen, nizam, usul, tertip, derli toplu olma, disiplin.
d. + ler 189/2626
- Dımışk** : < Ar. Şam.
D. 160/2355
D. + a 151/2219, 183/2544, 233/3281, 233/3284, 235/3304, 235/3305,
247/3486, 258/3643
D. + da 160/2350, 160/2356, 164/2407
D. + dan 195/2720

D. +ı 169/2490

[= 14]

E

éd-

: Etmek, yapmak, eylemek.

e.-e 144/2117, 155/2271, 165/2428, 180/2502, 194/2704, 219/3066,
243/3428, 245/3447, 261/3689, 263/3721

e.-eceğin 214/3000

e.-ek 254/3591

e.-eler 165/2429, 217/3043

e.-elim 131/1926, 132/1931, 135/1979, 169/2478, 182/2528, 182/2529,
195/2722, 225/3165, 225/3169, 228/3211, 228/3211, 236/3326,
258/3643, 264/3736

e.-em 138/2032, 197/2739, 210/2943, 211/2955, 213/2991, 220/3089,
234/3293, 249/3507, 263/3726

e.-emez 148/2167

e.-en 131/1918, 131/1918, 153/2245, 153/2245, 212/2970, 217/3035

e.-eni 210/2935

e.-eniğ 142/2090

e.-er 132/1940, 138/2023, 158/2317, 159/2333, 194/2698, 208/2916,
223/3126, 231/3254, 231/3254, 231/3254, 241/3396

e.-erdi 208/2908, 237/3344, 238/3346, 252/3561, 259/3657

e.-erdim 255/3604

e.-erek 158/2326

e.-erim 137/2010, 197/2746

e.-er 208/2906, 238/3350, 251/3551, 261/3695

e.-erler 159/2337, 265/3747

e.-erlerdi 199/2782, 248/3499

e.-erse 193/2691

e.-ersenğ 166/2446

e.-ersin 213/2991

e.-ersiz 209/2930

e.-esiz 163/2400, 195/2719

e.-evüz 210/2935

e.-eyim 195/2713, 195/2713, 206/2880, 213/2987, 222/3116

e.-icek 143/2097

e.-in 153/2241, 180/2497, 210/2934

e.-iğ 155/2280, 164/2406, 202/2815, 210/2936, 210/2936, 211/2948,

227/3188, 247/3489

e.-üp 134/1967, 159/2339, 163/2392, 167/2457, 169/2487, 181/2513,
183/2545, 183/2547, 184/2551, 190/2644, 192/2678, 193/2683,
199/2772, 213/2992, 215/3010, 216/3028, 218/3056, 227/3197,
227/3198, 235/3313, 242/3418, 250/3523, 253/3570, 268/3797

[= 122]

ël

: El.

e. 263/3726

e. + in 153/2245

e. + inç 262/3711

[= 3]

ër-

: : Ulaşmak, varmak, erişmek.

e. 180/2496, 204/2848

e.-di 133/1944, 133/1947, 134/1970, 161/2368, 167/2453, 167/2454,
186/2584, 188/2614, 188/2617, 189/2635, 195/2710, 196/2735,
198/2765, 203/2838, 207/2896, 207/2898, 208/2906, 224/3142,
227/3189, 227/3192, 228/3212, 230/3236, 233/3285, 235/3310,
236/3317, 237/3343, 240/3376, 242/3411, 244/3443, 247/3487,
250/3525, 250/3531, 251/3537, 251/3542, 259/3653, 260/3668,
260/3671, 261/3683, 261/3685, 263/3719, 265/3752

e.-digüne 260/3672

e.-diler 148/2171, 148/2175, 149/2190, 149/2191, 205/2870, 219/3068,
223/3136, 230/3235, 237/3333, 240/3383, 248/3504, 258/3646,
260/3678

e.-e 193/2685

e.-elim 184/2556

e.-em 231/3256

e.-esin 152/2237, 258/3640, 268/3792

e.-icek 186/2585

e.-medi 261/3692

e.-mege 206/2883

e.-üp 148/2174, 223/3135, 235/3305, 237/3334

[= 70]

ëriş-

: Erişmek, ulaşmak, varmak.

e. 217/3044, 232/3261, 235/3304

e.-di 131/1916, 131/1919, 132/1929, 147/2164, 157/2309, 158/2321,
161/2370, 166/2437, 183/2536, 184/2555, 185/2564, 186/2579,

188/2616, 190/2638, 196/2727, 236/3319, 238/3350, 238/3353,
242/3419, 247/3487, 248/3502, 253/3573

e.-digin 236/3321

e.-dikde 188/2619

e.-diler 132/1938, 165/2424, 191/2660, 199/2770, 223/3137

e.-esiz 164/2406

e.-meden 193/2692

e.-meyüp 259/3659

e.-üp 165/2432, 221/3095

[= 37]

ét- : Etmek, yapmak, eylemek.

e. 131/1920, 153/2252, 153/2252, 165/2431, 166/2436, 180/2499,
181/2504, 193/2692, 193/2693, 194/2704, 203/2839, 210/2943,
216/3029, 217/3045, 229/3217, 231/3253, 231/3253, 232/3268,
232/3268, 233/3282, 233/3282, 234/3292, 243/3429, 244/3434,
244/3440, 254/3591

e.-di 134/1959, 136/1998, 137/2006, 138/2031, 138/2031, 142/2088,
146/2146, 146/2149, 149/2181, 149/2183, 149/2193, 150/2206,
154/2256, 154/2262, 155/2272, 157/2302, 157/2305, 158/2325,
160/2345, 160/2355, 164/2415, 168/2474, 181/2518, 183/2542,
184/2550, 184/2560, 186/2579, 190/2646, 190/2647, 195/2710,
195/2720, 197/2748, 197/2752, 198/2756, 204/2850, 205/2868,
206/2882, 207/2889, 207/2892, 207/2897, 209/2928, 212/2973,
222/3124, 223/3135, 224/3150, 225/3162, 225/3163, 225/3163,
226/3173, 226/3174, 227/3199, 228/3204, 239/3362, 242/3409,
253/3575, 254/3579, 255/3595, 261/3694, 262/3700, 263/3719,
264/3734

e.-digi 187/2598

e.-digidir 152/2232, 193/2686

e.-digiñ 201/2803

e.-digini 236/3320

e.-dik 183/2546

e.-diklerini 146/2139

e.-diler 131/1923, 131/1927, 131/1927, 133/1948, 133/1952, 136/1989,
136/1999, 136/1999, 138/2025, 147/2162, 149/2192, 150/2201,
150/2201, 152/2228, 159/2331, 165/2427, 165/2427, 166/2438,
169/2487, 185/2568, 191/2653, 192/2677, 194/2705, 196/2733,

200/2792, 200/2792, 201/2800, 205/2860, 206/2879, 209/2923,
214/3006, 221/3107, 222/3120, 227/3195, 227/3195, 228/3200,
230/3232, 230/3232, 230/3242, 233/3274, 242/3417, 242/3417,
245/3452, 257/3630, 262/3700, 266/3761, 267/3785, 267/3785,
135/1976

e.-dim 210/2939

e.-diñ 199/2781, 227/3186

e.-diñiz 214/2994

e.-dirdi 168/2465

e.-dirüp 152/2232

e.-dügini 169/2490

e.-me 142/2080, 143/2096, 181/2509, 187/2601, 216/3033, 232/3260,
244/3438

e.-meden 131/1926

e.-medeñ 181/2511

e.-medi 228/3214

e.-mege 222/3113, 243/3425

e.-mek 157/2299, 222/3114

e.-meñ 181/2511

e.-meye 248/3494

e.-meyen 154/2257

e.-mez 160/2348, 209/2921, 246/3464

e.-mezdi 202/2813

e.-mezim 199/2776

e.-miş 197/2740, 202/2824, 224/3145, 233/3271, 247/3486, 255/3600

e.-mişdi 154/2260

e.-seler 150/2209

e.-meyin 245/3448

[= 181]

ebed : < Ar. Sonu olmayan gelecek zaman.

e. 190/2647, 247/3488

[= 2]

ebedî : < Ar. Ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan.

e. 136/1998, 142/2083

[= 2]

ebübekr : < Ar. İlk halife Hz. Ebubekir

e. 138/2028, 263/3717

- e. + i 245/3454
e. + iñ 138/2019
[=4]
- ebu'l-ķays** : Özel isim.
e. 164/2409
- ebu'l-cevş** : Özel isim.
e. + e 208/2911
- ecel** : < Ar. Ömrün sonu, hayatın son demi.
e. 154/2258, 181/2507
[=2]
- edā** : Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme; yerine getirme.
e. 147/2160, 233/3274, 255/3606
e. + sı 180/2496
[=4]
- edebī** : < Ar. Edebiyata, terbiye ve nezakete mensup.
e. 229/3226
- edhem** : Özel isim.
e. 243/3431
- efendi** : 1. Sahip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sahip. 2. Erkek isimlerinden sonra bey yerine kullanılan unvan sözü.
e. + sine 139/2044
- efġan** : < Ar. İztırap ile haykırma, bağırıp çağırma; inleme, bağırışma.
e. 220/3090
e. + iñ 195/2712
[=2]
- efnāk** : Özel isim.
e. 183/2536, 183/2537, 226/3176, 226/3179
e. + ı 182/2532, 188/2613
e. + a 226/3181
[=7]
- eger** : < Far. Eğer, Őayet.
e. 138/2023, 145/2122, 214/2995, 231/3255
[=4]
- egle-** : Eğlemek.
e. 231/3251
- ehl** : < Ar. Sahip, malik.

e. 202/2826

e. + i 142/2081, 157/2299, 182/2532, 195/2719, 197/2741, 197/2743,
197/2746, 198/2762, 213/2986, 235/3306, 245/3447, 250/3525,
251/3544, 254/3580, 254/3581, 254/3592, 262/3702

e. + i 232/3261

[= 19]

ehremen : Zerdüştlerin inandıkları kötülük ve karanlık tanrısı; şeytan, dev.

e. + iñ 217/3038

ejderhā : <Far. 1. Büyük yılan. 2. Korkunç ve hayali bir hayvan.

e. 161/2367, 161/2368

[= 2]

ek- : Ekmek.

e.-diklerini 267/3783

ekfer : Özel isim.

e. + iñ 152/2238

el : El.

e. 141/2075, 158/2314, 180/2499, 180/2501, 192/2669, 202/2818,
210/2945, 248/3492, 251/3546, 255/3600

e. + de 237/3342, 241/3391

e. + den 133/1957

e. + deyken 180/2497

e. + e 150/2203, 164/2413, 180/2501, 182/2530, 190/2651, 192/2673,
234/3297, 139/2045, 207/2893, 240/3381

e. + i 193/2692, 213/2982, 221/3104, 191/2657

e. + imden 195/2719, 261/3688

e. + in 167/2462, 200/2789, 212/2974, 234/3297

e. + iñ 227/3186

e. + iñde 260/3679

e. + iñdedir 235/3306

e. + iñji 199/2780, 214/2997

e. + iñize 214/3004

e. + inde 219/3070, 245/3459, 254/3582

e. + inden 132/1931, 139/2037, 218/3050, 218/3052, 220/3082,
248/3506, 259/3657

e. + ine 132/1928, 132/1929, 138/2020, 141/2072, 144/2107, 147/2151,
152/2229, 163/2396, 182/2531, 198/2762, 223/3133, 134/1965,
207/2896

e. + ini 222/3118, 223/3125, 242/3413, 214/3001

e. + iyle 137/2005, 268/3796

e. + lerine 255/3596

[= 70]

el-amān : < Ar. Yardım ve şikayet edatı olarak “aman, medet” manasındadır; “bıktım artık, illallah!, usandım, kafi, yeter, sus” gibi manalarda da kullanılır.

e.152/2227, 181/2509, 250/3529, 143/2096

[= 4]

el-ḥamdülillāh : < Ar. Allah’a hamdolsun, allah’a şükür.

e.262/3698, 262/3698, 212/2963

[= 3]

el-heves : < Ar. Heves, şevk.

e.131/1921

el-mü'minūn : Müminler, inananlar.

e.193/2693

elyak : < Ar. Daha (en, pek) layık, liyakatli, çok yakışır.

e. + ı 216/3027

elʿayāzān : ?

e. 210/2942

elçi : Belli bir hususu konuşmak üzere bir taraf adına diğer tarafa gönderilen kimse, aracı.

e. 184/2557

elem : < Ar. Ağrı, acı, sızı, sancı; keder, dert, maddi ve manevi ızdırıp.

e. 210/2938, 214/2999

e. + le 224/3152

[= 3]

elli : Elli (Sayı).

e. 148/2171, 240/3384, 251/3545

e. + sin 148/2173

[= 4]

elzem : < Ar. Daha (en, pek) lazım, lüzumlu.

e. 210/2934

emāret : < Ar. Emirlik, beylik, prenslik.

e. 263/3720

emcād : < Ar. Şeref, onur ve haysiyet sahibi olanlar.

e. + ı 167/2448

- emdi** : Şimdi.
e. 160/2349, 186/2589, 195/2722, 199/2774, 204/2851, 211/2950,
213/2978, 214/3000, 222/3116, 225/3158, 227/3187, 233/3281,
235/3309, 239/3363, 244/3446, 256/3609, 261/3688, 263/3725,
264/3738, 268/3795
[=20]
- emek-dār** : Bir işte emeği çok geçmiş olan; eski ve sadık hizmetçi.
e. + ıñ 155/2271
- emel** : < Ar. Ümit, umma, arzu, hırs, tamah.
e. + ıñ 206/2874
- emevviyye** : < Ar. İslam arasında kurulan ilk devlet, ilk İslam hükümeti, Emevi devleti.
e. + de 243
- emīn** : < Ar. Emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen [kimse, şey].
e. 187/2600, 208/2906, 209/2925, 237/3331, 242/3418
[=5]
- emīr** : < Ar. Bir kavmin, bir şehrin başı.
e. 133/1944, 134/1959, 136/2002, 140/2056, 149/2191, 151/2211,
205/2868, 209/2926, 221/3096, 228/3205, 233/3280, 236/3324,
237/3334, 248/3498, 267/3774
e. + de 193/2684
e. + ıñ 197/2740
[=17]
- emn** : < Ar. Eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
e. 267/3787
- emr** : < Ar. İş buyurma, buyruk.
e. 133/1947, 135/1979, 142/2084, 149/2189, 155/2272, 167/2457,
192/2678, 193/2682, 210/2944, 215/3014, 218/3056, 227/3197,
227/3198, 239/3362, 248/3497, 255/3595, 255/3596, 259/3662,
264/3741
e. + imiñ 235/3313
e. + ıñ 149/2191
[=21]
- emred** : < Ar. Bıyıkları terlemeye başlamış iken henüz yüzünde tüy, kıl bulunmayan genç.
e. 241/3401

- eḡ** : Genişlik, arz.
e. 213/2980, 213/2980
[= 2]
- eḡse** : Boynun arka kısmı.
e. + sinden 198/2763
- enbiyā** : < Ar. Peygamberler, yalvaçlar.
e. + ya 131/1915
- endişe** : < Far. Düşünce; vesvese, merak, kaygı; gam, keder; şüphe; korku.
e. 235/3307, 188/2608
e. + ye 234/3290
[= 3]
- enīs** : < Ar. Dost, arkadaş; yar, sevgili.
e. + i 205/2859
- enseb** : < Ar. Daha (en, pek) münasip, uygun, çok yerinde
e. 132/1937
- er** : Rütbesi olmayan asker, nefer.
e. 132/1933, 133/1955, 134/1959, 134/1961, 134/1972, 137/2007,
137/2007, 146/2145, 146/2146, 147/2165, 151/2212, 153/2242,
158/2323, 160/2356, 161/2358, 164/2408, 164/2415, 165/2419,
184/2559, 185/2575, 188/2616, 188/2621, 189/2633, 190/2645,
192/2667, 197/2752, 198/2758, 205/2866, 207/2889, 207/2890,
210/2945, 215/3009, 218/3056, 219/3065, 220/3081, 222/3111,
223/3132, 226/3183, 230/3236, 237/3343, 238/3358, 238/3360,
240/3384, 241/3391, 251/3538, 251/3545, 256/3614, 258/3644,
260/3668
e. + e 156/2297, 230/3236, 269/3803
e. + i 169/2483, 186/2583, 199/2775, 218/3054, 219/3067, 227/3189,
240/3387, 218/3056
e. + ile 188/2614, 188/2617
e. + iḡ 240/3380
e. + ini 146/2144
e. + le 246/3474
e. + ler 133/1945, 137/2009, 208/2903, 264/3734, 264/3734
e. + lere 225/3169
e. + leri 250/3533
e. + lerile 246/3473
[= 73]

- eren** : Ermiş veli, yadır, evliya.
e. + ler 146/2142, 163/2398, 223/3139, 225/3164, 232/3257, 232/3257,
250/3525
[= 7]
- erlig(k)** : Erlik, mertlik, yiğitlik.
e. + in 190/2643
e. 132/1933, 151/2220, 183/2534, 249/3517
e. + de 218/3062, 245/3458
e. + den 199/2771
[= 8]
- eşer** : < Ar. Nişan, iz, alamet.
e. 141/2071, 149/2182, 150/2196
e. + i 201/2804
[= 4]
- esdir-** : Estirmek, esmesine sebep olmak.
e.-diler 255/3597
e.-üp 154/2265
[= 2]
- esen** : Sağ salim, afiyette, sıhhatte, selamette, sıhhatli, salim.
e. 257/3637
- esfel** : < Ar. 1. En sefil, pek aşağı, çok bayağı. 2. Aşağı [taraf].
e. + e 211/2950
e. + de 242/3417
[= 2]
- esir** : < Ar. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak; kul, köle.
e. 149/2185, 209/2928, 222/3116, 227/3194, 262/3700
e. + ler 212/2969, 227/3198
e. + leri 212/2967, 213/2989
[= 9]
- eski** : Eski, geçmiş zamana ait olan, geçmiş zaman özelliklerini taşıyan, atik.
e. 209/2919, 238/3353
[= 2]
- esrār** : < Ar. Gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler.
e. + ı 243/3428
e. + mı 206/2885
[= 2]
- eşat** : Özel isim.

- e. 132/1935, 147/2155
[=2]
- eşek** : Tek parmaklılardan, uzun kulaklı, attan küçük binek ve yük hayvanı, merkep.
e. 223/3125
- et** : İnsan ve hayvan vücudunun kas ve yağdan meydana gelen, kemikle deri arasında bulunan kısmı.
e. 212/2973
e. + in 213/2979
e. + in 213/2986
e. + ini 212/2976
[=4]
- eṭrāf** : < Ar. Yanlar, uçlar, kıyıları.
e. + a 236/3320
e. + mı 264/3732
e. + larında 200/2793, 249/3510
[=4]
- eṭvār** : < Ar. Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
e. + ı 243/3429
- ev** : Ev, ikamet edilen yer, konut, mesken, hane, ikametgah.
e. + e 202/2825
e. + in 234/3296
e. + ije 161/2359, 204/2852
e. + inden 164/2409
e. + ine 154/2254, 161/2360, 205/2861
[=8]
- evlād** : < Ar. 1. Çocuklar. 2. Oğul; kız; çocuk. 3. Sülale, nesil.
e. 182/2520, 201/2805, 201/2807, 201/2808, 206/2875, 207/2889, 232/3266, 268/3788
e. + ı 142/2090, 163/2401, 167/2448, 188/2608
e. + a 163/2388, 204/2848, 214/2994, 229/3217, 246/3464, 210/2933, 210/2941
e. + ı 167/2448, 201/2811, 201/2812
e. + ım 204/2850
e. + ımı 187/2599
e. + ız 206/2875
[=25]

- evliyā** : < Ar. Keramet sahibi olanlar, erenler.
e. + ya 131/1915
- evvel** : < Ar. 1. Önce, ilk, birinci, başlangıç. 2. Eski, geçmiş, geçmiş zamanda.
e. 162/2382, 162/2383, 188/2619, 233/3275, 234/3292
e. + inden 145/2134, 161/2361
[=7]
- evvelā** : < Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.
e. 180/2503, 182/2531, 188/2613, 267/3781
[=4]
- evvelī** : < Ar. En evvel, en önce olan, ilk zamanlarla ilgili.
e. 145/2132
- ey** : < Ar. + Far. Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; “hey, yahu, bana bak!” gibi manalara gelir.
e. 131/1915, 131/1921, 133/1943, 133/1951, 134/1962, 136/2002, 137/2011, 138/2024, 138/2027, 138/2029, 139/2033, 139/2035, 141/2069, 141/2077, 142/2090, 142/2091, 143/2101, 145/2128, 147/2163, 148/2169, 149/2187, 150/2197, 150/2210, 151/2225, 152/2231, 152/2232, 152/2233, 153/2239, 153/2240, 153/2252, 153/2252, 154/2253, 155/2277, 155/2279, 155/2279, 156/2285, 156/2290, 156/2291, 156/2293, 157/2298, 157/2302, 158/2315, 159/2341, 160/2354, 161/2366, 162/2375, 162/2378, 162/2387, 164/2417, 165/2420, 165/2421, 165/2430, 165/2431, 165/2431, 166/2438, 166/2442, 166/2443, 168/2464, 168/2469, 169/2492, 180/2495, 180/2501, 181/2509, 181/2517, 185/2572, 186/2581, 186/2585, 186/2590, 187/2598, 187/2601, 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608, 189/2629, 189/2631, 190/2637, 191/2652, 191/2660, 192/2668, 193/2687, 193/2692, 194/2696, 194/2703, 194/2707, 195/2714, 195/2718, 195/2719, 197/2743, 197/2747, 197/2751, 198/2759, 199/2776, 199/2781, 201/2798, 201/2803, 203/2828, 203/2830, 203/2833, 203/2834, 203/2839, 204/2845, 205/2858, 205/2871, 206/2874, 206/2879, 207/2891, 210/2938, 211/2961, 213/2983, 213/2983, 213/2986, 213/2987, 213/2992, 214/2993, 214/2999, 215/3008, 215/3012, 215/3022, 216/3029, 216/3031, 216/3031, 216/3032, 216/3032, 217/3041, 217/3046, 218/3057, 218/3060, 220/3091, 221/3098, 221/3109, 222/3123, 223/3137, 224/3152, 226/3171, 227/3192,

227/3198, 228/3212, 229/3216, 229/3224, 230/3239, 231/3245,
231/3250, 231/3251, 231/3256, 232/3259, 232/3266, 232/3268,
233/3272, 238/3354, 238/3360, 239/3368, 240/3389, 241/3392,
241/3401, 242/3406, 243/3421, 243/3423, 243/3425, 243/3425,
244/3435, 244/3438, 244/3440, 244/3441, 245/3450, 246/3463,
246/3468, 246/3473, 247/3481, 247/3490, 248/3504, 249/3512,
250/3528, 254/3586, 254/3591, 254/3592, 256/3611, 256/3620,
257/3630, 257/3633, 259/3653, 259/3657, 259/3660, 259/3667,
262/3705, 263/3719, 264/3734, 264/3737, 264/3741, 265/3749,
266/3758, 266/3767, 267/3782, 268/3790, 269/3810

[= 197]

eyer : Binicisinin, üzerine oturması için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.

e. 252/3560

e. + i 252/3557

[= 2]

eyle- : Eylemek.

e. 150/2198, 153/2240, 160/2349, 204/2847, 210/2939, 217/3036,
217/3040, 221/3097, 224/3142, 224/3154, 225/3159, 226/3182,
228/3202, 234/3287, 239/3364, 239/3364, 244/3439, 256/3610,
258/3639, 262/3710, 152/2236

e.-di 132/1939, 133/1955, 134/1961, 134/1964, 136/1997, 136/1998,
137/2004, 137/2009, 139/2040, 140/2048, 142/2084, 145/2125,
148/2173, 150/2202, 150/2206, 155/2275, 157/2304, 161/2361,
161/2362, 161/2367, 162/2387, 163/2393, 168/2466, 169/2491,
181/2506, 181/2506, 182/2526, 183/2542, 183/2543, 186/2586,
190/2640, 190/2640, 190/2644, 190/2650, 194/2699, 195/2717,
199/2778, 200/2784, 202/2823, 204/2857, 205/2862, 205/2865,
205/2869, 206/2877, 206/2878, 207/2889, 207/2895, 208/2912,
210/2933, 210/2944, 210/2946, 211/2951, 213/2989, 215/3009,
215/3014, 223/3132, 223/3133, 225/3161, 225/3161, 226/3175,
227/3199, 227/3199, 229/3229, 230/3243, 233/3276, 238/3348,
244/3433, 245/3453, 250/3524, 250/3524, 252/3552, 252/3554,
252/3558, 254/3581, 255/3593, 255/3596, 255/3606, 256/3621,
257/3626, 257/3628, 257/3632, 259/3653, 259/3662, 262/3704,
262/3709, 266/3764, 267/3775, 267/3776, 268/3797

e.-dik 235/3312, 235/3312

e.-diler 148/2166, 149/2189, 165/2420, 186/2588, 211/2959, 215/3017,
219/3069, 219/3075, 223/3137, 262/3712, 264/3731
e.-dim 266/3765
e.-diñ 227/3186
e.-gil 158/2322, 238/3358, 254/3587
e.-me 143/2095, 220/3090, 269/3813
e.-mede 234/3288
e.-medi 266/3762
e.-mek 141/2064, 236/3330
e.-meñ 168/2476
e.-miş 182/2519, 189/2626, 197/2747, . 234/3290
e.-ñ 181/2513, 258/3652
e.-r 132/1934, 138/2024, 142/2082, 159/2342, 161/2364, 162/2381,
187/2600, 223/3127, 241/3398, 251/3542, 255/3598, 145/2132,
249/3517, 241/3397
e.-rdi 247/3479
e.-rim 212/2976, 212/2976, 225/3164, 235/3307, 236/3330, 238/3359,
239/3361, 239/3375
e.-rken 260/3677
e.-rsem 211/2956
e.-sin 156/2294
e.-ye 147/2155, 210/2935, 210/2941
e.-yeler 138/2023, 160/2351
e.-yelim 214/3000
e.-yen 245/3461
e.-yerek 132/1928
e.-yesin 139/2034
e.-yim 244/3435
e.-yiñ 189/2627, 219/3076
e.-yüben 155/2269, 249/3508
e.-yüp 138/2022, 183/2544, 187/2603, 212/2977, 227/3193, 236/3322,
258/3642
[= 189]
eyli- : Eylemek.
e.-m 156/2283
e.-yim 228/3200
e.-yor 234/3294, 255/3603

- e.-yorsuñ 238/3360
[=5]
- eyü** : İyi, güzel, hoş, güçlü, kuvvetli.
e. 151/2221, 214/2999
[=2]
- eyvāh** : <Far. Yazık, heyhat.
e. 153/2247, 195/2714, 196/2725
[=3]
- eyvān** : <Far. 1. Büyük sofa, divanhane, salon. 2. Kemerli yüksek bina, oturacak yüksek yer, köşk. 3. Çardak.
e. 251/3542
e. + ina 257/3626
[=2]
- eyyām** : <Ar. Günler, gündüzler; zaman.
e. 257/3631
- ez-an-cānib** : Bu taraftan.
e.189/2622, 202/2822, 206/2884, 224/3144, 239/3366, 247/3485
[=6]
- ez-gāss** : ?
e. +1 162/2373
- ezā** : <Ar. İncinme, incitme, can yakma, eziyet.
e. 193/2687, 217/3040
[=2]
- ezkār** : <Ar. 1.Anmalar, hatırlamalar, bildirmeler. 2.Zikirler.
e. +1 244/3439
- ez-** : Ezmek.
e.-di 259/3656
e.-erim 220/3091
e.-mek 152/2235
[=3]
- ezel** : <Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
e. 212/2963, 234/3299
[=2]
- ezelī** : <Ar. Ezele mensup, ezeli ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
e. 142/2083
- ezel** : <Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

e. + ki 162/2385, 224/3149

[=2]

F

fāʾide : < Ar. Fayda, menfaat, kar, kazanç.

f. 263/3727

fāʾide-dār : Faydalı.

f. 261/3696

fāʾilāt : Vezin.

f. 193/2686, 269/3814

[=2]

fāʾilātün : Vezin.

f. 193/2686, 193/2686, 269/3814, 269/3814

[=4]

fācır : < Ar. Fücür sahibi, fena huylu, günahkar.

f. 182/2532

fāhişe : < Ar. 1. Ahlsız kadın, kahpe. 2. Ar, ayıp, kabahat, günah.

f. + leri 261/3697

fākı : < Ar. Fakih, bilgin.

f. 263/3723

fāl : < Ar. Uğur; talih deneme; kahve fincanına, iskambile bakmak gibi birtakım garip usullerle insanın talihine ait şeyler söyleme.

f. + ını 262/3703

fāriğ : < Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş.

f. 149/2186

fāsık : < Ar. Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden.

f. 134/1964, 162/2381, 182/2532

f. + a 155/2281

f. + ı 263/3720

[=5]

fāhr : < Ar. Övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç.

f. + ı 155/2278, 233/3276

f. + ı 159/2334

[=3]

fākır : < Ar. Zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt.

f. + im 220/3089

farğ : < Ar. Ayrılık, başkalık; ayırma, ayrılma, seçilme.

- f. 265/3753
- farz** : < Ar. Zaruri, lüzumlu, gerekli.
f. 193/2689
- fażl** : < Ar. 1. Fazla, ziyade, artık, baki. 2. Fazlalık, üstünlük. 3. İyilik, fazilet, erdem, lütuf.
f. + ı 255/3605
- feçr** : < Ar. Sabaha karşı, Güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı, tan yerinin ağarması.
f. + i 152/2226
- fedā** : < Ar. 1. Gözden çıkarma, uğruna verme. 2. Kurban.
f. 153/2241, 168/2469, 189/2631
f. + sı 180/2500
[=4]
- feh̄m** : < Ar. Anlama, anlayış.
f. 233/3282
- felāh** : < Ar. Kurtuluş, selamet.
f. 136/1990, 139/2042
[=2]
- felek** : < Ar. 1. Gökyüzü, sema. 2. Alem, dünya. 3. Talih, baht, kader.
f. 150/2202, 161/2364, 162/2383, 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608, 199/2768, 260/3673
[=11]
- fenn** : < Ar. Hüner, marifet, sanat, ilim.
f. + de 268/3802
- fer** : < Far. Parlaklık, aydınlık.
f. 251/3538
f. + e 134/1967
f. + i 250/3536
[=3]
- ferāğ** : < Ar. Vazgeçme, bırakıp terketme.
f. 162/2380, 163/2399, 267/3778
[=3]
- ferāğat** : Vazgeçme, el çekme.
f. 227/3197
- ferāmūş** : < Far. Unutma, hatırdan çıkma.
f. 244/3438
- ferāh** : < Ar. Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

- f. 164/2410
- ferdā** : <Far. 1. Yarın, günün ertesi. 2. Atı, gelecek zaman. 3. Ahiret, öbür dünya, kıyamet.
f. + sını 181/2507
- feryād** : <Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağışma, çağrışma.
f. + a 144/2120, 145/2135, 203/2828
f. + ı 145/2130
[=4]
- feryād-res** : <Far. Feryad edenin imdadına yetişen.
f. + idir 203/2831
- fesād** : <Ar. 1. Bozukluk. 2. Fenalık, kötülük. 3. Fitne.
f. 156/2284, 183/2542
[=2]
- fetā** : <Ar. Genç, delikanlı, yiğit; mert.
f. 131/1915, 166/2443
[=2]
- feth** : <Ar. Açma, açılma.
f. 183/2542, 183/2543, 217/3041
f. + ini 187/2603, 249/3514
[=5]
- feyz** : <Ar. İlim, irfan.
f. + i 165/2432
- fırşat** : <Ar. Uygun zaman, elverişli durum.
f. 180/2497, 195/2719
[=2]
- fısk** : <Ar. Hak yolundan veya hak yoldan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.
f. 154/2254
f. + ı 253/3576
f. + ıla 153/2248
[=3]
- fîl** : <Ar. Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, kolayca evcilleşen, yaşamakta olan kara hayvanlarının en irisi, hortumlu, kalın derili, memeli hayvan.
f. 190/2650, 190/2650, 198/2766, 200/2787, 261/3684
f. + i 200/2787
f. + ini 252/3562
f. + iyle 223/3135

- [= 8]
- fiġan** : < Far. İztırap ile baġırıp aġırma, inleme.
f. 209/2919, 250/3529
f. + ıyla 152/2234
- [= 3]
- fıkr** : < Ar. Fikir, dışınce.
f. 187/2604, 262/3710
f. + e 266/3769
- [= 3]
- fırār** : < Ar. Kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.
f. 131/1923, 149/2183, 154/2260, 182/2519, 183/2546, 236/3320, 261/3685, 265/3747
f. + a 165/2425
- [= 9]
- fuzūl** : < Ar. Lüzumsuz, fazla řey veya söz.
f. 137/2013, 139/2038, 143/2100, 150/2199, 158/2320, 185/2569, 187/2597, 188/2611, 196/2734, 218/3064, 233/3285, 252/3565
f. + e 207/2898
- [= 13]
- fücūr** : < Ar. İřret; sefihlik, gūnahkarlık, ahlaka aykırı durum.
f. 154/2254
f. + a 253/3576
- [= 2]
- G**
- ġa'ib** : < Ar. Gōrūnmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.
g. 160/2352, 231/3248, 232/3270, 246/3473
[= 4]
- ġabī** : < Ar. Kalınkafalı, anlayışsız, kabiliyetsiz.
g. 204/2849, 251/3551, 254/3589, 264/3737
[= 4]
- ġafil** : < Ar. Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini dıřūnmeyen, dikkatsiz, dalgın, tembel.
g. 152/2234, 189/2627, 201/2803, 201/2806, 216/3027
[= 5]
- ġafil-ān** : Gafiller, tembeller.
g. 201/2807

- ġafillik** : Gafil olma durumu, gaflet.
g. 201/2804
- ġaflet** : < Ar. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik.
g. 193/2689, 210/2939, 231/3254
g. + i 231/3253
g. + iñ 244/3437
[=5]
- ġalať** : < Ar. Yanlıř, yanılma.
g. 187/2604
- ġalebe** : < Ar. Galip gelme, yenme, üstünlük.
g. 218/3057
g. + yi 219/3079
[=2]
- ġalib** : < Ar. Galebe gelen, galebe çalan, üstün gelen, yenen.
g. 165/2428, 238/3347, 260/3674
[=3]
- ġam** : < Ar. Keder, tasa, kaygı, dert.
g. 146/2139, 146/2139, 151/2214, 189/2630, 189/2631, 218/3053,
222/3124, 226/3184, 247/3490, 269/3806
g. + ı 234/3293
g. + ın 242/3418
[=12]
- ġamġam** : < Ar. Savaşan, muharip.
g. + ı 139/2039
g. + ını 134/1963
g. + la 135/1973
[=3]
- ġamız** : < Ar. Anlaşılması güç olan, anlaşılmaz, karışık, kapalı [söz].
g. 213/2986, 262/3712
[=2]
- ġanġmet** : < Ar. Çalışmaksızın elde edilen şey, emeksiz kazanç.
g. 230/3242
- ġar** : < Ar. Maġara, in.
g. 157/2308, 224/3150, 240/3381, 265/3757
[=4]
- ġaret** : < Ar. Çapul, yaġma; akın, düşman topraġına yaġma için yapılan saldırış.

- g. 254/3584
- ġarīb** : < Ar. Kimsesiz, zavallı.
g. + im 203/2840
- ġarķ** : < Ar. 1. Suya batma; batma; batırma. 2. Boġulma, boġma.
g. 139/2043, 160/2345, 234/3290, 249/3508, 265/3753
[= 5]
- ġavāyet** : < Ar. Azgınlık, hak yolundan sapma, kötü yola sapma.
g. 254/3580
- ġavġ(k)a** : Kavga.
g. 195/2722, 246/3473
g. + dan 246/3472
g. + sında 184/2554
g. + ya 182/2529, 247/3477, 165/2424
g. + yı 219/3075
[= 8]
- ġayet** : < Ar. 1. Nihayet, uç, son. 2. Çok, fazla, son derece.
g. 143/2100, 144/2111, 158/2327, 185/2572, 188/2611, 217/3035,
222/3124, 236/3330, 254/3579, 254/3586, 256/3616, 262/3707,
247/3478
g. + de 239/3372
[= 14]
- ġayret** : < Ar. Çalışma, çabalama.
g. 136/2000, 150/2209, 152/2236, 154/2256, 154/2257, 154/2257,
164/2406, 165/2432, 167/2448, 181/2511, 193/2693, 258/3645
g. + den 250/3536
g. + e 134/1969, 147/2159, 192/2669, 208/2905, 216/3030, 248/3492,
251/3550, 260/3669
g. + i 150/2205, 264/3738
[= 23]
- ġayrı** : < Ar. Ayır, başka, artık, diġer.
g. 137/2007, 269/3805
[= 2]
- ġazab** : < Ar. Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet, öfke.
g. 132/1930, 136/1996, 139/2038, 187/2595, 197/2740
g. + a 162/2384, 190/2648, 226/3179
[= 8]
- ġazab-nāk** : < Ar. + Far. Gazaplı, öfkeli, dargın; kızgın.

- g. 188/2611
- ġazablan-** : Hiddetlenmek, öfekelenmek, kızmak.
g.-up 207/2892
- ġazā** : < Ar. Din uğruna savaş.
g. 193/2687, 204/2847, 204/2854, 214/3005, 217/3040, 225/3164,
225/3165, 231/3247, 236/3330, 237/3335, 239/3371, 268/3794
g. + da 216/3029
g. + dan 239/3369
g. + lar 194/2701, 258/3643
g. + ını 217/3037
g. + ya 206/2875, 224/3149, 246/3474
g. + yı 238/3360
[=21]
- ġāzī** : < Ar. Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen.
g. 131/1922, 133/1955, 136/1993, 148/2176, 189/2629, 189/2632,
209/2925, 238/3353, 268/3798
g. + ler 206/2884
g. + niġ 257/3634
g. + yem 163/2398
[=12]
- ġaziyān** : Gaziler.
g. 195/2709, 207/2888, 247/3485, 252/3566
[=4]
- ġidā** : < Ar. İnsanı besleyen şeyler, besi.
g. 153/2241
g. + sı 180/2498
[=2]
- ġill** : < Ar. Gizli kin ve garez, düşmanlık.
g. 194/2699
- ġıŝŝ** : < Ar. Karışıklık, hile.
g. + ı 194/2699
- ġıyāŝ** : Özel isim.
g. 233/3279, 248/3500
g. + ıla 248/3498
[=3]
- ġonca** : < Far. Konca, tomurcuk, açılmamış çiçek.

- g. + i 152/2233
g. + yı 243/3423
g. + lar 253/3570
g. + mız 216/3026
g. + sınığ 216/3031
[= 5]
- ğubār** : < Ar. Toz.
g. 166/2434, 196/2729, 196/2731, 224/3140, 230/3233, 250/3530,
259/3667, 260/3670, 260/3677
[= 9]
- ğulām** : < Ar. 1. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç. 2. Köle, esir, kölemen.
g. 141/2069
- ğulüvv** : < Ar. 1. Haddini aşma, ileri gitme, aşkınlık, taşkınlık. 2. Hücum,
saldırış.
g. 149/2193, 150/2208, 241/3392, 246/3468, 250/3528, 259/3653,
263/3723
[= 7]
- ğurāb** : < Ar. Karga.
g. 217/3046
- ğurbet** : < Ar. Gariplik, yabancılık.
g. + e 205/2861
- ğurūr** : < Ar. Boş şeylere güvenerek aldanma, boş şeylerle böbürlenme, kibir.
g. 229/3219
g. + la 140/2061
[= 2]
- ğuşşa** : < Ar. Keder, kaygı, tasa.
g. + mız 193/2685
g. + ya 249/3508
g. + yı 163/2389, 224/3148
[= 4]
- gāh** : < Far. 1. Zaman bildiren edat. 2. Yer bildiren edat. 3. Arasına, kimi,
bazı.
g. 200/2791
g. + ı 200/2791, 200/2791
[= 3]
- gece** : Gece.
g. 159/2329, 161/2366, 165/2427, 191/2662, 203/2842, 212/2974,

219/3077, 224/3152, 233/3271, 235/3304, 237/3344, 246/3472,
248/3499, 253/3567, 256/3617, 257/3633, 258/3645, 268/3791,
224/3142

g. + de 206/2886

[= 20]

geç-

: Geçmek.

g. 153/2244

g.-üp 243/3430, 243/3432, 242/3419

g.-di 159/2336, 159/2339, 191/2663, 193/2684, 205/2864, 213/2988,
220/3088, 230/3240, 243/3431, 253/3572, 257/3625, 257/3631,
263/3717

g.-diler 180/2498

g.-elim 151/2219

g.-er 152/2234

g.-icek 263/3718

[= 21]

geçür-

: Geçirmek.

g.-di 257/3629

g.-ürdüm 214/2998

[= 2]

gedā

: < Far. Dilenci, yoksul.

g. 257/3626

g. + sı 180/2497

[= 2]

geh

: < Far. Bazı, arasıra.

g. 200/2791

gel-

: Gelmek.

g. 131/1920, 131/1920, 131/1920, 143/2096, 143/2098, 152/2238,
152/2238, 153/2250, 180/2501, 181/2505, 181/2508, 181/2516,
181/2516, 193/2687, 193/2689, 193/2690, 194/2703, 194/2704,
199/2775, 210/2939, 213/2991, 214/3000, 216/3030, 228/3200,
229/3216, 231/3256, 232/3262, 236/3326, 239/3368, 243/3426,
244/3439, 253/3568, 262/3710, 263/3725, 263/3725

g.-iyor 161/2358

g.-di 133/1951, 133/1956, 134/1959, 134/1962, 134/1965, 134/1967,
134/1968, 134/1968, 134/1969, 135/1987, 136/1990, 136/1996,
136/2002, 137/2013, 137/2014, 140/2053, 140/2062, 141/2065,

141/2065, 141/2067, 141/2070, 142/2078, 142/2088, 143/2099,
143/2103, 143/2105, 144/2107, 144/2120, 145/2125, 145/2133,
146/2142, 146/2147, 147/2153, 147/2154, 147/2155, 147/2159,
147/2165, 148/2169, 148/2170, 150/2205, 151/2213, 154/2261,
154/2261, 154/2264, 158/2320, 158/2322, 159/2332, 159/2336,
160/2344, 160/2352, 161/2359, 161/2363, 161/2369, 162/2374,
162/2380, 162/2384, 164/2404, 164/2417, 165/2418, 165/2419,
165/2426, 165/2432, 166/2434, 166/2435, 166/2437, 166/2442,
167/2462, 168/2468, 182/2524, 184/2557, 185/2566, 185/2571,
187/2595, 188/2610, 188/2613, 188/2615, 189/2624, 190/2641,
190/2645, 190/2648, 190/2650, 191/2654, 196/2727, 196/2731,
198/2759, 199/2780, 200/2785, 200/2795, 201/2802, 202/2820,
203/2828, 204/2852, 205/2860, 205/2867, 205/2871, 205/2871,
207/2893, 208/2905, 209/2928, 212/2967, 213/2981, 213/2985,
213/2990, 215/3008, 215/3009, 215/3012, 215/3018, 216/3023,
217/3049, 220/3080, 220/3084, 220/3094, 221/3096, 221/3109,
224/3153, 225/3160, 226/3172, 226/3175, 226/3179, 226/3181,
227/3193, 227/3198, 227/3198, 230/3233, 230/3244, 233/3280,
234/3286, 235/3304, 237/3339, 238/3357, 239/3367, 239/3367,
239/3372, 241/3403, 242/3409, 242/3413, 244/3445, 245/3450,
245/3456, 246/3462, 246/3473, 246/3475, 248/3503, 248/3504,
249/3509, 250/3528, 250/3529, 250/3533, 251/3544, 251/3550,
252/3555, 252/3565, 253/3569, 253/3569, 253/3570, 253/3571,
253/3572, 253/3573, 256/3619, 257/3633, 258/3641, 258/3650,
260/3669, 260/3672, 260/3675, 260/3679, 261/3684, 261/3693,
262/3702, 264/3742, 267/3786, 268/3789

g.-digi 166/2440

g.-dik 269/3811

g.-diler 133/1953, 135/1977, 135/1981, 136/1992, 140/2054, 144/2113,
148/2168, 149/2186, 149/2191, 149/2195, 152/2229, 159/2331,
164/2408, 167/2450, 168/2464, 168/2473, 169/2479, 169/2485,
182/2523, 184/2561, 186/2580, 192/2673, 196/2726, 196/2730,
197/2749, 198/2766, 199/2770, 206/2876, 211/2960, 219/3069,
223/3131, 224/3143, 225/3168, 226/3170, 233/3273, 240/3380,
240/3388, 248/3495, 249/3510, 252/3558, 252/3564, 260/3676,
262/3701, 264/3730, 264/3741, 265/3756, 268/3799

g.-dim 154/2266, 220/3084

g.-e 211/2953
g.-eler 218/3056
g.-elim 158/2316, 189/2622, 224/3144, 225/3169
g.-en 238/3351, 240/3381, 259/3666
g.-eni 223/3138, 242/3414
g.-esin 183/2547, 197/2738
g.-eyazdı 248/3505
g.-eyim 151/2223
g.-icek 133/1949, 134/1960, 162/2386
g.-iñ 211/2948, 228/3211
g.-inceye 237/3338
g.-mede 188/2612, 189/2627, 258/3645
g.-meden 185/2565
g.-medi 134/1971, 140/2049, 165/2422, 210/2947, 242/3416
g.-mekden 153/2243
g.-memiş 181/2508
g.-memişse 236/3327
g.-meñ 224/3142
g.-mesün 249/3518
g.-meye 193/2690, 249/3507
g.-mez 134/1972, 192/2670
g.-mezdi 184/2554
g.-miş 193/2688, 202/2825, 233/3285, 251/3539
g.-mişdir 144/2110, 183/2537
g.-mişim 202/2816
g.-mişler 244/3441
g.-seler 248/3506
g.-sün 249/3518, 249/3518
g.-üben 188/2618, 242/3415, 265/3755
g.-üñ 206/2874
g.-üp 133/1955, 134/1971, 136/2000, 138/2024, 139/2044, 141/2071,
147/2159, 155/2277, 180/2502, 182/2525, 183/2544, 188/2616,
199/2778, 202/2819, 204/2848, 211/2959, 219/3068, 248/3503,
260/3673
g.-üpdür 218/3058
g.-ür 138/2021, 154/2258, 159/2334, 159/2338, 159/2340, 161/2360,
164/2410, 169/2480, 182/2521, 196/2725, 198/2762, 236/3324,

237/3342, 242/3412, 242/3412, 256/3618, 261/3687

[= 351]

ger : < Far. “Eğer” kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

g. 138/2028, 142/2082, 155/2271, 163/2400, 166/2447, 180/2500, 193/2688, 195/2719, 197/2739, 197/2745, 201/2809, 202/2813, 223/3128, 241/3402, 244/3437, 246/3464

[= 16]

gerçek : Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

g. 144/2118, 162/2374, 210/2940, 211/2958

[= 4]

gerek : Varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi icap eden (şey).

g. 132/1932, 132/1932, 148/2167, 162/2383, 166/2439, 222/3114, 227/3185, 234/3287, 234/3287, 237/3337, 237/3337, 246/3475, 259/3659

g. + dir 151/2221, 268/3794, 269/3805

[= 16]

getür- : Getirmek.

g. 140/2057, 140/2058, 154/2255, 161/2359, 204/2852, 209/2926, 262/3706

g.-sek 259/3661

g.-di 148/2179, 161/2360, 162/2379, 164/2409, 167/2455, 182/2522, 205/2861, 206/2878, 209/2927, 211/2955, 212/2965, 213/2984, 221/3098, 225/3162, 229/3221, 255/3601, 256/3610, 257/3623, 257/3629, 262/3707, 263/3720, 267/3774

g.-digiñ 203/2829

g.-diler 155/2272, 156/2290, 164/2411, 168/2467, 169/2486, 183/2538, 184/2557, 185/2566, 193/2682, 218/3060, 221/3100, 222/3123, 242/3416, 264/3740, 266/3759

g.-diñ 227/3187, 259/3658

g.-düm 256/3611

g.-e 228/3208

g.-iñ 144/2112, 183/2537, 184/2556, 185/2565, 192/2672, 245/3460

g.-irem 140/2060

g.-mek 227/3185

g.-ürseñ 223/3129

[= 59]

gevher : < Far. 1. Elmas, cevher. 2. Bir şeyin aslı, esası.

g. + in 216/3029
geyme : Giyecek, elbise.
g. + de 231/3249
gez- : Gezmek.
g.-mek 152/2235
g. 154/2255
[= 2]
gezdirmek- : Gezdirmek.
g.-di 214/3002
g.-eni 269/3812
g.-irdim 214/2998
[= 3]
gibi : Gibi, benzeri.
g. 137/2006, 144/2120, 147/2157, 152/2236, 154/2263, 157/2301,
157/2311, 163/2395, 163/2396, 168/2476, 191/2661, 197/2747,
198/2754, 199/2776, 201/2805, 203/2839, 208/2903, 209/2920,
223/3125, 223/3138, 223/3138, 226/3181, 228/3201, 229/3226,
230/3238, 241/3399, 246/3476, 247/3479, 251/3549, 255/3593,
267/3773, 267/3786
[= 32]
gid- : Gitmek.
g.-e 138/2020, 165/2428, 168/2473, 193/2685, 234/3288, 243/3422,
261/3689, 264/3738
g.-ecegin 139/2047
g.-eler 217/3043
g.-elim 135/1979, 152/2238, 152/2238, 182/2528, 195/2722, 225/3165,
236/3326, 244/3446, 258/3643
g.-em 151/2211, 166/2439, 220/3089
g.-emezdi 224/3147
g.-en 131/1913
g.-er 141/2073
g.-erim 137/2010
g.-eriz 206/2875
g.-ersin 225/3166
g.-esiz 163/2400
g.-eyim 206/2880, 220/3094
g.-i 146/2136

g.-iñ 227/3188, 258/3652, 245/3448

g.-übin 206/2874

g.-üp 163/2392, 235/3310, 237/3333, 264/3739

[= 40]

gir- : Girmek.

g. 194/2703, 232/3264

g.-di 132/1928, 136/1993, 137/2003, 140/2061, 146/2145, 148/2180,
151/2215, 157/2309, 164/2404, 165/2421, 167/2451, 197/2751,
199/2772, 199/2773, 199/2778, 200/2795, 201/2798, 207/2890,
207/2902, 223/3132, 223/3133, 226/3172, 227/3196, 228/3213,
249/3513, 258/3649, 260/3668, 262/3698, 262/3704, 265/3748,
265/3752, 267/3780

g.-diler 135/1974, 151/2216, 185/2577, 196/2724, 245/3449, 251/3546,
260/3678, 261/3697, 265/3749

g.-e 147/2164, 190/2643, 197/2751, 200/2795, 207/2888, 226/3171

g.-elim 131/1926

g.-me 131/1913

g.-medi 137/2007, 203/2838, 226/3184, 256/3615, 263/3727

g.-mediler 226/3183

g.-mişdi 261/3686

g.-se 260/3680

g.-sem 237/3337

g.-señiz 226/3184

g.-sene 227/3187

g.-üp 133/1948

[= 63]

girdāb : <Far. Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anaför, çevrinti, burgaç.

g. + a 217/3035

giri : Geri.

g. + sin 262/3699

gribān : <Far. Elbise yakası.

g. 131/1920

giritār : <Far. Tutulmuş, yakalanmış, esir.

g. 192/2677, 242/3409

[= 2]

giriş- : Girişmek.

g.-di 238/3355

- g.-diler 165/2424, 208/2903
[= 3]
- girü** : Geri.
g. 148/2180, 166/2439, 166/2440, 217/3036, 252/3564, 265/3755
g. + ye 236/3319, 246/3466
[= 8]
- giryān** : < Far. Ağlayıcı, ağlayan.
g. + ıñ 195/2712
- git-** : Gitmek.
g. 146/2136, 165/2428, 220/3091, 229/3217
g.-di 134/1958, 142/2088, 144/2118, 158/2315, 164/2409, 181/2518,
195/2720, 206/2886, 218/3056, 228/3212, 231/3248, 237/3339,
237/3341, 239/3373, 250/3529, 258/3651, 262/3707, 265/3754,
267/3774
g.-digi 186/2582, 229/3217
g.-digini 236/3320
g.-dikde 155/2276
g.-diler 133/1948, 185/2568, 209/2923, 242/3415, 242/3419, 256/3622,
268/3798
g.-medi 209/2931
g.-mek 151/2220, 232/3257
g.-meye 248/3494
g.-meyüz 225/3166
g.-miş 224/3145, 235/3302, 241/3394, 247/3486, 232/3270
g.-meyıñ 245/3448
g.-se 234/3287
[= 47]
- gītī** : < Far. Dünya.
g. 243/3427
- giy-** : Giymek.
g.-di 244/3433
- giyir-** : Giydirmek.
g.-di 142/2086
- gizlen-** : Gizlenmek.
g.-diler 253/3576
- gizli** : Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşıkâr olmayan, meçhul.
g. 158/2317

- g. + dir 231/3247
[= 2]
- göç-** : 1. Yurt değiştirmek, hicret etmek. 2. İrtihal etmek, ölmek.
g.-ür 235/3306
- gög(k)** : Gök, sema.
g. + e 134/1970, 163/2402, 199/2768, 223/3139, 229/3227
g. + ü 228/3201
g. 139/2043, 205/2868, 236/3324
g. + de 198/2767, 247/3478
g. + den 161/2366
g. + ler 159/2330, 203/2842
[= 14]
- göl** : Kara ile çevrili, çeşitli büyüklükte durgun ve kalıcı su.
g. 267/3773
- göm-** : Gömmek.
g.-di 214/3003
g.-diler 266/3762
[= 2]
- gön(ü)** : Gönül, yürek.
g. + i 235/3308, 256/3620
g. + üm 156/2291, 239/3369
g. + ün 154/2254, 217/3037
g. 131/1917, 152/2238, 153/2239, 153/2252, 153/2252, 180/2496,
181/2509, 181/2510, 193/2690, 193/2690, 217/3037, 217/3037,
217/3044, 231/3256, 232/3258, 232/3259, 243/3427, 249/3520,
254/3585
g. + den 139/2044, 166/2447, 193/2688, 201/2800, 230/3230, 263/3726
g. + e 153/2247, 153/2247, 194/2695
g. + ler 153/2250, 154/2255, 160/2345, 216/3031, 231/3251, 234/3296,
253/3572
[= 41]
- gönder-** : Göndermek.
g.-ün 228/3205
g. 261/3686
g.--di 132/1937, 133/1946
g.--meñ 132/1932
g.-di 137/2013, 161/2370, 186/2579, 187/2597, 198/2757, 198/2763,

207/2902, 208/2907, 208/2909, 208/2911, 208/2913, 208/2915,
209/2919, 222/3122

g.-diler 148/2171, 182/2531, 185/2574, 188/2610, 228/3213

g.-eyim 219/3065

g.-miş 184/2562

g.-mişdi 185/2570

[= 26]

göndür- : 1. Uğurlamak, teşyi etmek. 2. Göndermek.

g.-e 181/2508, 181/2515

g.-elim 131/1925, 132/1934

[= 4]

gör- : Görmek.

g. 135/1978, 136/1995, 137/2008, 143/2096, 151/2213, 159/2339,
161/2365, 183/2543, 186/2586, 186/2588, 186/2590, 190/2639,
190/2650, 198/2760, 199/2775, 211/2951, 212/2967, 243/3427,
243/3431, 268/3799

g.-di 134/1972, 135/1984, 135/1985, 137/2003, 137/2014, 139/2043,
140/2049, 140/2055, 140/2062, 141/2066, 141/2070, 141/2073,
141/2074, 144/2110, 145/2127, 147/2155, 148/2177, 149/2183,
149/2184, 151/2217, 151/2224, 156/2283, 156/2284, 156/2296,
157/2308, 159/2330, 160/2353, 160/2357, 161/2359, 161/2360,
161/2371, 163/2389, 164/2405, 164/2410, 165/2423, 167/2452,
167/2456, 169/2483, 185/2573, 188/2615, 189/2636, 192/2674,
192/2680, 194/2708, 198/2762, 202/2827, 214/2993, 215/3014,
219/3079, 220/3081, 221/3101, 221/3103, 221/3108, 223/3134,
224/3152, 225/3160, 226/3176, 226/3180, 227/3196, 227/3196,
230/3240, 233/3285, 234/3289, 234/3294, 236/3316, 237/3331,
237/3331, 237/3334, 237/3342, 238/3353, 241/3404, 242/3411,
242/3412, 245/3458, 246/3466, 246/3468, 248/3505, 249/3519,
250/3535, 251/3551, 252/3563, 252/3564, 255/3602, 255/3607,
256/3617, 258/3639, 258/3652, 259/3664, 260/3673, 262/3708,
265/3747, 268/3796

g.-digi 161/2361, 162/2373, 204/2857, 205/2863, 225/3163, 256/3621

g.-digini 169/2488

g.-diki 229/3223

g.-diler 135/1974, 145/2121, 148/2175, 163/2390, 165/2426, 168/2473,
184/2559, 198/2764, 201/2801, 205/2859, 205/2871, 207/2900,

222/3121, 224/3142, 240/3376, 241/3391, 247/3482, 247/3483,
254/3580, 260/3671, 263/3727, 265/3744, 265/3755

g.-elim 132/1934, 140/2057, 161/2364, 184/2556, 244/3444, 266/3770

g.-em 206/2881

g.-emedi 141/2070

g.-emezseñ 232/3260

g.-emezsin 231/3253

g.-en 150/2205, 212/2972, 244/3444, 266/3761

g.-enler 262/3708, 268/3801

g.-enleriñ 248/3501

g.-esin 152/2237, 268/3792

g.-icek 211/2957, 251/3538, 261/3690

g.-iñ 265/3750

g.-irsin 219/3077

g.-meñ 155/2281

g.-meyesiz 211/2957

g.-se 260/3680

g.-sünler 221/3097

g.-üben 219/3071

g.-üñ 155/2279

g.-üp 132/1937, 135/1986, 147/2154, 147/2157, 148/2174, 151/2212,
157/2306, 191/2659, 191/2666, 198/2758, 199/2780, 201/2798,
201/2802, 203/2834, 209/2919, 214/3007, 215/3012, 223/3136,
230/3241, 240/3386, 241/3405, 246/3470, 253/3576, 260/3669

g.-ür 161/2365

g.-ürsün 244/3437

g.-me 231/3253

[= 200]

görül- : Görülmek, varlığı gözle hissedilmek.

g.-memiş 251/3547

görün- : Görünmek, kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek.

g.-eler 158/2313

g.-iyor 193/2687

g.-ür 145/2122

[= 3]

görüş- : Görüşmek.

g.-di 210/2945, 230/3244, 262/3702

- g.-diler 168/2464, 265/3757, 132/1938
g.-üp 193/2683
[= 7]
- göster-** : Göstermek.
g.-di 136/1988, 141/2065, 146/2146
g.-e 190/2643, 199/2771
g.-em 245/3460
g.-eyim 222/3117
g.-ir 162/2383, 231/3254
g.-üp 181/2504
[= 10]
- götür-** : Götürmek.
g.-diler 193/2682
g.-elim 196/2723
g.-em 228/3206
[= 3]
- gövde** : İnsan bedeni, vücut.
g. 230/3239
g. + ler 251/3548
[= 2]
- göyün-** : Yanmak.
g.-miş 134/1970
- göz** : Göz.
g. 204/2853, 211/2957, 212/2968, 237/3338, 248/3501
g. + i 259/3659, 265/3746, 139/2046, 223/3134
g. + in 133/1954, 191/2659
g. + iñe 232/3260
g. + iniñ 144/2108
g. + leri 203/2840
g. + lerin 164/2412, 168/2463
g. + lerinden 158/2326, 256/3612
g. + lerine 156/2292, 239/3367
g. + leriniñ 256/3613
g. + üm 156/2291
g. + üñ 253/3573
g. + üñden 232/3262
g. + ünden 204/2855, 239/3365, 256/3619

- [= 27]
gözed- : Gözetmek, korumak, himaye etmek.
g.-irdim 149/2188
g.-irler 146/2144
- [= 2]
gūş : < Far. Kulak.
g. 235/3302
g. + ıñ 232/3261
- [= 2]
gūşe : < Far. Köşe, bucak.
g. + de 243/3424
- gūy** : < Far. Yuvarlak şey, top, küre.
g. 251/3549
- güc(ç)** : Güç, kuvvet.
g. 191/2664, 184/2551
g. + üm 225/3156
g. + dür 216/3033
- [= 4]
gül : < Far. Çiçek.
g. 193/2690, 243/3421, 243/3421
g. + de 243/3422
g. + i 231/3251
g. + ıñ 253/3571, 253/3571
g. + lere 216/3032
g. + üñ 152/2237
- [= 9]
gül-bün : < Far. Gül kökü, gül biten yer.
g. + ıñ 246/3475
- gül-zār** : < Far. Gül bahçesi, gül tarlası.
g. 180/2501, 216/3031
g. + ı 243/3426, 217/3044
- [= 4]
gül'izār : Özel isim.
g. 256/3608, 257/3623, 257/3625
g. + a 256/3617
g. + ın 256/3616
- [= 5]

- gül-** : Gülmek.
g.-diler 221/3099, 193/2683
g.-mede 269/3804
[=3]
- gülān** : <Far. Güller.
g. + ı 159/2335, 165/2423, 192/2670, 192/2671
[=4]
- gülşen** : <Far. Gül bahçesi.
g. + de 231/3251, 253/3569
g. + ine 180/2496
[=3]
- güm** : <Far. Kayıp, yitik.
g. 139/2043
- güm-rāh** : <Far. Yolunu şaşırılmış, doğru yoldan ayrılmış.
g. 131/1913
g. + ını 250/3523
g. + lu 199/2777
g. + ıdır 236/3318
[=4]
- gümān** : <Far. Zan, sanma, sezme.
g. + ıyla 152/2234
- gün** : Gün.
g. 132/1929, 132/1938, 133/1952, 142/2082, 146/2140, 146/2141,
149/2182, 149/2190, 150/2207, 154/2261, 162/2375, 168/2467,
169/2478, 182/2519, 183/2536, 183/2546, 184/2555, 184/2561,
185/2564, 185/2571, 185/2577, 189/2635, 190/2639, 191/2662,
196/2726, 196/2726, 198/2767, 201/2799, 201/2806, 203/2839,
205/2870, 206/2879, 206/2879, 218/3050, 221/3103, 227/3195,
233/3272, 233/3285, 236/3319, 237/3333, 237/3344, 238/3346,
242/3418, 242/3419, 244/3443, 244/3445, 247/3487, 257/3625,
260/3681, 263/3715, 268/3789, 268/3789, 191/2660
g. + de 268/3797
g. + e 138/2032, 228/3211, 259/3666
g. + i 162/2375, 191/2657, 233/3272, 244/3445
g. + idir 137/2012, 137/2012, 212/2969
g. + lerede 133/1944
[=65]

- gündüz** : Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.
g. 258/3645
- güneş** : Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems.
g. 190/2640
- gürbüz** : <Far. 1. Kahraman. 2. Gürbüz, genç irisi, iyi gelişmiş, serpilmiş, sağlam bir bünyeye sahip.
g. 158/2323
- gürz** : <Far. Silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.
g. 134/1964, 135/1975, 139/2040, 139/2041, 139/2041, 146/2150, 147/2151, 147/2160, 167/2453, 190/2646, 190/2648, 190/2650, 198/2755, 200/2785, 200/2791, 207/2891, 207/2893, 207/2894, 207/2898, 215/3011, 215/3018, 223/3133, 223/3136, 226/3177, 226/3180
g. + i 134/1966, 247/3479
g. + e 139/2041, 207/2894, 147/2151
g. + i 136/1997, 158/2323, 183/2534
g. + ile 215/3010
g. + in 136/1997, 198/2755
g. + ini 134/1965, 139/2045, 207/2894
[= 39]
- güşād** : <Far. Açma, açılma, açılış.
g. 180/2503
- güzār** : <Far. Gezme, geçiş.
g. 211/2956, 251/3548
[= 2]
- güzel** : Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil.
g. 181/2516, 237/3336, 238/3348
[= 3]
- H**
- ḥā'il** : <Ar. İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, arayı kapayan, engel.
h. 141/2073, 248/3501
[= 2]
- ḥācet** : <Ar. İhtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık.

- h. 219/3065
- ḥādise** : <Ar. Vakıa, yeni bir şey, ilk defa çıkan, macera olan bir nitelik ve durum.
h. + den 187/2605
- ḥāfız** : <Ar. Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberleyen.
h. + lar 233/3274, 245/3451
[=2]
- ḥāl** : <Ar. 1. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman. 2. Oluş, bulunuş, suret, durum.
h. 142/2081, 145/2131, 161/2372, 195/2710, 202/2827, 218/3050, 224/3154, 232/3261, 236/3321, 266/3767
h. + de 239/3372, 235/3308
h. + e 202/2821, 232/3257, 234/3299, 220/3080
h. + i 135/1974, 135/1985, 139/2046, 142/2090, 142/2090, 143/2100, 149/2183, 207/2900, 221/3096, 225/3163, 238/3353, 246/3468, 265/3750, 265/3755, 164/2405, 192/2671
h. + im 203/2839
h. + imizi 131/1926
h. + in 208/2910, 234/3297, 224/3153
h. + iñ 181/2509
h. + iñi 234/3292
h. + iñizi 239/3375
h. + ini 227/3194, 242/3413, 257/3624
h. + lerin 205/2866
[=43]
- ḥāmā** : Özel isim.
h. + ya 169/2481
- ḥāmil** : Özel isim.
h. 133/1956
- ḥāriş** : Özel isim.
h. 230/3237, 248/3504
[=2]
- ḥāşıl** : <Ar. Husule gelen, husul bulan, peyda olan, çıkan, üreyen.
h. 154/2257, 154/2267
[=2]
- ḥāşılı** : Sonuç olarak, sözün kısası, velhasılı hulasa. (Ar. ḥāşıl'dan iyelik ekinin kalıplaşmasıyla ḥāşıl + ı)

h. 226/3176, 227/3194, 228/3204, 248/3504, 136/1999, 188/2618, 197/2749, 198/2766, 201/2799, 205/2867, 215/3013, 236/3323, 239/3373, 241/3393, 253/3567, 267/3782

[=18]

ḥāṣā : < Ar. Asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun.

h. 162/2386, 222/3110

[=2]

ḥāzık : < Ar. Hazakatlı, işinin ehli, usta, eli uz.

h. 144/2111

ḥāzır : < Ar. Huzurda, meydanda, göz önünde olan, bizzat bulunan.

h. 132/1933, 133/1947, 133/1951, 133/1953, 225/3167, 248/3493

[=6]

ḥāzır : bkz. ḥāzır

h. 149/2193, 189/2633, 197/2750

[=3]

ḥabb : < Ar. Tane, tohum, çekirdek.

h. + ı 194/2707

ḥabīb : < Ar. 1. Sevgili. 2. Seven, dost.

h. 190/2645, 190/2646, 190/2648, 191/2652, 192/2668, 217/3041

h. + iḡ 191/2652, 191/2654, 238/3349

[=9]

ḥabis : > ḥabs Ar. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermeme, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama, hapishane.

h. + den 257/3635

ḥabl : < Ar. İp, urgan, halat.

h. 244/3434

ḥabs : < Ar. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermeme, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama, hapishane.

h. 181/2518

h. + den 239/3364

[=2]

ḥabīs : < Ar. Kötü, alçak, pis, soysuz.

h. + i 264/3731

ḥaccāc : < Ar. Irak valisi olup Hz. Muhammed soyuna ve taraftarlarına eziyet eden Yusuf bin Sakafi'nin unvanı.

h. 151/2224, 259/3660

h. + ı 250/3531

- [= 3]
- ḥaccār** : < Ar. Taşçı, taş işçisi.
h. + ı 132/1935
- ḥacer** : < Ar. Taş.
h. 152/2226
h. + i 152/2226
- [= 2]
- ḥadd** : < Ar. 1. Sınır. 2. Derece. 3. Gerçek değer.
h. + idir 157/2299
h. + inçde 162/2384
h. + inçdir 139/2033
h. + inçi 162/2384
- [= 4]
- ḥadīd** : < Ar. Öfkeli, hiddetli, şiddetli, titiz.
h. 138/2025
- ḥakīkat** : < Ar. Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti.
h. 216/3031
h. + inç 243/3423
- [= 2]
- ḥakḳ** : < Ar. Allah, tanrı.
h. 181/2511, 186/2583, 189/2636, 194/2698, 210/2933, 222/3111,
225/3161, 261/3689, 268/3800, 166/2443
h. + a 144/2115, 145/2129, 167/2456, 180/2494, 237/3334, 245/3453
h. + dan 155/2280, 162/2387, 165/2432, 211/2949, 254/3583
h. + ı 143/2098, 232/3258
h. + ıçün 197/2744, 197/2744, 216/3030, 236/3329, 236/3329
h. + ında 262/3712
h. + inç 160/2343, 191/2655, 194/2698, 233/3276
h. + ında 150/2199, 266/3771
h. + ındır 181/2514
h. + la 198/2756
- [= 37]
- ḥakīm** : < Ar. Alim, bilgin, her şeyi bilen; tabiatı inceleyen; felsefeci; tabip,
doktor.
h. 143/2105, 145/2126
h. + i 145/2123
- [= 3]

- ḥaleb** : Halep.
h. 133/1949, 135/1977
h. + de 133/1946
h. + e 131/1923, 132/1938, 133/1944, 133/1948
[= 7]
- ḥalebli** : Halepli.
h. 135/1984
- ḥalīm** : < Ar. Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu.
h. 222/3119
- ḥalk** : < Ar. 1.Boğaz. 2. Tıraş etme.
h. + ı 161/2365
- ḥammām** : < Ar. Hamam, banyo.
h. + a 193/2682
- ḥamd** : < Ar. Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.
h. 167/2456, 245/3453, 262/3700
h. + i 255/3606
[= 4]
- ḥamiyyet** : < Ar. Milli onur ve haysiyet.
h. 193/2687
- ḥamle** : < Ar. Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. 135/1982, 137/2004, 139/2040, 140/2051, 146/2148, 146/2150,
147/2152, 147/2155, 148/2171, 149/2195, 163/2402, 167/2450,
199/2773, 200/2784, 200/2790, 223/3133, 226/3173, 240/3388,
241/3391, 241/3393, 246/3465, 249/3521, 252/3552, 258/3650,
260/3676, 264/3730
h. + i 134/1964
h. + ler 198/2764, 198/2765
h. + lerin 200/2796
h. + ŋi 199/2775
h. + ŋiz 258/3652
h. + niŋ 226/3178
h. + si 147/2157
h. + sin 190/2647, 199/2774, 226/3173, 226/3177
[= 38]
- ḥamza** : < Ar. Abdülmuttalib'in oğlu ve Hz. Muhammed'in amcasıdır.
h. + nıŋ 206/2881, 224/3146, 268/3793
[= 3]

- ḥarām** : < Ar. Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.
h. 155/2277
- ḥarāret** : < Ar. Sıcaklık.
h. + i 261/3690
- ḥarb** : < Ar. Cenk, kavga, savaş.
h. + i 136/1994, 146/2141, 222/3120
[=3]
- ḥarbe** : < Ar. Kısa mızrak, süngü.
h. 245/3459, 248/3500
[=2]
- ḥarbī** : < Ar. Harbe, tüfek doldurmaya, en çok temizlemeye yarayan demirden veya ağaçtan yapılmış çubuk.
h. + leri 258/3648
- ḥarem** : < Ar. Herkesin girmesine müsaade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.
h. 187/2606
- ḥarīf** : < Ar. 1. Meslekdaş, sanat arkadaşı. 2. Herif, adi. 3. Teklifsiz dost.
h. 134/1971
- ḥasan** : : Hz. Hasan.
h. 150/2197, 254/3579, 257/3637, 267/3781
h. + ı 187/2601
h. + ın 233/3277
h. + ından 269/3813
[=7]
- ḥasbiḥāl** : < Ar. Görüşüp dertleşme, halleşme.
h. 169/2487
- ḥasret** : < Ar. Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzüлüp yanma, iç çekme, inleme; üzüntü, keder, zahmet; eseflenme, göreceği gelme, özleyiş.
h. 253/3577
h. + le 156/2295
[=2]
- ḥattā** : < Ar. Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, hem de, üstelik de.
h. 251/3548
- ḥavāle** : < Ar. Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.
h. 134/1964, 136/1998, 187/2605, 200/2785, 207/2891, 207/2893,

- 209/2918, 261/3683
[=8]
- ḥavl** : < Ar. Güç, kuvvet, takat.
h. + iyle 265/3752
- ḥayā** : < Ar. 1. Utanma, sıkılma. 2. Ar, namus, edep.
h. 155/2280, 155/2280, 269/3809
[=3]
- ḥaydar** : < Ar. 1. Arslan. 2. Hz.Ali. 3. Cesur, yiğit adam.
h. 138/2021, 138/2026, 150/2199, 160/2347, 161/2358, 186/2587,
195/2718, 239/3370, 238/3351(ḥaydār)
h. + ı 137/2017, 239/3361
h. + a 131/1916, 137/2016, 138/2021, 163/2393, 166/2446, 186/2593,
213/2991
h. + ı 160/2357, 258/3639
h. + ıḥ 160/2353, 166/2447, 167/2448, 186/2592, 201/2809, 209/2929
[=25]
- ḥayf** : 1. Haksızlık, zulüm. 2. Yazık ki, heyhat, vah! 3. İlenç, ah, beddua.
h. 166/2446, 181/2507, 191/2666, 210/2936, 224/3150, 225/3155
h. + i 249/3507
[=7]
- ḥayfā** : < Ar. Yazık ki, heyhat, vah!
h. 193/2688
- ḥaykır-** : Haykırmak, çok yüksek sesle bağırarak.
h.-uben 139/2035
h.-up 139/2043
[=2]
- ḥayrān** : < Ar. 1. Şaşmış, şaşma kalmış, şaşırılmış. 2. Çok tutkun.
h. 195/2717
h. + a 218/3060
[=2]
- ḥayret** : < Ar. Şaşma, şaşırma, şaşakalma, ne yapacağını bilmeme.
h. + e 251/3550
- ḥayvān** : < Ar. 1. Canlılık, dirilik. 2. Canlı şey. 3. İnsanı da içine alan bütün canlılar.
h. 153/2245
- ḥayy** : < Ar. 1. Allah'ın adlarından. 2. Diri, canlı.
h. 193/2693

- h azret** : < Ar. Saygı saymak  zere b y klere verilen unvan.
h. + i 137/2017, 138/2024, 138/2027, 142/2080, 150/2197, 155/2275,
157/2300, 159/2335, 160/2345, 160/2347, 168/2470, 169/2489,
187/2599, 189/2628, 194/2695, 197/2744, 202/2813, 202/2817,
208/2904, 220/3086, 222/3110, 224/3146, 229/3228, 263/3721,
269/3807
h. + i 245/3454
h. + in 189/2636
h. + i  154/2266
h. + ine 167/2455, 196/2735, 265/3756
[=31]
- hek m** : < Ar. Mesleği hastalıkları teŐhis ve tedavi etmek olan kimse, tıp
doktoru, tabip.
h. + i 146/2137
- helv ** : < Ar. Unlu, yağlı ve Őekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
h. 220/3087
h. + nı  220/3094
h. + sını 220/3093
h. + yı 220/3089, 220/3090
[=5]
- hes b** : < Ar. Hesap, sayma, aritmetik.
h. + ı dan 232/3266
- hırsŐ** : < Ar.  fke, kızgınlık.
h. 229/3224
h. + ı 226/3175
[=2]
- h le** : < Ar. Oyun, aldatma, dubara.
h. 151/2224, 156/2285, 218/3062, 266/3765, 266/3772
[=5]
- h le-k r** : < Ar. + Far. Hileci, hile eden, d zenbaz, oyuncu.
h. + i  266/3766
- hic b** : < Ar. 1. Utanma, sıklıma. 2. Perde.
h. 232/3260
h. + dır 244/3437
[=2]
- hic r** : < Ar. Taşlar.
h. + ın 132/1935

- hikāyāt** : < Ar. Hikayeler.
h. 253/3568
- hikāyet** : < Ar. 1. Anlatma. 2. Hikaye.
h. 195/2717, 202/2823
h. + in 234/3300
[=3]
- hikmet** : < Ar. 1. Hakimlik. 2. Sebep.
h. + inden 158/2313
- himār** : < Ar. Erkek eşek.
h. 146/2147, 147/2151, 157/2298, 163/2395, 182/2519, 182/2521,
182/2527, 184/2562, 186/2581, 188/2615, 188/2619, 196/2733,
233/3281, 246/3470, 258/3650
[=15]
- hişār** : < Ar. 1. Kuşatma, etrafını alma. 2. Kale, etrafı istihkamlı kale, bent.
h. + iñ 264/3733
- hişşe** : < Ar. Pay, nasip.
h. + yi 254/3587
- hoca** : > hāce Far. Hoca, efendi, ağa, çelebi, sahip, muallim, profesör,
öğretmen, müderris.
h. 161/2366, 240/3389
h. + ya 158/2316
[=3]
- hūrī** : < Far. 1. Cennet kızı. 2. Sevgili.
h. 238/3359
- hubb** : < Ar. Sevgi.
h. + um 232/3267
- huzūr** : < Ar. 1. Hazır bulunma. 2. Rahat.
h. + ı 167/2455
h. + a 229/3221
h. + iña 140/2060
h. + ina 145/2133
[=4]
- hücre** : < Ar. Göz, odacık.
h. + de 151/2225
- hüküm** : < Ar. Hüküm, emir, komuta.
h. + ine 252/3556
h. + ini 253/3575

- [=2]
hükümāt : < Ar. Hükümetler.
h. + ı 253/3574
- hürmet** : < Ar. Saygı.
h. 187/2606
h. + için 238/3349, 267/3781
h. + ine 164/2406
- [=4]
hüseyn : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.
h. 143/2094, 143/2094, 143/2095, 143/2096, 143/2097, 143/2098,
161/2363, 187/2601, 189/2622, 229/3228, 267/3781
h. + i 195/2714
h. + i 150/2197, 202/2813, 222/3110, 222/3112, 222/3115
h. + im 225/3155, 225/3164
h. + imiğ 224/3151
h. + iğ 134/1965, 139/2045, 155/2268, 197/2746, 208/2904
- [=25]
hüseynî : < Ar. Hüseyin ile ilgili; Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin'in çocukları.
h. 236/3329
h. + den 180/2502
h. + sin 157/2302
- [=3]
hüzn : < Ar. Gam, keder, sıkıntı.
h. + i 193/2683, 242/3418
h. + e 195/2716
- [=3]
h'āb : < Far. Uyku, rüya.
h. 239/3367
h. + a 219/3077
- [=2]
hāk : < Far. Toprak.
h. 216/3034
h. + e 137/2006, 147/2161, 190/2651
- [=4]
hāk-i pāy : < Far. Ayak toprağı, tozu.
h. 142/2078, 167/2462, 204/2846

- [= 3]
- ḥālī** : < Ar. Tenha, boş, sahipsiz yer.
h. 199/2781
- ḥāme** : < Far. Kalem.
h. + ler 182/2530
h. + miz 269/3805
h. + yi 187/2594
- [= 3]
- ḥāmūş** : Özel isim.
h. 225/3158, 233/3273, ays.ıı
h. + a 196/2726, 225/3168, 235/3314
h. + dan 247/3486
- [= 7]
- ḥān** : < Far. Hükümdar, hakan.
h. + ma 185/2571
- ḥāne** : < Far. Ev.
h. + sine 252/3560
- ḥānedān** : < Far. Kökten asil ve büyük aile, ocak.
h. 135/1978, 160/2357, 164/2406, 167/2451, 260/3672, 267/3784
- [= 6]
- ḥār** : < Far. Diken.
h. 150/2204, 152/2235, 243/3422, 266/3763
h. + a 253/3571
h. + dan 243/3421
h. + ı 152/2237, 253/3570
h. + ıı 243/3422
- [= 9]
- ḥāric** : < Ar. 1. Dış, dışarı. 2. Dışarı ıkan, dışarda, dışta. 3. Hi ilgisi olmayan kimse.
h. 135/1985, 147/2157, 148/2175, 149/2181, 165/2428, 182/2523, 208/2905, 219/3073, 220/3080, 247/3483, 250/3530, 250/3536, 251/3549, 260/3669, 260/3674, 262/3699, 267/3785
h. + de 148/2173
h. + den 197/2751
h. + e 135/1982, 167/2450, 245/3448
h. + ıı 157/2311
h. + ler 250/3529, 250/3535, 259/3667, 260/3674

- h. + lere 131/1922, 140/2048, 140/2051, 214/3007
[=31]
- hāricī** : < Ar. Hz. Ali'ye isyan eden cemaat fertlerinden her biri.
h. 135/1973, 148/2171, 154/2255, 158/2313, 165/2421, 166/2438,
169/2481, 191/2664, 198/2758, 198/2763, 201/2799, 212/2963,
215/3013, 227/3194, 250/3523, 260/3671
h. + den 146/2147, 152/2228, 199/2773, 207/2890, 250/3526, 267/3785
h. + ler 133/1943, 148/2174, 149/2184, 158/2317, 165/2428, 191/2659,
201/2801, 215/3015, 222/3121, 223/3136, 252/3558
h. + lerden 258/3649
h. + lere 147/2154
h. + leri 229/3229
h. + niñ 136/1991, 158/2318, 205/2866
h. + ye 227/3195
[=40]
- hāşş** : < Ar. Mahsus, özel.
h. 133/1947, 154/2259, 156/2286, 183/2548, 194/2698, 216/3025,
224/3143, 265/3745, 268/3788
[=9]
- hāşek** : Özel isim.
h. 266/3763
- hātıf** : < Ar. 1. Kapıp götüren. 2. Göz kamaştırın.
h. 238/3350
- hātır** : < Ar. 1. Zihin, fikir. 2. Keyif, hal. 3. Gönül.
h. 236/3321
h. + ı 197/2745
h. + ın 234/3297
[=3]
- hātırlu** : Hatırı sayılan, sözü geçen.
h. 228/3207
- hātem** : < Ar. Mühür, üstü mühürlü yüzük.
h. + i 241/3399
- hātün** : < Far. Kadın. [Kelime Arapça'ya da geçmiştir.]
h. 202/2826, 204/2852, 234/3289, 234/3296, 261/3687, 261/3691
h. + a 235/3302
h. + ı 206/2881
h. + ıla 244/3441

- h. + ıydım 234/3299
h. + la 260/3671
[= 11]
- haber** : < Ar. Son ve yeni havadis, bilgi.
h. 131/1922, 141/2071, 143/2100, 181/2517, 183/2536, 184/2555,
196/2727, 206/2876, 211/2957, 212/2964, 216/3028, 222/3121,
222/3123, 224/3142, 229/3215, 231/3255, 233/3281, 234/3289,
247/3487
h. + e 155/2270
h. + i 202/2814, 230/3230
h. + im 133/1944
h. + iğ 133/1943
h. + ini 169/2484
h. + in 202/2820
[= 26]
- halā** : < Ar. 1. Bir cisim tarafından işgal edilebileceği kabul edilen boşluk.
2. Ayakyolu, abdesthane.
h. 265/3751, 266/3763
h. + ya 265/3751
[= 3]
- halāş** : < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. 153/2251, 160/2351, 163/2400, 183/2545, 192/2681, 195/2719,
232/3266, 239/3364, 248/3506, 265/3745
[= 10]
- halef** : < Ar. 1. Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse. 2. Evlat,
zürriyet.
h. 226/3171, 249/3513
h. + lere 140/2050
[= 3]
- hulf** : < Ar. Verdiği sözü tutmama, üzerinde durmama.
h. 162/2381
- halīf** : < Ar. Arkadan gelen, sonradan gelen; birinin yerine geçen.
h. 138/2026
- halīfe** : < Ar. 1. Birinin yerine geçen kimse. 2. Hz. Muhammed'in vefatından
sonra ümmet dairesinin başına geçen kimse.
h. 139/2035, 151/2222, 156/2283, 161/2372, 203/2832, 210/2940,
210/2942, 247/3490

- h. + yi 154/2264, 159/2333
h. + ʒiz 213/2987
h. + si 204/2850
h. + ye 139/2034, 210/2939
h. + yi 186/2588
h. + yim 218/3053
[= 16]
- ḥalīl** : < Ar. Samimi [dost].
h. 159/2337
- ḥalk** : < Ar. 1. Yaratma, yaratıma. 2. İnsanlar; insanlardan bir bölüm.
h. 144/2111, 167/2450, 241/3391, 246/3468, 253/3578
h. + ma 246/3467
[= 6]
- ḥandān** : < Far. Gülen, gülücü, güler; sevinçli.
h. 216/3024, 267/3784, 269/3804
[= 3]
- ḥar** : < Far. Eşek.
h. 150/2196, 182/2521, 183/2536, 183/2540, 193/2688, 196/2727,
207/2895, 218/3063, 229/3215, 267/3783, 267/3783
h. + a 155/2270, 156/2290, 156/2297, 164/2416, 189/2624, 193/2684
h. + ı 145/2132, 148/2166
h. + ıḡ 152/2235
[= 20]
- ḥarāʿ** : Hara, at çiftliği
h. 205/2865
- ḥarāb** : < Ar. Yıkık, viran.
h. 137/2009
- ḥarāc** : < Ar. 1. Vaktiyle Müslüman olmayan tebaadan ve sahibi Müslüman olmayan araziden alınan vergi. 2. Zor kullanarak zorbalıkla alınan para.
h. 187/2596, 188/2609
[= 2]
- ḥarḳ** : < Ar. 1. Yarıp yırtma, yırtılma. 2. Su akacak yarık, ark.
h. 249/3508
- ḥasta** : > ḥaste Far. Hasta, rahatsız, sayrı.
h. 243/3421, 257/3625
[= 2]
- ḥaşḥaş** : < Ar. Gelincikgillerden, uzun bir sapın ucunda beyaz veya mor tek bir

büyük çiçek açan, kapsül biçimindeki meyvesi olgunlaşmadan çizildiğinde akan süttten afyon elde edilen, Asya ve Afrika'nın ılık ve sıcak bölgelerinde pek çok türü bulunan bir yıllık otsu bitki.

h. 136/2001, 150/2204, 223/3135, 252/3558

[=4]

ḥaṣyet : < Ar. Korku, korkma.

h. 218/3051

ḥaṭā : < Ar. 1. Yanlış, yanlışlık; yanılma. 2. Günah. 3. Kabahat, kusur.

h. 187/2598, 187/2604, 226/3178

[=3]

ḥaṭab : Hz. Ömer'in lakabı.

h. 162/2386

ḥaṭar : < Ar. Tehlike.

h. 217/3035

ḥaṭīb : < Ar. 1. Camide hutbe okuyan. 2. Güzel, düzgün konuşan kimse.

h. 162/2385, 163/2392, 245/3452, 245/3457

h. + ler 233/3277

[=5]

ḥatm : < Ar. Hitama erdirmе, bitirme.

h. 152/2231

ḥavāric : < Ar. 1. Asiler, zorbalar. 2. "Hakemeyn Vakası"ndan sonra Hz. Ali'ye isyan eden zümre, hariciler.

h. 133/1956, 134/1962, 136/1994, 226/3176, 251/3538

h. + den 147/2165

h. + ler 133/1949, 150/2207, 163/2399, 165/2429, 251/3539

[=11]

ḥavārzım : Özel isim.

h. + a 186/2581, 187/2597

[=2]

ḥavf : < Ar. Korku, korkma.

h. 168/2474, 197/2748

h. + ı 218/3051

h. + a 221/3108, 252/3558, 262/3707

h. + ıız 211/2949

[=7]

ḥayāl : < Ar. İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.

h. 187/2604

- h. + imi 255/3604
[=2]
- ḥayli** : < Far. Oldukça, çokça, fazla, epey.
h. 149/2194, 183/2542, 232/3267, 252/3554, 261/3688
[=5]
- ḥaylice** : Çokça, epeyce.
h. 207/2895, 221/3108
[=2]
- ḥayme** : < Ar. Çadır.
h. 141/2067, 219/3068, 244/3443
h. + ler 236/3316
h. + lerin 205/2870
h. + si 141/2070
h. + sin 141/2063
h. + sine 215/3020, 231/3248, 234/3286
[=10]
- ḥayme-gāh** : < Ar. + Far. Çadır kurulan yer.
h. + ları 188/2618
- ḥayrū'l-keḷām** : < Ar. Hayırlı söz.
h. 269/3810
- ḥayrū'n-nisā** : < Ar. Kadınların hayırlısı.
h. + nıḡ 166/2444
- ḥazān** : < Far. Sonbahar, güz.
h. 229/3229, 250/3527
[=2]
- ḥurām** : < Far. Nazlı, edalı, salına salına gidiş.
h. 180/2502
- ḥırka** : < Ar. Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket
uzunluğunda bir giyecek.
h. 244/3433
- ḥırs** : < Far. Ayı.
h. 213/2983
h. + veş 146/2138
[=2]
- ḥıṣāl** : < Ar. Huylar, tabiatlar, ahlaklar.
h. 201/2811, 266/3767
[=2]

- hıyār** : < Ar. Bir işi yapıp yapmamakta, bir şeyi alıp almamakta serbest olma, muhayyerlik.
h. 226/3174
- hidmet** : < Ar. İş, hizmet, vazife.
h. + i 168/2467
h. + inde 268/3794
[=2]
- hiffet** : < Ar. 1. Hafiflik. 2. Hoppalık.
h. + i 248/3505
- hilki** : < Ar. Hilcate mensup, hilkatle ilgili.
h. 203/2842
- hiṭāb** : < Ar. 1. Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. 2. Kur'an.
h. 186/2591, 210/2947, 244/3435
h. + da 194/2699
[=4]
- hitām** : < Ar. Son, nihayet.
h. 216/3025, 242/3420
[=2]
- hoca** : > ḥāce Far. Hoca, efendi, ağa, muallim, öğretmen, müderris.
h. 224/3152
- horāsān** : < Far. İran'ın doğusunda bulunan bu geniş arazi.
h. 216/3030
- hoş** : < Far. 1. Güzel; iyi. 2. Tatlı.
h. 145/2132, 180/2496, 216/3028
[=3]
- hoş-nevā** : < Far. Sesi güzel olan, güzel sesli.
h. 152/2233
- hoşnūd** : < Far. Razi, memnun.
h. 153/2239
- hūb** : < Far. Güzel, hoş, iyi.
h. 201/2811, 204/2854, 233/3274
[=3]
- hūn** : < Far. 1. Kan. 2. Öldürme, ök.
h. 223/3134, 251/3548
[=2]
- hudā** : < Far. Allah, Tanrı.

h. 156/2293, 168/2469, 187/2598, 189/2631, 195/2719, 198/2759,
203/2839, 232/3262, 238/3348, 239/3362, 253/3570, 255/3606,
269/3813

h. + lar 232/3259

h. + ına 232/3263

h. + nın 236/3329

h. + sını 194/2701

h. + ya 190/2637

h. + yı 166/2444

[= 19]

hudāvend : < Far. 1. Allah, Tanrı. 2. Sahip, efendi. 3. Hakim, hükümdar.

h. 137/2011

hulāşa : < Ar. Bir şeyin, bir sözün özü, özet.

h. 241/3399, 242/3408

[= 2]

hurd : < Far. Küçük, ufak.

h. 136/2001, 150/2204, 158/2325, 190/2650, 191/2658, 223/3135,
252/3561, 259/3657

h. + ı 252/3558

[= 9]

hurde : < Far. Ufak değersiz şey, kırıntı.

h. + yi 243/3425

h. + dir 243/3422, 243/3424

h. + lerini 243/3424

[= 4]

hurrem : < Far. Şen, sevinçli, gülyüzlü, gönül açan; taze.

h. 180/2494, 206/2876, 206/2886, 239/3372

[= 4]

hurşid : < Far. Güneş.

h. 136/1990

hurūc : < Ar. Çıkış, çıkma; dışarı çıkma; ayaklanma.

h. 246/3474

hurūş : < Far. Coşma, çağıldı, gürültü, şamata, telaş.

h. 211/2959

huşūmet : < Ar. : 1. Hasımlık, düşmanlık. 2. Kıskançlık, çekememezlik.

h. 235/3312

huṭbe : < Ar. Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin

- minberde halka verdiği dini öğüt.
h. + yi 156/2286
h. + de 268/3788
h. + yi 162/2382
[=3]
- ḥuṭū** : ?
h. 194/2704
- hā** : < Far. 1. Cemi (çoğul) edatı. 2. O.
h. 156/2287, 166/2439, 208/2908, 219/3074, 219/3076, 238/3352,
238/3356, 265/3743
[=8]
- hādī** : < Ar. Hidayet eden, doğru yol gösteren; kılavuz, rehber.
h. 269/3812
- hākezā** : < Ar. Böyle, bunun gibi, böylece, yine öyle.
h. 236/3330
- hāy** : < Far. Vay!, eyvah!
h. 135/1983, 157/2298, 157/2301, 199/2777, 203/2840, 203/2840,
207/2890, 218/3052, 218/3052, 227/3190, 229/3227, 251/3547
[=12]
- hame** : < Ar. Başın üst kısmı, tepesi, kafatası.
h. + sin 185/2576
- hazā** : < Ar. Bu, o, şu.
h. 253/3568
- hediyye** : < Ar. Hediye, armağan.
h. + si 229/3220
- helāk** : < Ar. 1. Mahvolma, ölme. 2. Harcanma. 3. Çok yorulma.
h. 138/2023, 143/2099, 144/2109, 215/3012, 226/3175, 240/3382,
250/3524, 259/3666, 262/3700
[=9]
- helākāt** : < Ar. Mahvolmalar, ölmeler, ölümler.
h.253/3568
- hele** : Özellikle, bilhassa, bhusus, her şeyden önce.
h. 133/1951, 134/1966, 136/1989, 183/2546, 201/2810, 207/2895,
212/2970, 219/3078, 264/3729
[=9]
- heletā** : ?
h. 166/2443

- hem** : < Far. Üstelik, bir de, şu da var ki, zaten.
h. 131/1916, 131/1917, 131/1918, 134/1963, 136/1988, 138/2029,
145/2122, 145/2129, 146/2143, 146/2149, 152/2231, 154/2256,
154/2256, 162/2375, 183/2545, 185/2575, 187/2594, 187/2601,
187/2602, 194/2697, 197/2744, 206/2881, 221/3103, 242/3409,
242/3412, 245/3448, 247/3491, 255/3606, 256/3616, 257/3632,
257/3632, 262/3705, 263/3720, 268/3797, 269/3806
[=33]
- hem-çü** : < Far. [Onun] gibi.
h. 207/2901, 232/3262, 241/3394, 241/3401, 245/3457, 245/3457
[=6]
- hem-çünān** : < Far. Böylece.
c. 152/2231, 187/2594
[=2]
- hem-şire** : < Far. “Sütleri bir olan” Kız kardeş. (hareke koymuş uzun i olması
lazım).
h.156/2290, 156/2290
[=2]
- hemān** : < Far. 1. Hemen, derhal, o anda, çarçabuk. 2. Öylece, böylece.
h. 133/1956, 134/1960, 134/1969, 135/1985, 136/2000, 137/2005,
137/2011, 137/2013, 139/2046, 140/2051, 140/2062, 141/2075,
141/2076, 144/2119, 145/2121, 145/2133, 147/2155, 149/2183,
154/2266, 156/2284, 157/2303, 158/2314, 159/2336, 160/2347,
160/2352, 161/2369, 163/2394, 164/2408, 164/2415, 166/2440,
167/2461, 184/2550, 184/2557, 186/2587, 187/2600, 188/2617,
190/2648, 192/2680, 194/2708, 198/2757, 199/2773, 199/2776,
200/2787, 200/2795, 201/2802, 203/2838, 207/2896, 207/2902,
208/2917, 210/2937, 219/3073, 220/3084, 220/3085, 221/3106,
223/3135, 225/3160, 226/3173, 228/3213, 229/3228, 230/3240,
238/3357, 242/3410, 244/3439, 244/3442, 246/3466, 246/3467,
250/3522, 251/3546, 252/3559, 252/3563, 255/3599, 256/3619,
258/3649, 259/3664, 260/3675, 261/3683, 261/3684, 261/3687,
264/3728, 264/3742
[=80]
- hemīn** : < Far. Bu bile, tıpkı bu; çok.
h. 133/1949, 135/1987, 141/2067, 161/2370, 167/2452, 188/2616,
199/2777, 204/2843, 208/2906, 222/3122

[= 10]

henüz : < Far. Şimdiye kadar, bu ana dek; daha, yeni, hala; ancak.

h. 213/2983

hep : 1. Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. 2. Her zaman, daima.

h. 132/1937, 135/1977, 145/2127, 149/2184, 154/2255, 159/2342, 183/2541, 183/2544, 184/2549, 184/2551, 189/2631, 190/2638, 190/2642, 191/2659, 192/2675, 192/2678, 194/2702, 196/2723, 196/2730, 196/2730, 197/2742, 197/2748, 198/2764, 199/2769, 199/2770, 200/2794, 201/2812, 205/2863, 205/2867, 209/2924, 211/2954, 215/3020, 217/3049, 219/3078, 223/3139, 224/3140, 224/3143, 225/3162, 227/3188, 228/3209, 229/3216, 229/3226, 232/3257, 236/3324, 236/3325, 240/3386, 240/3387, 241/3400, 244/3440, 245/3448, 246/3470, 247/3482, 247/3484, 247/3489, 248/3492, 248/3493, 248/3497, 248/3499, 248/3506, 249/3511, 250/3532, 251/3541, 253/3570, 257/3626, 260/3672, 260/3682, 261/3695, 267/3778, 267/3786

[= 69]

her : < Far. Hep, bütün.

h. 132/1933, 133/1954, 135/1973, 135/1984, 135/1986, 136/1991, 136/1994, 142/2082, 142/2087, 142/2091, 143/2102, 144/2106, 144/2108, 146/2140, 146/2140, 147/2158, 147/2159, 148/2173, 150/2208, 151/2214, 152/2231, 152/2234, 153/2239, 153/2247, 154/2257, 164/2407, 166/2445, 168/2475, 169/2491, 181/2516, 183/2535, 187/2596, 187/2600, 188/2612, 188/2621, 189/2625, 190/2642, 191/2657, 193/2691, 194/2702, 194/2704, 197/2750, 201/2806, 205/2868, 208/2905, 212/2966, 214/3006, 215/3021, 217/3045, 217/3045, 217/3048, 218/3061, 218/3063, 221/3107, 222/3111, 226/3171, 227/3189, 227/3194, 227/3196, 230/3242, 230/3243, 231/3246, 231/3249, 232/3262, 232/3263, 232/3263, 233/3271, 233/3278, 235/3308, 241/3396, 241/3396, 241/3398, 243/3423, 243/3424, 243/3426, 243/3426, 243/3432, 244/3434, 244/3438, 245/3455, 246/3462, 246/3469, 246/3476, 248/3496, 249/3509, 249/3517, 249/3518, 249/3521, 250/3527, 251/3545, 253/3567, 254/3587, 259/3656, 260/3673, 266/3761, 268/3802, 269/3804

[= 97]

- herkes** : Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.
h. 136/1989, 147/2162, 231/3248, 247/3477, 251/3550, 269/3808
h. + e . 240/3376
[= 7]
- heşber** : ?
h. 221/3095
- hevā** : < Ar. Heves, istek, arzu; sevgi; hoşlanma.
h. + yı 253/3572
- heves** : < Ar. Arzu, istek.
h. + iğ 253/3572
- hey** : Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır.
h. 245/3457, 259/3658, 259/3659
[= 3]
- heybet** : < Ar. Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş.
h. + i 201/2801, 214/3007, 240/3382, 248/3505, 250/3535, 268/3801
h. + in 189/2636
h. + ine 219/3069
h. + iyle 191/2661
[= 9]
- heyhat** : < Ar. Yazık, ne yazık; ne kadar uzak.
h. 143/2098
h. + a 247/3483
[= 2]
- hezār** : < Far. 1. Bülbül. 2. Bin. 3. Pek çok.
h. 156/2289, 245/3455
h. + ı 153/2240, 180/2501
h. + ı 180/2496, 243/3421
[= 6]
- hīç** : < Far. Yok denecek kadar az olan.
h. 132/1942, 134/1972, 137/2007, 141/2070, 152/2230, 157/2308,
158/2318, 158/2324, 169/2483, 194/2700, 197/2745, 203/2837,
211/2957, 245/3454, 246/3467, 261/3692, 263/3727, 261/3696,
263/3718
[= 19]
- hicv** : < Ar. Biriyle, şiir yoluyla alay etme, şiir yoluyla birini gülünç hale
koyma, yerme.
h. + e 150/2198, 150/2199

- [=2]
- hicvezen** : Hiciv vurucu, hiciv çalan.
h. 150/2197
- hidāyet** : < Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.
h. 253/3577, 254/3585
- [=2]
- hiddet** : < Ar. 1. Öfke. 2. Keskinlik.
h. + i 231/3254
- himmet** : < Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h. 193/2691, 235/3313, 243/3425
h. + i 231/3255
- [=4]
- hind** : < Ar. Hindistan.
h. 182/2532, 182/2532, 183/2538, 183/2547, 183/2548, 184/2550,
218/3054
h. + e 182/2531
- [=8]
- hindī** : < Ar. Hindli.
h. 188/2613, 218/3054, 223/3127
h. + den 226/3172
h. + ye 218/3056
- [=5]
- hirāsān** : < Far. Kızgınlık.
h. 255/3593
- hūkī** : Özel isim.
h. 196/2734
- hāy hūy** : Her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen gürültü, patırtı.
h. 227/3190, 229/3227, 251/3547
- [=3]
- hücūm** : < Ar. Saldırış, saldırma.
h. 157/2304, 161/2367, 164/2415, 255/3597, 264/3734
- [=5]
- hūdā** : < Ar. 1. Doğru yol gösterme. 2. Kur'an-ı Kerim.
h. 131/1914
h. + sı 180/2499
- [=2]
- hükim** : > hüküm Ar. Hüküm, emir, komuta.

h. 235/3313

hümām : < Ar. Himmetli, azimli, bir işe sınımsız sarılıp o işi başarma.

h. 141/2069, 142/2091, 160/2354, 165/2421, 168/2464, 186/2590,
197/2747, 206/2879, 213/2992, 215/3008, 233/3272, 257/3633,
266/3758, 267/3782

[= 14]

hüner : < Far. Marifet, bilme.

h. 199/2771

h. + ini 190/2643

[= 2]

hüveydā : < Far. Açık, apaçık, belli, besbelli.

h. 253/3574

I

ı- : İmek fiili.

ı.-dı 135/1980, 135/1981, 136/1995, 136/1995, 136/1997, 137/2003,
150/2196, 156/2296, 158/2319, 160/2356, 160/2356, 166/2435,
182/2533, 183/2534, 183/2534, 183/2534, 183/2540, 184/2553,
184/2554, 184/2554, 184/2563, 186/2582, 186/2582, 186/2583,
191/2657, 191/2657, 191/2664, 191/2664, 194/2706, 194/2706,
196/2725, 196/2732, 202/2826, 203/2841, 217/3049, 218/3061,
218/3064, 219/3067, 219/3070, 219/3070, 223/3138, 224/3141,
230/3234, 230/3234, 238/3351, 238/3351, 239/3366, 245/3461,
251/3538, 251/3545, 254/3590, 254/3590, 261/3690, 261/3691,
265/3751, 141/2069

ı.-miş 205/2865

[= 57]

ıklīm : < Ar. Memleket, ülke, diyar.

i. 188/2618, 189/2626, 196/2730

[= 3]

ısfahān : < İsfahan şehri.

ı. 236/3325

ı. + ıñ 236/3318

ı. + ı 250/3531

[= 3]

ışır- : Isırmak, dişlemek.

ı.-dı 223/3125

ışmarla- : Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak,

emanet etmek.
1.-dik 237/3334

İ

- İcāz** : < Ar. Sözü kısa söyleme.
i. + in 168/2469, 206/2880
[=2]
- İcāzet** : < Ar. İzin, ruhsat.
i. 132/1936, 268/3795
i. + i 268/3796
[=3]
- İmān** : < Ar. 1. İnanma, inanç. 2. İslam dinini kabul etme.
i. 210/2946, 248/3498
i. + ıyla 152/2234
i. + ları 150/2205
[=4]
- İmānsız** : İnanıcı olmayan, dinsiz.
i. 212/2976
- İ'lām** : < Ar. Bildirme, bildirilme, anlatma.
i. 131/1926
- İ'tibār** : < Ar. 1. Saygı gösterme. 2. Ehemmiyet verme. 3. Şeref, haysiyet.
i. 186/2589
- İ'tidāl** : < Ar. Orta oluş, ortalama, aşırı olmama hali, ölçülülük.
i. + dan 153/2249
- İ'tikād** : < Ar. 1. Dügümlenip kalma, bir şeye bağlanma. 2. İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.
i. 194/2694
- İ'timād** : < Ar. 1. Dayanma, güvenme. 2. Emniyet, güven.
i. 153/2250, 197/2743, 263/3719
[=3]
- İ'tirāf** : < Ar. Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip söyleme, hakkı teslim etme.
i. 210/2935
i. + ı 229/3216
[=2]
- i-** : İmek fiili.
i.-di 134/1970, 135/1980, 136/1989, 138/2019, 138/2026, 138/2026,
139/2042, 143/2104, 145/2122, 145/2131, 145/2131, 145/2132,

146/2144, 150/2196, 156/2297, 158/2317, 158/2317, 158/2319,
159/2329, 159/2332, 162/2375, 169/2480, 169/2481, 181/2518,
182/2519, 182/2520, 182/2532, 182/2532, 183/2535, 184/2562,
185/2569, 185/2575, 185/2575, 185/2578, 186/2591, 188/2621,
188/2621, 189/2623, 192/2679, 192/2679, 194/2707, 195/2709,
195/2721, 196/2725, 197/2742, 202/2824, 202/2825, 202/2826,
202/2827, 203/2837, 203/2837, 203/2841, 204/2844, 208/2912,
210/2938, 218/3061, 224/3141, 224/3145, 224/3145, 229/3215,
232/3270, 233/3271, 236/3323, 238/3346, 241/3395, 241/3395,
241/3396, 241/3398, 241/3398, 244/3441, 244/3442, 247/3486,
247/3486, 248/3500, 248/3502, 249/3515, 249/3515, 251/3539,
251/3543, 251/3544, 251/3545, 251/3547, 251/3548, 251/3549,
253/3576, 254/3589, 255/3594, 256/3615, 256/3616, 256/3616,
260/3672, 260/3680, 260/3680, 261/3693, 263/3716, 263/3716,
265/3753, 266/3761, 268/3799, 268/3800, 268/3800, 268/3802,
143/2104, 181/2518, 182/2520

i.-dik 255/3600

i.-diler 253/3577, 258/3646

i.-dim 212/2963, 214/2997, 235/3302

i.-diñ 245/3457, 246/3464, 246/3464

i.-ken 141/2073, 161/2371, 185/2564, 187/2606, 218/3063, 220/3080,
227/3186, 236/3324, 237/3341, 250/3528, 250/3531, 251/3542,
254/3582, 255/3598, 261/3687, 261/3694, 183/2536, 208/2916,
239/3372, 260/3670

i.-miş 153/2243, 194/2695, 231/3252, 231/3252, 231/3252, 262/3711,
266/3772, 236/3325

i.-se 140/2057, 142/2083, 166/2445, 169/2478, 222/3112, 228/3214,
249/3517, 249/3517

i.-señ 183/2546, 201/2809

[= 152]

ibn : < Ar. Oğul.

i.+i 152/2226, 167/2459, 208/2914, 214/2993, 214/2993, 221/3102,
233/3279, 248/3498, 248/3500, 155/2279

[= 10]

ibrāhīm : Özel İsim.

i. 159/2337, 186/2583, 243/3431

[= 3]

- ibtidā** : < Ar. 1. Başlama. 2. Başlangıç. 3. İlk, en önce, başta.
i. 159/2333
- icrā** : < Ar. 1. Akıtma, akıtılma. 2. Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.
i. 233/3277
i. + yı 227/3199
[=2]
- iç** : 1. Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil. 2. Gönül, kalp, yürek, vicdan.
i. + i 154/2253, 153/2248, 157/2306, 261/3697
i. + inde 143/2098, 201/2802, 229/3222, 247/3477, 249/3519
i. + inden 149/2193, 169/2483, 184/2560, 196/2729
i. + ine 162/2378, 227/3190, 245/3450, 246/3471, 164/2404, 165/2418
i. + ini 214/3002
i. + lerine 133/1950
[=21]
- iç-** : İçmek.
i. 261/3688
i.-di 261/3692
[=2]
- içerü** : İçeri, içte kalan yer, iç kısım, iç taraf.
i. 157/2309, 228/3213, 262/3704
i. + ye 264/3734
[=4]
- içme** : İçmek işi.
i. + dedir 231/3249
- içre** : İçinde, arasında.
i. 131/1927, 132/1933, 135/1987, 183/2534, 184/2561, 185/2571, 185/2577, 198/2767, 199/2779, 202/2818, 214/2998, 225/3161, 227/3195, 230/3233, 233/3273, 233/3284, 242/3408, 244/3445, 251/3548
[=19]
- içün** : İçin, sebebiyle, maksadıyla, amacıyla, gayesiyle.
i. 135/1978, 137/2016, 152/2235, 152/2235, 152/2235, 183/2537, 183/2539, 183/2547, 201/2808, 206/2875, 209/2924, 214/3005, 223/3126, 225/3156, 232/3258, 235/3307, 236/3330, 238/3358, 238/3360, 239/3361, 239/3361, 246/3472, 247/3484, 250/3534, 252/3565, 225/3166

- i. + dūr 224/3154
[=27]
- içür-** : İçirmek.
i.-diler 261/3696
- iftihār** : <Ar. 1. Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç. 2. Şeref, şan duymaya sebep olan şey veya kimse.
i. + ı 143/2097, 160/2343
[=2]
- iftirā** : <Ar. Birine aslı olmayan bir suç yükleme.
i. + sı 262/3711
- iḥāle** : <Ar. Bir işi birçok isteklilerin arasından en uygun görülen şartlarla kabul edene bırakma.
i. 232/3263
- iḥsān** : <Ar. 1. İyilik etme. 2. Bağış, bağışlama.
i. 203/2839
- iḥbār** : <Ar. Haber verme, bildirme, anlatma.
i. + ını 206/2885
- iḥlāş** : <Ar. 1. Halis, temiz, doğru sevgi. 2. Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık.
i. 154/2254
- iḥtiyār** : <Ar. 1. Seçme, seçilme. 2. Katlanma. 3. Kendi arzusuyla hareket etme. 4. Yaşlı.
i. + a 224/3147
i. + eyim 225/3156
i. + ı 163/2394, 230/3231
[=4]
- iḥānet** : <Ar. 1. Haksızlık. 2. Hayınlık, kötülük.
i. 210/2933, 210/2941, 246/3464
[=3]
- iḥlāk** : <Ar. Helak etme, öldürme, öldürülme, yok etme.
i. 267/3785
- iḥdām** : <Ar. 1. Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma. 2. İlerleme.
i. 165/2427, 200/2792, 229/3229
[=3]
- iḥkrār** : <Ar. 1. Saklamayıp söyleme. 2. Dil ile söyleme, bildirme. 3. Tasdik, kabul.
i. 163/2388

- i. +ı 244/3435
[=2]
- ıktidā** : < Ar. Tabi olma, uyma.
i. 180/2499
- iki** : İki (Sayı).
i. 132/1933, 133/1945, 134/1961, 135/1975, 135/1986, 139/2038, 140/2053, 142/2085, 146/2140, 146/2142, 146/2143, 146/2149, 147/2153, 148/2166, 152/2226, 156/2288, 159/2334, 160/2346, 164/2412, 165/2424, 166/2441, 168/2463, 168/2463, 186/2583, 188/2617, 190/2641, 192/2670, 196/2728, 197/2749, 199/2771, 199/2772, 199/2778, 199/2779, 199/2782, 200/2793, 200/2797, 202/2819, 204/2846, 206/2887, 209/2930, 211/2959, 212/2968, 214/3005, 215/3018, 215/3021, 217/3048, 219/3074, 225/3169, 227/3186, 227/3186, 231/3253, 237/3343, 238/3351, 241/3404, 247/3491, 252/3560, 252/3564, 257/3633, 258/3646, 258/3647, 259/3654, 260/3677, 260/3679, 265/3743, 265/3746, 267/3777, 267/3778, 267/3782
i. + leri 231/3250
i. + likle 231/3254
i. + miz 236/3326
i. + si 141/2074, 156/2295, 198/2754, 240/3385
i. + side 131/1924, 141/2068, 200/2796
i. + sini 148/2169
i. + sinide 167/2457
i. + ŧer 247/3480
[=81]
- ikile-** : Bir ŧeyin sayısını ikiye çıkarmak, bir ŧeyi iki defa yapmak.
i.-yüp 205/2859
- ikilik** : 1. İki tanesi bir arada olan veya içinde aynı ŧeyden iki tane bulunan. 2. İki farklı ŧekilde olma, iki trllk.
i. + den 153/2244
i. + dir 153/2245, 153/2245, 153/2246, 153/2246
[=5]
- ikinci** : İki sayısının sıra sıfatı.
i. 184/2552
- ikiŧer** : İki sayısının her birine iki veya her defasında iki tane anlamına gelen leŧtirme ŧekli.

- i. 245/3448, 245/3449
[=2]
- ikrām** : < Ar. 1. Hürmet, saygı gösterme. 2. Ağırılama.
i. 144/2112, 206/2878
[=2]
- il** : Ülke, vilayet, yurt, memleket, diyar.
i. 183/2541, 267/3787
i. + iñ 256/3615
i. + inde 203/2838, 234/3300
i. + inden 218/3061, 218/3063
i. + ine 132/1929, 138/2020, 184/2551, 188/2613, 218/3064
i. + ini 154/2255
i. + ler 267/3787
i. + lerine 264/3739
i. + ime 218/3051
[=16]
- ilāh** : < Ar. Allah, Tanrı.
i. 238/3349
- ilāhe** : < Ar. Tanrıça.
i. 159/2341
- ilāhī** : < Ar. Allah'ım, ey Allah; bu ne hal, ne tuhaf.
i. 220/3082
- ile** : İle, birlikte.
i. 132/1935, 134/1966, 136/1989, 138/2023, 139/2040, 151/2224,
151/2225, 152/2235, 152/2236, 153/2241, 153/2252, 154/2256,
154/2257, 154/2262, 158/2327, 160/2349, 167/2458, 187/2601,
188/2609, 188/2616, 189/2628, 191/2658, 191/2658, 194/2698,
195/2712, 195/2722, 200/2791, 207/2897, 213/2982, 213/2982,
216/3026, 221/3107, 222/3119, 227/3186, 229/3224, 232/3269,
236/3321, 236/3325, 237/3335, 237/3336, 237/3336, 241/3396,
251/3539, 254/3588, 254/3588, 258/3643, 260/3668, 260/3668,
262/3702, 262/3702, 265/3744, 265/3757, 266/3763, 266/3765,
268/3794, 268/3797
[=56]
- ilerü** : 1. Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf. 2. Öne doğru.
i. 158/2320, 239/3370

- [= 2]
- ilet-** : İletmek, götürmek veya getirmek, ulaştırmak, erişirmek.
i.-esin 202/2817
- ileyhi** : < Ar. Ona
i. 224/3149
- ilhām** : < Ar. Gönüle doğan şey; içe, gönüle doğma.
i. 253/3570
- ilik** : Kemiklerin içini dolduran yağlı madde.
i. 145/2122
- ilḳān** : İlhan, hükümdar.
i. + larınca 147/2161
- illallāh** : < Ar. Ancak sadece Allah var.
i. 159/2341
- iltiyām** : < Ar. Yara kapanma, onulma, iyileşme.
i. 144/2111
- imāle** : < Ar. Meylettirme, bir tarafa eğme, yatırma.
i. 231/3256
- imām** : < Ar. Namazda kendisine uyulan kimse.
i. 138/2019, 154/2253, 164/2412, 164/2412, 167/2455, 167/2456,
168/2463, 181/2513, 189/2628, 189/2629, 189/2636, 192/2676,
193/2691, 214/3005, 254/3588, 266/3764, 266/3771, 267/3781,
267/3782, 267/3786, 268/3795
i. + a 164/2411, 166/2436, 209/2930
i. + dan 168/2468
i. + ı 161/2362, 162/2379, 168/2464, 168/2465
i. + ıñ 142/2087, 167/2462, 169/2489, 268/3796, 192/2667
[= 34]
- imāmü'l-ābidīn** : Özel isim.
i. 166/2442, 266/3769, 268/3790
[= 3]
- imāmü'l-ḥasan:** Özel isim.
i. + ın 138/2030
- imdād** : < Ar. Yardım.
i. 193/2687, 243/3425
i. + a 166/2437, 251/3539, 260/3676
i. + ı 181/2505
[= 6]

- imdādcı** : İmdada koşan, yardım eden kimse.
i. 244/3444
- iñle-** : İnlemek, acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.
i.-di 144/2120
- iñleş-** : Karşılıklı, birlikte inlemek.
i.-diler 183/2539
i.-ür 145/2127
[= 2]
- in-** : İnmek, aşağıya doğru gelmek.
i.-di 147/2157, 200/2790, 204/2843
i.-üp 198/2760
[= 4]
- incid(t)-** : İncitmek, zedelemek, zarar vermek.
i.-en 166/2444
i.-ir 166/2444
i.-me 231/3251
[= 3]
- inşāf** : < Ar. Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i. + a 211/2953, 262/3710
[= 2]
- inşā³allāh** : < Ar. Allah isterse, Allah nasip etti ise.
i. 158/2315
- intiḥāb** : < Ar. Seçme, seçilme.
i. 184/2560
- intikām** : < Ar. Öc alma.
i. + ı 263/3713
i. + ımı 145/2123
[= 2]
- intizār** : < Ar. 1. Bekleme, beklenilme. 2. Gözleme, gözlenilme.
i. + ı 143/2098, 244/3440
[= 2]
- ip** : Dokuma malzemesinden yapılan ve bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.
i. 266/3760
i. + ini 166/2433
[= 2]
- irgür-** : Ulaştırmak, eriştirmek.

- i.-esin 155/2269
e.-eyim 211/2950
[=2]
- iri** : Ölçüleri olağandan daha hacimli olan, kocaman, kaba, sert, katı, kalın.
i. + si 196/2732, 207/2900
[=2]
- irsāl** : < Ar. Gönderme, gönderilme, yollama.
i. 131/1927
- irşād** : < Ar. Doğru yolu gösterme, uyarma.
i. 181/2505
- irtesi** : Ertesi, bir sonraki.
i. 190/2639, 242/3419
[=2]
- irtī`āş** : < Ar. Ra`şeye tutulma, titreme, sarsılma.
i. 133/1950
- irtihāl** : < Ar. 1. Göçme, göçetme. 2. Ölme.
i. + e 232/3265
- iskender** : Makedonya kralı Phylippe`in oğlu olup, Aristo`dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur.
i. 192/2669, 230/3235
[=2]
- islām** : < Ar. 1.Hz. Muhammed`in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din. 2.Bu dinde olan kimse, Müslüman.
i. 252/3555
i. + a 242/3415
i. + ı 252/3554
[=3]
- ism** : < Ar. İsim, ad.
i. + i 233/3275
i. + ini 233/3277
[=2]
- ismā`īl** : Özel isim.
i. 186/2583, 220/3086
[=2]
- iste-** : İstemek, istek duymak, arzu etmek.
i. 243/3426
i.-di 161/2363, 190/2645, 226/3183

i.-digi 152/2232
i.-mekden 155/2277
i.-mez 222/3111
i.-miş 254/3589
i.-rimki 246/3475
i.-riz 155/2274
i.-rler 156/2292
i.-rse 144/2106
i.-yü 183/2537
[= 13]

istekli : Bir şeye karşı isteği olan, arzulu, talip.

i. 183/2535

istiğfār : < Ar. Allah'tan, günahın bağışlanmasını isteme, tövbe etme.

i. 210/2936

i. + a 263/3725

[= 2]

istikbāl : < Ar. Birini karşılama, gelen bir kimseyi karşılamaya çıkma.

i. 159/2335, 169/2486, 182/2521

[= 3]

istimā^c : < Ar. Dinleme, dinlenilme, işitme, işitilme.

i. 205/2865

istimdād : < Ar. Meded, yardım isteme.

i. + ıñ 235/3311

istirāhat : < Ar. Rahat etme, dinlenme.

i. 133/1952, 190/2639, 196/2726

[= 3]

iş : Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel; davranış, hareket, fiil.

i. 131/1926, 138/2032, 156/2284, 184/2549, 197/2739, 212/2969,
222/3124, 227/3188, 229/3224, 230/3240, 245/3447

i. + de 202/2816

i. + den 230/3240, 251/3550

i. + dir 155/2281, 254/3591

i. + e 215/3014, 158/2327

i. + i 159/2332, 185/2565, 199/2781, 205/2872, 212/2970, 224/3146,
240/3387, 247/3489, 252/3553, 201/2803

i. + idir 163/2391, 203/2829

i. + imde 201/2806

- i. + imiz 137/2009
i. + in 142/2084
i. + iñ 234/3291
i. + iñde 232/3263
i. + ine 142/2086, 221/3099
i. + ini 151/2223
i. + ler 137/2011
i. + lerin 196/2723
[= 40]
- işāret** : < Ar. 1. Bir şeyi, anlatılmak istenen bir manayı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme. 2. İz, alamet, nişan.
i. 246/3469
- işid(t)-** : İşitmek, duymak, dinlemek.
i.-en 154/2259, 249/3511
i.-enler 144/2107, 145/2134
i.-ecek 148/2168, 155/2272, 155/2282, 196/2728, 156/2292
i.-üp 133/1953, 143/2100, 150/2202, 155/2275, 157/2304, 162/2387, 167/2450, 169/2492, 183/2548, 184/2550, 199/2777, 206/2877, 211/2949, 211/2954, 215/3015, 222/3124, 224/3148, 227/3197, 234/3296, 234/3296, 235/3301, 235/3308, 240/3384, 243/3421, 245/3449, 246/3468, 250/3522, 255/3595, 262/3705, 264/3740, 266/3766, 268/3788
i. 133/1946, 139/2037, 161/2360, 198/2753, 200/2795, 207/2899, 215/3010, 223/3130, 230/3241, 235/3303, 243/3429, 262/3709, 263/3721
i.-di 142/2085, 149/2189, 150/2199, 161/2365, 167/2458, 169/2486, 197/2748, 206/2876, 225/3157, 228/3201, 266/3759, 266/3769
i.-diler 214/3006
i.-me 232/3261
[= 68]
- işig** : Eşik.
i. + iñe 253/3578
- işle-** : İçine kadar girmek, nüfuz etmek.
i.-di 146/2136
- işlet-** : İşlemesini sağlamak, işlemek işini yaptırmak.
i.-medi 253/3575
- işte** : Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır.

- i. 180/2494, 218/3058, 219/3065, 239/3362, 255/3605, 258/3645,
269/3804
[= 7]
- ıřtıǵal** : < Ar. Meşgul olma, bir Őeyle uǵrařma.
i. 247/3477
- it** : Köpek.
i. 133/1946, 134/1962, 139/2037, 199/2773, 200/2795, 207/2899,
215/3010, 223/3130, 229/3226, 230/3241, 262/3709, 265/3754
i. + i 252/3558
i. + ler 157/2304, 182/2526
i. + lere 197/2743
[= 16]
- iti-veş** : Köpek gibi.
i. 145/2127
- ittifaķ** : < Ar. Birleşme, uyuşma; sözleşme.
i. 211/2961
- iyvāh** : Eyvah, yazık.
i. 183/2535, 183/2535, 202/2825, 202/2825
[= 4]
- izhār** : < Ar. Gösterme, meydana çıkarma.
i. 234/3294, 245/3448, 253/3575
[= 3]
- iz** : Bir Şeyin bir yerde bıraktıǵı belirti.
i. + in 132/1940, 268/3790
[= 2]
- K**
- ķāime** : Özel isim.
k. 192/2668
- ķāda** : ?
k. + yım 249/3516
- ķaf** : < Ar. Masallarda, zmrd-i anka kuşunun yařadıǵı rivayet olunan daǵ;
şark kavimleri kozmolojisinde Arzın etrafını çepeçevre kuşatan daǵın
adı.
k. + dan 190/2640
- ķāhir** : Özel isim.
k. + e 221/3102
- ķāl** : < Ar. Söz, laf.

- k. 266/3770
k. + a 232/3261
[= 2]
- ķāşid** : < Ar. Postacı, haberci, tatar, ulak.
k. + i 183/2538
- ķabīh** : < Ar. Āirkin, yakışıksız, fena, ayıp [şey].
k. 161/2365
- ķabr** : < Ar. Mezar.
k. + den 194/2694
- ķabla-** : Kaplamak, etkisini kuvvetle hissettirmek, hakim olmak.
k.-mış 225/3160
- ķablan** : Kedigillerden, Afika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, sarımtrak kahverengi postu kendine has şekilli siyah çizgilerle kaplı, karnı beyaz, kuyruğu halka halka, çok kuvvetli, iri, çevik, yırtıcı hayvan.
k. 223/3138
- ķabūl** : < Ar. 1. Alma. 2. İęeri alma. 3. Razı olma.
k. 146/2150, 159/2329, 163/2397, 181/2511, 221/3102, 266/3762, 267/3775
[= 7]
- ķaç-** : Kaçmak, kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
k.-alım 151/2219
k.-ar 260/3680
k.-araķ 265/3748
k.-arları 157/2311
k.-dı 149/2184, 149/2188, 151/2224, 151/2225, 230/3241, 246/3466, 261/3684
k.-dılar 164/2403, 166/2441, 240/3383, 241/3402, 246/3470
k.-ıcaķ 189/2625
k.-ın 228/3210
k.-mağa 167/2452
k.-uben 265/3744
k.-a 151/2225
k.-an 241/3396
[= 22]
- ķaçak** : Bir yerden, herhangi bir husustan, uyulması gereken yasal hükümlerden kaçmış olan (kimse) firari.

- k. 227/3196
- kaçır-** : Kaçmasını sağlamak.
k.-dığdır 216/3025
k.-dılar 265/3749
[= 2]
- kağı** : < Ar. Şeriat hakimi.
k. 206/2877
- kağar** : Ölçüde, derecede.
k. 137/2009, 261/3696
[= 2]
- kağd** : < Ar. Boy.
k. + i 182/2533
- kağem** : < Ar. Ayak.
k. 210/2943
- kađemhāne** : < Ar. + Far. Ayakyolu, abdesthane, hela.
k. + ye 265/3755
- kağir** : < Ar. 1. Kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü. 2. Özel isim.
k. 187/2598, 197/2744, 199/2774, 199/2776, 199/2777, 200/2783,
200/2784, 200/2788, 200/2790, 248/3503, 165/2431, 199/2775
k. + e 199/2782, 200/2785, 199/2773
[= 15]
- kağr** : < Ar. Değer, itibar.
k. + i 188/2608
k. + i 245/3458
[= 2]
- kağr** : < Ar. Çok kederlenme, çok üzüntü duyma.
k. + ı 153/2241, 153/2242, 231/3251, 231/3252, 231/3252, 231/3252
k. + ı 231/3253
k. + ını 153/2242
[= 8]
- kađramān** : < Far. Yiğit, cesur.
k. 183/2534, 260/3680
k. + ı 217/3037, 220/3081
k. + larıı 216/3033
[= 5]
- kaç-** : Kalkmak.
k.-ayım 219/3072

kaı- : Öfkelenmek, kızmak.

k.-dı 132/1930, 187/2595, 228/3201, 188/2611

k.-dılar 184/2558

k.-yup 220/3093

[= 6]

ka'a : < Ar. Kale, hisar.

k. 149/2193, 150/2210, 151/2213, 167/2451, 217/3043

k. + yı 149/2188, 154/2260

k. + dan 150/2204

k. + dır 150/2209

k. + nıı 149/2192

k. + ya 164/2415, 166/2441

k. + yı 159/2328

k. + sina 149/2190

[= 14]

ka- : Kalmak, durmak.

k.-a 214/2994

k.-aı 211/2962

k.-anı 259/3665

k.-dı 139/2042, 165/2425, 192/2667, 205/2864, 215/3019, 219/3071,
224/3140, 228/3204, 233/3279, 235/3301, 237/3339, 239/3369,
242/3418, 252/3557, 256/3615, 259/3667, 260/3673

k.-dılar 135/1973, 192/2675, 267/3773

k.-madı 158/2318, 163/2394, 192/2673, 229/3224, 255/3598, 267/3784,
263/3718

k.-mamıı 148/2177, 238/3346

k.-masun 188/2611

k.-mayup 230/3231

k.-maz 157/2310

k.-mıı 239/3366

k.-ur 187/2602, 201/2803

[= 38]

kaan : Kalmıı.

k. + ı 240/3386

kaab : Kalp, yürek, gönül.

k. + i 215/3016, 240/3382

k. + de 181/2504

- k. + e 134/1972, 147/2158, 227/3196, 243/3427, 260/3681
k. + i 194/2707
k. + inde 248/3498
[= 10]
- ķaliyye** : ?
k. 162/2377
- ķalk-** : Kalkmak, oturur veya yatar durumdan çıkararak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak.
k.-a 220/3083
k.-dı 150/2199, 190/2651, 219/3073, 233/3283
k.-dılar 168/2472
[= 6]
- ķalkān** : Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper.
k. 190/2649, 215/3011
k. + ı 200/2786
k. + ın 146/2148, 190/2649, 200/2786, 207/2891
k. + ını 200/2783
k. + ıyla 146/2149, 207/2892
[= 10]
- ķaltabān** : < Far. Pezevenk; namussuz.
k. 134/1960, 134/1969, 138/2031, 143/2101, 146/2148, 195/2721, 203/2833, 218/3057, 222/3123, 263/3719
[= 10]
- ķalye** : < Far. 1. Deniz nebatlarının yakılmasıyla meydana gelen tuz.
2. Patlıcan, kabak gibi yemeklerin yağda pişirilmesi.
k. 223/3139
- ķamařdır-** : Kamaşmasına yol açmak.
k.-ır 248/3501
- ķamu** : Bütün, hep, her; herkes.
k. 133/1951, 138/2024, 149/2193, 150/2201, 150/2208, 152/2229, 154/2257, 154/2265, 155/2274, 157/2311, 162/2378, 166/2438, 169/2492, 184/2561, 191/2660, 196/2724, 205/2858, 208/2903, 215/3019, 218/3052, 218/3060, 221/3098, 221/3100, 223/3137, 225/3167, 233/3273, 234/3293, 240/3378, 241/3401, 243/3429, 247/3481, 248/3499, 248/3504, 253/3578, 259/3667, 262/3705, 264/3733, 264/3734

k. + muz 168/2477

k. + nuş 241/3402

k. + sı 133/1953, 135/1982, 169/2481, 183/2538, 185/2573, 193/2683

k. + sın 223/3127

k. + sını 182/2526, 220/3094

k. + ya 222/3117

[= 50]

қан : Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.

k. 136/2000, 140/2052, 191/2653, 209/2923, 225/3164, 229/3224, 247/3477, 259/3655

k. + ı 225/3164

k. + ıñ 232/3262

k. + ını 197/2746

k. + ıyla 164/2403, 208/2905

k. + lar 191/2662, 230/3239

k. + ları 135/1978

k. + larını 251/3541

[= 17]

қана- : Kanını akıtmak.

k.- 230/3243, 230/3243

[= 2]

қан̄at : < Ar. Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.

k. 155/2271

қанad : Kanat, Kuşlarda ve böceklerde gövdenin iki yanında yer alan ve uçmayı sağlayan açılır kapanır bir çift organ.

k. 248/3500

k. + ında 159/2341

[= 2]

қанд : < Arç Şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.

k. 217/3046

қанда : Nerede, nereye.

k. 158/2315, 163/2400

[= 2]

қанғı : Hangi.

k. 157/2301, 183/2543

[= 2]

- kanı** : Hani, nerede.
k. 195/2714, 195/2714, 195/2715, 195/2715, 195/2715
[= 5]
- kanış-** : Karşılıklı kanmak, inanmak.
k.-dılar 131/1924
- kanıtam** : Özel isim.
k. 251/3543
- kanıp-** : Kapmak, birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak.
k.-dı 264/3732
- kanıkara** : Çok kara, kömür gibi kara, simsiyah.
k. 144/2119, 145/2121, 161/2369
[= 3]
- kanıla-** : Kaplamak, üstünde bulunduğu yeri tutmak, kapatmak, doldurmak, işgal etmek.
k.-dı 253/3577
- kanıpu** : Kapı, bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.
k. 151/2214, 151/2215
k. + sı 159/2330, 203/2842
k. + sın 139/2036, 167/2451
k. + sına 151/2213
k. + sında 253/3571
k. + sın 149/2192, 163/2394
k. + ya 264/3732, 264/3733
[= 12]
- kanıra** : 1. Kömür renginde olan, siyah renkli. 2. Ayıp, kusur.
k. 162/2385, 219/3071, 248/3503
k. + sı 181/2514
[= 4]
- kanırār** : < Ar. 1. Durma. 2. Rahat. 3. Devamlılık, süreklilik. 4. Tahmin.
k. 147/2162, 169/2478, 196/2733, 199/2769, 222/3119, 233/3271,
244/3443, 248/3503, 257/3623
k. + ım 239/3375
[= 10]
- kanırağol** : Karakol, nöbetçi, gözcü.
k. 200/2793
k. + lar 249/3509
[= 2]

- karar-** : Kararmak.
k.-dı 139/2046
- kardaş** : Kardeş, aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu.
k. 186/2583
k. + ı 200/2795
k. + ıdır 224/3146
[= 3]
- karın** : İnsan ve hayvan vücudunun kaburgaların kenarından kasıklara kadar olan ve iç boşluğunda mide, bağırsak, böbrek, safra kesesi, rahim, dalak, karaciğer gibi organlar bulunan kısmı.
k. 213/2988
- karındaş** : Kardeş, aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu.
k. 168/2466, 251/3543
k. + ı 257/3630
k. + ıdır 206/2881
k. + ına 155/2280
k. + la 260/3675
[= 6]
- karış-** : Karışmak, birbiri içine dağılmak, birleşmek.
k.-dılar 135/1975, 259/3654
[= 2]
- karışdır-** : Karışmasını sağlamak.
k.-dı 263/3720
- karīb** : < Ar. Yakın, yakın olan, uzak olmayan; soyca yakın.
k. 217/3041
- karīn** : < Ar. 1. Yakın. 2. Bir şeye sahip olan, bir şeye nail olan.
k. 142/2079
- karşu(ı)** : Karşı, bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
k. 134/1963, 159/2339, 164/2416, 164/2417, 164/2417, 189/2632, 198/2755, 207/2894, 221/3104, 244/3437
k. + ma 223/3137
k. + mda 220/3091
k. + sina 246/3462, 261/3687
k. + sında 246/3475, 255/3607
[= 16]

- karşula-** : Karşulamak.
k.-dılar 218/3059
k.-yuben 182/2522
[=2]
- kaşd** : <Ar. 1. Niyet, kurma. 2. Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.
k. 186/2586, 191/2655
k. + ı 138/2026
k. + ın 229/3225
[=4]
- kaşır** : <Ar. Kısa.
k. 241/3397
- kaşr** : <Ar. Köşk, saray.
k. + ına 261/3687
- kaşşāb** : <Ar. Kasap.
k. 212/2966, 212/2972
[=2]
- kaşurka** : Hızı 120 kilometreyi aşan çok şiddetli rüzgar.
k. 191/2656
- kaş** : Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.
k. + ına 252/3557
- kaş-** : Kaçmak.
k.-dılar 240/3386
- kat** : Huzur, yan, ön.
k. + ı 168/2466
k. + ına 197/2738
k. + ımızda 186/2589
k. + ına 135/1977, 143/2105, 164/2408, 164/2409, 168/2473, 195/2710, 202/2820, 213/2990, 217/3049, 219/3069, 221/3096, 225/3162, 228/3209, 256/3622, 259/3663, 262/3701
k. + ında 209/2925, 233/3279, 258/3644, 192/2667
[=23]
- kaṭīyyen** : <Ar. 1. Kat'i olarak, kesin olarak. 2. Hiçbir zaman, asla.
k. 263/3727
- kaṭkāmī** : Özel isim.
k. 132/1935

- kaatre** : < Ar. Damla, damlayan şey.
k. + den 190/2637
- kat-** : Katmak, koymak, ilave etmek, eklemek.
k.-an 249/3520
k.-mııdı 261/3691
[= 2]
- katı** : Çok, çok fazla, pek Şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayet.
k. 133/1950, 136/1995, 148/2177, 150/2200, 157/2306, 158/2318,
161/2369, 168/2477, 182/2522, 184/2549, 184/2554, 185/2577,
191/2664, 197/2748, 202/2816, 203/2828, 216/3033, 218/3062,
219/3070, 252/3558, 268/3801
[= 21]
- katil** : < Ar. Katleden, öldüren.
k. + den 220/3081
- katl** : < Ar. Öldürme.
k. 210/2934
k. + i 187/2604
k. + ini 141/2064
[= 3]
- kaavl** : < Ar. Lakırdı, söz.
k. + i 263/3714
- kaavlak** : KavlamıŐ, kabuğu, tüyü dökülmüŐ, derisi soyulmuŐ.
k. 241/3401
- kaavm** : < Ar. İnsan topluluğu.
k. 186/2586, 209/2927
k. + i 135/1977, 136/1990, 139/2042, 142/2092, 166/2443, 191/2665,
192/2675, 195/2718, 197/2742, 198/2764, 201/2811, 211/2961,
233/3285, 248/3499, 253/3576
k. + e 186/2587
k. + i 183/2538, 183/2548, 196/2723
k. + ini 183/2547
[= 22]
- kaay** : < Ar. Kusma.
k. 261/3695
- kaay-** : Kaymak, düşmek.
k.-dı 200/2787
- kaayđu** : Üzücü bir şey olacak korkusundan doğuan endişe, gam, keder, tasa.

- k. + sı 133/1950
k. + ya 219/3078, 247/3488
[= 3]
- ķayġulu** : Kaygı içinde olan, endişeli, tasalı.
k. 155/2274
- ķayna-** : Kaynamak.
k.-dı 140/2053, 260/3679, 215/3018
k.-dılar 260/3673
k.-yup 258/3647
[= 5]
- ķays** : Özel isim.
k. 168/2471, 192/2667, 195/2715
k. + a 167/2454
k. + ı 165/2429
k. + ıı 192/2679, 194/2706, 200/2795
[= 8]
- ķayyūm** : < Ar. Allah.
k. 197/2744
- ķazā** : < Ar. 1. Olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan Őeylerin vukua gelmesi. 2. İstemedен yapılan ve elden çıkan kōtū iŐ, zararlı iŐ.
k. 241/3404
k. + yı 237/3342
[= 2]
- ķazıyye** : < Ar. İŞ, husus, madde, mesele; dava.
k. 184/2556
- ķaz-** : Kazmak, oymak.
k.-dı 228/3203, 267/3777
[= 2]
- ķazdır-** : Kazmak işini başkasına yaptırmak.
k.-dı 214/3002
- ķıbel** : < Ar. Taraf, yan, yōn.
k. + in 215/3020
- ķıġır-** : ağırmak, davet etmek, seslenmek.
k.-dı 149/2187
- ķıl** : Kıl, tūy.
k. + ına 137/2017, 220/3085
[= 2]

kı-

: Etmek, eylemek, yapmak.

k. 142/2086, 142/2091, 143/2094, 131/1921, 135/1979, 142/2084,
153/2251, 154/2253, 154/2258, 159/2335, 160/2351, 163/2388,
163/2388, 181/2505, 181/2505, 181/2517, 197/2745, 199/2775,
201/2808, 201/2810, 204/2854, 217/3037, 229/3216, 232/3263,
232/3263, 232/3266, 243/3422, 243/3426, 243/3427, 258/3640,
269/3810, 269/3811

k.-a 143/2095, 158/2324, 212/2967, 254/3585, 256/3609, 261/3685

k.-ak 212/2970

k.-alım 182/2529

k.-amadılar 241/3393

k.-amadım 224/3151

k.-an 263/3714

k.-ar 151/2213, 241/3391

k.-arlar 244/3440

k.-asın 160/2350, 183/2547, 268/3794

k.-ayım 151/2223, 154/2267

k.-dı 133/1947, 134/1968, 135/1984, 136/2001, 140/2055, 141/2074,
142/2078, 144/2108, 144/2109, 144/2109, 145/2134, 146/2146,
146/2148, 146/2150, 147/2152, 147/2152, 147/2153, 147/2154,
147/2165, 148/2166, 148/2170, 148/2171, 149/2189, 150/2202,
151/2212, 151/2217, 152/2236, 155/2275, 156/2285, 157/2308,
158/2327, 159/2331, 163/2402, 164/2404, 165/2419, 165/2420,
167/2456, 167/2456, 168/2471, 185/2570, 185/2576, 189/2636,
190/2647, 191/2655, 191/2658, 191/2662, 193/2682, 194/2702,
198/2758, 199/2769, 199/2769, 199/2772, 199/2773, 199/2779,
200/2783, 200/2784, 200/2785, 203/2828, 204/2855, 206/2873,
207/2890, 207/2891, 207/2893, 208/2910, 208/2917, 209/2918,
209/2919, 209/2924, 210/2947, 211/2959, 212/2977, 213/2979,
215/3008, 215/3011, 215/3012, 215/3017, 216/3023, 222/3119,
223/3132, 223/3134, 226/3173, 226/3176, 226/3177, 226/3178,
226/3181, 228/3203, 228/3205, 231/3248, 232/3259, 233/3277,
233/3277, 233/3278, 233/3283, 237/3331, 237/3344, 238/3355,
238/3356, 239/3369, 239/3374, 239/3374, 240/3381, 240/3382,
240/3383, 242/3408, 242/3416, 244/3443, 245/3453, 246/3465,
246/3468, 246/3469, 246/3474, 248/3497, 248/3503, 249/3514,
252/3552, 252/3553, 252/3554, 252/3556, 252/3556, 254/3584,

255/3597, 255/3606, 256/3614, 257/3623, 258/3641, 258/3650,
259/3666, 260/3671, 260/3682, 261/3683, 261/3694, 264/3741,
265/3743, 265/3745

k.-dığdır 231/3250

k.-dılar 132/1941, 135/1982, 144/2113, 149/2194, 149/2195, 150/2208,
152/2226, 152/2230, 162/2380, 163/2389, 167/2450, 169/2479,
169/2482, 184/2561, 189/2628, 189/2633, 190/2639, 190/2639,
192/2678, 192/2681, 194/2701, 196/2726, 198/2764, 200/2790,
202/2821, 212/2968, 221/3098, 223/3139, 227/3194, 227/3197,
237/3332, 240/3388, 241/3392, 245/3451, 246/3470, 246/3471,
246/3474, 247/3477, 247/3478, 247/3484, 248/3495, 253/3567,
260/3676, 263/3723, 263/3724, 264/3730, 266/3772

k.-dın 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608,
197/2743

k.-ın 151/2222, 166/2445, 167/2448, 211/2956, 240/3377, 266/3770,
249/3521

k.-ma 155/2274, 231/3256, 238/3359

k.-mada 180/2494, 258/3645

k.-madı 145/2126, 152/2230, 165/2422, 267/3775

k.-madın 188/2608

k.-mağa 233/3273, 263/3713

k.-mañ 169/2484

k.-maz 203/2837

k.-mı 205/2866, 183/2548

k.-saydı 160/2357

k.-up 140/2051, 168/2471, 169/2486, 232/3270

k.-ur 182/2521, 196/2725

[= 270]

kılıç : Kılıç, kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.

k. + a 251/3546

k. + ı 238/3351

k. + m 203/2835, 208/2917

k. + ma 200/2789

k. + mı 139/2039

k. 134/1969, 135/1975, 139/2038, 140/2050, 147/2160, 152/2227,
160/2348, 164/2413, 201/2809, 208/2917, 215/3018, 252/3560,

- 255/3596, 261/3683
k. + lar 140/2053, 198/2767
[= 22]
- kılıçla-** : Kılıçla öldürmek.
k.-yup 169/2482
- kılın-** : Edilmek, yapılmak.
k.-dı 239/3371
- kıpkırmızı** : Çok kırmızı, her yanı kırmızı.
k. 267/3779
- kır-** : 1. Kırmak. 2. Öldürmek.
k.-a 208/2913, 208/2913, 269/3803
k.-arları 262/3699
k.-asın 152/2237
k.-dı 134/1963, 139/2039, 192/2674, 219/3073, 219/3074, 221/3101,
247/3481, 250/3523
k.-dılar 250/3526
k.-mağa 250/3532
k.-mışdır 154/2263
[= 16]
- kırışma** : Kırışma, titremek, yanıp söner gibi olmak.
k. 191/2660
- kırk** : Kırk (Sayı).
k. 240/3384, 240/3387
[= 2]
- kışsa** : < Ar. Fıkra, hikaye, rivayet.
k. + mız 152/2231, 180/2495, 193/2685, 216/3025, 231/3250, 242/3420,
253/3568
k. + sın 202/2822, 205/2862, 224/3144, 255/3594, 266/3759, 138/2022
k. + yı 142/2079, 163/2389, 202/2822, 224/3148, 254/3587
[= 18]
- kısmet** : < Ar. Talih, nasip, kader.
k. + ine 231/3247
- kış** : Kış, mevsim.
k. 188/2619
- kışla-** : Kış mevsimini geçirmek.
k.-dı 188/2619
- kıtāl** : < Ar. Vuruşma, birbirini öldürme; savaş.

- k. 222/3113
- kıy-** : İçi sızlamadan öldürmek, canına kastetmek.
k.-a 155/2280
k.-maz 140/2049
[=2]
- kıyāmet** : < Ar. 1. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman. 2. Büyük sıkıntı, bela, gürültü, patırtı.
k. 190/2639
k. + den 149/2182
[=2]
- kıyās** : < Ar. Karşılaştırma.
k. 252/3556
- kız** : Dişi cinsten olan evlat.
k. 206/2881, 224/3146, 257/3630
k. + ı 161/2363
k. + ımı 223/3129
[=5]
- kızdır-** : Kızmasını sağlamak.
k.-dı 142/2086, 267/3779
[=2]
- kīl** : < Ar. Söz.
k. 266/3770, 232/3261
[=2]
- ko-** : Koymak.
k. 220/3089, 262/3706
k.-dı 188/2609, 204/2851, 234/3299, 235/3309, 254/3583, 265/3746
k.-dılar 250/3534
k.-mañ 157/2304, 158/2319, 164/2405
k.-maz 151/2218
k.-muşum 201/2804
k.-yduñ 202/2814
[=15]
- koça** : 1. Ölçüleri emsalinden çok daha büyük olan, büyük, geniş, iri. 2. Yaşça büyük, yaşlı.
k. 137/2014, 157/2309, 164/2404, 191/2657, 199/2780, 220/3091, 230/3234, 245/3458
k. + ya 158/2316

- [= 9]
ķocacık : bkz. ķoca.
k. 191/2656, 230/3233
- [= 2]
ķocuş- : Kucaklaşmak.
k.-dılar 132/1938
- ķoç** : Damızlık erkek koyun.
k. 198/2754, 208/2903, 246/3476
- [= 3]
ķol : Kol, insanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı.
k. + ı 242/3412
k. + larda 255/3599
k. + ların 212/2971
- [= 3]
ķoltuk : Koltuk, kolun gövde ile birleştiği yer.
k. 134/1960
- ķon-** : Konmak, konaklamak, yerleşmek, oturup dinlenmek.
k.-alar 264/3739
k.-dılar 135/1986, 149/2186, 202/2819, 215/3021, 217/3048, 252/3564
k.-madılar 246/3472
- [= 8]
ķop- : Kopmak, meydana gelmek, zuhur etmek, çıkmak.
k.-dı 196/2731
- ķopar-** : Koparmak, sökmek, söküp çıkarmak.
k.-dı 163/2396
k.-ırdı 240/3390
- [= 2]
ķopart- : Kopartmak.
k.-dı 137/2006
- ķork-** : Korkmak, ürkmek, çekinmek, endişe etmek.
k.-dı 168/2476, 241/3402, 246/3466
k.-dılar 226/3183
k.-up 161/2369
- [= 5]
ķorku : Bir tehlike veya tehlike ihtimali karşısında duyulan ürkütücü duygu.
k. + dan 136/1994
- ķoş-** : Koşmak.

- k. 132/1936
k.-dılar 146/2137
[= 2]
- kov-** : Kovmak, uzaklaşmasını, gitmesini sert bir şekilde söylemek, yanından def etmek.
k.-muş 263/3716
- koy ver-** : Artık tutmamak, bırakmak, salıvermek
k.-diğiz 266/3768
- koy-** : Koymak, bırakmak.
k.-alım 236/3327
k.-asız 228/3210
k.-dı 143/2105, 148/2179, 149/2183, 212/2972, 214/3003, 240/3382, 267/3780
k.-dılar 228/3209, 251/3541
[= 11]
- kudret** : < Ar. Kuvvet, takat, güç.
k. + im 224/3149
- kuds** : > kudüs Ar. Filistin'in merkezi olan şehir.
k. + e 268/3798, 268/3799
[= 2]
- kudsi** : Özel isim.
k. 208/2910
- kudüm** : < Ar. Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma.
k. 161/2367
- kul** : Kul, asker, himaye altındaki insan, köle, karavaş.
k. 217/3045
k. + ıdır 194/2698
k. + ları 144/2110, 145/2127, 242/3407
k. + larına 255/3596
k. + larını 157/2305
k. + uña 211/2953
k. + uñuzda 162/2381
k. + uyuy 156/2294
[= 10]
- kulağ(k)** : Kulak, başın iki yanında bulunan işitme organı.
k. 204/2853, 237/3338, 138/2018, 212/2968
k. + ın 213/2982

- k. + ıj 212/2964, 214/2997, 243/3429
k. + ma 263/3727
k. + ıyla 214/3001
[= 10]
- ķumrī** : < Ar. Kumru.
k. + ler 255/3603
- ķur³ān** : < Ar. Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.
k. 162/2378, 233/3274, 245/3451
k. + da 210/2933
[= 4]
- ķur-** : Kurmak, dūzenlemek, hazırlamak.
k.-dı 244/3443
k.-dılar 147/2163, 188/2618, 190/2638, 205/2870, 219/3068, 248/3493
[= 7]
- ķurbān** : < Ar. 1. Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan Şey. 2. Bir gaye uğrunda feda olma.
k. 153/2240, 212/2976
[= 2]
- ķurŐun** : Tabanca, tūfek gibi hafif silahlarda kullanılan mermi.
k. 219/3071
- ķurtar-** : Kurtarmak, kurtulmasını sağlamak, yeniden ele geķirmek.
k.-alar 242/3407
k.-am 213/2981
k.-asız 257/3635
[= 3]
- ķurtul-** : Kurtulmak, selamete ķıkmak.
k. 144/2117
- ķuru** : Boş, gereksiz, bir esasa dayanmayan, faydasız, abes.
k. 131/1913
- ķurul-** : Hazırlanmak, bir araya getirilmek, toplanmak.
k.-dı 146/2143
k.-muş 236/3316
[= 2]
- ķuŐ** : Yumurtlayan omurgalılarından gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, vūcudu tūylerle kaplı, uķucu hayvanların ortak adı.
k. 137/2006, 163/2396
[= 2]

- kuşat-** : Etrafını sarmak, çevrelemek.
k.-dılar 241/3399
- kuşluğ** : Kuşluk, günün sabahla öğle arasındaki saatleri.
k. + a 136/1999
- kutlu** : Kutlu, uğurlu, mübarek.
k. 158/2316
- kuvvet** : < Ar. Güç, kudret, takat; sıhhat, sağlamlık.
k. 165/2432, 191/2665, 192/2673, 225/3160
k. + den 215/3019
k. + i 238/3346, 250/3535
k. + im 224/3149
k. + in 160/2346
k. + le 238/3353
[= 10]
- kuyruğ** : Kuyruk.
k. + ı 163/2395, 223/3125
[= 2]
- kuyu** : Kuyu, derin çukur.
k. 214/3002
k. + ya 214/3003
[= 2]
- kā'ināt** : < Ar. 1. Var olan şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. 2. Dünya.
k. 155/2278
k. + in 233/3276
[= 2]
- kām** : < Far. Meram, arzu, emel, istek.
k. + ma 259/3659
- kām-kār** : < Far. İsteğine ulaşmış, mutlu.
k.166/2434
- kān** : < Far. Bir şeyin menbaı, kaynağı.
k. + ı 134/1963, 204/2845, 224/3153, 225/3157, 269/3809,
k. + ısı 211/2952
[= 6]
- kār** : < Far. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.
k. 160/2348, 160/2349, 190/2646, 199/2769, 209/2922, 216/3027,
238/3346, 251/3540, 254/3579, 260/3677, 261/3694
k. + ı 224/3147, 244/3438

- k. + ı 143/2094
k. + ma 263/3720
k. + ıñ 137/2011
[= 16]
- kār-zār** : <Far. Ceng, kavga, savaş.
k. 153/2252, 206/2887, 260/3670
[= 3]
- kāşif** : <Ar. Keşfeden, bulan, meydana çıkaran.
k. + e 243/3428
- kāşki** : <Far. Keşke, dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek “ne olurdu”
gibi özleme veya pişmanlık anlatır.
k. 249/3507
- kātib** : <Ar. Kitabet eden, yazan, yazıcı; usta yazıcı.
k. 182/2530
k. + i 262/3711
[= 2]
- kāzım** : <Ar. Öfkesini, hırsını yenen [kimse].
k. 180/2500
k. + ıñ 180/2496, 180/2496, 180/2497, 180/2498, 180/2499, 180/2500
[= 7]
- ka`be** : <Ar. Bütün müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke
şehrindeki mukaddes bina, beytullah.
k. + den 206/2882
k. + ye 206/2880, 224/3145, 244/3442
[= 4]
- keder** : <Ar. Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
k. 223/3126
- kefen** : <Ar. Ölüyü sardıkları bez.
k. 196/2737
- kefer** : <Ar. Kafir.
k. 226/3179
- kelām** : <Ar. Söz, lakırdı.
k. 205/2860, 228/3214
[= 2]
- kelb(p)** : <Ar. Köpek.
k. 137/2014, 149/2183, 167/2452, 185/2564, 203/2828, 203/2830,
208/2912, 209/2924, 254/3591, 260/3668, 261/3688, 154/2261,

164/2416, 261/3693
k. + i 167/2460, 157/2298
k. + e 213/2983
k. + i 169/2490
k. + iñ 135/1983, 141/2075, 234/3299
k. + ini 166/2433
k. + iyle 196/2731
[=23]

kemāl : <Ar. 1. Olgunluk, yetkinlik, tamlik, eksiksizlik. 2. En yüksek değer, mükemmellik; değer, baha.

k. 231/3246, 257/3632
k. + e 231/3256
k. + im 232/3267
k. + ini 234/3294
[=5]

kemān : <Far. Yay.

k. 207/2896, 250/3522
[=2]

kemend : <Far. Uzakta bulunan herhangi bir Şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.

k. 165/2429, 183/2544, 192/2672, 192/2673, 259/3661, 259/3663, 259/3664, 260/3682, 260/3682
k. + den 238/3355
k. + e 165/2430, 259/3662
k. + i 192/2674, 238/3354
k. + iñ 166/2433
k. + ler 237/3345
[=16]

kemer : <Far. Bele takılan kuşak, kayış.

k. + inden 137/2005

kenār : <Far. Kıyı, çevre.

k. 147/2162
k. + ma 169/2485
[=2]

kendi : Kendi, kişinin öz varlığı, zatı.

k. 145/2127, 228/3208
k. + mi 237/3337

- k. + ni 229/3219
k. + sin 215/3016
k. + sine 139/2044
k. + sini 203/2836
[= 7]
- kendü** : Kendi, kişinin öz varlığı, zatı.
k. 147/2158
k. + leri 217/3043
k. + si 167/2454, 181/2518, 236/3323
k. + sin 163/2397, 165/2423
k. + sine 147/2153
k. + sini 134/1967, 134/1972, 140/2050, 230/3231
k. + ye 134/1958, 157/2308, 163/2393, 189/2636
k. + yi 143/2105
[= 17]
- kendüzi** : Kendisi, zatı, şahsı, nefsi.
k. + ni 212/2972
- kerbelā** : < Ar. Irak'da İmam Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.
k. 189/2622, 195/2714, 256/3611
k. + da 138/2031, 187/2607
k. + ya 254/3580
[= 6]
- kerem** : < Ar. Cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahşiş.
k. 134/1963, 225/3157
[= 2]
- kerīme** : < Ar. 1. Ayet. 2. Kız evlad.
k. + sin 157/2300
- kerrār** : < Ar. Savaşta döne döne saldıran.
k. 137/2017, 239/3361
[= 2]
- kerre** : Kere, defa, kez, sefer.
k. 188/2621, 196/2732, 226/3178, 254/3579
[= 4]
- kes** : < Far. Kimse, kişi.
k. 141/2063, 141/2065, 240/3379
[= 3]

- keşir** : < Ar. Çok çok olan, bol.
k. 148/2168, 241/3394
[=2]
- kes-** : Kesmek, gidermek, yitirmek, koparmak.
k. 131/1921, 213/2990, 217/3038
k.-di 158/2321, 213/2980, 213/2982, 213/2992, 214/3001, 238/3356
k.-dim 154/2265
k.-e 191/2655, 254/3585
k.-eler 264/3737, 264/3741
k.-em 163/2401
k.-er 151/2218, 214/2997, 241/3395, 269/3806, 261/3691
k.-erim 240/3378
k.-miş 229/3218
k.-üben 191/2662
k.-üp 168/2465, 202/2824, 223/3129
[=26]
- kesb** : < Ar. 1. Çalışıp kazanma. 2. Edinme, peydahlama, kazanma.
k. 194/2704
- kesî** : < Far. Bir kimse.
k. 141/2070
- kesil-** : Kesilmek.
k.-di 140/2052, 145/2130, 150/2200, 197/2748, 261/3694
k.-e 264/3738
[=6]
- keşān keşān** : < Far. Zorla, sürükleye sürükleye, çeke çeke götürerek.
k. 252/3554
- keşkek** : Et ve buğdayın hamur haline gelinceye kadar dövülmesi suretiyle yapılan meşhur yemek.
k. 213/2987, 213/2989
[=2]
- ketübe** : Özel isim.
k. + yi 257/3630
- kevkeb** : < Ar. Yıldız.
k. + i 180/2493
- kez** : Defa, kere, sefer.
k. 139/2045, 147/2151, 156/2287, 190/2648, 192/2674, 226/3177, 226/3181, 259/3664

k. + in 139/2040, 139/2044, 146/2150, 147/2158, 148/2170, 166/2433,
229/3227

[= 15]

kezin : Defa, kere.

k. 132/1934, 132/1940, 191/2659, 195/2718, 240/3389, 264/3733,
238/3354

[= 7]

ki : < Far. Bağlama edatı.

k. 134/1972, 151/2213, 154/2267, 155/2273, 160/2351, 160/2356,
161/2368, 162/2386, 168/2466, 168/2473, 180/2499, 185/2577,
187/2596, 187/2602, 192/2673, 194/2706, 196/2737, 197/2743,
198/2762, 200/2788, 201/2812, 202/2816, 203/2828, 227/3195,
228/3201, 232/3262, 232/3265, 232/3267, 239/3368, 240/3380,
243/3431, 245/3457, 249/3517, 251/3545, 255/3601, 260/3669,
262/3710, 265/3747

[= 38]

kibr : < Ar. Büyüklük taslama, yüksekten bakma [birisine].

k. 232/3265

kilāb : < Ar. Köpekler.

k. 136/1996

kim : 1. Ki. 2. Hangi kimse.

k. 131/1925, 137/2014, 137/2016, 138/2020, 138/2027, 139/2042,
141/2070, 143/2095, 144/2106, 144/2106, 145/2121, 147/2155,
147/2160, 147/2164, 148/2177, 150/2202, 152/2237, 153/2251,
154/2256, 154/2259, 154/2260, 155/2278, 155/2278, 155/2280,
157/2299, 157/2303, 158/2313, 158/2315, 158/2323, 159/2328,
159/2332, 159/2333, 163/2390, 165/2425, 165/2427, 166/2439,
167/2458, 169/2483, 169/2491, 180/2503, 182/2521, 183/2536,
185/2565, 187/2600, 187/2602, 189/2629, 190/2643, 190/2643,
191/2655, 192/2671, 196/2729, 197/2738, 197/2751, 199/2771,
199/2774, 200/2795, 201/2806, 204/2849, 207/2888, 211/2960,
212/2970, 216/3030, 217/3042, 217/3048, 222/3112, 224/3140,
226/3171, 227/3188, 228/3214, 235/3313, 236/3317, 236/3326,
236/3330, 237/3336, 239/3361, 240/3386, 241/3404, 241/3405,
242/3407, 243/3422, 244/3444, 248/3506, 249/3519, 253/3571,
254/3591, 255/3594, 256/3610, 257/3636, 259/3656, 260/3681,
261/3691, 263/3722, 264/3739, 267/3779, 268/3794

k. + den 145/2128

k. + e 143/2097, 259/3656, 237/3343

k. + i 204/2849, 234/3291, 241/3397, 241/3398, 168/2474, 241/3397,
241/3398

k. + in 149/2185, 262/3700, 262/3700, 187/2600

k. + iñ 203/2829, 238/3360

k. + ini 144/2109, 144/2109

k. + iniñ 144/2108

k. + isin 259/3656, 259/3656, 149/2185

k. + lere 156/2293

k. + lersiniz 257/3636

[= 120]

kimse : Herhangi bir kişi.

k. 134/1971, 140/2049, 140/2049, 145/2126, 165/2422, 226/3184,
247/3482

k. + niñ 229/3219

k. + ye 262/3709

[= 9]

kird-gār : < Far. Allah.

k. 167/2456

kişi : İnsan, kimse, şahıs.

k. 132/1928, 137/2009, 140/2058, 140/2062, 144/2110, 147/2158,
147/2165, 148/2167, 148/2167, 148/2168, 155/2280, 157/2303,
159/2332, 182/2531, 183/2541, 185/2565, 189/2624, 199/2781,
201/2803, 204/2853, 205/2872, 213/2979, 222/3111, 222/3111,
223/3126, 223/3126, 225/3167, 231/3247, 231/3249, 233/3278,
234/3286, 238/3351, 240/3387, 249/3515, 252/3553, 253/3567,
260/3671

k. + den 221/3105

k. + dir 144/2111, 163/2391

k. + niñ 157/2310

k. + siñ 137/2015, 220/3088, 238/3358

k. + ye 213/2978, 231/3246

k. + yle 131/1925, 194/2705

[= 48]

küşte : < Far. Öldürölmüş.

k. + lerden 191/2663

- kitāb** : < Ar. Kitap.
k. + da 157/2301
- kitābāt** : < Ar. Kitaplar.
k. + ı 253/3568
- köpeg(k)** : Köpekgiller familyasından, birçok çeşidi bulunan, bekçi olarak ve avcılıkta kullanılan, sadık, evcil memeli hayvan.
k. + iñ 212/2975
k. 144/2120, 156/2285, 158/2321, 185/2578, 199/2780, 213/2983,
227/3185, 259/3660
k. + ler 250/3533
[= 10]
- köpük** : İnsanların ve hayvanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar.
k. 230/3238
- kör** : Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.
k. 181/2506, 259/3659
[= 2]
- kös** : > kūs Far. Eski savaşlarda, alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan büyük davul.
k. 133/1948, 136/1991, 136/1994, 249/3512
k. + i 223/3130, 242/3419
k. + ler 190/2641, 228/3201
k. + lerin 249/3511, 133/1952
k. + ini 206/2887
[= 11]
- köse** : 1. Sakalı ve bıyığı çıkmayan veya çok seyrek olan kimse. 2. Cılız, bodur.
k. 222/3112, 240/3376, 240/3383
k. + ce 266/3767
[= 4]
- köşe** : Köşe, bucak.
k. + de 203/2838
- küfe** : < Far. Kūfe şehri.
k. 161/2367, 205/2865
k. + de 183/2542
k. + den 204/2853, 224/3145, 244/3442
k. + niñ 206/2873
k. + ye 205/2870, 244/3441

- [=9]
kūfeli : Kūfeli.
k. 205/2871, 206/2876
- [=2]
kūfr : <Ar. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenab-ı Hakk'a ortak
koşma.
k. 184/2555
- kükre-** : Kükremek.
k.-miş 198/2766, 223/3138, 230/3238
- [=3]
külāh : <Far. Külāh, [eskiden] giyilen, ucu sivri veya yüksek başlık, başa
giyilen şey.
k. 248/3496
- kūlī** : <Ar. Umumi, bütün.
k. 153/2251, 154/2253
k. + ŋi 153/2248
- [=3]
küll : <Ar. Hep, bütün, çok.
k. + iyle 181/2513
- kürdistān** : Kürdistan.
k. + a 185/2569
k. + ıŋ 185/2571
- [=2]
küstāhlıĝ : Küstah olma durumu; küstahça davranış.
k. + ı 245/3460
k. + ım 202/2815
- [=2]

L

- lā** : <Ar. Olumsuzluk edatıdır.
l. 159/2341, 193/2693
l. + yenām 255/3605, 268/3795
- [=4]
lāyık : <Ar. Yakışan, yaraşır, yakışık.
l. 163/2393, 166/2445
- [=2]
lā'ın : <Ar. Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.
l. 136/1998, 138/2027, 138/2029, 141/2067, 156/2288, 157/2301,

161/2370, 167/2452, 182/2524, 188/2616, 189/2625, 199/2777,
200/2789, 202/2825, 203/2835, 214/2999, 215/3013, 222/3122,
223/3128, 264/3731

1. + i 266/3768

1. + iņ 150/2203, 158/2325, 207/2899, 214/3001, 261/3697, 266/3772
[=27]

lā^ḥnet : < Ar. 1. Allah'ın mağfiretinden (yargılamasından) mahrumluk;
beddua, ilenç. 2.Fena, kötü, uğursuz [yer, kimse].

1. 142/2091, 150/2201, 156/2289, 158/2322, 210/2933, 210/2946,
222/3112, 245/3455, 266/3761, 266/3772
[=10]

lā^ḥnetullāh : < Ar. “Allah'ın laneti” Allah lanet etsin, mağfiretinden
(yargılamasından) mahrum kalsın.

1. 142/2092, 153/2244

lāf : < Far. Lakırdı, söz.

1. + ıla 131/1913

lāhm : < Ar. Et.

1. + ı 166/2446

1. + iņ 166/2446

[=2]

lākin : < Ar. Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.

1. 245/3454

lāle : < Far. Lale.

1. 232/3262

1. + ler 180/2502

[=2]

lāle-reng : < Far. Lale renkli, lale renginde olan.

1. 259/3655

lāş : < Far. Yağma, çapul.

1. + ını 137/2006, 163/2396

1. + ıyla 149/2185

[=3]

lağam : Yer altı tüneli.

1. 151/2211, 151/2214

[=2]

le^ḥim : < Ar. Alçak, aşağılık, cimri [kimse].

1. 210/2942

- leb** : < Far. Dudak
1. + lere 187/2607
- leb-ā-leb** : < Far. Ağızına kadar dolu.
1. 245/3450
- lerze** : < Far. Titreme, titreyiş.
1. 136/1991
- leşker** : < Far. 1. Asker. 2. Yiğit, kahraman, cesur.
1. 151/2223, 169/2484, 189/2633, 190/2641, 206/2887, 214/2998,
214/3002, 217/3048, 252/3564, 258/3646
1. + i 132/1932, 193/2689, 228/3212, 248/3495
1. + den 192/2675, 240/3389
1. + e 230/3243, 236/3324, 237/3334, 237/3339, 239/3373, 240/3387,
242/3415, 248/3496
1. + i 135/1973, 146/2140, 189/2635, 211/2956, 230/3235, 247/3491,
248/3497, 250/3536, 251/3549, 252/3555, 252/3563
1. + imiz 132/1940
1. + in 185/2568, 186/2579, 195/2720, 219/3073, 247/3488
1. + iñ 200/2793, 238/3352, 248/3498, 249/3510
1. + inden 133/1943
1. + ine 140/2062, 220/3080, 241/3404
1. + ini 184/2559
1. + iniñ 169/2483, 185/2576
1. + lere 225/3169
1. + leri 242/3408
[= 54]
- lîk** : < Far. Lakin, fakat, amma, ancak.
1. 190/2649, 203/2837, 218/3062, 243/3424, 268/3802
[= 5]
- lîkin** : < Far. Lakin.
1. 141/2066, 145/2131, 154/2266, 168/2477, 211/2956, 224/3147,
255/3601
[= 7]
- lîme** : < Far. Parça, küçük ve uzun dilim.
1. 213/2979
- livā** : < Ar. Bayrak.
1. 204/2843
1. + nıñ 159/2341

[=2]

loqmān : > luqmān Ar. Büyük bir hekim, kıymetli sözleri ve hikayeleriyle ün salmış bir hakim olan efsanevi şahsın ismi olup dilimizde “hazık tabip” ve “feylesof” anlamında kullanılır.

l. + ı 144/2111

luṭf : < Ar. 1. Hoşluk, güzellik. 2. İyi muamele; iyilik.

l. 153/2242, 231/3251

l. + ı 231/3252, 231/3253

l. + a 231/3252

l. + ı 153/2242

l. + uḡ 231/3252

l. + uḡla 269/3811

[=8]

M

māʾil : < Ar. Hevesli, istekli, düşkün.

m. + i 216/3031

māniʿ : < Ar. Men eden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan.

m. + dür 243/3424

māder : < Far. Anne, ana.

m. + i 143/2095

māh : < Far. Ay, kamer.

m. + ı 168/2477, 169/2479, 169/2484, 169/2485, 192/2680, 193/2684, 194/2708, 195/2709, 204/2856

[=9]

māhī : < Far. Balık.

m. 249/3515

māl : < Ar. Mal, varlık, servet.

m. + ı 230/3242

m. + a 232/3259

m. + ı 232/3260

[=3]

mālīk : < Ar. Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan.

m. + i 251/3542

m. + i 210/2937

[=2]

mānend : < Far. Benzer, eş.

m. + i 190/2651, 226/3174, 246/3469, 252/3561, 145/2132, 205/2867

- m. + i 209/2920, 251/3548
[=8]
- mānīyyet** : < Ar. Engel.
m. + i 243/3422
- māt** : < Far. Satranç oyununda yenilme. (Ar. mâte > māt “öldü”den)
m. 226/3176, 240/3383
[=2]
- māzen** : ?
m. 251/3537, 251/3551
[=2]
- māzin** : < Ar. Müezzin.
m. + ler 244/3445
- māʿāş** : < Ar. 1. Yaşayış, dirlik. 2. Geçinecek şey.
m. 153/2247, 153/2251
m. + a 153/2246
m. + ı 181/2513
[=4]
- māʿdūm** : < Ar. Yok olan, mevcut olmayan.
m. 228/3202
- māʿiyyet** : < Ar. Beraberlik, arkadaşlık.
m. 193/2687
- māʿkūl** : < Ar. Akıllıca, akla uygun, akıllıca iş gören, anlayışlı, mantıklı.
m. 151/2212
- māʿnā** : < Ar. Mana, anlam.
m. + da 268/3791
m. + ya 243/3428
[=2]
- māʿnī** : < Ar. 1. Anlam. 2. İç, içyüz. 3. Rüya, düş.
m. 181/2504
m. + de 231/3252
[=2]
- māʿrūf** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir pehlivan.
m. 140/2060, 141/2065, 141/2075, 143/2104, 144/2112, 144/2119,
145/2123, 145/2135, 146/2138
m. + ı 143/2099
m. + a 144/2115
m. + la 140/2059

- m. + uŋ 143/2105, 144/2110, 144/2113
[= 15]
- maŕŕm** : < Ar. Suçsuz, kabahatsiz.
m. + lar 254/3581
- maŕŕerel-müslimîn** : < Ar. Müslümanlar topluluğu.
m. 214/3004
- maŕŕr** : < Ar. Özürlü, özürü olan.
m. 202/2815
- maĝbün** : < Ar. Őaŕkın, Őaŕırmıŕ.
m. 143/2093, 224/3141, 231/3254
m. + ı 142/2083
[= 4]
- maĝlüb** : < Ar. Galebe edilmiŕ, kendisine üstün gelinmiŕ, yenilmiŕ, yenilen
[kimse].
m. 165/2428
- maĝrib** : < Ar. 1. Garb, batı. 2. Akŕam.
m. + e 166/2435
m. + i 145/2127
[= 2]
- maĝrür** : < Ar. 1. Gururlu. 2. Bir Şeye ĝüvenen. 3. ĝüvenilmeyecek Şeye
ĝüvenip aldanan, kendini beĝenmiŕ [kimse].
m. 241/3405
m. + sıŋ 181/2512
[= 2]
- maĝrüren** : < Ar. 1. İnanarak, ĝüvenerek. 2. Aldanarak.
m. 223/3130
- maĝbüs** : < Ar. Hapsolunmuŕ, bir yere kapatılmıŕ.
m. 192/2678, 194/2705
[= 2]
- maĝmüd** : < Ar. 1. Hamdolunmuŕ, sena edilmiŕ, övülmeye deĝer. 2. Hz.
Peygamber'in adlarından biri.
m. 204/2844, 269/3809
[= 2]
- maĝrüm** : < Ar. 1. Bahtsız, nasipsiz. 2. İstediğini, dilediğini elde edemeyen.
m. 187/2602
- maĝv** : < Ar. Yok etme, ortadan kaldırma; periŕan etme, batma, bitme, yok
olma.

- m. 243/3422
m. + 1 216/3034
[=2]
- maḥẓ** : < Ar. Halis, katkısız, sade; tam; ta kendisi, aslı.
m. 216/3034
- maḥūf** : < Ar. 1. Korkunç, korkulu [yer]. 2. Tehlikeli.
m. + 1 217/3035
- maḳām** : < Ar. Kıyam edilen, durulan, durulacak yer; durak.
m. 160/2354, 180/2502, 255/3605
m. + 1 255/3607
m. + larına 252/3564
[=5]
- maḳşūd** : < Ar. Kasdolunan, istenilen şey, istek.
m. + ımız 181/2506
m. + ını 194/2702
[=2]
- maḥa** : Bana (Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi).
m. 203/2839
- manşūr** : < Ar. Nasrolunmuş, Allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş.
m. + a 243/3430
m. + 1 131/1918
[=2]
- mantıḳü't-ṭayr** : < Ar. Kuş dili.
m. + ıḡ 194/2696
- maşad** : Bıçak gibi kesici aletlerin ağzını keskinleştirmek için kullanılan alet.
m. + ın 212/2971
- maṭlab** : < Ar. Talep olunan, meram, makam, istenilen şey, istek.
m. + 1 269/3814
- maṭlūb** : < Ar. Talep edilen, istenilen, aranılan şey.
m. + a 194/2703
- mazḥar** : < Ar. Nail olma, şereflenme.
m. 194/2696, 216/3029
[=2]
- mazlūm** : < Ar. Zulüm görmüş
m. 155/2268, 197/2746, 208/2904, 225/3164, 229/3228
m. + 1 202/2824
m. + ıyla 134/1966

- m. + uñ 157/2300
[=8]
- me`āl** : < Ar. Mana, kavram, mevhum.
m. + ini 257/3624
m. + iñi 234/3292
[=2]
- me`vā** : < Ar. Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
m. 148/2172, 180/2497
[=2]
- mecāl** : < Ar. Güç, kuvvet, takat.
m. 218/3050, 230/3231
m. + i 238/3353
[=3]
- medd** : < Ar. Uzatma, çekme.
m. + i 256/3612
- medh** : < Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m. + i 207/2889
m. + ini 187/2603, 216/3027, 249/3514
[=4]
- medīd** : < Ar. Çekilmiş, uzatılmış; uzun, çok uzun süren.
m. 256/3612
- mefhūm** : < Ar. 1. Fehmolunmuş, anlaşılmış. 2. Sözden çıkarılan mana, kavram.
m. + ma 185/2567
m. + un 184/2558
[=2]
- meger** : < Far. Meğer, oysa ki, halbuki; olsa olsa, ancak.
m. 145/2128, 191/2657, 203/2841, 230/3234, 238/3351, 241/3394,
245/3461, 249/3515, 256/3615, 261/3691
[=10]
- mehābetlū** : Mehabetli, korkma ve çekinme ile karışık bir saygı uyandıran,
heybetli, mehip.
m. 163/2390
- mehdī** : < Ar. İmam-ı Mehdi [Şiilerin itikadına göre yaşamakta olup kıyameti
beklemektedir].
m. 253/3573, 254/3588, 254/3588
m. + ye 254/3584
[=4]

- mehmūz** : < Ar. Hemzeli.
m. 260/3669
- mekān** : < Ar. Yer, mahal.
m. 256/3620
m. + da 203/2837
m. + ını 165/2420
[=3]
- mektūb** : < Ar. Mektup.
m. 131/1927, 228/3214, 263/3722
m. + a 188/2609
m. + ı 132/1928, 132/1930, 187/2597, 188/2610, 183/2540
[=9]
- mel'ūn** : < Ar. 1. Lanetlenmiş. 2. Kovulmuş. 3. Herkesin lanet ve nefret ettiği kimse.
m. 133/1957, 149/2187, 154/2260, 157/2298, 158/2319, 162/2387, 182/2519, 190/2647, 200/2784, 200/2788, 224/3141, 258/3650
m. + ı 150/2196, 188/2621, 195/2718, 210/2934, 247/3488
m. + ı 134/1966, 167/2459, 182/2522, 264/3728, 266/3762
m. + larıñ 228/3202
m. + uñ 134/1958, 136/1997, 136/2000, 137/2005, 139/2039, 139/2046, 142/2089, 145/2130, 155/2282, 162/2374, 163/2395, 184/2553, 184/2563, 198/2761, 213/2979, 261/3690, 262/3707
[=40]
- melāl** : < Ar. 1. Usanç, usanma, bıkmā. 2. Sıkılma, sıkıntı.
m. 224/3154
- melce'** : < Ar. İltica edecek, sığınacak yer.
m. + yi 148/2172, 180/2497
[=2]
- melek** : < Ar. 1. Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar. 2. Yüzü ve huyu pek güzel, çok temiz olan kimse.
m. 159/2331, 159/2332, 238/3359
m. + ler 159/2333, 159/2337, 159/2342, 204/2843
[=7]
- melūl** : < Ar. Melalli, usanmış, bıkmış, bezmiş.
m. 143/2100, 158/2327, 168/2474, 225/3156, 239/3368, 239/3370, 252/3565
[=7]

- memnūn** : < Ar. 1. Sevinmiş, sevinçli. 2. Rız, hoşnut.
m. 143/2093, 231/3254
[=2]
- men** : Ben (Birinci tekil kişi zamiri).
m. 143/2097, 149/2188, 151/2211, 151/2223, 156/2294, 156/2294,
201/2804, 201/2806, 201/2808, 202/2816, 206/2880, 210/2938,
210/2940, 211/2950, 211/2953, 212/2963, 212/2964, 213/2987,
214/2995, 214/3000, 219/3065, 225/3156, 225/3164, 226/3182,
228/3206, 228/3206, 228/3207, 228/3207, 234/3292, 234/3295,
234/3298, 234/3299, 235/3302, 235/3307, 235/3307, 237/3338,
238/3349, 239/3362, 240/3377, 249/3516, 256/3611
m. + de 237/3335
m. + den 202/2817, 263/3716
m. + em 211/2962
m. + i 143/2097, 152/2236, 155/2279, 155/2281, 155/2281, 163/2398,
210/2939, 211/2957, 211/2957, 234/3299, 239/3362, 239/3364,
256/3610
m. + im 156/2291, 156/2291, 202/2815, 234/3295, 239/3369, 256/3611
[=64]
- men^c** : < Ar. Yasak etme, bırakmama; durdurma; esirgeme, vermeme,
önleme.
m. 207/2892, 226/3177, 241/3396
[=3]
- menba^c** : < Ar. Kaynak.
m. + ı 189/2631
- menzil** : < Ar. 1. Yollardaki konak yeri. 2. Ev. 3. Bir günlük yol, konak. 4.
Mesafe.
m. + i 153/2244, 181/2506
m. + iñ 263/3717
[=3]
- merām** : < Ar. İstek, maksad, niyet.
m. 153/2243, 155/2277
[=2]
- merd** : < Far. 1. Adam, insan. 2. Erkek. 3. Özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit.
m. 135/1987, 246/3475
m. + i 146/2150, 159/2329, 163/2397, 163/2398, 221/3102, 232/3259,
252/3561

- [=9]
merdān : < Far. Mertler, insanlar, erkekler, yiğitler.
 m. 250/3534
 m. + ıñ 249/3514
- [=2]
merd-āne : < Far. Ere, erkeğe yakışacak yolda, mertçe, erkekçe.
 m. 147/2159, 162/2386, 249/3518
 m. + dir 218/3062
- [=4]
merdlig : Mert olma durumu, yiğitlik, erlik, cesaret.
 m. + i 249/3518
- merdūd** : < Ar. Reddolunmuş, kovulmuş.
 m. 191/2655
- merḥamet** : < Ar. Şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme.
 m. + ler 211/2952
- merşiye** : < Ar. Ağıt, birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzume.
 m. 187/2603
- mertebe** : < Ar. Derece, basamak.
 m. 258/3640
- mervān** : Yezid'in en sadık dostlarından.
 m. 143/2093, 154/2263, 155/2270, 155/2271, 156/2283, 156/2297,
 161/2370, 162/2382, 163/2389, 163/2391, 163/2397, 164/2416,
 164/2417, 167/2458, 182/2519, 182/2521, 182/2527, 183/2539,
 183/2540, 184/2562, 185/2570, 185/2576, 186/2580, 186/2581,
 187/2596, 188/2610, 188/2612, 188/2615, 189/2635, 190/2638,
 192/2672, 192/2678, 192/2681, 195/2721, 196/2731, 202/2813,
 209/2924, 210/2939, 212/2975, 218/3053, 218/3063, 223/3126,
 227/3188, 229/3215, 229/3222, 230/3241, 247/3490, 252/3565,
 259/3658, 259/3660, 261/3685, 262/3710, 262/3711, 263/3715
 m. + ı 157/2298, 196/2727, 196/2733, 233/3281, 246/3470, 189/2624,
 193/2688
 m. + a 132/1931, 154/2262, 156/2287, 161/2370, 184/2549, 185/2572,
 186/2591, 187/2595, 189/2634, 192/2671, 210/2946, 212/2969,
 227/3185, 267/3775
 m. + ı 182/2523, 201/2812, 245/3455, 260/3681, 262/3706, 267/3774
 m. + ıla 164/2403, 166/2441

- m. + ıñ 186/2584, 210/2940
[= 85]
- mervāniyān**: Özel isim.
m. 221/3109, 224/3140, 267/3784
[= 3]
- mescid** : < Ar. Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.
m. + i 164/2407
m. + ıñ 162/2378, 164/2403
[= 3]
- meskūn** : < Ar. İçinde insan oturan yer.
m. + ı 197/2745
- mesrūk** : Özel isim.
m. 146/2145, 147/2152, 147/2156
m. + a 146/2147, 147/2152
[= 5]
- mest** : < Far. Sarhoş.
m. 147/2159
- mestān** : < Far. Sarhoşlar.
m. 201/2802, 249/3515, 249/3520
[= 3]
- meşğul** : < Ar. 1. Bir işle uğraşan, iş görmekte olan. 2. Tutuk, dalgın; dolgun.
m. 258/3638
- meşhūn** : < Ar. Doldurulmuş, dolu.
m. 231/3254
- meşhūr** : < Ar. Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış.
m. 256/3616
- meşveret** : < Ar. Müşaverede bulunma, danışma.
m. 151/2217
- mevc** : < Ar. Dalga.
m. + e 140/2053, 150/2205, 167/2450, 180/2502, 198/2766, 260/3673,
260/3679
[= 7]
- mevce** : < Ar. Dalga.
m. 211/2959
- mevhūm** : < Ar. Vehmolunmuş, aslı, esası yokken zihinde kurulmuş olan,
kuruntuya dayanan.
m. + ina 185/2567

- mevlā** : < Ar. Allah.
m. 237/3336
m. + ya 217/3045
[=2]
- mevt** : < Ar. Ölüm.
m. 193/2692
- meydān** : < Ar. Geniş, açık, düz yer, alan.
m. 136/1992, 146/2144, 146/2144, 149/2185, 163/2398, 165/2418,
165/2418, 202/2818, 208/2905, 212/2967, 223/3131, 223/3139,
230/3239, 249/3513, 249/3519, 258/3647
m. + a 133/1954, 133/1955, 134/1971, 136/1993, 136/1996, 137/2003,
137/2007, 137/2013, 137/2013, 137/2014, 146/2143, 147/2155,
147/2164, 165/2422, 190/2643, 190/2644, 190/2645, 197/2751,
199/2771, 207/2888, 211/2960, 223/3133, 226/3171, 227/3187,
249/3513, 249/3518, 251/3541, 258/3648, 258/3649
m. + da 198/2753, 199/2770, 226/3182, 258/3650
m. + ı 199/2781, 200/2794
m. + ina 140/2049
m. + ını 238/3352
[=53]
- meymūn** : < Ar. Uğurlu, bereketli, kutlu.
m. + ı 213/2983
- mezār** : < Ar. Kabir, ölünün gömüldüğü yer, sin.
m. + a 219/3072
- mı** : Soru eki
m. 132/1936, 133/1943, 201/2803, 211/2949, 222/3111, 236/3328,
254/3592
m. + dır 155/2277, 218/3055, 221/3109, 266/3770
m. + sın 189/2624
m. + sız 162/2381, 162/2381
m. + ydınız 214/2994
[=15]
- mıṣ(1)r** : < Ar. 1. Mısır şehri. 2. [Mısır'daki] Kahire şehri.
m. 138/2020, 182/2520, 184/2561, 208/2908, 212/2974
m. + da 188/2619
m. 184/2551, 188/2613, 218/3063
m. + a 138/2019, 167/2461, 182/2521, 183/2546, 185/2568, 185/2573,

189/2625, 263/3721, 138/2020, 182/2519, 263/3722

[= 20]

mi : Soru eki.

m. 131/1918, 131/1918, 197/2743, 199/2781, 209/2921, 212/2972,
222/3111, 225/3166

m. + dir 151/2220

m. + sin 238/3359, 240/3380, 246/3463, 263/3714, 263/3715

m. + yim 201/2806, 201/2806

[= 16]

mīḥ : < Far. Mīh, çivi, enser; kazık.

m. 142/2087, 212/2966, 267/3778, 267/3780

m. + a 213/2980

[= 5]

mīr : < Far. Amir, baş; kumandan; bey; vali.

m. 189/2634

mīṣāk : < Ar. Sözleşme, andlaşma.

m. + ın 194/2700

m. + ıñızı 209/2932

[= 2]

mīrāc : < Ar. Yükselme, yükseliş.

m. + ını 131/1917

miftāḥ : < Ar. Anahtar.

m. + ını 217/3043, 263/3722

[= 2]

mihmān : < Far. Misafir, konuk..

m. 199/2779, 256/3618

[= 2]

minber : < Ar. Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.

m. + e 162/2385, 233/3275, 245/3452

m. + ıñ 162/2377, 163/2394, 245/3456, 265/3750

[= 7]

minvāl : < Ar. Tarz, yol, suret, şekil.

m. 268/3789

mirʿāt : < Ar. Ayna.

m. + ı 155/2275

miṣāl : < Ar. 1. Örnek. 2. Masal. 3. Rüya, düş. 4. Benzer, andırır.

m. 195/2718, 230/3231, 247/3477

- m. + i 135/1976, 192/2669, 198/2767, 230/3235, 251/3547, 230/3239
[=9]
- misāfir** : < Ar. Misafir, yoldan gelen, yolcu.
m. 163/2391
- muāvenet** : < Ar. Yardım, yardım etme; yardımcılık.
m. 258/3640
- muāviye** : < Ar. Emevi devletinin ilk hükümdarı olup Hind'in ve Ebu Sufyan'ın oğludur. VII. asırda Mekke'de doğmuştur. Hz. Peygamber'in kayınbiraderi ve vahi katibidir.
m. 167/2459
- muāyyen** : < Ar. Tayin edilmiş, belli, belirli.
m. 190/2640
- mu'irr** : Özel isim.
m. 169/2483, 149/2190
m. + de 168/2468
m. + e 149/2188, 169/2482
m. + i 159/2328
m. + den 154/2260
[=7]
- mu'teber** : < Ar. İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.
m. 132/1933, 134/1972, 183/2540, 192/2667, 212/2964, 231/3255,
247/3487, 256/3614
[=8]
- muḥabbet** : < Ar. Sevgi.
m. 135/1980, 187/2603, 201/2800, 229/3217, 232/3266, 262/3703
[=6]
- muḥakkak** : < Ar. 1. Tahkik olunmuş, hakikati, gerçekliği, doğruluğu belli olmuş; doğru. 2. Her halde, ne olursa olsun.
m. 231/3255
- muḥammed**: < Ar. Birçok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime, Peygamberimizin adıdır.
m. 159/2342, 167/2449, 180/2495, 186/2582, 186/2590, 193/2686,
197/2744, 216/3030, 220/3086, 246/3475, 254/3582
m. + i 269/3809
m. + denim 234/3295
m. + e 231/3250
m. + iñ 254/3592

[= 15]

muhibb : < Ar. Seven, sevgi besleyen, dost.

m. 160/2356, 222/3115, 254/3590, 260/3672, 264/3738

m. + i 160/2357, 164/2407, 189/2630, 206/2875, 210/2938, 251/3544

m. + i 183/2546, 194/2706, 201/2809

m. + iñ 208/2905, 208/2915

m. + isiz 166/2447

m. + ler 165/2424, 207/2902, 230/3236, 247/3480, 250/3535, 262/3699

m. + lere 135/1979

[= 24]

muhibbī : < Ar. 1. Muhibbe ait, muhib ile ilgili. 2. Kanuni'nin nazımında kullandığı mahlas.

m. + yim 201/2808

muhkem : < Ar. Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

m. 149/2192, 150/2209

m. + ce 167/2457

[= 3]

muhrık : < Ar. İhrak eden, yakan, yakıcı.

m. + i 216/3026

muhtereme : < Ar. İhtiram olunmuş, saygıdeğer, sayın.

m. + sin 157/2300

muhālif : < Ar. Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan.

m. 144/2108, 237/3332, 238/3347

m. + ler 237/3333

[= 4]

muhtār : Destan kahramanı Müseyyeb'in babası.

m. 158/2317, 158/2318, 158/2320, 158/2320, 158/2321, 158/2324, 158/2326, 159/2338, 191/2657, 192/2668, 192/2674, 230/3234, 232/3270, 245/3461, 246/3462, 246/3465, 264/3742, 265/3745, 268/3799, 268/3800

m. + ı 165/2429

m. + a 191/2659, 246/3463, 246/3465, 246/3468, 263/3725

m. + dan 246/3466

m. + ıla 158/2324, 230/3244, 265/3757

[= 30]

muhtaşar : < Ar. İhtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısa.

- m. 131/1921, 154/2258
[=2]
- muḳābil** : < Ar. Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
m. 137/2007, 146/2147, 190/2645, 198/2753, 200/2796, 215/3009,
217/3042, 241/3402, 258/3650
[=9]
- muḳīt** : Özel isim.
m. 251/3543
- muḳtedā** : < Ar. İktida edilen, uyulan; örnek tutulan.
m. 131/1915
m. + yı 266/3769
[=2]
- muḳtetil** : ?
m. 138/2028
- munṭalīḳ** : < Ar. İntilak eden, giden, bırakılmış, koyuverilmiş, salıverilmiş.
m. 251/3549
- munṭazır** : < Ar. İntizar eden, gözleyen, bekleyen.
m. 189/2634, 211/2958, 254/3586
[=3]
- murād** : < Ar. Arzu, istek, dilek.
m. 141/2063, 152/2236, 154/2257, 160/2346
m. + a 154/2256
m. + ım 141/2064, 154/2266
m. + ımız 155/2273
m. + ıḳ 154/2267, 235/3311
m. + ıḳa 142/2079
m. + ıḳı 154/2267
[=12]
- murḍār** : < Far. Mundar, kirli, pis.
m. 132/1930, 134/1969, 137/2006, 142/2088, 142/2088, 157/2298,
157/2303, 158/2327, 162/2384, 163/2396, 167/2452, 197/2742,
227/3185, 245/3457, 246/3463, 252/3558, 254/3589, 259/3661,
263/3724
m. + ı 139/2037, 182/2524, 203/2828
[=22]
- murtādd** : < Ar. İslam dinini bırakıp başka bir dine giren.
m. + a 157/2301

- m. 182/2520
[=2]
- muştafā** : < Ar. . Hz. Muhammed'in adlarından.
m. 204/2844, 224/3153, 235/3304, 269/3809
m. + ya 180/2495, 188/2608, 193/2686, 210/2941
[=8]
- muşta** : < Ar. Muşta, parmağın biri bükülüp sivrilterek vurulan yumruk.
m. 221/3106
- muṭī** : < Ar. İtaat eden, boyun eğen.
m. 142/2082
- muṭṭalī** : < Ar. Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli [olan].
m. 185/2567
- muzmer** : < Ar. Izmar edilmiş, gizli, saklı, örtülü, dışarı çıkılmamış, içte saklı.
m. + in den 216/3029
- mü'ekkel** : < Ar. Vekil tayin edilen, vekil edilen kimse.
m. + ler 141/2066
- mü'min** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman.
m. 152/2228, 162/2376, 194/2695, 194/2695, 194/2696, 194/2697,
194/2699, 194/2701, 194/2702, 228/3214, 239/3374, 240/3377,
264/3732
m. + i 194/2694
m. + in 134/1970, 150/2200, 150/2205
m. + ler 135/1984, 140/2051, 148/2175, 150/2209, 194/2698, 194/2699,
194/2700, 202/2821, 265/3747, 265/3749
m. + lerde 259/3653
m. + leri 220/3082
[=29]
- mü'mināt** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman [kadınlar,
kızlar].
m. 152/2232
- mü'mine** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman [kadın, kız].
m. 202/2827
- mü'minīn** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış olanlar, İslamlar,
Müslümanlar.
m. 266/3769
- mübārek** : < Ar. 1. Bereketli, feyizli. 2. Uğurlu, hayırlı, mutlu, kutlu.
m. 152/2230, 158/2316, 160/2344, 202/2825, 221/3104, 265/3746

- [= 6]
- mübāṣī** : ?
m. 216/3027
- mübtezel** : < Ar. 1. Pek bol ve ucuz [şey]. 2. Orta malı, ortaya düşmüş [kadın, kız]. 3. Değersiz, hor kullanılan.
m. 234/3299
- mübtezele** : Ar. 1. Pek bol ve ucuz [şey]. 2. Orta malı, ortaya düşmüş [kadın, kız].
3. Değersiz, hor kullanılan.
m. 139/2045
- mücmelen** : < Ar. Mücmel, kısa olarak, kısaltılarak, az sözle.
m. 255/3600
- müdām** : < Ar. Devam eden, süren, sürekli.
m. 181/2513
- müddet** : < Ar. Zaman, vakit.
m. + i 256/3618
- müdrık** : < Ar. İdrak eden, anlayan; anlamış, akli ermiş.
m. 256/3608
- müheyā** : < Ar. Hazır, hazırlanmış.
m. 190/2642
- mühlet** : < Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman; bir işi belli bir zaman için geri bırakma.
m. 143/2101, 156/2285, 161/2364, 215/3022, 216/3023
m. + i 156/2288
[= 6]
- mükerrem** : < Ar. Muhterem, aziz, saygın, saygıdeğer, sayılan.
m. 182/2522
- mülākī** : < Ar. Buluşan, kavuşan; görüşen.
m. 243
- mülāzım** : < Ar. Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan.
m. 253/3571
- mülk** : < Ar. Bir devletin toprağı, ülke, mal mülk.
m. + i 251/3542
m. + ile 232/3259
[= 2]
- münācāt** : < Ar. 1. Allah'a dua etme, yalvarma. 2. Allah'a dua mevzulu manzume.
m. + i 238/3350

- münāfık** : < Ar. Nifak sokan, iki yüzölçüm eden, iki yüzölçü.
m. 155/2281
m. + lar 249/3516
[= 2]
- münevver** : Ar. Nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış, ışıklı.
m. 256/3620
- münhezim** : < Ar. Hezimete uğrayan, bozguna uğrayan, uğramış, bozgun.
m. 149/2184, 216/3028, 217/3042
[= 3]
- münîr** : < Ar. Nurlandıran, ışık veren, parlak.
m. 204/2856
- münkir** : < Ar. İnkâr eden, kabul etmeyen.
m. 194/2702, 201/2807
[= 2]
- mürğ** : < Far. Kuş.
m. + i 181/2517
- mürğ-zâr** : < Far. Kuşu çok olan yer, kuş bahçesi.
m. 255/3602
- mürîd** : < Ar. 1. İrade eden, emreden, buyuran. 2. Bir şeyhe bağlı olan kimse.
m. + lerinden 252/3553
- müsâmaḥa** : < Ar. Görmemezlikten gelme, göz yumma, hoş görme.
m. 263/3718
- müseyyeb** : Destanın kahramanıdır. Kербela'nın intikamını almak isteyen yiğit bir pehlivan.
m. 132/1941, 133/1947, 133/1955, 134/1968, 134/1972, 136/1993,
138/2027, 145/2133, 148/2176, 150/2206, 152/2229, 153/2250,
154/2256, 159/2328, 159/2335, 160/2344, 160/2349, 160/2352,
160/2354, 162/2387, 163/2398, 164/2414, 165/2418, 168/2468,
169/2480, 180/2500, 183/2541, 189/2629, 193/2685, 195/2710,
195/2717, 202/2820, 206/2884, 208/2913, 208/2916, 209/2925,
210/2944, 211/2949, 221/3096, 221/3097, 221/3103, 224/3150,
226/3174, 227/3192, 227/3198, 228/3201, 228/3207, 228/3212,
229/3220, 230/3244, 233/3275, 237/3331, 238/3353, 238/3357,
239/3363, 239/3369, 242/3411, 242/3412, 242/3413, 247/3485,
252/3559, 257/3634, 258/3643, 260/3681, 264/3728, 265/3756,
265/3757, 268/3798
m. + den 131/1922, 154/2259, 181/2517, 216/3028, 217/3047, 221/3108,

232/3269, 233/3284, 194/2703

m. + e 133/1956, 168/2470, 202/2817, 236/3319, 258/3640, 268/3801

m. + i 165/2430, 223/3128, 227/3186, 248/3494, 254/3585, 195/2716

m. + iğ 148/2178, 158/2317, 196/2735, 206/2883, 242/3413

[=94]

müseyyebnāme : Müseyyebname.

m. + miz 269/3805

müslim : < Ar. İslam dininde olan.

m. 269/3807

müslimān : < Ar. İslam dininde olan.

m. + im 212/2963

müstağrak : < Ar. Batmış, dalmış, içine gömülmek.

m. 253/3576

müstahakk : < Ar. Hak etmiş, hak kazanmış, layık.

m. + ina 265/3752

müstaķīm : < Ar. 1. Doğru, düz, dik. 2. Temiz, namuslu, doğru.

m. 234/3298

m. + e 181/2515

[=2]

müstemi^f : < Ar. İstima eden, dinleyen, dinleyici, işiten.

m. 254/3587

müsterih : > müsterih Ar. İstirahat eden, rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

m. 161/2365

müşāvere : < Ar. Danışma, bir iş üzerinde konuşma.

m. 189/2628

müşg-bū : < Far. Misk kokulu.

m. 244/3434

müşkil : < Ar. Güç, zor, çetin.

m. + dir 142/2081

müştak : < Ar. İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.

m. 216/3032

müte^cāl : < Ar. 1. Yüksek, yüce. 2. Tanrı'nın sıfatlarından.

m. 161/2362

müttakī : < Ar. 1. Sakınan, çekinen. 2. Allah'tan korkan.

m. 216/3029

müyesser : < Ar. Kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan.

m. 231/3251

müyye : Özel isim.
m. 234/3295
m. + niḡ 231/3250
[= 2]

müzeyyen : < Ar. Zinetlendirilmiş, süslenmiş, süslü.
m. 190/2640

N

nā-be-dīd : < Far. Görünmez, bellisiz, kayıp.
n. 158/2326, 192/2675, 204/2855, 256/3612
[= 4]

nā-be-kār : < Far. 1. İşsiz, işe yaramaz. 2. Haylaz, yaramaz, hayırsız.
n. 131/1923, 133/1957, 136/1995, 136/2001, 140/2059, 146/2147,
148/2170, 154/2260, 157/2298, 188/2614, 188/2621, 190/2649,
198/2755, 200/2786, 207/2894, 208/2917, 215/3009, 215/3022,
222/3112, 226/3172, 241/3403, 245/3459, 248/3505, 258/3650,
265/3747
n. + a 235/3305
[= 26]

nā-binā : < Far. Gözü görmez, anadan doğma kör.
n. 144/2108

nā-dān : < Far. Bilmezlik.
n. 187/2602, 254/3589
[= 2]

nā-geh : < Far. Vakitsiz; ansızın, birdenbire.
n. 191/2654, 208/2906, 260/3677
[= 3]

nā-gehān : < Far. Ansızın, birdenbire.
n. 145/2135, 146/2145, 147/2164, 148/2176, 154/2264, 157/2309,
165/2426, 166/2434, 191/2656, 196/2727, 196/2729, 199/2773,
204/2855, 205/2865, 207/2888, 217/3041, 218/3057, 224/3140,
237/3341, 246/3473, 251/3537, 260/3675, 264/3742
[= 23]

nā-gehānī : < Far. Ansızın, birdenbire.
n. 250/3530, 260/3670
[= 2]

nā-kes : < Far. 1. Nekes, cimri, pinti. 2. İnsaniyetsiz, alçak.
n. + e 191/2655

- nā-kesī** : < Far. Alçaklık, namertlik.
n. 240/3385
- nā-sezā** : < Far. Yakışmaz.
n. 222/3110
- nācī** : < Ar. Necat bulan, kurtulan, selamete kavuşan.
n. + ler 211/2952
- nāciyān** : Naciler.
n. 196/2736, 136/1993
[=2]
- nādir** : < Ar. Seyrek, az, ender bulunur.
n. + i 209/2920
- nāk** : < Far. İsimlere takılarak sıfat meydana getiren bir edat olup “-li, -lü”
manasını verir.
n. 226/3175
- nāle** : < Far. İnleme, inilti.
n. 152/2235, 153/2240
n. + hā 152/2233
[=3]
- nām** : < Far. 1. İsim, ad. 2. Ün, lakap.
n. 132/1941, 144/2111, 154/2253, 165/2421, 182/2533, 257/3631
n. + ım 186/2585, 196/2737
n. + ına 156/2286
n. + ında 134/1959
n. + ları 268/3788
[=11]
- nām-dār** : < Far. Namlı, ünlü.
n. 133/1945, 139/2041, 159/2328, 160/2355, 164/2414, 186/2581,
190/2646, 200/2783, 201/2799, 215/3009, 215/3022, 226/3172,
230/3237, 233/3279, 239/3363, 247/3485, 248/3497, 248/3503,
261/3685
[=19]
- nāme** : < Far. Mektup.
n. 131/1925, 131/1927, 133/1945, 138/2019, 143/2101, 182/2527,
185/2571, 186/2591, 187/2596, 188/2610, 189/2625, 196/2734,
215/3022, 218/3064, 228/3208
n. + yi 185/2569, 185/2578
n. + de 183/2540, 186/2585, 229/3215

n. + ler 182/2530, 218/3063
n. + leri 236/3320
n. + si 186/2579, 186/2584
n. + sin 183/2548, 184/2552, 184/2557, 184/2562, 185/2576, 186/2581,
197/2747
n. + sinde 186/2591
n. + sine 197/2741
n. + sini 184/2558
n. + yi 132/1929, 138/2022, 183/2539, 185/2572, 185/2574, 186/2584,
186/2590, 187/2594, 196/2735, 196/2736, 197/2742, 185/2566
[=47]

nāmūs : < Ar. Ar, edep, haya, ırz.

n. + ı 137/2012

nār : < Ar. 1. Ateş, od. 2. Cehennem.

n. 139/2041, 207/2894, 210/2936, 242/3417

n. + ı 156/2295, 187/2600, 195/2716, 257/3637, 261/3690

n. + a 199/2779, 218/3052

[=11]

nās : < Ar. İnsanlar, halk, herkes.

n. 160/2351, 247/3484, 248/3506, 252/3556

[=4]

nāz : < Far. Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.

n. 194/2698

nāzır : < Ar. Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeten.

n. 253/3567, 258/3646

[=2]

nāzil : < Ar. 1. Yukarı aşağı inen, inici. 2. Bir yere konan, bir yerde konaklayan.

n. + i 153/2244

nāra : < Ar. Nara, yüksek sesle bağırma.

n. 136/1994, 148/2180, 158/2318, 165/2419, 165/2431, 201/2803,
207/2889, 211/2961, 228/3210, 229/3227, 237/3340, 249/3516

[=12]

nafaqa : < Ar. Yiyecek parası, geçimlik.

n. 220/3089

nağme : < Ar. Ahenk, ezgi, güzel ses.

n. 216/3026

- n. + dāri 180/2501
- nağme-hā** : Nağmeler, ezgiler.
n. 216/3026
[= 3]
- naḥs** : Özel isim.
n. 131/1923
- naḥd** : < Ar. Elde bulunan geçerli para, akçe.
n. 216/3030
n. + ı 189/2623, 195/2714
n. + ın 194/2702
[= 4]
- naḥl** : < Ar. 1. Bir şeyi başka bir yere götürme. 2. Taşıma, aktarma, geçirme.
n. 138/2022, 257/3628
[= 2]
- namāz** : < Far. Namaz.
n. + ı 233/3278
n. + ın 160/2350
[= 2]
- naşıl** : Ne biçim, ne türlü, ne gibi.
n. 155/2281, 187/2598, 229/3224
[= 3]
- naşihat** : < Ar. Öğüt.
n. 181/2511
- naşir** : < Ar. Nusret eden, yardımcı.
n. 262/3700
- naşr** : < Ar. 1. Yardım. 2. Üstünlük.
n. + ı 165/2426
- naşru mine'l-lāhi** : < Ar. "Yardım Allah'tandır."
n. 217/3041
- naşş** : < Ar. Sarihlik, açıklık, katilik.
n. + ıla 245/3452
- naşşār** : ?
n. + ı 262/3700
- naẓamtu** : ?
n. 253/3568
- naẓar** : < Ar. Bakma, göz atma; bakış.
n. 141/2074, 142/2086, 199/2771, 211/2956, 212/2970, 225/3169,

232/3259, 236/3316, 243/3427, 256/3614, 258/3648

n. + a 268/3789

[= 12]

naẓīr : < Ar. Benzer, eş.

n. 153/2246

naẓm : < Ar. 1. Dizme, tertip etme, sıraya koyma. 2. Sıra, tertip. 3. Vezinli, kafiyeli söz. 4. Halk şairlerinin mesnevi şeklindeki manzumelere verdikleri ad.

n. 216/3028

n. + ı 180/2501

n. + ıñ 232/3268

[= 3]

ne : (Zamir) Hangi şey; bir şey, herhangi bir şey; hangi; nasıl; niçin.

n. 132/1931, 132/1934, 137/2010, 137/2011, 137/2012, 137/2012, 137/2015, 138/2018, 139/2033, 141/2063, 154/2262, 155/2270, 156/2287, 157/2299, 161/2365, 161/2372, 162/2383, 164/2416, 169/2491, 181/2507, 181/2510, 183/2537, 185/2565, 186/2590, 186/2593, 190/2639, 195/2713, 199/2777, 201/2808, 201/2810, 203/2829, 203/2829, 203/2830, 203/2834, 203/2837, 209/2930, 209/2930, 210/2941, 210/2942, 211/2951, 212/2967, 219/3065, 220/3080, 220/3088, 222/3114, 222/3114, 223/3126, 224/3154, 226/3184, 227/3187, 229/3222, 232/3258, 232/3259, 232/3259, 234/3291, 234/3291, 234/3300, 237/3341, 238/3358, 240/3380, 240/3387, 245/3459, 254/3582, 254/3591, 255/3594, 261/3696, 262/3698, 264/3736, 266/3767, 268/3791

n. + dir 143/2094, 149/2191, 152/2233, 185/2565, 195/2712, 195/2712, 205/2872, 206/2874, 217/3046, 224/3154, 233/3282, 234/3287, 235/3311, 235/3311, 265/3750, 212/2969, 223/3126

n. + ler 161/2364, 186/2588

n. + ñe 227/3185, 259/3659

n. + ye 244/3444

[= 92]

neçe : Nice, nasıl; çok, birçok, hayli; ne; ne zaman; hangi.

n. 135/1976, 135/1976, 155/2279, 159/2331, 163/2393, 166/2445, 168/2467, 169/2478, 189/2626, 191/2653, 191/2662, 191/2663, 193/2689, 195/2713, 197/2747, 205/2864, 206/2879, 212/2977, 214/2994, 216/3033, 216/3034, 216/3034, 217/3040, 218/3055,

219/3073, 222/3110, 227/3190, 240/3390, 244/3433, 247/3479,
253/3575, 254/3579, 255/3593, 263/3714, 263/3717, 264/3736,
265/3752, 265/3757, 266/3764

n. + leri 217/3036, 252/3554

n. + lerin 250/3526

n. + sini 250/3524

n. + siniñ 237/3341

[= 44]

nêçün

: Niçin.

n. 152/2234, 156/2290, 201/2809, 203/2833, 205/2861, 210/2936,
225/3166, 231/3245, 239/3368, 253/3571, 266/3768, 137/2016

[= 12]

nêd(t)-

: Ne etmek, ne yapmak.

n.-ek 254/3591

n.-elim 132/1931

n.-em 166/2439

n.-evüz 210/2935

n.-üp 198/2760

n.-di 154/2262, 213/2991

n.-se 234/3287

[= 8]

nêrde

: Nerede.

n. 140/2056, 145/2124, 149/2187, 169/2478, 181/2507, 181/2507,
195/2719, 219/3076, 233/3281, 267/3785

n. + dir 243/3421

[= 11]

nêrden

: Nereden.

n. 206/2874

nêre

: Nereye.

n. 138/2021, 139/2047, 234/3287, 255/3601

n. + ye 131/1926

[= 5]

nêyle-

: Ne eylemek.

n.-di 183/2543, 190/2650, 199/2775, 223/3133, 268/3799, 186/2586

n.-dim 266/3765

n.-meli 218/3050

n.-ñ 199/2775

- n.-rdiņ 214/2996
n.-sün 181/2511, 181/2511
[= 12]
- nebī** : < Ar. 1. Haberci. 2. Peygamber.
n. + ler 209/2931
n. 204/2849
[= 2]
- necefe** : < Ar. Yüksek, tümsek yer, sırt, tepe.
n. 215/3016
- necīs** : < Ar. Necasetli, pis, murdar, kirli.
n. 245/3457
- necis** : < Ar. Pis, murdar.
n. + den 265/3753
- neces** : < Ar. Pislik, murdarlık.
n. 265/3753
- neden** : Ne sebepten, niçin.
n. 222/3113, 231/3245
[= 2]
- nefes** : < Ar. Soluk.
n. 153/2247
- nefret** : < Ar. 1. Ürküp kaçma. 2. Tiksinme, iğrenme.
n. 150/2201
- nefs** : < Ar. Ruh, can, hayat.
n. 165/2422, 193/2690, 231/3256, 232/3258, 232/3265
n. + i 193/2688, 243/3424, 243/3425
n. + e 181/2505
n. + i 139/2046, 207/2899
n. + iņ 193/2689, 217/3042
[= 13]
- negāre** : > naqqare Ar. Çifte nara, dümbelek.
n. 133/1948, 136/1991
n. + ler 223/3130, 249/3512
n. + ye 142/2089
[= 5]
- nehir** : > nehr Ar. Akarsu, büyük ırmak.
n. 203/2840
- nekes** : Cimri, eli sıkı.

- n. 141/2065
- neks** : < Ar. Ayırma, parçalama, parçalara bölme.
n. 244/3435
- nemed-pūş** : < Far. Keçe veya kebe giyen; derviş.
n. 164/2404
- neng** : < Far. Ayıp, utanma.
n. 134/1968
- ner** : < Far. Er, erkek.
n. + leri 250/3533
- nerre-şīr** : < Far. Erkek arslan.
n. 148/2180
- nesl** : < Ar. 1. Nesil, kuşak. 2. Soy, sülale, döl.
n. + i 157/2303
- nesne** : Şey, herhangi bir şey.
n. 197/2745
- nev-civān** : < Far. Taze, genç delikanlı.
n. 188/2617, 247/3485
[=2]
- nev^f** : < Ar. Çeşit, türlü.
n. + ile 237/3344
- nevbet** : Ar. + Far. 1. Nöbet. 2. Saray veya konaklarda günün belli zamanlarında, seferlerde, konak yerlerinde ve padişahın otağı önünde çalınan askeri mızık, nöbet.
n. 134/1965, 139/2044, 147/2153, 200/2785, 207/2893, 207/2896, 207/2898, 215/3008
[=8]
- nevha** : < Ar. Ölünün arkasından sesle ağlama, matemle feryat etme.
n. 152/2233
n. + lara 195/2711
n. + ların 163/2402
[=3]
- nīk** : < Far. İyi, hoş, güzel, beğenilen.
n. 132/1941, 154/2253
n. + i 165/2421, 195/2709
[=4]
- nīk-hū** : < Far. İyi huylu, huyu güzel.
n. 185/2575

- nīṣe** : < Far. Kaval, çoban düdüğü.
n. 235/3307
- nidā** : < Ar. Çağırma, bağırma, seslenme.
n. 150/2198, 159/2342, 162/2387, 164/2405, 212/2977, 239/3374
[=6]
- nigāh** : < Far. Bakış, bakma.
n. 155/2269
- nigīn** : < Far. Yüzük.
n. 241/3399
- nihād** : < Far. Tabiat, huy, yaradılış.
n. 248/3500
- nihān** : < Far. Gizli, saklı.
n. 203/2838, 239/3365, 256/3619
[=3]
- nihāyet** : < Ar. 1. Son, uc. 2. Son derece.
n. 253/3578
n. + ün 234/3289
[=2]
- nikāh** : < Ar. Nikah, kanuni evlenme töreni.
n. 257/3630
- nisbeten** : < Ar. 1. Göre, yanında. 2. Öncekine göre, bir dereceye kadar, şöyle böyle.
n. 213/2986
- nişān** : < Ar. Nişan, iz, belirti.
n. 220/3081
- niyāz** : < Far. Yalvarma, yakarma.
n. 238/3348
- nol-** : Nasıl olmak, ne olur, ne olabilir.
n.-a 255/3604
n.-ur 161/2372, 190/2637
[=3]
- nūr** : < Ar. Aydınlık, parıltı, parlaklık.
n. 159/2330
n. + ı 161/2362, 168/2469, 189/2631, 209/2930, 216/3030, 267/3782
n. + ı 254/3582, 256/3617, 156/2291
n. + ıla 256/3620
n. + ıyla 160/2354

n. + la 190/2640
n. + undan 204/2844
n. + a 160/2345
[= 15]

nūru'l-kamer : < Ayın parlaklığı, ayın nuru.

n. + in 138/2030

nuşret : < Ar. Yardım.

n. 262/3700

-nümā : < Far. “Gösteren, bildiren” manalarıyla kelimelere katılır.

n. + dur 243/3427

nümāyān : < Far. Görücü, görünen; meydana.

n. 254/3582

nüve : < Ar. Bir şeyin esası, özü.

n. 157/2305

Nā'īlī : Özel isim.

N. 153/2239, 180/2500, 194/2703, 216/3030, 231/3255, 232/3267,
243/3425, 244/3439, 253/3573, 254/3585

N. + ye 143/2098

[= 11]

Nacis : Özel isim.

N. 137/2015, 139/2033

[= 2]

Naḥıs : Özel isim.

N. 140/2056

Naḥs : Özel isim.

N. 142/2081, 143/2099

N. + a 141/2069, 141/2076, 142/2080

N. + dan 141/2071

N. + ı 140/2058, 140/2060, 141/2066, 141/2077, 142/2078

N. + ıñ 137/2008, 141/2064, 141/2068

[= 14]

Nakī : Özel isim.

N. + niñ 231/3255

Naşr : Özel isim.

N. + ı 166/2439

Nerīman : Özel isim.

N. + a 147/2160

Nesimî : Özel isim.
N. 131/1919

Nişābur : Özel isim.
N. 224/3141

O

o : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri).

o. 132/1930, 133/1952, 134/1968, 134/1969, 136/1998, 137/2003,
138/2019, 138/2022, 138/2030, 138/2032, 139/2043, 141/2065,
141/2074, 142/2083, 145/2123, 146/2139, 146/2149, 148/2179,
148/2179, 150/2204, 150/2207, 153/2244, 156/2287, 156/2288,
159/2331, 160/2354, 160/2357, 161/2359, 161/2362, 162/2384,
163/2390, 163/2393, 163/2396, 163/2402, 165/2419, 165/2430,
166/2437, 166/2447, 168/2470, 168/2475, 169/2485, 181/2504,
182/2524, 183/2545, 183/2546, 186/2591, 188/2610, 188/2619,
188/2621, 189/2633, 190/2649, 191/2654, 191/2665, 195/2710,
196/2732, 196/2736, 197/2750, 198/2757, 198/2761, 199/2776,
200/2787, 200/2788, 200/2797, 201/2802, 202/2820, 202/2824,
202/2827, 203/2836, 203/2841, 207/2889, 208/2913, 209/2927,
212/2974, 212/2974, 212/2975, 215/3016, 215/3017, 217/3042,
218/3057, 220/3084, 221/3103, 221/3103, 223/3128, 223/3132,
223/3133, 225/3157, 225/3160, 225/3166, 226/3179, 228/3208,
228/3212, 230/3244, 236/3317, 236/3317, 236/3325, 237/3339,
237/3339, 238/3357, 239/3365, 239/3372, 240/3379, 242/3409,
242/3415, 242/3418, 242/3419, 244/3434, 244/3441, 245/3451,
247/3483, 247/3488, 248/3499, 248/3502, 249/3513, 250/3533,
250/3535, 254/3581, 255/3599, 255/3606, 256/3616, 257/3634,
258/3641, 258/3650, 259/3666, 261/3686, 261/3693, 262/3700,
262/3701, 263/3715, 263/3721, 264/3731, 266/3759, 267/3777,
267/3783, 267/3783, 269/3811

o. + dur 131/1914, 216/3030

o. + lar 206/2873, 221/3097, 265/3748

o. + na 140/2050

o. + nı 244/3445

o. + nlara 138/2031

[= 143]

oba : Çadırlarda yaşayan göçebe ailelerin meydana getirdiği topluluk,
oymak, çadır halkı, göçer evli kabile.

- o. + sını** 225/3162
- oğ(u)l** : Oğul, erkek evlat.
o. + ı 138/2028, 167/2460, 183/2545, 264/3735, 264/3740, 265/3744,
265/3747, 265/3750, 268/3792, 137/2003, 264/3731
o. + ıdır 166/2445
o. + ına 266/3764, 266/3770
o. + ını 205/2869, 265/3756, 266/3759
o. + u 258/3641, 269/3806, 257/3631
o. + um 160/2346
o. + umı 218/3051
o. + un 263/3721
o. + una 138/2019
o. 256/3609, 268/3800
[= 25]
- oğlak** : Keçi yavrusu.
o. 229/3222
- oğlan** : Erkek, erkek çocuk.
o. + larından 268/3793
- oğlan** : bkz. oğlan.
o. 218/3055
- ok** : Ok, yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek.
o. 147/2156, 214/3004, 214/3005, 215/3018, 241/3396, 247/3482,
268/3802
o. + la 149/2195
o. + lar 149/2194, 260/3679
o. + ları 247/3478
[= 11]
- okı(u)-** : Okumak, kıraat etmek.
o. 216/3027
o.-dı 132/1930, 163/2392, 187/2595, 187/2597, 187/2603, 188/2610,
196/2736, 197/2743, 229/3215, 233/3274, 185/2576, 198/2767,
245/3451, 249/3514, 185/2572
o.-dılar 184/2558, 186/2584, 186/2590
o.-duş 163/2388
o.-sun 162/2382
o.-ya 162/2382

o.-yanı 269/3812

o.-yucak 183/2539

o.-yup 220/3087

[= 25]

okud(t)- : Okutmak.

o. 216/3028

o.-up 156/2286

[= 2]

okun- : Okunmak.

o.-a 156/2287, 217/3041

o.-dı 162/2378, 268/3788

o.-ur 229/3215

[= 5]

ol : O (İşaret sıfatı).

o.131/1914, 131/1923, 132/1928, 132/1939, 132/1942, 133/1946,
133/1955, 133/1956, 134/1960, 135/1981, 136/1988, 136/1993,
136/1993, 136/1996, 137/2003, 137/2013, 137/2013, 137/2015,
138/2018, 138/2019, 138/2021, 138/2023, 138/2024, 138/2025,
138/2031, 138/2032, 139/2036, 139/2037, 139/2038, 139/2045,
140/2052, 140/2057, 140/2061, 140/2061, 140/2062, 141/2063,
141/2063, 141/2068, 141/2070, 141/2076, 141/2076, 142/2079,
142/2088, 142/2088, 143/2095, 143/2096, 143/2100, 143/2104,
144/2110, 144/2115, 145/2125, 145/2125, 145/2126, 145/2126,
145/2129, 145/2130, 145/2131, 145/2135, 146/2148, 146/2150,
146/2150, 147/2151, 147/2152, 148/2166, 148/2176, 148/2177,
148/2180, 148/2180, 149/2182, 149/2183, 149/2187, 149/2188,
149/2193, 150/2199, 150/2201, 151/2215, 151/2216, 151/2217,
151/2224, 151/2225, 152/2226, 152/2226, 152/2233, 152/2238,
153/2247, 153/2250, 154/2260, 154/2261, 154/2263, 154/2263,
155/2268, 155/2270, 155/2273, 155/2280, 156/2283, 156/2290,
156/2297, 157/2300, 157/2300, 158/2315, 158/2316, 158/2316,
158/2320, 158/2320, 158/2323, 159/2329, 159/2329, 159/2332,
159/2333, 159/2335, 159/2336, 159/2337, 159/2338, 159/2340,
160/2343, 160/2344, 160/2347, 160/2352, 161/2363, 161/2365,
161/2366, 161/2369, 161/2370, 162/2375, 162/2379, 162/2380,
162/2385, 162/2386, 163/2392, 163/2394, 163/2397, 163/2399,
164/2409, 164/2413, 164/2415, 164/2417, 165/2418, 165/2423,

165/2424, 165/2426, 165/2427, 166/2433, 166/2441, 166/2444,
167/2451, 167/2461, 168/2472, 168/2474, 169/2479, 169/2480,
180/2496, 180/2497, 180/2499, 180/2500, 181/2508, 181/2515,
181/2515, 182/2519, 182/2521, 182/2522, 182/2526, 182/2526,
183/2535, 183/2538, 183/2542, 183/2543, 183/2543, 184/2550,
184/2556, 184/2557, 184/2561, 185/2564, 185/2566, 185/2569,
185/2572, 185/2573, 185/2576, 185/2577, 186/2579, 186/2580,
186/2587, 187/2597, 188/2611, 188/2611, 188/2616, 188/2617,
188/2618, 188/2619, 188/2619, 189/2622, 189/2623, 189/2624,
189/2625, 189/2630, 190/2639, 190/2648, 191/2652, 191/2654,
191/2656, 191/2657, 192/2674, 192/2675, 192/2676, 192/2676,
192/2680, 192/2681, 192/2681, 194/2694, 194/2698, 194/2705,
194/2708, 195/2709, 195/2709, 195/2714, 195/2715, 195/2715,
195/2718, 195/2720, 195/2720, 195/2721, 196/2726, 196/2728,
196/2734, 196/2735, 196/2736, 197/2741, 197/2750, 198/2753,
198/2754, 198/2754, 198/2755, 198/2758, 198/2759, 198/2761,
198/2761, 198/2762, 198/2765, 198/2767, 199/2768, 199/2772,
199/2779, 199/2779, 200/2784, 200/2785, 200/2789, 200/2789,
200/2790, 201/2799, 201/2805, 201/2807, 201/2811, 202/2822,
202/2822, 202/2824, 202/2824, 202/2825, 202/2825, 202/2827,
203/2835, 204/2844, 204/2845, 204/2849, 204/2853, 204/2855,
205/2864, 205/2867, 205/2868, 205/2869, 205/2870, 206/2878,
206/2878, 206/2882, 206/2885, 206/2886, 207/2889, 207/2894,
207/2895, 207/2896, 207/2898, 207/2898, 207/2898, 207/2899,
208/2906, 208/2907, 208/2909, 209/2926, 209/2927, 209/2931,
209/2932, 209/2932, 210/2941, 210/2942, 210/2945, 210/2946,
211/2955, 211/2956, 212/2965, 212/2965, 212/2967, 213/2979,
213/2980, 213/2988, 214/3002, 214/3003, 215/3009, 215/3010,
216/3026, 216/3028, 216/3030, 217/3037, 217/3037, 217/3044,
217/3048, 217/3049, 218/3063, 218/3064, 218/3064, 219/3067,
219/3068, 219/3073, 219/3074, 219/3074, 219/3077, 219/3079,
219/3079, 219/3079, 220/3083, 220/3085, 220/3087, 220/3088,
221/3095, 221/3096, 221/3102, 221/3102, 221/3105, 222/3112,
222/3122, 222/3122, 222/3123, 223/3130, 224/3142, 224/3145,
224/3147, 224/3147, 224/3147, 224/3152, 224/3152, 224/3153,
225/3160, 225/3163, 225/3163, 225/3169, 226/3173, 227/3195,
227/3198, 228/3206, 228/3209, 229/3221, 229/3221, 229/3227,

230/3230, 230/3234, 230/3234, 231/3248, 232/3261, 232/3265,
232/3266, 232/3270, 232/3270, 233/3276, 233/3276, 233/3277,
233/3280, 233/3282, 233/3284, 233/3285, 233/3285, 234/3290,
234/3296, 234/3298, 234/3299, 234/3300, 235/3303, 235/3304,
235/3305, 235/3306, 236/3319, 236/3322, 236/3329, 237/3333,
237/3336, 237/3340, 237/3341, 237/3343, 238/3349, 238/3351,
238/3352, 238/3355, 238/3360, 239/3361, 239/3366, 239/3372,
239/3373, 239/3373, 239/3374, 240/3376, 240/3377, 240/3381,
240/3382, 240/3384, 240/3385, 241/3391, 241/3405, 242/3410,
242/3411, 242/3414, 242/3414, 242/3418, 243/3421, 243/3426,
243/3428, 243/3430, 244/3438, 244/3443, 244/3443, 244/3445,
245/3447, 245/3456, 245/3461, 246/3465, 246/3466, 246/3473,
246/3474, 247/3486, 247/3487, 248/3498, 248/3500, 248/3500,
249/3508, 249/3509, 249/3515, 250/3524, 250/3524, 251/3539,
251/3542, 251/3544, 251/3546, 252/3552, 252/3552, 252/3553,
252/3554, 252/3561, 253/3567, 253/3575, 253/3578, 254/3580,
254/3590, 254/3590, 255/3594, 255/3599, 256/3611, 256/3614,
256/3615, 256/3617, 256/3618, 256/3620, 258/3638, 258/3641,
258/3644, 258/3646, 260/3670, 260/3675, 260/3681, 261/3687,
261/3691, 261/3692, 261/3693, 262/3698, 262/3699, 262/3704,
262/3709, 263/3713, 263/3716, 263/3719, 263/3720, 263/3721,
263/3723, 264/3728, 265/3745, 265/3751, 265/3752, 265/3752,
265/3754, 266/3762, 266/3766, 267/3774, 267/3775, 267/3782,
268/3795, 268/3797, 269/3809, 236/3323

o + da 159/2338, 159/2339, 269/3806

[= 505]

ol- : Olmak, uygun bulmak, meydana gelmek, ulaşmak.

o.-a 131/1913, 138/2020, 152/2237, 153/2239, 153/2239, 153/2247,
153/2247, 154/2254, 154/2262, 154/2262, 157/2303, 157/2303,
162/2376, 167/2449, 181/2507, 193/2691, 197/2739, 201/2810,
204/2853, 210/2942, 211/2953, 211/2960, 212/2970, 216/3026,
216/3029, 220/3080, 227/3188, 231/3251, 242/3420, 254/3583,
255/3604, 255/3605, 264/3739

o.-abilür 248/3506

o.-alar 180/2503

o.-alım 193/2690

o.-am 142/2082, 180/2500, 214/2995, 214/2995

o.-amazım 224/3150
o.-an 132/1933, 143/2093, 148/2172, 162/2376, 187/2598, 187/2607,
189/2630, 194/2697, 194/2702, 201/2807, 204/2850, 216/3032,
216/3032, 233/3283, 233/3284
o.-anı 192/2671, 205/2867
o.-anlar 194/2696, 194/2701
o.-anlara 209/2928, 222/3115
o.-anları 210/2934
o.-anların 264/3738
o.-araç 218/3059
o.-ası 259/3659, 259/3659
o.-asın 186/2589, 221/3109, 268/3794
o.-asıñ 160/2346
o.-asız 167/2449, 239/3374
o.-ayım 235/3307
o.-dı 131/1916, 132/1930, 132/1938, 133/1947, 133/1952, 134/1961,
134/1968, 134/1969, 135/1979, 135/1984, 136/1990, 136/2001,
140/2052, 140/2054, 140/2055, 141/2072, 143/2099, 143/2100,
144/2119, 145/2128, 145/2130, 147/2151, 147/2162, 147/2163,
149/2182, 149/2184, 149/2190, 149/2193, 149/2195, 150/2204,
150/2207, 150/2208, 151/2217, 151/2224, 152/2231, 156/2284,
157/2307, 158/2314, 158/2326, 158/2327, 159/2340, 160/2355,
161/2369, 164/2414, 164/2415, 165/2428, 166/2434, 166/2440,
167/2453, 169/2487, 169/2492, 180/2495, 183/2541, 185/2567,
187/2595, 187/2597, 188/2611, 189/2635, 191/2656, 191/2660,
191/2663, 191/2665, 192/2670, 192/2675, 192/2680, 193/2685,
193/2689, 194/2695, 194/2696, 194/2708, 195/2717, 196/2726,
196/2729, 198/2753, 199/2768, 199/2769, 199/2779, 200/2792,
200/2794, 200/2797, 202/2819, 202/2827, 203/2834, 203/2836,
203/2838, 204/2843, 204/2855, 204/2857, 205/2870, 206/2887,
208/2915, 209/2922, 209/2923, 210/2934, 211/2949, 211/2959,
218/3050, 218/3057, 218/3058, 220/3085, 220/3087, 221/3101,
222/3119, 222/3120, 222/3122, 222/3124, 223/3134, 224/3140,
225/3167, 225/3167, 226/3179, 227/3190, 230/3233, 230/3239,
230/3240, 231/3248, 231/3250, 233/3272, 233/3284, 235/3308,
235/3308, 236/3319, 238/3347, 239/3365, 239/3365, 239/3372,
242/3410, 243/3432, 246/3472, 246/3473, 247/3480, 247/3482,

249/3508, 249/3509, 249/3511, 249/3519, 250/3528, 250/3530,
253/3568, 253/3573, 253/3574, 253/3578, 254/3588, 255/3600,
256/3612, 256/3614, 256/3619, 256/3621, 257/3625, 257/3631,
258/3638, 258/3642, 258/3644, 258/3644, 258/3647, 259/3655,
259/3655, 260/3670, 260/3674, 260/3674, 260/3675,
260/3677, 261/3690, 261/3695, 262/3705, 264/3735, 264/3742,
265/3743, 265/3751, 265/3753, 267/3779, 267/3787, 268/3788,
269/3805

o.-dığı 216/3025

o.-dığıdır 243

o.-dığın 169/2489, 203/2837, 234/3300

o.-dığını 186/2593

o.-dığını 145/2124

o.-dılar 133/1951, 133/1953, 135/1977, 141/2068, 143/2102, 149/2186,
160/2352, 162/2380, 164/2408, 167/2461, 168/2474, 169/2482,
182/2523, 185/2573, 186/2580, 189/2633, 189/2634, 190/2642,
192/2678, 193/2683, 197/2749, 197/2750, 202/2821, 206/2876,
211/2958, 211/2958, 212/2968, 218/3060, 221/3099, 225/3168,
226/3170, 233/3273, 252/3565, 253/3567, 259/3663, 262/3701,
264/3729, 266/3758, 266/3766

o.-dum 238/3349, 266/3765

o.-duş 138/2021, 239/3368, 263/3724

o.-duysa 169/2491

o.-ğil 161/2365

o.-ıcağ 183/2540

o.-ısar 181/2509

o.-ma 180/2496, 194/2694, 232/3264, 239/3370

o.-mada 180/2494, 188/2612, 216/3024, 252/3555, 269/3804

o.-madı 134/1971, 190/2649, 200/2786, 215/3011, 261/3696

o.-madılar 191/2666

o.-mağ 235/3313

o.-mağıl 239/3371

o.-mağ 138/2026

o.-masın 157/2312

o.-maya 246/3464

o.-mayuz 186/2593

o.-maz 153/2250, 162/2374, 187/2600

o.-mazız 211/2948
o.-mazsa 231/3255
o.-mazsın 231/3245
o.-mış 139/2043
o.-muş 145/2121, 184/2549, 205/2866, 222/3123, 244/3442, 247/3482,
256/3620, 145/2122, 217/3049
o.-muşdı 203/2842
o.-muşdur 137/2017
o.-muşıdım 193/2688
o.-muşlar 141/2074, 144/2111
o.-muşsun 181/2512
o.-muşsum 225/3156
o.-sa 189/2630
o.-sam 255/3604
o.-sun 142/2091, 152/2230, 153/2239, 160/2346, 168/2469, 189/2631,
211/2962, 216/3028, 228/3214, 245/3455, 254/3588
o.-uņ 151/2219, 240/3377, 244/3437, 257/3634, 245/3447, 258/3643
o.-up 139/2038, 139/2046, 147/2159, 155/2274, 164/2408, 169/2486,
181/2505, 190/2645, 210/2944, 217/3047, 221/3097, 232/3270,
241/3403, 243/3430, 254/3582, 255/3598, 267/3778, 268/3798,
269/3812
o.-updur 131/1915
o.-ur 141/2073, 143/2093, 143/2093, 150/2196, 152/2236, 154/2257,
154/2257, 157/2310, 158/2313, 159/2338, 160/2353, 161/2372,
169/2478, 216/3034, 216/3034, 217/3042, 222/3111, 248/3501,
248/3501, 260/3670, 262/3711, 269/3808, 269/3808, 269/3810,
187/2602
o.-urđı 138/2028, 259/3666
o.-ursuz 209/2929
o.-uruz 189/2632
[= 416]
olar : Onlar.
o.192/2670, 194/2700, 225/3158
[= 3]
olun- : Olunmak, yapılmak.
o.-dı 184/2559, 197/2738, 134/1964, 184/2550
o.-maz 265/3753

- o.-ur 158/2315
[= 6]
- on** : On (Sayı).
o. 135/1981, 142/2085, 148/2167, 148/2168, 148/2169, 164/2408,
164/2415, 184/2554, 209/2930, 214/3005, 240/3385, 247/3491,
253/3574, 267/3777, 267/3778, 267/3782
o. + dan 230/3238
[= 17]
- ordu** : Ordu, bir devletin silahlı kuvvetlerinin bütünü.
o. + yı 143/2103
o. + sını 216/3025
o. + sını 152/2235, 230/3242
o. + ya 198/2757
[= 5]
- orta** : Orta, ara, ara yer, iç taraf.
o. 204/2845, 237/3345
o. + ya 166/2438
[= 3]
- otağ** : Çadır, büyüklere özgü çadır.
o. + ı 135/1987
- otur-** : Oturmak, bulunmak, dinlenmek, durmak, tahta geçmek.
o.-anları 255/3593
o.-anı 218/3052
o.-dı 262/3709
o.-dılar 146/2140, 168/2467, 221/3100
o.-ur 141/2066, 183/2536, 185/2564, 220/3081, 242/3411, 262/3708,
205/2859
o.-urdu 184/2555
o.-urken 140/2059, 219/3072, 239/3367
o.-urlar 197/2742, 195/2721
[= 18]
- otuz** : Otuz (Sayı).
o. 184/2560, 188/2614
[= 2]
- oyna-** : Oynamak.
o.-dı 215/3018, 221/3101, 260/3679, 140/2053
[= 4]

Ö

- öd** : Karaciğer tarafından salgılanan yeşil sarı renkte acı sıvı, safra.
ö. + i 260/3680
- ög-** : Övmek.
ö.-di 245/3454, 245/3455
ö.-medi 245/3454
[= 3]
- ögit** : Öğüt, nasihat.
ö. 236/3328
- öğred(t)-** : Öğretmek.
ö.-im 249/3518
ö.-irdim 214/2996
ö.-diğ 214/2999
[= 3]
- öğreş-** : Yarışmak, yarış etmek.
ö.-diler 246/3476
- öküz** : Çift sürmek, araba çekmek gibi hizmetlerde kullanılan enenmiş erkek sığır.
ö. + e 163/2400
- öl-** : Ölmek, vefat etmek.
ö.-en 252/3565
ö.-mek 142/2083, 151/2220
ö.-meş 209/2929
ö.-müş 250/3531
[= 5]
- öldür-** : Öldürmek.
ö.-di 136/2002, 165/2421, 192/2677, 201/2798, 241/3394
ö.-diler 149/2185, 218/3051
ö.-eler 158/2313
ö.-esiz 193/2688
ö.-mek 138/2026
ö.-ürdi 165/2423
[= 11]
- ölü** : Hayatı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.
ö. 267/3786
ö. + yem 145/2123
[= 2]

- ölüm** : Bir canlıda hayati fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.
ö. + i 235/3306
- ön** : Ön, ön taraf.
ö. 240/3381
ö. + den 186/2584
ö. + ümde 163/2399
ö. + ünçe 159/2332
ö. + ünde 141/2066, 189/2634, 225/3158, kıys.ıñ
ö. + üne 164/2411, 190/2638, 220/3088, 245/3456
[= 12]
- öp-** : Öpmek.
ö.-di 136/1988, 164/2412, 167/2462, 168/2463, 210/2945, 234/3297, 242/3413, 268/3796
[= 8]
- öpdür-** : Öptürmek.
ö.-di 222/3118
- öte** : Öte, öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer.
ö. 236/3316, 240/3389, 241/3391, 241/3394, 256/3614, 263/3717
ö. + ye 141/2073
[= 7]
- öyle** : Öyle, ona benzer, onun gibi; o kadar, o derece; o şekilde, o biçimde; ondan sonra.
ö. 142/2083, 226/3179
ö. + ye 215/3013
[= 3]
- öyün** : 1. Belli yemek zamanında yenen şey, yemek. 2. Zaman, vakit.
ö. + de 183/2535
- öz** : Öz, kendi, nefis, zat, kendisi, benlik.
ö. + in 144/2119, 147/2158, 223/3139, 225/3160
ö. + inçden 231/3253
ö. + inçe 193/2692
ö. + inji 243/3429
ö. + ini 134/1965, 197/2740, 214/3006, 219/3078, 260/3681, 234/3290
ö. + leri 134/1970
ö. + ünçden 244/3439
[= 15]

özge : Başka, gayri.
ö. 143/2094, 156/2293
[=2]

P

pā : <Far. Ayak.
p. 155/2278, 187/2606
[=2]

pā-māl : <Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. 187/2606

pādişāh : > pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.
p. 165/2431, 186/2585, 206/2874
[=3]

pāk : <Far. 1. Temiz, arık, pak. 2. Saf, halis; hilesiz.
p. 152/2228, 152/2232, 169/2482, 194/2694, 240/3382, 249/3513,
266/3767, 267/3785
p. + ı 180/2495, 208/2909, 220/3083, 239/3366
p. + i 133/1943, 165/2418, 195/2710, 198/2758, 248/3500
p. + ıñ 143/2095, 143/2098
[=19]

pāki : <Far. Temizlik, arılık.
p. 252/3552
p. + dir 180/2498
[=2]

pār : bkz. pāre.
p. 192/2674

pāre : <Far. Parça.
p. 134/1961, 146/2149, 147/2153, 148/2166, 152/2226, 192/2674,
199/2778, 199/2779, 200/2797, 261/3695, 265/3743
p. + si 161/2368
[=12]

pārele- : Parçalamak.
p.-di 148/2169

pārelen- : Parçalanmak.
p.-di 158/2320

pās : <Far. Gam, keder, gönül üzüntüsü, iç sıkıntısı.
p. + ını 205/2863

pāy : <Far. Ayak.

- p. 148/2180, 229/3227
p. + m 136/1988
p. + ma 142/2078, 152/2229, 160/2344, 164/2412, 238/3357, 267/3786,
167/2462
p. + lar
[= 11]
- pāy-dār** : < Far. İyice yerleşmiş, sağlam, devamlı, sürekli.
p. 190/2649, 200/2786, 215/3011
[= 3]
- pāy-māl** : < Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. 143/2096, 223/3127
[= 2]
- pāye** : < Far. Rütbe, derece.
p. 148/2180, 158/2321, 229/3227
[= 3]
- pehlevān** : < Far. Pehlivan, güreşçi, yiğit.
p. 135/1981, 143/2101, 146/2145, 147/2164, 169/2480, 182/2533,
196/2728, 197/2750, 206/2884, 208/2911, 221/3109, 223/3127,
226/3173, 227/3194, 228/3213, 237/3342, 247/3485, 252/3559,
252/3566, 258/3649
p. + ı 184/2553
p. + ımız 218/3053
p. + ın 148/2177
p. + lar 147/2159, 219/3071, 221/3107, 259/3654, 262/3708
p. + lara 132/1936
p. + ları 209/2924
[= 30]
- pehlevānlık**: Pehlivanlık, güreşçilik, yiğitlik.
p. + da 224/3146
- pek** : Çok, fazla, ziyade; sert, katı; sağlam.
p. 147/2154, 148/2177, 150/2200, 150/2200, 158/2323, 158/2327,
191/2664, 213/2987, 216/3033, 219/3065, 244/3434
[= 11]
- peleng** : < Far. Panter, kaplan.
p. 135/1984
- pelīd** : < Far. Pis, murdar, alçak kimse.
p. 154/2261, 155/2272, 155/2279, 155/2279, 158/2319, 167/2458,

192/2675, 202/2824, 208/2916, 214/2993, 214/2993, 217/3049,
246/3463, 252/3552, 262/3698, 263/3724

p. + den 150/2201

p. + e 198/2761, 253/3578

p. + i 140/2057

p. + iñ 132/1929

[= 21]

pelīdī : < Far. 1. Pislik, murdarlık, kirlilik. 2. Alçaklık, rezillik.

p. + den 225/3155

penāh : < Far. Sığınma, sığınacak yer.

p. 189/2636, 238/3349

[= 2]

penbe : < Far. Pamuk.

p. 191/2661

pend : < Far. Nasihat, öğüt.

p. 140/2057, 204/2855, 209/2928, 262/3706, 267/3775

p. + ini 229/3219

p. + ler 266/3764

[= 7]

penpe : bkz. penbe.

p. 135/1976

perde : < Far. Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önleyen şey, engel, mani.

p. + yi 181/2506

perişān : < Far. 1. Dağınık, karışık, düzensiz. 2. Kederli, kaygılı.

p. 148/2173, 222/3122, 243/3425, 247/3478, 252/3554, 252/3555

[= 6]

pervāne : < Far. Geceleri ışık etrafında dönen küçük kelebek.

p. 230/3231

pervā : < Far. Korku.

p. + sız 199/2781

pes : Şimdi, o halde, öyleyse, öyleyken bunun üzerine.

p. 141/2065, 142/2080, 142/2085, 162/2385, 163/2397, 169/2485,
180/2501, 182/2524, 182/2528, 184/2561, 188/2609, 204/2855,
205/2861, 208/2908, 209/2928, 213/2990, 214/3001, 214/3002,
223/3132, 228/3208, 230/3244, 233/3274, 234/3293, 235/3302,
239/3365, 240/3379, 242/3415, 242/3418, 245/3451, 248/3494,

248/3502, 248/3504, 249/3514, 256/3622, 258/3648, 259/3653,
259/3662, 259/3663, 261/3693, 262/3701, 262/3705, 266/3764,
267/3774

[=43]

peş : Arka, art.

p. + ine 237/3332

peyām : <Far. Haber, başkasından alınan bilgi.

p. 133/1947, 154/2259, 202/2817, 217/3047

[=4]

peydā : <Ar. 1. Meydanda, açıkta. 2. Hazır, mevcut.

p. 191/2663

peydāh : >peydā Açıkta ve meydanda olan.

p. 191/2656

p. + ı 166/2434

[=2]

peygamber : Peygamber, Allah tarafından haber getiren.

p. 157/2303, 160/2353, 225/3157, 268/3791

p. + e 131/1916, 245/3452

p. + i 169/2488

p. + iñ 187/2599

[=8]

peyk : <Far. Haber ve mektup getirip götürün.

p. + i 143/2103, 144/2115, 149/2187, 151/2215, 208/2907, 220/3086,
221/3095, 233/3280, 233/3285, 242/3411

[=10]

pīr : <Far. Yaşlı, ihtiyar.

p. 166/2435, 220/3087, 245/3456, 252/3552

p. + i 169/2488

[=5]

pīş : <Far. Ön, ileri, ön taraf.

p. + ine 213/2984

pīşe : <Far. 1. Sanat, meslek. 2. İş. 3. Huy, tabiat, adet, alışkanlık.

p. 160/2356, 241/3400

p. + ni 217/3038

p. + ne 165/2423

p. + ye 234/3290

[=5]

- pīšvā** : < Far. Reis, başkan.
p. + y1 268/3790
- pišmān** : > pešimān Far. Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nadim.
p. + ısız 209/2929
- pōst** : < Far. 1. Tüylü hayvan derisi. 2. Makam, mevki.
p. + ını 131/1919
- pür** : < Far. Dolu.
p. 167/2448, 217/3035
[=2]
- pür-edā** : Çok edalı.
p. 150/2198
- pür-elem** : Çok kederli, çok acılı.
p. 137/2003
- pür-fiten** : Fitnelerle dolu.
p. 246/3464
- pür-ğazab** : Öfke dolu, çok kızgın.
p. 203/2834, 211/2949, 221/3101
p. + la 226/3176
[=4]
- pür-ħiŝŝe** : Nasip dolu.
p. + sin 202/2822
- pür-ħavf** : Korku dolu.
p. 216/3024
- pür-kemāl** : Çok değerli.
p. 233/3275
- pür-mekkāre** : Çok hileci.
p. + dir 259/3660
- pür-melāl** : Çok sıkıntılı, çok hüznü.
p. 239/3366
- pür-nār** : Ateş dolu.
p. 230/3234
- pür-tāb** : Çok güçlü, çok kuvvetli.
p. 207/2897
- pür-uŝūl** : Çok tertipli, çok düzenli.
p. 145/2131
- pür-yarağ** : Silah dolu.
p. 225/3167, 245/3447

[=2]
püser : < Far. Oğul, erkek çocuk.
p. 238/3354, 249/3512

[=2]
püşte : < Far. Yığın, tepe.
p. 141/2073, 248/3495
p. + ye 239/3374
p. + ler 191/2663

[=4]

R

rābī : Özel isim.
r. 146/2147

rāğibeyn : < Ar. İki istekli, iki isteyen.
r. 211/2960, 251/3540

[=2]

rāh : < Far. Yol.
r. 149/2189, 186/2582, 206/2874, 231/3254, 262/3702
r. + ı 131/1914, 180/2499, 181/2515, 232/3260, 268/3790
r. + ıda 250/3525
r. + ımız 193/2691

r. + ına 181/2512, 206/2883, 209/2931

[=15]

rāhat : < Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir şekilde bulunma.
r. 143/2102, 144/2117, 145/2130, 152/2228, 169/2479, 169/2492,
188/2615, 202/2821, 216/3023, 231/3249, 231/3253, 246/3472,
253/3567

r. + da 242/3418, 219/3077

r. + ı 261/3694

[=16]

rāhib : < Ar. Evlenmez papaz.
r. + i 251/3551

rāst : < Far. Doğru.
r. 138/2021, 261/3684

[=2]

rāvī : < Ar. Rivayet eden, söyleyen, hikaye eden, anlatan.
r. + ler 202/2823

rāzī : < Ar. Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.

- r. 211/2958
- ra^ʿd** : < Ar. Gök gürlemesi.
r. 157/2305, 192/2674
[=2]
- ra^ʿdūn** : Özel isim.
r. 260/3675
- rabb** : < Ar. Allah.
r. + i 233/3275
- rabbū'l-müte^ʿāl** : < Ar. Yüce Allah.
r. 231/3246
- raḍıyallāhu ^ʿanh** : < Ar. Allah ondan razı olsun.
r. 266/3771
- rahmetullāhi** : Allah'ın rahmeti.
r. 142/2092
- rahş** : < Far. Gösterişli, yürük ve güzel at.
r. + a 164/2414
- raht** : < Far. 1. At takımı. 2. Yol levazımı.
r. + ını 209/2921
- reb^ʿ** : < Ar. 1. Ev. 2. Barınılan yer, barınak.
r. + i 197/2745
- redd** : < Ar. 1. Geri döndürme, geri döndürülme, geri çevirme, çevirilme. 2. Tanımama, inkar etme.
r. 134/1964, 136/1997, 136/1998, 143/2097, 147/2152, 155/2274, 156/2283, 190/2647, 190/2647, 198/2756, 200/2783, 200/2784, 207/2895, 208/2917, 215/3010, 226/3173, 238/3359, 239/3369
[=18]
- ref** : < Ar. 1. Kalkındırma, yüceltme. 2. Yukarı kaldırma. 3. Lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma.
r. 154/2254, 193/2683, 242/3418
[=3]
- reh-nümā** : < Far. Yol gösteren, kılavuz.
r. 131/1914
- rehā** : < Ar. Bolluk, genişlik.
r. 217/3039
- rehā** : < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
r. 254/3583, 259/3657, 269/3811
[=3]

- rehber** : < Far. Yol gösterici, kılavuz.
r. 269/3814
- resm** : < Ar. 1. Yazma, çizme, desen. 2. Eser, iz, nişan, alamet. 3. Suret. 4. Tertip, plan, taslak.
r. + e 143/2099, 150/2210, 182/2529, 202/2821, 209/2922, 213/2988, 216/3024, 249/3509, 257/3636
r. + ile 217/3040
r. + ini 233/3277
[= 11]
- resül** : < Ar. 1. Elçi. 2. Peygamber, yalvaç.
r. 132/1942, 138/2029, 143/2103, 144/2115, 149/2187, 151/2215, 185/2564, 185/2570, 208/2907, 221/3095, 225/3156, 233/3280, 233/3285, 239/3368, 242/3411
r. + ı 268/3795
r. + den 262/3712
r. + e 142/2090, 253/3568
r. + ı 184/2557
r. + ina 245/3453
r. + üñ 163/2401
[= 22]
- resülullāh** : < Ar. Hz. Muhammed.
r. 159/2342
- reşād** : < Ar. Manevi doğru yolu bulup o yola girme, hak yolunda yürüme.
r. 152/2236, 180/2503
[= 2]
- revā** : < Far. Yakışır, uygun, yerinde.
r. 155/2279, 155/2281, 156/2283, 187/2606, 221/3109, 254/3580, 254/3592
[= 7]
- revān** : < Far. Yürüyen, giden, akan.
r. 138/2021, 141/2068, 141/2072, 151/2224, 166/2440, 167/2461, 185/2573, 186/2580, 187/2607, 192/2680, 194/2708, 203/2836, 225/3168, 230/3240, 233/3284, 236/3319, 239/3365, 242/3410, 244/3442, 258/3644
[= 20]
- revend** : > revende Far. Gidici, giden.
r. 259/3663

- revenden** : < Far. Giden, gidici.
r. 244/3440
- revnaḵ** : < Ar. Parlaklık, güzellik, tazelik, süs.
r. + ı 216/3026
- rızā** : < Ar. 1. Hoşnutluk, memnunluk. 2. Razı olma, kalben hoş görüp kabul etme. 3. İstek, kendi isteği.
r. 193/2691, 204/2847, 231/3247, 232/3257
r. + sım 222/3111
[= 5]
- rīg** : < Far. 1. Toz. 2. Rıh, yazı kurutmaya yarayan ince kum. 3. Kum.
r. 187/2607
- rīḥ** : < Ar. Yel, rüzgar.
r. + i 244/3436
- rind** : < Far. Kalender, dünya işlerini hoş gören kimse, aldırışsız.
r. 182/2532
- risāle** : < Ar. Mektup.
r. + sini 255/3603
- risālet** : < Ar. 1. Elçilik, sefaret. 2. Peygamberlik.
r. 224/3153
- rivāyet** : < Ar. Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.
r. 202/2823
- rū** : < Far. Yüz, çehre.
r. + yi 199/2768
- rū-be-rū** : < Far. Yüz yüze.
r. 157/2309
- rū-siyāh** : < Far. Kara yüzlü, yüzü kara, ayıbbı olan.
r. 134/1961, 139/2035, 167/2453, 190/2638, 203/2828, 207/2897,
212/2963, 261/3684, 267/3775
r. + ım 202/2815
[= 10]
- rūḥ** : < Ar. 1. Can, nefes. 2. Canlılık, his, duygu.
r. + ı 242/3420
r. + uḡ 180/2498
[= 2]
- rūm** : < Ar. 1. Romalı. 2. Arap ilinde başka ilden olan kimse. 3. Anadolu. 4. Osmanlı.
r. 203/2838, 218/3061, 218/3064, 234/3300

- [=4]
rūṣen : < Far. 1. Aydın, parlak. 2. Belli, meydanda.
r. + dir 203/2839
- rūz** : < Far. 1. Gün. 2. Gündüz.
r. + ı 159/2329, 180/2494
[=2]
- rūzī** : < Far. Rızık, azık; nasip, kısmet.
r. 239/3371, 256/3609
[=2]
- ruḥṣat** : < Ar. İzin, müsaade.
r. 216/3023
- rusitāy** : > rüstāyi < Far. Köylü.
r. 139/2033
- rūʿūs** : < Ar. 1. Başlar. 2. İlmiye, sarıklı ulema derecelerinden biri.
r. 203/2829
- rūʿyā** : < Ar. 1. Düş. 2. Gerçekleşmesi beklenen şey, umut.
r. 224/3152
r. + da 235/3304, 256/3617
r. + sını 205/2863
r. + yı 161/2359, 161/2361, 204/2857, 225/3163, 256/3621
[=9]
- rüstem** : < Far. İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.
r. 216/3034
r. + i 260/3680
[=2]
- rütbe** : < Ar. Sıra, derece, basamak.
r. 195/2712, 201/2801
r. + sinde 193/2693
[=3]

S

- ṣāniyen** : < Ar. İkinci derecede, ikinci olarak.
s. 188/2614, 267/3781
[=2]
- senā** : < Ar. Övme, övüş.
s. 245/3453
- sevāb** : < Ar. 1. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket. 2. Hayırlı hareket, hayır işleme.

- s. + dan 239/3371
s. + ını 214/3005, 225/3165, 237/3335
[=4]
- şâ'ika** : < Ar. Yıldırım.
s. 264/3742
- şâdık** : < Ar. 1. Doğru, gerçek. 2. Sadakati, içten bağlılığı olan.
s. 162/2381, 266/3770
[=2]
- şâfi** : < Ar. 1. Duru, temiz, katıksız. 2. Samimi, saf.
s. 253/3572
- şâhib** : < Ar. Sahip, malik.
s. 194/2695, 217/3047, 232/3264
[=3]
- şâhib-cemâl** : Güzel, yakışıklı [kimse].
s. 257/3632
- şâhib-vefâ** : Vefa sahibi, vefalı.
s. 269/3809
- şabâ** : < Ar. Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar.
s. + dan 244/3436
- şabâh** : < Ar. Sabah.
s. 133/1952, 136/1990, 147/2163, 149/2195, 150/2208, 200/2794,
204/2857, 211/2959, 222/3120, 247/3482, 249/3511, 256/3621,
258/3642, 258/3647
s. + a 162/2375, 165/2427, 197/2749, 199/2770, 206/2886, 211/2958,
222/3120, 226/3170, 237/3333, 253/3567, 258/3638, 258/3646,
264/3729
[=27]
- şabr** : < Ar. Sabır, dayanma, katlanma.
s. + a 230/3231
s. + ı 249/3508
[=2]
- şaç** : Başı kaplayan kıllar.
s. 188/2609
s. + ı 241/3401
[=2]
- şaç-** : Saçmak, ortalığı dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek; yaymak,
dağıtmak.

- s.-ar 230/3234
s.-dı 161/2368, 207/2894, 242/3407, 250/3533
s.-dılar 155/2276
s.-up 230/3238
[= 7]
- şaçıl-** : Ortaliğa dağıtılmak, etrafa dökülmek.
s.-dı 139/2041, 159/2330
[= 2]
- şad** : < Far. Yüz (Sayı).
s. 156/2289, 245/3455
[= 2]
- şadā** : < Far. Ses, seda.
s. 227/3190, 233/3274, 239/3374, 240/3376
s. + yı 229/3227
s. + dan 237/3340
s. + dır 237/3341
s. + sı 249/3512
[= 8]
- şadākat** : < Ar. Dostluk, vefalılık, içten bağlılık; doğruluk, yürek doğruluğu.
s. 160/2356
- şadākatlü** : Dostluğu ve bağlılığı içten, yürekten olan hakikatli, vefakar, sadık.
s. 194/2706
- şaf** : > şaff Ar. 1. Dizi, sıra; camide cemaatin sırası. 2. Bir sıraya dizilmiş asker.
s. 146/2143, 250/3526
s. + lar 133/1954, 164/2417, 200/2794
s. + lara 140/2050
s. + ların 226/3171
s. + larını 135/1983, 149/2181
s. + a 250/3526
[= 10]
- şaf-be-şaf** : Sıralar halinde, dizi dizi.
s. 249/3513
- şafā** : < Ar. 1. Saflık, berraklık. 2. Gönül şenliği, kedersizlik, neşe, zevk, eğlence.
s. 154/2259, 215/3016, 233/3271
s. + da 152/2231, 159/2329, 269/3804

- s. + lar 253/3569
s. + ıuz 212/2973, 225/3165
[=9]
- şafıyye** : Özel isim.
s. 206/2881, 224/3145, 224/3148, 224/3153, 225/3160, 235/3302,
260/3671, 262/3702, 263/3714
[=9]
- şafşafa** : Özel isim.
s. 236/3318, 236/3325
s. + nıı 238/3356
[=3]
- şag** : Yaşamakta olan, hayatta bulunan (kimse), diri, canlı.
s. 140/2055
- şag** : Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan; bu tarafta bulunan (yön).
s. 162/2377, 239/3370, 251/3539, 262/3708
s. + ın 264/3733
[=5]
- şahābe** : < Ar. Sahipler, sahip çıkanlar, tutanlar.
s. + yi 232/3264
- şahrā** : < Ar. Kır, ova, çöl.
s. 146/2137, 189/2635
s. + yı 187/2607
s. + ları 184/2551
[=4]
- şakal** : Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.
s. + ı 188/2609
s. + ından 163/2395, 241/3395
s. + mı 223/3125
s. + ları 241/3401
[=5]
- şakallu** : Sakallı, sakalı olan, sakal bırakmış olan.
s. 220/3087
- şakla-** : Saklamak, gizlemek.
s. 264/3728
s.-rım 228/3207
s.-san 190/2637

- s.-sın 220/3082
[=4]
- şal-** : Salmak, koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak; koymak, atmak; yaymak, sermek; göndermek, yollamak.
s.-ar 153/2248
s.-ardı 269/3803
s.-dı 133/1957, 140/2058, 186/2588, 197/2741, 199/2771, 205/2872, 236/3316
s.-dığdır 180/2495
s.-dıkların 182/2525
s.-dılar 146/2141, 156/2289, 167/2457
s.-dıñ 205/2861
s.-mış 141/2069, 219/3067
s.-mışdı 184/2552
s.-up 258/3648
[=19]
- şalā** : <Ar. Cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeye çağırma için minarelerde okunan salavat.
s. 162/2376, 162/2376
[=2]
- şalāt** : <Ar. 1. Namaz. 2. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefaatine erişmek amacıyla okunan dua. [Bu dua, "Allahümme salli alâ Muhammed" (Allah'ım Muhammed üzerine salat et) şeklinde olup muhtelif ilavelerle genişletilmiş şekilleri vardır. Daha çok salāt ü selâm şeklinde kullanılır].
s. + ıla 233/3272, 269/3810
[=2]
- şalāvāt** : <Ar. 1. Namazlar. 2. Hz. Muhammed'e ve Hz. Muhammed'in soyundan gelenlere okunan dua.
s. 152/2232, 180/2495, 193/2686, 216/3025, 225/3161, 231/3250, 242/3420, 269/3810, 269/3814
s. + ıla 253/3568
[=10]
- şalivër-** : Salıvermek, serbest bırakmak, gitmesine izin vermek.
s. 222/3116
- şan** : 1. Ün, şan, şöret [Bu anlamda daha çok "ad" kelimesiyle birlikte kullanılır]. 2. Unvan.

- s. 149/2182, 237/3342, 238/3355, 245/3457
s. + ıñ 218/3055
s. + ı 218/3061
[= 6]
- şan^ıat** : < Ar. Sanat, ustalık; hüner, marifet.
s. 214/2999
s. + ı 214/3007
s. + ın 221/3099
s. + ını 215/3008
[= 4]
- şan-** : Sanmak, düşünmek, zannetmek.
s.-dı 144/2118, 162/2374
s.-dın 201/2803
s.-ma 165/2427, 243/3423
s.-mañ 186/2592
s.-up 181/2510, 211/2958
[= 8]
- şanki** : Sanki, sözde, güya.
s. 204/2856
- şapan** : İçine bir taş konup iki ucundan tutularak hızla çevrildikten sonra bir ucu uygun bir konumda bırakıldığında merkezkaç kuvvet etkisiyle içindeki taşı istenen yere fırlatmaya yarayan ve eskiden savaş silahı olarak kullanılan, iki tarafına birer ip bağlanmış bez veya meşinden ibaret alet.
s. 141/2072, 141/2075, 240/3385, 241/3391
s. + ı 150/2203
s. + ıñ 240/3381
s. + ıyla 240/3390
[= 7]
- şar-** : Sarmak, dolamak.
s.-dı 160/2347
- şarar-** : 1. Rengi sarı olmak, sarıya dönüşmek. 2. Solmak.
s.-miş 161/2371
s.-up 216/3024
[= 2]
- şardır-** : Sardırmak işini yaptırmak.
s.-mağ 144/2106

- şarı** : Sarı, altın rengi, kükürt rengi.
s. 163/2400
- şaş-** : Saçmak.
s.-dılar 147/2161
- şat-** : Satmak, bir bedel karşılığında başkasına devretmek.
s.-arım 212/2973
s.-ayım 235/3309
s.-dığı 231/3250
s.-dığın 236/3322
s.-up 220/3089
[= 5]
- şav-** : Savmak, yanından uzaklaştırmak, gitmesi gerektiğini hissettirmek, göndermek, yol vermek.
s.-dı 134/1966, 137/2004, 207/2897, 226/3177
s.-mışdır 154/2263
s.-up 199/2774
[= 6]
- şavāb** : < Ar. Doğruluk, dürüstlük; doğru hareket, doğru davranış, doğru düşünce.
s. 197/2741
- şavaş** : Devletler arasında cereyan eden silahlı çarpışma, cenk, harp, muharebe.
s. 151/2222, 158/2324, 165/2422, 181/2513, 191/2653, 191/2662, 237/3340, 247/3480
s. + a 198/2766, 237/3337, 250/3532, 251/3540, 251/3546, 260/3668
s. + da 250/3528
s. + dadır 225/3158
s. + dan 149/2186, 215/3021
s. + ı 251/3542
s. + ıñ 249/3514
[= 20]
- şavma** : 1.Yanından uzaklaştırmak, gitmesi gerektiğini hissettirmek, göndermek, yol vermek. 2.Geçirmek, atlatmak.
s. + dan 213/2978
- şavt** : < Ar. 1. Ses, seda. 2. Bağırma, haykırma, çığlık.
s. + ı 152/2227
- şıbyān** : < Ar. Çocuklar.

- s. 136/2002
s. + ıñ 137/2003
[= 2]
- şıçra-** : Sıçramak, atlamak, geçmek.
s.-dı 148/2178, 167/2459, 240/3389
[= 3]
- şıddīk** : Özel isim.
s. + ıñ 263/3721
- şıdk** : < Ar. 1. Doğruluk, gerçeklik. 2. İç, yürek temizliği.
s. 154/2254
- şıfahān** : < Far. Isfahan şefri.
s. 235/3315
- şıfat** : < Ar. Sıfatlar, vasıflar.
s. 137/2014
s. + ı 152/2232
[= 2]
- şığa-** : 1. Sıvamak. 2. Okşamak. 3. Meshetmek.
s.-dı 160/2345, 212/2971, 225/3157
[= 3]
- şıgın-** : Sığınmak, tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
s. 180/2497
s.-up 139/2044, 148/2172, 215/3016
[= 4]
- şığircıg** : Serçegillerden, siyaha yakın esmer tüylü, uzun gagalı, böceklerle beslendiği için tarıma faydalı, kışın kalabalık sürüler halinde uçan, serçeden iri ötücü kuş, çekirge kuşu.
s. + a 238/3355
- şın-** : Kırmak, yenilmek, mağlup olmak, bozguna uğramak.
s.-a 224/3140
s.-alar 165/2425
s.-ar 260/3680
s.-dı 252/3563
s.-mağa 250/3530, 250/3536, 259/3667
[= 7]
- şındır-** : 1. Kırmak, parçalamak. 2. Bozmak. 3. Yenmek, tepelemek. 4. Korkutmak, yıldırımak.
s.-mañ 132/1932

- şofra** : Sofra, yemek tepsi, sini, yaygı.
s. + ya 228/3209
s. + y1 229/3221
[= 2]
- şoĝu-** : Soĝmak, ilgisini, istek ve sevgisini yitirmek.
s.-dı 150/2205
s.-yup 264/3739
[= 2]
- şoĝbet** : < Ar. Görüşüp konuşma; arkadaşlık.
s. 136/1989, 222/3120
[= 2]
- şok-** : Sokmak, dar bir yerin içine koymak, girdirmek.
s.-ayım 219/3072
- şokag(k)** : < zuķak Ar. Sokak, arşı, panayır yeri.
s. + a 265/3744
s. 266/3760, 266/3760
[= 3]
- şol** : Kalbin bulunduĝu tarafta olan; bu tarafta bulunan (yn).
s. 251/3539, 262/3708
s. + ı 264/3733
[= 3]
- şol-** : Solmak, rengi atmak.
s.-mada 216/3024
- şoņ** : Son, nihayet.
s. + a 186/2584
s. + un 150/2207, 186/2589, 258/3640, 262/3710
[= 5]
- şoņra** : Sonra, daha ileri bir zamana mtakiben.
s. 142/2089, 146/2146, 188/2617, 205/2860, 233/3274, 233/3276,
245/3452, 248/3503, 257/3627, 263/3716, 269/3806, 269/3807
[= 12]
- şor-** : Sormak, soru yönelerek bilgi istemek, sual etmek.
s.-dı 228/3213, 234/3297, 236/3317, 242/3413, 257/3624, 224/3153
s.-dılar 169/2484, 262/3703
s.-uņ 205/2872, 234/3291
[= 10]
- şoruş-** : Soruşturmak, bir konuyu ilgililere sorular sormak suretiyle araştırmak,

- tahkik etmek.
s.-dığın 236/3321
- şoy-** : Soymak.
s.-up 216/3025
- şu** : Su, akarsu, ırmak, nehir, göl.
s. 154/2263, 155/2276, 255/3602
[= 3]
- şüret** : < Ar. Biçim, görünüş.
s. + ine 143/2105
- şubh** : < Ar. Sabah, sabah vakti.
s. 142/2091
s. + da 168/2472
[= 2]
- şuç** : Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı aykırı davranış.
s. + uş 197/2738
s. + unı 156/2294
[= 2]
- şun-** : Sunmak, göndermek, yollamak, arz etmek, takdim etmek.
s.-ar 138/2022
s.-dı 132/1929, 184/2557, 185/2566, 185/2571, 228/3214
[= 6]
- şusuz** : Susuz, susamış.
s. 238/3346
- şusuzluk** : Susuz olma, susuz kalma durumu.
s. + dan 238/3347
- şüfyān** : Özel isim.
s. 251/3551
s. + a 252/3552, 252/3566
s. + ı 252/3553
[= 4]
- sā'il** : < Ar. 1. Sual eden, soran. 2. Dilenci. 3. Akıcı, akan.
s. + i 216/3031
s. + siz 269/3811
[= 2]
- sā'ire** : < Ar. (sāir kelimesinin müennesi) 1. Seyreden, harekette olan, yürüyen. 2. Bir şeyden kalan başka şey. 3. Geçen, dolaşan. 4. Diğer,

- başka, gayri.
s. 252/3556
- sāʿat** : < Ar. 1. Saat. 2. Vakit, zaman. 3. Muayyen vakit. 4. Kıyamet.
s. 198/2761, 200/2789, 242/3408
s. + de 246/3470
[=4]
- sākī** : < Ar. İnsan ruhuna Allah sevgisi, Allah nuru saçan kimse.
s. 239/3361
- sālār** : < Far. Baş, kumandan, başbuğ, en büyük amir.
s. + ı 138/2027, 164/2413, 189/2623, 192/2676
[=4]
- sām** : Hz. Nuh'un oğlu.
s. 147/2160, 183/2534
s. + ı 216/3034
[=3]
- sāmīf** : < Ar. 1. İşiten. 2. Dinleyen, dinleyici.
s. 149/2190
- şan** : Ün, şan, şöhret.
s. + ı 218/3061
- sāz** : < Far. Çalgı.
s. + ı 180/2501
- saʿādet** : < Ar. Mutluluk.
s. 155/2268
- saʿdi** : Özel isim.
s. 246/3474
- saʿīd** : Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan bir yiğit.
s. 158/2326, 180/2493
[=2]
- saʿy** : < Ar. Çalışma, çabalama, gayret, emek.
s. 217/3036
s. + ıla 154/2256
[=2]
- saḥī** : < Ar. Cömert, eli açık.
s. 198/2762, 204/2845
[=2]
- saḡa** : Sana (2. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli).
s. 142/2082, 155/2273, 160/2348, 166/2446, 181/2510, 186/2585,

188/2611, 196/2737, 199/2774, 203/2839, 204/2852, 211/2954,
213/2991, 214/2995, 214/2996, 214/3000, 216/3029, 217/3041,
218/3058, 223/3129, 224/3144, 229/3225, 231/3247, 234/3293,
238/3359, 239/3371, 243/3428, 256/3609, 256/3618, 259/3661,
263/3719, 263/3726, 268/3791

[=33]

seb^ʿa : < Ar. Yedi (Sayı).

s. + yı 217/3038

s. + dan 180/2498

[=2]

sebb : < Ar. Sövme, sövüp sayma.

s. 139/2034, 209/2930, 213/2991

[=3]

sebeb : < Ar. Sebep, neden.

s. 137/2017, 138/2025, 209/2930, 220/3080, 263/3723, 263/3724

s.-dir 138/2018

[=7]

sebīl : < Ar. 1. Yol, büyük cadde. 2. Sebil, su dağıtılan yer. 3. Hayrat olarak,
parasız dağıtılan su.

s. 159/2337, 205/2869

s. + e 203/2836

[=3]

sebīle : > sebīl Ar. Yol, tarik.

s. + yim 234/3298

secde : < Ar. Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere
dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.

s. + yi 225/3161

seç- : Seçmek, tercih etmek.

s.-di 184/2560

sedd : < Ar. Set, tümsek.

s. + i 192/2669, 230/3235

[=2]

sefer : < Ar. Yolculuk.

s. + i 258/3639

sefīl : < Ar. Sefalet çeken, yoksul.

s. + i 143/2096

seg : < Far. Köpek, it.

- s. 143/2099
s. + e 228/3206
s. + iniş 212/2974
s. + leri 149/2184
[= 4]
- seg-** : bkz. segir-
s.-di 265/3750
- segir-** : Koşmak.
s.-derek 265/3754
- segird(t)-** : Koşmak, yürümek, koşturmak.
s.-üp 204/2846
s.-diler 145/2124
[= 2]
- sehâb** : < Ar. 1. Bulut. 2. Karanlık.
s. + ı 187/2605
- seher** : < Ar. Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
s. 181/2516, 193/2691, 216/3027, 217/3045, 217/3045, 232/3262
s. + e 243/3426
s. + iğ 152/2234
s. + lerde 244/3436
[= 9]
- sehil** : > sehl Ar. Kolay.
s. 155/2271
- sekiz** : Sekiz (Sayı).
s. 212/2967
- seksan** : Seksen (Sayı).
s. 269/3803
s. + mı 250/3524
[= 2]
- selâm** : < Ar. Selam, esenleme.
s. 202/2817, 205/2860, 228/3214, 233/3272, 253/3568, 257/3633,
269/3810
s. + dan 205/2860
[= 8]
- selâmet** : < Ar. 1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete
çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma. 5. Esenlik.
s. 253/3576

- selīm** : Müseyyeb Gazi'nin pehlivanlarından biri.
s. 192/2668, 195/2715, 218/3058, 218/3061, 219/3066, 219/3067,
219/3072, 219/3073, 220/3084, 220/3088, 220/3090, 220/3093,
220/3094, 221/3101, 221/3103, 221/3104, 221/3108, 222/3112,
222/3114, 222/3116, 222/3119, 222/3121, 222/3123, 223/3134,
223/3138, 226/3183, 228/3206, 252/3555, 252/3557, 259/3656,
259/3663, 259/3664, 259/3665, 264/3732, 266/3767, 267/3773
s. + i 226/3180, 230/3237, 233/3279, 248/3502, 252/3562, 259/3662
s. + e 218/3060, 223/3136
s. + i 223/3128
s. + iñ 219/3069, 220/3088, 221/3100
[=48]
- selmān** : Özel isim.
s. 131/1916
- semā** : < Ar. Gökyüzü.
s. + ya 157/2308
- semiz** : Besili, etli, yağlı.
s. 213/2986
- semm** : < Ar. Zehir, ağı.
s. 254/3579, 254/3579, 261/3691, 262/3704
[=4]
- semū** : bkz. semūm.
s. 154/2265
- semūm** : Sam yeli.
s. 255/3597
- semüz** : Semiz, besili, etli, yağlı.
s. 212/2973
- sen** : Sen (İkinci tekil şahıs zamiri).
s. 131/1920, 131/1920, 142/2084, 142/2086, 150/2197, 151/2211,
151/2214, 154/2259, 155/2270, 157/2302, 166/2436, 180/2503,
187/2601, 199/2781, 202/2817, 203/2834, 204/2851, 204/2854,
211/2952, 217/3036, 217/3047, 219/3077, 221/3109, 222/3113,
225/3159, 225/3166, 227/3187, 231/3245, 231/3250, 234/3291,
235/3303, 237/3338, 238/3349, 239/3364, 244/3438, 246/3464,
247/3490, 256/3609, 259/3658, 262/3706, 262/3706, 263/3714,
263/3715, 263/3720, 263/3724, 266/3771
s. + de 153/2241, 239/3371, 243/3430

s. + den 153/2239, 156/2293

s. + i 138/2023, 144/2117, 155/2274, 156/2284, 156/2290, 213/2981,
213/2987, 220/3091, 228/3207, 228/3207, 229/3225, 231/3254,
239/3362, 244/3438, 256/3610, 256/3611, 263/3716, 263/3726

s. + iñ 137/2011, 139/2033, 152/2234, 186/2593, 199/2776, 204/2849,
213/2986, 214/3000, 226/3182, 227/3185, 235/3306, 237/3335,
243/3422, 263/3717

s. + sin 246/3463

[= 84]

sened : < Ar. Kuvvetli örnek, delil.

s. 184/2552

ser : < Far. Baş, kafa, kelle.

s. 190/2640

s. + de 135/1980

s. + den 158/2321

s. + iñ 152/2236, 166/2447

s. + inde 159/2342

s. + ine 149/2181, 248/3495

s. + lerine 230/3232

s. + i 201/2804

[= 10]

ser-bāz : < Far. Cesur, yiğit.

s + ıyım 163/2398

ser-be-ser : < Far. Başbaşa; baştan başa, büsbütün.

s. 210/2945

ser-ḥayl : < Far. + Ar. 1. Kervan ve kabile başı. 2. Baş, başkan.

s. 208/2916, 209/2920

[= 2]

ser-keşlik : < Far. + T. Serkeş olma durumu, dikbaşlılık.

s. 163/2391

ser-nigūn : < Far. 1. Baş aşağı olmuş, ters dönmüş. 2. Talihsiz, bahtsız.

s. 167/2453, 223/3134, 260/3674

[= 3]

ser-rişte : < Far. İpucu, tutamak.

s. + ler 191/2663

ser-te-ser : < Far. Baştan başa, hep, bütün.

s. 149/2182, 238/3354, 249/3512

- [= 3]
serāy : < Far. 1. Saray. 2. Büyük konak.
s. + ina 187/2606, 193/2682, 206/2878, 257/3623
- [= 4]
serḥaṭāy : Özel isim.
s. 207/2890, 207/2901, 213/2985
s. + a 207/2893, 207/2896
- [= 5]
sermed : < Far. Daimi, sürekli.
s. + i 256/3617
- serp-** : Serpmek, saçmak, atmak, dökmek.
s.-diler 149/2194, 237/3345
- [= 2]
serṭāy : Özel isim.
s. 185/2569, 185/2571, 188/2616
s. + dan 185/2570
- [= 4]
server : < Far. Baş, başkan, reis, ulu.
s. + isiṭ 156/2291
- ses** : Ses, seda.
s. + i 250/3529
s. + ine 146/2142, 149/2190, 190/2641
s. + lerin 249/3511
- [= 5]
sev- : Sevmek, sevgi duymak, gönlünde bir muhabbet beslemek, gönül vermek.
s. 263/3726
s.-en 257/3637
s.-ene 201/2811
s.-enler 244/3433
s.-enlere 222/3115
s.-erim 201/2805
s.-eriz 186/2592
s.-mede 187/2601
s.-meyen 157/2303
s.-meyüp 187/2599, 222/3110
s.-mez 222/3112, 187/2602

- s.-mez mü 201/2812
s.-seydi 202/2813
[= 15]
- sevā** : < Ar. Beraber olma, beraberlik, denk, eşit.
s. + y1 244/3439
- sevdā** : < Far. Aşk, sevgi.
s. + y1 135/1980
s. + sm 166/2447
[= 2]
- sevgilü** : Sevgili, sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.
s. 160/2343
- sevgü** : Sevgi, sevme duygusu, muhabbet.
s. + sine 229/3228
- sevgülü** : Sevgili, sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.
s. + dir 194/2698
- sevin-** : Sevinmek, sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak.
s.-dir 239/3364
s.-erek 258/3638
[= 2]
- seyl** : < Ar. 1. Sel. 2. Şiddetle gelen şey.
s. 187/2607, 230/3239, 259/3655
[= 3]
- seyr** : < Ar. 1. Yürüme, yürüyüş, gitme, hareket. 2. Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme, bakma, izleme, temaşa.
s. 199/2782, 248/3499
s. + e 151/2214, 196/2728, 267/3778
[= 5]
- seyyār** : < Ar. Gezici; gezen, dolaşan.
s. 165/2426, 166/2439
[= 2]
- seyyid** : Özel isim.
s. 138/2030, 233/3279, 248/3498, 248/3500
[= 4]
- seyyidü'l-kevneyn** : < Ar. (İki cihanın efendisi) Hz. Muhammed.
s. + e 152/2232, 203/2830
[= 2]
- sırr** : < Ar. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.

- s. + ına 194/2696
s. + ımız 245/3448
[= 2]
- sīne** : < Far. 1. Göğüs. 2. Yürek (kalp).
s. 131/1920, 196/2737, 229/3228, 246/3462
s. + sine 252/3560
[= 5]
- sīne-çāk** : < Far. Göğsü, yüreği yaralı.
s. 144/2109
- sihir** : > sihr Ar. Büyü, efsun.
s. 241/3397
- sil-** : Silmek.
s.-diler 187/2594, 205/2863
[= 2]
- silāh** : < Ar. Düşmanı öldürmek, imha etmek veya kendini savunmak
maksadıyla kullanılan her türlü alet.
s. 205/2868
- silāhşōrluk** : < Ar. + Far. + T. Silahşor olma durumu, cengaverlik.
s. + da 268/3802
- silin-** : Silinmek, temizlenmek.
s.-e 269/3805
- silk-** : Silmek, sallamak, sarırmak, silkelemek.
s.-di 192/2674, 238/3354, 166/2433
[= 3]
- silkin-** : Silkinmek, kendini silkelemek, sarılmak.
s.-üp 221/3101
- siñil-** : İniltili ses çıkarmak.
s.-di 144/2120
- sincāl** : Özel isim.
s. 182/2533, 218/3054, 223/3127, 223/3130, 223/3133
s. + ı 218/3056
s. + a 223/3128
[= 7]
- sitān** : Özel isim.
s. 185/2574
- siyāh** : < Far. Kara.
s. 150/2202, 155/2275

- [= 2]
- siyāset** : < Ar. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, politika.
s. 212/2969
- siz** : Siz (İkinci çoğul şahıs zamiri).
s. 143/2097, 151/2221, 151/2222, 162/2381, 201/2805, 210/2936,
211/2948, 214/2994, 214/2994, 214/3004, 226/3184, 245/3460,
255/3595, 257/3627
s. + e 162/2382, 151/2223, 229/3220, 263/3716
s. + iñ 211/2950
s. + lere 167/2449
s. + leriñ 157/2299
s. + siz 143/2097
s. + i 209/2932, 211/2950, 211/2955
[= 25]
- sög-** : Sövmek, küfretmek, kaba sözler söylemek.
s.-diler 136/1994, 250/3527
s.-er 261/3693
- [= 3]
- sök-** : Sökmek, çıkarmak.
s.-diler 135/1983
- söyle-** : Söylemek, sözle bildirmek, konuşmak, bildirmek, ifade etmek.
s. 199/2774, 214/2996, 220/3088, 234/3291, 235/3311
s.-di 132/1939, 136/1996, 142/2080, 145/2134, 150/2200, 161/2361,
163/2393, 168/2466, 169/2491, 182/2524, 194/2699, 202/2823,
204/2857, 205/2862, 206/2879, 209/2926, 210/2933, 210/2946,
211/2951, 234/3300, 235/3301, 242/3414, 255/3593, 256/3621,
257/3628, 266/3764, 139/2040
s.-diler 219/3075, 262/3712
s.-gil 238/3358, 264/3736
s.-me 220/3090
s.-mek 141/2064, 157/2299
s.-meñ 168/2476
s.-miş 189/2626
s.-r 138/2024, 161/2371, 249/3517, 241/3398
s.-rsin 155/2270, 203/2834
s.-ye 210/2941
s.-yen 245/3461

- s.-yesin 139/2034
s.-yeyim 268/3791
s.-yiğ 219/3076
s.-yüp 138/2022, 205/2863, 258/3642
[= 55]
- söylen-** : Söylenmek, söylemek işi yapılmak, sözle anlatılmak.
s.-e 197/2739
- söyleş-** : Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.
s.-üp 131/1924
- söyli-** : Söylemek, sözle bildirmek, konuşmak, bildirmek, ifade etmek.
s.-m 156/2283
s.-yim 162/2384, 228/3200, 234/3293
s.-yor 234/3294, 255/3603
[= 6]
- söz** : Söz, kelam, kavi, lakırdı.
s. 138/2023, 139/2034, 163/2393, 168/2475, 181/2511, 220/3090,
228/3200, 241/3398, 254/3588, 257/3636, 263/3727
s. + de 234/3294
s. + den 141/2064
s. + e 131/1924, 155/2277, 182/2524, 194/2704, 209/2928, 223/3130,
232/3268, 232/3269, 233/3280
s. + i 131/1921, 131/1921, 132/1937, 142/2085, 150/2199, 154/2258,
217/3046, 225/3157, 234/3296, 235/3308, 240/3376
s. + ile 138/2025
s. + iñe 193/2692
s. + iñi 220/3092
s. + ine 244/3440
s. + ini 159/2339, 197/2740, 210/2940, 229/3218
s. + iyle 169/2489
s. + ler 139/2040, 168/2476, 222/3110, 255/3593
s. + leri 134/1970, 151/2212, 161/2371, 228/3200
s. + lerin 249/3517
s. + ü 181/2517
s. + üm 155/2273
[= 53]
- sipehri** : > sipihr Far. Sema, gökyüzü.
s. + de 251/3547

- sūd** : < Ar. Sevdalar.
s. 181/2507
- sūdan** : ?
s. 199/2782
- su^ḥāl** : < Ar. Sorma, sorulma, soruşturma, soru.
s. 161/2362, 169/2487, 233/3282, 266/3770
s. + iğden 141/2063
[=5]
- sulṭān** : < Ar. Padişah, hükümdar.
s. 166/2435, 225/3166
s. + ısın 211/2952
[=3]
- sü** : Asker, ordu.
s. 260/3677
- sūḥān** : < Far. Söz, lakırdı.
s. + dan 193/2692, 244/3440
[=2]
- sükker** : < Ar. Şeker.
s. + ı 217/3046
- süleymān** : Özel isim.
s. 208/2914, 214/2993, 214/2995, 214/2997, 251/3537, 251/3544,
251/3551
s. + ıla 167/2460
[=8]
- süḡü** : Süngü, kargı, mızrak.
s. 133/1957, 139/2037, 146/2148, 200/2791, 209/2918, 215/3018,
260/3679
s. + sin 133/1957, 146/2149
s. + sine 146/2149
s. + sini 134/1958, 139/2037
[=12]
- sünnet** : < Ar. 1. İyi ahlak, iyi tabiat. 2. Hz. Muhammed'in müslümanlarca
uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.
s. + i 162/2380, 233/3274, 245/3451
[=3]
- sünnī** : < Ar. Sünnet ehlinden olan kimse.
s. 140/2062, 227/3189

s. + ler 133/1951, 135/1974, 147/2154, 147/2158, 151/2218, 191/2660, 191/2664, 191/2666, 198/2765, 201/2800, 215/3017, 216/3024, 223/3137, 224/3142, 230/3242, 260/3668, 260/3674

s. + lerde 149/2193

s. + lerden 146/2145, 198/2753

s. + lere 149/2195

s. + leri 154/2263

s. + yi 165/2428

[= 25]

sür- : Sürmek, kovalamak, uzaklaştırmak; yürümek, ilerlemek.

s. 263/3716

s.-di 139/2043, 144/2119, 145/2129, 164/2412, 168/2463, 204/2846, 205/2869, 241/3405, 242/3409, 252/3562, 253/3570, 263/3717

s.-diler 162/2377, 185/2577, 265/3744, 245/3449

s.-esin 144/2116

s.-üp 147/2164, 245/3456

[= 20]

süri- : Çekerek, iterek götürmek.

s.-diler 266/3760

sürür : Özel isim.

s. 251/3543

süvār : < Far. Ata binmiş, binici.

s. 160/2355, 164/2414, 206/2887, 220/3085, 238/3350, 241/3403

[= 6]

süz- : Süzmek, dikkatle gözden geçirmek, bakışlarıyla incelemek.

s.-diler 200/2794

Ş

şā'irlik : < Ar. + T. Şair olma durumu, şairiyet.

ş. + den 150/2196

şād : < Far. Sevinçli.

ş. 153/2239, 169/2486, 169/2492, 192/2678, 193/2683, 197/2746, 202/2821, 206/2886, 208/2915, 210/2944, 218/3059, 221/3097, 221/3099, 235/3308, 239/3364, 242/3420, 261/3690, 262/3705, 266/3758, 266/3766, 268/3788

ş. + ı 239/3372, 267/3784

[= 23]

şāh : < Far. Padişah, hükümdar.

§. 133/1957, 134/1961, 136/1997, 136/1998, 137/2004, 137/2005, 137/2014, 137/2015, 137/2016, 138/2018, 139/2035, 139/2045, 140/2048, 140/2055, 142/2079, 142/2084, 143/2102, 149/2187, 149/2189, 151/2212, 153/2247, 159/2334, 161/2362, 161/2365, 162/2377, 164/2408, 164/2409, 164/2411, 165/2420, 165/2423, 167/2453, 167/2462, 168/2473, 169/2488, 186/2582, 186/2590, 194/2703, 195/2712, 195/2714, 195/2714, 196/2725, 196/2728, 197/2744, 207/2891, 207/2897, 207/2901, 208/2908, 208/2910, 208/2917, 209/2918, 209/2928, 210/2944, 210/2947, 211/2962, 216/3023, 221/3104, 221/3105, 227/3192, 229/3225, 229/3226, 229/3227, 230/3243, 233/3279, 236/3326, 237/3336, 237/3339, 237/3345, 239/3361, 242/3416, 248/3496, 249/3509, 261/3684, 262/3702, 262/3705, 262/3705, 262/3710, 267/3775

§. + ı 136/1993, 142/2087, 142/2092, 143/2093, 160/2355, 162/2386, 165/2421, 188/2615, 189/2623, 190/2644, 193/2691, 195/2709, 196/2736, 201/2802, 206/2884, 207/2888, 208/2906, 209/2925, 210/2937, 215/3016, 222/3118, 236/3325, 247/3487, 248/3497, 249/3514, 249/3520, 250/3534, 252/3559, 257/3637

§. + a 133/1947, 133/1957, 134/1960, 134/1962, 134/1965, 134/1971, 136/1996, 136/2000, 137/2004, 137/2007, 139/2037, 139/2040, 143/2101, 150/2210, 151/2214, 161/2361, 168/2466, 168/2476, 184/2558, 196/2727, 196/2734, 207/2891, 207/2893, 207/2897, 207/2898, 208/2917, 209/2927, 215/3022, 221/3103, 242/3414, 251/3544, 254/3579, 260/3682

§. + da 169/2478, 231/3252, 233/3271, 239/3365

§. + ı 165/2429, 168/2473, 216/3030, 228/3208, 237/3345, 248/3495, 249/3515, 251/3537, 251/3551, 256/3615

§. + için 246/3462

§. + ıda 250/3525

§. + ıdır 236/3318

§. + ıla 165/2422

§. + ım 211/2952

§. + ımız 193/2691

§. + ın 135/1987, 136/1988, 142/2078, 152/2229, 163/2394, 168/2472, 169/2487, 237/3332, 250/3533, 257/3629, 262/3701

§. + ına 184/2552, 184/2562, 185/2569, 185/2574, 185/2578

§. + ıyla 207/2895

- ş. + lar 244/3433
ş. + ları 188/2618, 196/2730
[= 179]
- şāh-bāz** : <Far. 1. Bir cins iri ve beyaz doğan. 2. Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse.
ş. 150/2206
- şāhid** : <Ar. Şahit, tanık.
ş. + in 132/1939
- şām** : <Far. Akşam.
ş. 142/2091
- şām** : Suriye'nin başşehri.
ş. 204/2850, 206/2883
ş. + a 131/1925, 154/2261, 160/2349, 166/2436, 169/2489, 188/2620, 228/3208, 230/3240, 233/3285, 236/3320, 242/3419, 244/3442, 244/3443, 247/3487, 258/3639
ş. + da 189/2623, 195/2721, 204/2854
ş. + dadır 142/2081
ş. + dan 183/2536, 184/2555, 185/2564
[= 24]
- şāmī** : Şamlı.
ş. 132/1935, 182/2524, 185/2566
ş. + leriñ 185/2567
ş. + yi 185/2566
[= 5]
- şān** : <Ar. Şan, şöret, ün.
ş. + ında 166/2443
- şakı-** : Şakımak, şakırtı, yansıma ses, kılıç gibi savaş aletlerinden çıkan ses.
ş.-dı 198/2767, 228/3201
[= 2]
- şakī** : <Ar. 1. Bahtsız, fena hareketli, haylaz, habis. 2. Haydut, yol kesen.
ş. 138/2032, 157/2302, 166/2441, 196/2731, 197/2742, 213/2988, 216/3028, 258/3651
[= 8]
- şart** : <Ar. Şart, koşul.
ş. + la 211/2956
- şaş-** : Şaşmak, ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırarak, hayret etmek.

- ş.-dı 139/2047
- şeb** : < Far. Akşam.
ş. 159/2329, 180/2494, 216/3027
[= 3]
- şeb-hün** : < Far. Gece baskını.
ş. 236/3326
- şebek** : 1. Afrika'da yaşayan, bazı türlerinin kuyrukları uzun, bazı türlerinin kısa, tüyleri parlak kıvılcık, kül rengi veya esmer siyah renkte olan maymunlara verilen ortak isim. 2. Çok çirkin kimse. 3. Maskara.
ş. 213/2983
- şecā'at** : < Ar. Yiğitlik, yüreklilik.
ş. 151/2216, 216/3029
ş. + i 148/2174
[= 3]
- şeddād** : < Ar. Yezid'in oğullarından birisi.
ş. + ı 167/2460
- şefā'at** : < Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.
ş. + ine 187/2602
- şefī'** : < Ar. Şefa'at eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.
ş. 167/2449
- şehā** : < Far. Ey şah! Ey padişah!
ş. 259/3657, 269/3811
[= 2]
- şehādet** : < Ar. 1. Şahitlik, şahitlik etme, tanıklık. 2. Şehitlik, şehit olma.
ş. 254/3581
- şehd** : < Ar. Bal.
ş. + i 253/3569
- şehīd** : < Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen.
ş. 138/2025, 138/2030, 138/2031, 142/2092, 143/2093, 189/2632, 191/2665, 191/2666, 202/2813, 202/2824, 204/2850, 252/3552, 254/3580, 255/3604, 257/3637, 263/3724
ş. + i 256/3611
ş. + ler 250/3534
[= 18]
- şehīdlik** : < Ar. + T. 1. Şehit olma durumu. 2. Şehitlerin gömüldüğü mezarlık.
ş. + de 252/3553

- şehir** : < Far. Şehir, büyük belde, büyük kent, il.
 ş. 157/2306, 189/2634, 190/2638, 244/3445
 ş. + i 156/2297, 157/2302, 157/2305, 157/2306, 157/2309, 157/2312, 158/2314, 169/2490, 193/2688, 194/2695, 217/3037, 254/3590, 255/3597, 255/3598, 255/3601, 255/3602, 256/3608, 256/3613, 256/3622, 257/3623, 257/3627, 257/3629, 258/3639, 260/3678
 ş. + e 150/2208, 151/2215, 151/2216, 152/2227, 161/2367, 161/2368, 167/2451, 169/2486, 182/2523, 183/2543, 203/2838, 244/3446, 256/3615, 261/3686, 264/3730
 ş. + i 152/2228, 190/2642
 ş. + imizi 151/2218
 ş. + iñ 153/2248, 154/2253, 169/2485, 203/2841, 246/3471, 264/3732
 ş. + ine 153/2250, 217/3044
 ş. + ini 154/2255, 160/2345
 ş. + de 205/2864
 ş. + den 205/2858
 [= 58]
- şehvet** : < Ar. 1. Aşırı istek. 2. Nefis.
 ş. 181/2506, 232/3265
 [= 2]
- şek(i)l** : < Ar. Şekil, biçim, kılık.
 ş. 210/2942
 ş. + ine 212/2972, 235/3309
 [= 3]
- şem'ün** : Özel isim.
 ş. + a 168/2477, 169/2479, 169/2485, 192/2680, 194/2708
 ş. + da 169/2484, 193/2684, 195/2709
 [= 8]
- şems** : < Ar. Güneş.
 ş. + ine 253/3577
- şemsi** : < Ar. Güneşle ilgili.
 ş. + dür 253/3573
- şemşir** : < Far. Kılıç.
 ş. 200/2791
 ş. + ini 217/3039
 [= 2]
- şer** : > şerr Ar. Kötülük, fenalık.

- ş. + lerinden 210/2942
- şerīf** : < Ar. Şeriat, İslam şeriatı.
ş. + inde 188/2608
- şerbet** : < Ar. Şerbet, içilecek tatlı şey.
ş. + i 261/3688
- şerer** : < Ar. Kıvılcımlar.
ş. + i 202/2814
- şerīat** : < Ar. 1. Doğru yol. 2. Allah'ın emri. 3. Ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.
ş. 253/3575
- şerīh** : Özel isim.
ş. 205/2872
ş. + e 205/2871, 206/2876
[= 3]
- şerm-sārī** : < Far. Mahcupluk, utangaçlık.
ş. 143/2095
- şevk** : < Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.
ş. + i 248/3501
ş. + ile 234/3296
ş. + ine 212/2975
[= 3]
- şeyh** : < Ar. 1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.
ş. 252/3566
- şeytān** : < Ar. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan asi varlık, iblis.
ş. 153/2244, 157/2311, 194/2697
ş. + a 229/3216
[= 4]
- şīa** : < Ar. Tarafılilar, yardımcıları.
ş. + yı 186/2587, 186/2593
[= 2]
- şīr** : < Far. Arslan.
ş. 135/1984, 148/2180, 205/2867, 207/2901, 246/3469, 250/3533, 252/3561
[= 7]

- şīrzāde** : Özel isim.
ş. 185/2575, 188/2617, 201/2802, 201/2806, 201/2812, 202/2814,
202/2820, 230/3230, 230/3235, 249/3515, 250/3523
ş. + niḡ 206/2885
ş. + ye 250/3522
ş. + yim 249/3516
ş. + dir 249/3520
[= 15]
- şīşe** : < Far. Şişe, sırça.
ş. 242/3406, 242/3407
ş. + ye 213/2984
[= 3]
- şīfa** : < Ar. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.
ş. 144/2114
ş. + sın 261/3689
[= 2]
- şīkāk** : < Ar. Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma.
ş. 211/2961, 245/3447
[= 2]
- şīkāyet** : < Ar. Sızlanma, yanıkma, yakınma.
ş. 132/1939, ḡays.ıḡ
[= 2]
- şīmāl** : < Ar. 1. Sol, sol taraf. 2. Kuzey.
ş. + e 232/3264
- şīmdi** : Şimdi, içinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.
ş. 133/1946, 137/2010, 222/3124, 224/3149
ş. + cek 159/2338, 213/2988
[= 6]
- şīm(i)r** : < Ar. Kербela hadisesinde Hz. Hüseyin'in başını kesen mel'un ve Yezid'in üç komutanından birisi.
ş. 133/1944, 143/2103, 155/2271, 161/2363, 167/2452, 196/2733,
202/2824, 234/3299, 265/3747, 265/3753, 265/3754, 132/1939,
135/1983, 137/2008, 137/2010, 137/2011, 148/2167, 150/2197,
151/2217, 151/2221, 151/2224, 151/2224, 154/2260, 154/2261,
154/2264, 157/2301, 162/2379, 167/2458, 203/2832, 203/2834,
254/3589, 264/3737, 265/3744
ş. + e 132/1934, 133/1946, 266/3761, 143/2099, 143/2100, 149/2191,

156/2292, 167/2453, 254/3592, 264/3736, 155/2274

ş. + i 266/3760, 140/2059, 181/2518, 182/2525, 183/2544, 192/2681,
265/3749, 149/2183, 149/2187, 186/2586

ş. + ile 131/1923, 132/1938, 169/2490

ş. + iņ 265/3750, 266/3759

[= 59]

şimşek : Buluttan buluta veya buluttan yere elektrik boşalması sırasında meydana gelen ışık olayı, gökyüzünde kırık bir çizgi şeklinde görülen ve çok ani gelip geçen parıltı.

ş. 198/2767

şişir- : Şişirmek, şişmesine sebep olmak.

ş.-di 144/2109

şol : Şu, o.

ş. 190/2651, 245/3459, 254/3589

[= 3]

şöyle : Şuna benzer, şunun gibi; şu şekilde, şu yolda.

ş. 147/2160, 158/2323, 183/2535, 186/2585, 202/2823, 240/3386,
255/3602, 267/3779, 269/3803

[= 9]

şöylekim : Şöyle ki, bir fikri, bir iddiayı açıklamak amacıyla söylenecek sözlerin başına getirilir, şimdi açıklayacağımız gibi.

ş. 212/2966

şübhe : < Ar. Şüphe, kuşku.

ş. + de 211/2962

şübhesiz : < Ar. + T. Şüphesiz, kuşkusuz, şüphe götürmeyecek derecede kesin olan.

ş. 138/2023

şühedā : < Ar. Şehitler.

ş. 187/2605

ş. + nıņ 236/3329

[= 2]

şühūr : < Ar. Aylar.

ş. 251/3543

şük(ü)r : < Ar. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.

ş. 140/2055, 152/2230, 225/3161, 253/3572

ş. + i 167/2456

ş. + in 255/3606, 233/3276

[= 7]
şürü^c : < Ar. Başlama.
ş. 245/3451, 232/3269

şüyüt : ?
ş. 193/2693

T

tā^cat : < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.
t. + e 258/3638

tāhir : Özel isim.
t. 147/2164, 148/2166, 148/2169, 148/2170, 148/2172, 148/2173,
221/3102, 227/3191, 230/3237
t. + e 148/2174, 148/2176
t. + i 148/2179
t. + le 248/3504

[= 13]
tāk ol- : Takatı kesilmek, tükenmek.
t. 157/2307

tākat : < Ar. Güç, kuvvet.
t. + figen 255/3598
t. + ı 150/2200, 157/2307, 158/2318, 216/3033, 197/2748, 148/2177

[= 7]
tār : Dar.
t. 137/2012
t. + dır 168/2477

[= 2]
tārık : Özel isim.
t. 134/1962, 134/1964

[= 2]
tāva : ?
t. 140/2061

tab^c : < Ar. Tabiat, huy, yaratılış.
t. 195/2715
t. + i 213/2983

[= 2]
tabel : > tabl Ar. Davul.
t. + in 215/3020

tabl : < Ar. Davul.

- t. +ı 135/1985, 140/2054, 224/3143, 227/3197, 252/3563
[= 5]
- tağ** : Dağ.
t. 140/2055, 146/2137, 146/2142, 163/2399, 184/2551, 189/2635,
190/2651, 237/3340, 248/3503, 251/3549
t. +ı 190/2641
[= 11]
- tağıd(t)-** : Dağıtmak.
t.-up 190/2650
t.-dı 136/2001, 150/2203, 238/3352, 267/3773
[= 5]
- tağıl-** : Dağılmak.
t.-alar 217/3043
t.-dılar 233/3278
[= 2]
- tağla-** : Dağlamak, büyük üzüntü vermek, acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak.
t.-dı 241/3400
t.-dılar 191/2666, 230/3241
[= 3]
- tağ-** : Takmak.
t.-an 259/3663
t.-asın 197/2738
t.-dı 183/2544, 212/2971
t.-dılar 266/3763
[= 5]
- tağ-** : Dalmak, bir şeyin dibine doğru gitmek, içine doğru sokulmak,
gömülmek.
t.-dı 192/2676, 207/2901, 241/3392, 251/3550, 252/3561
t.-dılar 140/2051, 198/2766
[= 7]
- tağleb** : < Ar. 1. İsteme, istenme, dileme. 2. İstek.
t. 133/1955, 134/1959, 134/1961, 146/2146, 147/2165, 165/2419,
197/2752, 198/2758, 207/2889, 215/3009, 223/3132, 243/3426
[= 12]
- tağlib** : < tağlib Ar. İsteyen, istekli.
t. 190/2645
- tağmu** : Cehennem.

- tañ** : t. 165/2420
: Şafak vakti.
t. + a 135/1973, 219/3071, 235/3301, 260/3673, 267/3773, 158/2327,
169/2484
[= 7]
- tarab** : < Ar. Sevinmekten gelen coşkunluk, sevinç ve şenlik.
t. 146/2146, 223/3132
[= 2]
- taraf** : < Ar. 1. Yan, yön. 2. Bölge, yer, memleket, ülke. 3. Taraftarlık, sahip
çıkma, koruma.
t. 146/2143, 196/2730, 196/2730, 226/3171, 249/3509, 258/3647
t. + a 189/2627, 236/3316, 237/3338, 256/3614
t. + dan 150/2208, 198/2765, 221/3107, 237/3343, 239/3370
t. + ında 162/2377, 188/2612
[= 17]
- tarduş-** : Tartışmak.
t.-dılar 240/3386
- tarik** : < Ar. 1. Yol. 2. Usul.
t. + i 181/2515
t. + iyle 209/2930
t. + le 138/2018
[= 3]
- taş** : < Ar. Tas, su kabı.
t. 142/2085, 220/3087, 267/3777
t. + a 199/2768, 267/3777, 267/3780
t. + ı 142/2086, 267/3779
[= 8]
- taş** : Taş.
t. 141/2076, 161/2366, 219/3071, 237/3340, 241/3394
t. + a 191/2654, 240/3378
t. + dan 240/3378
t. + ı 191/2658
t. + ına 141/2075, 240/3385
t. + ını 150/2203, 158/2325
t. + ıyla 241/3391
t. + la 181/2510
t. + lar 240/3390, 259/3655, 266/3761

- [= 18]
- taşra** : Dışarı.
t. 161/2360, 203/2836, 205/2858, 213/2988, 234/3289, 248/3493,
256/3618, 256/3622, 265/3749
t. + da 236/3321
t. + dadır 204/2852
t. + sına 261/3697
t. + ya 204/2851
- [= 13]
- tayyib** : < Ar. İyi, güzel, hoş.
t. 194/2704
- tırāz** : < Ar. 1. İpek ve sırma ile işleme. 2. Elbiselere nakışla yapılan süs. 3.
Süs. 4.Üslup, tutulan yol.
t. 235/3303
- tışarı** : Dışarı.
t. + da 265/3751
- tışaru** : bkz. tışarı.
t. + ya 246/3471
- toğ-** : Doğmak.
t.-dı 136/1990
t.-alı 221/3105
t.-muş 204/2856
- [= 3]
- toğan** : Doğan, kartalgiller familyasından, küçük kuşlarla, böceklerle beslenen
ve dünyanın her yerinde birçok türü bulunan yırtıcı kuş sınıfı.
t. 238/3355
- toğra-** : Doğramak.
t.-dı 259/3656
- toğrı** : Doğru.
t. 138/2027, 151/2219, 163/2397, 167/2461, 186/2582, 193/2691,
194/2700, 244/3446
- [= 8]
- toğrul-** : Doğrulamak.
t.-a 193/2691
- toğuz** : Dokuz (Sayı).
t. 188/2621, 196/2732
- [= 2]

- toĸan-** : Dokanmak.
t.-dı 147/2151, 207/2894
[= 2]
- toĸun-** : Dokunmak.
t.-dı 200/2787
t.-duĸda 139/2041
t.-up 191/2654
[= 3]
- tol-** : Dolmak, toplanmak, kaplamak.
t.-a 154/2254
t.-ar 153/2248
t.-dı 164/2403, 188/2613, 208/2905, 245/3450, 251/3547, 251/3539
t.-dıĸların 182/2525
t.-dılar 223/3131, 257/3626
t.-muş 160/2354
[= 12]
- toĸaşıdır-** : Dolaşmak, gezmek.
t.-ır 161/2371
- toĸdır-** : Doldurmak.
t.-dı 244/3445
t.-dılar 149/2185
[= 2]
- toĸı** : Dolu.
t. + ydı 213/2989
- toĸu** : Dolu.
t. 194/2707, 228/3203, 230/3239
[= 3]
- toĸ** : Don, elbise.
t. + ıĸız 245/3447
- toĸtoĸu** : Dopdolu, çok dolu, tamamen dolu.
t. 256/3620
- toĸyla-** : Ziyafet vermek, yedirip içirmek.
t.-dı 206/2877, 230/3243
[= 2]
- tūl** : < Ar. Uzunluk, boy.
t. 235/3303
- tūs** : Özel isim.

	t. + ı 260/3668
tüş	: Özel isim. t. 165/2419
tūfī	: <Far. Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş. t. + ler 255/3603
tur-	: 1. Durmak, beklemek, kalmak. 2. Ayağa kalkmak. 3. Durmak, yerleşmek. 4. Karşı durmak, karşı koymak. 5. Meşgul olmak, başlamak. t. 151/2214, 161/2358, 219/3077, 239/3370 t.-alım 168/2477, 193/2689 t.-am 226/3182 t.-an 249/3519 t.-asın 144/2116 t.-dı 146/2146, 160/2354, 220/3094 t.-dılar 146/2143, 162/2377, 189/2634, 192/2669, 196/2724, 200/2796, 202/2818, 224/3142, 230/3235, 248/3499, 249/3513, 251/3540, 258/3648, 267/3778, 250/3532 t.-ma 160/2349, 158/2322, 217/3039 t.-madı 137/2007, 261/3692 t.-maya 217/3042 t.-mayalım 151/2219 t.-mayın 189/2627 t.-mayup 240/3377, 258/3645 t.-sa 241/3402 t.-sun 262/3698 t.-uñ 137/2011, 227/3187, 234/3291 t.-up 245/3456 t.-ur 140/2056, 141/2066, 141/2073, 160/2353, 205/2859, 234/3289, 245/3459, 255/3607, 261/3694 t.-urdu 160/2347, 209/2925 [= 54]
turāk	: ? t. + ı 167/2460
țuran	: Duran. t. 244/3444
țurigel-	: Ayağa kalkmak. t.-di 141/2072, 200/2789 [= 2]

- uruş-** : Duruşmak, karşı karşıya gelmek, mücadele etmek, çarpışmak.
t.-dılar 199/2770
t.-dum 263/3713
[= 2]
- uţuş-** : Tutuşmak, alev almak.
t.-dı 242/3406
- ut-** : Tutmak.
t. 212/2964, 235/3302, 236/3328
t.-a 241/3405
t.-alım 255/3599
t.-an 166/2433, 238/3354
t.-anıĝ 259/3664
t.-dı 139/2041, 157/2308, 163/2395, 167/2455, 200/2783, 207/2894,
208/2912, 240/3385, 242/3409, 250/3530
t.-dılar 152/2228, 194/2705, 201/2800, 221/3107, 230/3242
t.-dugını 169/2490
t.-maya 262/3706
t.-mayuz 229/3219
t.-maz 140/2057
t.-muş 218/3061
t.-uĝ 144/2112, 192/2672, 202/2815, 214/3005, 266/3768
t.-up 259/3661
t.-ar 245/3459
t.-muşıdı 233/3271
[= 36]
- utsak** : Savaşta ele geçirilen düşman, esir.
t. + lar 209/2919
t. + ları 209/2926, 209/2927
[= 3]
- utul-** : Tutulmak.
t.-dı 266/3772
- uy-** : Duymak, işitmek, anlamak.
t. 239/3368
t.-dı 205/2867, 205/2872, 221/3096
t.-dılar 133/1949, 257/3624
t.-duĝ 255/3594
t.-duĝda 202/2814

- t.-mağ 231/3255
t.-muşıdı 206/2885
t.-up 236/3319, 243/3429
[= 12]
- tuyūr** : < Ar. Kuşlar.
t. 247/3478
- tā** : < Far. Kadar, dek, değin, beri.
t. 132/1932, 145/2134, 146/2136, 146/2139, 152/2237, 152/2237,
154/2267, 160/2351, 161/2368, 167/2449, 193/2692, 197/2738,
208/2907, 213/2988, 216/3027, 216/3029, 217/3042, 226/3178,
235/3313, 252/3560, 261/3689
[= 21]
- tāb** : < Far. Güç, kuvvet, takat.
t. 215/3019
t. +ı 250/3536, 255/3598
[= 3]
- tābān** : < Far. Işık, parlak.
t. +ı 135/1980, 135/1987
[= 2]
- tābi^c** : < Ar. 1. Birinin arkası sıra giden, ona uyan. 2. Boyun eğen, bağlı kalan; birinin emri altında kalan.
t. 183/2541, 253/3578
t. + i 143/2093
[= 3]
- tābi^ī** : < Ar. Hz. Muhammed'i görmüş olan sahabeyi gören mümin ve müslüman kimse.
t. 222/3111
[= 4]
- tāc** : < Ar. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
t. 152/2238, 243/3431, 267/3780
t. +ı 153/2252
t. +ını 131/1917
[= 5]
- tār** : < Far. 1. Karanlık. 2. Saç teli.
t. +ı 244/3434
- tār-mār** : < Far. Karmakarışık; dağınık; perişan.
t. 136/2001, 147/2151, 148/2170, 150/2204, 153/2252, 157/2305,

166/2438, 209/2921, 215/3011, 219/3066, 221/3101, 238/3356,
240/3381, 242/3408, 246/3470, 260/3682, 265/3743

[= 17]

tāre : < Ar. Defa, kere.

t. 241/3400

tāziyāne : < Far. Kırbaç, kamçı.

t. 207/2897

ta^cacciüb : < Ar. Şaşakalma, şaşma, hayret etme.

t. 219/3069

ta^bbir : < Ar. İfade, anlatma.

t. 162/2374, 195/2713

[= 2]

ta^llīm : < Ar. 1. Öğrenme, öğretme. 2. Okutma, ders verme.

t. 181/2504

ta^rrīf : < Ar. Etrafıyla anlatma, anlatılma; etrafıyla bildirme, bildirilme.

t. 201/2810, 219/3076, 256/3610

[= 3]

ta^hkkīk : < Ar. Doğru olup olmadığını araştırma.

t. 223/3129

ta^hşīl : < Ar. Hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme.

t. + i 257/3632

ta^hşīn : < Ar. Güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama.

t. 201/2800

ta^hbīr : < Ar. Haber verme.

t. + e 232/3269

ta^hffīf : < Ar. 1. Hafifletilme. 2. Yükünü azaltma.

t. 188/2608

ta^ht : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.

t. 168/2465

t. + ı 136/1988

t. + a 154/2253, 183/2545, 266/3758

t. + ı 243/3431

t. + in 153/2252, 168/2465

t. + ina 193/2684, 217/3049, 257/3629, 261/3693

t. + indadır 180/2493

t. + inı 152/2238, 209/2921

[= 15]

- tahmetin** : Özel isim.
t. 158/2321
- taḳ-** : Takmak.
t.-dılar 266/3760
- taḳī** : < Ar. Günahtan, haramdan kaçınan, dinine bağlı [kimse].
t. 216/3030
- taḳrīr** : < Ar. Anlatma, anlatış.
t. 161/2361, 195/2713, 205/2862, 224/3154, 225/3163, 169/2491
t. + e 232/3269
[= 7]
- tam** : Tamam, bütün.
t. 231/3250
- tamām** : < Ar. Tamam, tam, eksiksiz, tam olma.
t. 168/2464, 180/2495, 182/2533, 183/2548, 193/2685, 197/2747,
213/2992, 214/3002, 215/3008, 240/3389, 252/3563, 253/3568,
254/3588, 264/3735, 266/3758
[= 15]
- tamāmen** : < Ar. Tam olarak, bütünüyle.
t. 162/2378, 224/3148, 233/3276, 244/3436, 253/3570
[= 5]
- tamāmet** : Tamam olma, tam olma, tamlık.
t. 253/3574
- tanẓīm** : < Ar. 1. Düzeltme, düzenleme, düzen verme, yoluna koyma. 2. Nesir veya nazım olarak yazma.
t. 216/3028, 254/3587
t. + de 217/3047
[= 3]
- taṣvīr** : < Ar. 1. Resmini yapma. 2. Resim, figür. 3. Yazıyla anlatma.
t. + ini 181/2504
- teḥīr** : < Ar. Sonraya, geriye bırakma, geciktirme, geciktirilme.
t. + i 160/2350
- teʿālā** : < Ar. “Yüksek olsun!” manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.
t. 268/3800
- tebāh** : < Far. 1. Bozuk, çürük, berbat, harap, mahvolma. 2. Yıkılmış, yıkıntı; tükenme.
t. 208/2910

- tebdīl** : < Ar. Değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirme.
t. 145/2125
- teber** : < Far. Balta.
t. 131/1922
- tebşīr** : < Ar. Müjde verme, müjdeleme, müjdenme.
t. 225/3163
- tedārik** : < Ar. Hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme, edinme.
t. + lerini 185/2573
- tedbīr** : < Ar. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare.
t. 151/2213
t. + i 187/2604
t. + i 234/3287
t. + lerin 233/3282, 264/3736
[= 5]
- teferrić** : < Ar. 1. Açılma, ferahlama. 2. Gezinti.
t. 248/3495
- tek** : Tek, bir, yegane.
t. + i 231/3253
- tek** : Gibi.
t. 247/3478, 251/3549, 162/2385, 180/2500, 198/2766, 203/2840,
204/2855, 229/3229, 237/3342, 238/3350, 248/3498, 248/3503,
250/3527
[= 13]
- tekāmül** : < Ar. Kemal bulma, olgunlaşma.
t. 181/2509
- tekāsül** : < Ar. Üşenme, tembellik; ilgisizlik.
t. 187/2601
- tekbīr** : < Ar. İslam dininde Allah'ın büyüklüğünü belirtmek için söylenen
"Allahu ekber" sözü.
t. 135/1982, 140/2051
[= 2]
- teklīf** : < Ar. Bir hususta yapılması veya yapılmaması düşünülen şeyler
hakkında başkalarına görüş sunma, öneride bulunma.
t. 228/3200
- tekmīl** : < Ar. Bitirme, bitirilme, tamamlama, tamamlanma.
t. 159/2339, 197/2740, 269/3805
[= 3]

- tekrār** : <Ar. 1. Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma. 2. Yine, bir daha, yeniden.
t. 163/2388
- telāş** : <Ar. 1. Herhangi bir endişeden kederden ileri gelen heyecanlı ve sıkıntılı acele. 2. Endişe, kaygı, tasa, sıkıntı, kuruntu.
t. 158/2324
t. + ıñ 232/3258
[=2]
- telkīn** : <Ar. 1. Aşılama, kulağına koyma. 2. Yeniden Müslüman olan kimseye iman esaslarını anlatma.
t. 227/3199
- temāşā** : <Far. 1. Bakıp seyretme. 2. Gezme.
t. 141/2064, 212/2968, 248/3494
[=3]
- ten** : <Far. İnsan vücudunun dış yüzü.
t. 237/3337
t. + den 212/2977
t. + ler 227/3190
t. + leri 241/3402
t. + dedir 243/3421
[=5]
- teng** : <Far. 1. Dar, sıkıntılı [şey, yer]. 2. Küçük.
t. 136/1999, 149/2181, 182/2529, 224/3151, 227/3195, 230/3232
[=6]
- tenhā** : <Far. Yalnız, tek.
t. 205/2859
- tennūre** : > tennur Ar. Fırın, tandır.
t. 228/3203
- ter** : <Far. Islak, yağ, rutubetli.
t. + e 139/2043
t. + ıñ 152/2233
[=2]
- terk** : <Ar. 1. Bırakma, bırakılma, koyuverme, salıverme; vazgeçme, vazgeçilme.
t. 231/3253
t. + i 244/3433
[=2]

- tesellī** : < Ar. Avutma, avundurma.
t. + ler 132/1939
- teslīm** : < Ar. 1. Bir emaneti yerine verme. 2. Bir şeyi yeni sahibine verme.
t. 140/2048, 142/2088, 208/2912, 211/2951, 217/3043, 243/3429,
267/3776
[= 7]
- teslīmiyyet** : < Ar. Teslim olma, boyun eğme.
t. + iñ 217/3038
- teşekkī** : < Ar. Şüphelenme, şüpheye düşme.
t. 195/2712
- teşne** : < Far. 1. Susamış. 2. Çok istekli.
t. 187/2607
- teşvīş** : < Ar. Karıştırma, karmakarışık etme.
t. + e 163/2389
t. + i 260/3671
[= 2]
- tetemme** : ?
t. + i 253/3568
- tevekkül** : < Ar. İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.
t. 232/3263
- tevḥīd** : < Ar. 1. Allah'ın birliğine inanma. 2. "La ilahe illallah" sözünü
tekrarlama, zikretme.
t. 225/3161
- tezer** : ?
t. 141/2074
- tīğ** : < Far. Kılıç.
t. 131/1922, 139/2039, 146/2150, 147/2151, 147/2153, 226/3174,
237/3343, 260/3679, 264/3742, 237/3342
t. + i 134/1963, 135/1973, 139/2039, 252/3552, 261/3684
t. + ler 187/2605, 247/3479
[= 17]
- tīğ-veş** : Kılıç gibi.
t. 261/3691
- tīr** : < Far. Ok.
t. 134/1962, 198/2763, 241/3394
t. + i 207/2896, 214/3006, 229/3228, 250/3522
t. + i 230/3230

- t. + ini 134/1963, 217/3039
t. + iyle 200/2791
[= 11]
- tīz** : <Far. Tez, çabuk.
t. 141/2071, 141/2075, 141/2077, 145/2123, 147/2156, 149/2192,
150/2203, 151/2219, 161/2370, 164/2416, 184/2559, 185/2568,
190/2651, 200/2789, 223/3135, 235/3309, 236/3317, 245/3460,
251/3546, 252/3563, 255/3595
[= 21]
- tīzcek** : <Far. + T. Çabucak.
t. 144/2114
- tibr** : <Ar. Toz halinde altın, altın tozu.
t. + i 147/2160
- tibyān** : <Ar. Açık anlatma, bildirme.
t. + ı 181/2517
- tiryāk** : <Ar. 1.Zehirlenmeye ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun. 2.
Panzehir.
t. 261/3696
- toz** : Toz, çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.
t. 196/2729, 251/3537, 260/3675
t. + ın 223/3139
t. + ına 204/2846
t. + u 199/2768
[= 6]
- tövbe** : >tevbe Ar. İşlediği bir hatadan, suç veya günahdan pişmanlık duyup
bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.
t. 210/2935, 210/2943, 211/2948, 266/3765
[= 4]
- tūşe** : <Ar. Ölmeyecek kadar yenecek şey, azık.
t. 181/2508
- tuḥm** : <Far. Tohum.
t. + ı 155/2277
- turābī** : Özel İsim.
t. 166/2443, 201/2810, 201/2811, 211/2948, 218/3050, 218/3055,
219/3075, 219/3076, 222/3114, 222/3115, 222/3123, 247/3491
t. + ler 132/1931, 132/1940, 137/2008, 149/2191, 151/2223, 154/2262,
182/2528, 186/2587, 248/3492

t. + lere 195/2722, 201/2809, 249/3520

t. + leri 219/3072

t. + leriñ 182/2525

t. + lerle 222/3113

[= 27]

turābiyān : Turabiler.

t. 229/3224

tüked- : Tüketmek, bitirmek; yok etmek.

t.-emedi 150/2207

t.-üben 250/3536

[= 2]

türāb : < Ar. Toprak.

t. + a 167/2453

türk : Türk, ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlerde yayılarak büyük devletler kuran, Türkçenin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu millettten olan kimse.

t. + i 183/2542

t. + e 199/2776

[= 2]

türkistān : < T. + Far. Türklerin anayurdu olan ve Taşkent, Hive, Fergana, Semerkend, Buhara, Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge.

t. + a 185/2578

tüş : Uğrama, tutulma, müptela olma; rastlama, tesadüf etme.

t. + ü 132/1928

tütün : Duman.

t. 229/3223

U

u : < Far. Ve.

u. 131/1922, 133/1947, 133/1950, 135/1984, 136/1991, 140/2049, 146/2137, 147/2160, 151/2222, 152/2231, 152/2235, 152/2236, 152/2238, 153/2240, 154/2253, 154/2254, 154/2254, 154/2259, 156/2286, 160/2349, 163/2390, 168/2469, 168/2471, 180/2500, 182/2533, 183/2534, 183/2548, 184/2551, 187/2606, 187/2606, 187/2607, 187/2607, 187/2607, 188/2608, 189/2634, 189/2635, 189/2635, 190/2646, 191/2653, 192/2667, 194/2699, 195/2715, 195/2721, 197/2744, 199/2769, 209/2921, 209/2922, 209/2924, 209/2928, 215/3019, 216/3025, 217/3041, 217/3041, 218/3061,

218/3063, 224/3143, 229/3215, 230/3237, 231/3254, 232/3261,
232/3266, 233/3271, 234/3295, 235/3303, 236/3327, 237/3340,
238/3346, 238/3350, 243/3422, 243/3431, 245/3453, 247/3484,
249/3518, 250/3526, 250/3533, 251/3539, 251/3540, 251/3543,
251/3550, 252/3552, 253/3577, 257/3626, 260/3677, 266/3764,
266/3770, 267/3787, 268/3788

[= 87]

uç : Uç, son, nihayet, netice.
u. + a 220/3091, 237/3344, 240/3389
u. + dan 220/3091, 237/3344
u. + ı 198/2763
u. + uyla 202/2818

[= 7]

uç- : Uçmak.
u.-an 198/2767
u.-ardı 247/3478

[= 2]

ufağ : Ufak, boyutları gerekenden veya olağandan küçük; yaşça küçük.
u. + ı 196/2732, 207/2900

[= 2]

uğra- : Uğramak, tesadüf etmek, rastlamak, rast gelmek; üstüne varmak, saldırmak; gitmek, varmak, ziyaret etmek.
u.-dı 148/2176, 208/2908, 208/2910, 208/2911, 208/2914, 208/2916,
227/3191, 252/3559, 259/3656
u.-dılar 148/2174
u.-dım 236/3324
u.-mayaydım 249/3507

[= 12]

uğraş- : Savaşmak, mücadele etmek.
u.-dı 207/2895
u.-dılar 147/2161, 148/2168, 198/2754, 246/3476

[= 5]

uğru : > uğur Yol, yöntem,ön.
u. + na 151/2222

uğurdan : Bir uğurdan, bir yönden, bir anda.
u. 135/1974, 135/1982, 148/2171, 198/2764, 215/3014, 215/3017,
223/3136, 227/3188, 240/3388, 258/3652, 259/3661, 260/3676,

- 264/3730, 249/3521
[= 14]
- uḫrā** : < Ar. Öteki dünya, ahiret.
u. + da 204/2854
- ulu** : Çok üstün niteliklere sahip, çok büyük, yüce.
u. 159/2341, 181/2516, 194/2707, 219/3070, 230/3239, 241/3392,
246/3468, 250/3528, 256/3620, 258/3640, 259/3653, 259/3655
[= 12]
- ulū** : < Ar. Sahipler.
u. + ları 206/2873, 221/3098
[= 2]
- umūr** : < Ar. İşler, hususlar, maddeler, şeyler.
u. + da 264/3736
u. + ını 232/3263
[= 2]
- unud(t)-** : Unutmak.
u.-up 232/3258
u.-maz 244/3438
[= 2]
- ur-** : Vurmak, çarpmak, dövmek; saldırmak, hücum etmek.
u. 237/3338
u.-a 137/2004, 200/2788, 259/3662
u.-alım 140/2057
u.-am 228/3210
u.-ayım 222/3117
u.-dı 134/1966, 134/1967, 134/1972, 136/1997, 136/2000, 139/2037,
140/2050, 141/2075, 142/2087, 143/2104, 147/2156, 147/2158,
148/2180, 149/2181, 151/2214, 157/2305, 158/2318, 158/2325,
165/2419, 165/2423, 165/2431, 167/2453, 189/2624, 190/2646,
190/2647, 190/2648, 191/2658, 195/2711, 198/2755, 198/2756,
198/2759, 198/2761, 198/2763, 199/2777, 199/2782, 200/2789,
207/2892, 207/2898, 215/3010, 215/3010, 215/3016, 221/3103,
221/3106, 223/3135, 226/3177, 226/3177, 226/3178, 226/3180,
226/3181, 229/3227, 237/3340, 252/3557, 258/3651, 259/3666,
260/3681, 267/3773
u.-dığın 252/3561
u.-dılar 157/2307, 198/2765, 200/2796, 202/2818, 223/3136, 223/3139,

- 250/3522, 250/3526, 251/3546, 258/3648, 262/3703, 260/3669
u.-ıñ 201/2809
u.-sam 237/3337
u.-uñ 229/3226, 245/3460, 246/3467
u.-up 136/1994, 201/2803, 207/2889, 211/2961, 249/3516
[= 86]
- urıŝ-** : Vuruŝmak, birbirine vurmak, arpıŝmak; savaşmak, mcadele etmek.
u.-dılar 135/1975
- uruŝ** : Vuruş, darbe.
u. + da 259/3657
- uruŝ-** : Vuruŝmak, birbirine vurmak, çarpışmak; savaşmak, mücadele etmek.
u.-dılar 157/2306, 208/2903, 259/3654
[= 3]
- uŝl** : < Ar. Yol, yöntem, tertip, metod, nizam, kaide, düzen.
u. 195/2720, 206/2878, 207/2898, 219/3077, 242/3411, 246/3465
[= 6]
- uŝa** : > std Far. Muallim, ğretmen, usta, sanatkar.
u. + nıñ 203/2831
- uş** : İşte, şimdi, ancak, şimdi.
u. 147/2161, 151/2217, 164/2404, 164/2411, 168/2467, 199/2772,
205/2872, 207/2894, 210/2944, 223/3127, 227/3191, 239/3373,
245/3452, 249/3510, 264/3729, 265/3756, 268/3791
[= 17]
- utan-** : Utanmak, mahcup olmak.
u.-ıñ 155/2280
u.-madan 139/2034
[= 2]
- uy-** : Uymak, tabi olmak, bağlı kalmak.
u.-am 229/3216
u.-dı 212/2966
[= 2]
- uyan-** : Uyanmak, uyku durumundan çıkmak.
u. 244/3436
u.-dı 204/2856, 258/3638
u.-ı 160/2352, 161/2369, 256/3619, 258/3641
[= 7]
- uyku** : Uyku.

u. + dan 204/2856, 258/3638

u. + sundan 256/3619

u. + ya 219/3078

[=4]

uzak : Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.

u. 181/2508

uzat- : Uzatmak, uzamasına yol açmak.

u.-ma 131/1921, 154/2258, 181/2517, 217/3046

[=4]

Ü

ü : <Far. Ve.

ü. 132/1941, 154/2256, 159/2329, 187/2604, 201/2806, 209/2927,
222/3113, 232/3265, 232/3265, 237/3336, 243/3425

[=11]

üç : Üç (Sayı).

ü. 146/2140, 191/2662, 191/2662, 214/3002, 226/3177, 226/3178,
229/3227, 237/3344, 237/3344, 238/3346, 251/3543, 251/3544,
260/3675

ü. + i 226/3178

[=14]

üçüncü : Üçüncü, üç sayısının sıra sıfatı.

ü. 184/2562

ümîd : <Far. Umut, umma.

ü. 189/2632, 203/2832

ü. + im 232/3267

ü. + inî 213/2990

[=4]

ürk- : Ürkmek, bir şeye karşı korku ve ürperme hissi duymak, korkup çekinmek.

ü.-di 246/3466, 249/3511

[=2]

üst : Üst.

ü. + i 140/2055

ü. + ine 241/3392, 259/3665

ü. + üne 134/1968, 141/2074, 150/2198, 164/2413, 182/2528, 197/2749,
217/3039, 229/3226, 233/3283, 255/3597, 241/3395, 242/3409

[=15]

- üstād** : < Far. Muallim, öğretmen, usta, sanatkar.
 ü. 181/2505, 214/2995
 [= 2]
- üşür-** : 1. Üşmesine, yığılıp toplanmasına sebep olmak, üşüştürmek. 2. (Kılıç, bıçak, ok vb.) Atmak, saplamak.
 ü.-sek 259/3661
 ü. 204/2848, 217/3039
 [= 3]
- üveys** : Özel isim.
 ü. 192/2679, 192/2680, 194/2707, 194/2708, 195/2710, 195/2713, 200/2795, 200/2797, 201/2798, 201/2807
 ü. + i 201/2799
 [= 11]
- üzere** : Üzerine, üstüne, üstünde.
 ü. 268/3789
- üzeri** : Üzerine, üstüne, üstünde.
 ü. + ne 135/1981, 135/1983, 154/2265, 205/2864, 237/3345, 240/3384, 240/3388, 252/3562, 257/3631, 257/3625
 [= 10]
- üzre** : Üzerine, üstüne, üstünde.
 ü. 139/2047, 143/2102, 150/2204, 162/2380, 169/2492, 207/2899, 213/2980, 221/3102, 221/3106, 231/3249, 238/3354, 245/3456, 266/3767
 [= 13]
- üzül-** : Üzülmek, kesilmek, kopmak, ayrılmak.
 ü.-eler 215/3019
- V**
- vācīb** : < Ar. Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.
 v. 135/1979
- vādī** : < Ar. 1. İki dağ arasındaki uzun çukur, dere. 2. Bir nehrin aktığı yer, yatak.
 v. + yi 143/2098
- vāhīd** : < Ar. Tek, bir.
 v. 231/3252
- vākī'a** : < Ar. 1. Vuku bulmuş, olmuş bir iş, gerçek. 2. Rüya, düş.
 v. + da 160/2357
 v. + y1 162/2373

- [= 2]
- vākıf** : < Ar. Bir şeyi elde eden; bir işten haberli olan.
v. 236/3323
- vāleh** : < Far. Yemin.
v. 195/2717
- vāridāt** : < Ar. Kulun kastı ve dahli olmaksızın kalbe gelen manalar, feyizler, ilhamlar.
v. 155/2278
- vāşıl** : < Ar. Erişen, ulaşan.
v. 183/2540
- vay** : Eyvah, vay.
v. 156/2291, 157/2298, 162/2387, 166/2446, 181/2510, 199/2777, 203/2828, 228/3201
- [= 8]
- vaʿz** : < Ar. Dini öğüt.
v. 209/2928, 266/3764
- [= 2]
- vaḥdet** : < Ar. 1. Yalnızlık, teklik, birlik. 2. Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşma.
v. + den 231/3255
- vaḥyem** : Özel isim.
v. 262/3711
- vakkāş** : Özel isim.
v. 246/3474
- vakt** : < Ar. Vakıt, zaman.
v. 161/2372, 198/2754, 200/2785, 220/3088, 232/3270, 254/3589, 263/3721, 136/2000, 194/2706, 255/3594, 265/3754
v. + i 137/2012, 168/2472, 213/2978
v. + i 162/2376
v. + idir 193/2687, 193/2687
v. + ine 144/2116
- [= 18]
- var** : Var, kainatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey).
v. 131/1918, 133/1943, 133/1944, 135/1980, 135/1981, 136/1995, 136/1997, 137/2003, 137/2010, 148/2177, 150/2196, 156/2296, 157/2305, 158/2319, 158/2323, 159/2339, 160/2349, 160/2356, 161/2358, 166/2436, 182/2533, 183/2534, 184/2553, 184/2563, 191/2657, 192/2674, 192/2679, 194/2694, 194/2706, 196/2732,

202/2826, 203/2841, 204/2847, 205/2865, 213/2978, 217/3044,
217/3045, 218/3054, 219/3070, 219/3077, 220/3091, 221/3097,
225/3158, 225/3159, 229/3222, 232/3267, 233/3281, 234/3291,
238/3351, 239/3363, 239/3364, 243/3432, 251/3538, 251/3545,
254/3590, 255/3602, 256/3608, 261/3690, 264/3728, 265/3751

v. + ı 243/3432

v. + dan 243/3431, 180/2499

v. + dılar 183/2538

v. + dır 154/2266, 203/2832, 218/3053, 237/3336, 268/3792

v. + durur 229/3220

v. + ından 243/3432

v. + ısa 131/1914, 225/3165, 255/3605

v. + ıyla 243/3432

v. + sa 209/2920, 212/2973, 267/3785

[= 78]

var- : Varmak, ulaşmak, gitmek.

v.-a 138/2032, 234/3288, 259/3662, 264/3739

v.-alım 168/2477, 244/3446

v.-asın 256/3609

v.-asız 257/3635

v.-dı 159/2334, 183/2543, 206/2873, 266/3769

v.-dığı 219/3066

v.-dığın 169/2489

v.-dıkça 250/3535

v.-dıkda 196/2737

v.-dılar 185/2566, 265/3756

v.-ıñ 183/2537, 184/2556, 185/2565, 215/3014, 245/3460

v.-maz 195/2713

v.-sañ 138/2023

v.-uben 236/3322

v.-up 138/2020, 199/2776, 206/2880, 249/3520, 257/3635, 262/3712

v.-ak 189/2632

[= 33]

varıl- : Belli bir yere ulaşmak, vasıl olunmak.

v.-ır 236/3328

v.-mazdır 192/2671

v.-maz 249/3521

- [= 3]
- varlıg** : Varlık, var olma durumu, var edilmiş olma.
v. + ı 247/3491
- vaşf** : < Ar. Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat.
v. + a 184/2554
- vaşiyyet** : < Ar. Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.
v. + i 257/3628
- vaşl** : < Ar. 1. Ulaştırma, birleştirme. 2. Kavuşma.
v. + ı 217/3044
v. + a 216/3032
v. + ı 243/3423
v. + ma 155/2269
- [= 4]
- vazife** : < Ar. Ödev, görev, bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş.
v. + ı 199/2780
- ve** : < Ar. Dahi, de, hem, ile.
v. 132/1935, 132/1935, 142/2083, 142/2091, 163/2389, 163/2397,
163/2399, 167/2460, 182/2532, 186/2583, 207/2900, 268/3802
- [= 12]
- vér-** : Vermek.
v. 131/1922, 132/1936, 143/2101, 151/2211, 152/2236, 154/2259,
168/2469, 180/2495, 180/2503, 181/2517, 193/2686, 194/2703,
202/2817, 215/3022, 216/3026, 216/3028, 217/3047, 220/3090,
228/3202, 231/3250, 242/3420, 253/3568, 267/3776, 268/3790,
268/3795
v.-di 131/1919, 134/1963, 139/2039, 140/2061, 141/2071, 143/2100,
143/2102, 144/2108, 144/2115, 144/2118, 146/2138, 146/2150,
147/2156, 149/2182, 157/2312, 160/2348, 162/2386, 167/2454,
168/2470, 190/2649, 196/2734, 196/2735, 198/2755, 200/2786,
200/2787, 202/2820, 205/2860, 207/2891, 208/2907, 215/3011,
216/3023, 227/3190, 248/3496, 249/3512, 255/3599, 257/3628,
267/3783, 267/3787
v.-digin 262/3704
v.-digin 169/2488
v.-diler 156/2288, 161/2364, 162/2376, 182/2531, 192/2669, 206/2876,
206/2882, 222/3121, 233/3272, 240/3385, 257/3633, 259/3664
v.-diş 181/2510, 203/2833

v.-diñiz 266/3768
v.-e 203/2832, 195/2719, 232/3267
v.-eler 263/3722
v.-elim 140/2057, 193/2689, 248/3492
v.-em 144/2114, 263/3726
v.-emezler 137/2009
v.-en 145/2128
v.-esin 155/2269, 156/2285
v.-esiz 157/2301, 257/3627
v.-eyim 211/2950, 223/3129
v.-in 151/2222
v.-iñ 152/2232, 187/2596, 206/2880, 216/3025
v.-ip 132/1937
v.-ir 220/3081
v.-irler 153/2240
v.-irsin 203/2830
v.-medi 263/3727
v.-mek 155/2274, 156/2292, 156/2296
v.-meklik 254/3592
v.-meli 231/3247
v.-meñ 155/2281, 246/3467
v.-meyesiz 211/2957
v.-meyüp 227/3191
v.-mez 232/3257, 251/3548
v.-mezler 260/3672
v.-miş 145/2131, 231/3246, 255/3605, 268/3800
v.-sene 227/3187
v.-üp 151/2212, 254/3579, 258/3651, 230/3232
v.-ürüz 156/2284
[= 129]

vedā^c : < Ar. Ayrılma, ayrılış.
v. 168/2471, 232/3270, 233/3283, 268/3797
[= 4]

vefā : < Ar. Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
v. 224/3153

vefā-dār : < Ar. + Far Vefalı, sözünde, sevgisinde duran.
v. + ıyla 230/3244

- vekīl** : <Ar. Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.
v. 205/2869
- velī** : <Far. Velakin, amma, fakat.
v. 151/2221, 242/3412, 254/3579
[=3]
- velī** : <Ar. Cenab-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.
v. 153/2239, 205/2871
[=2]
- velīd** : Özel isim.
v. 167/2459, 214/2993
v. + e 227/3191, 208/2914
[=4]
- verd** : <Ar. Gül.
v. + i 152/2233
- veys** : Özel isim.
v. 195/2717, 202/2820
v. + den 201/2801, 206/2885, 230/3230
v. + e 201/2800
[=6]
- vezīr** : <Ar. Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan "paşa" ünvanını taşıyan kimse.
v. 153/2246, 189/2634
[=2]
- vīrān** : <Far. 1. Yıkık, yıkılmış. 2. Kederli, üzgün.
v. 153/2245
- vilāyet** : <Ar. İl, memleket.
v. 256/3614, 267/3787
v. + me³ab 239/3367
v. + ler 203/2832
[=4]
- vird** : <Ar. Belli zamanlarda okunması adet olan Kur'an cüzleri, duaları.
v. + i 142/2091
- vişāl** : <Ar. 1. Ulaşma, bitişme. 2. Sevgiliye kavuşma.
v. 216/3032
v. + e 152/2237, 243/3424

- v. + iñ 253/3569
[=4]
- vur-** : Vurmak.
v.-an 266/3761
- vuşlat** : < Ar. 1. Bir şeye ulaşma, yetişme. 2. [Sevgiliye] Kavuşma.
v. 152/2237
v. +1 231/3251, 243/3421
[=3]
- vü** : < Far. Ve.
v. 196/2737
- vücūd** : < Ar. 1. İnsan veya hayvan gövdesi. 2. Ten.
v. +1 161/2369
v. + iñ 261/3689
[=2]
- vülūc** : < Ar. Girme, sokulma.
v. 246/3474
- Y**
- yā** : < Ar. Ey!, Hey!
y. 133/1943, 133/1944, 137/2010, 140/2056, 140/2056, 142/2084,
143/2094, 143/2094, 143/2095, 143/2096, 143/2097, 143/2097,
143/2098, 149/2191, 151/2211, 154/2261, 154/2264, 155/2273,
159/2335, 159/2338, 160/2349, 161/2372, 162/2374, 166/2436,
182/2527, 189/2632, 204/2849, 209/2926, 210/2936, 212/2970,
214/3004, 218/3053, 219/3076, 222/3113, 222/3114, 224/3154,
225/3156, 225/3158, 225/3166, 225/3166, 228/3205, 233/3281,
234/3291, 234/3298, 235/3302, 236/3324, 236/3326, 236/3329,
237/3334, 238/3349, 238/3358, 238/3359, 239/3363, 239/3368,
255/3604, 261/3688, 262/3698, 262/3706, 262/3710, 266/3768,
266/3770, 267/3776, 268/3790, 268/3795, 269/3813
[=65]
- yād** : < Far. 1. Hatırlama, anma. 2. Hatır, gönül.
y. 152/2230, 205/2871, 233/3277, 247/3482, 250/3523
y. +1 250/3529
[=6]
- yāhūd** : < Far. 1. Veya. 2. İyisi, daha doğrusu.
y. 189/2632, 210/2935
[=2]

- yām yaştı** : Yamyassı, dümdüz.
y. 226/3181
- yāmīr** : Özel isim.
y. 135/1978
- yār** : <Far. 1. Dost. 2. Sevgili. 3. Tamıdık, ahbap.
y. 131/1916, 160/2356, 165/2431, 182/2527, 194/2706, 218/3058,
254/3590, 269/3808
y. +ı 157/2308, 167/2451, 224/3150, 240/3381, 265/3757, 267/3784
y. +ı 186/2592, 204/2845
y. +i 160/2343, 236/3318, 243/3426, 243/3426, 243/3427, 243/3428,
243/3429, 243/3431, 243/3432, 244/3433, 244/3434, 244/3435,
244/3436, 244/3437, 244/3438, 244/3439, 243/3430
y. + imiz 256/3618
[=34]
- yāren** : > yārān Far. Dostlar.
y. + ler 168/2464, 268/3797
y. + lere 189/2628
y. + leri 228/3209
[=4]
- yāve** : <Far. Saçma, manasız, saçmasapan söz.
y. 136/1996, 139/2040
[=2]
- yāver** : <Far. Yardımcı, imdatçı.
y. 186/2589, 216/3029
y. + i 257/3634
y. + iñ 152/2237
[=4]
- ya‘nī** : <Ar. 1. Demek, şu demek. 2. Sözüün kısası, doğrusu, senin anlayacağın.
y. 155/2278, 157/2300, 189/2623, 241/3405, 247/3485, 249/3515
[=6]
- yağ-** : Yağmak, gökten yere düşmek; çok miktarda arka arkaya gelmek.
y.-dı 161/2366
- yaḥşı** : İyi, güzel.
y. 144/2112
y. + ca 212/2976, 233/3282
[=3]

- yahūdi** : 1. Hz. Musa'nın dinine mensup kimse, Musevi. 2. Cimri. 3. Korkak.
y. 203/2829
- yağ-** : Yakmak, yanmasını sağlamak, tutuşturmak.
y.-dı 144/2119, 166/2433, 247/3479
y.-dılar 266/3763
y.-up 267/3779
[= 5]
- yağa** : Giyeceklerin boynun etrafına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça.
y. + lar 135/1976
y. + sını 249/3508
[= 2]
- yağın** : Yakın, arada az mesafe bulunan.
y. 133/1949, 134/1960, 167/2449, 232/3264, 237/3333, 237/3339
[= 6]
- yalan** : Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz.
y. 263/3714
y. + dan 220/3093
[= 2]
- yalnız** : Yalnız, tek başına, sadece.
y. 168/2468, 234/3291, 236/3328, 236/3330, 237/3337
[= 5]
- yalvar-** : Yalvarmak.
y. 181/2516, 217/3045
y.-ayım 156/2293
y.-ayın 143/2097
[= 4]
- yaman** : Kötü, fena.
y. 135/1985, 139/2046, 151/2217, 181/2509, 205/2866, 239/3375, 264/3735
[= 7]
- yan** : Taraf, yön, cihet.
y. + ı 161/2359, 220/3084, 225/3160, 239/3372
y. + ıdır 216/3027
y. + ıma 151/2211
y. + ın 215/3015
y. + ına 132/1942, 141/2065, 142/2078, 144/2107, 152/2229, 160/2344,

167/2462, 185/2571, 212/2966, 213/2985, 221/3100, 225/3162,
235/3310, 238/3357, 257/3626, 261/3683, 263/3720, 267/3786

y. + ında 158/2323, 204/2845, 205/2865, 251/3545

y. + ından 151/2214

y. + ımı 238/3352

[= 31]

yaņa : Taraf, yön, cihet.

y. 132/1941, 135/1977, 135/1987, 138/2018, 140/2058, 140/2059,
141/2069, 143/2099, 143/2103, 144/2118, 147/2165, 155/2268,
157/2307, 158/2316, 159/2328, 160/2356, 161/2366, 162/2379,
163/2392, 164/2407, 166/2441, 167/2458, 168/2472, 169/2480,
182/2519, 185/2570, 188/2612, 189/2622, 190/2638, 192/2676,
192/2679, 195/2709, 195/2720, 195/2721, 200/2785, 201/2801,
202/2826, 204/2853, 206/2882, 206/2884, 208/2916, 209/2922,
209/2925, 211/2954, 212/2964, 212/2968, 212/2971, 213/2985,
213/2990, 219/3079, 220/3086, 222/3121, 230/3236, 230/3237,
230/3237, 239/3366, 239/3370, 241/3396, 249/3521, 250/3525,
255/3605, 258/3646, 260/3673, 264/3735, 135/1973, 224/3144

[= 66]

yañıl- : Yanılmak, aldanmak, hata yapmak.

y.-dılar 191/2666

y.-dım 163/2392

y.-madı 194/2697

y.-mıñım 202/2816

y.-up 235/3315

[= 5]

yañlı : Birinden yana olan, bir düşünceyi, bir fikri tutan, ona katılan, taraf tutan, bitaraf olmayan.

y. 232/3265

yañlıñ : Yanlıñ, doğru olmayan, hatalı.

y. 163/2388, 245/3457

[= 2]

yan- : Yanmak, tutuñmak.

y.-ar 241/3402

y.-dı 241/3401, 242/3407

y.-mağa 146/2136

[= 4]

- yanku** : Yankı, bir olayın çevrede uyandırdığı tesir, akis.
y. + ya 149/2182, 249/3512
[= 2]
- yankulan-** : Yankılanmak, yankı halinde geri dönmek, aksetmek.
y.-dı 146/2142, 190/2641, 237/3340
[= 3]
- yap-** : Yapmak, ortaya koymak, meydana getirmek, inşa etmek.
y.-dı 267/3778
y.-dılar 168/2465
y.-up 150/2199
[= 3]
- yapış-** : Yapışmak, bulaşmak.
y. 244/3434
y.-a 252/3557
[= 2]
- yapu** : 1. Yapı, bina. 2. Bünye.
y. + sı 203/2842
y. + sın 149/2192
[= 2]
- yar-** : Yarmak, delmek, ayırmak.
y.-dı 141/2067, 143/2104
[= 2]
- yara** : Yara.
y. + ları 148/2177
y. + ına 144/2116
y. + sın 144/2106
y. + sın 144/2113
[= 4]
- yaradıl-** : Yaratılmak, var edilmek; ortaya konulmak.
y.-dı 155/2278
- yarag** : 1. Savaş aleti, silah. 2. Hazırlık, malzeme, teçhizat.
y. 190/2651
y. + ın 268/3796
y. + ı 245/3449
[= 3]
- yaraglan-** : Hazırlanmak, silahlanmak.
y.-dılar 248/3493

- yardım** : Yardım.
y. 135/1979, 166/2436, 183/2547, 210/2939, 225/3159
y. + a 133/1946, 251/3544
[= 7]
- yardımcı** : Yardımcı, yardım eden kimse.
y. + ı 153/2239
- yarı** : Yarı, bir şeyin yarımı kadar olan, yarım olan.
y. + sın 220/3092
- yarıl-** : Yarılmak, ortadan ayrılmak.
y.-dı 141/2076
y.-miş 141/2070
y.-up 158/2314, 255/3600
[= 4]
- yarın** : Yarın, içinde bulunulan günden sonra gelen.
y. 161/2364, 204/2848, 204/2854, 209/2929, 210/2941, 219/3077,
232/3266, 254/3591
y. + a 161/2364
[= 9]
- yarı** : Yarı, bir şeyin yarımı kadar olan, yarım olan.
y. + sına 246/3476, 247/3480
[= 2]
- yas** : Ölüm veya çok büyük bir felaketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, matem.
y. 209/2924, 247/3484
y. + ına 261/3697
[= 3]
- yaş** : Gözyaşı.
y. 156/2292, 191/2653
y. + ı 203/2840, 256/3613
y. + ları 265/3746
[= 5]
- yaş** : Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.
y. + ında 208/2912
- yat-** : Yatmak, uyumak, dinlenmek.
y.-dılar 136/1989, 147/2163, 206/2886, 224/3152
y.-duğı 160/2354
y.-ıcak 144/2116

- y.-urken 145/2135, 257/3633
[= 8]
- yatır-** : Yatırmak.
y.-dılar 219/3078
- yatma** : Yatma, uyuma.
y. 144/2116
- yatur-** : Yatırmak.
y.-dı 161/2366, 167/2455
y.-dılar 219/3078
[= 3]
- yavaş** : Yavaş, ağır.
y. 247/3480, 247/3480
[= 2]
- yavuz** : Kötü, fena.
y. 184/2563
- yay** : İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti, kavis.
y. 198/2762, 204/2848
y. + ma 144/2107
[= 3]
- yay-** : Yaymak, duyurmak, herkesin öğrenmesine sebep olmak.
y.-gıl 150/2198
y.-ıñ 132/1942
[= 2]
- yaya** : Yürüyerek giden kimse.
y. 241/3400
- yayak** : Yürüyerek giden, yaya, piyade; binitisiz.
y. 191/2653, 200/2790, 248/3499
[= 3]
- yaz-** : Yazmak, yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.
y.-alar 263/3722
y.-alım 131/1925, 182/2527
y.-an 263/3715
y.-anı 269/3812
y.-ar 189/2625
y.-asıñız 235/3313
y.-dı 186/2581, 186/2591, 187/2596, 196/2734, 197/2741, 215/3022,
143/2101

- y.-dılar 133/1945, 182/2530, 228/3208, 235/3314
y.-dın 263/3723
y.-miş 138/2019, 186/2585, 218/3063, 218/3064, 183/2540
y.-up 187/2594
[= 25]
- yazdır-** : Yazdırmak, yazılmasını sağlamak.
y.-anı 269/3812
- yazı** : Ova, düzlük.
y. 163/2399
- yazık** : Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder.
y. 181/2510
- yazılı** : Yazılı, yazılmış olan.
y. 159/2341
- yazu** : Ova, düzlük.
y. + lara 146/2137
y. + ları 188/2620
[= 2]
- yè-** : Yemek.
y.-di 220/3094, 222/3124, 226/3184
y.-dirdi 213/2985
y.-me 189/2631, 220/3092, 247/3490
y.-memişdi 221/3105
y.-mezdim 189/2630
[= 9]
- yèdir-** : Yedirmek.
y.-di 213/2992
- yèdür-** : Yedirmek.
y.-eyim 228/3206
- yème** : Yemek işi.
y. + de 231/3249
- yèr** : Yer, mahal, zemin, yüzey, mekan.
y. 136/1991, 158/2318, 165/2429, 165/2429, 167/2450, 183/2535,
191/2661, 226/3175, 240/3390, 250/3532, 256/3608, 266/3762,
164/2405, 164/2405, 168/2477
y. + de 140/2053, 148/2179, 169/2479, 196/2736, 204/2845, 205/2859,
222/3119, 235/3303, 254/3581, 254/3590, 258/3645, 261/3692,
244/3443

y. + den 154/2254, 157/2307, 158/2325, 228/3207, 230/3241
y. + e 134/1967, 139/2043, 139/2047, 145/2121, 157/2304, 200/2790,
237/3345, 246/3472, 255/3601, 256/3610, 189/2624, 195/2711,
200/2788, 191/2652
y. + i 133/1954, 227/3196, 256/3613, 208/2905, 218/3061
y. + in 136/1991, 158/2318, 167/2450, 240/3390, 250/3532, 242/3417,
149/2185
y. + içinde 226/3182
y. + injizi 210/2936
y. + inden 200/2789, 160/2354
y. + ine 135/1986, 136/1992, 140/2054, 149/2186, 168/2467, 205/2869,
212/2967, 217/3048, 223/3131, 245/3455, 262/3701, 263/3715,
266/3763, 215/3021, 249/3513, 263/3717, 263/3718, 138/2026
y. + ini 136/1988, 146/2144, 181/2504
y. + ler 255/3601
y. + lerin 233/3282
y. + lerinden 196/2724
y. + lerine 147/2162, 209/2923, 224/3143, 233/3278, 247/3481
y. + inde 258/3647
[= 93]

yêrlü : Yerli, bulunduğu yerden kaldırılmamak üzere yapılmış olan, taşınamayan, sabit.

y. 135/1986, 140/2054, 149/2186, 215/3021, 217/3048, 262/3701
[= 6]

yêt- : Yetişmek, ulaşmak, erişmek, vasıl olmak.

y.-di 154/2256, 237/3339, 239/3373
y.-diler 206/2886, 242/3415, 256/3622
y.-mez 247/3489
y.-er 204/2848, 131/1921, 154/2258, 181/2517, 217/3046, 232/3268
[= 13]

yêtmiş : Yetmiş (Sayı).

y. 226/3176, 261/3695, 201/2799, 215/3013
[= 4]

yêtür- : Ulaştırmak, eriştirmek.

y.-di 229/3221
y.-diler 164/2411
y.-iñ 144/2112

- y.-irem 140/2060
[=4]
- yedi** : Yedi (Sayı).
y. 153/2246, 157/2307, 188/2618, 189/2626, 192/2667, 194/2701,
196/2730, 217/3037
y. + sini 192/2672
[=9]
- yedinci** : Yedinci, yedi sayısının sıra sıfatı.
y. 186/2581
- yeg** : 1. Daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.
y. 142/2083, 151/2220, 198/2765
y. + leri 257/3629
[=4]
- yemīn** : < Ar. 1. Sağ, sağ taraf; sağ el. 2. And.
y. 232/3264, 237/3331, 248/3497
y. + ine 239/3373
[=4]
- yemūt** : ?
y. 193/2693
- yéryüzi** : Yeryüzü, üzerinde yaşadığımız yer küresinin kabuğu, arz; dünya.
y. + n 135/1976
y. + nde 259/3655
[=2]
- yesār** : < Ar. 1. Varlık, zenginlik. 2. Sol, sol taraf.
y. 248/3497
- yevmü'l- hisāb** : < Ar. Kıyamet günü.
y. 203/2830
- yezīd** : < Ar. Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.
y. 132/1937, 142/2082, 142/2092, 154/2261, 154/2267, 155/2270,
155/2272, 155/2279, 156/2287, 156/2296, 157/2302, 157/2304,
157/2305, 158/2319, 160/2349, 161/2365, 161/2366, 162/2374,
163/2389, 163/2401, 164/2403, 164/2416, 165/2425, 166/2441,
167/2452, 167/2458, 167/2460, 169/2490, 182/2525, 183/2539,
191/2665, 192/2677, 195/2721, 196/2727, 196/2731, 196/2733,
197/2748, 201/2812, 202/2813, 203/2832, 204/2850, 207/2900,
209/2924, 209/2931, 212/2969, 215/3014, 215/3019, 215/3020,
215/3022, 216/3024, 217/3049, 219/3068, 222/3111, 222/3124,

223/3128, 226/3184, 227/3196, 229/3216, 229/3219, 230/3240,
233/3281, 234/3286, 234/3286, 235/3305, 235/3310, 235/3310,
235/3311, 236/3318, 245/3458, 245/3459, 246/3463, 246/3465,
246/3466, 246/3470, 248/3494, 248/3505, 249/3519, 249/3521,
252/3563, 252/3565, 254/3584, 255/3595, 255/3596, 258/3652,
259/3658, 259/3662, 260/3681, 261/3686, 261/3687, 261/3693,
262/3698, 264/3735, 265/3744, 265/3747, 265/3750, 265/3756,
266/3759, 266/3764, 266/3770

y. + i 152/2238, 157/2298, 158/2327, 196/2734, 197/2742

y. + de 253/3574

y. + den 168/2474, 198/2764, 254/3589

y. + dir 153/2251

y. + e 133/1945, 156/2297, 161/2368, 163/2397, 184/2549, 211/2956,
216/3028, 222/3121, 224/3151, 228/3212, 244/3444, 247/3487,
251/3539, 255/3594, 260/3676, 210/2946, 228/3205

y. + i 156/2289, 164/2404, 181/2518, 183/2544, 186/2586, 192/2678,
192/2681, 236/3322, 245/3455, 250/3527, 138/2031, 167/2454,
193/2684, 166/2439

y. + iñ 132/1929, 161/2363, 161/2371, 168/2465, 183/2546, 209/2921,
212/2975, 236/3320, 246/3462, 252/3562, 261/3683, 264/3731,
264/3740, 269/3807, 228/3213

y. + ler 166/2433, 247/3481, 250/3531

[= 158]

yezīdī : < Ar. Musul ve Lübnan taraflarında yaşayan bir kısım halkın “şeytana tapma” sözüyle hulasa edilebilecek akidesi ve bu akideden olan kimse.

y. + den 225/3155

y. + yi 222/3116

[= 2]

yıgıl- : Yığmak işi yapılmak, bir yere küme halinde konulmak.

y.-dı 251/3549

yık- : Yıkmaq, harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perişan etmek.

y.-ar 269/3807

y.-dı 141/2077, 198/2757, 208/2909, 208/2910, 209/2918, 221/3106,
223/3134, 226/3180, 264/3733

y.-dılar 165/2430, 167/2451

y.-uben 227/3191

y.-up 208/2907

- [= 14]
- yıkıl-** : Yıkılmak, devrilmek, parçalanmak, çökmek, gücü kalmayıp olduğu yere düşüvermek, yığılmak, harap olmak, mahvolmak, perişan olmak.
y.-aydı 139/2042
y.-dı 141/2076, 207/2899, 221/3095, 259/3665
y.-up 200/2787, 200/2788, 261/3684
- [= 8]
- yıl** : Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sal.
y. 187/2596, 205/2864, 217/3040
- [= 3]
- yılan** : 1. Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı zehirli olan, uzun sürüngen hayvan. 2. Sinsi ve hain kimse.
y. 134/1968
- yıldırım** : Bulutlarda toplanan elektriğin kuvvetli bir ışık yayarak gümbürtülü bir şekilde yere boşalması olayı.
y. 237/3342
- yırt-** : Yırtmak, parçalara ayırmak, yarıp geçmek, yarmak, bölmek.
y.-ar 223/3138
- yig** : 1. Daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.
y. 216/3026
y. + i 227/3186, 231/3253
- yigice** : İyice.
y. 265/3752
- yigirmi** : Yirmi (Sayı).
y. 148/2170, 164/2415, 208/2912, 247/3483
- [= 4]
- yigit** : Yiğit, genç, delikanlı; yürekli, gözü pek, kahraman [kimse].
y. 161/2360, 166/2436, 184/2554, 198/2753, 205/2867, 220/3088, 236/3328, 246/3476, 251/3544, 257/3633
- [= 10]
- yigitlik** : Yiğit olma durumu; yiğitçe davranış; gençlik.
y. + le 241/3405
- yine** : Bir daha, tekrar, gene.
y. 131/1922, 131/1922, 134/1959, 134/1961, 134/1964, 134/1964, 134/1968, 135/1975, 136/1990, 140/2048, 142/2088, 145/2125,

145/2133, 145/2135, 149/2195, 150/2207, 150/2208, 154/2255,
154/2259, 156/2289, 163/2392, 163/2393, 167/2454, 180/2502,
180/2503, 181/2514, 187/2596, 188/2612, 190/2651, 193/2684,
193/2692, 194/2703, 194/2703, 199/2770, 200/2784, 200/2784,
200/2794, 208/2903, 216/3026, 216/3028, 217/3047, 220/3084,
232/3268, 232/3269, 241/3394, 244/3440, 244/3445, 247/3489,
250/3526, 250/3532, 250/3533, 251/3540, 252/3561, 254/3586,
258/3648, 259/3654, 260/3677, 260/3677, 262/3703, 265/3755,
267/3775, mervān

[= 62]

yitir- : Yitirmek, kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zayi etmek.

y.-diler 241/3393

yitür- : Yitirmek, kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zayi etmek.

y.-ür 262/3708

yohsa : Yoksa, değilse, acaba, aksi takdirde.

y. 137/2010, 137/2012, 162/2381, 209/2929, 220/3091, 231/3253,
239/3375, 239/3375, 240/3378, 262/3710, 131/1913, 181/2509

[= 10]

yog(k) : Yok, bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

y. 141/2071, 150/2209, 157/2308, 159/2332, 162/2384, 169/2483,
189/2629, 197/2739, 197/2745, 205/2859, 209/2920, 211/2949,
216/3033, 218/3050, 218/3055, 218/3055, 222/3121, 224/3146,
224/3149, 225/3156, 247/3482, 191/2664

y. + dan 180/2499

y. + dur 168/2473, 237/3331, 247/3490

y. + ları 131/1918

[= 27]

yoklat- : Yoklamak işini başkasına yaptırmak.

y.-dı 247/3488

yoklîğ : Yokluk, yok olma durumu, bulunmama, hiçlik.

y. + ı 247/3491

yol : Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen
yer, tarik, rah.

y. 131/1913, 151/2215, 180/2499, 194/2695, 194/2697, 203/2837,
217/3044, 265/3744

y. + a 131/1913, 132/1928, 133/1948, 140/2061, 141/2068, 152/2236,
153/2240, 166/2440, 180/2499, 181/2508, 181/2511, 185/2577,

196/2724, 217/3035, 225/3168, 229/3217, 236/3327, 239/3365,
242/3410, 269/3812

y. + da 153/2241, 217/3040, 243/3430

y. + dan 217/3036, 263/3715

y. + dur 180/2499

y. + ları 169/2481, 217/3035

y. + uña 168/2469, 189/2631

y. + una 232/3257, 235/3315, 250/3534

y. + unda 180/2500

y. + undan 161/2367, 194/2700

y. + unı 194/2697

[= 45]

yoldaş : Yoldaş, yol arkadaşı; arkadaş, dost.

y. 243/3430

y. + ma 148/2178

[= 2]

yorgun : Gösterdiği çabadan ve hareketlilikten dolayı gücü azalmış olan, sarfettiği çabanın etkisini üzerinde hisseden, yorulmuş.

y. 136/1989

yön : Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt yanlardan her biri, cihet, taraf.

y. + i 140/2048, 235/3314

y. + ün 142/2080

[= 3]

yönel- : (Belli bir yöne) Doğrulamak, yüzünü o yöne çevirmek, teveccüh etmek.

y.-diler 169/2485

y.-üp 168/2471

[= 2]

yu- : Yıkamak, temizlemek.

y.-dılar 250/3534

yūsuf : Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan pehlivanlardan biri.

y. 132/1935, 198/2753, 198/2755, 198/2756, 198/2756, 198/2759,
198/2760, 198/2761, 198/2762, 250/3531, 259/3660, 259/3662

y. + a 198/2755, 198/2759

[= 14]

yukarı : Yukarı.

y. + da 255/3594

yum- : Yummak, sıkıp kapamak.

- y.-asız 211/2957
- yumruğ** : Elin, parmakları yumulmuş ve sıkılmış hali; bu şekildeki elle yapılan vuruş.
y. 221/3102, 221/3103, 258/3651
[= 3]
- yüce** : Yüksek, büyük, ulu, mertebesi üstün olan.
y. 245/3458
- yük** : Bir insan veya taşıtın yaşdığı şeylerin bütünü.
y. + lerin 232/3265
- yüri-** : Yürümek, gezmek, dolaşmak, ilerlemek.
y.-di 191/2659, 203/2835, 206/2883, 229/3226, 246/3465, 256/3613, 264/3732
y.-diler 147/2157, 215/3015, 246/3469, 250/3522, 250/3525
[= 12]
- yürü-** : Yürümek, gezmek, dolaşmak, ilerlemek.
y. 144/2117, 159/2335, 159/2339, 160/2349, 161/2358, 161/2359, 166/2436, 180/2500, 181/2510, 194/2694, 194/2694, 213/2978, 217/3036, 217/3045, 221/3097, 225/3158, 229/3217, 229/3217, 233/3281, 235/3305, 235/3309, 239/3370, 239/3370, 243/3428, 244/3438, 253/3569, 257/3634
y.-di 147/2158, 148/2175, 220/3085, 264/3734
y.-diler 184/2551, 184/2551, 188/2620, 207/2900, 227/3189
y.-ı 246/3467
[= 37]
- yürüş-** : Birlikte yürümek.
y.-diler 157/2306
- yürüt-** : Yürütmek, yürümesini sağlamak, yürümesine yardımcı olmak.
y.-di 253/3578
- yürüyüş** : Yürümek işi ve tarzı.
(Yürüyüş etmek) Saldırmak, hücum etmek.
y. 215/3017, 246/3471
[= 2]
- yüz** : Yüz (Sayı).
y. 132/1933, 133/1945, 151/2212, 183/2534, 184/2550, 188/2616, 188/2621, 189/2633, 188/2617, 196/2732, 208/2912, 247/3488, 247/3491, 258/3644, 259/3663, 260/3668
[= 16]

yüz : Yüz, surat, çehre, yön, taraf.
y. 165/2425, 167/2452, 181/2516, 250/3530, 250/3536
y. + i 249/3515, 259/3665, 265/3746
y. + imi 156/2294
y. + in 189/2624
y. + ine 137/2008, 159/2330, 204/2846
y. + ini 157/2308, 159/2339, 191/2661, 212/2972, 238/3348
y. + ler 165/2426
y. + leri 161/2371
y. + lerin 164/2412, 168/2463
y. + lerine 168/2463, 247/3489
y. + ü 150/2204, 162/2385, 204/2844, 221/3102, 238/3354
y. + ümüz 181/2514
y. + üne 157/2310
[= 31]

yüz- : Yüzmek, (derisini) soymak, (derisini) çıkarmak.
y. 213/2978,
y.-di 142/2089, 213/2979, 247/3477
y.-er 251/3548
[= 5]

yüzli : Yüzlü.
y. 158/2316

Z

zāt : < Ar. Sahip, malik.
z. 165/2418, 180/2495, 198/2758
z. + ı 224/3153
z. + ına 195/2710
[= 5]

zevi'l-ihtirām : < Ar. Saygı sahipleri, saygıdeğer kişiler.
z + .ıı 142/2087

zevk : < Ar. Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu; hoşa giden hal, haz.
z. 152/2231, 159/2329, 233/3271
z. + i 269/3804
[= 4]

zihn : < Ar. Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
z. + i 213/2988

- zıkr** : < Ar. Anma, anılma.
z. 131/1927, 158/2315, 225/3161
z. + in 233/3276
[=4]
- zü'l-^sinād** : < Ar. İnat sahibi, ısrarcı.
z. 141/2063
- zü'l-celāl** : < Ar. Celal, ululuk sahibi olan Allah.
z. 233/3275
- zü'l-cenāh** : < Ar. Çok taraflı; her yana, her tarafa gelebilir.
z. 139/2042, 164/2410
z. + ina 160/2355
z. + in 207/2888
[=4]
- zü'l-eknāf** : Özel isim.
z. 184/2553, 184/2555, 188/2614
z. a 252/3559
[=4]
- zü'l-himem** : < Ar. Himmeter sahibi.
z. 145/2129
- zü'l-īmān** : < Ar. Çok imanlı, çok inançlı; iman sahibi.
z. + iyuz 186/2592
- zü'l-kerem** : < Ar. Kerem sahibi.
z. 148/2179, 159/2340, 168/2470, 207/2889, 266/3759
[=5]
- zü'l-vefā** : < Ar. Vefa sahibi.
z. 235/3304
- zāy** : > zāyī^c Ar. Elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan.
z. 139/2033
- zāif** : < Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız.
z. + e 238/3349
- zamīr** : < Ar. 1. İç, iç yüz. 2. Kalp, vicdan.
z. 133/1943, 208/2909, 220/3083, 239/3366
[=4]
- zarar** : < Ar. Zarar, ziyan, kayıp.
z. 193/2688
- ziyā** : < Ar. Işık, aydınlık.
z. 204/2844

- ziyā-dār** : < Ar. Ziyalı, parlak, ışıklı, aydın.
z. 256/3620
- ziyāfet** : < Ar. Misafir davet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen.
z. 206/2877
- zāhir** : < Ar. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
z. 158/2313, 159/2338, 159/2340, 196/2729, 204/2843, 204/2853, 205/2866, 224/3140, 230/3233, 231/3247, 250/3530, 253/3573, 256/3614, 260/3670, 260/3677, 264/3742, 269/3808
[= 17]
- zabt** : > zabt Ar. Tutma, zaptetme.
z. 230/3242
- zafer** : < Ar. Birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma.
z. 226/3179
- zahr** : < Ar. Arka, sırt.
z. + mı 160/2345
- zann** : < Ar. 1. Sanma, sanı, sezme. 2. Şüphe, işkil.
z. 163/2392
- zannī** : < Ar. Zanla ilgili, zanna dayanan.
z. + yi 145/2126
- zıll** : < Ar. Gölge.
z. 253/3577
- zuhūr** : < Ar. Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
z. 159/2331
z. + ı 254/3584
[= 2]
- zulm** : < Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet.
z. 142/2090, 157/2299, 214/2994, 220/3092
z. + ı 254/3580
[= 5]
- zulmet** : < Ar. Karanlık.
z. 206/2886
- zulüm** : > zulm Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet.
z. + i 235/3306
- zā'il** : < Ar. Sona eren, devamlı olmayan.
z. 248/3501
- zād** : < Far. "Doğma, doğmuş" manasına gelerek birleşik kelimeler yapar.

- z. 183/2542
- zāl** : Eski Fars kahramanlarından meşhur pehlivan Rüstem'in babasının adı.
z. 260/3680
- zār** : < Far. 1. Ağlayan, inleyen. 2. Zayıf, dermansız. 3. Ağlama, inleme.
z. 151/2216, 157/2308, 160/2349, 190/2646, 194/2694, 199/2769,
209/2922, 209/2922, 209/2922, 224/3150, 238/3346, 238/3350,
238/3350, 260/3677, 261/3694
z. + a 224/3147, 251/3540
z. + ile 195/2711
[= 18]
- zārī** : < Far. Ağlayıp sızlama.
z. 143/2094, 195/2716, 195/2716
[= 3]
- zāferān** : < Ar. Safran.
z. 249/3519
- zāḥm** : < zāḥim Far. Darbe vurma, yara.
z. 143/2104, 157/2307
z. + dan 144/2117
z. + ı 221/3105
[= 4]
- zāḥmet** : < Ar. Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık; zorluk, güçlük.
z. + i 231/3251, 261/3688
[= 2]
- zamān** : < Ar. Zaman, vakit, çağ, devir.
z. 131/1923, 133/1945, 133/1955, 133/1956, 135/1981, 136/1993,
138/2021, 138/2031, 140/2062, 141/2068, 141/2076, 143/2095,
143/2104, 144/2110, 145/2130, 145/2135, 148/2176, 149/2183,
149/2193, 151/2224, 152/2227, 154/2260, 154/2264, 159/2336,
160/2344, 160/2347, 161/2369, 162/2380, 164/2409, 164/2417,
165/2424, 165/2426, 167/2451, 168/2472, 182/2526, 184/2550,
184/2557, 185/2573, 186/2580, 191/2656, 192/2680, 192/2681,
194/2705, 194/2708, 195/2721, 196/2728, 197/2750, 200/2784,
200/2790, 202/2824, 203/2833, 204/2855, 207/2896, 212/2965,
214/3003, 217/3044, 217/3048, 218/3054, 218/3063, 219/3073,
219/3079, 222/3123, 225/3160, 227/3198, 230/3230, 232/3270,
237/3341, 245/3456, 246/3473, 247/3486, 251/3542, 252/3566,
254/3590, 257/3625, 258/3641, 260/3670, 262/3704, 263/3716,

- 263/3719, 269/3804
z. + ı 232/3265
z. + da 214/3000
z. + ı 253/3572
z. + lar 137/2012
[= 84]
- zebān** : < Far. Dil, lisan.
z. + ıyla 142/2091
- zebīb** : < Ar. 1. Kuru üzüm. 2. Kuru incir. 3. Yılan, akrep gibi hayvanların zehiri.
z. 245/3457
- zebūn** : < Far. Zayıf, güçsüz, aciz.
z. 260/3674
z. + ı 181/2505
[= 2]
- zehir** : > zehr Far. Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.
z. 261/3694
- zehirle-** : Zehirlemek, öldürmek kastıyla birine zehir vermek, zehir içirmek veya yedirmek.
z.-di 144/2109
- zehr** : < Far. Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.
z. + i 261/3691
- zehre** : < Ar. Çiçek.
z. + leri 216/3034
- zelzele** : < Ar. Yer sarsıntısı, deprem.
z. + ye 146/2141
- zemīn** : < Far. Yer, yeryüzü.
z. 204/2843
z. + e 268/3792
[= 2]
- zen** : < Far. Kadın.
z. 234/3292
- zencīr** : < Far. Zincir.
z. + ile 264/3729
- zengibār** : Özel isim.

- z. 184/2562, 188/2615, 190/2644
[=3]
- zengü** : Üzengi.
z. + ye 228/3210
- zerrīn** : < Far. Altından yapılmış, altın.
z. 248/3496, 267/3780
[=2]
- zevāl** : < Ar. Zail olma, sona erme; yok olma, yok edilme, ortadan kalkma.
z. + e 232/3267
- zevc** : < Ar. Karı ve kocanın her biri, eş; koca..
z. + idir 166/2444
- zevāl** : Özel isim.
z. 156/2297, 157/2302, 157/2305, 157/2312, 254/3590, 255/3602,
256/3613, 258/3639, 260/3678, 262/3702
z. + de 255/3598
z. + e 157/2306, 157/2309, 255/3597, 257/3627
z. + i 158/2314, 255/3601, 257/3623, 257/3629
z. + in 256/3622
[=20]
- zeydī** : İmamiye Şiileri'nin dördüncü imamı olan Zeynelabidin'in oğlu.
z. 136/1995
- zeyneb** : < Ar. Hz. Muhammed'in büyük kızı.
z. 155/2273, 155/2275, 156/2284, 156/2285, 156/2291, 162/2380,
162/2383, 164/2414
z. + i 155/2272, 156/2296, 161/2363, 162/2379, 164/2405, 254/3589,
264/3737, 265/3745
[=16]
- zeyne'l-ābidīn**: < Ar. Hz. Hüseyin'in oğlu.
z. 156/2290, 164/2410, 164/2413, 180/2493, 189/2623, 192/2676
z. + i 239/3363, 254/3583, 266/3758, 183/2545, 204/2851
[=11]
- zeyne'l-abā** : Özel isim.
z. 139/2035, 164/2405, 168/2470, 195/2714
z. + nın 156/2286
z. + yı 194/2705, 264/3737
[=7]
- zībā** : < Far. 1. Süslü. 2. Yakışıklı, güzel.

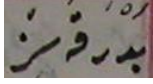
- z. 213/2984
- zīrā** : < Far. Çünkü, şundan dolayı ki.
z. 142/2081, 166/2444
[=2]
- zıl̄f** : > zül̄f Far. Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
z. + iden 244/3434
- zindān** : < Far. Karanlık, yeraltı hapisanesi.
z. + a 153/2248, 167/2457, 167/2458, 182/2525, 204/2851, 254/3583,
186/2588
z. + da 161/2362
z. + ma 156/2289
[=9]
- zirā^c** : < Far. Zira, çünkü.
z. 224/3141
- zirāġ** : zirā^c olabilir mi Bir uzunluk ölçüsü
z. 267/3778
- zişt** : < Far. Çirkin.
z. + i 137/2014
- ziyād** : < Ar. Fazlalık, çokluk.
z. 160/2346
- ziyāde** : < Ar. Fazla, çok.
z. 213/2981
- ziyān** : < Far. Zarar, kayıp.
z. 156/2287, 194/2702
[=2]
- ziyāret** : < Ar. Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme.
z. 206/2873, 206/2880
z. + in 224/3145
[=3]
- zīnet** : < Ar. Süs, bezek.
z. 248/3496
- ziyreklik** : Zekilik.
z. 241/3396
- zor** : < Far. Sıkıntı, rahatsızlık.
z. 198/2760
z. + ıyla 156/2284, 213/2985
[=3]

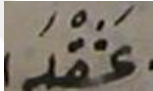
- zor-bāz** : > zūr-bāz Far. 1. Kuvvetle, zorla, cebirle oynayan, kuvvet oyunları gösteren sanatkar. 2. Kuvvetli.
z. 184/2554
- zūhrād** : Özel isim.
z. 182/2520, 182/2527
[=2]
- zūhrādiye** : Özel isim.
z. 208/2908
- zūhd** : < Ar. Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
z. + i 253/3572
- zümre** : < Ar. Bölük, takım, cemaat, topluluk, sınıf, cins, grup.
z. + yi 216/3032
z. + sine 232/3264
[=2]

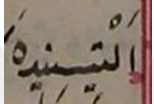
SONUÇ

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî manzum bir eserdir. Eser 19. yüzyılda Nâ'îlî mahlaslı bir şair tarafından yazılmıştır. Eser üzerinde yaptığımız çalışmalar sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır :

1. Metinde genel olarak hareke kullanılmamıştır. Ancak bazı yerlerde yanlış okunmasını engellemek için kelime müellif tarafından harekelendirilmiştir.

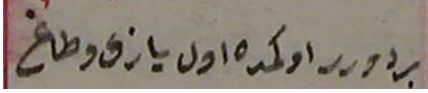
bedrekasız 131/1913

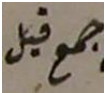
aşkla 139/2045

altısını da 192/2677

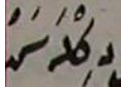
2. Metinde aynı ünlü aynı kelimedede farklı şekillerde yazılmıştır.

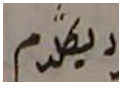
câhil-i münkir durur 201/2807

bir durur öñümde ol yazı ve tağ 163/2399

cem^c kıl 197/2745

kıla 158/2324

diñlesen 235/3302

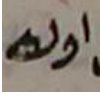
dinledim 210/2940

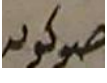
3. Metinde arka damak ünsüzü n(ن) bazen kef (ك) bazende üç noktalı kefle (ك) yazılmıştır.

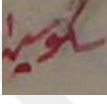
saña 142/2082

gönül 131/1917

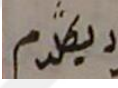
iñleşür 145/2127

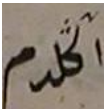
öñ 240/3381

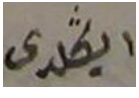
şonun 262/3710

sünüsün 133/1957

Yukarıdaki kelimelerde arka damak ünsüzü n(ñ) harfi kef (ك) ile yazılmışken aşağıdaki örneklerde üç noktalı kefle (ك) yazılmıştır.

diñledim 210/2940

añladım 210/3940

iñledi 144/2120

sünü 139/2037

cum'aya degin 156/2288

4. Metinde, günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş gelecek zaman eki olarak -IsAr eki kullanılmıştır.

ol-ısar 181/2509.

5. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş 2. teklik şahıs emir eki

olarak kullanılan -gil ekine rastlanılmıştır.

ol-gil 161/2365, olma-gil 239/3371, yay-gil 150/2198, bil-gil 211/2954, söyle-gil 264/3736.

6. Metinde rastladığımız ve günümüz Türkçesinde kullanılmayan bir ek de zarf-fiil eki olarak kullanılan -ıcağ/ -icek ekidir.

dēdi kaçıcağ Mışra ol lā'in 189/2625

vāşıl olıcağ bu mektüb-ı mu'teber 183/2540

redd ēdicek siz meni yā men kime yalvarayın 143/2097

sağa nāmım ēricek bī-iştibāh 186/2585

7. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş (arkaik) kelimelere rastlanılmıştır.

ayt- "söylemek" 164/2405

azğaş- "çekişmek, didişmek, öfkelenmek, parlamak" 198/2754

bilesince "birlikte, beraber" 251/3538

göndür- "göndermek, yollamak, geri çevirmek" 181/2515

göyün- "yanmak, yüreğini yakmak" 134/1970

giyir- "giydirmek" 142/2086

öñreş- "yarışmak, yarış etmek" 246/3476

8. Metinde aynı kelimenin ünsüzü hem günümüz Türkçesiyle hem de Eski Türkçe dönemlerde kullanılan şekliyle yazılmıştır.

ayağ 162/2380

ayağda 143/2096

9. Metinde Azeri Türkçesinde kullanılan birinci tekil kişi zamiri olan men kelimesine rastlanılmıştır. (men 143/2097; menem 211/2962). Ayrıca yine Azeri Türkçesinde kullanılan yaḥşi kelimesine de rastlanılmıştır. (yaḥşi tutuḡ izzet ikrām yētürriḡ 144/2112). Bu kelimelerden yola çıkarak müellifin Azeri Türkçesinden

etkilendiği söylenilebilir.

10. Metnin genelinde kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık uyumunun olduğu söylenebilir.

yağdı 161/2366, gülde 243/3422, elimden 261/3688

11. Metinde günümüz Türkçesinde kullanılmayan öğrenilen geçmiş zaman eki olan -UpdUr ekine rastlanılmıştır.

ēaşk olupdur anlara bil muğtedā 131/1915

işte gelüpdür Selīm çüpdār 218/3058

12. Metinde Eski Türkçede bildirme eki olarak kullanılan -dur yardımcı fiilinin geniş zaman ekiyle çekime giren -durur ekine rastlanılmıştır.

Şāmda durur idi ol sālār-ı dīn 189/2623

olup durur iken bu ne bir āfēt 254/3582

13. Metinde Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan -uban/-üben zarf-fiil ekine rastlanılmıştır.

eyleyüben 249/3508

gelüben 242/3415

görüben 219/3071

déyüben 224/3150

14. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī gerek dil özellikleri gerekse kelime hazinesi yönünden Türk Edebiyatı'na kazandırılan önemli bir eserdir.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Mehmet, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2007.
- BANGUOĞLU, Tahsin, Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- ÇETİN, Abdalbaki, *MÜSEYYEB-NÂME ÜZERİNE* A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 36 s. 319-344 Erzurum 2008
- ÇETİN, İdris, Tuhfetü'l-Ebrâr (Giriş-İnceleme,-Metin-Dizin) Bingöl-2017
Basılmamış Yüksek Lisans Tezi
- DEMİR, Necati, Müseyyeb Gazi Destanı, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 2014.
- DİLÇİN, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 2013.
- ERDEM, Mehmet Erdem, Müseyyeb-nâme, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- ERGİN, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1981.
- GABAIN, A. Von, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 1988.
- GÜLSEVİN, Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yayınları, Ankara, 1997.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin, Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- KARAMANLIOĞLU, Ali, Türk Dili, Dergah Yayınları, İstanbul, 1986.
- KARTALLIOĞLU, Yavuz, Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni, TDK Yayınları, Ankara, 2011.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Türk Edebiyatı Tarihi : Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964.
- KORKMAZ, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1992.

KORKMAZ, Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK Yayınları, Ankara, 1995.

KORKMAZ, Zeynep, Türkiye Türkçesi Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

ŞEMSEDDİN Sami, Kamus-ı Türki, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2011.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989.

TOPALOĞLU, Ahmet, Dil Bilgisi Terimler Sözlüğü, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1989.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Şilal PINAR BURTAKUCİN
Doğum Yeri	DİYARBAKIR/MERKEZ
Doğum Tarihi	27.12.1991

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
Fakülte	FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Bölüm	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	silanpnar@gmail.com